

ಆನಂದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲೆ. ನಂ. ೨.

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿ ಪ್ರಣೀತ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು

ಕರ್ಣಾಟಕವಚನವು

(ಸಪ್ತಮ ಅಷ್ಟಮ ನವಮ ಸ್ಕಂಧಗಳು)

ಶ್ರೀಮದ್ಕೃಷ್ಣಲೀಲಾಸರಸಿಕ

ಪಂಡಿತ ದೇವಶಿಖಾಮಣಿ ಅಳಸಿಂಗರಾಜಾರ್ಯವಿರಚಿತವು.

Vol. V

ಮದ್ರಾಸು

ಆನಂದಮುದ್ರಾಕ್ಷರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ,

ಆರ್. ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಕಂಪೆನಿಯರಿಂದ

ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1925.

[ALL RIGHTS RESERVED

All Rights Reserved.

ಕಾಪಿರೈಟ್, ೧೯೧೭ — ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸರ್ವಸ್ವಾತಂತ್ರೈವೂ ಮದ್ರಾಸ್, ಆರ್. ವೇಂಕಟೇಶ್ವರಕಂಪನಿಯವರಿಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇಂಡಿಯಾದೇಶದ ಮತ್ತು ಹೊರದೇಶದ ಕಾಪಿರೈಟ್ ತೆಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಇದರ ಯಾವುದಾದರೂ ಭಾಗವನ್ನಾಗಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಭಾಷಾಂತರೀಕರಿಸಿ ವಿಕ್ರಯಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಬಾಧ್ಯತೆಯಿರದು ಈ ಪುಸ್ತಕ ದೊಳಗಿನ ಭಾವಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಪದಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಇತರರು ಕಾಪಿಮಾಡಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅಂತವರು ಕಾಪಿರೈಟನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಈ ಕಾಪಿರೈಟನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರು, ನಷ್ಟದ ದಾವೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವೆಂದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದೆ

ಸಪ್ತಮಸ್ಕಂಧದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಸರ್ಗಸಂಖ್ಯೆ.

ವಿಷಯಗಳು.

ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ.

೧. ನೈಸಿಂಹಾವತಾರದ ಕಥೆ, ಸನಕಾದಿಗಳು ಜಯವಿಜಯರಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು	೧ : ೫೩
೨. ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷವಧವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರಮುಂದೆ ವ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದುದು.	೧೨೩೮
೩. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದುದೆ. ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದುದು.	೧೨೪೦
೪. ವರಬಲದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ಸ್ವರ್ಗಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡುದು. ದೇವತೆಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ನೋರೆಯಿಟ್ಟುದು.	೧೨೫೩
೫. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಗುರುಪುತ್ರರಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಸಿದುದು ಮತ್ತು ಆತನ ದೃಢವಾದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿದುದು.	೧೨೯೪
೬. ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದುದು.	೧೩೦೬
೭. ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು.	೧೩೧೪
೮. ನೈಸಿಂಹಾವತಾರವು.	೧೩೨೮
೯. ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ನೈಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಸಿ ಕೋಪಸಮಾಧಾನಮಾಡಿದುದು	೧೩೪೦
೧೦. ಭಗವಂತನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದುದು. ಶ್ರೀಪುರಸಂಹಾರದ ಕಥೆ.	೧೩೫೩

೧೧. ನಾರದನು ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗಭೂತಗಳಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ
ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು, ೧೩೬೯
೧೨. ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದುದು. ೧೩೭೭
೧೩. ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಜಗರ ಸಂ
ವಾದವು. ೧೩೮೭
೧೪. ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ
ದುದು. ೧೩೯೩
೧೫. ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಬೇರೆಕೆಲವು ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ
ವೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದುದು. ೧೪೦೦

ಅಷ್ಟಮಸ್ಕಂಧದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಸರ್ಗಸಂಖ್ಯೆ.

ವಿಷಯಗಳು.

ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ.

೧.	ಸ್ವಾಯಂಭುವನೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕುಮನ್ವಂತರಗಳ ಜರಿ ತ್ರವು	೧೪೧೯
೨.	ಗಜೇಂದ್ರವೋಕ್ಷದ ಕಥೆ ತ್ರಿಕೂಟ ವರ್ಣನವು.	೧೪೨೫
೩.	ಗಜೇಂದ್ರನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು. ಭಂಗವಂತನು ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದುದು.	೧೪೨೯
೪.	ಆನೆಮೊಸಳೆಗಳ ವರ್ಣನವೃತ್ತಾಂತವು	೧೪೩೩
೫.	ಐದನೆಯ ಮನ್ವಂತರವು. ಸಮುದ್ರಮಥನ ವೃತ್ತಾಂತವು.	೧೪೪೦
೬.	ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯು ವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ತಂದುದು	
೭.	ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕೂಟವಿಷ ಮುಂತಾದುವು ಹುಟ್ಟಿದುದು.	೧೪೫೫
೮.	ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದ ಕಾಮಧೇನು ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುದು. ಸಮುದ್ರಸಂಭವೆಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಭಗವಂತನನ್ನು ವರಿಸಿದುದು.	೧೪೬೩
೯.	ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣು ವು ತನ್ನ ಮೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಿಗೊಳಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತವನ್ನು ತೆಗೆದು ದೇವ ತೆಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿದುದು.	೧೪೭೧
೧೦.	ದೇವದಾನವಯುದ್ಧವು.	೧೪೭೬
೧೧.	ತಿರುಗಿ ದೇವತೆಗಳು ದಾನವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ ದುದು.	೧೪೮೩
೧೨.	ರುದ್ರನು ಮೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಮೋಹಿ ವಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದುದು.	೧೪೯೯

೧೩. ಆರನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಿಂದಾಚೆಗೆ ನಡೆದ ಇತರ ಮನ್ವಂತರ
ಗಳ ಚರಿತ್ರವು. ೧೫೯೩
೧೪. ಆಯಾ ಮನ್ವಂತರಗಳೆಲ್ಲ ಮನು ವೊಡಲಾದವನರು ನಡೆಸತೆ
ಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು. ೨೫೦೧
೧೫. ವಾಮನಾವತಾರ ವೃತ್ತಾಂತವು. ಬಲಿಯು ದೇವತೆಗಳನ್ನೋ
ಡಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿದುದು. ೧೫೦೩
೧೬. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಂದ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದಿತಿ
ಯು ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದು.
ಭಗವಂತನು ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಬೆಳೆ
ದುದು. ೧೫೦೮
೧೭. ಅದಿತಿಯು ಪಯೋವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದು ೧೫೧೩
೧೮. ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಅದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿ
ಸಿದುದು. ೧೫೨೧
೧೯. ವಾಮನನು ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರಡಿಯ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದು
ದು. ಬಲಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು
ಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದುದು ೧೫೨೫
೨೦. ಬಲಿಯು ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ತಪ್ಪಲಾರನೆಂದು ಶುಕ್ರ
ನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದು. ೧೫೩೩
೨೧. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನು ತನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಸ್ಥಳವು ಸಾಲದು
ದಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಿಯನ್ನು ವರುಣಶಾಪದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿದುದು.
ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪದಿಂದ ಮೇಲೆಬಿದ್ದ ದೈತ್ಯಭಟರನ್ನು ನಿ
ಷ್ಕರಿಸಿದಂತೆ ಓಡಿಸಿದುದು. ೧೫೩೯
೨೨. ಬಲಿಯು ಮೂರನೆಯ ಅಡಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೊಡ್ಡಿದುದು.
ಪ್ರಹ್ಲಾದಾದಿಗಳು ಬಲಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ವಾಮನ
ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದು ೧೫೪೩
೨೩. ಪ್ರಹ್ಲಾದನೊಡನೆ ಬಲಿಯು ಸುತಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು. ೧೫೫೦
೨೪. ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರಚರಿತ್ರವು. ೧೫೫೪

ನವಮಸ್ಕಂಧದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಸರ್ಗಸಂಖ್ಯೆ.

ವಿಷಯಗಳು.

ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ

೧.	ವೈವಸ್ವತಮನುವಿನ ವಂಶಚರಿತ್ರವು.	೧೫೬೫
೨.	ವೈವಸ್ವತನುನು ಚರಿತ್ರವು	೧೫೬೦
೩.	ಚ್ಯವನ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನವು ಚ್ಯವನನು ಸುಕನೈಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸೋಮಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದುದು.	೫೫೬೪
೪.	ನಾಭಾಗಚರಿತ್ರವು. ಅಂಬರೀಷೋಪಾಖ್ಯಾನವು.	೧೫೬೦
೫.	ದೂರ್ವಾಸನು ಅಂಬರೀಷನಲ್ಲಿ ಮರಹೂಕ್ಕು ಹಿಡಿದು.	೧೫೬೨
೬.	ಅಂಬರೀಷವಂಶಾನುವರ್ಣನವು. ಸೌಭರಿಯ ಚರಿತ್ರವು.	೧೫೬೫
೭.	ಮಾಂಧಾತೃವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ತ್ರಿಶಂಕು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರರ ವೃ ತ್ತಾಂತವು.	೧೬೦೪
೮.	ಸಗರ ವೃತ್ತಾಂತವು.	೧೬೦೯
೯.	ಗಂಗಾಸತರಣವೃತ್ತಾಂತವು. ಕಲ್ಯಾಣಪಾದ ಪಿಪ್ಪಲಂಗಚರಿತ್ರವು.	೧೬೧೫
೧೦.	ರಾಮಾವತಾರಚರಿತ್ರವು.	೧೬೨೪
೧೧.	ರಾಮನು ಆಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದು. ಲವಕುಶರ ವೃತ್ತಾಂತವು.	೧೬೩೫
೧೨.	ಶ್ರೀರಾಮವಂಶಾನುಕ್ರಮವು.	೧೬೪೦
೧೩.	ನಿಮಿಷ-ಶಾನುಕ್ರಮವು.	೧೬೪೩
೧೪.	ಚಂದ್ರವಂಶಾರಂಭವು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಭಾರ್ಯೆಯಾ ದ ತಾರೆಯಲ್ಲಿ ಬುಧನು ಹುಟ್ಟಿದುದು.	೧೬೪೬
೧೫.	ಪರಶುರಾಮ ವೃತ್ತಾಂತವು.	೧೬೫೩

೧೬. ಪರಶುರಾಮನು ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಸ
ಹೋದರರನ್ನೂ ಕೊಂದು, ತಿರುಗಿ ಅವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ
ದುದು. ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದುದು. ೧೬೯೦
೧೭. ಆಯುಷವೆ ಸಂತತಿಯು. ೧೬೯೩
೧೮. ನೆಹುಷನ ವಂಶಾವಳಿ, ಮೃತು. ೧೬೯೦
೧೯. ಯಯಾತಿಯು ಕಾವೇರೀಪಭೀಗದಲ್ಲೆ ವಿರಕ್ತನಾದುದು. ೧೬೯೮
೨೦. ವೃಷಭವಂಶಾವಳಿ, ಮೃತು. ೧೬೮೨
೨೧. ಗರ್ಗ ರಂತಿವೆವಂಶಾವಳಿ, ಮೃತು. ೧೬೮೯
೨೨. ಪಾಂಚಾಲ ಕೌರವವಂಶಾವಳಿ, ಮೃತು. ೧೬೯೫
೨೩. ವೃಷಭವಂಶಾವಳಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಯದುಷಿ ಸಂ
ತತಿಯು ೧೬೦೨
೨೪. ಯದುವಂಶಾವಳಿ, ಮೃತು. ೧೬೦೩

ಸಪ್ತಮ ಅಷ್ಟಮ ನವಮ ಸ್ಕಂಧಗಳೊಳಗಿನ ಪಟಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ.

ವೈಕುಂಠದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸನಕಾದಿಮುನಿಗಳು ಜಯವಿಜಯರಿಗೆ ಶಾ ಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು	೧೨೬೬
ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಭಿ ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು.	೧೨೯೧
ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಹರಿನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾ ದನನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ನೂಕಿ, ಗುರುಪುತ್ರರಾದ ಚಂಡಾಮ ರ್ಕರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದುದು	೧೩೦೦
ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು ಸ್ತಂಭವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಅ ಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು.	೧೩೩೧
ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಗಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಮೊಸಳೆ ಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿದುದು.	೧೪೩೩
ಕ್ಷೀರಸಾಗರಮಥನವು ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸ್ಸು ಮೊದಲಾದುವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುದು.	೧೪೬೩
ಭಗವಂತನು ಮೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ದೇ ವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚಿದುದು.	೧೪೭೩
ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಬಲಿಯ ಯಜ್ಞವಾಟಿಕೆಗೆ ಬಂದು ಮೂರಡಿಗಳ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದುದು	೧೫೨೪

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾವತಾರವು.

೧೫೩೬

ಷುತ್ಸಾನ್ಯವತಾರವು

೧೫೫೩

ತಿವನು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ,
ಸುದ್ಯುಮ್ಮನು ಬಂದು ನೋಡಿದುದು

೫೧೬೯

ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು ಅಂಬರೀಷನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕ್ಷಮೆಯ
ನ್ನು ಬೇಡಿದುದು

೧೫೯೨

ಸೀತಾಸ್ವಯಂವರವು.

೧೬೨೫

ಪ್ರೀತ್ಯಾನ್ಯಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೋ ನಮಃ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು

ಸಪ್ತಮ ಸ್ಕಂಧವು.

ನೃಸಿಂಹಾವತಾರದ ಕಥೆ.

—◆◆◆ ಸನಕಾದಿಗಳು ಜಯಜಯರಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು. ◆◆◆—

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಯೋಗೀಂದ್ರಾ! ನೀನು ಹೇಳುವ ಭಗವತ್ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಂತಸಂತೋಷಕರವಾಗಿರುವುವು ಆದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ಅದನ್ನೂ ನೀನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು ಎಂದರೆ, ಭಗವಂತನಾದರೋ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದವನು ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿದೋಷಗಳೆಂದೂ ಇಲ್ಲದವನು. ಅವನು ಕೋರತಕ್ಕ ವಸ್ತುವೆಂದೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣಕಾಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು ಅವನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳೆಲ್ಲದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸಮವಾಗಿ ನೋಡತಕ್ಕವನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ನೇಹಿತನಂತೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿರುವನು. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿ ನೋಡತಕ್ಕ ಅಭಗವಂತನಿಗೆ, ದೇವತೆಗಳಾದರೇನು? ಮನುಷ್ಯರಾದರೇನು? ರಾಕ್ಷಸರಾದರೇನು? ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಪೋಷಿಸಬೇಕಾದುದೇ ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೆ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅವನೂ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯೆಂದೇ ತೋರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ದೇವತೆಗಳ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ಅವನೂ ವಿಷಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನೇ ತೋರಿಸಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಸರ್ವಸಮನಾಗಿರಬೇಕಾದ

ಭಗವಂತನು, ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನೂ, ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವನ್ನೂ ತೋರಿಸುವುದೇಕೆ? ದೇವತೆಗಳಂತೆ ದೈತ್ಯರೂ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಇವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನಾದರೂ ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನೂ, ಇತರಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಹಿತವನ್ನೂ ಕೋರುವನೇ? ಶ್ರೀಹರಿಯು ಇಂದ್ರನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುದೇಕೆ? ಆ ಭಗವಂತನಾದರೂ ಅವಾಪ್ತನಮಸ್ತುಕಾಮನು ಸತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪನು ಇವನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೊಂದೂ ಇಲ್ಲ, ದೈತ್ಯರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವುದರಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ! ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದಂಜಿತಕ್ಕುವಾದ, ದ್ವೇಷ, ಭಯ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಗೂ ಈಡಾಗತಕ್ಕವನಲ್ಲ ಇವರಿಂದ ಅವನು ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಭಯಪಡಬೇಕಾದುದೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವೇಕೆ? ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ನನಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗಿದೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು

ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಭಗವಂತನ ಅದ್ಭುತಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, ನೀನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆವು ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸತಕ್ಕ ಆ ಭಗವಂತನ ಪುಣ್ಯಚರಿತ್ರವನ್ನು ನಾರದಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡ ಅನವರತವೂ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವರು ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತೇ ನೀನೂ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ನಾನು ಬಹಳಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾನು ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗೆ ಮೊದಲು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಸಂದೇಹಪರಿಹಾರವಾಗುವಂತೆ ಆ ಭಗವಂತನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ದೋಷಗಳಾಗಲಿ, ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಜನನ ಮರಣಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೇನೋ ವಾಸ್ತವವು! ಆತನ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಚಿದಚಿದಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವನು ಬೇರೆಯಾಗಿರುವನು ಅವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ತನಗೆ ಶರೀರವಾದ ಪ್ರ

ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಆದರ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿ, ಒಂದರಿಂದೊಂದನ್ನು
 ಳ್ಲಡಗಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಆಲೆಗಳು ಒಂದರಮೇಲೊಂದು ಬಿ
 ದ್ದು, ಆಗಾಗ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ ತಗ್ಗುತ್ತಲೂ ಇರುವವಲ್ಲವೆ? ಅದರಿಂದ
 ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯೇನು? ಅದರಂತೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರವಾದ
 ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, ಗುಣಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಈ ವೃದ್ಧಿಕ್ಷಯಗಳುಂ
 ಟಾಗುವುವು ಭಗವಂತನು ದೇವಾಸುರರಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ
 ರೂ, ಶರೀರಗತವಾದ ದೋಷಗಳು ಆತ್ಮವನ್ನು ಮುಟ್ಟದಿರುವಂತೆ, ಈ ಸಾ
 ಧಕ ಬಾಧಕಗಳೊಂದೂ ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರವು ಸತ್ವ, ರಜಸ್ಸು, ತಮ
 ಸ್ಸು, ಎಂಬುವು ಮೂರೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳೇಹೊರತು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸೇರಿ
 ದುವಲ್ಲ ಇವು ಮೂರುಗುಣಗಳಿಗೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ರೇಕವಾಗಲಿ, ಕ್ಷೀ
 ಣತೆಯಾಗಲಿ ಸಂಭವಿಸುವುದಲ್ಲ ಆಯಾ ಜೀವಗಳ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ, ಕಾಲ
 ಕ್ಕೂ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಒಂದೊಂದು ಗುಣವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ,
 ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಗ್ಗುತ್ತಲೂ ಇರುವುದು. ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿ ದಾಕ ಮತ್ತೆ ರಡೂ
 ತಗ್ಗಿರುವುವು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಸತ್ವಗುಣಪ್ರಧಾನರೆಂದೂ, ದೃತ್ಯರು
 ರಜೋಗುಣಪ್ರಧಾನರೆಂದೂ, ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳು ತಮೋಗುಣ ಪ್ರಧಾ
 ನರೆಂದೂ ನೀನು ಕೇಳಿದುವೆಯಷ್ಟೆ? ಭಗವಂತನು, ಸತ್ವವು ತಲೆಯೆತ್ತಿದಾಗ
 ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ರಜೋಗುಣದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ದಾನವರನ್ನೂ, ತಮೋಗು
 ಣದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವನು ಹೀಗೆ ಅ
 ವರವರ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವುಂ
 ಟಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಸತ್ವಗುಣವಿದ್ದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜಯವೂ, ರಜಸ್ತೆ
 ಮೋಗುಣಗಳಿದ್ದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಪರಾಜಯವೂ ಸಿಧ್ಧವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸತ್ವ
 ಪ್ರಧಾನರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಜಯವೇ ಕೈಗೂಡಬರುವುದು.
 ಒಂದುವೇಳೆ ದೈತ್ಯ ದಾನವ ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಪೂರ್ವಕ
 ರ್ಮವಿಶೇಷದಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ಮೀರು
 ವಂತೆ ಸತ್ವಗುಣವು ತಲೆಯೆತ್ತಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅವರಿಗೇ ಆಗ ಜಯವುಂಟಾ
 ಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸತ್ವಗುಣದ ವೃದ್ಧಿಕ್ಷಯಗಳೇ ಜಯಾಪಜಯಗಳ

ಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುವುವು ಈ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಗಳೆಲ್ಲ
 ವೂ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅವುಗಳ ತಾರತಮ್ಯ
 ಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಜಯಾಪಜಯಗಳೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದರಿಂದಲೂ, ದೇವತೆ
 ಗಳ ಜಯಕ್ಕಾಗಲಿ, ದಾನವರ ಪರಾಜಯಕ್ಕಾಗಲಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕಾರಣವಾಗಿ
 ತಿಳಿಯಬಾರದು ಹೀಗೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿನಡೆಸತಕ್ಕ ಈಶ್ವರನನ್ನು
 ಪಕ್ಷಪಾತಿಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಅಜ್ಞತೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಭಗವಂತನು
 ದೇವಾಸುರರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೇ ಇರುವನು ಆದರೆ ಅರಣಿ
 ಕಾಷ್ಠದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ, ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ
 ಕಲೆತಿರುವುದರಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಲಾರನು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬೆಂಕಿ
 ಯು, ಅದರ ದೋಷಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ, ಇವನು ಆಯಾವಸ್ತು
 ಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗದೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು ತತ್ಪ್ರತ್ಯಯ
 ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಪಂಡಿತರು ಮಾತ್ರವೇ
 ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಜೀವಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವ ಭಗವಂತ
 ನನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು ಅರಣಿಯನ್ನು ಜ್ಞುವುದರಿಂದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು
 ಹೊರಡಿಸುವಂತೆ, ಪಂಡಿತರು ತತ್ಪಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದ ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ
 ಯಿಂದ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಮಧಿಸಿ, ತಮ್ಮೊಳಗಿರುವ ಅಂತರಾತ್ಮನನ್ನು ಬಹುಕಾಲ
 ದಮೇಲೆ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವರು ಭಗವಂತನು ಯಾವಾಗ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಜ್ಞಾ
 ನದಿಂದ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಶರೀರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುವನೋ, ಆಗ
 ರಜೋಗುಣವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವನು ಹಾಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹದಲ್ಲಿ ತಾ
 ನು ಯಾವಾಗ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸು
 ವನೋ, ಆಗ ಸತ್ವಗುಣವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವನು ಆ ಲೀಲೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಡ
 ಗಿಸಿ ಯಾವಾಗ ಶಯಿಸಬೇಕೆಂದಿಷ್ಟುಪಡುವನೋ, ಆಗ ತಮೋಗುಣವ
 ನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವನು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದಲ್ಲದೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನಗೆ ಶರೀರ
 ಭೂತವಾದ ಕಾಲವಿಭಾಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷ ಸಮಷ್ಟಿಯಿಂದ
 ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾದ ವ್ಯಷ್ಟಿಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವನು. ತನಗಧೀನವಾದ
 ಕಾಲವನ್ನೇ ಆಯಾಜೀವಗಳ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸತ್ವಗುಣವನ್ನು ಹೆ

ಜ್ಞಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ತಗ್ಗಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿರುವನು ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಾಣುಗಳನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಈಶ್ವರನಿಂದ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಲವೇ ಸತ್ವಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಜಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ಇದರಿಂದಲೇ ಸತ್ವಪ್ರಧಾನರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಜಯವೂ, ರಜಸ್ತಮೋಗುಣವುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಅಪಜಯವೂ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ರಾಜಸೂಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವನಿಗೆ ನಾರದನಿಂದ ಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದಾನೊಂದು ಇತಿಹಾಸವುಂಟು ಅದನ್ನೇ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಧರ್ಮರಾಜನು ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಮೇಲೆ, ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಗ್ರಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತಿಶುಪಾಲನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ನಿಂದಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ತಿಶುಪಾಲನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ತಿಶುಪಾಲನ ದೇಹದಿಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ತೇಜಸ್ಸು ಹೊರಟುಬಂದು, ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಸೇರಿತು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಾರದನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವನು “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಆಹಾ! ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು! ಈ ತಿಶುಪಾಲನ ಭಾಗ್ಯವಲ್ಲವೇ ಭಾಗ್ಯವು! ತಿಶುಪಾಲನು, ಪರತತ್ವವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜನ್ಮಶತ್ರುವಾಗಿದ್ದರೂ ತೇಜೋರೂಪದಿಂದ ಹೊರಟು ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನಲ್ಲಾ! ಬೇರೆಯಾವ ಫಲವನ್ನೂ ಆಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಬಹುಕಾಲವವರೆಗೆ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೂ ಈ ಭಾಗ್ಯವು ಲಭಿಸಲಾರದು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪೃಥುರಾಜನ ತಂದೆಯಾದ ವೇನನು, ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಕೋಪಿಸಿ ಅವನನ್ನು ನರಕಕೂಪದಲ್ಲಿ ಬಿಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಈ ತಿಶುಪಾಲನಾದರೋ ತಾನು ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಲಿತುದುಮೊದಲು, ಇದುವರೆಗೂ ಆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ನಿಂದಿ

ಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು ಇವನ ಸಹೋದರನಾದ ದಂತವಕ್ತ್ರನೂ ಹಾಗೆಯೇ
 ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾಪಾಪಿಗಳು ! ದುರಾತ್ಮರು !
 ಯಾವ ಅಪೃತ್ಯಕ್ಕೂ ಹೆದರತಕ್ಕವರಲ್ಲ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀ
 ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಶಿಶುಪಾಲದಂತವಕ್ತ್ರ
 ರನಾಲಗೆಯು, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಕುಷ್ಮರೋಗದಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿ
 ಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತ್ತಲ್ಲವೆ ! ಸತ್ತಮೇಲಾದರೂ ಇವರು ನಂಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳಬೇಕಲ್ಲ
 ವೆ? ಈ ಎರಡು ತಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಭಗ
 ವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿದರಲ್ಲವೆ? ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮೊಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ
 ಉಪಾಯವೊಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆಯೇ ಅಪ್ರ
 ಮೇಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಈ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಲಯಹೊಂದಿದುದು ಹೇಗೆ? ಇ
 ದು ಪರಮಾತ್ಮರೈವಲ್ಲವೆ? ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು
 ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ದೀಪದಂತೆ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಈ
 ಆತ್ಮರೈವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು ಆಗ ನಾರದನು
 ಧರ್ಮರಾಜನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಸಭಾಸದರಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ
 ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವನು “ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಶಿಶು
 ಪಾಲನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ನಿಂದಿಯಾಗ
 ಲಿ, ಸ್ತೋತ್ರವಾಗಲಿ, ಸತ್ಕಾರವಾಗಲಿ, ತಿರಸ್ಕಾರವಾಗಲಿ, ಚಂದನಾದ್ಯ
 ಲಂಕಾರಗಳಾಗಲಿ, ವಿಕಾರವೇಷಗಳಾಗಲಿ ದೇಹಕ್ಕೇಹೊರತು ಅತ್ಮ
 ಕ್ಕಲ್ಲ! ದೇಹವನ್ನೇ ಅತ್ಮವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸತಕ್ಕವರು ಮಾತ್ರವೇ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
 ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಈ ಅನಿವೇಕದಿಂದಲೇ ಕೋಪವನ್ನು
 ತಂದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಯತ್ನಿಸುವರು.
 ಹೀಗೆಯೇ ನಾವು ಇತರರಿಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ನಿಂದಾದಿಗಳೂ ಅವರಶರೀರಕ್ಕೆ
 ಹೊರತು ಅತ್ಮಕ್ಕಲ್ಲ ನಿಂದೆ, ದಂಡನೆ ಮೊದಲಾದುವು ಹೇಗೆ ದೇ
 ಹಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸೇರುವುವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ವಧವೆಂಬುದೂ ಕೂಡ ದೇಹಕ್ಕೆ
 ಸೇರಿದುದು ದೇಹವನ್ನೇ ಅತ್ಮವೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿದ್ದವರು, ಆ ವಧವನ್ನೂ
 ಅತ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಅರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗೆ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸ

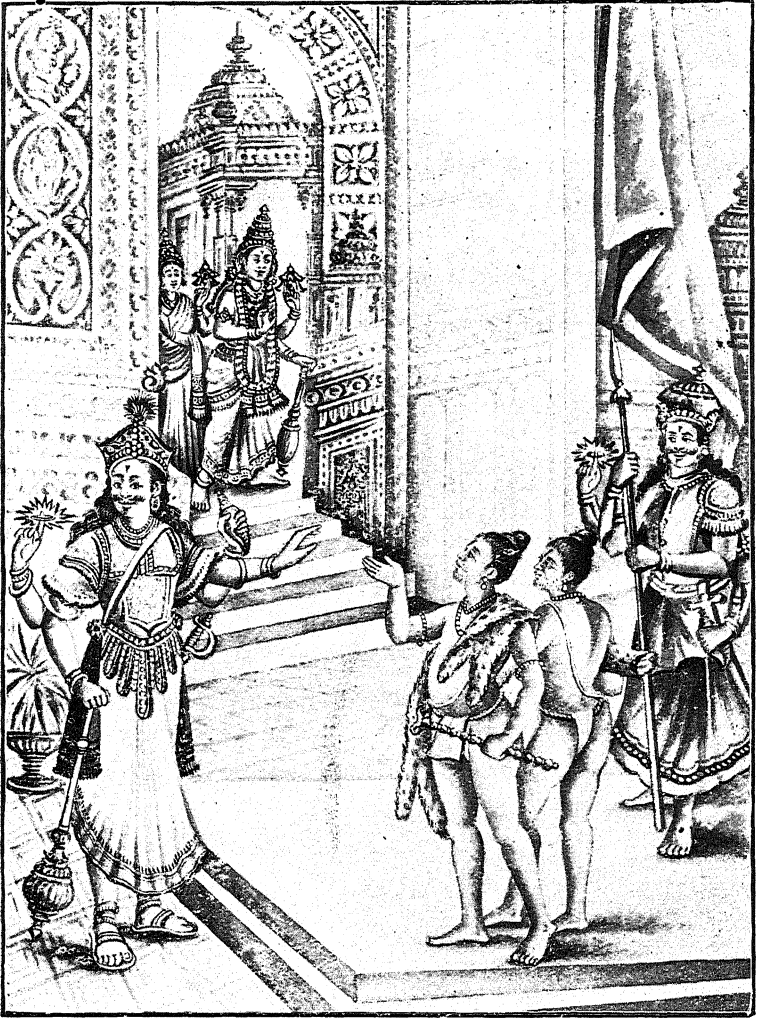
ತಕ್ಕ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನವು, ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೇಹೊರತು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಿಗಿಲ್ಲ. ಈ ಅಭಿಮಾನವೆಲ್ಲವೂ ಅನಾದಿಯಾದ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವುವು ಕರ್ಮರಹಿತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ, ಆ ಅಭಿಮಾನವಾಗಲಿ, ಅದರಿಂದ ತೋರತಕ್ಕ ಹೆಸರಾದಿಗಳಾಗಲಿ, ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಉಂಟಾಗುವುವು. ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದುದೂ, ಕೃಷ್ಣನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದುದೂ, ನಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದ ವಿಷಯಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ರಹಸ್ಯವೊಂದುಟು ಕೃಷ್ಣನು ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನಪಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರು, ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹರಂಬುದನ್ನು ಜನಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದನು ಇದಲ್ಲದೆ ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸಜನ್ಮವನ್ನು ನೀಗಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾಲವೂ ಬಂದೊದಗಿತು. ಈ ಎರಡುಕಾರಣಗಳಿಂದ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆತನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನೇಹೊರತು ಶಿಶುಪಾಲನಮೇಲೆ ಕೋಪವಿಂದಲಾಗಲಿ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಸಂಸಾರಿಗಳಂತೆ ಜಿವನು ನೋತ್ರಕ್ಕಾಗಲಿ, ನಿಂದೆಗಾಗಲಿ, ಕದಲತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಲೇ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೂ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟನು. ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ತಿರಸ್ಕಾರವೆಂದರೇನು ? ಆದರೆ ನಾವೂ ಶಿಶುಪಾಲನಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಾರದೆ? ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಿರುವುದೇಕೆ?" ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಬಹುದು ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಸುಮ್ಮನೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗದು! ಯಾವನು, ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ದ್ವೇಷದಿಂದಾಗಲಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಸ್ನೇಹದಿಂದಾಗಲಿ, ಭಯದಿಂದಾಗಲಿ, ಕಾಮದಿಂದಾಗಲಿ, ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಬೇರೊಂದನ್ನೂ, ಗಮನಿಸದೆ, ತದೇಕಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವನೋ, ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವು ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಶಿಶುಪಾಲನು ಆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ

ವಾದ ದ್ವೇಷವನ್ನೇ! ಬೆಳೆಸಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಅದೇ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ದರಿಂಲೇ ಅವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದೆರಡಾವರ್ತಿ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬೈದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದೇ? ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಾಗಲಿ, ವೈರವಾಗಲಿ, ಉಪಚಿತ್ತವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದಾಗಲೇ ಮುಕ್ತಿಸಾಧಕವಾಗುವುದು ಅದರೆ ಮಹತ್ತಾದ ವೈರದಿಂದಲೂ, ಭಯದಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಮತವು. ಇದಕ್ಕೆ ಭ್ರಮರಕೀಟನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಕಣಜದ ಹುಳವು, ತನ್ನ ಆಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಬೇರೆ ಹುಳುಗಳನ್ನು ತಂದು, ತನ್ನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಟ್ಪಾಗ, ಅ ಹುಳವು ಸಂತತವೂ ಭಯದಿಂದ ಆ ಕಣಜದ ರೂಪವನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ರೆಕ್ಕೆಬೆಳೆದು ಅದೇ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಹಾರಿ ಹೋಗುವುದು ಹೀಗೆಯೇ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ, ಲೀಲಾಮಾನುಷಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ, ತಿಶುಪಾಲದಂತವೆ ಕ್ತರಿಬ್ಬರೂ, ಹುಟ್ಟಿದುದುಮೊದಲು ವೈರವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸುತ್ತ, ತದೇಕಧ್ಯಾನದಿಂದ ಪಾಪಶೇಷವನ್ನು ಕಳೆದು, ಆ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆಯೇ ಯಾವವಿಧದಿಂದಲಾದರೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದವರಿಗೆ, ಮುಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಕಾಮದಿಂದಲೂ, ದ್ವೇಷದಿಂದಲೂ, ಭಯದಿಂದಲೂ, ಸ್ನೇಹದಿಂದಲೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರೆಷ್ಟೋಮಂದಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಪವಿಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರಿರುವರು ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಗೊಪಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಾಮದಿಂದಲೂ, ಕಂಸನು ಭಯದಿಂದಲೂ, ತಿಶುಪಾಲಾದಿಗಳು ದ್ವೇಷದಿಂದಲೂ, ಯಾದವರು ಬಂಧುತ್ವದಿಂದಲೂ, ಪಾಂಡವರಾದ ನೀವು ಸ್ನೇಹದಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾವೂ ಆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಪಾಪವಿಮುಕ್ತರಾದೆವು. ಅದರೆ “ಭಗವಂತನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಪೃಥುಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಗನಾದ ವೇನನೊಬ್ಬನಿಗೆಮಾ

ತ್ರ ತಿಶುಪಾಲಾದಿಗಳಂತೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗದೆ ಹೋದುದೇಕೆ?" ಎಂದು ನಿಜವು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಮದ್ವೇಷಾದಿಗಳೆಂದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಮುಕ್ತಿಯೇನೋ ಸಿದ್ಧವು* ವೇನನಾದರೋ ಈ ಐದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದನ್ನೂ ದೃಢವಾಗಿ ಹಿಡಿಯದೆ ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಆಗಾಗ ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಅಥೋಗ ತಿಯುಂಟಾಯಿತು ಧರ್ಮರಾಜಾ! ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಾದ ತಿಶುಪಾಲದಂತವಕ್ತರು ಮುಕ್ತಿಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದುಕಾರಣವೂ ಉಂಟು ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮೊದಲು ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿದರು ಅವರಿಗೆ ಈಗ ವಿವೋಚನಕಾಲವು ಬಂದುದರಿಂದ ಸ್ವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿದರು" ಎಂದನು. ಅಡಕ್ಕಾ ಧರ್ಮರಾಜನು "ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಈ ವಿಷಯವೂ ನನಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ತೋರುವುದು. ಸಂಸಾರಮುಕ್ತರಾಗಿ ಪರಮಪದವನ್ನು ಸೇರಿದವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲವೆಂ

* ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಂತೆಯೇ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧ. ದ್ವೇಷ ಭಯಾದಿಗಳೂ ಮುಕ್ತಿಕಾರಣವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಭಕ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಕಾಮಾದಿಗಳೇ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕಗಳೆಂದೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೊಂದುಂಟು. 'ಪಾರ್ಥ ನೈವೇಹ ನಾಮುತ್ರ ಋನಾಶಸ್ತಸ್ಯ ವಿದ್ಯತೆ' ಎಂದಾರಂಭಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವಂತೆ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ನಡುವೆ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಹೊಂದಿದರೂ ಅದು ಉತ್ತರೋತ್ತರಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಕ್ರಮಶಃ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ ಫಲಕಾರಿಯಾಗುವುದೇಹೊರತು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಕಾಮದ್ವೇಷಾದಿಗಳಾದರೂ ಯಾವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಲ್ಪಡುವುದೋ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಪಾಕಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವವರೆಗೆ ಅನುಸೂತವಾಗಿ ನಡೆದುಬರಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವು ಮುಕ್ತಿಕಾರಣಗಳಾಗುವವೇ ಹೊರತು ನಡುವೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೆ ಸ್ವರೂಪನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೇಡನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವು. ಇವು ಭಕ್ತಿಯಂತೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲಾರವು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವೇನನಿಗೆ ಸರಕವುಂಟಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ದುಶ್ರುತಿಗಳು ಹೇಳುವುವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ನಿತ್ಯಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವರಿಗೆ, ಪುನರ್ಜನ್ಮವೆಂದರೇನು? ಅವರಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವಾರು? ಆ ಶಾಪವೆಂತದು? ವೈಕುಂಠವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ತಾಧೀನವಾದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಅಂತವರಿಗೆ ದೇಹಸಂಬಂಧವೂ, ಅದರಮೂಲಕವಾದ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳೂ ಉಂಟಾದುದು ಅಸಂಗತವಲ್ಲವೆ? ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸಿತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾನಾರದನು “ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಕೇಳು! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರಾದ ಸನಕಸನಂದನಾದಿಗಳು, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ವಿಷ್ಣು ದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅವರು ಹಿರಿಯರಿಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಐದಾರುವರುಷದ ಕುಮಾರರಂತೆಯೇ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಈ ಮುನಿಕುಮಾರರು ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ, ದಿಗಂಬರರಾಗಿ, ವೈಕುಂಠದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವಷ್ಟು ರಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿದ್ದ ಜಯವಿಜಯರಂಬ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿಬ್ಬರೂ ಅವರನ್ನು, ಯಾರೋ ಅರಿಯದ ಮಕ್ಕಳೆಂದು ತಿಳಿದು, ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು ಆಗ ಅಮುನಿಕುಮಾರರು ಬಹಳ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟರಾಗಿ “ಎಲೈ ದುರಾತ್ಮರೆ! ಈ ನಿಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನೂ, ಕೋಪವನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ, ನೀವು ಕೇವಲರಜಸ್ತಮೋಗುಣವುಳ್ಳವರಂತೆ ಕಾಣುವಿರಿ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಈ ಭಗವಂತನ ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನೀವು ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲ. ಈಗಲೇ ನೀವು ಪಾಪಪ್ರಚುರವಾದ ರಾಕ್ಷಸಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರಿ” ಎಂದರು. ಆಮೇಲೆ ಆ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿಬ್ಬರೂ ಅವರಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಲು, ಆ ಋಷಿಗಳು ಮೂರುಜನ್ಮಗಳಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಶಾಪವಿಮೋಚನವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು ಅದರಂತೆ ಆ ಜಯವಿಜಯರೇ ಮೊದಲು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು, ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು, ಭಗವಂತನು ನರಸಿಂಹಾವತಾರದಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ವರಾಹಾವತಾರದಿಂದಲೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿ

1266. ವೈಕುಂಠದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಸಕಾಡಿಮುನಿಗಳು ಜಯವಿಜಯರಿಗೆ
ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು.

ಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಕ್ಷೇವಲ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ವಿಧದಿಂದ ಹಿಂಸಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನ ತೇಜೋಬಲದಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದ ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು, ಯಾವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಇದೇ ನೆವದಿಂದ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನು, ಸೃಸಿಂಹಾವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು ಆ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳೇ ವಿಶ್ರವಸ್ಸಿನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕೇಕಸಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ರಾವಣ ಕುಂಭಕರ್ಣರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ರಾಮಾವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಂದು, ಅಜನ್ಮದಿಂದ ದಾಟಿಸಿದನು. ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಆ ರಾಮಚರಿತ್ರವನ್ನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಮಹರ್ಷಿಯು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವನು. ಆ ರಾವಣಕುಂಭಕರ್ಣರೇ ತಿಶುಪಾಲದಂತವಕ್ತ್ರರೆಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಈಗ ಕೃಷ್ಣನ ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಹತರಾಗಿ ಶಾಪವಿಮೋಚನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿದ್ದ ಜನ್ಮದ್ವೇಷವೇ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ.” ಎಂದನು ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನು “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟುದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯೇಕೆ? ತಂದೆಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹರಿಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದುದೇಕೆ? ರಾಕ್ಷಸಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಅಷ್ಟು! ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಹರಿಭಕ್ತಿಯು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಂಟಾಯಿತು? ಆಚರಿತ್ರವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

}

 ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನವಧವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಏ
 ಷ್ಣುವನ್ನು ಕೂಲ್ಪುವುದಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸರಮುಂದೆ
 ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಡುಡು

}

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ತನ್ನ ಸಹೋದರನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ವರಾ
 ಹಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಹತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ದುಃ
 ಖದಿಂದಲೂ, ಕೋಪದಿಂದಲೂ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನ ಆತ್ಮಾಕ್ರೋಶ
 ವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಕಟಕಟನೆ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವನು! ಆಗಾಗ ತುಟೆಗ
 ಳನ್ನು ಕಚ್ಚುವನು! ಕೋಪದುರಿಯಿಂದ ಹೊಗೆಯಾಡುವಂತೆ ಧೂಮ್ರವ
 ಣ್ಣವಾದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಆಗಾಗ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿನೋಡುವನು! ಭಯಂಕರವಾದಕ
 ಣ್ಣಾ ಲೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವನು! ಕೋರಂದಾಡೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿ
 ಯಿಂದಲೂ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಗುರಿನಂತ ಹುಬ್ಬುಗಂಟುಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡುವವ
 ರನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ತನ್ನ ಶೂಲವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಹಿಡಿದು,
 ರಾಕ್ಷಸ ಸಭೆಯನಡುವೆ ನಿಂತು “ಎಲೈ ದೈತ್ಯರ! ಎಲೈ ದಾನವರ! ನೀವೆಲ್ಲ
 ರೂ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ!” ಎಂದು ಆಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯದಾ
 ನವರನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಸೇನಾಧಿಪತಿಗಳಲ್ಲಿ
 ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಕರೆದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ತ್ರಿಮೂರ್ಘಾ! ತ್ರ್ಯಕ್ಷಾ!
 ಶಂಬರಾ! ಶತಬಾಹೂ! ಹಯಗ್ರೀವಾ! ನಮುಚೀ! ಪಾಕಾ! ಇಲ್ವಲಾ!
 ವಿಪ್ರಚಿತ್ತೀ! ಪುಲೋಮಾ! ಶಕುನಾ! ನೀವೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು
 ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ! ನಾನು ಹೇಳುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ವಿಳಂಬ
 ವಿಲ್ಲದೆ ಬಹಳತೀಘ್ರವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು ವಿಷ್ಣುವು ದೇವದಾನವರೆಲ್ಲ
 ರನ್ನೂ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಪರಾದ ದೇವತೆಗ
 ಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ನನಗೆ ಪ್ರಿಯಸಹೋದರನಾಗಿಯೂ, ನಿಮ್ಮೆ
 ಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮಾಪ್ತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಕೊಂದಿರುವನು.
 ದೇವತೆಗಳ ಮುಖಸ್ತುತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನು
 ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು ತಾನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಶರೀರವು
 ಳ್ವನನಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಸಹಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಪಟದಿಂದ ಕಾಡು

ಹಂದಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ಈ ಘೋರಕೃತ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿರುವನು, ಎಳೆಮಕ್ಕಳಂತೆ ಚಂಚಲಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಮುಖಸ್ತುತಿಗೆ ಮರುಳಾಗತಕ್ಕ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅವನ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕಾದುದೇ ಈಗ ನಮ್ಮ ಮೊದಲನೆಯಕಾರ್ಯವು ಆಕಾರ್ಯಭಾರವು ನನಗಿರಲಿ! ಇದೋ! ಈ ಶೂಲದಿಂದ ಅವನಕಂಠವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಆದರಿಂದ ಹರಿಯುವ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹದಿಂದ ರಕ್ತಪ್ರಿಯನಾದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು, ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು ಆ ವಿಷ್ಣುವೇ ನಮ್ಮ! ಶತ್ರುಗಳಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯಾಶ್ರಯನಾಗಿರುವನು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆತನೇ ಪ್ರಾಣದಂತಿರುವನು! ಮೊದಲು ಅವನನ್ನು ಕೊಂದರೆ, ಬುಡವನ್ನು ಕಡಿದ ಮರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಬೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಾನಾಗಿ ಬಣಗಿಬಿಳುವಂತೆ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮೃತಪ್ರಾಯರಾಗುವರು. ಆದರೆ ನಾನು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀವು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳುಂಟು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈಗಲೇ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಡಿರಿ! ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ತುಂಬಿರುವರು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಪಸ್ಸು, ಯಜ್ಞ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ವ್ರತ, ದಾನ, ಮೊದಲಾದ ವೈದಿಕಕರ್ಮಗಳಿಂದ, ದೇವತೆಗಳ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವರು ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಯಜ್ಞಶೀಲರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೂ, ವ್ರತನಿಷ್ಠರನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಬನ್ನಿರಿ! “ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಹುದೆ?” ಎಂದು ನೀವು ಸಂದೇಹಿಸಬೇಡಿರಿ! ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ತಪಸ್ಸು ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮಗಳೇ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶರೀರವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವು. ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳೂ ಅವನ ಸ್ವರೂಪವು. ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನನ್ನೇ ಸೇರುವವು ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಅವರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುತ್ತ ಬಂದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕುಂದುತ್ತ ಬರುವುದು. ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಕಡೆಸುವುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳೂ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯುವರು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ

ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿರುವರೋ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆಯುವುವೋ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೂ, ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳೂ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವುವೋ, ಆಯಾಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿರಿ! ಅಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ! ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿರಿ!” ಎಂದನು ಈಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ರಾಕ್ಷಸಭಟರೆಲ್ಲರೂ ಆ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿರಸಾ ವಹಿಸಿ, ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಂದರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡಕಂಡವರೊಡನೆ ಕೆಲಹವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಬಂದರು ಕೆಲವರು ಪೆಟ್ಟಣಗಳನ್ನೂ, ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ಗೋಮಾಳಗಳನ್ನೂ, ತೋಟಗಳನ್ನೂ, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳನ್ನೂ, ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಗಣಿಗಳನ್ನೂ, ತೋಪುಗಳನ್ನೂ, ಕೃಷಿಮಾಡತಕ್ಕವರ ನಿವಾಸಗಳನ್ನೂ, ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ಬೇಡರ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ, ರಾಜಧಾನಿಗಳನ್ನೂ, ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಕಂಡ ಕಂಡಕಡೆಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟು ಸುಡುತ್ತಬಂದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸೇತುವೆಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಕಾರಗಳನ್ನೂ, ಗೋಪುರಗಳನ್ನೂ ಇಡಿದು ಕೆಡಹುತ್ತಬಂದರು ಕೆಲವರು ಫಲವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಡಹಿದರು. ಕೆಲವರು ಮನೆಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ಕೆಲವರು ಕಂಡಕಂಡ ಜನರನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹೀಗೆ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿ, ಲೋಕಕಗಟಕರಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಯಪೀಡಿತರಾಗಿ, ಆ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು, ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬಿಳದೆ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತ, ಅವನಿಗೆ ತಾನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿದನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಅಷ್ಟು ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನಾದರೂ, ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾದುದರಿಂದ, ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಂಧುವರ್ಗದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತಾನೇ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು ಶಕುನಿ, ಶಂಬರ, ಧಾಷ್ಟಿಫ, ಭೂತ

ಸಂತಾಪನ, ವೃಕ, ಕಾಲನಾಭ, ಮಹಾನಾಭ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಮದೋತ್ಕಟ ರೆಂಬ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಅವರ ತಾಯಿಯಾದ ರುಷದ್ಭಾನುವನ್ನೂ, ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ದಿತಿಯನ್ನೂ ಕರೆದು, ಅವರನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸಾಂತ್ವನಚನಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವನು “ಓ ಅಮ್ಮಾ! ಓ ನಾದಿನೀ! ಎಲೈ ಕುಮಾರರ! ವೀರಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನಿಗಾಗಿ ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ದುಃಖಿಸಬಾರದು! ಶತ್ರುವನ್ನು ದಿರಿಸಿ ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ಸಾಯುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶೂರರಿಗೆ ಪ್ರಿಯತಮವಾದುದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಅವಿಧವಾದ ಮರಣವು ಸಂಭವಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಸಂತೋಷಿಸಬೇಕೇಹೊರತು, ದುಃಖಿಸುವುದುಂಟೆ? ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅನ್ನಸತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರವಟೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷಣಕಾಲದವರೆಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಕಲೆತಿದ್ದು, ತಮ್ಮತಮ್ಮ, ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳ ಆತುರವು ತೀರದಮೇಲೆ, ನಾನಾಕಡೆಗೆ ಚದರಿಹೋಗುವರಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆಯೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂಕೂಡ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈಶ್ವರಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಕರ್ಮವಸಾನದಲ್ಲಿ ಚದರಿಸಲ್ಪಡುವುವು. ತಂದೆಮಕ್ಕಳು, ಗಂಡಹೆಂಡಿರು ಮೊದಲಾದ ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಗಂತುಕವಾಗಿ ಬಂದು, ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಿದ್ದು ತಪ್ಪಿಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳೇಹೊರತು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ! ಆತ್ಮವೆಂಬುದು ನಿತ್ಯವು. ಆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಶರೀರಗಳು ತಗುಲುಕಟ್ಟಿದಾಗ, ಈ ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಏರ್ಪಡುವುವು. ಕರ್ಮಾಂತದಲ್ಲಿ ಆಶರೀರವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಾಗ, ಈ ಸಂಬಂಧವೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು ದೇಹಕ್ಕೆ ಎಂದಿದ್ದರೂ ನಾಶವುಂಟು! ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಾಶವಿಲ್ಲ! ಹೀಗಿರುವಾಗ ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸತಕ್ಕ ಮೂಢರಲ್ಲವೇ ಈ ದೇಹವಿಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸಬೇಕು! ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳೆಂಬ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕೃತಿಗೇಹೊರತು ಆತ್ಮನಿಗಿಲ್ಲ ಆತ್ಮವು ಆ ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ, ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯವಿಕಾರಗಳೊಂದಕ್ಕೂ ಈಡಾಗದುದರಿಂದ ಶುದ್ಧವೆನಿಸಿರುವುದು ಆತ್ಮವು ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾಕಡೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿ

ಳಿಯಬಲ್ಲದು. ಆತ್ಮವು ಸಹಜಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ, ಕರ್ತೃನು ಸಾರವಾಗಿ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೇರೆಬೇರೆ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ಹೀಗೆ ಕರ್ತೃನುಗುಣವಾಗಿ ತಗುಲುಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲಿನ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ, “ನಾನು ದೇವನು! ನಾನು ಮನುಷ್ಯನು” ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಕೇವಲ ಭ್ರಮವಲ್ಲವೆಂದೆಂದೇ ನೋಡಿದ ನೋಡಿದಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಕದಲಿದಂತೆ ಕಾಣುವುವು. ಮನುಷ್ಯನು ಗಿರಿಗಿರನೆ ಸುತ್ತುವಾಗ ಕಣ್ಣು ಲೆಗಳಿಸುತ್ತವುದರಿಂದ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಸುತ್ತುವಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ಹೀಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಮತ್ತೊಂದರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಚಲನಭ್ರಾತಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಜೀವನು ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಾನು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಆ ದೇಹವೇ ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದು “ನಾನು ದೇವನು, ನಾನು ಮನುಷ್ಯನು” ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸುವನು.

ಶರೀರಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಾನು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಶರೀರವು ತನಗೆ ಸಹಜವೆಂದೇ ಎಣಿಸುವನು ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸುವುದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಷಯವಾದ ವಿಷಯವೆಂದೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಈ ವಿಷಯವಾದ ಕೋರಿಕೆಯೇ ಕರ್ಮಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಂಸಾರವೆನಿಸುವುದು ಈ ಭಾವನೆಯೇ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟವಸ್ತುಗಳ ಸಂಯೋಗವಿಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು, ನಾನಾಬಗೆಯ ದುಃಖಗಳು, ವಿವೇಕಹೀನತೆ, ವಿಷಯಚಿಂತೆ, ಸ್ಮೃತಿತ್ವರ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ವಿವೇಕವು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆಯೂ ಅದನ್ನು ಮರೆತು ವಿಪರೀತಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು, ಈ ಮೊದಲಾದುವೆಲ್ಲವೂ ಕರ್ಮಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರುವುವು. ಅಮ್ಮ! ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಮನಿಗೂ, ಸತ್ತವನೊಬ್ಬನ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂವಾದರೂ ಪವಾದ ಪೂರ್ವಕಥೆಯೊಂದುಂಟು ಅದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿ!
 “ಮೊದಲು ಉತ್ತೀನರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸುಯಜ್ಞನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ರಾಜನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಂದಾನೊಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಹತನಾಗಿ ಸತ್ತುಬಿದ್ದನು ಅವನ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ಶವದ

ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ ಸೇರಿ ಅಳುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದರು. ರಾಜನ ದೇಹವು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮರದ ತುಂಡಿನಂತೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಿತು. ಅವನುತೊಟ್ಟಿದ್ದ ರತ್ನಕವಚಗಳು ಹರಿದುಹೋಗಿ, ಅವನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅಭರಣಗಳೂ, ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳೂ ಕದಲಿಬಿದ್ದಿದ್ದುವು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣಗಳು ನಾಟಕೊಂಡಿದ್ದುವು. ಅವನ ಸರ್ವಾವಯವಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ತವು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಲ್ಲಗಳಿಂದ ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ, ತಲೆಕೆದರಿ, ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಕಣ್ಣಾಲೆಗಳು ಮೇಲೆನಾಟಕೊಂಡಿದ್ದುವು. ಕಮಲದಂತೆ ಮನೋಹರವಾದ ಅವನ ಮುಖವೆಲ್ಲವೂ ಧೂಳಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ್ದಿತು ಆಯುಧಸಹಿತವಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಭುಜವು ತುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ದೈವಗತಿಯಿಂದ ಮೃತನಾಗಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರೂ ದುಃಖದಿಂದ ಎದೆಯನ್ನು ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ “ಅಯ್ಯೋ ಕೆಟ್ಟವಲ್ಲಾ ! ಇನ್ನೇನುಗತಿ” ಎಂದು ಅವನ ಕಾಲ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ರೋದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು ಧಾರವಾಹಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಅವರ ಸ್ತನದ ಮೇಲಿನ ಕುಂಕುಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕದಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು ತಮ್ಮ ದುಃಖಬಾಷ್ಪದಿಂದಲೇ ಪತಿಯ ಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆಯುವಂತೆ, ಆತನ ಪಾದಸಮೀಪದಲ್ಲಿಕುಳಿತು, ತಲೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಕದಲಿಬಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ತಮ್ಮ ರೋದನದಿಂದ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ದುಃಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ವಿಲಪಿಸುವರು. “ಹಾ!ನಾಥಾ!ನಿಷ್ಕರುಣವಾದ ದೈವವು ನಿನಗೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಿತೆ? ಕ್ರೂರದೈವವು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಗಿಸಿತಲ್ಲಾ? ಈ ಉತ್ತೀರ್ನರದೇಶದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಜೀವನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೀನು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೀಗೆ ದುಃಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ, ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು ಯುಕ್ತವೆ ? ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ, ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ಹೇಗೆ ಬದುಕಬಲ್ಲೆವು? ಹೇಪ್ರಭೋ! ನೀನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವೆಯೋ! ನಾವೂ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆವು. ನಮಗೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸಹಗಮನವನ್ನು ಕೊಡು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ

ಆ ರಾಜನ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಚಿಡಲಾರದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ದಹನಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಲಾರದೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಂಗತನಾದನು. ಹೀಗೆ ಆ ರಾಜನ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಉಚ್ಚ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಯಮನು, ಬಬ್ಬ ಬಾಲಕನ ವೇಷದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅವರಮುಂದೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಅಯ್ಯೋ ಇದೇನಾಶ್ಚ ರ್ಯವು! ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋ ದೊಡ್ಡವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನನಮರಣಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೋಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿದವರು. ಹೀಗೆ ಬಹುಕಾಲದ ಅನುಭವವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ ಇವರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮೋಹವು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಆಹಾ! ಇದಲ್ಲವೇ ಅಶ್ಚ ರ್ಯವು! ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಯಬೇಕಾದುದು ಸಹಜಧರ್ಮವೆಂಬುದನ್ನೂ, ತಾವೂ ಇದರಂತೆಯೇ ಈಗಲೋ! ನಾಳೆಯೋ ಸಾಯತಕ್ಕವರೆಂಬುದನ್ನೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದೂ ಇವರು ಈಗ ಸತ್ತ ಮನುಷ್ಯನಿಗಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವರಲ್ಲಾ! ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅರಿಯದಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೂ ನಾವೇ ಧನ್ಯರಲ್ಲವೆ? ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ದುಃಖಿಸದೆ, ಅವರ ಚಿಂತೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆವು ಇದೂ ಹಾಗಿರಲಿ! ನಾವು ಕೈಲಾಗದ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಹುಲಿ, ತೋಳ, ಮೊದಲಾದ ಕಾಡುಮೃಗಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗದೆ, ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿಸುತ್ತಿರುವೆವಲ್ಲವೆ? ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ ಭಗವಂತನೇ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನು ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ತೀರಿಸಿಬಿಡುವನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ವಿಚಾರವೇಕೆ? ಓಸ್ತ್ರೀಯೆ? ಯಾವನು, ತಾನು ಮಾತ್ರ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ದ್ದು, ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವನೋ, ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತಾನೇ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಕೊನೆಗೆ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೇ ನಾಶಮಾಡುವನೋ ಅಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲಿ ಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ರಮ್ಯ ಸ

ಪ್ರಪಂಚವೂ ಅವನಿಗೆ ಕ್ರೀಡಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿರುವುವು. ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಸಮರ್ಥನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನೀವು ಸತ್ತವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅಳುವುದೇಕೆ! ಹುಟ್ಟಿದವರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಿಸುವುದೇಕೆ? ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನೂಕೂಡ, ದೈವಬಲವಿದ್ದರೆ ಆಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಬರುವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟವಸ್ತುವೂ ಕೂಡ ದೈವವು ವಿಪರೀತವಾದಾಗ ನಷ್ಟವಾಗುವುದು. ದೈವಾನುಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದವನೂ ಸುಖದಿಂದ ಜೀವಿಸಬಲ್ಲನು. ದೈವಕೃಪೆಯು ತಪ್ಪಿದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕಬಂಧುವರ್ಗಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವನೂ ಬದುಕಲಾರನು ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾದ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಆ ಕರ್ಮಫಲವು ತೀರುವವರೆಗೆ ಬದುಕಿದ್ದು, ಅವಸಾನಕಾಲವು ಬಂದಕೂಡಲೇ ನಾಶಹೊಂದುವುದು ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಫಲಗಳನ್ನು ತಂದಿಡುವುದಕ್ಕೂ ಆ ಈಶ್ವರನೇ ಕಾರಣನು ಈ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವುವು ಆ ಈಶ್ವರನು ಒಂದೊಂದು ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದರೂಕೂಡ, ಅತನು ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದುದರಿಂದ, ಅವುಗಳಿಗುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಸುಖದುಃಖಾದಿಗುಣದೋಷಗಳಿಗೆ ತಾನು ಗುರಿಯಾಗಲಾರನು. ಅದೇಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರತಕ್ಕ ಜೀವನಾದೋಷ, ಆಶರೀರಸಂಬಂಧವಿರುವವರೆಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಡಲ್ಪಡುವನು ಹೀಗೆ ಒಂದೇಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರತಕ್ಕ ಜಿವಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಅಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಳುವನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅದರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವನು ಮಣ್ಣು, ನೀರು ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಕಲೆಸಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆಯಂತೆ, ದೇಹವೆಂಬುದು ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಅವರವರ ತಿಲ್ಪಜಾತುರೈಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಟ್ಟಡಗಳೂ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವಹಾಗೆ, ಆಯಾ ಜೀವಗಳು, ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಶರೀರ ಭೇದಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುವು. ಹೀಗೆ ದೇಹಕ್ಕೂ ಅದರಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಜೀವನೆಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವು, ಒಂದು ಮನೆಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಅದ

ಕ್ಷಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಲ್ಲ ಈ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದಲೇ ನೀವು ದೇಹಾತ್ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ವ
 ಷ್ಪವಾದ ಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು ಕಲ್ಲು, ಮಣ್ಣು, ಮರ ಮುಂತಾ
 ದುವುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕಟ್ಟಡವು, ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಜೀರ್ಣವಾಗಿ
 ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವಂತೆಯೇ, ಪಂಚಭೂತಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂದೇರ್ಪಟ್ಟಿ
 ರುವ ಈ ದೇಹವೂ ಕೂಡ, ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ, ಬಾಲ್ಯ ಯೌವನಾ
 ದಿ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಕೊನೆಗೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗುವುದು ಹಳೇ ಕಟ್ಟ
 ಡವು ಕುಸಿದುಬಿದ್ದಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿದ್ದವನು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಂದು
 ಹೊಸಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ, ಜೀವನೂ ಕೂಡ, ಒಂದುಶರೀರವು ಜೀರ್ಣವಾ
 ಗಿ ಬಿದ್ದುಹೋದಮೇಲೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೇರುವನು ಬಿ
 ದ್ದು ಹೋದ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಮನುಷ್ಯನೇ ಸತ್ತನೆಂದು ಭಾವಿಸುವು
 ದು ಹುಚ್ಚು ಲ್ಲವೆ? ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಬೆಂಕಿಯು ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಾ
 ಗ, ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಕಾರದಿಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಆ ವಿಕಾರಗಳು ಸಹ
 ಜವಲ್ಲ. ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ವಾಯುವೂ ಕೂಡ ದೇಹಕ್ಷಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾ
 ಗಿಯೇ ಇರುವುದು ಅಕಾಶವು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರೂ,
 ಅಯಾ ವಸ್ತುವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಅವಕ್ಷಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವು
 ದು. ಇವುಗಳಂತೆಯೇ ಜೀವನು, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸಿದ
 ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಅವುಗಳೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾ
 ಣುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ದೇಹಕ್ಕುಂಟಾಗುವ ಜನನಮರಣಾದಿವಿಕಾರಗಳಿಗೊಳಪ
 ಡದೆ, ಅದಕ್ಷಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇರುವನು ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ
 ಓ ಜನರೇ! ನೀವು ಯಾವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿರುವಿರೋ ಅದೇಹವು
 ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆಯೇ ಬಿದ್ದಿರುವುದಲ್ಲವೆ? ಇನ್ನು ನೀವು ರೋದಿಸುವುದೇ
 ಕೆ? ಈ ದೇಹಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಅಳುವುದಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಗೋಳಾಟವನ್ನು ಕೇಳಿ
 ನಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಜೀವನು ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದುದ
 ಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಳುತ್ತಿರುವೆವು” ಎಂದು ಹೇಳುವಿರೇನು ? ಜೀವನು ಎಂದಿ
 ದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಳತಕ್ಕವನಲ್ಲ, ಹಿಂದೆಯೂ ನೀವು ಅವನನ್ನು
 ಕಂಡವರಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಅವನನ್ನು ಕಾಣಲಾರಿರಿ. ಎಷ್ಟೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿ

ಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಅವನು ಗೋಚರಿಸಲಾರನು. ಹಿಂದೆಯಾಗಲಿ, ಮುಂದೆಯಾಗಲಿ ನಿಮಗೆ ಗೋಚರಿಸದಿದ್ದವನು, ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಗೋಳಾಟವನ್ನು ಕೇಳಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವನೇನು? “ಜೀವಸ್ವರೂಪವು ಗೋಚರಿಸದಿದ್ದರೂ! ಹೋಗಲಿ! ನಮಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಆ ಪ್ರಾಣಗಳಿಗಾಗಿ ನಾವು ದುಃಖಿಸುವೆವು” ಎಂದು ಹೇಳುವಿರಾ! ನೀವು ಹೇಳುವಂತೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದೂ ನಿಮ್ಮ ವಿಲಾಪವನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಶಕ್ತವಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೂ, ನಿಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದವನು ಜೀವಾತ್ಮನು. ಅವನು ಈ ಶರೀರಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ನಿರ್ಮಿತನಾದ ಈ ಬಗೆಯ ಉತ್ತಮನೀಚದೇಹಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದು. ಆ ಕರ್ಮಫಲವು ತೀರಿದೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಹಜವಾದ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪದೊಡನೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವನು ಹೀಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೂ, ಬಿಡುವುದೂ, ಕರ್ಮವಶನಾದ ಜೀವನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿರುವುದು ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಬದ್ಧನಾದ ಜೀವನು, ತನಗೆ ಸಹಜವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ದುಃಖಿಸುವುದೇಕೆ? ಶರೀರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಕರ್ಮವಿರುವವರೆಗೆಮಾತ್ರವೇ ಆ ಶರೀರವಿರುವುದು, ಆ ಶರೀರಸಂಬಂಧವೇ ಸಂಸಾರವು. ಅದರಿಂದಲೇ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮವೂ, ಕ್ಲೇಶವೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು. ಎಲೈ ಸ್ತ್ರೀಯರ! ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಜೀವಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧದಿಂದ ಈ ರಾಜದೇಹವು ತಗುಲುಕಟ್ಟಿತು. ಆ ಶರೀರದಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಂಬಂಧವೂ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮವಿರುವವರೆಗೆ ಈಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲವೂ ತೋರುವುದೇಹೊರತು, ದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ತೋರಲಾರದು ಸತ್ಪಾದಿಗುಣಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಈ ದೇಹಾದಿ

ಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ತಮಗೆ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಂದು
 ತಿಳಿದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಅಭಿಮಾನಿಸಬಾರದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಕಾಲ
 ವಿದ್ದು ಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನಿಡುವುದು, ಕನಸಿ
 ನ್ನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಆಸೆಪಡುವಂತೆ ಅವಿವೇಕವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ
 ಯಲ್ಲ. ಎಲೈ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ! ದೇಹಾತ್ಮಗಳ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಹಾತ್ಮ
 ರು, ನಿತ್ಯವಾದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಲಿ, ಅನಿತ್ಯವಾದ ದೇಹಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿ
 ತಾಗಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ದುಃಖಿಸಲಾರರು. ಆ ದೇಹಕ್ಕಾಗಲಿ, ಆತ್ಮಕ್ಕಾ
 ಗಲಿ, ಆಯಾಗುಣಗಳು ಸಹಜವಾದುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ
 ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಆಗ್ನಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಉಷ್ಣವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದ
 ಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯವು? ಜೀವಾತ್ಮಗಳಿಗೆ ಶರೀರಸಂಬಂಧವನ್ನು
 ಹೊಂದುವುದೂ, ಅದರಿಂದಗಲುವುದೂ ಸಹಜವು. ತಿಳಿಯದ ಮೂಢರು ಈ
 ಸಂಯೋಗವಿಯೋಗಗಳಿಂದ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು ಇದೇ ವಿಷ
 ಯವು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳು
 ವೆನು ಕೇಳಿರಿ! ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬೇಡನು ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು
 ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಪಕ್ಷಿಕುಲಕ್ಕೆ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿದ್ದ ಆವ್ಯಾಧನು, ಒಮ್ಮೆ ಪಕ್ಷಿಗ
 ಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಸೆ
 ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಆಡವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಗಂಡುಹೆಣ್ಣು ಹಕ್ಕಿಗಳೆರ
 ಡು ಜತೆಯಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಹಕ್ಕಿಯು ಆ ಬೇಡನ
 ಮೋಸಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ
 ಕೊಂಡು ಬರಲಾರದೆ, ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನೊದರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಪುರುಷಪಕ್ಷಿಯು,
 ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ದುಃಖದಿಂದ ತಪಿಸು
 ತ್ತ, ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ದೈವವೆ! ಎಂತ
 ಆಳುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿತು “ಹಾ ದಯಾಶೂನ್ಯವಾದ ಹೀಗೆಂದು! ಎಂತ
 ವರಿಗೂ ಕನಿಕರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಅಬಲೆಯರಾದ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿಯೂ
 ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕ್ರಾರ್ಯವೆ? ಅಯ್ಯೋ! ಮಹಾವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು
 ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಕೂಗಿಡುತ್ತಿರುವ ಈಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿಯೂ

ನಿನಗೆ ಕನಿಕರವಿಲ್ಲವೆ? ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಆಗಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿ
ಯಲ್ಲಾ! ಆಯ್ಯೋ! ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಒಕೆಯ
ವಿಯೋಗವನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಲಿ! ಅರ್ಥದೇಹದಂತಿದ್ದು ಆ
ನನ್ನಪತ್ನಿಯು ಹೋದಮೇಲೆ, ಈ ನನ್ನ ಅರ್ಥದೇಹದಿಂದ ನನಗೇನು ? ನಿ
ಷ್ಕರುಣನಾದ ನೀನು ಈ ನನ್ನ ಅರ್ಥದೇಹವನ್ನೂ ಸಾಗಿಸಬಾರದೆ? ಪತ್ನಿ
ಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಮೇಲೆ, ನಾನು ಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನಿ
ಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಫಲವೇನು? ಅಕ್ಕಟಾ! ಇನ್ನೂ ರೆಕ್ಕೆಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದ
ಲೇ ತಾಯಿಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲಿಗಳಾಗಿ, ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಹೊರಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಣ್ಣ
ಮರಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಕಾಪಾಡಲಿ! ಹಾಕಷ್ಟವೆ? ಏನೂ ತೀಯದ ಈ
ಮರಿಗಳು, ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ತಮಗೆ ಗುಟುಕನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವಳೆಂದು
ಬಾಯಿಬಾಯಿಬಿಡುತ್ತ ಆ ಕಡೆಯನ್ನೇ ಇದಿರುನೋಡುತ್ತಿರುವುಲ್ಲಾ !
ಮಂದಭಾಗ್ಯಗಳಾದ ಈ ಮರಿಗಳ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಲಿ!”
ಎಂದು ಗೋಳಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಪುರುಷಪಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳ
ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಿಸಿ, ಗದ್ಗದಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ,
ಆದೇ ಬೇಡನು ಕಾಲಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಬಂದು, ಒಂ
ದೇಬಾಣದಿಂದ ಆಹಕ್ಕಿಯನ್ನೇ ಮೊದಲು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟನು ಎಲೈ ಸ್ತ್ರೀಯ
ರೆ! ಆ ಪಕ್ಷಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯೇನಾಯಿತು ನೋಡಿದಿರಾ! ಆ ಪುರುಷಪಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ
ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಕಾದಿದ್ದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಕಾಣದೆ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಬಲೆಯಲ್ಲಿ
ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಳೆಂದೂ, ತನ್ನ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಪೋಷಕರಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿರು
ವಾಗ, ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ತಾನೇ ಮೊದಲು ಮೃತ್ಯುವಿನಪಾಲಾಯಿತು ಅದ
ರಂತೆಯೇ ಈಗ ನೀವೂ ನಿಮ್ಮ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಕಾದಿರುವ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಕಾ
ಣದೆ ನಿಮ್ಮ ಪತಿಗಾಗಿ ಮರುಗುತ್ತಿರುವಿರಿ! ಹೀಗೆಯೇ ನೀವು ನೂರಾರುವ
ಷ್ಕಗಳವರೆಗೆ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಿರುಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಾರಿರಿ!
ಆದುದರಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿರಿ” ಎಂದನು. ಆ ಬಾಲಕನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ
ದ್ದ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ಈ ದೇಹಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನಿತ್ಯವೆಂ
ದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ದುಃಖಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬಾಲ

ವೇಷದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಯಮನೂ, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು ಅ ಜ್ಞಾತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಜನ ಮೃತದೇಹಕ್ಕೆ ದಹನಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಶಾಂತಚಿತ್ತರಾಗಿದ್ದರು ಅದುದರಿಂದ ಅಮೃತ! ಹೀಗೆ ದೇಹಾತ್ಮಗಳೆರಡೂ ಸೇರಿದ್ದಾಗ, ಆಗಾಗಬಬ್ಬ ತನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಗಲಿಹೋಗುವುದೂ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸೇರುವುದೂ ಸಹಜವಾಗುವೆಂದೆಂದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಮರಣವನ್ನು ಕುರಿತು, ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಲಿ. ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಲಿ ನೀವು ಶೋಕಿಸಬಾರದು! ತನ್ನ ವನೆಂದೂ, ಇತರನೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು ಕರ್ತಮೂಲಕವಾದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವುದೇಹೊರತು, ಆ ಅಜ್ಞಾನವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಮೇಲೆ ತನ್ನ ವರಾರು? ಹೆರವರಾರು! ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ! ಅದುದರಿಂದ ನೀವು ಸತ್ತವನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರಿ!" ಎಂದನು. ಓಧರ್ಮರಾಜಾ! ದಿತಿಯು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪುತ್ರಶೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟಳು ಹಾಗೆಯೇ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಪತ್ನಿಯೂ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ತತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

◆◆◆ { ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿಡಿದುದು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಮು. } ◆◆◆

ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು! ಅಮೇಲೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ಆಲೋಚನೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸತಕ್ಕ ಬಲಶಾಲಿಗಳೊಬ್ಬರೂ ಇರಬಾರದೆಂದೂ, ತನಗೆ ಜರಾಮರಣಗಳೆಲ್ಲದಿರಬೇಕೆಂದೂ, ತನಗೆ ಬೇರೊಬ್ಬರೂ ಇದಿರಲ್ಲದೆ, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಆಳಬೇಕೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನವೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ, ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಈ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿತು. ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಂತ್ರಿಗಳ ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿ, ಮಂದರಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಕಠಿನವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು

ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ತೋಳುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೀಡಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು, ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೆಲದಮೇಲೂರಿ ಧ್ಯಾನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿಂತನು. ರಕ್ತವರ್ಣವುಳ್ಳ ಆತನ ಜಟೆಗಳು ಪ್ರಳಯಕಾಲಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹೀಗೆ ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ತೈಲೋಕ್ಯವೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಇವನ ಬಾಧೆಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಿರುಗಿ ಸ್ವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಂದು ಸೇರಿದರು ಆದರೆನು! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯು ಅವನ ನೆತ್ತಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೊರಟು, ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತ, ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಕೆಳಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಅಡ್ಡಲಾಗಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವನ್ನೂ ದಹಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ನದೀನದಸಮುದ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು ಪರ್ವತದ್ವೀಪಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲವೂ ಕಂಪಿಸಿತು ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಕಾಶದಿಂದ ಕದಲಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹತ್ತುದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಈ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತಪ್ತರಾಗಿ, ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಮುಂದೆ ಮೊರೆಯಿಡುವರು “ಓ ದೇವದೇವಾ! ಹೇ ಲೋಕನಾಥಾ! ಇನ್ನು ನಮ್ಮೊಬ್ಬರಿಗೂ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ! ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ದಗ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ನಾವು ತಡೆಯಲಾರೆವು. ಹೇ ಪ್ರಭೂ! ನಿನಗೆ ಲೋಕಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಒಂದುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದರೆ, ಒಡನೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಯೋಚಿಸು! ನಿನಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಆ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯನ್ನಡಗಿಸು! ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಈಗ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಕ್ರೂರತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಅವನ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂಬುದು ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದುದೊಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿದುದನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವೆವು.

ಹಿಂದೆ ನೀನು ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪೋಬಲದಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಪದವಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದಷ್ಟದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆಯೂ ಮಾತ್ಸರ್ಯವು ಹಟ್ಟಿದಂತಿದೆ ತಾನೂ ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿನ್ನಂತೆ ಉತ್ತಮಪದವಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದಂತಿದೆ. ಆತ್ಮವೂ, ಕಾಲವೂ ನಿತ್ಯವಾದುದರಿಂದ, ಈ ತಪಸ್ಸನ್ನೂ ರಂಭಿಸಿ, ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತಿಯಾದರೂ ಆ ಪದವಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಂತಿದೆ ಮತ್ತು ಅವನು ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದಲೇ ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಲೆಕಳಗಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯಪಾತಾಳಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಯಾಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಕದಲಿಸಿ ಹಿಂದುಮುಂದು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿರುವನು ಅವನು ಕೇವಲತಾಮಸಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾಗಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದ ವೈಕುಂಡವನ್ನೂ ಕೂಡ ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ನಾಶಹೊಂದತಕ್ಕುದೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಅದನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವಾದ ಸತ್ಯಲೋಕವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ದೃಢಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಈ ಘೋರತಪಸ್ಸನ್ನೂ ರಂಭಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಕೇಳುವೆವು ತಾತಾ! ಈಗಲೂ ನೀನು ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಯೋಚಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಪವನಿಗೇ ಮೋಸಬರುವುದು ಹೇಗೆ ಲೋಕನಾಥಾ! ಇದುವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವು ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೂ, ಅವರ ಪುರೋವೃದ್ಧಿಗೂ, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೂ, ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ, ಜಯಕ್ಕೂ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದು. ಇದೇ ಅನ್ಯಾಕ್ರಾಂತವಾದಮೇಲೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದರು. ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಪೂಜ್ಯನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಭೃಗು, ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಪರಿವಾರಗಳೊಡಗೂಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಬಂದುನು ಆದರೇನು? ಆ ಹಿರಣ್ಯನು ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ತನ್ನ ಸರ್ವೋದ್ಧಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಆಡಗಿಸಿ, ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಬಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡಹುತ್ತವು ಬೆಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಆ ಹುತ್ತವೂ

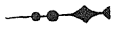
ಕಾಣದಂತೆ ಅದರಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲುಪೊದೆಗಳೂ, ಬಿದಿರುಮೆಳೆಗಳೂ, ಬೆಳೆದಿ
 ದ್ದುವು ಮೊದಲು ಅಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಎಲ್ಲೆರುವನೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.
 ಆದರೆ ಆ ಹುತ್ತದ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇರುವೆಗಳು ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳನ್ನೂ
 ಚರ್ಮದ ತುಂಡುಗಳನ್ನೂ, ಕೊಬ್ಬನ್ನೂ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು ಇ
 ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿರತಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅನುಮಾನಿಸಿ ತಿ
 ಳೆದು ಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಕ್ರೂರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು,
 ತನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ಚರ್ಮಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ಕಚ್ಚಿ ತಿ
 ನ್ನು ತಿದ್ದಿರೂ ಕದಲದೆ, ಮೇಘದಿಂದ ಮರಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಅದೃಶ್ಯ
 ನಾಗಿ, ತನ್ನ ತಪೋಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು
 ನ್ನು ನೋಡಿ, ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವನ ದೃಢತಪ
 ಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಹೀಗೆಂ
 ದು ಹೇಳುವನು “ಓ ಕಶ್ಯಪಕುಮಾರಾ! ಎಳೆಗಳು! ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿ
 ಸು! ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ! ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಸಿದ್ಧಿಸಿತು! ಬೇಕಾದ ವರಗಳ
 ನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರು
 ವುದನ್ನು ಕಾಣೆಯಾ? ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಕೇಳು! ಕೊಡುವೆನು. ಪಿಪೀಲಿ
 ಕಾದಿಗಳು ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳು ಅಸ್ತ
 ಗತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಕದಲದೆ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ನಿನ್ನ
 ಧೈರ್ಯವು ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು
 ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟೋಮಂದಿ ಮಹಾತ್ಮರು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
 ಹೊಂದಿರುವರು. ಯಾರೂ ನಿನಗೆ ಸಮಾನರಿಲ್ಲ. ಭೃಗು ಮೊದಲಾದ ಮ
 ಹರ್ಷಿಗಳೂಕೂಡ ನಿನ್ನಂತೆ ದೃಢಮನಸ್ಕರಾಗಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಲಾ
 ರರು ಇನ್ನು ಇತರರ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ನೂರು ದೇವವರುಷಗಳ
 ವರೆಗೆ ಜಲಪಾನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನೀ
 ನೊಬ್ಬನು ಹೊರತು ಬೇರೆಯಾರು ತಾನೇ ಸಮರ್ಥರು? ಓ ದಿತಿಕುಮಾರಾ!
 ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ದುಷ್ಟರವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ದೃಢವ್ಯವಸಾಯದಿಂದಲೇ
 ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತನಾದೆನು ಇದರಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ತಪೋನಿಷ್ಠೆಯು

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶಮಾಡಿತ್ತು. ಕೇಳಿದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವೆನು ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೇಳು! ಓ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾ! ಮರಣಶೀಲನಾದ ನಿನಗೆ, ಅಮರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನನ್ನ ದರ್ಶನವು ಲಭಿಸಿದಮೇಲೆ ಎಂದಿಗಾವರೂ ವಿಫಲವಾಗುವುದುಂಟೆ?” ಎಂದನು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದಿವ್ಯಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ತನ್ನ ಕಮಂಡಲಜಲವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿ, ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಗಳಿಂದ ಭಕ್ಷಿತನಾದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಮೈಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿದನು. ಈ ಕಮಂಡಲತೀರ್ಥವು ಮೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ, ಅವನಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಶಕ್ತಿಯೂ, ದೇಹಬಲವೂ, ದಿವ್ಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸೂ ಉಂಟಾಯಿತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದ ಭಕ್ಷಿತನಾದ ಸರ್ವಾವಯವಗಳೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡುವು ಒಡನೆಯೇ ಅವನು ವಜ್ರದಂತೆ ದೃಢವಾದ ದೇಹದಿಂದಲೂ, ನವಯೌವನದಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುತ್ತ, ಅರಣಿಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಹೊರಟ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ, ಆಗ ಬಿದಿರುಮೆಳೆಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ಹುತ್ತದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು, ಪುಟಹಾಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತಿರುವ ದೇಹಕಾಂತಿಯೊಡನೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಂಸಾರೂಢನಾಗಿದ್ದ ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ಕಂಡನು ಆತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅತ್ಯಾನಂದಭರಿತನಾಗಿ ತಲೆಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಸೋಕಿಸಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತು ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ಎವೆಮುಚ್ಚದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು, ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಪುಳಕಿತವಾಯಿತು. ಈ ಆನಂದದಿಂದ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಸ್ವರವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊರಡದೆ ಹೋದರೂ, ಗದ್ದದಕಂಠದಲೇ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವನು. “ಓ ದೇವಾ! ದೈನಂದಿನಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ, ಕಾಲವಶದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳೂ ಅಂಧಕಾರಮಯವಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ, ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶರೂಪನಾಗಿ, ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೇ ತಿರುಗಿ ಆ ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳಗುವನೋ, ಯಾವನು ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಮೂರುಗುಣಗಳನ್ನವಲಂಬಿಸಿ, ಮೂರುವಿಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನೋ, ಅಂಹ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಲೋಕಕಾರಣನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ ನೀನು! ಇದೋ!

ನಿನಗೆ ವಂದನವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಓ ಕಮಲಾಸನಾ! ನೀನು ಸಮಸ್ತಕಾರಣಗಳಿಗೂ ಆದಿಕಾರಣನು, ಜ್ಞಾನೈಕವೇದ್ಯನು, ನೀನು ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಡನೆಯೂ, ಜ್ಞಾನಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೊಡನೆಯೂ, ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆಯೂ, ಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆಯೂ, ಪಂಚಭೂತಗಳೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ ಕಾರ್ಯರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವೆ. ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಸಮಸ್ತಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಅಧಿಪತಿಯು ಚಿತ್ತ, ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಆಯಾಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಅವುಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ. ಪೃಥಿವಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಗೂ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲವು ಶಬ್ದಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ, ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ದೇವಾ ! ನೀನೇ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು, ಚಾತುರ್ಹೋತ್ರವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವೇದತ್ರಯರೂಪವಾದ ಶರೀರದಿಂದ, ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವೆ! ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಯೋಗಿಗಳೆಲ್ಲ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದು ಯೋಗಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವೆ! ನೀನು ದೇಶ ಕಾಲ ವಸ್ತು ಪರಿಚ್ಛೇದವಿಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲಾವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರತಕ್ಕವನು. ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞನು. ನೀನು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಆಯಾವಸ್ತುಗತವಾದ ದೋಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವವನಲ್ಲ. ನೀನೇ ಕಾಲಶರೀರಕನಾಗಿ, ಎಚ್ಚರತಪ್ಪದೆ, ಅವ, ನಿಮಿಷ, ಕ್ಷಣಮುಹೂರ್ತ, ಮೊದಲಾದ ಕಾಲವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಅಳಿದಳೆಂದು ತಗ್ಗಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀನು ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನು. ನೀನು ಆತ್ಮಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದುದರಿಂದ, ಪರಮಾತ್ಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು ನೀನು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರತಕ್ಕವನು. ನಿನಗೆ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಜೀವಭೂತನು. ಹೆಚ್ಚೇನು ? ದೇವಾ ! ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹುಡುಕಿದರೂ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದವರಾಗಲಿ, ನಿನಗೆ

ಸಮಾನರಾಗಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಸ್ತುವೊಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲ ವೇದಗಳು, ಉಪವೇದಗಳು, ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಜಾಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ನೀನೇ ಮೊದಲು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದವನು. ನೀನು ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ, ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಮೇಲೆನಿಸಿದವನು ಮೂರುಲೋಕಗಳ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸತಕ್ಕವನು. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು ಜೀವಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಯಾಜೀವಗಳು ನಡೆಸತಕ್ಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ನೀನು ಯಾವ ಶರೀರದಿಂದ ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವೆಯೋ, ಯಾವುದು ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯವೆಂಬ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವೆಯೋ ಅದು ನಿನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವು ಓ ಲೋಕನಾಯಕಾ! ನೀನು ಸರ್ವಗತನಾದ್ದರೂ ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ ನೀನು ಪುಣ್ಯಪುರುಷನು. ಆನಂತನಾಗಿಯೂ, ಅವ್ಯಕ್ತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಚೇತನಾಚೇತನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು "ಹೀಗೆಂದು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ತಾಮಸಸ್ವಭಾವದಿಂದ ವಿಪರೀತಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಆ ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೆಂದೂ, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸಿದನು ಆಮೇಲೆ ತನ್ನ ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು "ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ, ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವ ಭೂತಗಳಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು! ಮತ್ತು ಆವರಣದ ಒಳಗಾಗಲಿ, ಹೊರಗಾಗಲಿ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಹಗಲಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ನನಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲದಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡು! ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂತಗಳಿಂದಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲದಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅಯುಧಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯರಿಂದಾಗಲಿ, ಮೃಗಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ದೇವಾಸುರ ಪನ್ನಗಳ ಜಾತಿಯವ

ರಿಂದಾಗಲಿ, ಪ್ರಾಣವುಳ್ಳವುಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದವುಗಳಿಂದಾಗಲಿ. ನನಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲದಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡು.ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾವುದೂ ಇದಿ ರಿಲ್ಲದೆ, ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನಾನೇ ಏಕಾಧಿಪತಿಯನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು! ಇಂದ್ರಾದಿಲೋಕಪಾಲಕರಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಶಕ್ತಿಯೂ ನನಗೆ ಲಭಿಸಬೇಕು! ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಯೋಗಬಲದಿಂದಲೂ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಲಭಿಸತಕ್ಕ ಅಣಿಮಾದಿಸಿದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಕೈಸೇರಬೇಕು! ಹೀಗೆ ಅಮ ರತ್ವ,ಅಜಯತ್ವ, ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿ,ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ಲಭಿಸಬಹುದಾದ ಸಿದ್ಧಿ,ಈ ನಾಲ್ಕುವರಗಳನ್ನೂ ನನಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

}

 ವರಬಲದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ದಿಗ್ವಿಜ
 ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ಸ್ವರ್ಗಸಂಹಾಸನವನ್ನು ವಶ
 ಮಾಡಿ ಕೊಂಡುದು. ದೇವತೆಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ
 ಮೊರೆಯಿಟ್ಟುದು.

}

ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು! ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಹೀಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ವರಗಳ ನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಬ್ರಹ್ಮನು, ಅವನ ದೃಢತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಬಹಳ ಸಂತೋ ಷಪಟ್ಟು ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ,ಅವನು ಕೇಳಿದ ವರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊ ಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ವತ್ಸಾ! ನೀನು ಕೇಳ ತಕ್ಕ ವರಗಳಾದರೂ ಯಾರಿಗೂ ದುರ್ಲಭವು,ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರ ಹವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬಾರದು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವೆನು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ದಾನವೇಂದ್ರನ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು,ದಕ್ಷನೇ ಮೊ ದಲಾದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರು ಗಿದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಪ ಡೆದೊಡನೆ, ಬಂಗಾರದ ಗಟ್ಟಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿವಿಶೇಷದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಮೀರಿದವರಿಲ್ಲವೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂ ದುಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಡನೆಯೇ ಅವನಿಗೆತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನಮರಣವು ಸ್ಮರಣೆಗೆಬರಲು ವಿಷ್ಣು ವಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತಾದದ್ವೇಷವನ್ನಿಟ್ಟು,ಸಮಸ್ತ ದೇವಗ

ಣಗಳೊಡನೆ ಅವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ತೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು ದೇವತೆಗಳು, ದಾನವರು, ಮನುಷ್ಯರು, ಲೋಕಾಧಿಪತಿಗಳು, ಗರುಡರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಪನ್ನಗರು, ಸಿದ್ಧರು, ಚಾರಣರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ಋಷಿಗಳು, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು, ಮಹಾಮುನಿಗಳು, ಯಕ್ಷರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಪಿಶಾಚರು, ಭೂತಪ್ರೇತಗಳು, ಮುಂತಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳನ್ನೂ, ಆಯಾವರ್ಗದ ಪ್ರಧಾನನಾಯಕರೊಡನೆ ತನ್ನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ನಂದನವನದ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಅಮರಾವತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿಯೂ, ಮೂರುಲೋಕಗಳ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯಾಶ್ರಯವಾಗಿಯೂ, ಸಕಲಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಅರಮನೆಯನ್ನೇ ತನ್ನ ವಾಸಗೃಹವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸ್ವರ್ಗಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ ತೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಆಳುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ಆ ಇಂದ್ರಭವನದಲ್ಲಿರುವ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಹವಳದ ಸೋಪಾನಗಳು! ಮರಕತದ ಸೆಲಗಟ್ಟುಗಳು! ಸ್ವಟಿಕದ ಗೋಡೆಗಳು! ವೈಡೂರ್ಯದ ಕಂಬಗಳು! ನಿತ್ಯವಿಚಿತ್ರಗಳಾದ ಮೇಲು ಕಟ್ಟುಗಳು! ಪದ್ಮರಾಗದ ಆಸನಗಳು! ಹಾಲಿನನೊರೆಯಂತೆ ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಮುತ್ತಿನ ಕುಚ್ಚುಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ಹಾಸಿಗೆಗಳು! ಹೀಗೆ ಕೇವಲ ರತ್ನಮಯವಾಗಿ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ದೇವಾಂಗನಿಯರು ಘುಲ್ಲಲನೆ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳೊಡನೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸಂಚರಿಸುವರು. ನಡುನಡುವೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ರತ್ನಸ್ತಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದವಾದ ತಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ತಮ್ಮ ತಿಲಕಾದಿಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತಿರುವರು ಹೀಗೆ ಸರ್ವ ಸೌಭಾಗ್ಯವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಆ ಮಹೇಂದ್ರಭವನದಲ್ಲಿ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ತನ್ನ ಮಹಾಬಲದಿಂದ ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಗೂ ಏಕಾಧಿಪತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಕ್ರೂರಶಾಸ

ನದಿಂದ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಪಾದಸೇವಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತಪೋಬಲದಿಂದಲೂ, ದೇಹಬಲದಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಬಲದಿಂದಲೂ ಕೊಬ್ಬಿದ ಆ ದಾನವೇಂದ್ರನು, ಕ್ರೂರಗಂಧವುಳ್ಳ ಮದ್ಯವನ್ನು ಕಂಠಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಕುಡಿದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಮದ್ಯಮದದಿಂದ ಮತ್ತನಾಗಿ, ಕೆಂಪೇರಿದ ಕಣ್ಣಾಲೆಗಳನ್ನು ತೊಳಲಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಹರಿಹರಬ್ರಹ್ಮರೆಂಬ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಹೊರತು, ಇತರದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಾನಾಗಿ ತಂದು, ಪಾದಕಾಣಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವರು ಓ ಧರ್ಮರಾಜ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹಾಗಿರಲಿ! ತನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು, ಇಂದ್ರಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ, ವಿಶ್ವಾವಸು, ತುಂಬುರ, ಮೊದಲಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ದುರಾತ್ಮನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಅವನ ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಗಂಧರ್ವರೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ವಿದ್ಯಾಧರರೂ, ಆಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳೂ, ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಅಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮನಿರತರಾದ ಜನರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕ್ರತುಗಳಿಂದಲೂ, ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಯುಳ್ಳ ಯಾಗಗಳಿಂದಲೂ ತಾನೇ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕ ಹವಿಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಭಯಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕೃಷಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವು ಅವನು ಕೋರಿದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಗಾಗಲೇ ಒದಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತರಿಕ್ಷದೇವತೆಗಳು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಾನಾಗಿ ವರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಲವಣ, ಇಕ್ಷು, ಸುರಾ, ಸರ್ವಿಣಿ, ದಧಿ, ಕ್ಷೀರ, ಜಲಾರಣ್ಯವುಗಳೆಂಬ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳೂ, ಸಮುದ್ರ ಪತ್ನಿಯರಾದ ನದಿಗಳೂ, ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ರತ್ನಗಳನ್ನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಆಲೆಗಳೆಂಬ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನ ಪಾದಮೂಲಕ್ಕೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು ಸಮಸ್ತಪರ್ವತಗಳೂ ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಫಲಪುಷ್ಪ, ಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಲನಿಯಮವಿಲ್ಲದೆ

ಯಾವಾಗಲೂ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತ, ಆತನಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಕ್ರೀಡಾಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು ಇಂದ್ರಾಪುಲೋಕಪಾಲಕರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿಯನುಮಿಂದ ಋತುಧರ್ಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಭಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದೊಂದು ವೃಕ್ಷವೂ ಇವನ ಭಯಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಋತುಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಹೀಗೆ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ಏಕಾಘಾತತ್ಯವಿಂದಾಳುತ್ತ, ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳನ್ನನುತಿಭಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಲ್ಲದಕಾರಣ ದಿಂದ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದಷ್ಟೂ ಅವನಿಗೆ ಮೇಲೇಮೇಲೆ ಆಸೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತೆಂದಂತೂ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಮೇಲೇಮೇಲೆ ಐಶ್ವರ್ಯಮದವು ಹೆಚ್ಚಿ ಗರ್ವದಿಂದ ಬೀಗಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ಶಾಸ್ತ್ರ ಮರ್ಯಾದೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಉನ್ಮಾದಗದಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಬಹುಸಂವತ್ಸರಗಳ ಕಾಲವು ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸನಕಾಮನುಪರ್ಷಿಗಳೂ ಕೊಬ್ಬು ಶಾಪಕ್ಕೆ ಕೊನೆಗಾಲವು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಬಂದಿತು, ಅದಕ್ಕೆ ಗುರುತಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ದಿಕ್ಕಾಲರಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಯವೂ, ಕೋಪವೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಬಂದಿತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಂದಲೂ ಅವನ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗದೆ ಹೋಯಿತು. ಲೋಕಸಾಲರೊಡಗೂಡಿದ ಸಮಸ್ತಲೋಕವೂ, ಅವನ ಜಂಡಶಾಸನಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ಅಶ್ರಿತರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಲ್ಲದೆ ತಮಗೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಅಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಕ್ಷೇರಾಬ್ಧಿಯಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ಕೈಮುಗಿದು, “ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಿ ಯಾಮಕಣ್ಣಾಗಿಯೂ, ಅಶ್ರಿತದುಃಖನಿವಾರಕನಾಗಿಯೂ, ಇರತಕ್ಕ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನೋ, ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ರಾಗ ದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸರಾದ ಯೋಗಿಗಳು, ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವರೋ ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ” ಎಂದು, ಎಲ್ಲರೂ ಆಕಡೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿ, ನಿಧ್ರಾಹಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಕೆಲವು

1291. ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೇವತೆಗಳಿಗೆ
ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದು.

ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕೇವಲ ವಾಯುಭಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಜೀವಧಾರಣೆಮಾಡುತ್ತ, ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಕರಾಗಿ ದೃಢಧ್ಯಾನದಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು “ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಕೇವಲ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಆ ಪರಮಪುರುಷನೊಬ್ಬನಿಂದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಭಯವು ನೀಗದು” ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಗಳಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೊಳಗಿಸುವಂತೆ ಮೇಘುಗಂಭೀರವಾದ ಸ್ವರದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ಅಪರೀತವಾಕ್ಯ ಕೇಳಿಸಿತು “ಓ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರೆ! ಭಯಪಡಬೇಡಿರಿ! ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ! ನನ್ನ ಸಂದ, ಶ್ವನವು ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ, ಎಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ಕೈಗೊಡಿಸುವುದು ರಾಕ್ಷಸಾಧಮನಾದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ದುಶ್ಚಿಷ್ಣೆಯನ್ನು ನಾನೂ ಬಲ್ಲೆನು! ಆದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನೂ ಆಗಲೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವೆನು ಆದರೆ ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಎಲೈ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರೆ! ಯಾವನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿಯೂ, ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿಯೂ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ, ನನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವೇಷವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಬರುವುದೋ, ಅವನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಾಶಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ನಾನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನಲ್ಲಿ ಆ ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಹಿತನಾಗಿಯೂ, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಂತನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಯೂ ಇರುವ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಯಾವಾಗ ದ್ರೋಹಮಾಡುವುದಕ್ಕೆಣಿಸುವನೋ, ಆಕ್ಷಣವೇ ನಾನು ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವೆನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಅವನು ಎಷ್ಟೇ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಆ ವರಗಳೊಂದೂ ರಕ್ಷಿಸಲಾರವು” ಎಂಬೀ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕೇಳಿ ಬಂದುವು ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾದ ಈ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ

ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಭಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆ ದುರಾತ್ಮನು, ಸತ್ತನೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ! ಇತ್ತಲಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವೀರ್ಯಾದಿಗುಣಗಳುಳ್ಳ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಆ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೆಂಬವನು ಸೌಶೀಲ್ಯಾದಿಗುಣಗಳಿಂದಲೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಗುರುಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ವಿನಯವುಳ್ಳವನು ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಪೂಜಿಸತಕ್ಕವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯನು ಸಾಧುಗುಣಸಂಪನ್ನನು ಸತ್ಯಸಂಧನು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನು. ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಂತೆಯೇ ನೋಡತಕ್ಕವನು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಸ್ನೇಹವುಳ್ಳವನು ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಿಯನು. ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ದಾಸನಂತೆ ಅವರ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು ದೀನರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು. ತನಗೆ ಸಮಾನರನ್ನು ಸಹೋದರಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮನ್ನಿಸುವನು ಗುರುಗಳನ್ನು ಪರದೈವವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವನು ಕುಲ, ರೂಪ, ವಯಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ಧನ, ಮುಂತಾದ ಭಾಗ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತನಗೆ ಕೈಗೂಡಿದ್ದರೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಗರ್ವವಿಲ್ಲದಿದ್ದನು, ವ್ಯಸನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಯಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ ಇಹಲೋಕ, ಪರಲೋಕಗಳ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಮೋಕ್ಷವೊಂದನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೃಣಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಶರೀರವನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಾವಾಗಲೂ, ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ರಾಕ್ಷಸಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಆ ಜಾತಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ತಾಮಸಗುಣಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಸಾಧುಶಿರೋಮಣಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ! ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಗುಣಗಳು ಈಗಲೂ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳಿಂದ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುವು. ಸರ್ವೇಶ್ವರನಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳಂತೆ, ಅವನ ಗುಣಗಳು ಎಂತವರ ಮನಸ್ಸನ್ನಾದರೂ

ಆಕರ್ಷಿಸುವುವು ಮಹಾಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಪುರುಷರ ಪ್ರಶ್ನೆಸೆಯು ಬಂದಾಗ, ಶತ್ರುವಾದರೂ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನೇ ನಿರ್ದಶನವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿರಲಾರನು. ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮಂತವರು ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಭಿನಂದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ ! ಅವನ ಅಸಂಖ್ಯಾತಗುಣಗಳೇ ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುವು. ಅವನ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಜನ್ಮಸಿದ್ಧವಾದುದೇ ಹೊರತು, ಬೇರೊಬ್ಬರ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಬಂದುದಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದುದು ಮೊದಲು, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡುದರಿಂದ ತನ್ನ ಆಟಪಾಟಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಜಡನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಪಂಚವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೇ ಮರೆತು ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ, ಪಿಶಾಚ ಹಿಡಿದವನಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು ಕುಳ್ಳಿರುವಾಗಲೂ, ಸಂಚರಿಸುವಾಗಲೂ, ಊಟಮಾಡುವಾಗಲೂ, ಮಲಗಿರುವಾಗಲೂ, ನೀರುಕುಡಿಯುವಾಗಲೂ, ಮಾತಾಡುವಾಗಲೂ, ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ನಿದ್ರೆ, ಆಹಾರ, ಮೊದಲಾದ ದೇಹಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಗಮನಿಸದಿದ್ದನು ಆ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೈಮರೆತು ನಿಲ್ಲುವನು! ಎಂದಾದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಆ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವುಂಟಾದಾಗ, ತನಗೆ ತಾನೇ ಆಳುವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಆ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನಾನಂದದಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗುವನು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಹರಿಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡುವನು! ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಭಗವಂತನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಿಷ್ಣುಧ್ಯಾನದಿಂದ ಬೇರೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು, ತನ್ಮಯನಾಗಿ, ಆ ಭಗವಂತನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಅನುಕರಿಸುವನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆ ಭಗವಂತನ ನಿರಂತರಧ್ಯಾನದಿಂದ, ಅನಂದಪರವಶನಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲ ಅನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಪುಳಕಿತಗಾತ್ರನಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಡುವನು. ಹೀಗೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸಕುಮಾರನು, ನಿಷ್ಕಾಮನಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳೆಲ್ಲ

ನಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ. ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳವಳಿಸತಕ್ಕ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿರತಿಯವಾದ ಮಹಾನಂದದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಶಾಂತನಾಗಿದ್ದನು ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ತನ್ನ ಕುಮಾರನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ಅವನಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಬಂದಿತು ಈ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಪುತ್ರಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಅವನನ್ನು ನಾನಾವಿಧದಿಂದ ಪೀಡಿಸತೊಡಗಿದನು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಧರ್ಮರಾಜನು, “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವಿದು! ನಿರಪರಾಧಿಯಾಗಿಯೂ, ಪರಮಸಾಧುವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ, ಹೆತ್ತತಂದೆಯೇ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಿದನೆಂಬುದು ಲೋಕವಿರುದ್ಧವಲ್ಲವೆ? ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು, ಕೇವಲಮೂರ್ಖರಾಗಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ತಮಗೇ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸತಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಒಂದುವೇಳೆ ಅಮಕ್ಕಳೇ ತಪ್ಪಿನಡೆದರೂ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಅವರನ್ನು ನಯಭಯಗಳಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರುವರೇ ಹೊರತು, ಶತ್ರುಗಳಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಲಾರರು ವಿಧೇಯರಾಗಿಯೂ, ಸಾಧುಗಳಾಗಿಯೂ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನೇ ದೈವವೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಪೂಜಿಸತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸತ್ಪುತ್ರರು ಆ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರರಾಗಿರಬೇಕು? ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಪರಮಸಾಧುವಾದ ತನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದ್ರೋಹಬುದ್ಧಿಯು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಈ ದ್ವೇಷವು ಅವನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದುದು ಹೇಗೆ” ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಗುರುವುತ್ರರಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಆತನ ದೃಢವಾದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಕೊಂದನು.

ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಕೇಳು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ದಾನವರಿಗೆ ಪುರೋಹಿತನೆಂಬುದನ್ನು ನೀನೂ ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆಯಷ್ಟೆ? ಚಂಡಾಮರ್ಕರೆಂಬ ಅವನ ಮಕ್ಕಳು

ಳಿಬ್ಬರೂ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಅರಮನೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲೆಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ತನ್ನ ಕುಮಾರನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಪಾಠಗತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಣಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಚಂಡಾಮರ್ಕರ ವಶದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟನು ಆ ಗುರುಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವು ರಾಕ್ಷಸಬಾಲಕರೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಪಾಠಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಪಾಠಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಆಗಾಗಲೇ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೇನು? ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಪಾಠಗಳೊಂದೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿತ್ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೇಳತಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ, ತನ್ನವರೆಂದೂ ಪರರೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನೇ ಹೊರಪಡಿಸುವಂತಿದ್ದುವು. ಹೀಗೆ ವ್ಯರ್ಥಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸತಕ್ಕ ಆ ಗುರುಗಳಪಾರವನ್ನು, ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ, ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನೇ ಹೊರತು, ಅವೊಂದನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆ ದೈತ್ಯರಾಜನು, ತನ್ನ ಮುದ್ದುಮಗನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕರೆದು, ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೃದುವಾಕ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವನು “ಕುಮಾರಾ! ನೀನು ಇದುವರೆಗೆ ಗುರುಮುಖವಾಗಿ ಕಲಿತ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ನಿನಗೆ ಸಾರವೆಂದು ತೋರಿದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳು” ಎಂದನು, ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು “ಜನಕಾ! ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾರವೇನುಂಟು ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿಸ್ಸಾರಗಳು! ದೇಹವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವೂ, ಸ್ವತಂತ್ರಾಭಿಮಾನವೂ ಸಹಜವಾದುದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು, ಮನೆಯೆಲ್ಲದ್ದಮೇಲೆ, ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯು ಎಂತವರಿಗೂ ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ. ಆ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ, ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಭಯ, ಮುಂತಾದುವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಅದುದರಿಂದ, ಅಂಧಕೂಪಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅಧೋಗತಿಯ

ನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ ಮನೆಮಂದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊತ್ತುದಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಇದೊಂದೇ ಸಾರವಾದ ವಿಷಯವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿರುವುದು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ತಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಶತ್ರುವಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹಿರಣ್ಯಕತಿಪುವಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಯಿತು. ಆ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಬೆಜ್ಜರಬಿದ್ದು, ತನಗೆ ತಾನೇ ನಗುತ್ತ “ಆಹಾ! ಬಾಲಕರ ಬುದ್ಧಿಯು ಇತರರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವುದು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ ಯಾರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಇವನಿಗೆ ಈ ದುರ್ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಬೇಕು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಮೋಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದಂತೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ‘ಚಂಡಾಮರ್ಕರನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲೈ ಗುರುಪುತ್ರರೆ! ನಿಮಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಈಬಾಲಕನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ದಂತಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನೀವು ಇವನನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಕದಲದಹಾಗೆ, ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಮೇಲೆ ಚಂಡಾಮರ್ಕರಬ್ಬರೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರತಂದು ಒಳ್ಳೆಯಮಾತುಗಳಿಂದ ಲಾಲಿಸುತ್ತ. “ವತ್ಸಾ! ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ಸುಳ್ಳಾದ ಬೇಡ! ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು! ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು. ನಿನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳಾದ ಈ ರಾಕ್ಷಸಬಾಲಕರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇಲ್ಲದ ಈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ನಿನಗೇಕೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಈ ವಿಪರೀತಬುದ್ಧಿಯು ನಿನಗೆ ತಾನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತೆ? ಬೇರೆಯಾರಾದರೂ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರು ಮೋಸದಿಂದ ನಿನಗೆ ಈ ದುರ್ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವರೆ? ಕುಮಾರಾ! ಇದರ ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆವು. ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸು! ನೀನು ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೂ ಕೋಪವುಂಟಾಗದು” ಎಂದರು ಆದಕ್ಕೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಎಲೈ ಅಚಾರ್ಯರೆ!” ಈಬುದ್ಧಿಯು ತನಗೆ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿತೆ? ಅಥವಾ ಬೇರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೆ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಿರಲ್ಲವೆ ? ಈ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ

ನನಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರುವುದಿಷ್ಟೆಲ್ಲ ತಾನೆಂದೂ, ಇತರನೆಂದೂ, ಶತ್ರು
ವೆಂದೂ ಮಿತ್ರನೆಂದೂ, ಮನುಷ್ಯನೆಂದೂ ದೇವನೆಂದೂ, ತೋರುವ
ಭೇದಬುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ನಿಮ್ಮಂ
ತವರಿಗೇಹೊರತು ತತ್ತ್ವಜ್ಞರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಲಾರದು ಯಾವನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ
ಮಾಯೆಯೆಂಬ ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವನೋ
ಅಂತಹ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿರಿ ! ಮನುಷ್ಯರು ಆ
ಭಗವಂತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗ ಆಶ್ರಯಿಸುವರೋ, ಆಗಲೇ
ಅವರಿಗೆ ಆ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈ ವಿಧವಾದ ಅಜ್ಞಾನವು ಬಿಟ್ಟು
ಹೋಗುವುದು ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರವಾ
ಗಿರುವುದರಿಂದ “ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ” ಎಂಬ ಸಮಬುದ್ಧಿಯೂ ಹುಟ್ಟುವುದು
ಶರೀರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ತಾನೆಂದೂ, ಇತರರೆಂದೂ ತೋರುವ ಭೇದಬು
ದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುವು “ತಾನು ಬೇರೆ ಇತರರು ಬೇರೆ” ಎಂ
ಬ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು, ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಭ್ರಮದಿಂ
ದುಂಟಾಗುವುದೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಇದು ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆ
ಯಿಂದಲೇ ಕಲ್ಪಿತವಾದುದರಿಂದ, ಈ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕಾದ
ರೆ, ಆ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವೊಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಆ ಪರ
ಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ತನ್ನವರೆಂದೂ, ಹೆರವರೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು, ಸರ್ವಸಮನಾಗಿರತಕ್ಕವನು ವೇದವಾದಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ
ಆತನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕಾಣಲಾರರು. ಎಲೈ ಗುರುಪುತ್ರರ ! ನನಗೆ ಈ
ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾದುದಕ್ಕೂ ಆ ಭಗವಂತನೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ ! ಕ
ಬ್ಬಿಣ ಮೊದಲಾದ ಲೋಹಗಳು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆಯು
ಸ್ಕಾಂತ (ಸೂಜಿಗಲ್ಲು) ವಿದ್ವಕಡೆಗೆ, ತನಗೆತಾನೇ ತಿರುಗುವಂತ, ನನ್ನ ಬು
ದ್ಧಿಯೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವ
ರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ
ರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮಹಾಧೀಮಂತನಾದ ಆಪ್ರಹ್ಲಾ
ದನು, ಬೇರೆ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು ಚಂಡಾಮರ್ಕ

ರಿಗೆ ಯಾವಯಾವ ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಿಂದಲೂ, ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದಿತು ಒಡನೆಯೇ ಆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಚಂಡನೆಂಬವನು ಕೋಪದಿಂದ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತ “ಎಲಾ ! ಯಾರಲ್ಲಿ ! ಬೆತ್ತವನ್ನು ತಂದಿಡು ! ರಾಕ್ಷಸಕುಲಕ್ಕೆ ಕಂಟಕನಾಗಿ, ನಮಗೂ ಅಪಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತರತಕ್ಕ ಈ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸದೆ ತೀರದು ! ಇವನಲ್ಲಿ ಸಾಮೋಪಾಯವು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದು ದಂಡೋಪಾಯದಿಂದಲೇ ಇವನನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತರಬೇಕು ಈ ದುರಾತ್ಮನು ದೈತ್ಯಕುಲವೆಂಬ ಚಂಡನನದ ನಡುವೆ ಮುಳ್ಳುಗಿಡದಂತೆ ಹುಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಚಂಡನನಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಯಂತಿರುವ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಈತನೇ ಆ ಕೊಡಲಿಯ ಕಾವಿನಂತೆ ಸಹ ಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ನಿಂತಿರುವನು. ಇರಲಿ ! ಇವನನ್ನು ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಿಂದ ದಂಡಿಸಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರುವೆವು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಗುರುಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕರೆತಂದು, ತಿರುಗಿ ವಿವಾಹಭ್ಯಾಸವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥತ್ರಯವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಆನೇಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದಿಸಿದರು. ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಿ, ಆಗಾಗಲೇ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಗುರುಪುತ್ರರಿಗೂ ಇವನ ಬುದ್ಧಿಜಾತುರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಹುಟ್ಟಿತು ರಾಜಕುಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಸಾಮ ದಾನ ಭೇದ ದಂಡಗಳೆಂಬ ಚತುರುಪಾಯಗಳನ್ನೂ, ರಾಜರೀತಿಯನ್ನೂ ಕಲಿಸಿದರು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ದೋದುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯು ತಿರುಗಲಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ, ಅವನನ್ನು ತಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಬಿಟ್ಟರು ಆಕೆಯು ಪುತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ರಾಜಯೋಗ್ಯವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿದಳು. ಆಮೇಲೆ ಚಂಡಾಮಾರ್ಕರಿಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತಂದ

ರು ಪ್ರಹ್ಲಾದನು! ತಂದೆಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಿನಯದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆತನ ವಿನಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಪರಮಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಆತನನ್ನು ಕೈಗಳಿಂದೆತ್ತಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದಾಲಿಂಗಿಸಿದನು. ಆ ಪುತ್ರಾಲಿಂಗನಸುಖದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ಮೈಮರೆತಿದ್ದು, ಆತನನ್ನು ಕರೆದು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ತಲೆಯನ್ನಾಘ್ರಾಣಿಸಿದನು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ತುಳುಕಿಸುತ್ತ, ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಆರಳಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವನು. “ಓ ಆಯುಷ್ಮಂತಾ! ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ನೀನು ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಹುದಿನಗಳಾದುವು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀನು ಅನೇಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಜೇನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತಿರಬೇಕು. ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ಕಲಿತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾವುದು ಉತ್ತಮವೆಂದು ತೋರುವುದೋ, ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ, ನನಗೆ ಕರ್ಣಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವೆಯಾ?” ಎಂದನು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು “ಜನಕಾಕೇಳು! ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಷ್ಣುಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಿಪಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು! ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಬಾಯಿಂದ ಸುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದು! ಆತನನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವುದು! ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು! ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು! ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು. ಆತನನ್ನು ಪಚರಿಸುವುದು! ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು. ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಭಾರವನ್ನೂ ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಪಿಸುವುದು ಈ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಫಲಾಫೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದೊಂದೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವು. ಅನೇಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೊದಿದುದಕ್ಕೂ ಇದೇ ಫಲವು ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಉತ್ತಮವಿದ್ಯೆಯೆಂದು ನನ್ನ ಮತವು” ಎಂದನು. ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಈ ಮಾತುಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು! ಈ ಕೋಪಾವಶದಿಂದ ತುಟೆಗಳನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುರುವುತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲೆಲಾ! ಬ್ರಾ

ಹೃಣಾಧಮಾ! ಇದಲ್ಲವೇ ನೀನು ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಕಲಿಸಿದುದು! ನನ್ನ ಮನೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿಂದ ನೀನು ನನ್ನನ್ನೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ನನ್ನ ಶತ್ರುವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಈ ಅರಿಯದ ಬಾಲಕನಿಗೆ ದುರ್ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆಯಾ? ಎಲೆ ದುರಾತ್ಮಾ! ನಿನ್ನಂತೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಪಟಸ್ತ್ರೀ ಹವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವೇಷದಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ದುರಾತ್ಮರೆಷ್ಟೋಪಮಂದಿಯನ್ನು ನೋಡಿರುವೆನು. ಇಂತಹ ಕಪಟಗಳ ದ್ರೋಹವು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದರೂ, ಅವರ ಮೋಸವು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರದು. ಪಾಪಾತ್ಮರಿಗೆ ಅವರವರ ಪಾಪದ ಬಲವು ಆಗಾಗಲೇ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೂ, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕುಷ್ಠಾದಿರೋಗಗಳಿಂದ ಅವರು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣುವಂತೆ, ನಿನ್ನ ಮೋಸವು ಈಗೀಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುವುತ್ರರು “ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾ! ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನಮ್ಮಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಬೇಡ! ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯು ನಮ್ಮಿಂದ ಬಂದುದಲ್ಲ ಬೇರೆಯಾರೂ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ ಈ ವಿಪರೀತಬುದ್ಧಿಯು ಇವನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಬೊಗುಳುತ್ತಿರುವುದು. ದೀನರಾದ ನಮ್ಮಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಬೇಡ ” ಎಂದರು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಪ್ರಹ್ಲಾದನಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ, “ಎಲೆ ಬಾಲಕಾ! ನಿನಗೆ ಈ ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಯಾರು ಕಲಿಸಿದರು ಹೇಳು!” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು “ಓ ಜನಕಾ! ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಈ ಬುದ್ಧಿಯು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಬಾರದು! ತಾನಾಗಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದು! ನರಕದ ಬಾಯಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಬಿದ್ದೇಳುತ್ತ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವಶಾಗಿ, ಒಂದಾವರ್ತಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಬಿಟ್ಟ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ತಿರುಗಿತಿರುಗಿ ಆಶಿಸುತ್ತ, ವಿಷಯಲಂಪಟರಾಗಿ, ಕುಟುಂಬಧರ್ಮದಲ್ಲಿತಕ್ಕ ನಿಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಈಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದೇನೋ ಕಷ್ಟವು. ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗತಕ್ಕ ಮೂಢರು, ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ತಮಗೆ ಉತ್ತಮವು

1300. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಹರಿನಾವೋಚ್ಚಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಕ್ಷಾಂತನನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ನೋಕಿ, ಗುರುಪುತ್ರರಾದ ಚಿಂಢಾಮರ್ಕರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದುದು.

ರುಷಾರ್ಥವೆಂಬುದನ್ನೂ, ಆ ಪ್ರರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಅವನೇ ಉಪಾಯವೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವರು. ಸೇದವೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಪ್ರವಣರಾಗಿರುವ ಜನರ ಭೋಧನೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಅದೇ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಕ್ಕುವರು. ಕುರುಡರ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡೆಯುವ ಕುರುಡರಂತೆ, ಅರ್ಥೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಾಸಕ್ತರಾದ ಇಂತವರ ಬುದ್ಧಿಯು. ಅನರ್ಥನಿವಾರಕವಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಾರದು. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು, ಇತರಪ್ರಯೋಜನಗಳಾವುವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಗುರುಭಕ್ತನಿರತರಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಬರಬೇಕು. ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದಹೊರತು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಲಾರದು” ಎಂದನು. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಯೂ, ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಕೋಪದಿಂದ ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನೇ ತಾನು ಮತ್ತೆಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿವೇಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ, ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ವೇಗದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ನೂಕಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಕಣ್ಣುಗಳೆಡೂ ಕೆಂಡದಂತೆ ಕೆಂಪಾದುವು. ಮೀರಿದ ಕ್ರೋಧದಿಂದುರಿಯುತ್ತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಭೆಟರನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲಾ ಯಾರಲ್ಲಿ! ಎಲೈ ದೈತ್ಯಭೆಟರೆ! ಇವನನ್ನು ಈಗಲೇ ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳಿರಿ! ನೀವು ಇವನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮಗುವೆಂಬ ಕನಿಕರವಿಡದೆ ಕೊಂದುಬಿಡಿರಿ. ಈತನು ಪರಮದುಷ್ಯನು ಬಂಧು ಮಿತ್ರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನನ್ನು ಕೊಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪಾದಸೇವಕನಂತೆ ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರುವನು ತತ್ವವನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿದರೆ, ಇವನೇ, ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿರಬಹುದೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು ಈತನು ತನ್ನ ಕುಲಕ್ಕೇ ದ್ರೋಹಿಯು, ಜಪಲಜಿತನು ಇಂತಹ ಅಸಮಂಜಸಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಈತನನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ತಾನೇ ಲಾಭವೇನು? ಇವನು ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೂ ಅನರ್ಥವನ್ನು ತಂದಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಐದು ವರುಷಗಳು ತುಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದವನಲ್ಲಿ, ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟುವುದು?" ಇಂತ ಹೇಗೆ ನೀಚನನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾದುದೇ ನ್ಯಾಯವು. ನನ್ನ ಮಗನೆಂದು ನೀವು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ನಿಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ರೋಗನಿವಾರಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಮೂಲಿಕೆಯು ಕಾಡುಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ನಮಗೆ ಪರಿಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಶತ್ರುಕುಲದವನಾದರೂ ಅನುಕೂಲನಾದವನನ್ನು ಪುತ್ರನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರೋಗದಂತೆ, ನಮಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಕೋರತಕ್ಕವನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವನನ್ನು ತೊರೆದುಬಿಡಬೇಕಾದುದೇ ಯುಕ್ತವು, ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಕೈ, ಕಾಲು ಮೊದಲಾದ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹುಣ್ಣು ಗಾಯಗಳುಂಟಾಗಿ, ಅದು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಬಲಿಸುತ್ತ ಬಂದಾಗ, ಆ ಅವಯವವನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದಹೊರತು ಬೇರೆ ಅವಯವಗಳಿಗೆ ಸುಖವಿರದಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆ ಪುತ್ರರೂಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೊಂದಹೊರತು ನಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸಕುಲಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಇಂದ್ರಿಯವು, ಯೋಗಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವಂತೆ, ಈತನು ಬದುಕಿರುವವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಕೇಡನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು ಆದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈಗಲೇ ಇವನನ್ನು ಶೂಲಾದ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ವಿಷದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಾಯದಿಂದ ಕೊಂದುಬರಬೇಕು" ಎಂದನು. ಈ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ರಾಕ್ಷಸಭಟರೆಲ್ಲರೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಶೂಲಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ, ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದಕುಮಾರನನ್ನು ಮುತ್ತಿನಿಂತರು. ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಿಂದಲೂ ವಕ್ರವಾದ ಮುಖದಿಂದಲೂ, ಕೆಮ್ಮೀಸೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕೆಂಜಿಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಭಯಂಕರರೂಪವುಳ್ಳ ಆ ರಾಕ್ಷಸಭಟರೆಲ್ಲರೂ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು, "ಎಲಾ! ಪಿತೃದ್ರೋಹಿಯಾದ ಈ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು! ಕಡಿ! ತಿವಿ! ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸು" ಎಂದು ಅರ್ಭಟಿಸಿ ಕೂಗುತ್ತ ಬಂದರು ಆಗಲೂ

ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಕುಮಾರನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ತಾವು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಶೂಲಗಳಿಂದ ಆತನ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ತಿವಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೇನು? ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಅಗೋಚರಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಕ್ಷಸರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಫಲವಾದುವು. ಪಾಪಿಗಳು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಂತೆ, ಹೀಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪದಿಂದ ರಿಯುತ್ತು, 'ಆಯ್ಯೋ! ಈ ನೀಚನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕಲಿ' ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ, ಬೇರೆಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ಅನೆಗಳಿಂದ ತುಳಿಸಿದನು! ಹಾವುಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಿಸಿದನು. ಮಾರಣಹೋಮ (ಶೂನ್ಯ) ವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ನೂಕಿಸಿದನು! ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕಲ್ಮಳೆ, ಸಿಡಿಲು, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಅವನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ನವದ್ವಾರಗಳನ್ನೂ ಮುಚ್ಚಿಸಿ, ಉಸಿರು ಕಟ್ಟುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು! ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿಸಿದನು! ಬಹುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕೆಡಹಿದನು! ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದನು! ಸುಳಿಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದನು! ಆಗ್ನಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿದನು! ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದನು ! ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಅವನಮೇಲೆ ತಂದು ಹಾಕಿದನು ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ. ಪುಣ್ಯಶೀಲನಾದ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ತನ್ನ ಮಗನು ಸಾಯದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಮಹತ್ತಾದ ಚಿಂತೆಯು ಜುಟ್ಟಿತು. ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ತೋರದೆ, ಮಹಾವ್ಯಸನದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು "ಆಯ್ಯೋ! ಏನು ಮಾಡಲಿ! ಈ ನೀಚನಿಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ವಿಧದಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು. ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿದೆನು! ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದೆನು! ಇವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಇವನು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ನೋವಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಎಳ್ಳೆಷ್ಟಾದರೂ ಕದಲದೆ ಕುಳಿತಿರುವನಲ್ಲಾ! ಇದಲ್ಲದೆ ನಾನು ಇವನಿಗೆ ಇಷ್ಟೋಪ್ಪಂದುವಿಧದಿಂದ ದ್ರೋಹಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಹಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತನಾಗಿಯೇ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಹಿಂದೆ ಶುನಶ್ಶೀಘನೇಂಬ ಬಾಲಕನು, ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಂದಲೇ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನೇಂಬ ರಾಜನಿಗೆ ನರಬಲಿಗಾಗಿ ವಿಕ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಯೂಪಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಲೂ, ಆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಅಪಕಾರವನ್ನೆಣಿಸದೆ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದುಗಾಗಿ ಕೇಳಬಲ್ಲೆವು. ಆದರೇನು? ಆಗ ಶುನಶ್ಶೀಘನಿಗಾದರೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಓಂದನು ಈಗ ಈ ದುರಾತ್ಮನು ಯಾರಬಲದಿಂದ ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿರುವನು? ಆಹಾ! ಇವನ ಪ್ರಭಾವವು ಊಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಭಯಪಡದೆ ಮಹಾವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿರುವನಲ್ಲಾ! ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನೊಡನೆ ವಿರೋಧಿಸುವುದರಿಂದ ನಾನೇ ಸಾಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಬರಬಹುದು ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪಡೆದಿರುವ ವರಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ನನಗೆ ಯಾವವಿಧದಿಂದಲೂ ಮರಣವಿಲ್ಲ ಆದರೇನು? ಇವನೇ ನನಗೆ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿರಬೇಕು" ಎಂದನು ಹೀಗೆ ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಳೆಗೆಟ್ಟು, ತಲೆಯೆತ್ತದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಚಂಡಾಮರ್ಕರಿಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಏಕಾಂತಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವರು "ಓ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವೇನು? ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯೇನು? ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯೇನು? ಇಂದೊಂದನ್ನೂ ಯೋಚಿಸದೆ ನೀನೂಹೀಗೆ ದುಃಖಿಸುವುದುಂಟೆ? ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಆಸಹಾಯವಾಗಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರುವೆ! ನಿನ್ನ ಹುಬ್ಬಿನಾಟಗಳಿಗೆ ಲೋಕಪಾಲಸಹಿತವಾದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವೂ ಭಯಪಟ್ಟು ನಡುಗುವುದು. ಇಂತಹ ಲೋಕೈಕವೀರನಾದೆನಿನಗೆ ದುಃಖಕಾರಣವೇನಿರುವುದು? ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ನಿನ್ನ ಕುಮಾರನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀನು ಇಷ್ಟೋಪ್ಪಂದು ಚಿಂತೆಪಡಬಹುದೆ? ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಭಾವವೇ

ಹೀಗೆ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಗುಣಾಧ್ಯರಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎಷ್ಟೋ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಈ ಅಲ್ಪವಿಷಯಕ್ಕಾಗಿ ಧೀರನಾದ ನಿನ್ನಂತ ವನು ಚಿಂತಿಸುವುದೆಂದರೇನು? ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈಗಲೂ ನಾವೊಂದುಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆವು. ಈತನು ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಭಯಪಟ್ಟಿರುವನು. ಆ ಭಯದಿಂದ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗದಂತೆ ಇವನನ್ನು ವರುಣಪಾಶಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟರು! ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಬರಬಹುದು ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಅವನ ವಶದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಇವನ ಬುದ್ಧಿಯು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಿರುಗಬಹುದು. ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಸತ್ಪುರುಷರ ಸೇವೆಯಿಂದಲೂ, ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯು ತಾನಾಗಿ ಕ್ರಮಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ” ಎಂದರು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, “ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಬಾಲಕನಿಗೆ ರಾಜರೀತಿಗಳನ್ನೂ, ಗೃಹಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿ. ಇವನನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ತರಬೇಕು. ಇವನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಇವನ ಮುಂದೆ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತಕೂಡದು” ಎಂದನು ಆದಂತೆಯೇ ಗುರುಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟು, ವಿನೀತನಾದ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತ್ರಿವರ್ಗಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ವಿಧದಿಂದ ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೇನು? ಅವರ ಉಪದೇಶವೊಂದೂ ಅವನಿಗೆ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ ಸುಖದುಃಖಗಳೆಗೂ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳೆಗೂ ಕಾರಣವಾದ ಆ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನು ಹೀನವಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ, ಆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ತಮ್ಮ ಗೃಹಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಕಾರ್ಯಾಂತರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದ ತನ್ನ ಸಹ

ಪಾಪಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆದು, ಮೃದುನಾಕೃದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಲಾಲಿಸುತ್ತ, ಅವರ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ನಗುವಂತೆ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ, ಅವರಿಗೂ ತಾನೇ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದನು ಈ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಕರೆದೊಡನೆ, ಆ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಕುಮಾರನೆಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ತಮ್ಮ ಆಟಪಾಟಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಅವನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕುಳಿತರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತರಾಗಿ ಅವನ ಮುಖವನ್ನೇ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಅವನ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತೊಡನೆ ಹಿಂದೆ ತಾವು ಗುರುಮುಖವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿದೋಷಪ್ರಚುರವಾದ ದುರ್ಬೋಧೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು, ಸಾವಧಾನಚಿತ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಮಹಾಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಆ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲ ಕಸಿಕರದಿಂದ, ಭಗವದ್ಭೂಷಣವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡತೊಡಗಿದನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

◆◆◆ { ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರಾಸ ಬಾಲಕರಿಗೆ } ◆◆◆
ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದುದು.

“ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ ! ನೀವು ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಈ ಸಣ್ಣವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಭಾಗವತಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಬರಬೇಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವೇ ದುರ್ಲಭವು. ನಾವು ಮುಂದೆ ಇದೇ ಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತುವೆವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ, ನಮಗೆ ಪುಣ್ಯವಶದಿಂದ ಲಭಿಸಿರುವ ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವಿರುವಾಗಲೇ, ನಾವು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೊಲಿಸಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ “ಬಾಲ್ಯಯೌವನಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಕಿಕಸುಖಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಈಮೇಲೆ ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಭಗವದಾರಾಧನವನ್ನು ನಡೆಸಬಾರದೆ!” ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ಅದುವರೆಗೆ ನಾವು ಬದುಕಿರುವೆವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವೇನು? ಈ ದೇಹವು ಆಸ್ಥಿರವಾದುದರಿಂದ, ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಆಗಾಗ ಮಾಡಬಿಡುವುದೇ ಮೇಲು ! ಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧನೆಗೆ ಅನುಕೂಲ

ವಾದ ಈ ದೇಹವಿರುವಾಗ, ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನಾರಾಧಿಸುತ್ತ ಬರಬೇಕು. ಸರ್ವಭೂತಗಳೆಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಭೂತಸುಹೃತ್ತನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ, ಆನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಅನವರತವೂ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾದುದೇ ಮಾನವಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕಾಯವು “ಆದರೆ ಬಾಲ್ಯಯಾವನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವದ್ಭಾಷಿಸಿದೆಯೆಂದಲೇ ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟರೆ, ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ಎಲೈ ಬಾಲಕರೇ! ಆ ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವೇ ಇರಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ಪಶುಪಕ್ಷಿಮೃಗಾದಿಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಬಹುದು ಆ ಇಂದ್ರಿಯಸುಖೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ದೇಹಸಂಬಂಧದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವವು ಆದುದರಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳೆಗೂ ಇದು ಸಮಾನವಾಗಿರುವುದು ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾದುದೂ ಇಲ್ಲ. ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ರೋಗ, ಮರಣಾದಿದುಃಖಗಳಂತೆ ನಾವು ಕೋರದಿದ್ದರೂ ಇವು ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಸುಖದುಃಖಗಳೆರಡೂ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾಗಿ ಬಂದೇ ತೀರಬೇಕು ಆದುದರಿಂದ ಅಡಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ಈ ವಿಷಯಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯಾಸಪಡುವುದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದಂತಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯೆಲ್ಲ ಒಂದುವೇಳೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು ಸಾಧಿಸಿದರೂ, ದುಃಖಬಹುಳವಾದ ಅಲ್ಪಸುಖವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಂತಾಗುವುದೇ ಹೊರತು, ಆದು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ನಿರತಿಶಯಾನಂದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಲಾರದು ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಪುರುಷನು, ಅನರ್ಥಹೇತುವಾದ ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯದೆ, ಈ ದೇಹವು ಜೀರ್ಣವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ಉತ್ತಮಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು ಮನುಷ್ಯನ ಅಯುಃಪ್ರಮಾಣವೆಲ್ಲವೂ ನೂರೇ ವರುಷಗಳು ಇಂ

ದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ, ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲವೂ ನಿದ್ರೆಗಳಿಂದ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದು ಹೋಗುವುದು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಹತ್ತುವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುವುವು ಆದರಿಂದ ದಾಚಿಗೆ ಅಟಪಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನೆಳೆಯತಕ್ಕ ಕಾಮಾರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತುವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುವುವು. ಕೂನೆಗೆ ಮುಪ್ಪು ತಲೆದೋರಿ ದೊಡನೆ, ಆದರಿಂದ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಜೀರ್ಣವಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಶಕ್ತಿಯು ತಗ್ಗಿ, ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಇಪ್ಪತ್ತುವರ್ಷಗಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುವುದು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಯಾವನಕಾಲವೆಂಬುದು, ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿರುವುದಲ್ಲವೆ! ತಕ್ಕ ದೇಹಬಲದಿಂದಲೂ, ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಈ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವನ್ನೂ ಪುರುಷನು. ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ವಿಧದಿಂದ ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಕಾಮಗಳಿಂದಲೂ, ಮೋಹದಿಂದಲೂ ಕಳೆಯುತ್ತ, ಕುಟುಂಬಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ, ಭಗವಂತನನ್ನೊಲಿಸಿ, ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲಿ? ಇಂತವನ ಆಯುಃಕಾಲವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲವೆ? ದುಡರಿಂದ ದೇಹಬಲವಿರುವಾಗಲೇ ಭಾಗವತಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಭಗವದನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು” ಕುಟುಂಬಿಯಾಗಿದ್ದೇ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಾರದೆ?” ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು ವಿರಕ್ತರಿಗೆ ಹೊರತು ಕುಟುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ಈ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಮನೆಮಂದಿಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಅವರ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನು, ಎಂದಿಗೂ ಅಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಲಾರನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಣವೆಂಬುದು ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯವೆನಿಸುವುದು ಈ ಹಣದಾಸೆಯಿಂದಲ್ಲವೇ, ಕಳ್ಳರೂ ರಾಜಸೈನಿಕರೂ, ನಾವಿಕರೂ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡುವರು. ಕುಟುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಈ ಧನದಾಸೆಯು ಹೇಗೆತಾನೇ ತಪ್ಪುವುದು? ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಪುತ್ರ

ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹವಿಟ್ಟು, ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಲ್ಪಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯನು. ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರು ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಸಂಭೋಗಸಾಖ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಅವರ ಮಧುರಾಲಾಪಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾಡುವ ಮುದ್ದುಮಾತುಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಹೇಗೆತಾನೇ ಮರೆಯುವನು? ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಪುತ್ರಕಳತ್ರಾದಿಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನೆಳೆಯತಕ್ಕ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಗಂಡುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಆಣ್ಣು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ಆಕ್ಕತಂಗಿಯರನ್ನೂ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ಭೋಗಸಾ ಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮನೆಮರಗಳನ್ನೂ ಪಶುಗಳನ್ನೂ, ಭೃತ್ಯವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಅನಾದರಿಸುವನು? ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವನಿಗೆತಾನೇ ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದು? ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನೂಲಿನಿಂದ ಬಿಗಿದು, ಅಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುವ ಪಟ್ಟಿಯ ಹುಳುವಿನಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಾರದೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಜಿದ್ದು ನರಳುವನು ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಾದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನೇ ಸರಸ್ವತೀತ್ತಮವಾದ ಸುಖವೆಂದು ಭಾವಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಪುತ್ರಕಳತ್ರಾದಿ ಮೋಹದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನಿಗೆ, ಹೇಗೆತಾನೇ ವಿರಕ್ತಿಹುಟ್ಟುವುದು ಇದಲ್ಲದೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು, ಕುಟುಂಬಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಹಗಲುರಾತ್ರಿಯೂ ಶ್ರಮಪಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಆಯುಸ್ಸೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ, ತನಗೆ ಹಿತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಅವಕಾಶವು ಸಿಕ್ಕದು. ಈ ಕುಟುಂಬ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ, ಎಲ್ಲಾಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾಪತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆಗಲೂ ಅವನಿಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆ ಹುಟ್ಟದು ಆಹಾ! ಇದಲ್ಲವೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವು! ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ರಾಜದಂಡನೆಗೂ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಮದಂಡನೆಗೂ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದವನೂಕೂಡ, ಧನದಾಸೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜ

ಯಿಸಲಾರದೆ, ಕುಟುಂಬವೋಷಣೆಗಾಗಿ ಪರಧನವನ್ನು ಕಳುವುದಕ್ಕೆ ಯ
 ತ್ತಿಸುವನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣಮಾನಗಳಮೇಲೆಯೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡದೆ, ಕು
 ಟುಂಬಭರಣವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ, ಆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ
 ಹೇಗೆ ತಾನೇ ವಿರಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದು ? ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ ಹೀಗೆ ಸಂ
 ಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕದೋಷಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರೂಕೂಡ, ಸಂಸಾರ
 ದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಾಗ, ಅದೇ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯು
 ವುದರಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡಲಾರರು ! ಮತ್ತು ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂ
 ದೇವಿಧವಾಗಿ ಶೇಷ (ದಾಸ) ಭೂತರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದವನೂಕೂಡ, ತನ್ನ
 ವರೆಂದೂ, ಪರರೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ, ಏನೂ ತಿಳಿಯದ
 ಮೂಢಜನರಂತೆ, ಕೊನೆಗೆ ಅಂಧತಮಸ್ಸೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳುವನು ಎಷ್ಟು
 ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದರೇನು ? ” ಮಮಂದಿಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವವರೆಗೆ
 ಯಾವನೂ, ಯಾವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾವಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಸಂಸಾ
 ರದ ಬಲೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೊಳ
 ಲಿತೊಳಲಿ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು. ಅಂತವನು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೋಹ
 ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಅವರ ಕೈಯಾಟದ ಕಪಿಗಳಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿ
 ರುವನು ಅದುದರಿಂದ ಅಸತ್ಸಹವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸತ್ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ
 ದಹೊರತು, ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ವಿರಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಲಾರದು.
 ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸಬಾಲಕರೆ ! ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಿರಷ್ಟೆ ?
 ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನೀವು ಕೇವಲ ವಿಷಯಾಸಕ್ತರಾದ ದೈತ್ಯಕುಲದವರ
 ಸಹವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅದಿದೇವನಾಗಿಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಕಾರಣನಾ
 ಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿರಿ!
 ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಅಭಿರುಚಿಯುಂಟಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಭಗವದ್ಭಕ್ತ
 ರಾದ ಸಾಧುಗಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಮ
 ಹಾತ್ಮರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆ ಭಗವಂತನೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಾಪ್ಯವಸ್ತುವೆನಿಸಿರುವ
 ನು. ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪಾದಾಶ್ರಯವೇ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವು ಆ ಭಗ
 ವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಬಹಳ ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾ

ದುಡೂ ಇಲ್ಲ! ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ಸಂಸಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಡಬೇಕಾದ ಶ್ರಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಅವನು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದುದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭನಾಗಿರುವನು ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮನುಮೊದಲು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳವರೆಗಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಜೀವತನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಭೂತಗಳ ಪರಿಣಾಮರೂಪಗಳಾದ ಎಲ್ಲಾ ಅಜೀವತನಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ. ಸತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ಸಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಗುಣಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದಂಟಾಗತಕ್ಕ ಮಹತ್ತು ಅಹಂಕಾರ ಮೊದಲಾದ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಒಳಹೊಕ್ಕು, ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಧಾರಕನಾಗಿರುವನು. ಈ ಚಿದಚಿತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಶರೀರವು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಆ ಶರೀರಗತನಾದ ವಿಕಾರಗಳಿಗಾಗಲಿ, ದೋಷಗಳಿಗಾಗಲಿ ಈಡಾಗಲಾರನು. ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದುದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಷಡ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನು, ಆತನೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಿಯಾಮಕನು ಅವನ ಸ್ವರೂಪವು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಬಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾವಸ್ತುಗಳ ಹೊರಗೂ, ಒಳಗೂ ತುಂಬಿರುವುದು. ಅವನ ಸ್ವರೂಪವು ಅನುಭವಜ್ಞಾನದಿಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆವಿಧದಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾರದು. ಅವನು ಜಾತಿಗುಣಾದಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು, ಅಂತಹ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಮೋಹಾದಿಗುಣಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯೆಂಬ ತೆರೆಯಿಂದ, ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಉಪದೇಶದಿಂದಲ್ಲದೆ ಅವನು ಗೋಚರಿಸಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇತರಭೂತಗಳಿಗೆ ದ್ರೋಹಕರನಾದ ನಿಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತನಾದ ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿ

ಸಿರಿ ! ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ ! ಇದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು ಜಗತ್ತಾರಣನಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನಿಮಗೆ ಯಾವುದೂ ದುರ್ಲಭವಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದಮೇಲೆಯೂ ನೀವು ಅಲ್ಪಫಲಗಳಿಗಾಗಿಯಾತ್ರ ಅಸಪಡಕೂಡದು. ಆತನ ಪಾದಾರ್ಪಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಬೇಕಾದರೂ ಕೈವಶವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹುಲಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅವುಗಳಿಂದ ಏನೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ನಮ್ಮನಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಆ ಅರ್ಥಕಾಮಾದಿಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಬಂದು ಸೇರುವುವು ಆ ಮೂರು ಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನಾದರೂ ನಾವು ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವೊಂದಕ್ಕೂ ಸಾವು ಅಶೇಷವಾದುದು ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ, ಆಗಾಗ ಅವನ ಗುಣಾಮೃತವನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಪಾನಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಾಗಲಿ, ಕೈವಲ್ಯವಾಗಲಿ, ಉಪ್ಪುಸೀರಿಸಂತೆ ಹೇಯವಾಗಿರುವುದೇ ಹೊರತು, ಅವುಗಳಿಂದ ಏನೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. “ಆದರೆ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಈ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳನ್ನೇ ಮುಖ್ಯಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಹೇಳುವುದುಕೆ ? ಅವರು ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ದಂಡನೀತಿ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೊಪವಾದ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವೇನು?” ಎಂದು ನೀವು ಅಕ್ಷೇಪಿಸಬಹುದು ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ ! ಅವರು ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಾಗಲಿ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಲಿ, ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಕಾಂಡವಾಗಲಿ, ದಂಡನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳಾಗಲಿ, ಕೃಷಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಜೀವನವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಾಗಲಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲ. ಹಾಗಿ

ದ್ವರೂ ನನಗೆ ಅವೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ರುಚಿಯಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪುರುಷಾರ್ಥಗ ಳ್ಲವೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಮತವು. ನಮಗೆ ಸರ್ವವಿಧಬಂಧುವಾದ ಆ ಪರಮ ಪುರುಷನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೋಧಿಸುವ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಮಾತ್ರವೇ ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆಯುಂಟು ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುವವರಿಗೆಮಾತ್ರವೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಾಶ್ವತಪುರುಷಾ ರ್ಥವು ಕೈಗೊಡುವುದು. “ಆದರೆ ಗುರೂಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ನೀನು ಈ ವಿಷಯ ವನ್ನು ತಿಳಿದುದು ಹೇಗೆ?” ಎಂದು ಕೇಳುವಿರಾ! ಆದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿ ಸುವೆನು ಕೇಳಿರಿ! ಸಾಮಾನ್ಯಜನರಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನರಸಖನಾದ ನಾರಾಯಣನು, ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾಶ್ರಯ ವೆಂಬ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಶುದ್ಧರಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದು ವಿವೇಕಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ ನ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಈ ಭಾಗವತಧರ್ಮವನ್ನು ನಾನೂ ಆ ನಾ ರದಮುನಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು” ಎಂದನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದೈತ್ಯಬಾಲಕರು ಒತ್ತರೈದ್ಯಪಡುತ್ತ “ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ ! ಇದೇ ನಾಶ್ಚರೈವು! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಒಂದೇಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವರ ಲ್ಲವೆ? ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹುಟ್ಟಿದ್ದುಸೊದಲು ಈ ಗುರುಪುತ್ರರ ತಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರು ವೆವೇ ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಮುಖವನ್ನೇ ಕಂಡವರಲ್ಲ. ಹೀ ಗಿರುವಾಗ ನೀನುಮಾತ್ರ ನಾರದನನ್ನು ಕಂಡುದೆಲ್ಲಿ ಕೇವಲಬಾಲ ನಾಗಿ, ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲದಿರುವ ನಿನಗೆ, ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಲ್ಲ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂದೇಹ ವಿರುವುದು ತಕ್ಕ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿ ಸಬಲ್ಲೆಯಾದರೆ, ನಿಜವನ್ನು ತಿಳಿಸು” ಎಂದರು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

{ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತನು ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ }
 ಧೀರವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು. {

ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು. ದೈತ್ಯಬಾಲಕರ ಸ ಮಂಜಸವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಹಿಂದೆ ಅವನು ತಾಯಿಯು ಗ ಭೇದಲ್ಲಿರುವಾಗ ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯೊಡನೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಎಲೈ ಮಿತ್ರರ! ಕೇಳಿರಿ ! ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ತಪಸ್ಸಿಗೋಸ್ಕರ ಮಂದರಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬಹುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಾರದೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು ಆಗರಾಕ್ಷಸ ರಾಜ್ಯವು ಅನಾಯಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ದೇವತೆಗಳು ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಯುದ್ಧಸನ್ನಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವು “ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ತನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಫಲವಾಗಿ ಇರುವೆಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ತನ್ನಿಲ್ಲವೆವ ಸರ್ಪದಂತೆ, ಕಾಡುಮೃಗಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ವಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ದಂಡೆತ್ತಿಬಂದರು ಈ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಭಯದಿಂದ ನಾನಾಕಡೆಗೆ ಪಲಾಯನಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು ದೇವತೆಗಳು ಆಗಲೂ ಅವರನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸರು ಇವರ ಭಯದಿಂದ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರನ್ನೂ, ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಬಂಧುಗಳನ್ನೂ, ಮಿತ್ರರನ್ನೂ, ತಮ್ಮ ಧನವನ್ನೂ, ಮನೆಗಳನ್ನೂ, ಪಶುಗಳನ್ನೂ, ಇತರಭೋಗ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಪ್ರಾಣವುಳಿದರೆ ಸಾಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟುಹಾಕಿ ನಾನಾಕಡೆಗೆ ಓಡಿಹೋದರು. ಆಗ ಜಯಶಾಲಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು, ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಇದೇಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು, ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಅರಮನೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಂತಃಪುರ

ದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಮಹಿಷಿಯಾದ ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದನು ಹೀಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಇಂದ್ರನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಭಯದಿಂದ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತ, ಕುರರ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಕೂಗಿಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೈವಿಕವಾಗಿ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯು ಮಾರ್ಗವಶದಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಮೊರೆಯಿಡುವುದನ್ನೂ, ಇಂದ್ರನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಪರಮದಯಾಳುವಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು, ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಆ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ತಡೆದು, ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳುವನು “ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಈ ಕಾರ್ಯವು ನಿನಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲ! ನಿರಪರಾಧಿನಿಯಾದ ಈ ಸತೀಮಣಿಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವೆ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವ ನಿನಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯವು ತರವಲ್ಲ ಈಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಈಕೆಯು ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆ! ಇಂತಹ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಪರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಿ ಸೆಳೆಯಬಾರದು” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕೂ ಇಂದ್ರನು, “ಓ, ಮಹರ್ಷಿ! ನಾನು ಯಾವ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದಲೂ ಈಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದವನಲ್ಲ ಇವಳಿಗೆ ನಾನು ಯಾವ ದ್ರೋಹವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವೇ ಬೇರೆ! ದುರಾತ್ಮನಾದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ವೀರ್ಯವು ಈಕೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಂದೆ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಆ ಶತ್ರುಶೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಬಿಟ್ಟರೆ, ಮುಂದೆ ನಮಗೇ ಕಷ್ಟವಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಈಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಸವವಾಗುವವರೆಗೂ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಆ ತಿಶುವು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಕೊಂದು, ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಈಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು” ಎಂದನು, ಅದಕ್ಕೂ ನಾರದನು “ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಈಕೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ತಿಶುವು ನಿನಗೆ ಶತ್ರುವೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ ! * ಆ ಪುತ್ರನು

* ನಾರದನ ತತ್ಪೋಷದೇಶಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಆ ಗರ್ಭಶಿಶುವು ಕವಲ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದ ರೂ ಇಲ್ಲಿ ನಾರದನು ಮುಂದಿನ ವೈತ್ತಾಂತವನ್ನು ಧ್ಯಾನವ್ಯಸ್ಥಿಯಿಂದ

ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಪುಪವನ್ನೆಣಿಸಬಾರದು. ಆತನು ಮಹಾತ್ಮನು ಗುಣಗಳಿಂದ ಮೇಲೆನಿಸಿದವನು. ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಮಹಾಬಲವುಳ್ಳ ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು” ಎಂದನು. ನಾರದನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವೇಂದ್ರನು, ಗರ್ಭಸ್ಥನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಗೌರವಜ್ಞಾನವನ್ನಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವಳ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಿಟ್ಟನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯು ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು “ಎಲೆ ವತ್ಸೆ! ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ಹಿಂತಿರುಗಿಬರುವವರೆಗೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖವಿಂದಿರು” ಎಂದನು ಆದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ನಿರ್ಭಯಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಕೆಯು ನಾರದಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಪತಿಯು ತಪೋವನದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದಮೇಲೆ ತನಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದಾಗ ಪ್ರಸವಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ನಾರದನನ್ನು ಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೀಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಗರ್ಭಾಯಾಸವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ನಾರದನಿಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವುಂಟಾಯಿತು. ಪರಮಕಾರುಣಿಕನಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು, ಈ ನಡುವೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೂ, ಅಕೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೂ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೂ, ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನೂ ಅಗಾಗ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಆದರೆ ಬಹುಕಾಲವು ಕಳೆದು ಹೋದುದರಿಂದಲೂ, ಹೆಂಗಸಾದುದರಿಂದಲೂ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಆ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮರೆತುಹೋದುವು. ನಾನುಮಾತ್ರ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದುದರಿಂದ, ಈಗಲೂ ಅದು ನನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರುವುದು. ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ! ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೀವು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ

ತಿಳಿದು ಮುಂದೆ ೬ ಶ್ಲೋಕವು ತನ್ನ ಆನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನುನಿವನೆಂದು ಹೇಳಿದುದಾಗಿ ಗ್ರಾಹ್ಯವು.

ಕೇಳುವುದಾದರೆ, ನಾರದನು ಹಿಂದೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಅತ್ಮಪರಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ನಿಮಗೂ ನಾನು ಬಹಳ ಸುಲಭಮಾರ್ಗದಿಂದ ತಿಳಿಸುವೆನು ಮುಗ್ಧರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಲಿ, ನಮ್ಮಂತಹ ಬಾಲಕರಿಗಾಗಲಿ, ಪೂರ್ಣವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವು ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅದು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದು ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದಲೇ ಆ ನಾರದನ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಫಲವಾದುವು. ನಾನು ಶ್ರದ್ಧಾಳುವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಗಳೆರಡೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂತಾದುವು ಅದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೇ! ನೋಡಲು ದೇಹಕ್ಕೂ, ಅತ್ಮಕ್ಕೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಇರುವ ಸ್ವರೂಪಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳಿರಿ

ನಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಹುಟ್ಟು, ಸ್ಥಿತಿ, ಬೆಳೆವಳಿಕೆ, ವಿಕಾರಹೊಂದುವುದು, ಕ್ಷಯಿಸುವುದು, ನಾಶಹೊಂದುವುದು, ಎಂಬೀ ಆರುಬಗೆಯ ಸ್ಥಿತಿಭೇದಗಳೂ ಶರೀರಕ್ಕೇ ಹೊರತು ಜೀವಾತ್ಮನಿಗಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಶರೀರವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾಲದಿಂದ ಈ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣುವುವು ಆ ಕಾಲವೆಂಬುದು ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಕದಲಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿ ಈ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು. ಒಂದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮರದಲ್ಲಿ, ಅಯಾ ಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ, ಹಣ್ಣುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದು, ಪಕ್ವವಾಗಿ, ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುಹೋಗುವಂತೆ, ಒಂದೇನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಮನಿಗೆ ತಗುಲುಕಟ್ಟಿದ ಈ ದೇಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಜನನಮರಣಾದಿವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣುವುವು. ಅತ್ಮವೆಂಬುದು ಆ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದು. ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಬೇರೆ! ಆ ಅತ್ಮಕ್ಕೆ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳಿಲ್ಲ! ಕ್ಷಯವಿಲ್ಲ! ವಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗುಣಗಳಿಂದಕೆ ಅಸಹೆ, ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು! ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಒಂಪೇ ರೂಪದಿಂದಿರುವುದು! ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತಾನೇ ಆಶ್ರ

ಯನಾಗಿರುವುದು. ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲುದು. ಆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಕಾರಣವೆನಿಸಿರುವುದು. ತನ್ನ ಧರ್ಮವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಬಲ್ಲುದು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಜೀವನೊಡನೆ ಯಾವವಿಧವಾದ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಯೂ, ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯೂ ಮುಚ್ಚು ಮರೆಯಿಲ್ಲದುದು ದೇಹದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಈ ಹನ್ನೆರಡು ಬಗೆಯ ಅಸಾಧಾರಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತಿಳಿದವನೇ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಈ ದೇಹಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವನು, ಶರೀರದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಆ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ತಾನೆಂದೂ, ತನ್ನ ವರೆಂದೂ ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಗಳನ್ನಿಡಲಾರನು. ಮೊದಲು ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕಾದುದೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಗಣಿಗಳಿಂದ ಚಿನ್ನವನ್ನು ತೆಗೆಯತಕ್ಕವರು, ಮೊದಲು ಬಂಗಾರವಿರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಮಿಶ್ರಣವಾದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿ, ಆ ಕಶ್ಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯುವಂತೆ, ಅತ್ಯತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವರು, ದೇಹಕ್ಕೂ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಇರುವ ಈ ಲಕ್ಷಣಭೇದಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ, ಸ್ವರೂಪಗಳಿಂದಲೂ, ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ, ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವರು ಈವಿಧವಾದ ಜ್ಞಾನಯೋಗವೇ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಗವೆನಿಸಿರುವುದು ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ! ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ, ಇವೆಂಟೂ ಪ್ರಕೃತಿಭೇದಗಳೆನಿಸುವುವು. ಸತ್ಯ, ರಜಸ್ಸು, ತಮಸ್ಸು ಎಂಬುವು ಮೂರೂ ಅಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳು! ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ, ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ, ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳೂ, ಮನಸ್ಸೂ, ಇವು ಹದಿನಾರೂ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಕಾರಗಳೆನಿಸುವುವು. ಶರೀರವೆಂಬುದು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದಲೂ ಏರ್ಪಡುವುದು ಆಯಾ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವನನ್ನು, ಬದ್ಧನೆಂದೂ, ಮುಕ್ತನೆಂದೂ, ಅಚಾರ್ಯನೆಂದೂ, ತಿಷ್ಠನೆಂದೂ,

ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬಹುದಾದುದರಿಂದ, ಒಂದೊಂದು ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಜೀವನೇ ಸೇರಿರುವನೆಂದು ತತ್ವಜ್ಞರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು ಹೀಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಭೂಮ್ಯಾದಿಗಳೆಂದಲೂ, ವಿಕೃತಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳೆಂದಲೂ ವರ್ಪಟ್ಟುಹೇ ದೇಹವು! ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರಗಳೆಂದೂ, ಜಂಗಮಗಳೆಂದೂ ಎರಡು ಭೇದವುಂಟು ಹೀಗೆ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮರೂಪವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, ರೂಪ, ಗಂಧ, ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಭೂಮ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಆಯಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಆತ್ಮವಲ್ಲವೆಂದು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾನು ಬಳಿಯುವನು, ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು, ನಾನು ದ್ವೇಷಿಸುವೆನು. ಎಂಬೀ ವ್ಯವಹಾರಕ್ರಮದಿಂದ, ಬುದ್ಧಿ, ಇಚ್ಛೆ, ದ್ವೇಷ. ಇವೇಮೊದಲಾದ ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ “ಆಹಂ” ಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ನೇರವಾಗಿ ಆಸ್ವಯಿಸುವುದು. ತನ್ನ ಕೈ, ತನ್ನ ಕಾಲು, ತನ್ನ ತಲೆ ಎಂಬಂತೆ ಶರೀರಾವಯವಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಆ ಆತ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಆತ್ಮವಲ್ಲದ ಇತರವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ, ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಾದಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸತಕ್ಕ ನೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳ ತತ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಆತ್ಮವು ದೇಹಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿಯೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶೇಷಭೂತವಾಗಿಯೂ, ಅವನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಈ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಸಾವಧಾನಮನಸ್ಕರಾಗಿಯೋ ಚಿಸಿದರೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎಲೈ ಬಾಲಕರೆ ! ಎಚ್ಚರ, ಕನಸು, ನಿದ್ರೆ, ಎಂಬಿವು ಮೂರೂ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಈ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕವನೇ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನೆಂದೂ, ಪುರುಷನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಿರಿ! ಆ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನೇ ದೇಹಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರತಕ್ಕವನು. ಅವನೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ನೋಡು

ಡತಕ್ಕವನು ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರವು ಹೊರಗಿನ ಇಂದ್ರಿಯವ್ಯಾಪಾರಗಳೊಡನೆ ಕಲೆತಿರುವುದೇ ಜಾಗರಾವಸ್ಥೆಯೆನಿಸುವುದು ಅ ಬುದ್ಧಿಯು ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದೇ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯು ಆ ಬುದ್ಧಿಯು ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಶಾಂತವಾಗಿರುವುದೇ ಸುಷುಪ್ತಿಯು. ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೂ ಅಶ್ರಯನಾಗಿ ತೋರುವವನೇ ಜೀವನು ಈ ಬುದ್ಧಿಭೇದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದುಂಟಾಗುವುವು ಇವು ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಈ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳೇ ಮೂಲವು ಗಾಲಿಯು ತನ್ನ ಸಂಚಾರರೂಪವಾದ ಕರ್ಮದಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಸುಗಂಧದುರ್ಗಂಧಗಳೊಡನೆ ಕಲೆತುಬರುವಂತೆ, ಜೀವನು ತನ್ನ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರಗಳೊಡನೆ ಕಲೆತಿರುವನು. ವಾಯುವಿಗೆ ಕೇವಲ ಸ್ಪರ್ಶಗುಣವೂ, ಭೂಮಿಗೆ ಗಂಧಗುಣವೂ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ, ಗಂಧಗುಣವುಳ್ಳ ಪಾರ್ಥಿವವಸ್ತುಗಳ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಾಗ, ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆಗುಣವು ಕಾಣುವುದಲ್ಲವೆ? ಆದರಂತೆಯೇ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ಬುದ್ಧಿಭೇದಗಳು ಕಲೆತುಬರುವವೇಹೊರತು, ಅವು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಗಳಲ್ಲ. ಗಂಧಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ವಾಯುವಿನ ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣತ್ರಯಮೂಲಕವಾದ ಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತ್ರಿಗುಣಗಳ ಮತ್ತು, ಕರ್ಮಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಈಬುದ್ಧಿವ್ಯಾಪಾರವೇ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಾರವೆನಿಸಿರುವುದು. ಸಂಸಾರವೆಂಬುದು, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ, ಅವರವರ.ಆಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತ, ಪುರುಷಾರ್ಥವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ಅವರವರಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿಸ್ವಪ್ನದಂತೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆಬರುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆತ್ಮವೆಂಬುದು, ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದುದಾಗಿಯೂ, ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಅಂಟಿಬರುವ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವೂ, ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸತಕ್ಕ ಅಜ್ಞಾನವೂ, ಅದರ

ಮೇಲೆ ಆಯಾಗುಣಗಳಿಗೂ, ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಬುದ್ಧಿಪ್ರವೃತ್ತಿ ಯೂ, ಅದರಿಂದ ಸಂಸಾರಸಂಬಂಧವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಈ ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧವೇ ತಿರುಗಿ ದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದು. ಈ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ತಿರುಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನು. ಈ ಕರ್ಮದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಗೆ ಉದ್ರೇಕವುಂಟಾಗುವುದು. ಕರ್ಮವಾಸನೆಯು ಅಂಟಿಬರುತ್ತಿರುವವರಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ನರಳ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಬಾಲಕರ! ನೀವು ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬಿಜದಂತಿರುವ ಆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮರೂಪವಾದ ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಂತೆ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸತಕ್ಕ ಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಈ ಯೋಗಸಾಧನೆಗೆ ಸಾವಿರಾರುಮಾರ್ಗಗಳಿದ್ದರೂ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸತಕ್ಕ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಉಪಾಯವು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ತನ್ನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವನು. ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳಿರಿ! ಗುರುಗಳನ್ನು ಪಚರಿಸುವುದು, ಆ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟು ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವುದು, ಆ ಗುರುಗಳು ಕೋರಿದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಲಭ್ಯವಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಸಹವಾಸಮಾಡುವುದು, ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು, ವಿಷ್ಣು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುವುದು, ಆತನ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡುವುದು, ಆತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಆತನ ಅರ್ಚಾವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡುವುದು, ಆ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವುದು, ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದುದರಿಂದ, ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಆಯಾ ಭೂತಗಳ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಈಡೇರಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದು, ಈ ಸಾಧನಗಳ

ಳಿಂದ, ಅಂತ ಶ್ರುತೃಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳೆಂಬ ಅರಿ ಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇವುಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟುವುದು, ಈ ಪ್ರೀತಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದಹಾಗೆಲ್ಲಾ, ಆ ಭಗವಂತನ ಅಸಾಧಾರಣಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಅತನ ಅವತಾರಚರಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಪುರುಷನು, ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಿಂದ ಮೈಮರತಂತಾಗುವನು ! ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದ ಬಾಷ್ಪವು ತುಳುಕುವುದು ! ಮೈಯಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಜವು ಹುಟ್ಟುವುದು ! ಕಂಠಸ್ವರವು ಕುಗ್ಗುವುದು ! ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೈಮರತು ಆ ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿಕೂಗಿ ಕೊಂಡಾಡುವನು ! ಆ ಭಗವಂತನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವನು ! ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುವನು ! ಗ್ರಹಗ್ರಸ್ತನಂತೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಗುವನು ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಳುವನು ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಸಮಾನ ನಿಂತುಬಿಡುವನು ! ಕಂಡಕಂಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತಲೆಬಗ್ಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು. ಆಗಾಗ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ “ಓ ಹರೀ ! ಓ ಜಗತ್ಪತಿ ! ಓ ನಾರಾಯಣಾ !” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಮನುಷ್ಯನು ಹೀಗೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಮೈಮರತು ನಿರ್ಲಜ್ಜನಾಗಿ ಯಾವಾಗ ಭಗವನ್ನಾಮಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವನೋ, ಆಗಲೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಪರಿಪಕ್ವವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಪೂರ್ಣವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗಲೇ, ಅದರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುವು. ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೀಜಭೂತವಾದ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಗ್ಧವಾಗುವುದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವನ್ನೂರ್ತಿಯನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಆ ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಸಮಾನರೂಪ (ಸಾರೂಪ್ಯ)ವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತಾಗುವನು. ಕೊನೆಗೆ ಭಗವಂತನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನೂ ಸೇರುವನು. ಈ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ತಾಪತ್ರಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುವ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ, ಆ

ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಇದೇ ಕಾರಣವು. “ನಿರತಿಶಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವೂ ಇದೇ” ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಬಾಲಕರೇ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿರಿ! ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದೇನೂ ನಿಮಗೆ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಅವನು ಆಕಾಶದಂತೆ ನಿಮ್ಮನಿಮ್ಮಹೃದಯಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ಸತ್ಯರೂಪನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಮಿತ್ರನಂತೆ ಕ್ಷೇಮಚಿಂತಕನಾಗಿ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೇನೂ ಪ್ರಯಾಸವಿರದು! ಭಗವದುಪಾಸನೆಯೆಂಬುದು ಇಷ್ಟು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಿ, ಸರ್ವೋತ್ತಮಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಸಾಧಿಸಿಯೂ ಅಪ್ಪುಸುಖವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಿಂದೇನು” ಧನಸಮೃದ್ಧಿ, ಪಶುಸಮೃದ್ಧಿ, ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದ ಬಂಧುವರ್ಗಗಳು, ಮನೆ, ಭೂಸ್ಥಿತಿ, ಆನೆ ಕುದುರೆ ಮುಂತಾದ ಸೈನ್ಯಸಮೃದ್ಧಿ, ಬೊಕ್ಕಸ ಮುಂತಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಕ್ಷಣಕಾಲವಿದ್ದು ಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳೇಹೊರತು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ. ಅವು ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವುಗಳಲ್ಲ. ಅಲ್ಪಾಯುಸ್ಸುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಯಾವ ಸುಖವುಂಟು? ಇದರಂತೆಯೇ ಯಾಗಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪಡೆಯತಕ್ಕ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಲೋಕಗಳೂಕೂಡ, ಕ್ಲಪ್ತಕಾಲದ ವರೆಗಿದ್ದು ನಾಶಹೊಂದತಕ್ಕವುಗಳೇಹೊರತು ಶಾಶ್ವತಗಳಲ್ಲ! ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲೆ ಉತ್ತಮಲೋಕವೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನೂ ಅಧೋಲೋಕಗಳೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಸುಖವೂ ದುಃಖಮಿಶ್ರವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಬಾಲಕರೇ! ನೀವು ಆತ್ಮೋಚ್ಚೇವನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಒಂದೇ ಉಪಾಯದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ವಶವಾಗತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನೇ ಭಜಿಸಿರಿ! ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸಂಸಾರಪಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ನರಳುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ಸ್ಥಾವರಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವಿರಿ! ವೇದದ

ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ಮಕಾಂಡವನ್ನೋದಿ, ಅದರಿಂದಲೇ ತನ್ನನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಗರ್ವಪಡುವ ಮನುಷ್ಯನು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಸುಖಗಳಿಗಾಗಿ ಆಸೆಪಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಯಾಗಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತಬಂದರೆ, ಅವನು ತನ್ನ ಕೋರಿಕೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ದುಃಖವನ್ನೇ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಗುವುದು ! ವಿಷಯಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಕೈಯಿಕ್ಕದೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು, ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕು ಆರಂಭಿಸಿದಮೇಲೆ ಆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುವವರೆಗೂ ದುಃಖವನ್ನು ನುಭವಿಸಬೇಕು ಅದುವಿಂದ ವಿಷಯಸುಖವೆಂಬುದು, ಆರಂಭದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ದುಃಖಮಿಶ್ರವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ಈ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೇ ಆನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕವನಾದರೋ, ಎಂದಿಗೂ ಯಾವವಿಧವಾದ ದುಃಖವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಮೊದಲಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಭಗವದನುಭವದಿಂದಲೇ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಪರಿಪಕ್ವವಾದಮೇಲೆ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಭ್ರಹ್ಮಾನಂದವೆಂಬ ಅಮೃತಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲಬಹುದು ಜೀವನು ತನಗೆ ಆಗಂತುಕನಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸುಖವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಶ್ರಮಪಡುವನು. ಇಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಆ ದೇಹವನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಟ್ಟರೂ ಕೊನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅದು ನಾಯಿನರಿಗಳ ಆಹಾರಯೋಗ್ಯವಾಗಬೇಕೇಹೊರತು ಸ್ಥಿಗವಾಗಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ

ದೇಹವೆಂಬುದು ಕ್ಷಣಕಾಲದವರೆಗೆ ಆತ್ಮವನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ದೇಹದ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ವಿವೇಕಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ವೃಥಾ ಶ್ರಮಪಡಬಾರದು. ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ದೇಹದ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಆ ದೇಹದ ಮೂಲಕನಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವ ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆ, ಮರ ಮುಂತಾದ ಇತರಪರಿವಾರಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾ

ದುದೇನು? ಆತ್ಮಕ್ಕೂ, ಅವುಗಳಿಗೂ, ಎಷ್ಟೋ ದೂರವು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ ಕಳತ್ರಾದಿಗಳೂ, ರಾಜ್ಯಕೋಶಗಳೂ, ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯಗಳೂ, ಮಂತ್ರಿಗಳೂ, ಪರಿಜನರೂ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ದ್ದು, ತನ್ನದೆಂಬ ಮನುತೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಬಿಟ್ಟುಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳೇ ಹೊರತು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವಲ್ಲ. ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನಿಗೂ ಇವುಗಳಿಗೂ ಏನೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಅತ್ಯಲ್ಪಗಳಾಗಿಯೂ, ಆಯಾ ದೇಹದೊಡನೆ ತಾವೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೊರೆಯತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿಯೂ, ಅನರ್ಥ ಹೇತುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆ ಸುಖಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಂತೆ ತೋರುವುವು. ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಇವೆಲ್ಲವೂ ದೇಹಸಾಖ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಆತ್ಮ ಸುಖಕ್ಕಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ದೇಹಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಪಡದೆ, ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ, ಮಹಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಶ್ರಯಿಸುವುದೇ ನಮಗೆ ಉತ್ತಮಕಾರ್ಯವು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಂತರಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅನೇಕದುಃಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗಾದಿಗಳೆಂದುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಸುಖವೆಷ್ಟುಮಾತ್ರವೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿರಿ! ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಂಡು ಅವಳ ಪೋಷಣಾ ದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕೋ ಅ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸುಖವೂ ಅವಳಿಂದ ಲಭಿಸಲಾರದು. ಆ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳೆರಡನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಸುಖವು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಪಿಂಡೋತ್ಪತ್ತಿಯಾದುದು ಮೊದಲು, ಮರಣಾಂತದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ದುಃಖಪರಂಪರೆಗಳನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖವೆಂದರೇನು? ವಿವೇಕಿಗಳು ಇದನ್ನು ಸುಖವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಲಾರರು. ಜೀವನು ತನಗೆ ಒಂದು ದೇಹವಿರುವವರೆಗೂ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮ

ಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವನು ಆ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದೇಹಾಂತರ
 ಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು ತಿರುಗಿ ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹ
 ವನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುವನು. ಹೀಗೆ ದೇಹದಿಂದ ದೇ
 ಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇರುವನು ಜೀವನಿಗೆ ಈ ಕರ್ಮಬಂಧವು ಎಂದೆಂ
 ದಿಗೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದು. ದೇಹಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದೂ,
 ಆ ಕರ್ಮದಿಂದ ತಿರುಗಿ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೂ, ಇವೆರಡೂ ದೇಹಾತ್ಮ
 ಭ್ರಮರೂಪವಾದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವುದು ಆದುದರಿಂದ
 ಸಂಸಾರಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ
 ನಾಶಮಾಡುವಂತೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಭಜಿಸಿರಿ! ಆ ಭಗವಂತನು ಧರ್ಮಾ
 ಧರ್ಮಕಾಮಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೂ
 ಅವರವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲನು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀವು ಯಾವ ಪ್ರ
 ಯೋಜನವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಅವನನ್ನು ಭಜಿಸಬೇಕು. ಆ ಭಗವಂತನು
 ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದುದರಿಂದ, ಅವನು ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ
 ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ
 ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೇಹೊರತು ಬೇರೆಯೆಲ್ಲ ನೀವು ಅವನನ್ನು
 ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದರೆ, ನಿಮಗೆ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು ಅವ
 ನೇ ಮೊದಲು ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಭೂತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಂದ ದೇವಮ
 ನುಷ್ಠಾದಿಶರೀರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವನು ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಅ
 ವನೇ ಆಧಿಕಾರಣನಾಗಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ,
 ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರೀತಿವಿಷಯವಾದ ವಸ್ತುವು
 ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ ಅವನೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನಿಯ
 ಮಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮನಾದವನು ದೇವನಾಗಲಿ, ಆಸುರ
 ನಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯನಾಗಲಿ, ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವ, ಕಿನ್ನರರಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ,
 ಆತನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕರೆ, ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇ
 ಮವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ನಾವು ರಾಕ್ಷಸಕುಲದವರಾದರೂ, ಆ
 ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನೇ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇ

ಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ನಿರ್ದರ್ಶನವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ! ಎಲೈ ರಾಕ್ಷಸ ಬಾಲಕರೇ! ಅವನನ್ನು ಭಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜಾತಿನಿಯಮವೇನೂ ಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮವಾದಬ್ರಹ್ಮಕುಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ದೇವಕುಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಋಷಿಕುಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ಸದಾಚಾರದಿಂದಾಗಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಲಿ, ದಾನದಿಂದಾಗಲಿ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಯಾಗದಿಂದಾಗಲಿ, ಶುದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿವ್ರತಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಆತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲಿಯೂ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನಿಡದೆ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಭಕ್ತಿಯೊಂದೇ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು ಬೇರೆ ಉಪಾಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಟನಮಾತ್ರಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸರ್ವಭೂತದಯಾಪರರಾಗಿದ್ದು, ಸಂಸಾರನಿವಾರಕನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರಿ! ಆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ವಂಶೋನ್ನತಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಣಗಳೇನೂ ಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಕೇಶಿ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರೂ, ಯಮಳಾಜುಸರೇ ಮೊದಲಾದ ಯಕ್ಷರೂ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೇ ಮೊದಲಾದ ದಾನವರೂ, ಪೂತನಿ ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಚಾಣೂರನೇ ಮೊದಲಾದ ಶೂದ್ರರೂ, ನಂದನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೊಲ್ಲರೂ, ಜಟಾಯುಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ಮಾರೀಚನ್ನಿ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗಗಳೂ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕಪಾಪಿ ಜೀವಗಳೂ, ಕೂಡ, ಆ ಭಗವಂತನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸಾರೂಪ್ಯಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ನೀವು, ರಾಕ್ಷಸಜಾತಿಯವರೆಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆತನನ್ನು ಭಜಿಸಿರಿ! ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೇ! ಒಂದೇ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳಿ! ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನಿಲ್ಲದ ದೃಢಭಕ್ತಿಯೊಂದು, ಸ

ಮಸ್ತು ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಆ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಮನ್ನಿಸುವುದೊಂದು, ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವೆನಿಸುವುದು” ಎಂದನು ಇದು ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—◆◆◆ನೈಸಿಂಹಾವತಾರವು◆◆◆—

ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೆಳೆ! ಹೀಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ತತ್ಪೋಷದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದೈತ್ಯಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ, ಆ ಮತವೇ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಗುರು ಪುತ್ರರು ತಮಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುಪುತ್ರನು, ಈ ಬಾಲಕರಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ, ಕೆಲಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸಬಾಲಕರ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬದಲಾಯಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು ಅವರ ಬುದ್ಧಿಯು ಭಗವದ್ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುದೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವೂ ಹುಟ್ಟಿತು ಒಡನೆಯೇ ಗುರುಪುತ್ರನು ಭಯಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ, ರಾಜನಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬಂದು, ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ತನ್ನ ಮಗನ ಅವಿಧೇಯತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ, ಹೇಗಾದರೂ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕೊಂದೇತೀರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ಪರಮ ಸಾಧುವಾದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕರಸಿ, ಆಡಬಾರದ ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಡಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಮುಂದೆ ವಿನಯದಿಂದಲೂ, ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಲೂ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿರುವ ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು ಅತನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಕಾಲಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿದ ಕಾಳಸರ್ಪದಂತೆ ಕೋಪದಿಂದ ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ “ ಎಲ ಮೂಢಾ ! ಎಲದುರ್ವಿನೀತಾ ! ಎಲಾಕುಲಗೇಡೀ ! ಎಲೆ ಅಧರ್ಮಾ ! ನನ್ನ ಶಾಸನವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಹಠವಾದದಿಂದ ನಿಂತಿರುವೆಯಾ ? ಇದೋ ! ಈಗಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಮಪುರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವೆನು ನೋಡು ! ಎಲ ಮೂರ್ಖಾ ! ನಾನು ಕೋಪಗೊಂಡಮಾ

ತ್ರಕ್ಕೆ ಲೋಕಪಾಲಕರೊಡಗೂಡಿದ ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುವುವು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ನೀನು, ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ನನ್ನ ಶಾಸನವನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯುವೆಯಲ್ಲಾ ! ಯಾರ ಬಲದಿಂದ ನೀನು ಹೀಗೆ ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿರುವೆ ? ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸು ” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಂದೆಗೆ ಕೈಮುಗಿದು, “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನಾನು ಯಾರ ಬಲದಿಂದ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಕೇಳಿದೆಯೆಲ್ಲವೆ ? ನಾನು ಮಾತ್ರವೇನು ? ನೀನೂ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬಲಾಢ್ಯರಾದವರೂ ಯಾವನ ಬಲದಿಂದಲೇ ಬದುಕಿರಬೇಕೋ ಅಂತನೇ ನನಗೂ ಬೆಂಬಲವಾಗಿರುವನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನುಮೊದಲು ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವೂ ಯಾವನ ವಶವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವನು ಮೂರಡಿಗಳಿಂದಲೇ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಆಳಿದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನೋ ಆತನೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬೆಂಬಲವು ! ಅವನೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನು ! ಅವನೇ ಕಾಲಸ್ವರೂಪಿಯು ! ಇಂದ್ರಿಯಶಕ್ತಿ, ಮನೋಬಲ, ಧೈರ್ಯ, ದೇಹಬಲ, ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅವನೇ ಆಧಾರನು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಅವನೇ ಆಧಾರನು. ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಆತನು, ತನ್ನ ಅಂಶಭೂತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರೆಂಬ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಗೂ ಆತನೇ ಪ್ರೇರಕನು. ಓ ಜನಕಾ ! ನನಗಾಗಲಿ, ನಿನಗಾಗಲಿ, ಆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ತ್ರೀಹರಿಯ ಬಲವೇ ಬಲವು ! “ಆದರೆ ನಮ್ಮಕುಲಕ್ಕೇ ದ್ವೇಷಿಯಾದವನು ನಮಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗುವನೆ ? ಎಂದು ಶಂಕಿಸಬೇಡ ! ನೀನು ಈ ನಿನ್ನ ರಾಕ್ಷಸಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ, ಇತರರಲ್ಲಿ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ! ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ನಿನೊಡನೆ ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಭಾವಿಸು ! ಆಗ ನಿನಗೆ ಯಾರೂ ಶತ್ರುಗಳೆರಲಾರರು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಶತ್ರುಮಿತ್ರಭಾವಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹುಟ್ಟುವುವು. ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಾವು ಆಡಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ಸಮಸ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಆಡಗಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ದುರ್ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿಗಿಂತ

ಲೂ ಬೇರೆ ಶತ್ರುಗಳೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ ಅಂತಹ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸುವುದೇ ನಾವು ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ದೊಡ್ಡ ಆರಾಧನವು. ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನಿಗೆ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಶತ್ರುತ್ವವೇ ತೋರಲಾರದು. ಓ ! ಜನಕಾ ! ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಅನೇಕರು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನ ಪಹರಿಸತಕ್ಕ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಒಳಗಚ್ಚರನ್ನೇ ಜಯಿಸಲಾರದೆ, ಹತ್ತುದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ತಾವು ಜಯಿಸಿದುದಾಗಿ ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಇದು ಕೇವಲದುರಭಿಮಾನವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಆತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶರೀರವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದಿರುವ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ದೇಹಾಭಿಮಾನವೆಂಬ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಂಟಾಗುವ ಶತ್ರುಗಳು ಹೇಗೆತಾನೇ ತಲೆಯೆತ್ತುವರು” ಎಂದನು ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗಾದರೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯವೂ ಕೋಪವನ್ನು ಕೈಸುತಿತ್ತು ! ತಡೆಯಲಾರದ ಕೋಪದಿಂದ ತುಟಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲೆ ಮೂರ್ಖಾ! ನಿಜವಾಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಿತಿಮೀರಿ ಬೊಗುಳುತ್ತಿರುವೆ? ಮರಣಕಾಲವು ಬಂದಾಗ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ವಿಪರೀತವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಡುವುದು ಸಹಜವು! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀನು ಭಾಗ್ಯಹೀನನು! ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಸಾಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುವೆ? ಎಲೆ ಮೂರ್ಖಾ ! ನನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬನುಂಟೆಂದು ಹೇಳುವೆಯಲ್ಲವೆ? ಅವನು ಯಾರು ? ಎಲ್ಲಿರುವನು ? ಆತನು ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಸಭಾಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ ಅವನೇಕೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ? ಎಲೆ ನೀಚಾ ! ಇದೋ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಗಳಹುತ್ತಿರುವ ಈ ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ನಾನೇ ಪ್ರಭುವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು ನೋಡು! ನೀನು ಯಾವನನ್ನು ರಕ್ಷಕನೆಂದು ನಂಬಿರುವೆಯೋ ಅವನೇ ಬಂದು ನೀನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ” ಎಂದನು ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು ! ಹೀಗೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಅತ್ಯಾಕ್ರೋಶಗೊಂಡವನಾಗಿ,

1331. ನೈಋತಮು ತರ್ಕಿಯು ಸ್ತಂಭನನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ
ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ದುರ್ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ತಾನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧಟ್ಟನೆ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು ಬಂದು, ಮುಂದಿದ್ದ ಸಭಾಸ್ತಂಭವನ್ನು ತನ್ನ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ತಟ್ಟಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸ್ತಂಭದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕಟಾಹವು ಭೇದಿಸಿಹೋಗುವಂತೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಧ್ವನಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತಲೋಕವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಇದೇ ಪ್ರಳಯವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ತಾನು ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳದಿದ್ದ ಮಹಾದ್ಭುತವಾದ ಈ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಆ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳನ್ನೂ ತಿರುಗಿತಿರುಗಿ ನೋಡಿದನು. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಯಾವುದೊಂದೂ ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ರಾಕ್ಷಸಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಮೃಗವೆಂದೂ, ಮನುಷ್ಯನೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗದಂತೆ ಅದ್ಭುತಾಕಾರದಿಂದ ಗೋಚರಿಸಿದನು. ಆಗ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಆ ಸ್ತಂಭಮಧ್ಯದಿಂದ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಿರುವ ಅಪೂರ್ವಾಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಭಯಾಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ, “ಅಹಾ! ಇದೇನಿದು? ಮೃಗವೂ ಅಲ್ಲ! ಮನುಷ್ಯನೂ ಅಲ್ಲ! ಮನುಷ್ಯಸಿಂಹಾಕೃತಿಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಕಲೆತಿರುವ ಈ ಪ್ರಾಣಿಯಾವುದು? ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು” ಎಂದು ಸಮ್ಮಾನಿ ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ದಿವ್ಯಾಧ್ವಜತರೂಪವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಕರಗಿದ ಜಿನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕೆಣ್ಣಾ ಲೆಗಳೆ! ಆಗ್ನಿಯಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುವ ಸೆರೆಗಳೆಂದ ವಿಶಾಲವಾದ ಮುಖ

ದ ಕಾಂತಿ ! ಭಯಂಕರಗಳಾದ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳು ! ಈಟಿಯ ಮೊನೆಯು
 ಳ್ಳಿಖಡ್ಗದಂತೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಜಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀಡಿದ ನಾಲಗೆ ! ಮುಖ
 ದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಂಟು ! ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಗುರಿ ನಿಂತಿರುವ ಕಿ
 ನಿಗಳು ! ಪರವಶಗುಜೆಯಂತೆ ಅದು ತಾಕಾರವಾಗಿ ಬಿಚಿದ ಬಾಯಿ !
 ಕೋಪದಿಂದರಳುತ್ತಿರುವ ಮೂಗಿನ ಫಲಕಗಳು ! ಗುಳಿಬಿದ್ದಂತೆ ತೋ
 ರುವ ಭಯಂಕರಗಳಾದ ಕೆನ್ನೆಗಳು ! ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಮ
 ಹೋನ್ನತವಾದ ಮೈ ! ಉಬ್ಬಿದ ಗುಜ್ಜುಗೊರಲು ! ಅಗಲವಾದ
 ಎದೆ ! ಸಣ್ಣನಡು ! ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ಮೈಕೂದಲು !
 ಸೇನಾಸಮೂಹದಂತೆ ನಾಲ್ಕುಕಡೆಗಳಗೂ ನೀಡಿದ ಅನೇಕಭುಜಗಳು ! ಆ
 ಯುಧದಂತೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ನಖಗಳು ! ಬೇರೊಬ್ಬ ರಿಂದ ಇದಿರಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ
 ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸು ! ಹೀಗೆ ಮಹಾದ್ಭುತಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು,
 ತನಗೆ ಆಸಾಧಾರಣಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ಶಂಖಚಕ್ರಾದ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದಲೂ, ಇನ್ನೂ
 ಬೇರೆಬೇರೆ ಆಯುಧಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯದಾನವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೊಡೆ
 ದೊಡ್ಡಿಸುತ್ತ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಬನ್ನಟ್ಟಿಬಂದನು ಆ ನೃಸಿಂಹಸ್ವರೂಪವ
 ನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ಅಹಾ ! ಮಹಾ
 ಮಾಯಾವಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ವಿಚಿ
 ತ್ರರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಂದಿರುವನು ! ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ! ಅದರೇನು ?
 ಉವನ ಪ್ರಯತ್ನವೊಂದೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಾಗಲಾರದು !” ಎಂದು ಹೇಳಿ
 ಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿಹಿಡಿದು, ಅನೆಯು ಸಿಂಹವನ್ನಿ ದಿರಿಸುವಂತೆ ತಾನೇ
 ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನಿ ದಿರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಪತಂ
 ಗದ ಹುಳುವಿನಂತೆ, ಆಗ ಭಗವಂತನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನ ಆಕೃತಿಯೇ
 ಕಾಣದಂತಾಯಿತು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ! ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲು ಲೋಕವೆಲ್ಲವ
 ನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಮಹಾತಮಸ್ಸನ್ನೇ ಯಾವನು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿಮಿಷ
 ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾನಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನೋ, ಅಂತಹ ಶುದ್ಧಸತ್ವಮೂರ್ತಿಯಾದ
 ಭಗವಂತನ ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ತನೋಮಯನಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಅಗೋಚರ
 ನಾಗುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು ? ಇದೇನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ ! ಅಮೇಲೆ ಆರಾ

ಕ್ಷಸನು, ತಾನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಮಹಾವೇಗವುಳ್ಳ ಗದೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ ಬಂದು, ಆ ಗದೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನಮೇಲೆ ಬೀಸಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು, ತಾನೂ ಗದಾಧಾರಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಗರುಡನು ಸರ್ಪವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸನು; ಗರುಡನ ಕೈಯಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸರ್ಪವು, ಮೆಲ್ಲಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಆ ಸಿಕ್ಕಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು ಕೇವಲವಿನೋ ದಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನಿಂದ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಲೋಕಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ, ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಗಿಂತಲೂ ರಾಕ್ಷಸನೇ ಬಲಾಢ್ಯನಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಭಯಪಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೇಘುಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದೇವಿಧವಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವೂಕೂಡ ತನ್ನ ವೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟೇ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾಡದೆ ಕೈಬಿಟ್ಟಿರುವನೆಂದೂ, ತಾನೇ ಬಲಾಢ್ಯನೆಂದೂ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡವನಾಗಿ, ದೇಹಶ್ರಮವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಮೇಲೆಯೂ, ಕೆಳಗೂ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದಂತೆ ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತ, ಗಿಡಗನಂತೆ ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಹಾರಿಬರುತ್ತಿದ್ದನು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನೃಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿಯು, ಭಯಂಕರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಅಟ್ಟಹಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗರ್ಜಿಸಲು, ಈ ಮಹಾಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳದೋಡನೆ ಆರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಭಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋದುವು ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು.

ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕೂ ಮುರಿಯದ ಮೈಯುಳ್ಳ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು, ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ಹಾವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಇಲಿಯಂತೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒದರುತ್ತ ಮಿಲಿಮಿಲಿಯಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೃಸಿಂಹರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಅವನನ್ನು ಸೆಳೆದು ತಂದು, ಆ ಸಭಾಮಂಟಪದ ಹೊ

ಸ್ತುತಿನಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಗಲುರಾತ್ರಿಗಳೆರಡೂ ಅಲ್ಲದ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಗರುಡನು ವಿಷವನ್ನು ಭೇದಿಸುವಂತೆ, ತನ್ನ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಬಿಟ್ಟನು * ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು! ಆಗ ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ರೌದ್ರಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ ? ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗದ ಭಯಂಕರ ನೇತ್ರಗಳು! ಅಗಲವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿದ ಬಾಯಿ! ತುಟಿಯನ್ನು ನಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ನೀಡಿದ ನಾಲಗೆ! ರಕ್ತಬಿಂದುಗಳಿಂದ ತೊಯ್ದ ಕೇಸರಗಳು! ಇಂತಹ ಘೋರರೂಪದಿಂದಿದ್ದ ನೃಸಿಂಹನು, ಅನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಲವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಸಿಂಹದಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಕರುಳನ್ನು ಬಗಿದು, ತನ್ನ ಕೊರಲಿಗೆ ಮಾಲೆಯಾಗಿ ಧರಿಸಿದನು ಹೀಗೆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು, ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಖಾಗ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ದೇಹವನ್ನು ಸೀಳಿ, ಆ ದೇಹವನ್ನು ಬಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸುಟು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ದೈತ್ಯಭಟರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದನು. ನಾನಾದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚದರಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸಭಟರನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಕದಲದಂತೆ ಹಿಡಿದು, ಅವರನ್ನೂ ತನ್ನ ನಖಾಗ್ರಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸುತ್ತ ಬಂದನು ಆಗ ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಸಟಾಘೋತಕ್ಕೆ ಮೇಘುಪರಂಪರೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕದಲಿ ಬಿಳುತಿದ್ದವು! ಅವನ ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಂತಿಗುಂದಿ ಮಾಸಿದಂತಾದುವು. ಅವನ ಉಸಿರಾಟಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರವೆಲ್ಲವೂ ಕಲಗಿದುವು! ಅವನ ಅಟ್ಟಹಾಸಧ್ವನಿಗೆ ದಿಗ್ಗಜಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಯದಿಂದ ಕೂಗಿಡುತಿದ್ದುವು! ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಮಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆತನ ಸಟಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನೀತಾಡುತಿದ್ದುವು! ಅವನ ಪಾದಾಹತಿಗೆ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ನಡಗಿತು! ಆತನ ವೇಗದಿಂದ

* ಇಲ್ಲಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಅವರಣದ ಬಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಸಾವಿಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಖಾಮಂಟಪದ ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಸೆಳೆತೆಂದು, ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣವಿಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ತೊಡೆಯಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂದಲೂ, ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದವುಗಳೆಂದಲೂ ಮರಣವಿಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಇವೆ ಉಗುರುಳೆಂದಲೂ ಕೊಂಡುದಾಗಿ ಗ್ರಾಹ್ಯವು

ಪರ್ವತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹಾರಿಬಿಳುತಿಡ್ಡುವು. ಅವನ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಆಕಾಶವೂ. ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಮರೆಸಿಹೋದುವು! ಮಿತಿಮೀರಿದ ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ಭೀಯಂಕರಸ್ವರೂಪನಾದ ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ರಾಕ್ಷಸಭಟರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿ, ತನಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರು ಒಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ತಾನೇ ಸರ್ವಶ್ವರನೆಂಬುದನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವಂತೆ, ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತನು. ಆಗಲೂ ಆತನಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ, ಹೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಯದಿಂದ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೂರುಲೋಕಕ್ಕೂ ತಲೆಬೇನೆಯಂತೆ ಸಹಿಸಬಾರದ ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಅದಿದೈತ್ಯನಾದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನಿಂದ ಸಂಹೃತನಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅರಳಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಮಹಾವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕೂತೂಹಲದಿಂದ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಿಮಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆರೆದರು ಆಕಾಶವೆಲ್ಲವೂ ದೇವವಿಮಾನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು ಗಂಧರ್ವಗಾನದೊಡನೆ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರರು ದ್ರಾವಿದೇವತೆಗಳೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥರೂ, ನಾಗರೂ, ಮನುಗಳೂ, ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ಚಾರಣರೂ, ಅಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳೂ, ಯಕ್ಷರೂ, ಕಿನ್ನರರೂ, ಕಿಂಪುರುಷರೂ, ಬೇತಾಳಗಳೂ, ಸುನಂದಕುಮುದರೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷ್ಣುದೂತರೂ ಬಂದು, ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯಮುಂದೆ ನೆರೆದರು ಆದರೆ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತು, ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು “ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ದೇಶಕಾಲವಸ್ತುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಯಾವಾ

ಗಲೂ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರತಕ್ಕವನು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂ
ದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅದ್ಭುತವೀರ್ಯವುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಒಂದೊಂದು
ಕಾರ್ಯವೂ ಲೋಕಪಾವನವಾಗಿರುವುವು ಜ್ಞಾನಾದಿಷ್ಡಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣ
ನಾದ ನೀನು, ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಲೀ
ಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಕದಲಿಸಿ, ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ
ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವೆ ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು” ಎಂದನು.

ಆಮೇಲೆ ರುದ್ರನು ಮುಂದೆಬಂದು ಕೈಜೋಡಿಸಿ “ಓ ನಾಥಾ! ನಿನ್ನ
ಕೋಪವೇ ಮಣಾಸ್ತ್ರಳಯವು ಆ ನಿನ್ನ ಕೋಪದಲ್ಲಿ, ಲೇಶಮಾತ್ರಕ್ಕೂಗು
ರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದ ಈ ಅಲ್ಪರಾಕ್ಷಸನು ಆಗಲೇ ಸಂಪೃತನಾದನು ಇನ್ನಾ
ದರೂ ನಿನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸು! ನೀನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಲ್ಲವೆ! ಆ ರಾಕ್ಷ
ಸನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಯೂ ನಿನಗೆ ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಇ
ದೋ! ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವನು ಅವನನ್ನು ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಮನ್ನಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು” ಎಂದನು.

ಆಮೇಲೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಮುಂದೆ ಬಂದು “ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ !
ನೀನೇ ನಮಗೆ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಕನು ನಮಗಾಗಿಯೇ ಈ ಅವತಾರ
ವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ಈ ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಯಜ್ಞಭಾ
ಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಿರುಗಿ ನಮ್ಮ ಕೈಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ! ಆದರೇನು? ನಿನಗೆ ವಾಸ
ಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ಮಲವಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕಾದ ನಮ್ಮ ಹೃದಯಕ
ಮಲವು, ಇದುವರೆಗೆ ಈ ರಾಕ್ಷಸನ ಭಯವಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿದ್ದಿತು
ಈಗ ನೀನು ಆ ಭಯವನ್ನು ನೀಗಿಸಿ, ಅದನ್ನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ
ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು ಓ ನಾಥಾ ! ನಿನ್ನ
ಸೇವಾಸುಖದಲ್ಲಿತಕ್ಕವರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಅದರಿಸಲಾರರು ಹೀಗಿರು
ವಾಗ, ಅವರು ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ನಾಶಹೊಂದತಕ್ಕ ಇತರಪುರುಷಾರ್ಥ
ಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು? ಹಾಗೆಯೇ ಈಗ ನಮ
ಗೂ ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯಸೇವೆಯು ಲಭಿಸುವುದಾದರೆ, ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಈ ಯಜ್ಞ
ಭಾಗಗಳಿಂದೇನು?” ಎಂದನು.

ಋಷಿಗಳು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ ಹೇದೇವಾ ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನ ವೆಂಬ ಮಹಾತಪಸ್ಸನ್ನೇ ನಮಗೆ ಕೃತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವೆ ! ಆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ನಾವು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವೆವು. ಆದಿ ಪುರುಷನಾದ ಜತುರ್ಮುಖನೂಕೂಡ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾವ ತಪೋಬಲದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲವನಾದನೋ, ಅಂತಹ ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ ಈಗ ಈ ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ನಷ್ಟವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಶ್ರಿತರಕ್ಷಕನಾದ ನೀನು, ಸಾಧುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ನೃಸಿಂಹಾವತಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ನಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ವಿಘ್ನವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ ”

ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ ಓ ದೇವಾ ! ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳು ನಮಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಿಂಡಗಳನ್ನೂ, ಅವರು ಪುಣ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ನಮಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಿಲೋದಕವನ್ನೂ ಕೂಡ, ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ತಾನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಅನ್ನೋದಕಗಳಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿಬೆಳೆದ ಈ ರಾಕ್ಷಸನ ಹೃದಯಮಾಂಸವನ್ನು, ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ನಖಾಗ್ರಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಭಾಗವನ್ನು ತಿರುಗಿ ನಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಧರ್ಮಪರಿಪಾಲನಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಅದ್ಭುತಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಂದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ”

ಸಿದ್ಧರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ ಓ ನೃಸಿಂಹಾ ! ನಮಗೆ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಲಭಿಸಿದ್ದ ಸದ್ಗತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸನು, ತನ್ನ ಯೋಗಬಲದಿಂದಲೂ, ತಪೋಬಲದಿಂದಲೂ ತಡೆದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ಕೊಬ್ಬಿದ ಈ ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ನಖಾಗ್ರಗಳಿಂದ ಸೀಳಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸಿದೆ ಹೀಗೆ ಮಹೋಪಕಾರಕನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.”

ವಿಧ್ಯಾಧರರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ಓ ದೇವಾ ! ರಾಕ್ಷಸನು, ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತಗಳನ್ನರಿಯದ ಮೂಢನಾಗಿದ್ದರೂ, ಬಲದಿಂದಲೂ, ವೀರ್ಯ

ಧಿಂಧಲೂ ಕೊಬ್ಬಿದವನಾಗಿ, ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೋಧಾರಣೆಯಿಂದ ಕೈಗೂಡಿ ಬಂದಿದ್ದ, ಅಂತರ್ಧಾಸಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಅಣಿಮಾಡಿಸಿಧಿಗಳನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಸಿಂಹವು ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಈಗ ನೀನು ಆ ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು, ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆ! ಮಾಯಾನೃಸಿಂಹಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು.”

ನಾಗರು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಹೇ ದೇವಾ! ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ, ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಪಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ನೀಚರಾಕ್ಷಸನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.”

ಮನುಗಳು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಹೇ ಪ್ರಭೋ ! ನಾವು ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಬಂದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಮರ್ಯಾದೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ದುರಾತ್ಮನು ಕೆಡಿಸುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದ, ಇದುವರೆಗೂ ನಾವು ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು ಈಗ ನಿನ್ನಿಂದ ಆ ನೀಚನು ಸಂಹೃತನಾದನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬಹುದು ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರರಾದ ನಾವು ಮುಂದೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕು ”

ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ ಓ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇದುವರೆಗೆ ಈ ದುರಾತ್ಮನ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು ಈಗ ಈದುರಾತ್ಮನು ನಿನ್ನಿಂದ ಹತನಾಗಿ, ಎದೆಹರಿದು ಬಿದ್ದಿರುವುದರಿಂದ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು ಓ ಸತ್ವಮೂರ್ತಿ ! ಸಕಲಜಗನ್ಮಂಗಳಕಾರಣವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ”

ಗಂಧರ್ವರು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಓ ಪ್ರಭೋ ! ನಾವು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಅನವರತವೂ ಗಾನನರ್ತನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ನ

ಮೃ ವಿಧ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ವೀರೈದಿಂದಲೂ, ಬಲದಿಂದಲೂ ಗರ್ವಿತನಾದ ಈ ದುರಾತ್ಮನು, ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈಗ ಆ ನೀಚನು ನಿನ್ನಿಂದ ಸಂಹೃತನಾದನು. ಹೀಗೆಯೇ ಉನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗಲಾರದು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಬಹುದು.”

ಚಾರಣರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ ಓ ಹರೀ ! ನಿನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಯವೇ ಜ್ಯೋತೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಇಹಲೋಕಸುಖಕ್ಕೂ ಪರಲೋಕಸುಖಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೆನಿಸುವುದು ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಸೇವಾಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾವು, ಇದುವರೆಗೆ ಈ ದುರಾತ್ಮನ ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದೆವು ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಹೃದಯಶಲ್ಯದಂತಿದ್ದ ಆ ನೀಚನು ಈಗ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು

ಯಕ್ಷರು ಸ್ತುತಿಸುವರು ‘ ಹೇವಾ ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪುವಂತೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಿಂಕರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರನಿಸಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ಈ ದುರಾತ್ಮನು, ತನ್ನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊರುವ ನೀಚಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸಿದ್ದನು. ಆಶ್ರಿತರ ದುಃಖವನ್ನು ತಿಳಿದ ನೀನು, ರಾಕ್ಷಸಶರೀರದಿಂದಿದ್ದ ಈ ಜೀವನಿಗೆ, ಈಗ ಶರೀರವಿಯೋಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ ಇನ್ನು ನಾವು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು ”

ಕಿಂಪುರುಷರು ಸ್ತುತಿಸುವರು, ‘ಓ ನಾಥಾ ! ನಿನಗಿಂತಲೂ ನಾವು ಕುತ್ತಿಪುರುಷರೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ನೀನೋ ಮಹಾಪುರುಷನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡವನು! ಸರ್ವೇಶ್ವರನು! ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ನಮಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಬಲನಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಗೆ ಸಾಟಿಯನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಇದರಮೇಲೆ ಇವನು ಸಾಧುಗಳ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಮೊದಲೇ ಹತಪ್ರಾಯನಾಗಿದ್ದವನು ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿ

ಮೆಗೆ ಇವನನ್ನು ಕೊಂದುದೇನೂ ಅತಿಶಯವಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆತಾನೇ ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲೆವು?”

ವೈತಾಳಿಕರು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ದೇವಾ! ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸತ್ರಯಾ ಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ನಾವೂ ವಿಶೇಷ ಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಂತಹ ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ದುರಾತ್ಮ ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ, ನಮ್ಮಿಂದ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ರೋಗನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಂತೆ ಈ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ನೀ ನು ಕೊಂದುದು ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವಿಶೇಷವೆಂದೆಣಿಸುವೆವು,”

ಕಿನ್ನರರು ಸ್ತುತಿಸುವರು ಓ ಈಶ್ವರಾ! ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರರಾದ ನಮ್ಮ ನ್ನು ಈದೈತ್ಯನು ತನ್ನ ಬಿಟ್ಟೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಶ್ರಿತದುಃಖನಿವಾರಕನಾದ ನೀನು, ಈಗ ಆ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ಕೊಂ ದುದರಿಂದ, ನಾವು ಸುಖಿಗಳಾಯೆವು. ಮುಂದೆಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರು ”

ಸುನಂದರೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಷ್ಣು ಪಾರ್ಷ್ವದರು ಸ್ತುತಿಸುವರು “ಮ ರಹೋಕ್ತವರನ್ನು ಕಾಪಾಡತಕ್ಕ ಓ ಮಹಾಪ್ರಭೂ! ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕರವಾ ದ ಈ ನಿನ್ನ ಅದ್ಭುತರೂಪವನ್ನು ಈಗಲೇ ನಾವು ಮೊದಲಾವರ್ತಿ ನೋ ಡುತ್ತಿರುವೆವು. ಇಂತಹ ರೂಪವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಂಡುಬಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿರುವ ರಾಕ್ಷಸನೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ಕಿಂಕ ರನಾಗಿದ್ದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪದಿಂದ ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು ತಿರುಗಿ ಇವನೂ ನಮ್ಮೊಡನೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ಯಯಿಸತಕ್ಕವ ನಾದುದರಿಂದ ನೀನು ಇವನನ್ನು ಕೊಂದುದು, ಅನುಗ್ರಹವೇ ಹೊರತು ನಿಗ್ರಹವಲ್ಲ” ಎಂದರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—●—●—● { ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಕೋ } —●—●—●
ಪಸುಮಾಥಾನಮಾಡಿದುದು.

ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು! ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿವೇದತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ದೂ ರದೂರದಲ್ಲೆಯೇ ನಿಂತು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ

ಆ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯ ಕೋಪವನ್ನು ಶಾಂತಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆಹೋಯಿತು. ಯಾರೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಾರದೆ, ಭಯದಿಂದ ದೂರದಲ್ಲೆಯೇ ನಿಂತು ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಂಡು ಕೇಳಿಲ್ಲದ ಈ ಅದ್ಭುತರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಮುಂದೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟು ನಿಂತಿರಲು, ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು, ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕರೆದು “ ವತ್ಸಾ ! ನೀನಾದರೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗು! ನಿನಗಾಗಿ, ನಿನ್ನತಂದೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕುಪಿತನಾಗಿರುವ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸು” ಎಂದನು. ಆಗ ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದಕುಮಾರನು, ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಆ ಬಾಲಕನಲ್ಲಿ ಕರುಣಾರ್ಥವು ದಯನಾಗಿ, ತಾನಾಗಿಯೇ ಕೈಹಿಡಿದು ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ, ಮೃತ್ಯುವೆಂಬ ಮಹಾಸರ್ಪದಿಂದ ಭಯಪಟ್ಟವರಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ತನ್ನ ಹಸ್ತಕಮಲದಿಂದ ಆತನ ತಲೆಯನ್ನು ಸವರಿದನು. ಭಗವಂತನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಅವನಿಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಯಿತು. ಆತನ ಮೈಯ್ಯೆಲ್ಲವೂ ರೋಮಾಂಜಿತವಾಯಿತು ಅನಂದದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪವು ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು! ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೈಮರತು, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಆ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಗದ್ದದಕಂಠದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು

“ಕೇವಲ ಸತ್ಪ್ರಧಾನರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಹೊರಡುವ ತಮ್ಮ ವಾಗ್ವೈಖರಿಗಳಿಂದ

ಅನವರತವೂ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಗುಣವರ್ಣನಗಳಿಂದ ಯಾವನನ್ನು ಇ ದುವರೆಗೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಾರದಿರುವರೋ, ಅಂತಹ ಸರ್ವೇ ಶ್ವರನನ್ನು, ತಾಮಸಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನು! ಹೇಗೆತಾನೇ ಸ್ತುತಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬಲ್ಲೆನು? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ! ಅದರೇನು! ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಕುಲ, ರೂಪ, ವಯಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ತಪಸ್ಸು, ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಂ ಡಿತ್ಯ, ಇಂದ್ರಿಯಬಲ, ದೇಹಕಾಂತಿ, ಪರಾಕ್ರಮ, ದೇಹಶಕ್ತಿ, ಪೌರುಷ, ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಣಜಯರೂಪವಾದ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ ರಮಪುರುಷನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಗಳಾಗ ಲಾರವೆಂದೇ ನನಗೆ ತೋರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಡಾನೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಿಯು ಆ ಗಜೇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕುಲ, ರೂಪ, ಧನಾದಿಸಮೃದ್ಧಿಗಳೊಂ ದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅದು ಭಕ್ತಿಮಾತ್ರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಅದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ರಾಕ್ಷಸಕು ಲದವರಿಗೂ ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಶನಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿರದು! ಓ ದೇವಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಧರ್ಮ, ಸತ್ಯ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ, ನಿರ್ಮಾತ್ಮರೈ, ಲಜ್ಜೆ, ತಾಳ್ಮೆ, ಅನಸೂಯೆ, ದಾನ, ಯಜ್ಞ, ಧೃತಿ, ಶಮ, ವ್ರತನಿಷ್ಠೆಗಳೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡುಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮುಖನಾದರೆ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗಿಂ ತಲೂ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ವಾಕ್ಯನ್ನೂ, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಿ ಭಜಿ ಸತಕ್ಕ ಚಂಡಾಲನೇ ಉತ್ತಮನೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುವುದು! ಏಕೆಂದರೆ, ನಿ ನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಚಂಡಾಲನು, ತನ್ನನ್ನೂ, ತನ್ನ ಕುಲವನ್ನೂ ಪಾವನಮಾ ಡಬಲ್ಲನು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಹೀನನಾಗಿ, ತನ್ನ ಪಾಂಡಿತ್ಯಾದಿಗುಣಗಳಿಗಾಗಿ ವೃಥಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಬೀಗಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೋ, ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನಾದರೂ ತಾನು ಪಾವನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು ದೇವಾ! ಸರ್ವ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿಯೂ, ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ನಿನಗೆ, ನಾವು ಯಾವ ವಿಧದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಒಟುಮಾಡಬಲ್ಲೆವು? ನಿನ್ನ ಆರಾಧನರೂಪ ವಾಗಿ ನಾವು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ

ಹೊರತು ಅವುಗಳಿಂದ ನಿನಗೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಾರದು. ನೀನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದುದರಿಂದ, ಭಕ್ತರ ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ನೀನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಚೇತನರು ನಿನಗೆ ಯಾವಯಾವ ಆರಾಧನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವರೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅವರಿಗೇ ಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುವು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ, ಆ ಮುಖದ ಕಾಂತಿಯೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸತಕ್ಕವರಲ್ಲೆಯೂ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯೇ ತೋರುವುದು ಅದುದರಿಂದ ಓ ದೇವಾ! ನಾನು ನೀಚವಾದ ರಾಕ್ಷಸಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾದರೂ, ಶಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸುವೆನು. ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಪರಿಣಾಮವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಜೀವನು, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು ಓ ಜಗದೀಶ್ವರಾ! ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಇದೋ ಇಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿವೇದತಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶುದ್ಧಸತ್ವಮೂರ್ತಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಕಿಂಕರರು! ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೊದ್ದಲಾರದೆ ದೂರದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿರುವರು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ದಯಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರುಣಿಸಬೇಕು ಷಡ್ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ನೀನು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅವತಾರಗಳಿಂದ ವಿಚಿತ್ರರೂಪಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ವಿನೋದಿಸುವುದೆಲ್ಲವೂ, ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಾನುಭವದಿಂದುಂಟಾದ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಮಹಾನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಏರ್ಪಟ್ಟುದೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ಓ ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಕೋಪವನ್ನು ಸಿಗ್ರಹಿಸು

ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದುದರಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿರುವುದು ಪ್ರಾಣಿನೆಧಿಯೆಂಬುದು ಅನೇಕಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ, ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೀನು ಕೊಂದುದು ಸಜ್ಜನಸಮ್ಮತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಲೋ

ಕೋಪದ್ರವಕಾರಿಗಳಾದ ಜೇಳು, ಹಾವು ಮೊದಲಾದ ಕ್ರೂರಜಂತುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ, ದಯಾಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಸಾಧುಗಳೂ ಸಂತೋಷಪಡದಿರಲಾರರು ಈ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳೂ ಸಂತೋಷ ಹೊಂದಿರುವುವು ಇದೋ ! ನಿನ್ನ ಉಗ್ರಾಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಪಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು ! ಓ ನೃಸಿಂಹಾ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಈ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಭಯಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಯನಿವಾರಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಿರುತ್ತಿರು ! ಓ ದೇವಾ ! ಈ ನಿನ್ನ ಮುಖವೂ, ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆಯೂ, ಸೂರ್ಯಬಿಂಬಕ್ಕ ಸಮಾನಗಳಾದ ನಿನ್ನ ನೇತ್ರಗಳೂ, ಈ ನಿನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಂಟುಗಳೂ, ಈ ನಿನ್ನ ಕ್ರೂರಂತ್ಯಗಳೂ, ನೀನು ಕಂಡಲ್ಲಿ ಧುಸಿರುವ ಕರುಳಿನ ಮಾಲಿಕೆಯೂ, ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು ನಿನ್ನ ಸಟೆಗಳೂ, ಕೋಪದಿಂದ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗಳೂ, ಲೋಕಭಯಂಕರವಾಗಿರುವುವು ಈ ಉಗ್ರರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಭಯಪಡುವುದೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ ಅದರೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಇದೊಂದಕ್ಕೂ ಭಯಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದಿರುವ ನಾನು, ಸಹಿಸಲಾರದ ಆ ಸಂಸಾರದುಃಖಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಭಯಪಡುತ್ತಿರುವೆನು ಓ ದೇವಾ ! ಹೀಗೆ ಭಯಾತುರನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಪಾದಮೂಲದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆಯೋ ಎಂದು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಕಾದಿರುವೆನು ಓ ದೇವಾ ! ನಾನು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಅನುಸರಿಸಿ ಬಂದ ಕರ್ಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ಜನ್ಮಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೋದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವೆನು ಆಗಾಗ ಇಷ್ಟವಸ್ತುಗಳು ಲಭಿಸದಿರುವುದು, ಅನಿಷ್ಟವಿಷಯಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿ ಬಂದೊದಗುವುದು, ಇವುಗಳೆಂದುಂಟಾದ ದುಃಖಾನ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದುಬೆಂದು ಸಂಕಟಪಟ್ಟು, ನಾನಾಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವೆನು. ಈ ಸಂಸಾರದುಃಖವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಾದ್ಯುಪಾಯಗಳೂ ದುಃಖ

ರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇರುವವೇಹೊರತು ಹಿತಕಾರಿಗಳಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ದಾಸ್ಯವು ಲಭಿಸುವಂತೆ ಕರುಣಿಸಬೇಕು. ಹೇವಾ! ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನು. ನೀನೇ ಪರದೈವವು ನೀನು ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಗಾಗ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಹೇವತೆಗಳೂ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಕೊಂಡಾಡುವರೋ, ಆ ನಿನ್ನ ಅವತಾರಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಕೊಂಡಾಡುವುದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಕರ್ಮಪಾಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹರಿದು, ಜನನಮರಣರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದುರ್ಗವನ್ನು ದಾಟಿ, ನಿನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಹಂಸರೊಡನೆ ಸೇರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು! ಓ ನೈಸಿಂಹಾ! ನೀನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಬಾಲಕರನ್ನು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಾಗಲಿ, ಶೋಗಿಯನ್ನು ಎಂತಹ ಮಹಾಷಧವಾಗಲಿ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತಿರುವವನನ್ನು ಹಡಗಾಗಲಿ, ರಕ್ಷಿಸಲಾರವು. ನೀನು ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಯಾವ ಉಪಾಯಗಳೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರವು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಅಲ್ಪದುಃಖಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ಶಕ್ತರಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ಆಪಾರವಾದ ಸಂಸಾರದುಃಖವನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ಯಾರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವು? ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವನಾಗಲಿ, ಅದನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಲಿ, ಈ ಉಭಯವಿಧವಾದ (ಪ್ರಯೋಜ್ಯಪ್ರಯೋಜಕ) ಕರ್ತೃಗಳೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆಯಾಕ್ರಿಯೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಕರ್ಮ, ಕರಣ, ಸಂಪ್ರದಾನ, ಆಪಾದಾನ, ಅಧಿಕರಣಗಳೆಂಬ ಕಾರಕವಸ್ತುಗಳೂ ಸಂಬಂಧಿವಸ್ತುಗಳೂ, ಪ್ರಕಾರವಾಚಕ ಕಾಲವಾಚಕವಸ್ತುಗಳೂ ನೀನೇ! ಉತ್ಕೃಷ್ಟಾಪಕೃಷ್ಟ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀನೇ! ಹೀಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೇಬೇರೆ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ಆಗಾಗ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ವಸ್ತುಗಳು ಯಾವುವುಂಟೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇಹೊರತು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದುವುಗಳಲ್ಲ- ಅದುದರಿಂದ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ

ಸಮರ್ಥನು ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ತೃಣವೂ ಕದಲಲಾರದು! ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಈ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಒಂದುಮಾಡಿವನೂ ನೀನೇ! ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವನೂ ಸಂಸಾರಚಕ್ರವನ್ನು ದಾಟಲಾರನು. ಓ ದೇವಾ! ಈ ಸಂಸಾರಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸೇ ನಾಭಿಯು! ಜ್ಞಾನಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳೂ ಬುದ್ಧಿ, ಎಂಬಿವು ಹದಿನಾರೂ ಆ ಚಕ್ರದ ಅಡ್ಡಗಡ್ಡಿ(ಅರ)ಗಳು ಈ ಅರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಕೀಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಕೃತಿಯು, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸತಕ್ಕ ಕಾಲವನ್ನು ಸಹಾಯನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಧೃಢವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸತಕ್ಕ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು. ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬುದುಂಟಾದ ಆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಆ ಮೂರು ಗುಣಗಳೂ ಕಲೆತಿರುವುದರಿಂದ, ರಜೋಗುಣವು ತಲೆಯೆತ್ತಿದಾಗ ಆ ಮನಸ್ಸು ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು. ಸತ್ವಗುಣವು ತಲೆಯೆತ್ತಿದಾಗ ಆ ಮನಸ್ಸೇ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದು ಅದಾದರಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಮುಖನಾದವನು ಆಮನಸ್ಸಿನ ದೋಷದಿಂದ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಸಂಸಾರವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಸಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವನೇಹೊರತು, ಅದನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗಲಾರನು. ಓ ಪ್ರಭೂ! ಹೀಗೆ ಜೀವನನ್ನು ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸತಕ್ಕ ಮಾಯೆಯೇ-ನಿನ್ನ ಕೈವಶವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನೀನೊಬ್ಬನುಹೊರತು ಆ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೊಬ್ಬನೂ ಸಮರ್ಥನಾಗಲಾರನು ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲ, ಇವೆರಡೂ ನಿನಗೆ ಶರೀರಗಳು. ನೀನು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬಲ್ಲವನು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಜೀವಾತ್ಮರನ್ನು ಕಟ್ಟಿದತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಕಟ್ಟಿದವನೇ ಬಿಡಿಸಬೇಕಾದುದರಿಂದ- ಆ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಬಲ್ಲವನೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ! ಅದುದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನಾರು ಅಡ್ಡಗಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ದೃಢವಾಗಿ ಕೀಲಿಸಿದ ಈ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಿಂದ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಿಗಳು ಯಾವುದನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ರೋ, ಅಂತಹ ಇಂದ್ರಾದಿಲೋಕಪಾಲಕರ ಆಯುಸ್ಸು, ಸಂಪತ್ತು ಉನ್ನತ ಪದವಿಮುಂತಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ನೋಡಿದೆನು ಅವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಅತ್ಯಲ್ಪಗಳಾಗಿ ತೋರುವುವು ವಿವೇಕಿಯಾದ ವನು ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಸೆಪಡಬಾರದು ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ, ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಕೋಪ ದಿಂದ ಅಟ್ಟಹಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಗಂಟೆಕ್ಕಿದಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಯೇ ನಷ್ಟವಾದುವು. ಅಂತಹ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಯನಿಸಿಕೊಂಡ ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ನೀನು ನಿನ್ನ ನಖಾಗ್ರಗಳಿಂದ ಸೀಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಆಸೆಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಇಂದ್ರಾದಿಪದವಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಲ್ಪಗಳೆಂದೆಣಿಸುವೆನು ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯವರೆಗೆ ಲಭಿಸಬಹುದಾದ ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳಾಗಲಿ, ಅಣಿಮಾದಿಸಿದ್ಧಿಗಳಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಬಲವಾದ ಕಾಲಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾಶಹೊಂದತಕ್ಕವುಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಇವೊಂದೂ ನನಗೆ ಆಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರವು ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯೊಂದನ್ನೇ ನಾನು ಕೋರುತ್ತಿರುವೆನು. ಆದುದರಿಂದ ಓ ದೇವನಾ! ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭೃತ್ಯರೊಡನೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನಾಗು ಹೇ ಪ್ರಭೂ! ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವಾಗಮಾತ್ರ ಸುಖಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕುದಾಗಿಯೂ, ಅನುಭವಿಸಿ ನೋಡುವಾಗ ಮೃಗತ್ಯಷ್ಟೆ (ಬಿಸಿಲೆದ್ದರೆ) ಯಂತೆ ನಿಸ್ಸಾರಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವು ಸಮಸ್ತರೋಗಗಳಿಗೂ ನೆಲೆಯಾದ ಈ ದೇಹವೆಲ್ಲಿ? ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಕಾಣುದಿಲ್ಲ ಈ ನಶ್ವರವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವುದೂ ಸುಳ್ಳು! ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದ ಮನುಷ್ಯನೂಕೂಡ, ದುರ್ಲಭವಾದ ಆ ವಿಷಯಸುಖಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಅಸೆಪಡುವನು. ಈ ವಿಷಯಸುಖಗಳೆಂಬ ಜೀನಿನ ಹನಿಗಳೆಂದಲೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯನ್ನು ನಂದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ಮಹಾಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ ಬೇಸರಿಸಲಾರನು.

ಓ ! ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ ! ರಜೋಗುಣ ತಮೋಗುಣಗಳ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯಿಂದುಂ
 ಟಾಗತಕ್ಕ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗುಣಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೆಲೆಯಾದ ರಾಕ್ಷಸಕು
 ಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನೆಲ್ಲಿ? ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾದ ನಿನ್ನದಯೆ
 ಯೆಲ್ಲಿ? ಹೀಗೆ ನೀಚಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯು
 ವುದಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಿಷ್ಟಾದರೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ನಾನೇ ಬ್ರ
 ಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಧನ್ಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡೆನು ಏಕೆಂದರೆ, ಸಮಸ್ತ ತಾ
 ಪನಿವಾರಕವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಹಸ್ತಕಮಲವನ್ನು, ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ಸೃಷ್ಟಿ
 ಕರ್ತನಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ತಲೆಯಮೇಲಾಗಲಿ, ರುದ್ರನ ತಲೆಯಮೇಲಾಗಲಿ,
 ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ತಲೆಯಮೇಲಾಗಲಿ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು
 ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ನನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲವೆ? ನಾನು ನಿನ್ನ ಪೂ
 ರ್ಣಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದೆನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ನಿರರ್ಥನವೇಕೆ?
 ಅಂತಹ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಈ ಭಾಗ್ಯವು ನನಗೆ ಲಭಿ
 ಸಿದಮೇಲೆ ನನಗಿಂತಲೂ ಧನ್ಯರಾರು? ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾ
 ತ್ರಹೆಚ್ಚು ಪಕ್ಷಪಾತವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಉತ್ತಮನೆಂದೂ ಅಥ
 ಮನೆಂದೂ ನೋಡತಕ್ಕ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರಾಕೃತಜನಗಳಿಗೇಹೊರತು,
 ನಿನಗೆ ಅವನಿವನೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಂತ
 ರಾತ್ಮನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತೈಷಿಯಾದ ಮಿತ್ರನಂತಿದ್ದರೂ
 ನಿನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವರ ಕೋರಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಅವರವರಿಗೆ
 ಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಕೈಗೂಡಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಅನು
 ಗ್ರಹವೆಂಬುದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತೆ ಅವರವರ ಕೋರಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ
 ಅಲ್ಪಫಲವನ್ನು ಬಯಸಿದವರಿಗೆ ಅಲ್ಪಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದು ಉ
 ತ್ತಮಫಲವನ್ನು ಕೋರಿದವರಿಗೆ ಉತ್ತಮಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದು
 ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನರಾಗಿರತಕ್ಕವರನ್ನು ತಾನೂ ಉದಾಸೀನವಾಗಿ
 ಯೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು ಹೀಗೆ ಅವರವರು ನಡೆಸಿದ ಆರಾಧನಕ್ಕೂ,
 ಅವರವರು ಕೋರಿಕೆಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿನ್ನನ್ನು, ಹೇಗೆ
 ತಾನೇ ಪಕ್ಷಪಾತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು? ಓ ಭಗವಂತಾ ! ತಾಪತ್ರ

ಯಗಳೆಂಬ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹಾಳುಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಸುಖಗಳಿಗಾಗಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಅವರ ಜತೆಗೆ ಅದೇ ಹಾಳುಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ನೀನೇ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯಮೂಲಕವಾಗಿ ತತ್ಪೋಷದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಭೃತ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಆಂಗೀಕರಿಸಿದೆ! ಅಂತಹ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ನಾನು, ನಿನ್ನ ಭೃತ್ಯರಿಗೆ ಭೃತ್ಯನಾಗಿರುವ ಈ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಹೆಗೆತಾನೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲಿ! ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದುದಾಗಲಿ, ನನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದುದಾಗಲಿ ನನ್ನ ನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ! ಇವೆರಡೂ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಸನಕಾದಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದು “ನನಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬನಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನು ಈಗಲೇ ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ, ಅವನಿಗಿದ್ದ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದೇ ಎಣಿಸುವೆನು. ನಾರದನಮೂಲಕವಾಗಿ ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡಿಸಿದ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ!

ದೇವಾ! ಇದೋ! ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಜೀತನಾಜೀತನ ಪ್ರಪಂಚಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ! ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲೂ, ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿದ್ದವನೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ! ಹೀಗೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಆಧ್ಯಂತಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನೊಬ್ಬನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿರುವುದು. ನೀನು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು, ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿ ಭೇದಗಳಿಂದ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆ ಆದುದರಿಂದ ತತ್ವವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವಲ್ಲಿ, ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಜಗತ್ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವಾಗ, ನಿನಗೆ ಶರೀರವೆನಿಸಿದ ಬೇರೊಬ್ಬನನ್ನು ಈಶ್ವರನೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನು? ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವಂತೆ ಇದೂ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಂಟಾದ ಭ್ರಮವು! ಚಿದಚಿದಾ

ತೃಕನಾದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನೀನೇ! ನಿನ್ನ ಶರೀರರೂಪವಾಗಿರುವ ಆ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ ನೀನೇ ! ಆದರೆ ಆ ಜೀವಪ್ರಕೃತಿಗಳೆ ಗಿಂತಲೂ ನೀನು ಬೇರೆಯಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾದ ಇತರ ಜೀವಾತ್ಮರನ್ನು ಈಶ್ವರನೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದುಂಟೆ?

ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ನಾಶ, ಪ್ರಕಾಶಗಳಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವು ಕಾರಣವೆನಿಸಿದ್ದರೂ, ಆ ಕಾರ್ಯಸ್ವರೂಪವೆ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಬೇಕೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಹೇಗೆಂದರೆ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಕೊನೆಗೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಲಯಹೊಂದತಕ್ಕ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳು, ಆ ಭೂಮಿಯ ಸ್ವರೂಪವೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಮತ್ತು ಹಗಲು, ರಾತ್ರಿ, ಸಂಧ್ಯೆ, ಬೆಳಗಿನಜಾವ ಮುಂತಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಹಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವವೇಹೊರತು, ಆ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಿತಿನಾಶಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಇದು ಬೇರೆಯಾದುದಿಲ್ಲ. ಓ ದೇವಾ ! ಇದೋ ! ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಮಸ್ತಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ನೀನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಟಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪ್ರಳಯಜಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರುಪಾಧಿಕವಾದ ಆತ್ಮಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವೊಂದೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಆನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮಲಗಿದ್ದವನು ಹೀಗೆ ಮಲಗಿದ್ದರೂ ನೀನುನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದವನು. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನು ಏಚ್ಚರ, ಕನಸು, ಸುಷುಪ್ತಿಯೆಂಬ ಮೂರವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದವನು ಜಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಆಧಾರವೇಹೊರತು ನಿನಗೆ ಬೇರೆ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಆಗ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಶರೀರವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಾಗಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕದಲಿಸಲಾರವು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಳಯಜಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ನೀನು, ನಿನ್ನ ಅಂಶಭೂತವಾದ ಕಾಲಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೀನಾಗಿಯೇ ಕದಲಿಸಿ, ಯೋಗನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶೇಷಶಯನದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು,

ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೆ ! ಒಡನೆಯೇ ನೆಲದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಬೀಜದಿಂದ ಅಲದಮರವು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ, ನಿನಗೆ ಶರೀರವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಪ್ರಕೃತಿಯು ನಿನ್ನ ನಾಭಿಯಿಂದ ಕಮಲರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಟಿತು. ಜಗದ್ರೂಪವಾದ ಆ ತಾವರೆಹೂವಿನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಚತುರ್ಮುಖನು ಹುಟ್ಟಿದನು ಅವನು. ಅಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾದ ಕಮಲವೊಂದನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ಕಾಣದೆ, ಆ ತಾವರೆಹೂವಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಸ್ತುವೇನೆಂದು ಹೊರಗೆಲ್ಲವೂ ಹುಡುಕಿ, ಕೊನೆಗೆ ಜಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಬಹುದೂರದವರೆಗೆ ಹೋದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲಾರದೆ ಹೋದನು ಮೊಳೆಹೊರಟಮೇಲೆ ಬೀಜವು ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕದೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಜಗದ್ರೂಪವಾದ ಕಮಲಕ್ಕೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಬೀಜಭೂತನಾದ ನೀನು ಅವನಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಯೇ ನೂರು ವರುಷಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಕಳೆದರೂ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಪ್ರಯತ್ನವು ವಿಫಲವಾಯಿತು ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು, ತನ್ನ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಅಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು, ತಿರುಗಿ ತಾನಿದ್ದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕಮಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ತೀವ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಆ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡುಕೊಂಡನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಧವು ಹೇಗೋಹಾಗೆ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿ, ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳಾದ ಆಕಾಶಾದಿಭೂತಗಳಿಗೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ, ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೂ ಅತ್ರಯವಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದನು. ಸಹಸ್ರಮುಖಗಳಿಂದಲೂ, ಸಹಸ್ರತೀರಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಾವಿರಾರು ಕೈಕಾಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ಮೂಗು ಬಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಅವಯವಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕವಿಧಗಳಾದ ಆ ಭರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಹಲವು ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತ, ಆ ಯಾ ಅವಯವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಆ ನಿನ್ನ ಅದ್ಭುತಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮನು ಅತ್ಯಾನಂದಭರಿತನಾದನು ಆಗ ನೀನು ವೇದವನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣ

ಸ್ವರೂಪರಾದ ಮಧುಕೈಟಭರೆಂಬ ಪ್ರಬಲರಾಕ್ಷಸರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಹಯಗ್ರೀವರೂಪದಿಂದ ಕೊಂದು, ಆ ವೇದಗಳನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ತಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಪುರಾತನಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆ ಹಯಗ್ರೀವಾವ ತಾವನ್ನು ನಿನಗೆ ಬಹಳಪ್ರಿಯವಾದುದೆಂದೂ, ಶುದ್ಧಸತ್ವಮಯವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಹೀಗೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹ್ಚೈಯಿಂದ ಆಯಾಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮನುಷ್ಯನಂತೆಯೂ, ಋತ್ಯುಗಳಂತೆಯೂ, ಋಷಿಗಳಂತೆಯೂ, ದೇವತೆಗಳಂತೆಯೂ, ಮತ್ಸ್ಯಾದಿಜಲಜಂತುಗಳಂತೆಯೂ, ಬೇರೆಬೇರೆ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ಆಯಾ ಅವತಾರಗಳಿಂದ ದುಷ್ಟರನ್ನಡಗಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಓ ಮಹಾಪುರುಷಾ! ಆಯಾ ಯುಗಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವನೂ ನೀನೇ! ಆದರೆ ಸಮಸ್ತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೇ ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೃತತ್ರೇತಾಭ್ಯಾಪರಗಳೆಂಬ ಮೂರುಯುಗಗಳಲ್ಲಿಮಾತ್ರ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವಂತೆ ಅವತಾರಗಳನ್ನಿತ್ತುತ್ತ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡೇ ಲೋಕರಕ್ಷಣಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಮಹಾತ್ಮರು ನಿನ್ನನ್ನು ತ್ರಿಯುಗನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವರು ಓ ವೈಕುಂಠನಾಥಾ ! ಅನೇಕದೋಷಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿ, ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಾದರೋ, ಇಷ್ಟವಸ್ತುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದಬ್ಬುವುದು ! ಅನಿಷ್ಟಗಳು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ದುಃಖಿಸುವುದು! ಆಗಾಗ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುವುದು! ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದವರ ಮೋಹದಿಂದ ಕಳವಳಿಸುವುದು! ಇಂತಹ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು, ನಿನ್ನ ಕಥಾಶ್ರವಣದಿಂದ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಹೊತ್ತನ್ನು ಕಳೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೇ ನನಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿರುವಾಗ, ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ನಾನು ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆನು? ಓ ಆಚ್ಯುತಾ ! ನನ್ನ ನಾಲಗೆಯು ಮಾಧುರ್ಯಾದಿರಸಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟುಸಾರಿ ಅನುಭವಿಸಿದರೂ, ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಆಕಡೆಗೇ ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು.

ಆದರಂತೆಯೇ ಉಪಸ್ಥೇಂದ್ರಿಯವು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯವು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ಹೊಟ್ಟೆಯು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ಕಿವಿಯು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ಮೂಗು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ಕಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ಕೈ ಕಾಲು ಮೊದಲಾದ ಅವಯವಗಳು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೂ, ತಮತಮಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುವು. ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನಿಗೆ ಅನೇಕಪತ್ನಿಯಿದ್ದಾಗ, ಆ ಸವತಿಯರೆಲ್ಲರೂ, ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜಗಳವಾಡುತ್ತ, ಗಂಡನನ್ನು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸೆಳೆಯುವಂತೆ, ಈ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನನ್ನು ನಾನಾಕಡೆಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವುವು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನನಗೆ ಸೇರಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಭಯಂಕರವಾದ ವೃತ್ತರಣೀನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಜನನಮರಣಗಳ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೂ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿಯೂ, ನಾನಾವಿಧದುಃಖಗಳನ್ನೂ, ಭಯವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವರು, ಸ್ವಜನದಲ್ಲಿ ಮೋಹದಿಂದಲೂ, ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷದಿಂದಲೂ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವರು ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿದರೂ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಅಂತಹ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇನ್ನೂ ಕಷ್ಟಪಡುವರು ಓ ದೇವಾ! ಹೀಗೆ ಮಹಾವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವರನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನೀನು ಉದಾಸೀನನಾಗಿರುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ಈ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂಸಾರದಿಂದ ದಾಟಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು! ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಪಡೇಶಿಸತಕ್ಕ ಗುರುವಾಗಿಯೂ ಷಡ್ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮಂತಹ ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದೇನೂ ದೊಡ್ಡಕಾರ್ಯವಲ್ಲ! ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಡೆಸಬಲ್ಲ ನಿನಗೆ, ಈ ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯವೇನಸಾಧ್ಯವು? ಅದರೆ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಗುಣವರ್ಣನವೆಂಬ ಅಮೃತಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವುದರಿಂದ, ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ನನಗೇನೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ಇಷ್ಟಮಾತ್ರವೂ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಮುಖರಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಸುಖವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂ

ಸಾರವೆಂಬ ಮಹಾಭಾರವನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂಢರಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಕಡೆಯವರಿಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ದೇವಾ! ಹೀಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಮೂಢರನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವುದೇ ಮಹಾತ್ಮರ ಸ್ವಭಾವವು. ಅದುದರಿಂದ ಮೂಢಜನರು, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪಿಮುಖರಾಗಿದ್ದರೂ, ನೀನಾಗಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ತಮಗಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಜನಸಂಚಾರವಿಲ್ಲದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯೋಗಿಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಯಶಃವಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥಪರರಾಗಿರುವರೇಹೊರತು, ಇತರರ ಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟವರಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಅಂತಹ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸುವುದರಿಂದಾಗಲಿ, ಇಲ್ಲವೇ ನನ್ನಂತೆ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟುವುದಕ್ಕವಕಾಶವಿಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ಅನಾಥರಾಗಿರುವ ಈ ಬಂಧುಮಿತ್ರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನಾನೊಬ್ಬನುಮಾತ್ರ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ನನಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ದಯಾಳುವಾದ ನೀನು ಇವರನ್ನು ನೀನಾಗಿಯೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುವ ಪ್ರಾಣಿಗೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವನೂ ರಕ್ಷಕನಿರುವಂತೆ ನನಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಹೇ ಪ್ರಭೂ! ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗವೇ ಮೊದಲಾದ ಈ ಕುಟುಂಬಸುಖವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲತುಚ್ಛವಾದುದು ತುರಿಗಜ್ಜಿಯ ನವೆಯನ್ನಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ತಿಕ್ಕುವುದರಿಂದ, ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಸುಖವು ತೋರಿದರೂ, ಕೊನೆಗೆ ಉರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಸಂಕಟಪಡುವಂತೆ, ಈ ಅಲ್ಪಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವೂ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ದುಃಖವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಈ ವಿಷಯಸುಖದ ಅತ್ಯಾಸೆಯುಳ್ಳವರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕಕಷ್ಟಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಈ ಸಂಸಾರಸುಖದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯೆಂಬುದೇ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕೈಲವರುಮಾತ್ರ ಕಜ್ಜಿಹಿಡಿದ ಕೈಯನ್ನು ಕೆರೆಯುವುದರಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೇಡಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ನವೆಯನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಸು

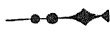
ಮೈಸಿರುವುದುಂಟು, ಅದರಂತೆಯೇ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬಲ್ಲ ಕೆಲವು ಯೋಗಿಗಳು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೇಡನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಸೆಪಡದೆ, ಕಾಮವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವರು ಆದರೆ ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ಮಾತಾಡದೆ ಮೌನದಿಂದಿರುವುದು, ಉಪವಾಸಾದಿವ್ರತಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದುವುದು, ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು, ಸ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದು, ಇತರರಿಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು, ಜನಸಂಚಾರವಿಲ್ಲದ ಏಕಾಂತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದು, ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುವುದು, ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕಗಳೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜವಾಗಿರಬಹುದು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜಯಿಸಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಹೊರತು ಮತ್ತವರಿಗೆ ಇವೊಂದೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರವು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲಾರದವನಿಗೆ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗಗಳಾಗುವುವು ಕೇವಲ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗಾದರೋ, ಇವು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾರವು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಡಾಂಭಿಕರಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹೇಗೆ ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕಗಳಾಗುವುವು ?

ದೇವಾ ! ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಬೀಜದಂತೆಯೂ, ಮೊಳಕೆಯಂತೆಯೂ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಾರಣವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಾರ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವುವು ಇವೆರಡೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರಗಳೆಂದೂ, ಈ ಶರೀರವು ನಿನ್ನಿಗೆ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾಗಿ ಬಂದುವಲ್ಲವೆಂದೂ ವೇದಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆವಸ್ತುವೊಂದೂ ಇಲ್ಲವು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಜ್ಞಿಸಿದರೆಂದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡತಕ್ಕ ಯೋಗಿಗಳು, ಚೇತನಾಚೇತನಾತ್ಮಕಗಳಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಶರೀರಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವರು ಹಾಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ನಿನ್ನ ಉಪಾಸನೆ

ಬಲವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ! ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದಕೂಡಿ, ಪ್ರಕೃತಿಯಪರಿಣಾಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳೂ, ಈ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಜೀವವರ್ಗವೂ ನೀನೇ! ಮನಸ್ಸಿಗೂ ವಾಕ್ಯಿಗೂ ವಿಷಯವಾಗತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳೂ ನೀನೇ! ಇದಲ್ಲದೆ ಆ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಾಗಲಿ, ಆ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕಲಿತು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹತ್ತು, ಅಹಂಕಾರ, ಮೊದಲಾದ ತತ್ತ್ವಗಳಾಗಲಿ, ಆಕಾಶಾದಿಭೂತಗಳಾಗಲಿ, ಮನಸ್ಸು ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಡಗೂಡಿದ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಗಳಾಗಲಿ, ನೀನು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನನ್ನರಿಯಲಾರವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಸಾಯತಕ್ಕವುಗಳು. ಆ ಕರ್ಮವಶದಿಂದ ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನವೂ ತಗ್ಗುವುದು. ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯೋ ಅಪಾರವಾದುದು. ಧ್ಯಾನನಿಷ್ಠರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳುಮಾತ್ರ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ, ಅದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲ ವಿಮುಖರಾಗುವರು ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು- ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು, ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು, ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದು, ನಿನ್ನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು, ಈ ಆರುಗುಣಗಳೂ ಅಂಗಗಳೊಡಗೂಡಿದ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದಹೊರತು, ಬೇರೆ ಯಾವವಿಧದಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವುಕೈಗೊಡಲಾರದು ಪರಮಹಂಸರೂಕೂಡ, ಈ ವಿಧವಾದ ಸೇವೆಯಿಂದಲೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೇರುವರು” ಎಂದನು ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೆಳು! ಆಗ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಗೆ, ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಈ ಸ್ತುತಿಯಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಕೋಪವೆಲ್ಲವೂ ಶಾಂತವಾಯಿತು. ವಿನಯದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತಿದ್ದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕುರಿತು “ ವತ್ಸ ಪ್ರಹ್ಲಾದ

ಹಾ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು! ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು! ನೀನು ಕೊಂಡುದನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು ಎಲೈ ಅಯುಷ್ಮಂತನೇ; ನಾನು ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಾದರೂ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಕೈಗೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪರಿತಾಪಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಿಷ್ಟಾದರೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ವಿವೇಕಿಗಳಾದ ಸಾಧುಗಳು, ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಪ್ರದನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವರು ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲಾರದವರಿಗೆ ನನ್ನ ದರ್ಶನವೂಕೂಡ ಲಭಿಸಲಾರದು”ಎಂದನು ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು, ಎಂತವರಿಗಾದರೂ ಅಪೆಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಸರ್ವೋತ್ತಮಗಳಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅಪೆತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿಹೊರತು ಬೇರೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಸೆಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ಆ ವರಗಳೊಂದನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದನು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

 { ಭಗವಂತನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಅಂತ }
 { ಧಾರ್ಮವೊಂದಿಹುದು ತ್ರಿಪುರಸಂಹಾರದ ಕಥೆ }

ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು ! ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಕೇವಲಬಾಲನಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ವರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನನ್ನು ಮರುಳುಗೆ ಳಿಸತಕ್ಕ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾತುಗಳಿಗಾಗಿ ನಗುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. ..ನಾಥಾ ! ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯೆಂಬುದು ನಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಬಂದಿರುವುದು ಹೀಗಿರುವಾಗ ನೀನೂ ನಮಗೆ, ಅಂತಹ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲೆಯೇ ಅಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ವಂಚಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದೇ ನಾನು ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಅಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಸಂಸಾರವಿಮೋಚನವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕನು ಆದರೆ, ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳೆಲ್ಲ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಲಕ್ಷಣವು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ

ಎಂಬುದನ್ನು ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು ಹೀಗೆ ಆಸೆತೋರಿಸುವಂತಿದೆ ! ಸಂಸಾರವೆಂಬ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೀಜಗಳಂತೆಯೂ, ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದ ಮನಸ್ಸಿನ ಗಂಟುಗಳಂತೆಯೂ ಇರುವ ಕಾಮೋಪಭೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಕಾರುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ ಹಿತೋಪದೇಶಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀನು, ಅನರ್ಥಹೇತುಗಳಾದ ಈ ಕಾಮೋಪಭೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವುದೆಂದರೇನು ? ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಮಹಾಂಧಕಾರದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹಾಳುಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕಣ್ಣುಕಾಣದೆ, ಅತ್ತಪರನೂತ್ಮತತ್ವವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು, ಆ ನರಕದಿಂದ ಕರೆಯೇರಿಸಿ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನೀನೊಬ್ಬನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ ನಿನ್ನಿಂದ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸುವವನು, ಒಂದುಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೇಹೊರತು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಲ್ಲ ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿಯೇ ಸೇವೆಮಾಡತಕ್ಕವನು ಉತ್ತಮ ಭೃತ್ಯನಾಗಲಾರನು. ಅದರಂತೆಯೇ ತಾನು ಉಪಚಾರಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭೃತ್ಯನ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೀಡೇರಿಸತಕ್ಕವನು ಪ್ರಭುವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು. ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡದೆ, ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾನುರಾಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸತಕ್ಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಅನುವರ್ತಿಸತಕ್ಕವರೇ ನಿಜವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಭೃತ್ಯರೆನಿಸುವರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಂತವರು ಕೇವಲ ವಿರಳರಾಗಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಸ್ವಾಮಿಭೃತ್ಯಭಾವಸಂಬಂಧವೇ. ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಈ ಸಂಬಂಧವು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಂದಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದುದಲ್ಲ ಈ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಂಬಂಧವು ರಾಜನಿಗೂ ಭೃತ್ಯನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದಹಾಗಲ್ಲ ಇದರ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ! ಏಕೆಂದರೆ. ರಾಜನು ತನ್ನ ಉಪಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭೃತ್ಯನನ್ನು ಪೋಷಿಸು

ತ್ತಿರುವನು. ಭೃತ್ಯನು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಅವನ ಸೇವೆಮಾಡುವನು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆ ವಿಧವಾದ ಪ್ರಯೋಜನಾಪೇಕ್ಷೆಯೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಸ್ವತಃ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದ ನಿನಗೆ ನನ್ನಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೇನಿದೆ? ನಾನೂ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ನೀನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದರಿಂದ, ನಾನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕಾದುದೊಂದುಂಟು ನೀನು ನನಗೆ ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದುಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೋರಿಕೆಯೂ ಹುಟ್ಟದಂತೆ ಆನುಗ್ರಹಿಸು. ಇದೇ ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತಕ್ಕ ವರವು ಕಾಮಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಜೀವನು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಹಲವು ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತುವನು. ಹೀಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತುವುದರಿಂದ ಅವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣಗಳು, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯಜಯ, ಆತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮವಿಷಯಕವಾದ ಬುದ್ಧಿ, ಅಕೃತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಜಿಕೆ, ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು, ತೇಜಸ್ಸು, ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ, ಸತ್ಯ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ನಶಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಸ್ಥಾವರಜನ್ಮವನ್ನೂ ಹೊಂದುವನು. ಮನುಷ್ಯನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮಾಪೇಕ್ಷೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾವಾಗ ತೊರೆದುಬಿಡುವನೋ, ಆಗಮಾತ್ರವೇ ಷಾಡ್ಘ್ನ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ನಿನ್ನ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಜ್ಞಾನಾದಿಷಡ್ಘ್ನಪರಿಪೂರ್ಣನು! ಪರಮಪುರುಷನು! ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನು! ಆಶ್ರಿತರ ದುಃಖವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದೇ ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವವು ಅದ್ಭುತವಾದ ಈ ಸಿಂಹಸ್ವರೂಪದಿಂದ ನೀನು ನನಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯವು ಹೊರಪಡುವುದು. ನೀನು ಅಪ್ರಮೇಯಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ನೀನು ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಧರಿಸಿರತಕ್ಕವನು ಪ್ರಣವಶಬ್ದವಾಚ್ಯನೂ ನೀನೇ! ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.

ನಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ವರಗಳನ್ನೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ” ಎಂದನು.

ಆಗ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಕುರಿತು “ವತ್ಸಾ! ನಿನ್ನಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪುರುಷರು, ಇಹಲೋಕ ಸುಖಗಳನ್ನಾಗಲಿ. ಪರಲೋಕ ಸುಖಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಬಯಸದಿರುವುದೇನೋ ಸಹಜವೇ! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಈ ಮನ್ನಂತರವು ತೀರುವವರೆಗೆ, ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯೇ ದೈತ್ಯಕುಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುವಾಗಿ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲವೆಲ್ಲಾ ನೀನು ನನ್ನ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿರು! ಆದರಿಂದ ಸಂಸಾರಬಂಧವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಯಜ್ಞಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನನ್ನನ್ನು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ, ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಿಸಬೇಕು. ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳವನಿಗೂಕೂಡ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಕೃತಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಫಲವಾಗಿ, ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕಳೆದಲ್ಲದೆ ಅವನ ಉದ್ದೇಶವು ಕೈಗೂಡದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು, ನಾನು ಕಾವೋಪಭೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಸುಖಾನುಭವದಿಂದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವಂತೆ, ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಫಲವಾದ ದುಃಖಾನುಭವಗಳನ್ನೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಲೇ ಅನುಭವಿಸಿ ಕಳೆಯಬೇಕು, ಈ ವಿಧವಾಗಿ ನೀನು, ನಿನ್ನ ಆಯುಃಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದು, ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ನೀಗಿ, ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯೂ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಹಾಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಗಿಯಾಗು ! ಹೀಗೆ ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ, ನನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೇರು ! ವತ್ಸಾ ! ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಈ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರುಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸುವರೋ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ ದೇಹಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೇರಲಿ” ಎಂದನು. ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು,

“ಓ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ವರಪ್ರದನಾಗಿ ಬಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ, ಈಗ ನಾನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ವರವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಇದೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆನುಗ್ರಹಿಸು! ಈ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ, ನಿನ್ನನ್ನು ಭ್ರಾತೃದ್ರೋಹಿಯೆಂದು ದುರಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟು, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾದ ವೈರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಬಿಟ್ಟನು ಇದಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಹಿತೋಪದೇಶಕನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿರುವನು; ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ನನಗೂ ಅನೇಕವಿಧದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಿದನು ಹೀಗೆ ನಿನಗೂ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ನನಗೂ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ನನ್ನ ತಂದೆಯು, ಆ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಆನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಇದೇ ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ ವರವು. ದೇವಾ! ಆದರೆ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗಲೇ, ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಆ ಮಹಾಪಾತಕಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪಿತೃಸ್ನೇಹದಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾನಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು” ಎಂದನು ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನು “ವತ್ಸಾ ಕೇಳು! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಪರಮಸಾಧುವಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ, ನಿನಗೆ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹತ್ತು ತಲೆಮರೆಗಳ ವರೆಗೂ ನಿನ್ನ ಕುಲದ ಪಿತೃಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪಾವನರಾಗಿರುವರು. ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ನಿನ್ನಿಂದ ದೈತ್ಯಕುಲವೇ ಪವಿತ್ರವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿ! ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೋಡತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿಯೂ, ಸಾಶೀಲ್ಯಾದಿಗುಣಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಪರೋಪಕಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು, ಯಾವ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವರೋ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳು! ಮೈಲಿಲ್ಲದೇಶಗಳಾದರೂ ಪಾವನವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಓ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭಕ್ತರೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರೆಲ್ಲರೂ ಆಶಿಪಟ್ಟು, ನಿನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಆದುದರಿಂದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ನೀನೇ ಮೊದಲನೆಯ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿರುವೆ! ನನ್ನ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿಯೇ ಹೇವತೆಗಳು,

ಮನುಷ್ಯರು ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತಮವರ್ಗದ ಮತ್ತು ನೀಚವರ್ಗದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಯಾವಪ್ರಾಣಿಗೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಹಿತವನ್ನೇ ಕೋರುತ್ತಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನನ್ನ ಶರೀರವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ಬಯಸಬಾರದು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಮೇಲುಪಚ್ಚಿಯು ! ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ! ವತ್ಸಾ! ಇನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸು ! ನಿನ್ನನ್ನು ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದುದರಿಂದಲೂ, ನನ್ನ ಶರೀರಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಲೂ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಪುಣ್ಯಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಕೆಲವುಕಾಲದವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ವೇದವಿದರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ, ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ನನ್ನನ್ನೇ ಫಲವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ನನ್ನ ಆರಾಧನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರು” ಎಂದನು.

ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದೊಡನೆ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಅದರಂತೆಯೇ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ದೇಹಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಅಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು, ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳೊಡಗೂಡಿ ಶಾಂತಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹನನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ, ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು.

“ಓ ದೇವದೇವಾ! ನೀನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ! ಸಮಸ್ತಲೋಕವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸತಕ್ಕವನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ನೀನೇ ಆದಿಪುರುಷನು. ಲೋಕಕಂಟಕನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾಪಾಪಿಷ್ಠನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ರಾಕ್ಷಸನು, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಭಾಗ್ಯೋದಯದಿಂದ ಈಗ ಸಂಹೃತನಾದನು. ಇವನಿಂದುಂಟಾದ ಅನರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಾನೇ ಮೂಲವೆನಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ನನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವ ಭೂತಗಳಿಂದಲೂ ಮರಣವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಾನೇ ಇವನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆನು. ಆ ವರಬಲದಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ

ದಲೂ, ಕೊಬ್ಬಿದ ಈ ನೀಚನು, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಗಳಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈಗ ದೈವಾಧೀನದಿಂದ ಇವನು ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹತನಾದನು. ಪರಮಸಾಧುವಾಗಿಯೂ, ಮಹಾಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವ, ಅವನ ಮಗನಾದ ಈ ಬಾಲಕನೂಕೂಡ, ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಗೆ ಒತ್ತನಾಗಿ ಬದುಕಿಕೊಂಡನು. ಈತನು ಉಗ್ರಕೋಪದಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಕೋಪಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದೂ ದೈವಕೃಪೆಯೆಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಓ ಭಗವಂತಾ! ಈ ನಿನ್ನ ನೃಸಿಂಹಸ್ವರೂಪವು ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಮಸ್ತಭಯಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುವುದು! ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ನಿನ್ನ ಈ ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡತಕ್ಕ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲವು ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಲಾತನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಿದರ್ಶನವು” ಎಂದನು. ಆಗ ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು “ವತ್ಸ ಜತುರ್ಮುಖಾ! ನೀನು, ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ದೈತ್ಯರ ತಪಸ್ಸಿಗೂ, ಮುಖಸ್ತುತಿಗೂ ಮರುಳಾಗಿ ಈವಿಧವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು! ಹಾವಿಗೆ ಹಾಲೆರೆದಷ್ಟೂ ಅದರ ವಿಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ, ದುಷ್ಟರಾದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಇಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದರಿಂದ, ಲೋಕೋಪದ್ರವಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿರಬೇಕು” ಎಂದನು.

ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನಿಂದ ಸತ್ಕೃತನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಹಾಗೆಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರನ್ನೂ, ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನೂ, ಭಗವದಂಶಭೂತರೆಂಬ ಗೌರವಭಾವದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಲೆಬಗ್ಗಿನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ಬಂದು, ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ದೈತ್ಯ ದಾನವಕುಲಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನು ಅನೇಕವಿಧ

ದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವನಿಂದ ಸತ್ಕೃತ ರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಸೇರಿದರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ವೈಕುಂಠದ್ವಾರಪಾಲಕರಾದ ಜಯವಿಜಯರಿಬ್ಬರೂ, ಸನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ದೈತ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ವಿಷ್ಣು ದ್ವೇಷಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಹುಟ್ಟಿದುದು ಮೊದಲು ಆ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲವೆ?" ಹೀಗೆ ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಗವಂತನೇ, ಕೊನೆಗೆ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂಬ ನೆವದಿಂದ ನೃಸಿಂಹರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಂದು, ಅವರಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸಜನ್ಮವಿಮೋಚನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಾಪದಂತೆ ಜಯವಿಜಯರು, ಇನ್ನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಮತ್ತೆ ರಡುಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳೇ ತಿರುಗಿ ರಾವಣಕುಂಭಕರ್ಣರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಅವನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಎದೆಸೀಳಿ ಬಿದ್ದು, ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಯುವಾಗಲೂ ಆ ರಾಮನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ದೇಹ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವರೇ ತಿರುಗಿ ಶಿಶುಪಾಲದಂತವಕ್ತರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ನಿನ್ನ ರಾಜಸೂಯಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಸಂಹೃತರಾಗಿ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದರಲ್ಲವೆ? ಇವರಿಬ್ಬರು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಹೀಗೆಯೇ ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರಾಜರು, ಆ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನೇ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಆದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾರಬ್ಧಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದು ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವರು. ಕಣಜದ ಹುಳುವಿನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಕೀಟಗಳು, ತಮಗೆ ವೈರಿಯಾದ ಆ ಹುಳುವಿನ ಭಯದಿಂದ ಅದನ್ನೇ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಕಣಜದ ರೂಪವನ್ನೇ ಹೊಂದುವಂತೆ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಆದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ

ರುವರು- ಹೀಗೆ ಶಿಶುಪಾಲಾದಿರಾಜರು, ದೃಢದ್ವೇಷದಿಂದ ಅಭಗವಂತನನ್ನೇ
 ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅನನ್ಯಪ್ರಯೋಜನವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಗೆಗೋಹಾಗೆ
 ಅದರಿಂದ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು ಅದುದರಿಂದ ಭಗವಂತನು
 ತನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷದಿಂದಾಗಲಿ, ಕಾಮದಿಂದಾಗಲಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಯಾ
 ವುದಾದರೂ ಒಂದುವಿಧದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ, ತನ್ನ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು
 ಕೊಡುವನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ! ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶಿಶುಪಾಲಾದಿ
 ಗಳಿಗೆ ಭಗವತ್ಸಾರೂಪ್ಯವು ಹೇಗೆ ಕೈಗೂಡಿತೆಂದು ನೀನು ಕೇಳಿದುದ
 ಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ಕುಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ, ದೇವದೇವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾಂತರಾಮಿ
 ಯಾಗಿಯೂ, ! ಸರ್ವಾಧಾರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ಅವ
 ತಾರಚರಿತ್ರೆಯು ಅತ್ಯಂತಪುಣ್ಯಕರವಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆದಿದೈತ್ಯರಾದ
 ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳ ವಧವೂ, ಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರ
 ಹ್ಲಾದನ ನಡತೆಗಳೂ, ಆತನಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಗಳೂ ಹೊರಪಡು
 ವುವು. ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳೂ, ಚರಿತ್ರಗಳೂ, ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುವು ಮ
 ತ್ತು ಇದರಿಂದ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವೂ, ಕರ್ಮಗಳಸ್ವರೂಪವೂ,
 ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮಾಧಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ದೇವಾಸುರರಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆಕಾಲ
 ಗತಿಯೆಂದುಂಟಾಗತಕ್ಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು, ಮತ್ತು ಈ
 ಉಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿಗೆಕಾರಣಗಳಾದಭಾಗವತಧರ್ಮಗಳೂ,
 ಅತ್ಯವಿಚಾರವೂ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ವೀರ್ಯಾದಿಗು
 ಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸತಕ್ಕ ಈ ಪುಣ್ಯಚರಿತ್ರವನ್ನು, ಯಾವನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ
 ಕೇಳಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವನೋ, ಅವನು ಕಾಮಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಡುವ
 ನು ಓ ಧರ್ಮ ರಾಜಾ ! ಯಾವನು ಅದಿಪುರುಷನಾದ ಭಗವಂತನ ಈ
 ನೃಸಿಂಹಾವತಾರದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನೂ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳ ಪಥವ
 ನ್ನೂ, ಸಜ್ಜನನಿರೋಮಣಿಯಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಶ್ರದ್ಧೆ
 ಯಿಂದ ಪಠಿಸುವನೋ, ಅವನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಭಯವಿಲ್ಲದ ಮೋಕ್ಷವ
 ನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಧರ್ಮರಾಜಾ ! ಈ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀವೇ

ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು ! ಸಾಕ್ಷಾತ್‌ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರೂಪದಿಂದ ಮನುಷ್ಯವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವರು ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಿನ್ನ ಮಾವನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಅವನನ್ನು ಸಾಧಾರಣಬಂಧುವೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ ! ಆತನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ! ಆತನೇ ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಿಯನು ! ಆತನೇ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನು ! ಆತನೇ ಪರಮಪೂಜ್ಯನು ! ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯೋದಯದಿಂದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನೇ ಈಗ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಭೃತ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಆಗಾಗ ಹಿತೋಪದೇಶಮಾಡತಕ್ಕ ಗುರುವಾಗಿಯೂ ಇರುವನು. ಹೀಗೆ ಪರಮಪುರುಷನೊಡನೆ ಹಲವುವಿಧದ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಭಾಗ್ಯವುಂಟೆ ? ಆತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಜಯದಿಂದಲೂ, ಯಾವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವರೋ, ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾದ ಆ ಭಗವಂತನು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿ. ಓ ರಾಜಾ ! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, ಮಾಯಾವಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಯನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ರುದ್ರನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವನು ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಆಗಾಗ ಕ್ಷೇಮಚಿಂತಕನಾದ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ ?” ಎಂದನು. ಆಗ ಧರ್ಮರಾಜನು ನಾರದನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ ! ಜಗದೀಶ್ವರನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ರುದ್ರನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಮಯನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಯಾವಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು ! ಅದನ್ನು ಭಗವಂತನು ಕಾಪಾಡಿದುದು ಹೇಗೆ ?” ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಆಗ ನಾರದನು ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು, “ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ರುದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು ಆಗ ಅಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಸ್ತ ಮಯಾವಿಗಳಿಗೂ ಪರಮಾ

ಚಾರ್ಯನೆನಿಕೊಂಡ ಮಯನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮರಹೊಕ್ಕರು. ಆಗ ಮಾಯೆಗೆ
 ಇಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ ಮಯನು, ಆ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಕಬ್ಬಿಣ ಈ
 ಮೂರುಲೋಹಗಳಿಂದ ಮೂರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಪ
 ಟ್ಟಣಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಗೋಚರಿಸದಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು
 ಅವು ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿವಿಮಾನಗಳಂತೆ ಆಗಾಗ
 ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದುವು ದೈತ್ಯಸೇನಾಪತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆ
 ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ದೇವತೆಗಳಮೇ
 ಲೆ ಹಗೆತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಊರೂರುಗಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಲೋಕಪಾ
 ಲರೊಡಗೂಡಿದ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುತ್ತ ಬಂದರು. ಆಗ
 ದೇವತೆಗಳು! ಇಂದ್ರನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರುದ್ರನಬಳಿಗೆ ಬಂದು
 “ ಓ ಪ್ರಭೂ ! ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಮಯನಿರ್ಮಿತಗಳಾದ ಮೂರುಪಟ್ಟಣ
 ಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತ, ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಿತರಾ
 ದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿರುವರು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ”
 ಎಂದರು ಆಗ ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ರುದ್ರನು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಭಯವ
 ನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅಕ್ಷಣವೇ ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣಸಂಧಸ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಾ
 ಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಂತ್ರಿಸಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಪ್ರ
 ಯೋಗಿಸಿದನು ಈ ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೊಡನೆ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ
 ದಿಂದ ಕಿರಣಗಳು ಹೊರಡುವಂತೆ, ಆ ಬಾಣದಿಂದ ಹಲವು ಬಗೆಯ
 ಬೇರೆಬೇರೆ ಬಾಣಪರಂಪರೆಗಳು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದುವು ಈ ಬಾಣಸಮೂಹ
 ಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮೂರುಪಟ್ಟಣಗಳೂ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತಾದ
 ವು. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ತುಬಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನೋ
 ಡಿ ಮಯನು, ಅವರಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಜೀವವನ್ನು ಕೂಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸ
 ಶವಗಳನ್ನು ತಂದು, ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ಸಿ
 ದ್ಧರಸದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನು. ಆ ಹೆಣಗಳು ಸಿದ್ಧರಸದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೊ
 ಡನೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿರುಗಿ ಜೀವವುಂಟಾಯಿತು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಮೇಘ
 ಗಳ ಬಿರುಕಿನಿಂದ ಮಿಂಚಿನಕಿಡಿಗಳು. ಹೊರಟುಬರುವಂತೆ, ಅಸುರಸೈನಿಕರೆಲ್ಲ

ರೂ ವಜ್ರದೇಹವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿಯೂ ಆಬಾವಿ ಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದುಬಂದರು ಆಗ ರುದ್ರನು ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದನು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ. ಭಗವಂತನು ಆದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ, ಒಂದು ಹಸುವಿನ ಆಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಕರುವಾಗಿ ನಿಂತನು ಗೋರೂ ಪಡಿಂದಿದ್ದ ಭಗವಂತನು, ತನ್ನ ಕರುವಿನೊಡನೆ ಮಯನಿರ್ಮಿತವಾದ ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಆ ಸಿದ್ಧರಸದ ಬಾವಿಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಬಾವಿಗೆ ಕಾವಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ, ಹೀಗೆ ಅಮೃತರಸವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಆಹಸುವನ್ನು ನೋಡಿಯೂಕೂಡ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯೆಂದು ಮರುಳಾಗಿ, ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಆ ಹಸುವನ್ನು ತಡೆಯದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಮಹಾಯೋಗಿಯಾದ ಮಯನಿಗೂ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು ಒಡನೆಯೇ ಅವನು ಆ ಬಾವಿಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅದರಲ್ಲಿ ರಸವಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ದೈವಕೃತವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿತನಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತ ದುಃಖಿತನಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೈ ಆಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರೆ! ದೈವಕೃತವಾಗಿ ಬಂದೊದಗುವ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ದೈತ್ಯರಿಂದಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯರಿಂದಾಗಲಿ, ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವೇನು? ನಾನಾಗಲಿ, ಇತರರಾಗಲಿ, ಈಶ್ವರನಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಆಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು” ಎಂದನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಆಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಭಗವಂತನು, ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ವಿರಕ್ತಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ತಪಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ಅಘಟಿತಫುಟನಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆಂಬ ತನ್ನ ಎಳುವಿಧವಾದ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ಆ ರುದ್ರನಿಗೆ ರಥ, ಸಾರಥಿ, ಧ್ವಜ, ಕುದುರೆ, ಧನುಸ್ಸು, ಕವಚ, ಬಾಣ ಮುಂತಾದ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಒಡನೆಯೇ ರುದ್ರನು ಆ ಭಗವಂತನ ಧರ್ಮಶಕ್ತಿರೂಪವಾದ

ರಥವನ್ನೇರಿ, ಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅಭಿ ಜಿತ್ತೆಂಬ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಬಾಣ ವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಮೂರುಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನೂ ದಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಒಡನೆಯೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ವೊಳಗಿದುವು. ದೇವವಿಮಾನಗಳು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಬಂದು ನೆರೆದುವು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವವಿಮಾನಗಳೂ ಋಷಿಗಳೂ, ಪಿತೃಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ “ವಿಜಯೀಭವ” ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ, ರುದ್ರನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕರೆದರು. ಗಂಧ ವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಗಾನಮಾಡಿದರು. ಆಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿ ದ್ದರು ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ರುದ್ರನು ತ್ರಿಪುರಗಳನ್ನು ದಹಿಸಿದಮೇಲೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಸ್ವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನಟಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಅಶ್ರಿತರ ದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಹಿತೋಪದೇಶಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ತ್ರೈಕೃಷ್ಣನ ವಿರಚರಿತ್ರಗಳ್ಳು ಅನೇಕವಾಗಿ, ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿರುವುವು. ಲೋಕಪಾವನಗಳಾದ ಆ ಚರಿ ತ್ರಗಳನ್ನು ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೇಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯವಿದ್ದರೆ ಕೇಳು! ಹೇಳುವೆನು” ಎಂದನು. ಇದು ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

{

 ನಾರದನು ಭಕ್ತಿಯೊಗೆಕ್ಕೆ, ಅಂಗಭೂತಗಳಾದ
 ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು

}

ಶುಕನು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಧರ್ಮ ರಾಜನು ಹೀಗೆ ನಾರದನ ಮುಖದಿಂದ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಚರಿ ತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಾಗಿ, ತಿರುಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವನು. “ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳಾವುವು? ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಾವುವು? ಈ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧನಗಳೆಂಬುದು ಹೇಗೆ? ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ

ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪುತ್ರನಾದುದರಿಂದ, ಅವನು ನಿನಗೆ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಸಿನ್ನಂತೆ ಬಹಳಮಂದಿ ಪುತ್ರರಿದ್ದರೂ, ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಸಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷಪ್ರೇಮವಿರುವುದರಿಂದ, ಅವನು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಸದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರಬಹುದು ಅದಲ್ಲದೆ ತಪಸ್ಸು, ಯೋಗ, ಸಮಾಧಿ ಮೊದಲಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾಗಿಯೂ, ಕರುಣಾಳುಗಳಾಗಿಯೂ, ಸಾಧುಗಳಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸಿಮ್ಮಂತಹಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ಈ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯಗಳು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ, ಎಷ್ಟೇ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಶ್ರಮಪಟ್ಟವರೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು ಆ ದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಆ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು ” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾ ನಾರದನು “ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ಮೊದಲು ಸಕಲಧರ್ಮನಿಯಾಮಕನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನುಮಾಡಿ, ಆ ಭಗವಂತನು ತಾನಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಬಾಯಿಂದುಪದೇಶಿಸಿರುವ ಸನಾತನ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸುವೆನು ನಾರಾಯಣನು ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯಾದ ಮೂರ್ತಿಹೇವಿಯಲ್ಲಿ, ಧರ್ಮನಿಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ತನ್ನ ಅಂಶಭೂತನಾದ ನರನೊಡಗೂಡಿ ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಈಗಲೂ ಬದರಿಕಾ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುವನು ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಆ ಭಗವಂತನೇ ಆಧಾರವು. ಅಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸತಕ್ಕ ಸಮಸ್ತವೇದಗಳೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಆ ವೇದವಿಹರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ಮೃತಿಗಳೂ, ಹಿರಿಯರ ಅಚಾರಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೂ, ಆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸಿರುವುವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಮುಖೋಲ್ಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದೇ ಧರ್ಮವು ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಆ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಈ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ

ರೆಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.
 ಸತ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ದಯೆ, ಉಪವಾಸವೇ ಮೊದಲಾದ ತಪಸ್ಸು,
 ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಶುಚಿಯಾಗಿರುವುದು, ಶೀತೋಷ್ಣಾ ದಿವ್ವಂದ್ವಗಳ
 ನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿವೇಚನೆ, ಮನೋಜಯ
 ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಯಾವವಿಧದಿಂದಲೂ ಇತರಪ್ರಾಣಿಗ
 ಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದಿರುವುದು, ಅನುಚಿತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗಾದಿಗ
 ಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಿರತಕ್ಕ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ, ಲೋಭವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಯಥೋ
 ಚಿತವಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುವುದು, ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ
 ತ್ರಿಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಋಜುಬುದ್ಧಿ, ಇದ್ದು
 ದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮ
 ರ ಸೇವೆ, ಲೌಕಿಕಸುಖಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮ
 ಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ತಗ್ಗಿಸುವುದು, ದುಷ್ಟಲಗಳಾದ ಕಾರ್ಯ
 ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಿರುವುದು, ಕೆಲಸಕ್ಕೆಬಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡದೆ
 ಮಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು, ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವ
 ರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ತನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಇತರಭೂತಗಳಿಗೆ
 ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸುವುದು, ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ
 ಜೀವಾತ್ಮನೂ, ಆ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನೂ, ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸೇ
 ರಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಂತೆಯೂ ಪರಮಾ
 ತ್ಮನಂತೆಯೂ, ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ, ಗೌರವದಿಂದಲೂ ಭಾವಿಸುವುದು. ಮ
 ನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನಿಡುವುದು, ಭಗವಂತನ ಗುಣ
 ಗಳನ್ನು! ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು, ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವುದು, ಆ ಭ
 ಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು, ಆತನ ಪಾದಸೇವೆ, ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾ
 ದಿಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು, ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು, ಸರ್ವವಿಧ
 ದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವುದು ಅವನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ
 ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಈ ಮೂವತ್ತೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸರ್ವ
 ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಧರ್ಮಗಳು! ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ಭಗ

ವಂತನು ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವನು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಗರ್ಭಾಧಾನಮೊದಲಾದ ಹದಿನಾರು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೂ ಯಾವನಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವುವೋ ಅವನು ದ್ವಿಜನೆನಿಸುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯವೈಶ್ಯರೆಂಬ ಮೂರುವರ್ಣದವರಿಗೆಮಾತ್ರ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರು ದ್ವಿಜರೆನಿಸುವರು. ಶೂದ್ರನಿಗೆ ವಿವಾಹವೊಂದುಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದಲೂ, ಅವನಿಗೆ ಉಪನಯನಾದಿಸಂಸ್ಕಾರವು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅವನು ದ್ವಿಜನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಮೂಲಕವಾಗಿ ಈ ಹದಿನಾರು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ಯಾರಿಗಾಗಿ ವಿಧಿಸಿರುವನೋ ಅವರೇ ದ್ವಿಜರು! ಇತರರು ಡಂಭಕ್ಕಾಗಿ ತಾವೇ ಉಪನಯನಾದಿಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡರೂ, ಅವರಿಗೆ ದ್ವಿಜತ್ವವಿಲ್ಲ ಈ ದ್ವಿಜತ್ವವು ಕುಲದಿಂದಲೂ, ಕರ್ಮದಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧರಾದ ಜ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣತ್ರಯದವರಿಗೆಮಾತ್ರ ಯಾಗಮಾಡುವುದು ವೇದಗಳನ್ನೋದುವುದು, ದಾನಮಾಡುವುದು, ಎಂಬೀ ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳೂ, ಆಯಾ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು ಈ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸದವರು ಪತಿತರೆನಿಸುವರು ಧಾರ್ಮಿಕಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರುಕರ್ಮಗಳೂ ಉಂಟು ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ (ಅಪತ್ನೀಕರಿಗೆ) ಯಾಗಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಎರಡೇ ಕರ್ಮಗಳು ಇತರರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು ಇತರರಿಂದ ಯಾಗಮಾಡಿಸುವುದು. ದಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಈ ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಕರ್ಮಗಳನ್ನುಮಾತ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಬೇರೆ ಮೂರುಕರ್ಮಗಳೂ ಕೇವಲಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಯೇತೀರಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆಮಾತ್ರ ಆರು ಕರ್ಮಗಳು! ಕ್ಷತ್ರಿಯವೈಶ್ಯರಿಗೆ ದಾನತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಯಾಗಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ,

ಗಲಿ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದೇ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮವು. ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು, ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇತರಜಾತಿಯವರಿಂದ ಕಷ್ಟ, ತಿರಿಗೆ, ಸುಂಕ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಬಹುದು. ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಬೇರೆವಿಧದಿಂದ ಜೀವಿಸಬಹುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವನ್ನನುಮತಿಸುತ್ತ ಕೃಷಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ (ವ್ಯಾಪಾರ) ಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕಾದುದು ವೈಶ್ಯರ ಧರ್ಮವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯರೆಂಬ ಮೂರು ವರ್ಣದವರಿಗೂ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತ, ಅವರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅನ್ನಾದಿಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕಾದುದು ಶೂದ್ರವರ್ಣದವರ ಧರ್ಮವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಲದಿದ್ದಾಗ ಕೃಷಿ, ಗೋರಕ್ಷಣ ಮೊದಲಾದ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಯಾಚನೆಮಾಡದೆ ಲಭಿಸಿದುದರಿಂದಾಗಲಿ, ದೇಶಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸಿ ತಂದುದರಿಂದಾಗಲಿ, ಕಳದಲ್ಲಿ ಉದಿರಿದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆಗಳನ್ನೂ ಆಯ್ದು ತರುವುದರಿಂದಲಾಗಲಿ ಈ ನಾಲ್ಕುವಿಧದಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಈ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಮೊದಲುಮೊದಲು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಮೇಲುಮೇಲಿನದು ಉತ್ತಮವೆನಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕೃಷಿ ಗೋರಕ್ಷಣಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಯಾಚನೆಯೂ, ಆ ಯಾಚನೆಗಿಂತಲೂ, ಯಾಚಿಸದೆ ಲಭಿಸತಕ್ಕ ಧಾನ್ಯದ ತಾಳುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಜೀವನಮಾಡುವುದೂ ಉತ್ತಮವೃತ್ತಿಯೆನಿಸುವುದು ಆದರೆ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಚತುರ್ವರ್ಣದವರಲ್ಲಿ, ತಮಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಆಪತ್ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಇತರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೀಳು ಜಾತಿಯವರು. ತಮಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವರ್ಣದವರಿಗೆ ನಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿಸಬಾರದು ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಯವರು ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಣದವರೂ, ಆಪತ್ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಬಹುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಎಂತಹ ವಿಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯಾದರೂ, ಋತ, ಅಮೃತ, ಮೃತ, ಪ್ರಮೃತ, ಸತ್ಯಾನ್ಯತವೆಂಬ ಐದುಬಗೆಯ ಜೀವನಗಳನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕ

ಬಾರದು. ಋತವೆಂದರೆ ಕಳದಲ್ಲಿ ಉದಿರಿದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುತನ್ನು
ವುದು, ಅಮೃತವೆಂದರೆ ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದುದನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುವು
ದು. ಮೃತವೆಂದರೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಿಕ್ಷಾಟನಮಾಡಿ ತಂದು ಜೀವಿಸುವುದು,
ಪ್ರಮೃತ ಸತ್ಯಾನ್ಯತಗಳೆಂದರೆ ಕೃಷಿವಾಣಿಜ್ಯಗಳು, ಈ ಐದು ಬಗೆಯ
ಜೀವನವನ್ನು ಹೊರತು ಶ್ವವೃತ್ತಿಯನ್ನು (ಎಂದರೆ ನೀಚಸೇವೆಯನ್ನು) ಮಾ
ತ್ರ ಎಂತಹ ವಿಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಸಬಾರದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕ್ಷತ್ರಿಯ
ರಿಬ್ಬರೂ ಸಕಲದೇವತಾಸ್ವರೂಪರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ
ಪೂಜ್ಯರು. ಇವರು ತಮಗಿಂತ ನೀಚವರ್ಣದವರನ್ನು ಸೇವೆಮಾಡಿ ಜೀವಿ
ಸುವುದು ಬಹಳ ಸಿದ್ಧವಾದ ಕಾರ್ಯವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿತಕ್ಕೆ ಶಮೆ,
ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕ ದಮೆ, ಉಪವಾಸಾದಿತಪಸ್ಸು, ಸ್ನಾನಾ
ದಿಕರ್ಮಗಳೆಂದುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಶುದ್ಧಿ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ, ತಾಳ್ಮೆ, ತೀತೋ
ಷ್ಣಾದಿವ್ಯಂದ್ವಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ
ತ್ರಿಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇವಿಧವಾದ ಋಜುಬುದ್ಧಿ, ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮ
ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ದಯೆ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಡುವುದು,
ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮ
ಣಕುಲದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು, ಇ
ತರರ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಸಹಿಸದಿರುವುದು ಮಹಾವಿಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದುಃ
ಖಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದಿರುವುದು, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸ
ತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿ, ಲೋಭಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ದಾನಮಾಡುವುದು, ದೇಹಧರ್ಮಗ
ಳಾದ ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವು
ದು, ತಾಳ್ಮೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿ, ನಡೆಯುವುದು ಆಶ್ರಿತ
ರಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಇವೆ
ಲ್ಲವೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿ ಉಪಲಕ್ಷಣಗಳು. ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ,
ಪೂಜ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ, ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳೆಂಬ
ತ್ರಿವರ್ಗಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವುದು, ಪರಲೋಕವುಂಟೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ,
ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕರೆ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ನೈಪುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನ

ಸುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ವೈಶ್ಯಜಾತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ತಮಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮ ವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣದವರಿಗೆ ತಗ್ಗಿ ನಡೆಯುವುದು, ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗಿರುವುದು, ತನ್ನ ಯಜಮಾನನನ್ನು ನಿಷ್ಕಪಟವಾಗಿ ಸೇವೆಮಾಡುವುದು, ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲನಮಸ್ಕಾರರೂಪವಾದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನುಷ್ಠಿಸುವುದು, ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕಳದಿರುವುದು, ಸುಳ್ಳಾಡದಿರುವುದು. ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶೂದ್ರಜಾತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನೇ ದೈವವೆಂದು ನಂಬಿ ಅವನನ್ನು ಪಚರಿಸುವುದು, ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿನಡೆಯುವುದು, ಪತಿಯ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು. ಪತಿಯ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಉತ್ತಮಲಕ್ಷಣಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಸಾರಿಸಿ, ಗುಡಿಸಿ, ರಂಗೋಲೆಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಸಂಚಾರಮಾಡದಿರುವುದು, ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪಾತ್ರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧನಾಗಿಡುವುದು, ತಾವೂ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ತಮ್ಮ ಪತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು, ವಿನಯದಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಿಯಪಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಪತಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದು, ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸುವುದು, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ, ಅತ್ಯಾಶೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಬೇಸರಿಸದೆ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ನಡೆಸುವುದು, ಪತಿಶುಶ್ರೂಷೆಯೇ ದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೂ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ನಡೆಯುವುದು, ಯಾವಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪದೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಯಾವಾಗಲೂ ಶುಚಿಯಾಗಿರುವುದು, ಈ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪತಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪುರುಷನು ಮಹಾಪಾತಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆಂತವನನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಷ್ಟಾನಿಯಮದಿಂದ ಭಜಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲವು. ಆಂತಹ ಪುರುಷನು ಶುದ್ಧನಾ

ಗುವವರಗೂ ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದಿದ್ದು, ಅಮೇಲೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಹೇಗೆ ಗೋಹಾಗೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನೇ ಪರದೈವವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಂತೆಯೇ ನಿತ್ಯ ಸಂತೋಷಿಗಳಾಗಿರುವರು ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಾಲ್ಕುವರ್ಣಗಳಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಸಂಕರಜಾತಿಗಳುಂಟು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಲೋಮಜವೆಂದೂ ಪ್ರತಿಲೋಮಜವೆಂದೂ ಎರಡು ಮುಖ್ಯಭೇದಗಳು ಹೀನವರ್ಣದವನಿಗೆ ಉತ್ತಮವರ್ಣದ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಪ್ರತಿಲೋಮಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಉತ್ತಮವರ್ಣದ ಪುರುಷನಿಗೆ ಹೀನವರ್ಣದ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಅನುಲೋಮಜಾತಿಯವರು. ಈ ಸಂಕರಜಾತಿಯವರಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ಕುಲಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಜೀವನವನ್ನೇ ಹಿಡಿಯಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಬೇರೇ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದು. ಕಳವು, ಕೊಲೆ, ಮುಂತಾದ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಹೀನಜಾತಿಯವರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯಾದಿವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂಕೂಡ, ಪ್ರಾಯಕವಾಗಿ ಅವರವರ ವರ್ಣಗಳಿಗೂ, ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೂ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಬರುವುದೇ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು ಈ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಅವರವರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು, ಆ ಧರ್ಮವೇ ಅವರಿಗೆ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೆಂದು, ವೇದವಿತ್ತುಗಳಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ, ಅವರವರಿಗೆ ನಿಯತವಾದ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳಿಂದ ಲೇ ದೇಹಧಾರಣೆಯನ್ನು! ಮಾಡತಕ್ಕವರು, ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಸ್ವವೃತ್ತಿಯಿಂದಾದರೂ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ, ಕರ್ಮಬಂಧವು ನೀಗುವುದು ಹೇಗೆ?" ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸ

ಬಹುದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ, ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಹಾಗೆಲ್ಲಾ, ಆ ಭೂಮಿಯು ನಿಸ್ಸಾರವಾಗುತ್ತ ಬಂದು, ಕೊನೆಗೆ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜವು ಹಾಗೆಯೇ ನಷ್ಟವಾಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಾನವಾದ ಈ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು, ಕಾಮಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತ ಬರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಜಿಹಾಸೆಹೊಂದುವುದು ಉರಿಯುವಬೆಂಕಿಗೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ತುಪ್ಪದ ಹಂಡೆಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುವುದರಿಂದ ಅದು ನಂದಿಹೋಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಅದೇ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದರೆ, ಉರಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬರುವುದು ಅದರಂತೆಯೇ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕಾಮಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಮಾಭಿಲಾಷೆಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬರುವುದು ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಿಲ್ಲದೆಯಧೇಷ್ಠವಾಗಿ ಕಾಮಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವುದರಿಂದ, ಅದರಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ವಿರಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು ಶಾಂತವಾಗಬಹುದು ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹಿಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಯಾವಯಾವ ಗುಣಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವೋ, ಆ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅವರವರನ್ನು ಆಯಾವರ್ಣದವರೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗಿರಬೇಕಾದ ಶಮದಮಾದಿಗುಣಗಳು ಬೇರವರ್ಣದವನಿಗಿದ್ದರೂ, ಅವನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬಹುದು ಈ ಜಾತಿನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಅವರವರ ನಡತೆಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಹೊರತು, ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿಯೇ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

❖ { ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು } ❖
ವಿವರಿಸಿದುದು.

ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ! ಇದುವರೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣಗಳ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದುದಾಯಿತು ಇನ್ನು ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೇ ಮೊದಲನೆಯದು! ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ಗುರುವಿಗೆ

ಹಿತನಾಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಿರಬೇಕು ದಾಸನಂತೆ ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನಯುಕ್ತಾಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರುಗಳನ್ನೂ, ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ, ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಉಪಾಸನೆಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾತಸ್ನಾನಯುಕ್ತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಉಚಿತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರುವು ಕರೆದಾಗ, ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಧ್ಯಯನಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುವಿನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು, ಮುಂಜಿ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ, ಜಟೆ, ದಂಡ, ಕಮಂಡಲು, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ದರ್ಭೆಯ ಪವಿತ್ರ, ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧರಿಸಿರಬೇಕು ಹಗಲುರಾತ್ರಿಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಭಿಕ್ಷೆಮಾಡ ತಂದ; ಅನ್ನವನ್ನು, ತನ್ನ ಗುರುವಿನ! ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸಿ, ಅವನು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಶೇಷವನ್ನು ತಾನು ಭುಜಿಸಬೇಕು. ಆ ಗುರುವು ಅನುಮತಿಸದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸದಿಂದಲೇ ಇರಬೇಕು ಅಹಾರವನ್ನು ಮಿತವಾಗಿ ಭುಜಿಸುತ್ತ, ಸದಾ ಜಾತಪರನಾಗಿ ಆಯಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಧಿಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಗ್ರಹಿಸಿಡಬೇಕು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಿದ್ದಾಗಹೊರತು, ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆಯೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಮೋಹವುಳ್ಳವರೊಡನೆಯೂಮಾತಾಡಬಾರದು. ಸ್ತ್ರೀವಿಷಯವಾದ ಮಾತುಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂಮನಸ್ಸು ಕೊಡದೆ, ದೃಢವ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಕಡೆಗೆ ಸುಳಿಯಬಾರದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಬಹಳ ಬಲಿಷ್ಠಗಳಾದುದರಿಂದ, ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ, ಕೇವಲ ವಿರಕ್ತನಾದ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ದರೂತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಸೆಳೆದುಬಿಡುವುವು ತಲೆಬಾಚುವುದು, ಮೈಯೊತ್ತುವುದು, ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸುವುದು, ಅಭ್ಯಂಗನ ಮಾಡಿಸುವುದು ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಯಾವನವತಿಯರಾದ ಗುರುಪತ್ನಿಯರು ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವರನ್ನು ಬೇಡವೆಂದೇ ನಿಷೇಧಿಸಬೇಕು ಓ ಧ

ಮರಾಜಾ! ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೂ, ಪುರುಷನನ್ನು ತುಪ್ಪದ ಗಡಿಗೆಗೂಸ ಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿ! ಇವೆರಡನ್ನೂ ಒಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ತುಪ್ಪವುಕರಗಿಬೀಳುವುದೇ ನಿಶ್ಚಯವಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಪುರುಷನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನು? ಆದುದರಿಂದ ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗಳೊಡನೆಯಾದರೂ ರಹಸ್ಯಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಉಚಿತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಡೆಸಬೇಕು. ಈ ನಿಯಮವು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಯತಿಯೊಕೂಡ, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಹವಾಸವನ್ನೂ, ಅವರ ವಿಷಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು ಪರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಡುವನು ಆ ಶರೀರವೇ ಜೀವನಿಗೆ ಆತ್ಮವೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವವರೆಗೂ, “ನಾನೇ ದೇವತೆ! ನಾನೇ ಮನುಷ್ಯನು!” ಎಂಬ ಭೇದಬುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುವುವು ಈ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯಿರುವವರೆಗೆ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೊಕ್ಷವು ಕೈಗೊಡಲಾರದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು ತಪ್ಪುವವರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನುತನಗೆ ಶರೀರದಮೂಲಕವಾಗಿ ಬಂದ ಆಯಾವರ್ಣಾಶ್ರಮಭೇದಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸಿ, ಆಯಾಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತಬಂದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದರಿಂದ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಅಜ್ಞಾನವು ತಾನಾಗಿ ಯೇ ನೀಗುವುದು. ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮವಿವೇಕವೂ ಹುಟ್ಟುವುದು ಕೊನೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವೂ ಲಭಿಸುವುದು. ಪ್ರಾಯಕವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿಯಮಗಳನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನದಲ್ಲಿರುವ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೂ, ಗೃಹಸ್ಥರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಬರಬೇಕು ಅದರೆ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷಗಳುಂಟು. ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಋತುಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗವುಂಟು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂಬುದು ನಿತ್ಯವಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವಿಲ್ಲದಕಾಲದಲ್ಲಿ? ಗೃಹಸ್ಥನೂ ಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇಭಾವಿ

ಸಲ್ಪಡುವನು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕವರು, ಮೈಗೆ
 ಎಣ್ಣೆಯನ್ನೊತ್ತಿಸುವುದು, ಅಭ್ಯಂಗನ ಮಾಡುವುದು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಪ್ಪನ್ನಿಡುವು
 ದು, ಮೈಯೊತ್ತಿಸುವುದು, ಸ್ತ್ರೀಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಬರೆಸುವುದು, ಮದ್ಯಮಾಂ
 ಸಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದು, ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಮುಡಿಯುವುದು, ಮೈಗೆ ಗಂಧ
 ವನ್ನು ಲೇಪಿಸುವುದು, ಇತರ ದೇಹಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವು
 ದು, ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ಯಜಿಸಬೇಕು ದೃಢವ್ರತ
 ವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಗೃಹಸ್ಥರೂ ಈ ನಿಯಮಗಳಿಂದಲೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯರಂಬ ಮೂರುವರ್ಣದವರೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂ
 ದ ಗುರುಕುಲವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಆರಂಗಗಳೊಡನೆಯೂ, ಉಪನಿಷತ್ತು
 ಗಳೊಡನೆಯೂ, ವ್ರತಗಳನ್ನೊದಿ, ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಬಲವಿದ್ದಷ್ಟು ಆ ವೇದ
 ಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಹೀಗೆ ವೇದಾ
 ಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಮೇಲೆ, ತನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯ
 ನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಆ ಗುರುವಿನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಮೇಲೆ, ಗೃಹಸ್ಥಧ
 ರ್ಮವನ್ನಾಗಲಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನಾಗಲಿ ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದು
 ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿತಕ್ಕವನು, ಅದರಿಂದ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಕ್ಕಾಗಲಿ, ವಾನ
 ಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕಾಗಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದು, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೂ, ಗೃಹಸ್ಥ
 ರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತರೂ ನಿಲ್ಲಬಹುದು.
 ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರೂಕೂಡ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೂ,
 ಗುರುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನು
 ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂದೂ, ಹಾಗಿ
 ದ್ದರೂ ಆ ಆಶ್ರಯವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿರುವ ದೋಷಕ್ಕೆ ಅವನು ಗುರಿಯಾಗತಕ್ಕವ
 ನಲ್ಲವೆಂದೂ ತತ್ವವನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾ
 ದ್ಯಾಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಹಿಡಿದರೂ, ಆಯಾ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು
 ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತಬಂದರೆ, ಅದರಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತತ್ವತ್ರಯಜ್ಞಾನವುಂ
 ಟಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು ಓ ರಾಜೀಂ
 ದ್ರಾ! ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಅದರಿಸತಕ್ಕ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು

ಕೇಳು! ಈ ಧರ್ಮವನ್ನು ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವರು, ಪರಮ ಯೋಗಿಗಳು ಹೊಂದತಕ್ಕ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ತೀಪ್ತುದಲ್ಲಿಯೇ ಪಡೆಯುವರು ಈ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳು, ಕೃಷಿಮಾಡಿ ಬೆಳೆದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭುಜಿಸಬಾರದು ಕೃಷಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಗೆಡ್ಡೆಗಿಣಿಸು, ಹಣ್ಣು, ಹಂಪಲು ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನಾದರೂ ಪಕ್ವವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ತೆಗೆದು ತಿನ್ನಬಾರದು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ವವಾದುದನ್ನೂ ತಿನ್ನಬಾರದು ಹಸಿಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟೂ, ತಿನ್ನಬಾರದು ಕೇವಲ ಸೂರ್ಯಕಿರಣದಿಂದ ಪಕ್ವವಾಗಿ ಮರದಿಂದುದಿರಿದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಭಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉದಿರಿದ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ತಂದು, ವಿಹಿತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಂದ ಜರು, ಪುರೋಡಾಶಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಹೋಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಈ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಕಾಲಾಂತರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಬಾರದು ಹೊಸಕಾಳುಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಹಿಂದಿದ್ದುವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಪರ್ವತಗುಹೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಈ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳು ಹೋಮಾಗ್ನಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರತು ತನ್ನ ಸುಖಕ್ಕೆಲ್ಲವೆಂದು ದುತಿಳಿದು, ತಾನು ಯಾವಾಗಲೂ, ಚಳಿ, ಗಾಳಿ, ಮಳೆ, ಹಸಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ದೇಹವನ್ನು ಶೋಷಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಜಟೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಮೈಕೊಡಲನ್ನೂ, ಉಗುರುಗಳನ್ನೂ, ಮೀಸೆಗಳನ್ನೂ ದೇಹದ ಕೊಳೆಯನ್ನೂ ತೆಗೆಯದೆ, ದಂಡಕಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನೂ, ವಲ್ಕಲಗಳನ್ನೂ ಸ್ತುಕ್ಯು ಮೊದಲಾದ ಇತರಪರಿಕರಗಳನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಹೀಗೆ ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನಾದರೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಶರೀರದಾಧ್ಯಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹನ್ನೆರಡುವರಷಗಳಾಗಲಿ, ಎಂಟು ವರುಷಗಳಾಗಲಿ, ಎರಡು ವರುಷಗಳಾಗಲಿ, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದೇ ವರುಷವಾಗಲಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಇದೇ ನಿಯಮಗಳನ್ನನುಸರಿಸುತ್ತ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಬರುವಾಗ ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದಲೋ, ಅಥವಾ ಮುಪ್ಪಿನಿಂದಲೋ ಮುಂದೆ ಅಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸು

ವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಗಾಗಲಿ, ಸನ್ಯಾಸಪರಿಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಲಿ, ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಸಮಾರೋಪಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಹಂಕಾರಮುಕಾರಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಯೇಷವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಪಂಚಭೂತಗಳನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಅದಕ್ಕದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೂತವಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಲಯಹೊಂದಿಸಿದಂತೆ (ಎಂದರೆ, ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ನವರಂಧ್ರಗಳೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಉಷ್ಣಂಶವು ಆಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ರಕ್ತ, ಶ್ಲೇಷ್ಮ, ಮೊದಲಾದ ಜಲಾಂಶಗಳು ಜಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಮಾಂಸವೇ ಮೊದಲಾದ ಉಳಿದ ಘನಪಾದಾರ್ಥಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಹೀಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಅದರದರ ಕಾರಣ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋದಂತೆ) ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ವಾಗ್ವಿದ್ಯೆಯವು ತನ್ನ ವಾಗ್ವಾಕ್ಯ ಸಾರದೊಡನೆ, ತನಗೆ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯಾದ ಆಗ್ನಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಹಸ್ತೇಂದ್ರಿಯವು ಅದರ ವ್ಯಾಪಾರದೊಡನೆ ತದಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯಾದ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾದೇಂದ್ರಿಯವು ಅದರ ವ್ಯಾಪಾರದೊಡನೆ ಕಾಲಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಉಪಸ್ಥೇಂದ್ರಿಯವು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವಾದ ಸಂಭೋಗದೊಡನೆ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾಯುವೆಂಬ ಇಂದ್ರಿಯವು ಮಲವಿಸರ್ಜನವೆಂಬ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದೊಡನೆ ಮೃತ್ಯುದೇವನಲ್ಲಿಯೂ, ಲಯಹೊಂದಿದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು ಹಾಗೆಯೇ ಕಿವಿ, ಕಣ್ಣು, ನಾಲಗೆ, ಮೂಗು, ತ್ವಕ್ಕು, ಎಂಬ ಈ ಐದುಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ತಮತಮಗೆ ಭೋಗ್ಯಗಳಾದ ಶಬ್ದ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಸ್ಪರ್ಶಗಳೊಡನೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ತತ್ತದಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ದಿಕ್ಕು, ವಾಯು, ಸೂರ್ಯ, ವರುಣ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಯಹೊಂದಿದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು ಹಾಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು ಮನೋರಥದೊಡನೆ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿಯೂ, ಬುದ್ಧಿಯು ಭಾವನೆಯೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ, ಅಹಂಕಾರವು ಅಭಿಮಾನದೊಡನೆ ರುದ್ರನಲ್ಲಿಯೂ, ಚಿತ್ತವು ಸತ್ಯವೆಂಬ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರದೊಡನೆ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನಲ್ಲಿಯೂ, ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರವು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಡನೆ ತನಗೆ

ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವಾದ ಮಹತ್ತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ, ಲಯಹೋಂದಿದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ, ಭೂಮಿಯು ಜಲದಲ್ಲಿಯೂ. ಜಲವು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ತೇಜಸ್ಸು ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಯುವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಆಕಾಶವು ತಾಮಸಾಹಂಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ತಾಮಸಾಹಂಕಾರವು ಮಹತ್ತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಮಹತ್ತ್ವವು ಅವ್ಯಕ್ತವೆಂಬ ಪ್ರಧಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಪ್ರಧಾನವು ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾದ ಜೀವನಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಹೋದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಪ್ರಾಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದರದರ ಕಾರಣವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಯಹೋಂದಿಸುತ್ತ ಬಂದಮೇಲೆ, ಉಳಿಯುವ ಜೀವನು, ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೆಂದೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿ ಅವನ ನಿಯಮಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂದೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನು, ತನಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ಉರಿದುಹೋದಮೇಲೆ, ಬೆಂಕಿಯು ತಾನಾಗಿ ಶಾಂತವಾಗುವಂತೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗುಣಾದ್ಯಭಿಮಾನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಶಾಂತನಾಗಿ, ದೇಹತ್ಯಾಗವನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

{
 ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಹ್ಲಾದಾಜಗರ
 ಸಂವಾದವು

ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು! ರೋಗದಿಂದಾಗಲಿ, ಮುಷ್ಟಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಸ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೂ, ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅಶಕ್ತನಾದ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನು, ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದಿಂದ ದೇಹತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಯಿಸಿದಮೇಲೆಯೂ ಪುರುಷನು ದೇಹಬಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಬೇರೆ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ದೇಹವೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಈ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ, ಅವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೌಪೀನವೊಂದು, ನಡುದಟ್ಟಿ

ಯೊಂದು, ಇವೆರಡೇ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಇವರುತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ದಂಡಕಮಂಡಲಗಳು, (ಜನಿವಾರ, ಉಡೆ ದಾರ), ಮತ್ತು ಮಳೆಗಾಳಿಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೈಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಒಂದುಬಟ್ಟು, ಇವಿಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಧರಿಸಬಹುದು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇಷ್ಟೇ! ಈ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡವನು, ಒಂದುರಾತ್ರಿಗೆಮೇಲೆ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಭೂಸಂಚಾರಮಾಡಬೇಕು ಹೀಗೆ ನಿಂತಲ್ಲಿನಿಲ್ಲದೆ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಜೀವಿಸಬೇಕು ಆತ್ಮಾನುಭವದಿಂಥಲೇ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನೇ ಕೋರುತ್ತ, ಕೋಪವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿರಬೇಕು ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿಯೂ, ವಿಕಾರರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಇರುವಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಆಡಗಿರುವುದೆಂದೂ, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡುನಿಯಮಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂದೂ, ನಿಷ್ಕಯಜ್ಞಾನದಿಂದತಿಳಿಯಬೇಕು (ಪ್ರಾತ್ರಸ್ನಾಯಂಕಾಲಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ, ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಜೀವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತ, ಆ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಅವನ ಸೃಷ್ಟಿವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು) ಸಿದ್ಧ, ಎಷ್ಟರ, ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯಮವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ವಸ್ಥಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತೋರುವ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಆಗ ಜೀವಾತ್ಮನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಚಿತ್ರಸೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜೀವನಿಗೆ ಸಂಸಾರಬಂಧವಾಗಲಿ, ಮೋಕ್ಷವಾಗಲಿ, ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಏರ್ಪಡುವುದೇಹೊರತು, ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದುದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಸಂಸಾರಿಗಳು ಮರಣಕ್ಕಾಸೆಪಡದಂತೆ, ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಈ ದೇಹಕ್ಕಾಸೆಪಡದೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಕಾಲಗತಿಯನ್ನೇ ಇದಿರುನೋಡುತ್ತಿ

ರಬೇಕು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಅಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಬಾರದು. ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಅವಲಂಬಿಸಬಾರದು ವಿ ತಂಡವಾದಗಳಿಗೆ ಬಾಯಿಕ್ಕಬಾರದು ವಾದಪ್ರತೀವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ ಕ್ಷವನ್ನೂ ಹಟದಿಂದ ಹಿಡಿಯಬಾರದು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಧನಾಶೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಷ್ಠ್ಯರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಒಂದುವೇಳೆ ಅನೇಕತಿಷ್ಠ್ಯ ರು ಬದು ಸೇರಿದರೂ, ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದಿಸುವುದ ರಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬಾರದು ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಕಾರ್ಯ ದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮನಸ್ಸು, ಅತ್ಯಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲಾರದು. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮರಾಢಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳ ಬಾರದು ಹಾಗೆ ಮರಾಢಿಪತಿಯಾಗಿ ನಿಂತಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಸಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳಿಂ ದ ವೈಷಮ್ಯಬುದ್ಧಿಗೆ ಅವಕಾಶಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು ಅದುದರಿಂದ ಯತ್ಯಾ ರ್ತಮವನ್ನು ಕೇವಲಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡಾಗಲೇ ತಿಷ್ಠ್ಯರನ್ನು ಸೇ ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದೇಹೊರತು, ಆ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನಾ ರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಅಂಗೀಕರಿಸುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಈ ತಿಷ್ಠ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ದೂರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದೇ ಮೇಲು ! ಪಿಷಯಸುಖಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದ ರೂ ಆಸೆಪಡದೆ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಬುದ್ಧಿ ಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕ ಸನ್ಯಾಸಿಗೇ ತಿಷ್ಠ್ಯರನ್ನೋದಿಸುವುದರಿಂದ ಧರ್ಮಾರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಫಲವೇನು ? ಅದರೆ ! “ ತಿಷ್ಠ್ಯರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯತಿಯು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಾತಿಶಯವನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದು ಹೇಗೆ” ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬಹುದು. ಸನ್ಯಾಸಿಗೆ ತಾನು ಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೊ ರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸದಿರಬೇಕಾದುದೇ ಯುಕ್ತವು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಬಾರದು ತಾನು ವಿ ದ್ವಾಂಸನಾಗಿದ್ದರೂ ಹೊರಗಿನವರಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಮೂಢನಂತೆಯೂ, ವಾದಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ ಮೂರ್ಖನಂತೆಯೂ, ಬಹಳ ಅನುಭ ವಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇವಲಬಾಲನಂತೆಯೂ ನಟಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ

ವೇನೆಂಬುದನ್ನೇ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸದೆ, ಭಗವಂತನದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ನುಟ್ಟುಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಜ್ಞಾನಹೀನನಾಗಿದ್ದಾಗಮಾತ್ರ ಧರ್ಮಾರ್ಥವನ್ನನುಷ್ಠಿಸಬಹುದು! ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠನಾದವನು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಉಪವಾಸಾದಿವ್ರತಗಳೂಕೂಡ ದೇಹಬಲವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ಜ್ಞಾನಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗುವುದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಿಡಿಯತಕ್ಕ ಸನ್ಯಾಸಿಯು, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಲೇಬಾರದು ಧರ್ಮಾರ್ಥಮಾರ್ಗಗಳೆರಡೂ, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದುದು ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮವು. ಹೀಗೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಇತರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಬಾರದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಶಂಕು ಇತಿಹಾಸವುಂಟು ಇದೇವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೂ ಅಜಗರವ್ರತದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿಗೂ, ಹಿಂದೆ ಕೆಲವು ಸಂವಾದಗಳು ನಡೆದಿರುವುವು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಪ್ರಪಂಚದ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೆಲವು ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಭೂಸಂಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಕಾನ್ಯಕೋಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಹ್ಯಪರ್ವತದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಆ ಪರ್ವತದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿಯು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾಗಿ ಬರೀನಿಲದಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದನು ಆತನು ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಿಲದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಕೊಳೆಮುಚ್ಚಿದ ಮೈಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ತನ್ನ ಸಹಜವಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದನು ಹೀಗೆ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಹೆಚ್ಚುವಿನಂತೆ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅಜಗರವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಆಕೃತಿಯಿಂದಾಗಲಿ, ಮಾತಿನಿಂದಾಗಲಿ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾದಿಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ, “ಆ ಪುರುಷನು ಯಾವಜಾತಿಯವನು, ಯಾವ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಹಿಡಿದವನು” ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ವಿನಯವಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಆತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವನು “ಓ

ಮಹಾತ್ಮಾ ! ನೀನು ಯಾರು ? ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು, ಅನೇಕಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ನೀನು ದೇಹಪುಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆ? ಈಗ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ. ನೀನು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವಹಾಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದೇಹವಾದರೋ ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪರನಾದವನಿಗೈ ಧನವು ಲಭಿಸುವುದು ಧನಸಮೃದ್ಧಿಯಿದ್ದವನೇ ಭೋಗಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸಬಹುದು. ಭೋಗಿಯಾದವನೇ ಶರೀರಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು ನೀನಾದರೋ ಉದ್ಯೋಗಪರನೆಂದೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ! ನಿನ್ನನ್ನು ಧನವಂತನೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ! ನಿನಗೆ ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷೆಯಿರುವಂತೆಯೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ನೀನು ಭೋಗಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸಿದಂತೆಯೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ದೇಹವು ಹೀಗೆ ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವುದು ನಿನಗೆ ಈವಿಧವಾದ ದೇಹಪುಷ್ಟಿಯುಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಇದಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ವಿಚ್ಛಾಂಸನಂತೆಯೂ, ಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥನಂತೆಯೂ, ವಾಕ್ಯಾ ತುರ್ಯವುಳ್ಳವನಂತೆಯೂ ತೋರುವಿ ? ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ನೀನುಕೈಲಾಗದವನಂತೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದೇಕೆ? ಮತ್ತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಜನಗಳು ನಾನಾವಿಧಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ, ನೀನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಉದಾಸೀನನಾಗಿ ಮಲಗಿರುವುದೇಕೆ”ಎಂದನು

ಅಮೃತಸಮಾನವಾದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ವಿನಯವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ, ಮಹರ್ಷಿಯು, ಮಂದಹಾಸದೊಡನೆ ಈಮಾತನನ್ನು ಹೇಳುವನು “ಓರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠಾ! ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ ! ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿಯದವಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಆಗೋಚರವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ನೀನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವನು ಮತ್ತು ನೀನು,

ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾಗಿಯೂ, ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಆನಂದಪ್ರಿಯೋಜನವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಅವನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವೆ ! ಆ ಭಗವಂತನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದು, ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು ನೀಗಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವು ಯಾವುದುಂಟು ? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಾನು ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿನಗೂ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ! ಆತ್ಮರುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನು ಅವ್ಯಯವಾಗಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ ! ನಾನೂ ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟೋಬಗೆಯ ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದವನು. ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಕಾಮಭೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎಷ್ಟುಷ್ಟುಸಾರಿ ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಜನ್ಮಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಶಪಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ನಾನಾಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದಿರುವೆನು. ಆ ಕರ್ಮಬಂಧದಿಂದಲೇ ನಾನು ಈಗ ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವೆನು. ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯಬಲದಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಲಭಿಸಿತು. ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪಶುಪಕ್ಷಿಮೃಗಾದಿಗಳ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಈ ಭೋಲೋಕವೇ ದ್ವಾರವೆನಿಸಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಲಭಿಸಿರುವಾಗಲೂ, ಕೆಲವರು ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡದೆ, ಕೇವಲಕುಟುಂಬಸುಖಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ದುಃಖನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿಯೂ ಕರ್ತೃಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವರು. ದುಃಖನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಆ ಕರ್ಮಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ತಗುಲುಕಟ್ಟಿ, ವಿಶೇಷದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಜನರು ತಮ್ಮ ಪ್ರ

ಯತ್ನಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾದ ಫಲವನ್ನೇಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ,ನನಗೆ
ಆ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ವಿರಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು

ಆತ್ಮವೆಂಬುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೇವಲಸುಖಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವು
ವರಿಂದ, ಅದರ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೇನೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ
ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಆಗಾಗ ಅನುಭವಿಸುವ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗಳ
ನ್ನು ನೋಡಿದರೆ 'ಜೀವನು ಕೇವಲಸುಖಸ್ವರೂಪನೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರು
ವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ!' ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಬಹುದು ಎಲ್ಲಾ ದೇಹವ್ಯಾಪಾರಗಳ
ನ್ನೂ ನೀಗಿ,ಅಸೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದುಬಿಡುವುದರಿಂದುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಸುಖ
ವೇ ಆತ್ಮಸುಖವೆಂದು ತಿಳಿ ! ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು
ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡುವಾಗಲೇ ಜೀವನು
ಸುಖರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣುವನು ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಭೋಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮನಸ್ಸಿನ
ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗುವುವು ಆ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಶ್ವರಗಳು !
ಇದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಯೇ ನಾನು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು,ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು
ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟು, ನನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವ
ದಿಂದಲೇ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವೆನು ಆದರೆ "ಲೋಕ
ವಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನಂತೆ ಆತ್ಮಸುಖವನ್ನೇ ಬಯಸಿ ಈ ವ್ರತವ
ನ್ನಾಚರಿಸಬಾರದೆ" ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಬಹುದು ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ಲೋಕ
ದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ! ಕೆಲವರುಮಾತ್ರ ಈ ಆತ್ಮಸು
ಖಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವರು ಆತ್ಮವು ಸ್ವತಃ ಕೇವಲಸುಖಸ್ವರೂಪವೆಂದೂ, ಆ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ತಮಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಾರ
ದ ಮೂಢರು, ಶರೀರಗತವಾದ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಭೇದಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ
ತ್ಮನಿಗೇ ಆರೋಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಈ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದಸಂಸಾರ
ದಲ್ಲೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುವರು ಹುಲ್ಲು, ಪಾಣಿ, ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಂದ ಮು
ಚ್ಚುಹೋಗಿರುವ ನೀರನ್ನು ಕಾಣಲಾರದೆ, ಬಿಸಿಲೆದ್ದರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದ
ನ್ನೇ ನೀರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವಕ್ಕಿದಿರಾಗಿ ಓಡುವ ಮೃಗದಂತೆ.ಜನಗಳು ಅನಂ
ದಮಯನಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನೇ

ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರ ಅಜ್ಞಾನವೇ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಇಂತಹ ಮೂಢರು, ಕರ್ಮಾಧೀನನಾಗಿ ತಮಗೆ ತಗುಲುವಷ್ಟಾದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ತಮಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಸುಖಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಲಭಿಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅವರಿಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ದುಃಖವನ್ನೇ ತಂದಿಡುವುವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ, ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಧನದಿಂದಾಗಲಿ, ಅ ದ್ರವ್ಯಬಲದಿಂದ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಯಾವ ಸುಖವುಂಟು ? ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಿ ತೀರದು. ಆ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಷ್ಟೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಆಸೆಯು ಹೆಚ್ಚುವುದು ಈ ದ್ರವ್ಯಾಶೆಯಿಂದ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಲೇ ಇರುವನು ಸಂಪಾದಿಸಿಟ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದೂ ಕಷ್ಟವು ? ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡುವಾಗಲೂ ಸಂಕಟಪಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಧನವಂತನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದರೂ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರೆಯನ್ನನುಭವಿಸಲಾರನು ಏಕೆಂದರೆ, ಧನವಂತರಿಗೆ ರಾಜರಿಂದಲೂ, ಕಳ್ಳರಿಂದಲೂ, ಶತ್ರುಗಳಿಂದಲೂ, ಬಂಧುಜನದಿಂದಲೂ, ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ, ಯಾಚಕರಿಂದಲೂ, ಕಾಲದಿಂದಲೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಭಯವಿದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಧನವಂತರು ಹಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ತಮ್ಮ ದೇಹಸುಖಕ್ಕೂ ತಾವು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾರದೆ ತಮ್ಮಿಂದಲೇ ತಾವು ಭಯಪಡುವರು ಅದುದರಿಂದ ಹಣವಿದ್ದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಭಯವು ಎಂದಿಗೂ ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಹಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಭಿನಾನವುಳ್ಳವನು, ಶೋಕ, ಮೋಹ, ಭಯ, ಕ್ರೋಧ, ರಾಗ, ಅಹೈರ್ಯ, ಶ್ರಮ, ಮುಂತಾದ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದವನು ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಆಸೆಯನ್ನಿಡಬಾರದು. ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ ! ಲೋಕ

ದಲ್ಲಿ ಜೇನುನೋಣಗಳು ಮತ್ತು ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳು ಇವರಡೂ ನಮಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಗುರುಗಳೆಂದು ತಿಳಿ! ಆ ಎರಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ನಡತೆಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನಾನು, ವಿರಕ್ತನಾಗಿಯೂ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡೆನು. ಭ್ರಮರಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ, ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಜೇನನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿತೆಂದು, ಗೂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಎಷ್ಟೋ ಶ್ರಮದಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಜೇನನ್ನು ತುಂಬಿಡುವುವು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವನಾದರೂ ಬಂದು ಆ ಹುಳಗಳನ್ನು ಕೊಂದು, ಆ ಜೇನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು. ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬರು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು ಇದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧನಾದಿಗಳಿಗೆ ಆಸೆಪಡದೆ, ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನಂಗೀಕರಿಸುವುದೇ ಮೇಲೆಂದು ಈ ಭ್ರಮರಗಳ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು ಬೆಟ್ಟದ ಹಾವುಗಳು ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ದೈವಿಕವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದುದನ್ನು ತಿಂದು ತೃಪ್ತವಾಗಿರುವುವು. ಅದರಂತೆಯೇ ನಾನು ದೈವಲಬ್ಧವಾದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ಮಲಗಿರುವೆನು ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕತಕ್ಕ ಆಹಾರವು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದ್ದರೂ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಕದನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ತಂದಿಕ್ಕಿದುದಾದರೂ, ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಬಿಸಾಡಿದುದಾದರೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವನ್ನಾಗಲಿ, ಜಿಹಾಸೆಯನ್ನಾಗಲಿ ತೋರಿಸದೆ ಯಾವಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಸಿಕ್ಕುವುದೋ ಅದನ್ನೇ ತಿಂದು ಹಗಲುರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವೆನು. ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಮಡಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಮೃದುವಾದುದುಕೂಲವಾಗಿದ್ದರೂ, ಒರಟಾದ ಚರ್ಮವಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾರು ಸೀರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಆಯಾಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದುದನ್ನೇ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಧರಿಸುವೆನು. ಹೀಗೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಸಂತೋಷಪಡತಕ್ಕವನು. ಕೆಲವುಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಬೀರಣಿಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗುವೆನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಲ್ಲುಮೇಲೆಯೂ, ಸೊಪ್ಪುಸದೆಗಳಮೇಲೆಯೂ ಮಲಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆ

ಯುವೆನು. ಕೆಲವುಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮಂಜದಲ್ಲಿ ಹಂಸ ತೂಲಿಕಾ ತಲ್ಪದಮೇಲೆಯೂ ಮಲಗುವೆನು ಓಮ್ರೊಮ್ಮೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದಾಗ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಂಗನನ್ನಾನವನ್ನುಮಾಡಿ, ಪುಷ್ಪಚಂದನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ರುದ್ಧವಾದ ಮಡಿಬಟ್ಟೆಯಿಂದಲೂದೇಹವನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು ಇವೊಂದಕ್ಕೂ ಸಾಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವೆನು ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ ! ಹೀಗೆ ಪುಷ್ಪಚಂದನಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ, ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ವಸ್ತ್ರವು ಲಭಿಸಿದರೂ, ಲಭಿಸದಿದ್ದರೂ, ಽಥಾದಿಗಳಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸಿದರೂ, ಕಾಲುನಡೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿದರೂ ಆಪಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಸಮಾನವೇಹೊರತು ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ ಸ್ವಭಾವದುರ್ಜನರಾದ ಬೇರೆಯವರು ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರೂ, ಸ್ತುತಿಸಿದರೂ ನಾನು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೋಪವನ್ನಾಗಲಿ, ಸಂತೋಷವನ್ನಾಗಲಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸತಕ್ಕವರನ್ನು ನಾನು ನಿಂದಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ ಸ್ತುತಿಸತಕ್ಕವರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮವಾಗಿ ಶ್ರೀಯಸನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ದೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು, ಬೇರೊಂದುವಿಷಯವನ್ನೂ ಗಮನಿಸದಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ! ಹೀಗೆ ನಾನು ನಿತ್ಯಸಂತೋಷಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ಕ್ರಮವಾದ ದೇಹಸಂಸ್ಕಾರಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನನ್ನ ದೇಹವು ಪುಷ್ಪವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ಮತ್ತು ಓ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ನೀನೂ ನನ್ನಂತೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು ನಮಗೆ ಶರೀರಸಂಬಂಧದಿಂದ ತೋರುವ ಜಾತಿರೂಪಾದಿವಿಕಲ್ಪಬುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದಂತೆ ಭಾವಿಸಬೇಕು ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಸಾತ್ವಿಕಾಹಂಕಾರವನ್ನು ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಲಯಹೊಂದಿಸಿದಂತೆ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಬೇಕು ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಆತ್ಮಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಲಯಹೊಂದಿದಂತೆ ಭಾವಿಸಿ, ಆ ಆತ್ಮನನ್ನೇ ಶರೀ

ರವಾಗಿಉಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತ, ದೇಹವ್ಯಾಪಾರವಲ್ಲವ ನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಪ್ರಾರಬ್ಧಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು- ಓ, ಪ,ಹ್ಲಾದಾ! ಈ ನನ್ನ ನಡತೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಹಳ ಗೋಪ್ಯವಾದುವೆಂದು ತಿಳಿ! ಇದು ಲೋಕಾಚಾರಕ್ಕೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ, ಬಹಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತೋರಿ ದರೂ, ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಈ ನನ್ನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಬಹಳ ರಹಸ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮ ಸೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು” ಎಂದನು ಓ ಧರ್ಮ ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಹೇಳಿದ ಪರಮಹಂಸಧರ್ಮವನ್ನು ಪ್ರ ಹ್ಲಾದನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ಯಥೋಚಿ ತನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಆತನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಸಿವಾಸಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿ ರುಗಿದನು ಇದು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

 { ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಗಳನ್ನು }
 ತಿಳಿಸಿದನು

ತಿರುಗಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ನಾರದನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಮಹರ್ಷೀ ಯಾನಾಗಲೂ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದ ನೆನದಿಂದ ಮನೆಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲೆಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಗತಿಯೇನು? ಇತರಾಶ್ರಮಗಳಂತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ ಗಾಗಲಿ, ಚಿತ್ತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಗೃಹಾಸಕ್ತರಾದ ನ ಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವಾದ ಸುಲಭೋಪಾಯವೇನಾದರೂ ಇದ್ದ ರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾ ನಾರದನು “ಓ ಧರ್ಮ ರಾಜಾ! ನೀನು ಅನೇಕವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದರೂ ಲೋಕಾನುಗ್ರ ಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನವನ್ನು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಹಳಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟೆನು ನಿನ್ನಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜ್ಞಾನಲಾಭವಾಗುವುದು ಆ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮ ಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಇದರಿಂದಲೇ ಪುಣ್ಯಪಾ ಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀಗಬಹುದು ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವವನು ಆ ಆಶ್ರ ಮಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳೇ ಮೊದಲಾ

ದತನ್ನ ಅವಶ್ಯಕಮರ್ಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ಅರ್ಪಿತವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತ. ಆ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ಅಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಕಾಲದಲ್ಲಿಹೊರತು, ಇತರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಅವರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಭಗವತ್ಕಥಾಮೃತಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿರಬೇಕು ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ತನ್ನ ಹೆಂಡರುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ನೋಹಪಾಶವನ್ನೂ “ತಾನು ತನ್ನ”ದೆಂಬ ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬಹುದು ಕನಸನ್ನು ಕಂಡವನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಮೇಲೆ, ತಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಕಂಡವಸ್ತುಗಳು, ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಇತರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಈ ಮನೆಮಂದಿಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲವೂ ಅಸ್ಥಿರಗಳೆಂದೂ, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಎರಕ್ತನಾಗಬೇಕು ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿ ಭೇದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶರೀರದಮೂಲಕವಾಗಿ ಬಂದುದೇಹೊರತು, ಆ ಭೇದವು ಆತ್ಮಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಹೀಗೆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಸತ್ಸಹವಾಸದ ಬಲದಿಂದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಮನೆಮಂದಿಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದವನಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಧಾರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಕರ್ಯಗಳನ್ನುಮಾತ್ರ ಅವರಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಜ್ಞಾತಿಗಳೂ, ತನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳೂ, ತನ್ನ ಹೆಂಡರುಮಕ್ಕಳೂ, ತನ್ನ ಬಂಧುಮಿತ್ರರೂ, ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕಡೆಯವರಾದ ಇತರರೂ, ಯಾವಯಾವುದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರೋ, ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತ, ತಾನುಮಾತ್ರ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಮಮಕಾರವಿಲ್ಲದಂತಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ತನಗೆ ಮಳೆಬೆಳೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಗಣಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿಯೇ ಆಗಲಿ, ಲಭಿಸಿದ ಧನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬಂದುದೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ದೇಹಪೋಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ತಾನು ಅನುಷ್ಠಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದರೇನು? ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ

ಬುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ತಮ್ಮದೆಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸಬಹುದೇಹೊರತು, ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಫಲವಿಲ್ಲ ! ಹಾಗೆ ಆಸೆ ಪಡತಕ್ಕವರನ್ನು ಕಳ್ಳರೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು ಅವರು ಕಳ್ಳರೆಂತೆ ಸಂಸಾರ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಬಿಳುವರು. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದವನು, ತನ್ನದೆಂದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟ ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಇತರವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬರುವ, ಬೆಕ್ಕು, ಇಲಿ, ನಾಯಿ, ಜಿಂಕೆ, ಬಂಟೆ, ಕತ್ತಿ, ಕಪಿ, ಕೀಟಗಳು, ನೋಣಿಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಪರಿವಾರದಂತೆಯೇ ತಿಳಿದು, ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕೇಹೊರತು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿಡಬಾರದು. ತಾನು ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಒದುಕುವ ತನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗಗಳಿಗೂ, ಇವಕ್ಕೂ ತಾರತಮ್ಯವೇನು ?

ಮತ್ತು ಗೃಹಸ್ಥನು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯೇ ಓಶೇಷಪ್ರಯಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ದೈವಿಕವಾಗಿ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ಆಯಾ ದೇಶಕಾಲಾನುಗುಣವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ನಾಯಿವರಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಚಂಡಾಲಜಾತಿಯವರೆಗಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ, ತನ್ನ ಕೈಲಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸಬೇಕು ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ತನ್ನವರೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಡುವುದೇನೋ ಕಷ್ಟವು, ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಸುವನು! ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಲ್ಲುವನು! ಗುರುಜನಗಳನ್ನಾದರೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವನು! ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾವನು ಸ್ತ್ರೀಮೋಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬಲ್ಲನೋ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಯಿಸಬಲ್ಲನು ಓ ಧರ್ಮಾಜಾ! ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡುವೆಲ್ಲಿ, ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದಲೂ ಮಲಮೂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿ, ಕೊನೆಗೆ ಭ್ರಷ್ಟಾವಶೇಷವಾಗಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕ ಈಶರೀರವೆಲ್ಲಿ? ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತೋರಿಸತಕ್ಕ ರತಿಸುಖವೆಲ್ಲಿ? ಆಕಾಶದಂತೆ ನಿರ್ಲೇಪನಾದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಸುಖವೆಂದರೇನು? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಸಂಗತಗಳು ! ಆದುದರಿಂದ ಪಂಡಿತನಾದವನು, ಈ ತತ್ವವನ್ನಾಲೋಚಿಸಿ, ಭಾರ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ

ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು ಹೀಗೆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಪತ್ನೀಪುತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತನಗೆ ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಾದಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಜೀವಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಸೆಪಡಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನೂ, ಅದರಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು ಮತ್ತು ಗೃಹಸ್ಥನು, ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ಮನುಷ್ಯರು, ಭೂತಗಳು ಪಿತೃಗಳು ಎಂಬೀ ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ತನಗೂ, ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು, ತನ್ನ ಕುಲೋಚಿತವಾದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣದಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು ದೊಡ್ಡ ಯಾಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದಾಗ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಯಾಗಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿ, ಅವುಗಳಿಂದಲೂ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬಹುದು ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಖದಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಆನ್ನಾದಿಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನು ಸಂತೋಷಪಡುವಂತೆ, ಅಗ್ನಿ ಮುಖವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ ಸಂತೋಷವಲಾರನು ಅದುದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯವೈಶ್ಯರೆಂಬ ಮೂರು ವರ್ಣದವರೂ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ದ್ರವ್ಯಾನುಕೂಲ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಭಾದ್ರಪದಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷವು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯದಿನದಲ್ಲೆ ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ, ಅವರ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಾಯಣಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಿನಗಳು, ಮೇಷತುಲಾ ಸಂಕ್ರಮಣಗಳೆಂಬ ವಿಷುವತ್ತುಣ್ಯದಿನಗಳು ವ್ಯತಿಪಾತಗಳು, ತಿಥಿಕ್ಷಯ, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಗಳು, ದ್ವಾದಶಿ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಶ್ರವಣಕ್ಷತ್ರ, ರುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯೆ, (ಅಕ್ಷತೃತೀಯೆ), ಕಾರ್ತಿಕಶುಕ್ಲನವಮಿ. ಮಾರ್ಗಶಿರ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀ

ದಿನಗಳು, ಮಾಘಶುಕ್ಲಸಪ್ತಮಿ, ಮುಖಾನಕ್ಷತ್ರದೊಡಗೂಡಿದ ಪೌರ್ಣಮಿ, ಆಯಾ ಮಾಸದ ಪ್ರಧಾನನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಪೌರ್ಣಮೀತಿಥಿಗಳು, ಅನೂರಾಧೆ, ಶ್ರವಣ, ಉತ್ತರ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಪದಗಳೆಂಬ ಐದುನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಡಗೂಡಿದ ದ್ವಾದಶೀತಿಥಿ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ಉತ್ತರಾನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಏಕಾದಶಿ, ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ, ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರ, ಇಂತಹ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥನು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಶ್ರೇಯಃಕಾರಣಗಳಾದ ಇತರಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೂ ಇವು ಉತ್ತಮ ದಿನಗಳಾದುದರಿಂದ, ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆವಶ್ಯವಾಗಿ ಸ್ನಾನದಾನಾದಿಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಇವು ಆಯುರ್ವೃದ್ಧಿಗೂ ಕಾರಣಗಳು ಈ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಸ್ನಾನ, ಜಪ, ಹೋಮ, ತಪಸ್ಸು, ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣತೃಪ್ತಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೂ ವೈಶ್ಯರಿಗೂ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸತ್ಕಾರಗಳು, ಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧಗಳು, ಭೂತತೃಪ್ತಿ, ದಾನಧರ್ಮಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ತಮಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುವು ಮತ್ತು ಗೃಹಸ್ಥನು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಪುಂಸವನ, ಸೀಮಂತ, ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮರಣಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ದಹನಾದಿಸಂಸ್ಕಾರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದಹನವಾದಮೇಲೆ ನಡೆಸತಕ್ಕ ನಿತ್ಯವಿಧಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ನಾನದಾನಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ಉತ್ತಮಫಲವುಂಟು, ಓರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕಾಲನಿಯಮವನ್ನು ಹೇಳಿದೆನಷ್ಟೆ! ಇನ್ನು ದೇಶನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸತ್ಪಾತ್ರವು ದೊರಕುವುದೋ ಆ ದೇಶವೇ ದಾನಾದಿಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನವೆನಿಸುವುದು. ಮತ್ತು ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಗಳಿರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳೂ, ತಪಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ದಯೆ, ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪೂಜೆ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳೂ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪವಿತ್ರಸ್ಥಳಗಳು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ, ಉತ್ತಮಫಲವನ್ನು ಹೊಂದು

ಹುದು ಮತ್ತು ಪುರಾಣಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾದ ಗಂಗೆ, ಪುಷ್ಕರ, ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳ ತೀರಪ್ರದೇಶಗಳೂ, ಮಹಾತ್ಮರು ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳೂ, ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುವುವು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಗಯೆ, ಪ್ರಯಾಗೆ, ವುಲಹಾಶ್ರಮ, ಸೈಮಿಶಾರಣ್ಯ, ಫಲ್ಗುನೀನದಿಯು ಹರಿಯತಕ್ಕ ಸ್ಥಳ, ರಾಮಸೇತು, ಪ್ರಭಾಸತೀರ್ಥ, ದ್ವಾರಕೆ, ಕಾಶಿ, ಮಥುರ, ಪಂಪಾಸರಸ್ಸು, ಬಿಂದುಸರಸ್ಸೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮಮಾಶ್ರಮ, ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ, ಅಲಕನಂದೆ, ಚಿತ್ರಕೂಟ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳೂ, ಮಹೇಂದ್ರ, ಮಲಯ, ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ತಪ್ಪಲುಗಳೂ. ಭಗವಂತನು ಅರ್ಚಾರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ಪವಿತ್ರವೆನಿಸುವುವು ಶ್ರೇಯೇಕಾಂಕ್ಷಿಯಾದ ಪುರುಷನು, ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಅಗಾಗ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ಇಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಒಂಪೊಂದು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವೂ ಸಹಸ್ರಗುಣಾಧಿಕವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಮತ್ತೊಂದು ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು ನಾನು ದಾನಧರ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಸತ್ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾದರೆ, ಈಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರವಾದ ಸತ್ಪಾತ್ರವು ಸಿಕ್ಕುವುದೇ ಕಷ್ಟವು ಅದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಪಂಡಿತರು, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲವೂ ಅಂತರಾತ್ಮ ನಾಗಿರುವ ಆ ಪರಮಪುರುಷನೊಬ್ಬನೇ ಸತ್ಪಾತ್ರವೆಂದೂ, ನಾನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೇ ಅರ್ಪಿತಗಳಾಗಬೇಕೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವರು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಅಷ್ಟೇಕೆ? ನಿನ್ನ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಎಷ್ಟೋಮಂದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ರಾದ ಮಹಾತ್ಮರೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ಅವನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಸನಕಾದಿಗಳೂ, ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದರೂ, ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏರ್ಪಟ್ಟನಲ್ಲವೆ? ಅದುದರಿಂದ ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಸತ್ಪಾತ್ರವೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದ ವಿಷಯವು! ಅನೇಕ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಕ್ಕೆ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನೇ ಮೂಲವೆನಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆಯುವಂತೆ

ಅವನಿಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಆರಾಧನದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳೂ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವುವು ಆ ಭಗವಂತನೇ ಜೀವರಾಶಿಗೆ, ದೇವತೆಗಳೆಂದೂ, ಮನುಷ್ಯರೆಂದೂ, ತೀರ್ಥಕ್ಕುಗಳೆಂದೂ ಆಕಾರಭೇದಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆದರಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಜೀವಶರೀರಕನಾಗಿ ಶಯನಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಪುರುಷನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವನು ಆದರೆ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿರೂಪದಿಂದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾನು ಸೇರಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂದಾದರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಯಾರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಯಾರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುವವೋ, ಅವರನ್ನೇ ಉತ್ತಮಪಾತ್ರವೆಂದೆಣಿಸಬೇಕು ಈ ಗುಣಗಳ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಸರಿಸಿಯೇ ಪಾತ್ರಾಪತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಮೊದಲ ಕೃತಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಜ್ಞಾನವು ತಗ್ಗುತ್ತಬಂದು, ಒಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರಭಾವವು ಹೆಚ್ಚಿ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಪಂಡಿತರು ತ್ರೇತಾದಿಯುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಾ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸತೊಡಗಿದರು. ತತ್ಪಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಇತರರಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮೂಢರಿಗೂಕೂಡ, ಅಂತಹ ವಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವಜ್ಞಾನವೂ, ಭಕ್ತಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿ, ಅವರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವಂತಾಯಿತು ಅವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾರಾಧಿಸತಕ್ಕವರು ತಾವು ಕೋರಿದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಬಂದರು. ಆದರೆನು? ಹೀಗೆ ಅರ್ಚಾವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸತಕ್ಕವರೂಕೂಡ, ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪರಾದ ಇತರ ಜನರನ್ನು ಗೌರವಿಸದೆ, ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಬಂದರೆ. ಆ ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನವೂ ಅವರಿಗೆ ಸಫಲವಾಗಲಾರದು. ರಾಜಾ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ,

ತಪಸ್ಸು, ತತ್ಪಜ್ಞಾನ, ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಭಗವದಂಶವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವರು ಇದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಸತ್ಪಾತ್ರನೆಂದು ಪಂಡಿತರು ನಿರ್ಣಯಿಸುವರು ಇದಲ್ಲದೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ಪಾದಜಸ್ಪಿನಿಂದ ಪಾವನಮಾಡುತ್ತ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂಕೂಡ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೇ ತನ್ನ ದೈವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವನು ಇನ್ನು ಸ್ತುತವಂತವರು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ?" ಎಂದನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—

{
 ನಾರದನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಬೇರೆಕೆಲವು ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮ
 (ಗರ್ವಾ, ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದುದು)
 }

“ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ ಕೇಳು ! ದ್ವಿಜರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯರೆಂಬ ಮೂರುವರ್ಣದವರಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವರು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ತಪೋನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವರು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿಯೂ, ಇತರರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುವರು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಕರ್ಮಯೋಗಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿರುವರು ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವರಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನು ಸಹಾಯನಾತ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದವರೇ ಉತ್ತಮನಾತ್ರವೆನಿಸುವರು ಆದುದರಿಂದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಬಯಸತಕ್ಕವರು, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಕೊಡತಕ್ಕ ಹವ್ಯಕವ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅಂತಹ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠರಿಗೇ ಸಿಸಿಯೋಗಿ ಸಬೇಕು ಅಂತಹ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮನಿಷ್ಠರಾದವರಲ್ಲಿಯೇ, ಅವರವರ ಜ್ಞಾನತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವೆಂದು ತೋರಿದವರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧ

ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ, ಪಿತೃಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮೂವರನ್ನೂ ನಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಬೇಕು ಅಷ್ಟುಮಂದಿಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಲಭಿಸದಿದ್ದಾಗ, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದೊಂದುಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನಾದರೂ ನಿಯಮಿಸಿ ಭೋಜನವನ್ನಿಕ್ಕಬೇಕು ಬಹಳ ಧನವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚುಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಿಮಂತ್ರಿಸಬಾರದು ಎಕೆಂದರೆ, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೇಶಕಾಲಪಾತ್ರಗಳೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ, ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಂತೆ ನಿಯತವಾಗಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಬಂಧುತ್ವದ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿದರೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಾರದು ಆದುದರಿಂದ ಈಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಶುದ್ಧವಾದ ದೇಶಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ, ವಿಷ್ಣುಸ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನನ್ನು ನಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವನ್ನದ್ದೇತಿಸಿ ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸತಕ್ಕ ಅನ್ನದಾನವು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಕ್ಷಯವಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಆದರಿಂದ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟು ಓಧರ್ಮರಾಜಾ ! ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಋಷಿಗಳಿಗೂ, ಪಿತೃಗಳಿಗೂ, ಭೂತಗಳಿಗೂ, ಬಂಧುಗಳಿಗೂ, ತನಗೂ, ಅನ್ನವನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಆ ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಭಗವದ್ರೂಪದಿಂದ ಭಾವಿಸಬೇಕು ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಭುಜಿಸತಕ್ಕ ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೇ ಪಕ್ಷಮಾಡಿ, ಆ ಅನ್ನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು ಇದರಿಂದ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವಂತೆ, ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಂದ ಮಾಂಸದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಲಾರರು. ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಯು ಎಂದಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲ. ಭೂತದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡದಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮಧರ್ಮವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಇತರ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಯಾವನೂ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಬಾರದು ಕೆಲವರು ಯಾಗ

ಮಾಡುವ ನೆವದಿಂದ ಪಶುವಧವನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಯಜ್ಞತತ್ವವನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾಗಿಯೂ, ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೋ, ಹೀಗೆ ಪರು ಪುರೋಡಾಶಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಯಜ್ಞಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞವನ್ನೇ ಮೇಲೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನೇ ಅನುಷ್ಠಿಸುವರು ಈ ವಿಧಿಯುಳ್ಳ ಕರ್ಮಯಜ್ಞಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರು, ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಯೋಗಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡುವರು ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪಶುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕ ಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ಭಯಪಟ್ಟು, ನಿಂದಿಸುವುವು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕೆಲವು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಆ ಕರ್ಮಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞವನ್ನೇ ಅನುಷ್ಠಿಸುವರು ಧರ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಪುರುಷನು, ದೈವಲಬ್ಧವಾದುದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಕೆಲವರು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುಂಟು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧರ್ಮವೆಂದೂ, ಪರಧರ್ಮವೆಂದೂ, ಉಪಧರ್ಮವೆಂದೂ, ದಾಂಭಿಕಧರ್ಮವೆಂದೂ ಅಭಾಸಧರ್ಮವೆಂದೂ ಐದು ಭೇದಗಳುಂಟು. ಸ್ವಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕರವಾಗಿ ದ್ವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವು ವಿಧರ್ಮಗಳೆನಿಸುವುವು. ಒಬ್ಬರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಅನುಷ್ಠಿಸುವುದು ಪರಧರ್ಮವೆನಿಸುವುದು ವೇದವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಪಾಷಂಡಾದಿಧರ್ಮಗಳು ಉಪಧರ್ಮಗಳು ಪರರನ್ನು ವಂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಧರ್ಮಗಳು ದಾಂಭಿಕಧರ್ಮಗಳೆನಿಸುವು ವಿಧಿವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅದರಂತೆ ನಡೆಸುವುದು (ಎಂದರೆ ಗೋದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವವನು, ಈಗಲೋ ನಾಳೆಯೋ ಖಾಯುವುದಕ್ಕಿರುವ ಹಸುವನ್ನು ದಾನಮಾಡುವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದುವು) ಶಿಲಧರ್ಮವೆನಿಸುವುವು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟರೂ, ಅಧರ್ಮದ ಶಾಖೆಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವೇ ಹೇರತು, ಧರ್ಮವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರವು ಆದುದರಿಂದ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದವನು, ಇವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಅವರವರ

ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೂ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳೇ ಮನಶ್ಚಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೇ ಹೊರತು, ಇತರ ಧರ್ಮಗಳು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ಫಲಕಾರಿಗಳಲ್ಲ. ಪುರುಷನು ದರಿದ್ರನಾಗಿದ್ದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ಧನವನ್ನು ಪೇಕ್ಷಿಸಬಾರದು ದೈವಲಬ್ಧವಾದುದನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ತಿಂದು ತೃಪ್ತಿಪಡುವ ಹೆಚ್ಚುವಿನಂತೆ, ತನಗೆ ದೈವಿಕವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ದೇಹಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿರುವುದೇ ಉತ್ತಮವೃತ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿಯೂ, ಸಿತ್ಯಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಆನಂದಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಸುಖವು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ಆಸೆಪಟ್ಟು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನಾಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಲಭಿಸಲಾರದು ಪಾಪರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿನಡೆಯತಕ್ಕವನಿಗೆ, ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಚರ್ಮಮಯವಾಗಿ ತೋರುವಂತೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಸಿತ್ಯಸಂತೋಷಿಯಾಗಿರತಕ್ಕವನಿಗೆ, ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಸುಖಮಯವಾಗಿಯೇ ತೋರುವುವು ಸಿತ್ಯಸಂತೋಷಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು, ಕೇವಲಜಲಾಹಾರದಿಂದಲೇ ಬೊಪ್ಪದಕ್ಷಿಣವನ್ನುಮಾಡಿ ಸುಖದಿಂದ ಬರಬಹುದು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಧನವನ್ನು ಯಾಚಿಸಬೇಕಾದುದೇ ಇಲ್ಲ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನು, ವಿಷಯಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತ, ಎಷ್ಟಾದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಾಯಿಯಂತೆ ತಿರುಗಿ ಎಲ್ಲರಸಿಂಹೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆತನ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ಸೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವೂ, ತಪಸ್ಸೂ, ಖ್ಯಾತಿಯೂ, ಎಲ್ಲವೂ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನಶಿಸುವುವು ಇಂದ್ರಿಯಚಾಪಲ್ಯವುಳ್ಳವನ ಜ್ಞಾನವು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದು ಲೋಭಬುದ್ಧಿಯು ಎಂತವರಿಗೂ ಇರಬಾರದು. ಲೋಭಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೀನವಾದ ದುರ್ಗುಣವು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವುದರಿಂದ ಕಾಮವನ್ನು ನೀಗಿಸಬಹುದು. ಹಗೆತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಕೋಪವೂ ಆಡಗಿಹೋಗುವುದು ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತಿ

ದ್ಧರೂ ಲೋಭವೆಂಬುದುಮಾತ್ರ, ತಗ್ಗಲಾರದು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಎ
 ಷೋಜನರು ಅನೇಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದಿದ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರೂ, ಲೌಕಿಕ
 ವೈದಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸಂಶಯವನ್ನು
 ನಿವಾರಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಗಣ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ,
 ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅಸಂತುಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಒಂದೇ ದುರ್ಗುಣದಿಂದ ನರಕದಲ್ಲಿ
 ಬಿದ್ದಿರುವರು ಅದುದರಿಂದ ಕಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃ
 ಪ್ತನಾಗಿರುವುದೇ ವಿವೇಕಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವು “ಆದಂ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಹಜ
 ವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು
 ಹೇಗೆ” ಎಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ ? ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದರಿಂದ
 ಕಾಮವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಆ ಕಾಮವನ್ನಡಗಿಸುವುದರಿಂದ ಕೋ
 ಪವನ್ನು ಜಯಿಸಬಹುದು ಹಣದಿಂದಂಟಾಗುವ; ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ
 ದರಿಂದ ಲೋಭವನ್ನು ನೀಗಿಸಬಹುದು. ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಯ
 ವನ್ನು ನೀಗಿಸಬಹುದು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಸಾವು ನಿಶ್ಚಯವೆಂಬ ತತ್ವಜ್ಞಾ
 ನವು ಶೋಕವೋಹಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದು ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಾತ್ಮರ ಸೇವೆ
 ಯಿಂದ ಡಂಭವನ್ನೂ, ಮೌನದಿಂದ ತನ್ನ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನಕಾರಿ
 ಗಳಾದ ಲೋಕವಾರ್ತಾದಿಗಳನ್ನೂ, ದೇಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿ
 ಡುವುದರಿಂದ ಹಿಂಸಾಭಯವನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದಲೂ,
 ಮನಸ್ಸುಮಾಧಾನದಿಂದಲೂ, ಯೋಗಬಲದಿಂದಲೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇತರ
 ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದಲೂ, ದೈವಿಕವಾಗಿಯೂ, ದೇಹಜನ್ಯವಾಗಿಯೂ ತನಗೆ
 ಬಂದೊದಗುವ ತಾಪತ್ರಯವೆಂಬ ಮೂರುಬಗೆಯ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸ
 ಬಹುದು ಹಾಗೆಯೇ ಸಾತ್ವಿಕಾಹಾರದಿಂದ ನಿದ್ರೆಯನ್ನೂ, ಸತ್ವಗುಣದಿಂ
 ದ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸಬ
 ಹುದು ಹೀಗೆ ಕಾಮಾದಿದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉ
 ಪಾಯಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು ಗುರುಭಕ್ತಿಯೊಂದಿದ್ದರೆ
 ಮನುಷ್ಯನು ಗುರುಸೇವೆಯಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಸಾ
 ಙ್ಕಾರದ್ಭಗವಂತನೇ ಆಚಾರ್ಯರೂಪದಿಂದ ತಿಷ್ಠ್ಯರನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವನು ಆ

ದುರಿದರಿಂದ, ಜ್ಞಾನಪ್ರದನಾದ ಅರ್ಚಾರ್ಯನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕವನು, ಎಷ್ಟೇಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾಗಿದ್ದರೂ, ಎಷ್ಟೇ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಬಂದರೂ, ಅವನ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಬಂದು ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸುರಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅನೆಗಳ ಸ್ಥಾನದಂತೆ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವಂಥದೊಂದು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಾರವು ಓ ಧರ್ಮಾಜಾ! ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ, ಯೋಗೀಶ್ವರಿಂದ ಅನವರತವೂ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳುಳ್ಳ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಗವಂತನೇ ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿರುವನು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಕೆಲವರು ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ತಮ್ಮಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸುವರಲ್ಲವೆ? ಇದರಂತೆಯೇ ಅರ್ಚಾರ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಮೂಢರು, ಅರ್ಚಾರ್ಯನನ್ನು ಸಾಧಾರಣಮನುಷ್ಯನೆಂದೇ ಎಣಿಸುವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವರವರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಯೋಜನವು ಆ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾರದ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನಗಳು. ಇಂದ್ರಿಯಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದಮೇಲೆಯೂ, ಅದು ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ಸಮಾಧಿಯೋಗವನ್ನು ಕೈಗೊಡಿಸದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಸಾಧಿಸಿದ ಇಂದ್ರಿಯಜಯವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಜೀವನಾರ್ಥವಾದ ಯಾಜನಾದಿಕರ್ಮಗಳು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೂ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸದಿದ್ದರೆ, ಆ ಕರ್ಮಗಳೂ ವ್ಯರ್ಥವೆನಿಸುವುವು. ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿಮುಖರಾದವರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಶ್ರಾತಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮಗಳಾವುವೂ ಫಲಕಾರಿಗಳಲ್ಲ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲ ಪ್ರತಿಮನುಷ್ಯನೂ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಸಂಸಾರಪಾಶವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಶರೀರಮಾತ್ರಸಹಾಯಕನಾಗಿ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಶ್ರಮವಾದ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ನಿರ್ಜನವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದು, ಭಿಕ್ಷೆಮಾಡಿ ತಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಿತವಾಗಿ ಭುಜಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅವನು ಶುಚಿಯಾದ ಸಮಪ್ರ

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಸನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ದರ್ಭಾಸ್ತರಣವನ್ನೂ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನೂ, ಅದರಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಹಾಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತು “ಓಂ” ಎಂಬ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರವನ್ನು ಪುನಶ್ಚರಣಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಪೂರಕ, ಕುಂಭಕ, ರೇಚಕಗಳೆಂಬ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನೂ ಆಪಾನವಾಯುವನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೆ ದೃಢವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರೆಗೆ, ತನ್ನ ಮೂಗಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಈ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಮನಸ್ಸು ಆಗಾಗ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಸುಖದ ಕಡೆಗೆ ಆಸೆಯಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದು. ಆದರೆ ಬಲಾತ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅದನ್ನೆಳೆದು ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಪುರುಷನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೆ ನಿಳಿಸಬೇಕು ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಬಂದರೆ, ಆ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷಯಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ದೃಢವಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ, ಬೆಂಕಿಯು ತನಗೆತಾನೇ ನಂದಿಹೋಗುವಂತೆ, ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಾಣದ ಮನಸ್ಸು ತನಗೆತಾನೇ ಶಾಂತವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡದೆ, ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸು, ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವೆಂಬೀ ಮಹಾನಂದವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ, ಎಂದಿಗೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗಲಾರದು. ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವಾದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ತೊರೆದು, ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದವನು, ತಿರುಗಿ ಆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಿಗೇ ಆಪೇಕ್ಷಿಸುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ವಾಂತಿಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಶೇಷಡುವ ಮೂಢನಂತೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ದೇಹವು ಆತ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದುದೆಂದೂ, ಎಂದಿದ್ದರೂ ಆದು ಮರಣಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದೆಂದೂ, ಆ ದೇಹವು ಕೊನೆಗೆ ಅಮೂಢ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಕ್ರಿಮಿರೂಪವಾಗಿಯೂ, ಭಸ್ಮವಾಗಿಯೂ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವುದೆಂದೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆಯೂ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು,

ಆ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮರೆತು, ತಿರುಗಿ ಆದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸಿ ಪೋಷಿಸುವುದಾದರೆ, ಇಂತವರು ವಾಂತಿಯಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಭಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದಾಸೆಪಡುವ ಮೂಢರಿಗೆ ಸಮಾನವಲ್ಲವೆ? ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಸದಿರತಕ್ಕ ಗೃಹಸ್ಥನೂ, ಗುರುಕಲವಾಸಾದಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ, ಆಗಾಗ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಾಸಮಾಡುವ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಲೋಲನಾದ ಸನ್ಯಾಸಿಯೂ, ಈ ನಾಲ್ವರೂ, ಅಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಿಗೆ; ಅಪ್ರಪ್ರಥೆಯನ್ನು ತರುವ ವೇಷಧಾರಿಗಳೇ ಹೊರತು, ನಿಜವಾದ ಅಶ್ರಮಿಗಳಲ್ಲ, ಬಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟು, ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಅಂತವರ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ದೂರವಾಗಿರಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಅವರೂ ಡನೆ ಸೇರಬಾರದು ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆತ್ಮವು ವಿಲಕ್ಷಣವೆಂಬುದನ್ನೂ, ಆ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಸಿಯಮಿಸುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ, ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಅಭಿಮಾನವು ಹುಟ್ಟಲಾರದು ಈ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ನಿರ್ಮಲವಾಗುವುದು ಅಂತವನು ಯಾರಿಗಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಪೋಷಿಸಬೇಕು? ಈ ದೇಹಪೋಷಣೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಕ್ಕಾಗಲಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಾಗಲಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಅದು ದರಿಂದ ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮರಿಗಿಂತಲೂ ದೇಹವು ಬೇರೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಆ ದೇಹವನ್ನು ಪೋಷಿಸಲಾರನು. ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ತತ್ವಜ್ಞರಾದ ಪಂಡಿತರು ಶರೀರವನ್ನು ರಥವೆಂದೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಕುದುರೆಗಳೆಂದೂ. ಆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿವಾಳದ ಹಗ್ಗವೆಂದೂ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾರಥಿಯೆಂದೂ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗಗಳೆಂದೂ, ಬಲವನ್ನು ದೃಢವಾದ ಕಟ್ಟುಗಳೆಂದೂ, ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ಉದಾನ, ವ್ಯಾನ, ಸಮಾನಗಳೆಂಬ ಪಂಚ ಪ್ರಾಣಗಳೂ ಮತ್ತು ನಾಗ, ಕೂರ್ಮ ಕೃಕರ, ದೇವದತ್ತ, ಧನಂಜಯಗಳೆಂಬ ಐದು ಉಪಪ್ರಾಣಗಳೂ ಸೇರಿ ಈ ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ವಾಯುಗಳನ್ನು ಆ ರಥದ ಇರಿಚಿಯೆಂದೂ, ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳೆರಡನ್ನೂ ಎರಡು ಚಕ್ರ

ಗಳೆಂದೂ, ದೇಹಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ಜೀವನನ್ನು ರಥಿಕನೆಂದೂ, ಪ್ರಾಣವಮಂತ್ರವನ್ನೇ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳೆಂದೂ, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ ಲಕ್ಷ್ಯವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು ಈ ಜೀವನೆಂಬ ರಥಿಕನಿಗೆ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಲೋಭ, ಶೋಕ ಮೋಹ, ಭಯ, ಮದ, ಮಾನ, ಅವಮಾನ, ಅಸೂಯೆ, ವಂಚನೆ, ಹಿಂಸೆ. ಮತ್ಸರ, ಕ್ರೋಧ, ಪ್ರಮಾದ, ಹಸಿವು, ನಿದ್ರೆ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಶತ್ರುವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು ಈ ಶತ್ರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲರಜೋಗುಣಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವು ಕಲವು ಕೇವಲ ತಮೋಗುಣಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವು ಕೆಲವು ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವೋದಾದರೂ ಒಂದರೊಡನೆ ಮಿಶ್ರವಾದ ಸತ್ವಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳವು ಕೆಲವು ಜೀವನು ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಸಮುದಾಯರೂಪವಾದ ಈ ರಥವು ತನಗೆ ವಶವಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ, ಮಹದನುಗ್ರಹದಿಂದ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಭಗವಂತನನ್ನೇ ತನಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು ಈ ಮೋಕ್ಷೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಸಂತೋಷಪಡಬೇಕೆಂಬುದ್ದೇಶವುಳ್ಳವನು, ಆ ದೇಹಾದಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ದೇಹಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಆಶಿಸಬಾರದು ಜೀವನು ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸದೆ, ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಕೆಟ್ಟದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತಿರುಗುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಕುದುರೆಗಳೂ, ಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಸಾರಥಿಯೂ ಆತನನ್ನು ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ದುರ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು, ಅಲ್ಲಿ ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಶಬ್ದಾಧಿವಿಷಯಗಳೆಂಬ ಕಳ್ಳರ ಕೃಗಿಸಿಕ್ಕಿಸುವುದು. ಆ ಕಳ್ಳರು ಆಗ ಇವನನ್ನು ಅವನ ರಥ, ರಥಾಶ್ವ, ಸಾರಥಿಗಳೊಡನೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹಾಳುಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ತಳ್ಳುವರು ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮವೆಂದೂ, ನಿವೃತ್ತಿಕರ್ಮವೆಂದೂ ಎರಡುಬಗೆಯುಂಟು ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮವೆಂಬುದು ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಸುಖವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ತಂದು ಸೇರಿಸುವುದು ನಿವೃತ್ತಿಕರ್ಮವು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮಗಳನ್ನು

ರೂಪವನ್ನು ನಿವರಿಸುವನು ಕೇಳು | ಆಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ದರ್ಶ, ಪೂರ್ಣಮಾಸ, ಜಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ, ಪಶುಯಾಗ, ಸೋಮಯಾಗ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಒಲಿಹರಣ, ಮುಂತಾದ ವೈದಿಕಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟಕರ್ಮಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಈ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡು ವ್ಯರ್ಥವಾದವುಗಳೆಂದು ವ್ಯಾಜ್ಞಾನಿಕರು ವಾಗಿರುವುವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಾರ್ಥಿಗಳಾದವರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ, ಇವೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರೀಸಿ ವನಶ್ಚುಡ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರವು ಈ ಕರ್ಮಗಳೇ ಫಲಾರ್ಥಿಯೆಲ್ಲದೆ ಭಗವದರ್ಪಣರೂಪವಾಗಿ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದಲ್ಲಿ, ಮನಶ್ಚಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿಕರ್ಮಗಳೆನಿಸುವುವು. ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು, ತೋಪುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಕೊಳಬಾಸಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವುದು, ಇತರರಿಗೆ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಗಳೆನಿಸುವುವು ಇವುಗಳೂ ಫಲಾರ್ಥಿಯೆಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿದಾಗ, ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕಗಳಾಗಿ ನಿವೃತ್ತಿಕರ್ಮಗಳೆನಿಸುವುವು ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ | ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವು ತ್ರೈವರ್ಣಿಕನು, ಆ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಪಂಚಭೂತಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರದೊಡನೆ ಧೂಮಾದಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಧೂಮ, ರಾತ್ರಿ, ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಕ್ಷಿಣಾಯನ, ಪಿತೃಲೋಕ, ಆಕಾಶವೆಂಬೀ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೇರಿ, ಅಮೃತಮಯವಾದ ದೇಹದಿಂದ ಆ ಚಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು ಆ ಕರ್ಮಫಲವು ತೀರಿದೊಡನೆ, ಅವನಿಗುಂಟಾಗಿದ್ದ ಅಮೃತಮಯವಾದ ಶರೀರವು ಕ್ಷಯಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಒಡನೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲಿ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಧೂಮ, ಮೇಘ, ವರ್ಷ, ಓಷಧಿ, ಅನ್ನ, ರೇತಸ್ಸು, ಎಂಜಿವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ತಂಗುತ್ತ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು, ತಿರುಗಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟುವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಗರ್ಭಾಧಾನವೇ ನೋಡಲಾಗಿ ಶ್ರುತಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವನೂಕೂಡ,

ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತಿರುಗಿ ಧೂಮಾದಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೋಗಿಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಪಿತೃಯಾನವೆಂದೂ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಳಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಪುನರ್ಭವಯಾನವೆಂದೂ ಹೆಸರು ನಿವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದ ದೇವಯಾನವೆಂಬ ಬೇರ ಮಾರ್ಗವುಂಟು ಇದನ್ನೇ ಅರ್ಚಿರಾದಿಮಾರ್ಗವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳವರು, ಕರ್ತೃಂದ್ರಿಯವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಸಿಬಿಡುವರು ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪವೆಂಬ ಅಲೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸುವರು ಸತ್ಪ್ರಾಧಾನವಾದ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಾಧೀನವಾಗಿ ಮಾಡುವರು ಆ ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅಕ್ಷರಸಮುದಾಯರೂಪವಾಗಿ ಭಾವಿಸುವರು ಆ ಅಕ್ಷರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಓಂಕಾರವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದುದಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವರು. ಓಂಕಾರವನ್ನು ಅದರ ಚತುರ್ಥಮಾತ್ರೆಯಾದ ಬಿಂದುನಾದದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಬಿಂದುನಾದವನ್ನು ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಜರನಾದ ಜೀವನಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಜೀವನನ್ನು ಮಹದಾತ್ಮಕವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವರು ಇಂತವರು ಅರ್ಚಿರಾದಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೊದಲಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ದಿವಸ, ಪ್ರಾಹ್ಣ, ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ, ಪೂರ್ಣಿಮೆ, ಉತ್ತರಾಯಣ, ಅಮಾನವ, ಚಂದ್ರ, ವಿದ್ಯುತ್ತು, ವರುಣ, ಇಂದ್ರ, ವಿರಾಟ್ಯುಗಳೆಂಬ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ, ಆತಿವಾಹಿಕರಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಪರವ್ಯೂಹಾದ್ಯವತಾರಗಳುಳ್ಳ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದುವನು ಹೀಗೆ ಆತ್ಮೋಪಾಸನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವನು, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರ್ಚಿರಾದಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಾಟಿದಮೇಲೆ, ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ತೊರೆದು, ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಗುಣಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಇಂತವನು ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಲಾರನು. ಈ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ದೇವಯಾನವೆಂದು ಹೆಸರು, ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗತಕ್ಕವನು ಕೊನೆಗೆ ಸೇರತಕ್ಕ ಪ್ರಾಪ್ಯವಸ್ತುವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ಭಗ

ವಂತನಿಗೆ ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವ್ಯೂಹಗಳುಂಟು 'ಈ ವ್ಯೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಸಂಕರ್ಷಣವೆಂಬ ಮೂರು ವ್ಯೂಹಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ, ಎಚ್ಚರ, ಕನಸು, ಸುಷುಪ್ತಿಯೆಂಬ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕರೆನಿಸುವರು. ಈ ಮೂರುವ್ಯೂಹಗಳನ್ನೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಶ್ವವೆಂದೂ, ತೈಜಸವೆಂದೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿರುವ ಆಕಾರ, ಉಕಾರ, ಮಕಾರಗಳೆಂದಲೂ ಈ ಮೂರು ವ್ಯೂಹಗಳೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುವು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ವ್ಯೂಹವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ವಾಸುದೇವನು, ಈಮೇಲೆ ಹೆಣ್ಣಿದ ಎಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣಭೂತನಾಗಿರುವನು ಹೀಗೆ ಪರವ್ಯೂಹಾದಿಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಗವಂತನೇ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನವು ಹೀಗೆ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಪಿತೃಯಾನದೇವಯಾನಗಳೆಂಬ ಈ ಎರಡುಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿದವರೂಕೂಡ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಸಹೋಗದೆ ಭಕ್ತಿಬಲದಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಸೇರುವರು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲೂ, ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಇವೆರಡರ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಇರತಕ್ಕವನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ! ಉತ್ತಮಾಧಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಜೇತನಾಜೇತನಗಳೂ, ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಯೂ, ಸಮಷ್ಟಿಜೀವನೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಜೀವನೂ, ಆ ಜೀವನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯಗಳಾದ ಅಜೇತನವಸ್ತುಗಳೂ, ನಾಮರೂಪಾತ್ಮಕಗಳಾದ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವೇ! ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರತಕ್ಕ ದೇಹವಾಗಲಿ, ಸುಖಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದನುಭವಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಪುರುಷರು ಯಾವಾಗಲೂ ಆಸೆಪಡತಕ್ಕ ನಸ್ತುವೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆನಿಸುವುದು. ಅಂತಹ ವಸ್ತುವು ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ನಾನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರಕ್ಕೆಡೆಯಾದ ಶರೀರದಂತೆಯೇ, ನನ್ನದೆಂ

ಬ ಮಮಕಾರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಚಬ್ಬಾದಿವಿಷಯಗಳೂ ಅನಿತ್ಯಗಳು ! ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋಸುಖಾನುಭವಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ದೇಹವು, ಎಚ್ಚರವಾದ ಮೇಲೆ ಕಾಣದೆಹೋಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ “ನಾನು” ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವುಮಾತ್ರ ಅನುಸರಿಸಿಬರುವುದರಿಂದ, ದೇಹವು ಆತ್ಮವಲ್ಲವೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು ಆದರಂತೆಯೇ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುವ ಶರೀರವೂಕೂಡ ಆತ್ಮವಲ್ಲವು, ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಎರ್ಪಟ್ಟ ನಿಸ್ಸತ್ಯತ್ವಾದಿ ಧರ್ಮಗಳೊಂದೂ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ದೇಹಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವು, ಮರಕ್ಕೂ ಆದರ ನೆಳಲಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧದಷ್ಟೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಮರದ ನೆಳಲೆಂಬುದು, ಆ ಮರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ, ವೃಕ್ಷಸಮುದಾಯವನ್ನೇ ನೆಳಲೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಆ ವೃಕ್ಷದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದುಂಟಾದ ರೂಪಾಂತರವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಆದನ್ನೇ ವೃಕ್ಷವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅದು ವೃಕ್ಷವನ್ನಗಲಿತಕ್ಕಾದೂ ಅಲ್ಲ ವೃಕ್ಷಗಳೆರುವವರೆಗೆ ಆ ಅನಿಳಲು ಆದನ್ನು ಬಿಡದೆ ಅನುಸರಿಸಬರತಕ್ಕದೂ ಅಲ್ಲ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಾಣುತ್ತಲೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅದೃಶ್ಯವಾಗುತ್ತಲೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಅನಿತ್ಯವೆನಿಸುವುದು ಆದರಂತೆಯೇ ಶರೀರವೂಕೂಡ ಆತ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲತಕ್ಕದೂ ಅಲ್ಲ ಆದನ್ನು ಆತ್ಮನ ಸಮುದಾಯರೂಪವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಆತ್ಮದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅನಿತ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳೂ, ತನ್ಮಾತ್ರಗಳೆಂಬ ಅವಯವಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂಲೇ ಎರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ತನ್ಮಾತ್ರಗಳು ನಷ್ಟವಾದಾಗ ಸಮುದಾಯರೂಪಗಳಾದ ಭೂತಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗುವುವು ಆ ಭೂತಗಳು ನಷ್ಟವಾದಾಗ, ಕೊನೆಗೆ ಅವಯವಗಳೂ ಇಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಕಾಣದೆಹೋಗುವುವು. ಹೀಗೆ ಪಂಚಭೂತಗಳೇ ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ, ಆ ಭೂತಗಳ ಸಮುದಾಯರೂಪವಾದ ಶರೀರವು ಅನಿತ್ಯವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ? ಹೀಗೆ ನಶ್ವರವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ನಿತ್ಯವಾದ ಆತ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದೆ? ದೇಹವನ್ನು ಆ

ತೃನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಕಾರಣಗಳೇನೂ ಏರ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡುವಸ್ತುಗಳು ಗುಣದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಗುಣ ಸಾಮ್ಯದಿಂದಲಾದರೂ ಒಂದುವಸ್ತುವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಭ್ರಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವುಂಟು ಹೇಹಕ್ಕೂ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ ಹಾಗೆ ಯಾವ ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮ್ಯವಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮವು ಗುಣಸಾದೃಶ್ಯದಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟುದಲ್ಲ ಅಗ್ನಿಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ವರೆಗೆ ನೀರು ಬಿಸಿಯಾಗಿದ್ದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಗುಣವುಂಟೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಬಹುದೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮಸಂಬಂಧವಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅದನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಕೇವಲ ಭ್ರಮವು ಇದಲ್ಲದೆ ಕೆಲವರು ನಿದ್ರೆಮಾಡುವಾಗ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುವಂತೆಯೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಲಗಿದ್ದಂತೆಯೂ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುವುದುಂಟು ಅವರಿಗೆ ಆ ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚರವಾದಮೇಲೆ, ತಾವು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿದ್ದಹಾಗೆ ತೋರಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಸುಳ್ಳೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಲ್ಲವೆ? ಹೀಗೆಯೇ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರಿಗಳು, ತಾವು ಬಲ್ಲೆನೆಂದೂ, ಕಾಣೆನೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವಿಷಯವಾದ ವಿಧಿವಿಷೇಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯಗಳೇ ! ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಇತರವಿಷಯವಾಗಿ ತೋರುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಜ್ಞಾನಗಳು. ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಅದುಹೊರತು ಇತರವಿಷಯಕವಾದ ಜ್ಞಾನವೇ ಹುಟ್ಟದು ಏಕೆಂದರೆ, ಪರಮಾತ್ಮೋಪಾಸಕನು ಭಾವಾದ್ವೈತ, ಕ್ರಿಯಾದ್ವೈತ, ದ್ರವ್ಯಾದ್ವೈತಗಳೆಂಬ ಮೂರುಬಗೆಯ ಅದ್ವೈತಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ತಿಳಿದು, ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿಯೂ, ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಈಮೇಲಿನ ಮೂರುವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭ್ರಮರೂಪವಾದ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವನು. ನೂಲಿನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವಂತೆ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಭಾವಾದ್ವೈತವು. ಇದರಿಂದ, ಚೇತನ,

ಅರ್ಜುನನ, ಈಶ್ವರರೆಂಬ ಮೂರು ತತ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಸ್ಥೂಲಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಚೇತನಾಚೇತನಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಪರಮಪುರುಷನಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರ್ಪಟ್ಟುದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಭಾವಾದ್ವೈತವು ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನಲ್ಲದ ಬೇರೆ ವಸ್ತುವುಂಟೆಂಬ ಭ್ರಮವು ನೀಗುವುದು ಕ್ರಿಯಾದ್ವೈತವೆಂದರೆ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದ ತಾವು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆ ಪರಮಪುರುಷನೊಬ್ಬನೇ ವಿಷಯವೆಂಬ ಭಾವವು. ಇದರಿಂದ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಕರ್ಮಗಳು ತಾವೇ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುವೆಂಬ ಭ್ರಮವು ನೀಗುವುದು ದ್ರವ್ಯಾದ್ವೈತವೆಂದರೆ, ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ತನ್ನದೆಂದಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರತಕ್ಕ ಹಣ, ಕಾಸು, ಮನೆ, ಮಠ, ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿ, ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲವೂ, ತನಗೂ ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹೇಗೋ, ಹಾಗೆಯೇ, ಇತರಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಇದರಿಂದ ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ವಸ್ತುವೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನದೆಂಬ ಭ್ರಮವು ನೀಗುವುದು (ಅಥವಾ ಜೀವಾತ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ಜೀವವೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವವೂ, ಮನೆ, ಮಠ, ಹಣ, ಕಾಸು ಮುಂತಾದ ಇತರವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳಾದುದರಿಂದ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವವೂ ದ್ರವ್ಯಾದ್ವೈತವೆನಿಸುವುದು ಇದರಿಂದ ತಾನಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಜೀವಗಳೆಲ್ಲೆಯೂ, ತನ್ನದಲ್ಲ ಇತರವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲೆಯೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯು ನೀಗುವುದು) ಓ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ಈ ಮೂರುಬಗೆಯ ಅದ್ವೈತವನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾದ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲೆಯೂ, ಅದ್ವೈತಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಬೇಕು. ಎಂದರೆ, ಯಾವಪುರುಷನಿಗೂ, ಯಾವವಸ್ತುವಿಗೂ ಯಾವಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ, ಯಾವವಸ್ತುವಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಯಾವಬಗೆಯ ಅದ್ವೈತವು ಅನುಮತಿಸಲ್ಪಡುವುದೋ, ಆ ಅದ್ವೈತಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ತಾನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಇಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಜ್ಞಾನದಶೆಯಲ್ಲಿರುವವನು ಶಾಸ್ತ್ರಾನುಮತವಲ್ಲದ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಾರದು. ಓ, ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಮೇದೋ

ಕತ್ತಗಳಾದ ಭಾವಾದ್ವೈತಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ದೇಹಕ್ಕೂ, ಜೀವನಿಗೂ, ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಇರುವ ಪರಸ್ಪರವೈಯಕ್ತಿಕವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಯುಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಇದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥನಾದರೂ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನು "ನಮ್ಮಂತಹ ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟುವುದು ಹೇಗೆ" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದಮಾತ್ರ ಆ ಮಾತು ಹೊರಡಬಾರದು ಏಕೆಂದರೆ, ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ನಿಮಗೆ ಸರ್ವವಿಧಬಂಧುವಾಗಿರುವನು ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ನೀವು ಇದುವರೆಗೆ ದಾಟಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಮಹಾವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿದಿರಿ! ಮತ್ತು ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಸೇವಾಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ನೀನು ದಿಕ್ಪಾಲಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಯಾಗಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿದೆ. ಮುಂದೆಯೂ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ನಿತ್ಯಾನಂದರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಹೊಂದುವೆ ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀವು ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ನಿಮಗೆ ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ನಿದರ್ಶನವು. ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಉಪಬರ್ಹಣನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಗಂಧರ್ವನಾಗಿದ್ದೆನು. ಗಂಧರ್ವಕುಲದವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಗುಣಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳಗೌರವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಆಗ ನಾನು ಸಾಂದರ್ಭ್ಯ ಸೌಕುಮಾರ್ಯ ಮಾಧುರ್ಯಾದಿರೂಪಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಚಂದನಾಹಾರ್ಯಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡಿದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶೀರ್ವದಿಸುವಂತಿದ್ದೆನು ಕಂಡಕಂಡ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಇದರಿಂದ ನಾನು ಬಹಳ ಮದಾಂಧನಾಗಿ, ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದೆನು ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ರವೆಂಬ ಯಾಗವನ್ನು ತೊಡಗಿ, ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರಿಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅನೇಕಗಂಧರ್ವರನ್ನೂ ಅಪ್ಸರರಸಿಯರನ್ನೂ ಕರೆಸಿದರು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನೂ ನನ್ನ ಅನೇಕಸ್ತ್ರೀ

ಯರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆನು ಆದರೆ! ಅಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಮದಾಂಧನಾಗಿ, ಹರಿಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸದೆ, ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳು ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ತಿಳಿದು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪದಿಂದ “ಎಲ ಮದಾಂಧಾ! ನಿನ್ನ ಹೆಮ್ಮೆಯೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಲಿ! ನೀನು ಭಾಗ್ಯಹೀನನಾಗಿ ಶೂದ್ರಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸು” ಎಂದರು ಆದರಂತೆ ನಾನು ಒಬ್ಬ ದಾಸಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನು ಆದರೇನು? ಶೂದ್ರಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರ ಸಹವಾಸದಿಂದಲೂ, ಅವರ ಪಾದಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದಲೂ ನಾನು ಪಾಪವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ, ಈ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದೆನು ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ನಾನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸದಿಂದಲೇ ಈ ಉತ್ತಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಾಗ, ಆ ಭಗವಂತನೊಡನೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಸಹವಾಸನಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ? ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಗೃಹಸ್ಥನು ಯಾವ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನೀಗುವನೋ, ಯಾವ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನೋ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀವು ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲ ಈ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀವು ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮನುಷ್ಯರೂಪದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ವಾಸನಾಡುವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಲೋಕಪಾವನರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಕೂಡ ನಿಮ್ಮನ್ನ, ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವರು! ಧರ್ಮರಾಜಾ! “ಆದರೆ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಆ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಹೇಗೆ?” ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬೇಡ! ಮಹಾಯೋಗಿಗಳೂ ಯಾವನನ್ನು ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವರೋ, ಯಾವನು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನಿವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನೋ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನೇ ನಿನ್ನ ಮಾವನೆಂದು ತಿಳಿ ಅವನು ನಿನಗೆ ಸೋದರಮಾವನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿ ಆಗಾಗ ಹಿತವನ್ನು ಹೇಳುವನು. ರಾಜನಂತೆ ನಿಯಮಿಸುವನು. ಗುರುವಿನಂತೆ ನಿಮಗೆ

ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡ ತಕ್ಕ ಅಂತರಾತ್ಮನೂ ಅವನೇ! ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು ? ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ಎಂತಹ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂಕೂಡ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಆ ಭಗವಂತನ ರಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವುದುಮಾತ್ರವೇ ಹೊರತು, ಎಷ್ಟೇ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಅವನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾದ ಆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ” ಎಂದನು

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ನಾರದನು ಹೇಳಿದ ಈ ಸಚ್ಚರಿತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಧರ್ಮರಾಜನು, ಪರಮಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಾಗಿ, ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ನಾರದನನ್ನೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದನು. ನಾರದನೂಕೂಡ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸಿ, ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು ಧರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಮೇಲೆ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯರಾದ ದಿತಿ ಮೊದಲಾದವರ ವಂಶಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಿದೆನು ಈ ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯರಿಂದಲೇ ದೇವಾಸುರಮನುಷ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ, ಚರಾಚರಗಳನ್ನೂ ಆಕೊಂಡ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವುದು ಎಂದನು. ಇದು ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಸಪ್ತಮಸ್ಕಂಧವು ಸಮಾಪ್ತವು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು

ಅಷ್ಟಮಸ್ಕಂಧವು.

—◆— { ಸ್ವಾಯಂಭುವನೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕುಮನ್ವಂತೆ } —◆—
ರಗಳ ಚರಿತ್ರವು

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವನು
“ಓ ಗುರುವರ್ಯಾ! ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಸ್ವಾಯಂಭುವನುನುನಿನ ವಂಶಾನು
ಕ್ರಮವಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಕೇಳಿದುದಾಯಿತು. ಆದರಿಂದ ವರ್ಣಾ
ಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದುಬಂದುವು ಆದರಲ್ಲಿ ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದ
ಪ್ರಜಾಘಪತಿಗಳ ಸಂತತಿಯೂ ನನಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಇತರ
ಮನುಗಳ ಚರಿತ್ರವನ್ನೂ, ಅವರ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವನ್ನೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇ
ಕು. ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ಯಾವಯಾವ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಯಾವ
ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿರುವನು? ಯಾವಯಾವ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ
ರುವನು? ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಇದುವರೆಗೆ ಕಳೆದುಹೋದ ಮನ್ವಂ
ತರಗಳೆಷ್ಟು? ಈಗ ನಡೆಯುವ ಮನ್ವಂತರವಾವುದು? ಮುಂದಿನ ಮನ್ವಂ
ತರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇನು? ಎಂದನು. ಅ
ದಕ್ಕಾಗಿ ಶುಕಮುನಿಯು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಈ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ
ಸ್ವಾಯಂಭುವನೇ ಮೊದಲಾದ ಆರುಮಂದಿ ಮನುಗಳ ಅಷ್ಟಕೆಯು ಕಳೆದು
ಹೋಯಿತು ಇವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನೇ ಸ್ವಾಯಂಭುವನು. ಅವನ ಚರಿ
ತ್ರವನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅವನ ಸಂತತಿಯನ್ನೂ ನಿನ

ಗೆ ಮೊದಲೇ ವಿವರಿಸಿರುವೆನು ಆ ಸ್ವಾಯಂಭುವನಿಗೆ ಆಕೂತಿಯೆಂದೂ, ದೇವಹೂತಿಯೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಕಮಾರಿಯರಿದ್ದರೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದೆನಲ್ಲವೆ ? ಆ ಕನ್ನೆಯರಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು, ಆಕೂತಿಗೆ ಯಜ್ಞನೆಂಬ ಹೆಸರಿಸಿಂಢಲೂ, ದೇವಹೂತಿಗೆ ಕಪಿಲನೆಂಬ ಹೆಸರಿತೆಂದಲೂ ಪುತ್ರನಾಗಿಜನಿಸಿದನು ಕಪಿಲನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲೇ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವೆನು ಯಜ್ಞನೆಂಬ ಹೆಸರಿಸಿಂಢ ಆ ಭಗವಂತನು ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು ಪೂರ್ವದಲ್ಲೆ ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನುವು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಶತರೂಪೆಯೊಡನೆ ತಪಸ್ಸಿಜ್ಞಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು ಸುನಂದಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಒಂದೇ ಕಾಲಿನಿಂದ ನಿಂತು ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು “ಯಾವನಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗುವುದೋ, ಯಾವನು ಬೇರೂಬ್ಬರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ, ತಾನಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನೋ, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ನನಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಲಿ! ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ, ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಿದ್ರೆಮಾಡುವಂತಿರುವಾಗಲೂ, ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವನೋ, ಯಾವನ ಸಿಜ್ಞಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಈ ಜಗತ್ತು ಕಾಣಲಾರದೋ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ನನಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಲಿ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿನಿಯಮಿಸತಕ್ಕ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಅಧೀನವಲ್ಲದ ಸ್ವತಂತ್ರವಸ್ತುವು ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ದೇಹವೂ, ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದ ಆ ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳೂ, ಮನೆಮರಗಳೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ, ಆತನಿಗೇ ಅಧೀನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ತನ್ನದೆಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸಬಾರದು ಜೀವನ ಜ್ಞಾನದಂತೆ ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ಜ್ಞಾನವು ಕರ್ಮದಿಂದ ಸಂಕುಚಿತವಾಗತಕ್ಕುದಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ಅವನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲನು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕರ್ಮದಿಂದ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚಹೊಂದುವ ಜೀವನರ್ಥಗಳು ಅವನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲಾರವು. ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಆಧಾ

ನಾಗಿ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾಗಿ, ಗೂಡಿನಲ್ಲರುವ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಜೀವನೊಡನೆ ತಾನೂ ಆಯಾಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರತಕ್ಕ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡಿರಿ! ಅವನು ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತಗಳಲ್ಲದವನು ಇತರರಲ್ಲಿ ತನ್ನವನೆಂದೂ, ಇತರನೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನು ಹೊರಗೆಂದೂ, ಒಳಗೆಂದೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರುವನು ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣನು. ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳೆಲ್ಲವಿಹಾರವಿಲ್ಲದವನು ತಾನೇ ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾಗಿ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿನಾಮಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕರ್ಮಾಫೀನನಾದ ಜನನಮರಣಗಳಿಲ್ಲದವನು ತನ್ನ ಶರೀರವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಜೀತನಾಜೀತನಗಳ ದೋಷಕ್ಕೆ ತಾನು ಈಡಾಗದೆ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿರುವನು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆತನೇ ರಕ್ಷಕನು ಅವನು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುವನು ಆಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದುಂಟಾಗುವ ದೋಷವನ್ನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಬಲದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು, ನಿರಪೇಕ್ಷನಾಗಿ, ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರನಾಗಿರುವನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವರಾತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸುಖವನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲ ದುಃಖರೂಪವಾದ ವಿಪರೀತಫಲವನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡುವುವು ಆದುದರಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಕರ್ಮಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ವಿರಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿರುವರು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಭಗವಂತನು, ಜೀವಾತ್ಮರನ್ನು ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತ, ತಾನು ಜೀವಶರೀರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಆಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ತಾನು ಗುರಿಯಾಗದೆ, ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿರುವನು ತಾನುಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ, ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ದ್ಘರಿಸುವನು ಹೀಗೆ ಜೀವಗಳನ್ನು ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತ, ಅಹಂಕಾರ ರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದುದರಿಂದ ನಿರಪೇಕ್ಷನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಲಿ! ಅವನು ಮ

ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಅಧೀನನಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನೂ ತನಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವನು ನಿಜಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳಗತಕ್ಕವನು ಸರ್ವಶಕ್ತನು. ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪಾಲಿಸತಕ್ಕವನು ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುವೆವು” ಎಂದು, ಮಂತ್ರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಉಪನಿಷತ್ತನ್ನು ದ್ವಂದ್ವಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಸ್ವಾಯಂಭುವನು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಹಸಿವಿನಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಕೆಲವು ರಾಕ್ಷಸರು, ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು ಸಮೀಪಿಸಿದರು ಹೀಗೆ ಘೋರಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನೋಡಿ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಆಗಲೇ ಯಜ್ಞನಂಬಿ ಹೆಸರಿನಿಂದವತರಿಸಿ, ಯಾಮುನೆಂಬ ದೇವಗಣಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಬಂದು, ಆ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲರನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ, ತಾನೇ ಇಂದ್ರನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಪ್ರತಿಮನ್ವಂತರಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೀಗೆಯೇ ಮನುಗಳೂ, ಮನುಪುತ್ರರೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ದೇವೇಂದ್ರನೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರಗಳೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿರುವುವು ಮೊದಲನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವನೇ ಮನುವು. ಪ್ರಿಯವ್ರತಾದಿಗಳು ಮನುಪುತ್ರರು ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು ಯಜ್ಞಪುತ್ರರಾದ ಯಾಮಾದಿಗಳೇ ದೇವಗಣಗಳು. ಭಗವಂತನೇ ಯಜ್ಞರೂಪದಿಂದ ಇಂದ್ರನಾಗಿದ್ದನು.

ಎರಡನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಕುಮಾರನಾದ ಸ್ವಾರೋಚಿಷನೆಂಬವನು ಮನುವು ದ್ಯುಮಂತ, ಸುಷೇಣ ಮೊದಲಾದವರು ಮನುಪುತ್ರರು ರೋಚನನೆಂಬವನೇ ಇಂದ್ರನು ತುಷಿತಾದಿಗಳು ದೇವಗಣಗಳು ಶೌರ್ಜಸ್ತಂಭನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದತಿರನೆಂಬೊಬ್ಬ ಋಷಿಯಿದ್ದನು. ಅವನ ಪತ್ನಿಗೆ ತುಷಿತೆಯೆಂದು ಹೆಸರು ಭಗವಂತನು ವಿಭುವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವರ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದನು. ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಆ ವಿಭುವಿನ ಅಚಾರವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ಮಗನಾದ ಉತ್ತಮನು ಮೂರನೆಯ ಮನುವು. ಸವನ, ಸೃಂಜಯ, ಮೊಲಾದವರು ಮನುಪುತ್ರರು ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರರಾದ ಪ್ರಮದಾದಿಗಳೇ ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು. ಸತ್ಯಜಿತ್ತಂಬವನು ಇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಸತ್ಯರೆಂದೂ, ದೇವಶ್ರುತರೆಂದೂ ಭದ್ರರೆಂದೂ ಹೆಸರುಗೊಂಡವರು ಆಗಿನ ದೇವತೆಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಧರ್ಮನೆಂಬವನಿಗೆ, ಸೂನ್ಯತೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಸೇನನೆಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ, ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ, ಲೋಕವನ್ನು ಹಿಂಸಿಸತಕ್ಕ ಇತರ ಭೂತಗಣಗಳನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದನು.

ಉತ್ತಮನ ತಮ್ಮನಾದ ತಾಮಸನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನುವಾದನು ವೃಷ, ಖ್ಯಾತಿ, ನರ, ಕೇತು ಮೊದಲಾದವರು ಹತ್ತುಮಂದಿ ಮನುಪುತ್ರರು. ಸತ್ಯಕರೆಂದೂ, ಹರಿಗಳೆಂದೂ, ವೀತರೆಂದೂ ಹೆಸರುಗೊಂಡವರು ದೇವಗಣಗಳು. ತ್ರಿಶಿಖನೆಂಬವನು ಇಂದ್ರನಾಗಿದ್ದನು ಜ್ಯೋತಿರ್ದ್ರೋಣಮ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಧೃತಿಯಮಕ್ಕಳಾದ ವೈಧೃತಿಗಳೆಂಬವರು ಕಾಲವಶದಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ವೇದಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಭಗವಂತನು, ಹರಿಮೇಧನೆಂಬವನಿಗೆ ಹರಿಣಿಯೆಂಬಿ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಮೊಸಳೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಗಜೇಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಿದನು” ಎಂದನು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಆ ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷದ ಕಥೆಯನ್ನು ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಭಗವತ್ಕಥೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅದು ಬಹಳಪವಿತ್ರವೆಂದೂ, ಪುಣ್ಯಕಾರಣವೆಂದೂ ಕೇಳಿರುವೆನು. ಆ ವೃತ್ತಾಂತವು ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರನಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಯೋಷಪವಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ, ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಹಾಗೆಯೇ, ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷದ ಕಥೆ

— ❖ ❖ ❖ ಶ್ರೀಕೂಟ ವರ್ಣನವು ❖ ❖ ❖ —

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಶ್ರೀಕೂಟವೆಂಬ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠವೊಂದುಂಟು ಆದು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದಾವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಕಾಂತಿವಿಶೇಷದಿಂದ ಆ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ, ಹತ್ತುದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತ, ಹತ್ತುಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ಎತ್ತರವುಳ್ಳುದಾಗಿ, ಸುತ್ತಲೂ ಅಷ್ಟೇ ದೂರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು ಅದರ ಮೂರು ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಜತಮಯವಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಆ ಯೋನುಯವಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಸುವರ್ಣಮಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ, ಇತರಗೈರಿಕಾಡಿ ಧಾತುಗಳಿಂದಲೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಆ ಪರ್ವತವು, ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಸುತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅದು, ಬಗೆಬಗೆಯ ಗಿಡುಬಳ್ಳುಗಳಿಂದಲೂ, ಗಿರಿನದಿಗಳ ಪ್ರವಾಹಘೋಷದಿಂದಲೂ, ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೂ, ಕಿವಿಗೂ ಅನಂದಕರವಾಗಿರುವುದು ಅಪರ್ವತದ ಬುಡವು, ಸುತ್ತಲೂ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ತೊಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಪರ್ವತವು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಮರಕತರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ, ತನ್ನ ಸುತ್ತಿನ ನೆಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಸುರುಚಿಣ್ಣುಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರೂ, ಚಾರಣರೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ವಿದ್ಯಾಧರರೂ, ಪನ್ನಗರೂ, ಕಿನ್ನರರೂ, ಅಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವರು ಆಗಾಗ ಗಂಧರ್ವರ ಗಾನಧ್ವನಿಯು, ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ಸಿಂಹಗಳು, ಅದನ್ನೇ ಇತರಸಿಂಹಗಳ ಗರ್ಜನೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೋಪದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸುವುವು. ಮತ್ತು ಆ ಪರ್ವತವು ಬಗೆಬಗೆಯ ಮರಗಳ ತೋಪುಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕಜಾತಿಯ ಮೃಗಗಳಿಂದಲೂ, ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವುದು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಸ್ವಚ್ಛಜಲವುಳ್ಳ ನದಿಗಳೂ, ಸರೋವರಗಳೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಒಂದೊಂದು ನದೀತೀರವೂ, ರತ್ನ ಮಿಶ್ರವಾದ

ಮರಳುದಿಣ್ಣೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಲ್ಲಿನ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಗಾಗ ಬಂದು ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುವುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿನ ಜಲವೂ, ಅದರಿಂದ ಹೊರಟುಬರುವ ತಂಗಾಳಿಯೂ, ಸುತ್ತಲೂ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ, ಪೂಜ್ಯನಾದ ವರುಣ ದೇವನ ಉದ್ಯಾನವೊಂದುಂಟು ಆ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಋತುಮಂತ್ರವೆಂದು ಹೆಸರು ಅದು ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯಾದ ಕ್ರೀಡಾಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವುದು. ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಂದಾರ, ಪಾರಿಜಾತ, ಪಾದರಿ, ಅಸುಗೆ, ಸಂಪಗೆ, ಮಾವು, ಪ್ರಿಯಂಗು, ಹಲಸು, ಅಮೃ, ಅಮೃತಕ, ಅಡಕೆ, ತೆಂಗು, ಒಬ್ಬೂರ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಮಧೂಕ, ತಾಳೆ, ಸಾಲೆ, ಹೊಂಗೆ ಬಂದುಗೆ, ಅರ್ಜುನ, ಅರಿಷ್ಟ, ಅತ್ತಿ, ಅಲ, ಬಸರಿ, ಮುಳ್ಳುಮುತ್ತುಗ, ಚಂದನ, ಕೋವಿಡಾರ, ಸರಳ, ದೇವದಾರು, ಪಿಚುಮಂದ, ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ಬಾಳೆ, ನೇರಳೆ, ಬದರಿ, ಅಕ್ಷಯಿ, ಬಿಲ್ವ, ಬೇಲ, ಜಂಬೀರ, ಭಲ್ಲಾತಕ ಮುಂತಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ವೃಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿರುವುವು ಮತ್ತು ಆ ಉದ್ಯಾನವನದ ನಡುವೆ, ವಿಶಾಲವಾಗಿಯೂ, ಸುವರ್ಣಚ್ಚಾಯೆಯುಳ್ಳ ಕಮಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದುದಾಗಿಯೂ, ಬಿಳಿನೈದಿಲೆ, ಕರೀನೈದಿಲೆ, ಸೌಗಂಧಿಕ, ಕೆಂದಾವರೆ, ಮುಂತಾದ ನೀರು ಹೂಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸರೋವರವೊಂದುಂಟು. ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ, ಕಮಲದ ಮಕರಂದವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಮದಿಸಿದ ಭ್ರಮರಗಳೂ, ಮಧುರಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಕಿವಿಗಿಂಪಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವುವು. ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಹಂಸಗಳು, ಕಾರಂಡವಗಳು, ಚಕ್ರವಾಕಗಳು, ಸಾರಸಗಳು, ನೀರುಕೋಳಿಗಳು, ಟಿಟ್ಟಿಭಿಗಳು, ದಾತ್ಯೂಹವೆಂಬ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಿರುವುವು. ಮತ್ತು ಆ ಕೊಳದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೀನು, ಅಮೆ ಮೊದಲಾದ ಜಲಜಂತುಗಳು ವೇಗದಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ, ಕಮಲದಿಂದುದಿರಿದ ಪುಷ್ಪಧೂಳಿಯು, ಆ ಸರೋವರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊಂಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಸುತಿರುವುದು ಆ ಸರೋವರದ ಸುತ್ತಲೂ, ಕಡವು, ನೀರಂಜಿ, ನಲ, ನೀಪ, ಪಗಡೆ, ಮೊಲ್ಲೆ, ಗೋರಂಟೆ, ಅಸುಗೆ,

ಬಾಗೆ, ಬೆಟ್ಟದಮಲ್ಲಿಗೆ, ಇಂಗಳ, ಸ್ವರ್ಣಯೂಥಿ, ನಾಗ ಪುನ್ನಾಗ, ಜಾಜಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ನೆಲದಾವಳಿ, ವಾಸಂತಿಕೆ, ಜಾಲ, ಮುಂತಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ತೀರವೃಕ್ಷಗಳು, ಸಾರ್ವತುಕವಾದ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಇಂತಹ ತ್ರಿಕೂಟಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಅನೇಕಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಡಾನೆಯು, ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತ, ಮುಳ್ಳಿನ ಪೊದೆಗಳನ್ನೂ ಬಿದಿರುಮೆಳೆಗಳನ್ನೂ, ಗಿಡುಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಸುಂಡಲಿನಿಂದ ಮುರಿದು ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು, ಆ ಪರ್ವತದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಯಾವ ಮೃಗವೂ ಇದಿರಲ್ಲದಂತೆ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು ಈ ಆನೆಯು ಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ, ಇದರ ವಾಸನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಂಹಗಳೂ, ಇತರಜಗಳೂ, ಹುಲಿಗಳೂ, ವ್ಯಾಳಗಳೂ, ಬಡ್ಗಮೃಗಗಳೂ, ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳೂ, ಬಿಳುಪು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ಶರಭಗಳೂ, ಚಮರಮೃಗಗಳೂ- ಭಯದಿಂದ ಚದರಿ ದಿಕ್ಕುಹಿಕ್ಕಿಗೆ ಪಲಾಯನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು ಇದಲ್ಲದೆ ತೋಳ, ಹಂದಿ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಕರಡಿ, ಮುಳ್ಳುಕಂದಿ, ಗೋಲಾಂಗೂಲ, ನರಿ, ಕಪಿ, ಕಡವೆ, ಮುಂತಾದುವುಗಳೂ, ಜಿಂಕೆ, ಮೊಲ, ಸೊದಲಾದ ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಗಳೂ, ಆನೆಯನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೂ! ಅದು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಲಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಮೃಗಗಳು, ಆ ಆನೆಯನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತ, ಅಪರ ಬಲದಿಂದ ಇತರಮೃಗಗಳ ಬಾಣಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗದಂತೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದುವು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮರಿಗಳನ್ನೂ, ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಜವು, ಒಮ್ಮೆ ಬೇಸಗೆಯ ತಾಪದಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿ, ನೀರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು ಮದಗಂಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಬಂದು ಮುತ್ತುವ ಭ್ರಮರಗಳ ಝಂಕಾರದೊಡನೆ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ಬೆಂಡಾದ ಆ ಕಾಡಾನೆಯು, ತನ್ನ ಭಾರದಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ ಪರಿವಾ

ರಗಳೊಡನೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪದ್ಮಸರೋವರದಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದ ತಂಗಾಳಿಯು ಅದರ ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಆ ಆನೆಯು, ಸಮಿಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕಮಲಸರೋವರವಿರಬಹುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಆ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಕಮಲರಜಸ್ಪಿನಿಂದ ಸುವಾಸಿತವಾಗಿರುವ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರನ್ನು ಕಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿಳಿದು, ಅಮೃತದಂತೆ ಮಧುರವಾಗಿದ್ದ ಆ ನೀರನ್ನು ಸುಂಡಿಲಿನಿಂದ ತೆಗೆದುತೆಗೆದು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿತು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದಮೇಲೆ, ಬಿಸಿಲಿನತಾಪವೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆಯುವಂತೆ, ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ತನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಕೊಂಡಿತು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ವಿಹರಿಸಿತು ತನ್ನ ಸುಂಡಿಲಿನಿಂದ ತನ್ನ ಮರಿಗಳಿಗೂ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಸಿತು ಆ ಮರಿಗಳಮೇಲೆಯೂ, ಹೆಣ್ಣಾ ನೆಗಳಮೇಲೆಯೂ ತನ್ನ ಸುಂಡಿಲಿನಿಂದ ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಿಯು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಂದು, ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವಂತೆ, ಈ ಗಜರಾಜನು, ಆ ಕೊಳವ ನೀರನ್ನು ಸುಂಡಿಲಿನಿಂದ ತುಂಬಿತಂದು ತನ್ನ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿನ ಪರಿವಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಹೀಗೆ ತನಗೂ, ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪರಿವಾರಗಳಿಗೂ, ದೇಹಶ್ರಮವು ತಗ್ಗಿದಮೇಲೆಯೂ, ಆ ಕೊಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲಾರದೆ, ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಆಹಾ ! ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಬಿಳುವ ಮಹಾವಿಪತ್ತನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು? ಆ ಗಜಯೋಧಪವು, ಹೀಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿಳಿದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೈವಚೋದಿತವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೊಸಳೆಯು, ಇದರ ಉತ್ಸಾಹಗರ್ಜನವನ್ನು ಕೇಳಿ ವೆಗದಿಂದ ಬಂದು, ಇದರ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಈ ವಿಪತ್ತನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು, ಆ ಕಾಡಾಸೆಯೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು ಆದರೇನು? ಇದರ ಪ್ರಯತ್ನವೊಂದೂ ಸಫಲವಾಗದೆಹೋಯಿತು. ತನಗಿಂತಲೂ ಆ ಮೊಸಳೆಯು ಬಹಳ ಬಲಾಢ್ಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆದರ ಬಾ

ಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಕೈಸಾಗದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಗಿಡುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿತು ಹೀಗೆ ದುಃಖದಿಂದ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಸಲಗನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ದ್ವ ಹೆಣ್ಣಾ ನೆಗಳೂ, ಇತರ ಗಜಗಳೂ, ಮುಂದೆಬಂದು, ಸುಂಡಲನ್ನು ನೀಡಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಡೆಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದುವು ಅವುಗಳ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಸಾಗದೆಹೋಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಆನೆಯ ಹಿಂಡುಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಗೋಳಿಡುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದುವು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆನೆಮೊಸಳೆಗಳೆರಡೂ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ಆನೆಯು ತೀರದಕಡೆಗೂ, ಮೊಸಳೆಯು ನೀರಿನ ಕಡೆಗೂ ಎಳೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಹೀಗೆ ಮಹಾಬಲವುಳ್ಳ ಆ ಆನೆಮೊಸಳೆಗಳೆರಡೂ ಹೋರಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸಾವಿರವರುಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋದುವು ಈ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹೀಗೆಸಾವಿರವರುಷಗಳು ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಆ ಆನೆಯ ಉತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿಯೂ, ದೇಹಬಲವೂ ಇಂದ್ರಿಯಬಲವೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ತಗ್ಗುತ್ತ ಬಂದಿತು ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದಲೂ, ಮೊಸಳೆಯಿಂದಲೂ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಆನೆಗೆ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಆನೆಯು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು ಜಲಜಂತುವಾದ ಮೊಸಳೆಯು ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಉತ್ಸಾಹವೂ, ಬಲವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಬಂದಿತು ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಆ ಗಜೇಂದ್ರವು, ತನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಬೀವದಾಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸುವುದು. 'ಆಹಾ! ನನಗೆ ಎಷ್ಟುಮಂದಿ ಬಂಧುಗಳಿದ್ದರೇನು? ನನ್ನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಯಾರೂ ಬಿಡಿಸಲಾರದೆ ಹೋದರು ಈ ನನ್ನ ಪರಿವಾರಗಳ ಕಣ್ಣಿಡಿಯಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇಷ್ಟುಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದೆನು ಇಷ್ಟುಮಂದಿಯಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ, ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ನನ್ನೊಬ್ಬನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಈಗ ನನಗೆ ದೈವವೇ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಮೊಸಳೆಯೆಂಬ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವುದು. ಆದ್ಯವೇ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇ'

ಕಲ್ಲದೆ ನನ್ನಿಂದಾಗಲಿ, ಬೇರೆಯವರಿಂದಾಗಲಿ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಅವೈವನ್ನೇ ಮರೆಹೊಗುವೆನು ಪ್ರಚಂಡವೇಗವುಳ್ಳ ಮೃತ್ಯುವೆಂಬ ಮಹಾಸರ್ಪದ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವನನ್ನೂ ಯಾವನು ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲನೋ, ಯಾವನಿಗಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವೂ ಭಯಪಟ್ಟು ಓಡುತ್ತಿರುವುದೋ, ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನೇ ಶರಣುಹೊಂದುವೆನು. ಆತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುವೆನು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

{

 ಗೆಜೇಂದ್ರನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು. ಬಗ
 ವಂತನು ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದುದು

}

ಹೀಗೆ ಆ ಗೆಜೇಂದ್ರವು, ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬೇರೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಂತೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದ ಮಹಾಮಹಿಯುಳ್ಳ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ‘ಓಂ! ಚೇತನಾಚೇತನರೂಪವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಧಿಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುದೋ, ಯಾವನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತಾನೇ ಇದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ತಾನೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಯಾವನು! ಸರ್ವಗತನಾಗಿದ್ದರೂ ತಾನು ಸೇರಿರುವ ಆ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿ, ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವನೋ, ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುವೆನು ಆ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನೇ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಭೇದಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾಗಿ ತೋರುತ್ತ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಾಮರೂಪಭೇದಗಳಿಂದಲೂ ಕಾಣದಂತೆ ಅದನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವನು. ಹೀಗೆ

ಕಾರಣದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಯೂ, ಕಾರ್ಯದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಆ ಎರಡು ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಾತಿಶಯದಿಂದ ಕಾಣಬಲ್ಲನು ತನಗೆ ತಾನೇ ಕಾರಣವೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರಿಬ್ಬರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಎರಡು ಪರಾರ್ಥಕಾಲವನ್ನೂ ಳಕೊಂಡ ಒಂದೊಂದು ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಸ್ಥೂಲಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪಂಚಭೂತಗಳೂ, ಆ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದೇರ್ಪಟ್ಟ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳೂ, ಆ ಲೋಕಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ನಾಶಹೊಂದಿದಮೇಲೆ, ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಇಷ್ಟೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯಂತಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ, ತಮಸ್ಸುಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿದಿದ್ದಾಗ, ಯಾವಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಆ ತಮಸ್ಸಿಗೂ ತಾನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತ, ಅಗಲೂ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲವೆ ಆದನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವನೋ, ಅಪರಮಪುರುಷನು ನನಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಿರಲಿ! ಸತ್ವಪ್ರಧಾನರಾದ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳೂಕೂಡ ಯಾವನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರೋ ಅಂತವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ನಮ್ಮಂತಹ ಮೂಢಜನಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದವರ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದುವೇಳೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದು, ಹೀಗಿರುವಾಗ ಚರ್ಮಮಯವಾದ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರವಲ್ಲದ ಆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ, ಜ್ಞಾನಹೀನರಾದ ಸಂಸಾರಿಗಳು ಹೇಗೆತಾನೇ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು? ಇಂತಹ ಅಪ್ರಮೇಯಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ನಿತ್ಯಾನಂದಮಯನಾದ ಯಾವ ಪರಮಪುರುಷನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಎಷ್ಟೋಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಸಾಧುಗುಣವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ತಮಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಸರ್ವಭೂತಹಿತಪರರಾಗಿದ್ದು, ಬೇರೊಬ್ಬರಿಂದ ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದ ಭಗವದುಪಾಸನವೆಂಬ ದೃಢವ್ರತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರು

ವರೂ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈಗ ನನಗೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವು. ಯಾವನು, ತನಗೆ ಬೇರೆ ಜೀವಗಳಂತೆ ಕರ್ಮಮೂಲಕವಾದ ಜನನಮರಣಗಳಾಗಲಿ, ನಾಮರೂಪಗಳಾಗಲಿ, ಗುಣದೋಷಗಳಾಗಲಿ, ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ ತಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಆಗಾಗ ತನ್ನ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ, ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ನನಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಲಿ! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ, ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಕರ್ಮದಿಂದುಂಟಾದ ಶರೀರಭೇದಗಳಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಅನೇಕರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ತನಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾಧಾರನಾಗಿಯೂ, ವಾಕ್ಯಿಗೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ, ಸತ್ವಪ್ರಧಾನವಾದ ಚಿತ್ತಕ್ಕೂ ಆಗೋಚರನಾದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನಿಷ್ಕಾಮರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ, ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮದಿಂದ ಲಭಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಮುಂತಾದ ಷಡೂರ್ಮಿಗಳಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿಯೂ, ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಭಯಂಕರನಾಗಿಯೂ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಆಗೋಚರನಾಗಿಯೂ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು, ಯಾವನು ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಆಧಾರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರಿಂದುಂಟಾಗುವ ದೋಷಕ್ಕೀಡಾಗದೆ ನಿರ್ಮಲನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಸಮನಾಗಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಜ್ಞಾನದ ಗಟ್ಟಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನೋ, ಅಂತಹ ಪರ್ಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ಜಗದೀಶಾ! ನೀನು ಜೀವಶರೀರಕನು. ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವು! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲವನು! ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನು! ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ ಬೇರೊಂದು ಕಾರಣವಸ್ತುವಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ ನೀನೇ

ಉಪಾಧಾನಕಾರಣವಾಗಿರುವೆ. ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಅವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲವನು. ಸಂಶಯ, ನಿಪರೀತಜ್ಞಾನ, ಅನ್ಯಥಾಶ್ಲಾಢನಗಳೆಂಬ ಮನೋಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಕಾರಣನು! ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಕಾರಹೊಂದುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ಛಾಯೆಯಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲನುಡಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯು, ಅಜೇತನನಾದುದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾದ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲ ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಆದು ನೀನು ಪ್ರೇರಕನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ನೀನೇ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನು. ಆಪ್ರಾಕೃತವಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ನಿನ್ನ ರೂಪವು ಪಾಧುಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಗೋಚರವುವುದು ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನೀನೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣವೇಹೊರತು ನಿನಗೆ ಬೇರೊಂದು ಕಾರಣವಸ್ತುವಿಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾವಸ್ತುಗಳೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರಗಳು. ನೀನು ಪ್ರಪಂಚರೂಪದಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸುವಾಗ, ನಿನ್ನ ಶರೀರವಾಗಿದ್ದ ಜೇತನಾಜೇತನಗಳು ಮಾತ್ರ ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವವೇಹೊರತು, ನೀನು ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕವನು ಗಡಿಗೆಗೆ ಮಣ್ಣು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಜೇತನಾಜೇತನಗಳನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ನೀನೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಉಪಾಧಾನಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ಮಣ್ಣಿನ ಮುದ್ದೆಯೇ ಗಡಿಗೆಯ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವಂತೆ ನೀನೇ ಈ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕವನಲ್ಲ ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಜಗತ್ಕಾರಣತ್ವವು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಪ್ರವಾಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬಿಳುವಂತೆ, ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಪುರಾಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷೀಕರಿಸುವುವು. ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳು ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯತಕ್ಕ ವಸ್ತುವೂ ನೀನೇ! ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಸತ್ವಾದಿಗುಣಮಯವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬ ಅರಣಿಕಾಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೀವಸಮಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು, ಲೋಕಸಂಹಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾನಮಾಡತಕ್ಕವನೂ

ನೀನೇ! ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಕ್ಕುವವನೂ ನೀನೇ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅಮೂಲಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸೇರಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯವಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ಮನಸ್ಸಿಗಾಗಲಿ, ವಾಕ್ಯಿಗಾಗಲಿ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ನೀನು ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನು. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನನ್ನಂತೆ ಸಂಸಾರಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು, ಪಶುಪ್ರಾಯರಾದವರು, ತನ್ನ ಪಾದವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದಾಗ ಅವರನ್ನು ಆ ಕಟ್ಟಿಸಿಂದ ಬಿಡಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ತಾನು ಆ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕದವನಾಗಿಯೂ, ದಯಾಸಮುದ್ರನಾಗಿಯೂ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲುವ ಚೇತನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಅಂಶಭೂತರಾದ ಜೀವಾತ್ಮಗಳಲ್ಲಿ (ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ) ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಆಯಾರೂಪದಿಂದಲೇ ತೋರತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಆಪ್ತಮೇಯಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ದೇವಾ! ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದ ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿಯೂ, ಹಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರಿಜನರಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳವರು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರರು ನೀನು ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳ ಸಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಅವರವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನು. ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನು ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನು, ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ದೇವಾ! ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾವುದನ್ನು ಕೋರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸಿದರೂ, ಅವರವರಿಗೆ ಆಯಾ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ತಾವಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೂ ನೀನಾಗಿಯೇ ಕೊಟ್ಟುಪೋಷಿಸುವೆ! ಅವರಿಗೆ ಅಕ್ಷಯವಾದ ದೇಹವನ್ನು (ಮೋಕ್ಷವನ್ನು) ಕೊಟ್ಟು ಉದ್ಧರಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಇಂತಹ ಅಪಾರಕರುಣೆಯುಳ್ಳ ನೀನು ನನಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವನಾಗು!

ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಿತರು, ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ, ಸಿರತಿಯವಾದ ಮೋಕ್ಷೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ಆಸೆಪಡದೆ, ಅನವರತವೂ ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ, ನಿನ್ನ ಗುಣಾನುಭವವೆಂಬ ಅನಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವರು ಇಂತಹ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಮ ಹಿಮೆಯುಳ್ಳ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದವ ನಾಗಿಯೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮವಿಲ್ಲವಾಚ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ, ಅವ್ಯಕ್ತನಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಅತಿದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತುವಿನಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದವನಾಗಿಯೂ, (ಅಣುಪಿಗಿಂತಲೂ ಅಣುವಾಗಿ, ಮಹತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಮಹತ್ತಾಗಿ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ) ಆದಿಪುರುಷನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವತ್ರಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು ಯಾವನ ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕಲಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ವೇದಗಳೂ, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳೂ, ಬೀರೆ ಬೀರೆ ನಾಮರೂಪವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ತೋರುತ್ತಿರುವುವೋ, ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಜ್ವಾಲೆಗಳೂ, ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಕಿರಣಗಳೂ, ಅದರದರ ಅಂಶರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಟು, ಕೊನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲಯಹೊಂದುವಂತೆ, ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ದೇವಾದಿಶರೀರಗಳು, ಮುಂತಾಗಿ ಗುಣಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವನ ಅಂಶರೂಪವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಯಾವನಲ್ಲಿಯೇ ಲಯಹೊಂದುತ್ತಿರುವುವೋ ಅಂತಹ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಇದಲ್ಲವೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವು! ಅಪರಮಪುರುಷನಾದ ದೇವನಲ್ಲ! ಅಸುರನೂ ಅಲ್ಲ! ಮನುಷ್ಯನೂ ಅಲ್ಲ! ತೀರ್ಥಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲ! ಹೆಣ್ಣೂ ಅಲ್ಲ! ಗಂಡೂ ಅಲ್ಲ! ನಪುಂಸಕನೂ ಅಲ್ಲ! ಪ್ರಾಣವುಳ್ಳ ಇತರಜಂತುವೂ ಅಲ್ಲ! ಗುಣಕರ್ಮಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಅಜೇತನವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಜೇತನವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಸೇರಿದವನಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ತಾನೇ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಆ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನಾಗಿರಲಿ! (ಆತನು ಮೋಕ್ಷವಿರೋಧಿಗಳಾದ ನನ್ನ

ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀಗಿಸಲಿ) ಆ ಭಗವಂತನು ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಈಮೊಸಳೆಯ ಬಾಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಾನು ಮುಕ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲ ಈ ಅಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆಯೇ ಅನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿರಬೇಕೆಂದೂ ನಾನು ಆಸೆಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ ಒಳಗೂ, ಹೊರಗೂ ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಹಂಕಾರ, ಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಅನೆಯ ಜನ್ಮದಿಂದ ನಾನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವೇನಿರುವುದು? ಪ್ರಕೃತಿಸಂಭವದಿಂದ, ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿಬಿಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈಗ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ! ಕರ್ಮಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವುದೇ ಮೊಕ್ಷವೇ ಹೊರತು, ಈ ಮೊಸಳೆಯ ಬಾಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಬರುವುದು ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲ ಆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಾಗಲೇ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಜ್ಯೋತಿಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸಬಹುದು ಅದುದರಿಂದ ಆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿಯೇ ನಾನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನು ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಪಂಚಶರೀಕನಾಗಿಯೂ, ಆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿಯೂ, ಆ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಆ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಧರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಾದ ಜನನವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣಧಾಗಿಯೂ. ಜೇತನರಿಗೆ ಉತ್ತಮಗತಿಯಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು. ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಈ ನಮಸ್ಕಾರವೊಂದನ್ನು ಹೊರತು ನಾನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಕಾಣೆನು ಯೋಗಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಶಾಲೆಯನ್ನು ಹರಿದ ಯೋಗೀಶ್ವರರುಮಾತ್ರ ಯೋಗಶುದ್ಧವಾದ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲರು ಆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ನಾನು ಯೋಗೀಶ್ವರನಾದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಈ ನಮಸ್ಕಾರಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಆರಾಧಿಸುವೆನು ಓ ಜಗದೀಶ್ವರಾ ! ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಗಳೆಂಟು ಮೂರುವಿಧವಾದ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ ವೇಗವನ್ನು ಯಾ

ರಿಂದಲೂ ತಡೆಯಲಸಾಧ್ಯವು ನೀನು ಅಘಟಿತಘಟನಾಸಮರ್ಥನು. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಶಯ, ವಿಪರ್ಯಯ, ಮೊದಲಾದ ಬುದ್ಧಿಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಏರ್ಪಡುವುವು. ನೀನು ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನು ಆಪಾರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನನ್ನು ಇಂದ್ರಿಯವನ್ನು. ಜಯಸಲಾರದವರು ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು ಇಂತಹ ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ನನ್ನಂತೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಜನವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಸ್ವರೂಪಹಾಸಿಯನ್ನೂ ತಾವು ತಿಳಿಯಲಾರದಿರುವವೋ, ಯಾವನು ಅಪ್ರಮೇಯಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವನೋ, ಅಂತಹ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮರೆಹುಗುವೆನು” ಎಂದನು

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಹೀಗೆ ಗಜೇಂದ್ರನು ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದವಾದ ಬೇರೆ ಯಾವದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ವಿಶೇಷಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾಗಲಿ, ತಮ್ಮ ನಾಮರೂಪವರ್ಣನೆಗಳಾಗಲಿ, ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಆ ಗಜೇಂದ್ರನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆಬಾರದೆ ತಟಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಗಜೇಂದ್ರನು ವರ್ಣಿಸಿದ ಅಸಾಧಾರಣಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನಲ್ಲಿಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಬರಬೇಕಾಯಿತು ಆ ಗಜೇಂದ್ರನು ಮೊಸಳೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಅವನ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ವೇದಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಗರುಡನನ್ನೇರಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅನೇಕದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿವಲ್ಲಡುತ್ತ ಆ ಗಜೇಂದ್ರನಿದ್ದ ಸರೋವರದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮೊಸಳೆಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಗಜೇಂದ್ರನು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಬರುತ್ತಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ಯೇ, ಆ ಕೊಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಮಲವನ್ನು ತನ್ನ ಸುಂಡಿಲಿನಿಂ

1437. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಗಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗ
ವೊಸಳೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿದುದು.

ದ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, “ಓ ನಾರಾಯಣಾ! ಓ ಲೋಕಗುರೂ! ಓ ಭಗವಂತಾ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು” ಎಂದು ಗದ್ದದಸ್ವರದಿಂದ ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತದುಃಖಿತನಾಗಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಮೊರೆಯಿಡುವ ಆ ಆನಿಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ದಯಾಸಮುದ್ರನಾದ ಭಗವಂತನು, ಧಟ್ಟನೆ ಗರುಡನ ಬೆನ್ನಿನಿಂದಹಾರಿ, ವೇಗದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆಳಿದು, ಆಗಜೇಂದ್ರನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಆ ಮೊಸಳೆಯ ಕಂಠವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು ಗಜೇಂದ್ರನನ್ನು ಆ ಮಡುವಿನಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—◆◆◆ ಆನಂದಸಳಗಳ ವರ್ಣನಾಂತವು. ◆◆◆—

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ಆಗ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಈ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ, ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆದರು. ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದುವು ಗಂಧರ್ವರು ಅಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳೊಡನೆ ಗಾನನರ್ತನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಭಗವಂತನಿಂದ ರೂ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಭಗವಂತನಿಂದ ಖಂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಮೊಸಳೆಗೆ, ಒಡನೆಯೇ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಗಂಧರ್ವರೂಪವುಂಟಾಯಿತು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು ಕೇಳು ಪೂರ್ವದಲ್ಲೆ ಹೂಹೂ ಎಂಬ ಗಂಧರ್ವನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು ಆ ಗಂಧರ್ವನು ದೇವಲಮಹಾಮುನಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ಹೀಗೆ ಮೊಸಳೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು ಆ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಈಗ ವಿಮೋಚನಕಾಲವು ಬಂದುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಹೀಗೆ ಶಾಪವಿಮುಕ್ತನಾದ ಆಗಂಧರ್ವನು, ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಾದ ಭಗವಂತನಮುಂದೆ ನಿಂತು ಅವನ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ, ಗುಣವನ್ನೂ ಗಾನಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಭಗವಂತನು ಆ ಗಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಆ ಗಂಧರ್ವನು ಪಾಪ

ಸಿವೃತ್ತನಾಗಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಮಸ್ತ ಜನವೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಗಜೇಂದ್ರನಿಗೂಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಅವನ ಅಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲವೂ ನೀಗಿ, ಅವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕುಭುಜಗಳೂ, ಮೈಮೇಲೆ ಪೀತಾಂಬರವೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುವು ಕಾಡಾನಿಗೆ ಈವಿಧವಾದ ಭಗವತ್ಸಾರಾಪ್ಯವುಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ಇವನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ಮನೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಜನಾಗಿ ಪಾಂಡ್ಯದೇಶವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು ಆಗ ಅವನು ಕೇವಲವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಪರಾಯಣನಾಗಿ, ವಿಷ್ಣು ಭಜನೆಯನ್ನೇ ವ್ರತವಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಜಲಾಧರನಾಗಿ ಮಲಯಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು ಈ ರಾಜನು ಒಂದಾನೊಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವದಾರಾಧನವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮೌನದೊಡನೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಆಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು ತನ್ನ ತಿಷ್ಠರೊಡಗೂಡಿ ಆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಆ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ಮನು, ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದಾರ್ಥಾದಿಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ, ಆ ಪೂಜಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟನು ಆಗ ಆಗಸ್ತ್ಯನು ಕೋಪಾವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ಶಪಿಸುವನು “ಆಹಾ! ದುರಾತ್ಮನಾದ ಈ ರಾಜನು, ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಅವಮಾನಪಡಿಸುತ್ತಿರುವನು! ಅದುದರಿಂದ ಇವನ ಮನಸ್ಸು ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿರಲಿ! ಇವನು ಅನಿಯಂತ ಮತ್ತನಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದುದರಿಂದ, ಅನೆಯ ಜನ್ಮವನ್ನೇ ಹೊಂದಲಿ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು ಹೀಗೆಂದು ಶಪಿಸಿ, ಆಗಸ್ತ್ಯನು ತನ್ನ ತಿಷ್ಠರೊಡನೆ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ, ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ಮನು, ತನ್ನ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತ, ಆ ಋಷಿಶಾಪಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವೇ ಕಾರಣವೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಒಡನೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಅನೆಯ ಜನ್ಮವುಂಟಾಯಿತು ಪೂರ್ವಸ್ಮರಣವೆಲ್ಲವೂ ಮರೆತುಹೋಯಿತು. ಅದರೇ

ನು ?! ಅವನು ಗಜರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಹರಿಭಜನೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಕೊನೆಗಾಲಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ಮರಣಂಟಾಗಿ, ಭಗವಂತನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಆ ಗಜೇಂದ್ರನನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಆತನನ್ನು ತನ್ನ ಪಾರ್ಷ್ವದಗಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು ಗಂಧರ್ವರೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಭಕ್ತವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಆ ಗಜೇಂದ್ರನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗರುಡಾರೂಢವಾಗಿ, ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿದನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷಣಕಥೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಿರುವನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಜನರು ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು ಉತ್ತಮವಾದ ಯಶಸ್ವಿಗೂ ಪಾತ್ರರಾಗುವರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಕಲಿಕಲ್ಮಷವೆಲ್ಲವೂ ನೀಗುವುದು ಇದು ದುಸ್ವಪ್ನದೋಷಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದೆದ್ದುಕೂಡಲೆ, ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಿ ಈ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು ಇದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಭಗವಂತನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಆ ಗಜೇಂದ್ರನೊಡನೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿರುವನು.

ಓ ಗಜೇಂದ್ರಾ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷನು ನನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನನ್ನೂ, ಈ ಸರೋವರವನ್ನೂ, ಈ ಅರಣ್ಯವನ್ನೂ, ಇಲ್ಲಿನ ಪರ್ವತಗುಹೆಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿನ ಬಿಡಿರುಮೆಳೆಗಳನ್ನೂ, ಪೊದೆಗಳನ್ನೂ, ಮಂದಾರಾಡಿ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನೂ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ಇಲ್ಲಿನ ಪರ್ವತಶಿಖರಗಳನ್ನೂ ನನಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯವಾದ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನೂ, ಅದರೊಳಗಿನ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪವನ್ನೂ, ನನಗೆ ಅಸಾಧಾರಣಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ತ್ರೀವತ್ಸ, ಕೌಸ್ತುಭ, ವನಮಾಲಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಕೌಮೋದಕಿಯೆಂಬ ನನ್ನ ಗದೆಯನ್ನೂ, ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಸುದರ್ಶನಗಳೆಂಬ ನನ್ನ ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನೂ, ನನಗೆ ವಾಹನವಾದ ಗರುತ್ಮಂತನನ್ನೂ, ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಾದ ಅದಿಶೇಷನನ್ನೂ, ನನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ

ಳೆಯನಿಸಿಕೊಂಡು, ನನಗೆ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನಿಯಾಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನೂ, ನಾರದಮುನಿಯನ್ನೂ, ರುದ್ರನನ್ನೂ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನನ್ನೂ, ನಾನು ಧರಿಸಿದ ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹಾದ್ಯವತಾರಗಳನ್ನೂ, ಅಯಾ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ, ಓಂಕಾರವನ್ನೂ, ಭೂತಹಿತರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಅವ್ಯಕ್ತವೆಂಬ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೂ, ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಚಂದ್ರಕಶ್ಯಪ-ಭಾಯೇಯರಾದ ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯರನ್ನೂ, ಗಂಗೆ, ಯಮುನಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ನಂದೆ ಎಂಬ ಪುಣ್ಯನದಿಗಳನ್ನೂ, ಐರಾವತವನ್ನೂ, ಧ್ರುವನನ್ನೂ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳನ್ನೂ, ಧರ್ಮಶೀಲರಾದ ಪುರುಷರನ್ನೂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುವರೋ, ನನಗೆ ಶರೀರಭೂತರಾದ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೆಲ್ಲರೂ ಪಾಪವಿಮುಕ್ತರಾಗಿ ಸುಖಿಸುವರು. ಈ ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷಣಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಪ್ರತಿಹಿಸವೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ಮರಣವುಂಟಾಗುವುದು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪಾಂಚಜನ್ಯಶಂಖವನ್ನು ಧ್ವನಿಸಿಮಾಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅಮದರಿಂದ ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಚರಿತ್ರವು ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳುದು" ಎಂದನು ಇದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—●—●—● ಐದನೆಯ ಮನ್ವಂತರವು —●—●—

ಸಮುದ್ರಮಥನ ವೃತ್ತಾಂತವು.

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ತಾಮಸಮನ್ವಂತರವನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸರ್ವಪಾಪನಿವಾರಕವಾದ ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷದ ಕಥೆಯನ್ನೂ ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆನು ಇನ್ನು ಐದನೆಯ ಮನ್ವಂತರವನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಭಗವದವತಾರಚರಿತ್ರವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು ರೈವತನೆಂಬವನು ಐದನೆಯ ಮನುವು. ಇವನು ತಾಮಸಮನುವಿಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನು. ಬಲಿ, ವಿಂಧ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ಆ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು. ಈ ಮನುವುಪ್ರತ್ಯರಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನೆಂಬವನು ಪ್ರಧಾನನು ಈ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಭುವೆಂಬವ

ನು ಇಂದ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಭೂತದಯೆ ಮೊದಲಾದವರು ದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಯೂ, ಹಿರಣ್ಯರೋಮಾದಿಗಳು ಸಪ್ತಚುಷಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಶುಭ್ರನೆಂಬವನಿಗೆ ವಿಕುಂಠೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ವೈಕುಂಠನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನು! ಆ ವೈಕುಂಠನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ, ಚಕ್ರವಾಳಪರ್ವತದಮೇಲೆ ವೈಕುಂಠವೆಂಬ ನಗರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು ಆ ಸ್ಥಾನವು ಸಕಲಲೋಕಪೂಜ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಆ ವೈಕುಂಠನ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ವರ್ಣಿಸಿರುವೆನು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೇಣುಗಳನ್ನಾದರೂ ಎಣಿಸಬಹುದೇಹೊರತು, ಆ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸಲಾರವು

ಅರಸಿಯೆ ಮನುವು ಚಕ್ಷುಸ್ಸಿನ ಮಗನಾದ ಚಾಕ್ಷುಷನೆಂಬವನು. ಪುರು, ಪುರುಷ, ಸುದ್ಯುಮ್ನ, ಮೊದಲಾದವರು ಮನುವುತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಮಂದ್ರದ್ರಮನೆಂಬವನು ಇಂದ್ರಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆಪ್ಯಾದಿಗಳು ಆಗಿನ ದೇವಗಣಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವೈರಾಜನೆಂಬವನಿಗೆ ಸಂಭೂತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನು ನಿಜಾಂಶದಿಂದವತರಿಸಿ, ಆಜಿತನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದನು ಈ ಆಜಿತನೇ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಸಾಗರವನ್ನು ಮಥಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಅಮೃತವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಕೂರ್ಮರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದನು” ಎಂದನು. ಆಗ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಭಗವಂತನು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮಥಿಸಿದುದೇಕೆ? ಯಾರಿಗಾಗಿ ಕೂರ್ಮರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು” ಆಗ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಅಮೃತವು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಆ ಸಮುದ್ರಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಯಾವಯಾವ ವಸ್ತುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು? ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ತಾಪತ್ರಯಪೀಡಿತವಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅದ್ಭುತಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೇಳಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದದಿರುವುದು”

ಎಂದನು. ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಶುಕಮುನಿಯು, ಭಗವಂತನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿ. "ರಾಜಾ! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಘೋರಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಆಗ ಅಸುರರು ಜಯಶೀಲರಾಗಿ, ಕಂಡಕಂಡ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಬಂದರು ಅನೇಕದೇವತೆಗಳು ಸತ್ತುಬಿದ್ದರು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಕಾರಣವುಂಟು. ಹಿಂದೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನನುಭವಿಸುವಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಐರಾವತದಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು ಮಾರ್ಗವಶದಿಂದ ಇದಿರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು ಆಗ ದೂರ್ವಾಸನು, ತಾನು ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನುಮಾಡಿ ತಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಇಂದ್ರನು, ಅದನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಐರಾವತದ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು ಆಗ ಐರಾವತವು ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸುಂಡಿಲಿಸಿದ ತೆಗೆದು ಕಾಲಿಸಿದ ತಿಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಿತು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ದೂರ್ವಾಸನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು ಆ ಕೋಪದಿಂದ ದೂರ್ವಾಸನು, ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ "ಎಲ ಮದಾಂಧಾ! ನೀನು ಐಶ್ವರ್ಯಮದದಿಂದಲ್ಲವೇ ಈ ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದವನ್ನೂ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದೆ? ಸಮಸ್ತಲೋಕಪಾಲಕರೊಡನೆ ನೀನು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾಗು ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಲಿ!" ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು ಈ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವು ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ, ಸ್ವರ್ಗ ಮರ್ತ್ಯಪಾತಾಳಗಳೆಂಬ ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ಕಾಂತಿಗುಂದಿದುವು ಯಾಗಾದಿಕಾರ್ಯಗಳು ಹಿಂದಿನಂತೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶೇಖರವನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ ಹೋದುವು ಆಗ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ, ನಷ್ಟವಾದ ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತುಬಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಉಪಾಯವೇನೆಂದು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವೇ ಅಲೋಚಿಸಿದರು ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ನಿಶ್ಚಯವೂ ತೋರದೆ,

ಕೂನೆಗೆ ಆ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲರೂ ಮೇರುತಿಖರದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವೂ ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗಿರುವುದನ್ನೂ, ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಬಲದಿಂದಲೂ ದೈತ್ಯರು ಪ್ರಬಲಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿದ್ದನು ಕೂನೆಗೆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಈ ದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೇಳುವನು. 'ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ ' ನಾನಾಗಲಿ. ರುದ್ರನಾಗಲಿ, ನೀವಾಗಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಾದ ದೈತ್ಯರಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯರಾಗಲಿ, ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಥಗ್ವಂತುಗಳಾಗಲಿ ಸಸ್ಯವರ್ಗಗಳಾಗಲಿ, ಸ್ನೇಹಜಗಳಾಗಲಿ ನಾನೆಲ್ಲರೂ ಯಾವನ ಕೋಚ್ಚುಂಕಲಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹುಚ್ಚಿರುವೆವೋ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನೇ ಈಗ ನಾವು ರರಣುಹೊಂದಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಾವಾದರೇನು? ದೈತ್ಯರಾದರೇನು? ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನವೇ! ಅವನಿಗೆ ಇಂತವನ್ನೇ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಇಂತವನ್ನೇ ಆದರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ವೇಛೆಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡು, ಇತರಭೋತಗಳಿಗೂ, ಅವರವರ ಗುಣಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು ಸತ್ವಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸತ್ವಪ್ರಾಣರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಜಯವುಂಟಾಗುವುದು ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕಗುರುವಾದ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ನಾನೆಲ್ಲರೂ ಮರೆಹುಗುವೆವು ಆದರಿಂದ ನಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು ಅವನು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಿರವೇರಿಸುವನು" ಎಂದನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ತಮೋಮಂಡಲವನ್ನೂ ಮೀರಿದ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಅಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಮೇಯಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ದೇ

ವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಎಂದಲೇ ಅಜಿತರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿದವನಾಗಿ ಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಉಪ ಸಿಷ್ಯದ್ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯೂ ಪಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನು ಆದಿಕಾರಣನು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸತಕ್ಕವನು ಅವಯ ವಗಳೆಲ್ಲದವನು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾ ಧ್ಯವಲ್ಲ ಮನೋವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಗೋಚರನು ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮನು. ಎಣೆಯಿರದಿಲ್ಲದವನು ಸಮಸ್ತಜೀವರಾತಿಗಳಿಗೂ ಶರಣ್ಯನು ಇಂತಹ ನಿ ನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು ಮತ್ತು ಹೇ ಪರಮಪುರುಷಾ! ನೀನು ಪ್ರಾಣಿ ಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಆತ್ಮಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲವನು ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಅನುಭವಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಶ ಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಎಚ್ಚರ, ಕನಸು, ಸುಷುಪ್ತಿಯೆಂಬ ಮೂರವಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದವನು ಕರ್ಮ ಮೂಲಕವಾದ ಶರೀರವಿಲ್ಲದವನು ಮತ್ತು ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹುಚ್ಚಿಸತಕ್ಕ ಅಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ, ಅಜ್ಞಾನಸುಶ್ರವಾದ ಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ ನಿನಗೆ ಸಂಭವಿಸಲಾರವು ಆಕಾಶದಂತೆ ನೀನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವನು ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿವೂರ್ಣನು ಕೃತ ಶ್ರೇತಾ ದ್ವಾಪರಗ ಳೆಂಬ ಮೂರುಯುಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವುದರಿಂದ, ತ್ರಿಯುಗನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಮರಹುಗುವೆವು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅವರ ವರ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಚಕ್ರವು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದು ಆ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ದಶೇಂ ದ್ರಿಯಗಳು, ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳು, ಇವು ಹದಿಸೈದೂ ಅಡ್ಡಗಡ್ಡಗಳಾಗಿರು ವುವು ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಮೂರುಗುಣಗಳೂ ಆ ಚಕ್ರದ ನಾಭಿ ಗಳು ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರವೆಂಬೀ ಎಂಟುಬಗೆಯ ಪ್ರಕೃತಿಗಳೂ ಆ ಚಕ್ರದ ನೇಮಿಗಳು ಸಂಸಾರಚಕ್ರವು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ, ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವೆಂಬ ಅಜ್ಜಿ

ನಮೇಲೆ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಸಿತ್ತ ಯಿಸಿರುವರು ಮತ್ತು ನೀನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿರತಕ್ಕವನು ಎಲ್ಲಾ ಆತ್ಮಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡವನು ಅಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುವೆವು ಓ ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಪರಮಪದವೆಂಬುದು, ಕೇವಲಸತ್ವಮಯವಾದುದರಿಂದ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಾಂತಿಗುಂದದೆ, ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ಆದು ಈ ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೊರಗಾಗಿ, ಸಂಸಾರಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ, ರಾಗಾದಿದೋಷಗಳ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲದೆ, ಪುರ್ವಾತ್ಮರಾದ ಸ್ವರ್ಧರಿಗೆಮಾತ್ರ ನಿತ್ಯವಾಸವಾಗಿರುವುದು ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ ಅನ್ನಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಯೋಗಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಾಪಿಸುವರು ಅಂತಹ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರಹುಗುವೆವು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಜಂತುವೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿರುವುದು ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಸರ್ವಗತನಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿದ್ದರೆಮಾತ್ರವೇ ಚೇತನರು, ಅನ್ನಿ ಮಾಯೆಯನ್ನು ದಾಟಿ, ಅಂತರಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಗುಣದೋಷಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾರವು ದೇವತೆಗಳಾದ ನಮಗೂ ಪರದೇವತೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನ್ನನ್ನು ಮರಹುಗುವೆವು ಇದೋ ! ದೇವತೆಗಳಾದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನೆಗೆ ಪ್ರಿಯವಿರವಾದ ಸತ್ನುಗುಣದಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಕಳವಳಿಸುವೆವು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕೇವಲರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ, ಮೂಢರಾದ ಈ ದೈತ್ಯಾದಿಗಳು ನಿನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು? (ಗರ್ಭದ ಚೀಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ) ಜರಾಯುಜಗಳೆ, (ಮೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ) ಅಂಡಜಗಳು, (ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ) ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಾದಿಗಳು, (ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಡತಕ್ಕ) ಸಸ್ಯಾದಿಗಳು, (ಉದ್ಭಿಜ್ಜಗೆ

ಳು) ಎಂಬೀ ನಾಲ್ಕುಬಗೆಯ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಶ್ರಯವಾದ ಈ ಭೂಮಿಯು, ಯಾವನಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಯಾವನಿಗೆ ಪಾದವೆನಿಸಿರುವುದೋ, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಲೋಕಪಾಲರೂಡಗೂಡಿದ ಮೂರುಲೋಕಗಳ ಅತ್ವತ್ತಿಗೂ, ಸ್ಥಿತಿಗೂ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಕಾರಣವಾದ ಮಹಾವೀರ್ಯವುಳ್ಳ ಜಲವು ಯಾವನಿಗೆ ರೇತಸ್ಸೆನಿಸಿರುವುದೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ವೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಲವನ್ನೂ, ಆನ್ನವನ್ನೂ, ಆಯುಸ್ಸನ್ನೂ, ಉಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಆಮೃತಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಚಂದ್ರನು ಯಾವನ ಮನಸ್ಸಾಗಿರುವನೋ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿ, ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಯಜ್ಞಾದಿಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಅವತರಿಸಿದವನಾಗಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಜಾರರಾಗಿ ರೂಪಡೆದ ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತಾಗಿ ಸಪ್ತಧಾತುಗಳನ್ನೂ ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯು ಯಾವನಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿರುವನೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಅರ್ಜಿರಾದಿಮಾರ್ಗರೂಪನಾಗಿ, ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಗಳೆಂಬ ಮೂರು ವೇದಗಳ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಿವಾಸಭೂತನಾಗಿ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ದ್ವಾರನಾಗಿ, ಮುಕ್ತಿಸಾಧನವಾದ ಕರ್ಮಸುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಾಲಸಿಯಮವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನನಾಗಿ ಉದಯಾಸ್ತಮಯಗಳಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಯುಸ್ಸನ್ನೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಮೃತ್ಯುರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸೂರ್ಯನು, ಯಾವನ ಕಣ್ಣಾಗಿರುವನೋ ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಸಮಸ್ತ ಚರಾಚರಗಳ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯ ಮನೋಬಲಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಐದುಬಗೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಯಾವ ವಾಯುದೇವನನ್ನು, ಬುದ್ಧಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನದೇವತೆಗಳೆನಿಸಿದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ರಾಜನನ್ನು ಭೃತ್ಯರು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಅನುವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವೆವೋ, ಅಂತಹ

ವಾಯುವನ್ನೇ ತನ್ನ ನಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ ! ಯಾವನ ಕಿವಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ, ಹೃದಯದಿಂದ ದೇಹದ ನವರಂಧ್ರಗಳೂ, ನಾಭಿಯಿಂದ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣ, ಶರೀರ, ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆಶ್ರಯವಾದ ಅಕಾಶವೂ ಹುಟ್ಟಿರುವುವೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ ! ಮತ್ತು ಯಾವನ ಬಲದಿಂದ ಮಹೇಂದ್ರನೂ, ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ದೇವತೆಗಳೂ, ಕೋಪದಿಂದ ರುದ್ರನೂ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ದೇಹರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ಗಾಯತ್ರಾದಿ ಛಂದಸ್ಸುಗಳೂ ಋಷಿಗಳೂ, ಪುರುಷಲಿಂಗದಿಂದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಯೂ ಜನಿಸಿದರೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ ! ಮತ್ತು ಯಾವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಿಂದ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ಛಾಯೆಯಿಂದ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೂ, ಸ್ತನದಿಂದ ಧರ್ಮದೇವತೆಯೂ, ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಅದರ್ಮವೂ, ತಿರಸ್ಸಿನಿಂದ ದ್ಯುಲೋಕವೂ, (ಅಕಾಶವೂ) ನಗೆಯಿಂದ ಅಪ್ಸರಸಿಯರೂ ಉದಿಸಿದರೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವೂ, ಅತೀಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಕ್ಕ ವೇದಗಳೂ, ಯಾವನ ಮುಖದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುವೋ, ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲವೂ, ಬಲವೂ ಯಾವನ ಭುಜಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ವೈಶ್ಯಕುಲವೂ, ಧನಾರ್ಜನನೈಪುಣ್ಯವೂ ಯಾವನ ತೊಡೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ಶೂದ್ರಕುಲವೂ, ವೇದವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಶುಶ್ರೂಷಾವೃತ್ತಿಯೂ ಯಾವನ ಪಾದಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ ! ಯಾವನ ಕೆಳತುಟೆಯಿಂದ ಲೋಭವೂ, ಮೇಲಿನ ತುಟೆಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯೂ, ಮೂಗಿನಿಂದ ಕಾಂತಿಯೂ, ಸ್ಪರ್ಶೇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಸುಖಶುಗಳಿಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ಕಾಮವೂ, ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದ ಯಮನೂ, ರೆಪ್ಪೆಗಳಿಂದ ಕಾಲನೂ ಹುಟ್ಟಿದರೋ, ಆ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ ! ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳೂ, ಕಾಲವೂ, ಜೀವಾತ್ಮರ ಅದೃಷ್ಟರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಗಳೂ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೂ, ಅದರೊಳಗಿನ ಕಾರ್ಯವರ್ಗವೂ, ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದುವೋ, ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಅಪ್ರಮೇ

ಯಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಅಂತಹ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ ! ಯಾವನು, ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲು ಕಾರ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತವಾದ ಚಿದಚಿತ್ತಾಲಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿ, ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ತಾನು ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಮಹಾನಂದದಿಂದ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ನೋ, ಯಾವನು ಮಾಯಾಗುಣಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗದೆ, ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವನೋ, ಅಂತಹ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಓ ದೇವಾ ! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮಂದಹಾಸಸುಂದರವಾದ ನಿನ್ನ ಮುಖಪದ್ಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಆನಂದಗೊಳಿಸು! ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯುಂಟಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನೀನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹಲವು ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಮಗಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಅಸಾಧ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆ ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಸ್ವಲ್ಪಕಾರ್ಯವು ಅಷ್ಟೇನೂ ದುರ್ಲಭವಲ್ಲ! ಆದರೆ “ಒಂದಾವರ್ತಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಆಗೋಚರವಾದ ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ನಾನು ತೋರಿಸುವೆನೆ” ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವಿಷಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು, ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವರು ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕೊನೆಗೆ ನಿಷ್ಫಲಗಳಾಗಿ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನೇ ತಂದಿಡುವುವು ಆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವು ಸಫಲವಾಗುವುವು ಧರ್ಮಭಾಸವಾಗಿ, ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು ಕರ್ಮಗಳೂ ಕೂಡ, ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರವು. ನೀನು ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವೆ. ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿತವಾದ ಕರ್ಮವು ಅನಂತಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವು, ಹೇಗೆ ತಾನೇ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುದು? ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆಯುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವಂ

ತೆ, ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮೂಲಭೂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನಾ ರಾಧಿಸುವುದರಿಂದ, ಇತರದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದಂತಾಗುವುದು ಅದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವುವು ಓ ದೇವಾ ! ನೀನು ದ್ರವ್ಯದೇಶಕಾಲ ಪರಿಚ್ಛೇದವಿಲ್ಲದವನು ಹೀಗೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಯಗುಣವಿಲ್ಲದವನು. ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನು ಕೇವಲ ಶುದ್ಧ ಸತ್ಯ ಗುಣದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡವನು ಇಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ಇದೋ ಈ ನಮಸ್ಕಾರವೊಂದು ಹೊರತು, ಬೇರೆಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ನಮಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಂದನವನ್ನರ್ಪಿಸುವೆವು” ಎಂದರು. ಇದು ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

 { ಶ್ರೀಮಹಾಶಿವನು ತನ್ನ ಅಜ್ಜಿಯಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಎಂದರೆ ಏರ್ಪಡಿಸುವ ತಂದೆ }

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಕೇಳು! ಭಗವಂತನು ಈ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ತುತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚು, ಸಹಸ್ರಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಂತೆ ಅವರಮುಂದೆ ಗೋಚರಿಸಿದನು ಆದರೇನು? ಆ ಭಗವಂತನ ಅದ್ಭುತತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮಿಂಚುಹೊಡೆದಂತಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಭಯಮ್ಯಾಕಾಶಗಳಾಗಲಿ, ದಿಕ್ಕುಗಳಿವಿಕ್ಕುಗಳಾಗಲಿ ಯಾವುದೂ ಕಾಣದೆ ಹೋದುವು. ತಮ್ಮನ್ನೇ ತಾವು ಕಾಣಲಾರದಂತಿದ್ದರು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆ ಅದ್ಭುತವಾದ ತೇಜೋ ರಾತಿಯಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದರೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೊಬ್ಬನು, ಪೂಜ್ಯನಾದ ರುದ್ರನೊಬ್ಬನು, ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೆಮಾತ್ರ ಆ ಭಗವದಾಕೃತಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ ? ಶುದ್ಧವಾದ ಇಂದ್ರನಿಲದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದ ದೇಹಕಾಂತಿ! ಕಮಲದಳಗಳಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು! ಪುಟಹಾಕಿದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಪೀತಾಂಬರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಿಮಡಿ ! ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿಯೂ, ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ

ಇರುವ ಅವಯವನನ್ನಿ ವೇಶಗಳು ! ಅಂದವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳು ! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನ ಖಚಿತನಾದ ಕಿರೀಟದ ಕಾಂತಿ! ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಧಳಧಳಿಸುವ ತೋಳ್ಬಳೆಗಳು! ಮುಖಸಾಂದರ್ಭವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ಸುತ್ತಿರುವ ಕುಂಡಲಕಾಂತಿ ! ಆ ಕರ್ಣಾಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಧಳಧಳಿಸುವ ಕಪೋಲಗಳು! ಸರ್ವಾವಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹಾರ, ನೂಪುರ, ಕಾಂಚೀಕಲಾಪ, ಮೊದಲಾದ ಅಭರಣಗಳು! ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಸ್ತುಭಮಣಿ ! ಕಂಠದಲ್ಲಿ ವನಮಾಲಿಕೆ! ಇವುಗಳನಡುವೆ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶೋಭಾತಿಶಯದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ! ಸುತ್ತಲೂ ಪುರುಷಾಕೃತಿಯಿಂದ ಸೂಪಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸುದರ್ಶನಾದಿವಿದ್ಯಾಯುಧಗಳು! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಸುಂದರಾಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಸಮಸ್ತದೇವಗಣದೊಡನೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವರು 'ಓ ದೇವಾ ! ನೀನು ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಜನ್ಮಾಡಿಗಳೆಲ್ಲದವನು ಏಕೆಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯರೂಪವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀನೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಹಾಕುವ ಸತ್ಪಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಶತ್ರುಪಿನಂತೆ ನಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಮತ್ತು ದುಃಖರಹಿತವಾದ ಅನಂದರಸಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರದಂತಿರುವೆ ಅಣುಸ್ವರೂಪನಾದ ಜೀವನಿಗಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮನಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವೆ. ಹೀಗೆ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಆಪ್ರಮೇಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವು ಓ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ! ಶ್ರೇಯಃಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳೂ ಕೂಡ, ಈ ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೀಕರಿಸಲಾರದೆ, ವೇದೋತ್ತಮಾಗಿಯೂ, ಪಾಂಚರಾತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಬೋಧಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಯೋಗಬಲದಿಂದ ಲೇ ಆರಾಧಿಸುವರು. ಈ ನಿನ್ನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈಗ ನಾವು ನಮ್ಮೊಡನೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆವು ಇದರಿಂದಲೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದುದಲ್ಲವೆಂದೂ, ನೀನೇ ವಿಶ್ವರೂಪನೆಂದೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದ್ದಿತು. ಕೊನೆಗೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರುವುದು. ಇವೆರಡರ ಮ

ಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ಮೊದಲು ಕಾರಣವಾಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಣ್ಣು, ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಡಿಗೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ, ಜಗತ್ಕಾರಣನಾದ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಈ ಜಗತ್ತು ಭಿನ್ನವಾದುದಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆವಿಮುಘ್ಯಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸತಕ್ಕ ರೂಪಾಂತರಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ? ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿಜೀವಗಳೆರಡಕ್ಕಿಂತಲೂ ಏಲಕ್ಷಣನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ (ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ) ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವೆ. ಹೀಗೆ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ತಾರತಮ್ಯವಿಂದುಂಟಾಗುವ ಗುಣದೋಷಗಳಿಗೆ ನೀನು ಗುರಿಯಾಗತಕ್ಕವನಲ್ಲ ಹೇಯಗುಣರಹಿತನಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಆಶ್ಚರ್ಯಮಹಿಮೆಯನ್ನು, ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಪಂಡಿತರುಮಾತ್ರವೇ ಯೋಗಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು. ಅರಣಿಕಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಜ್ಞಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆಯೂ, ಹಸುವನ್ನು ಕರೆದು ಹಾಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆಯೂ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆಯೂ, ನೆಲವನ್ನು (ಬಾವಿಯನ್ನು) ತೋಡಿ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆಯೂ, ಏದ್ವಾಂಸರು ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಯೋಗಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಲೋಚನೆಮಾಡಿ ತಿಳಿಯುವರು ಓ ಲೋಕನಾಥಾ! ನಾವು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಈ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ಈಗ ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯು ಸಫಲವಾಯಿತು. ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಂದ ಕಾಡಾನೆಯು ಗಂಗಾಜಲದಲ್ಲೆ ಮುಳುಗಿದಂತೆ, ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾವು ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆವು ನಾವು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈಗ ನಿನ್ನ ಪಾದಮೂಲವನ್ನು ಸೇರಿರುವೆವೋ, ಅದನ್ನು ನೀನೇ ತಿಳಿದು ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯು ಸ್ಪೀಡೇರಿಸಬೇಕು ಪ್ರಪಂಚದ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವಾವುದುಂಟು? ನಾವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕಾದುದೇನಿದೆ? ದೇವಾ! ನಾನು. ಈ ರುದ್ರನು,

ಈ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು, ದಕ್ಷಾದಿಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಉರಿಯುವ ಆಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಹಾರಿಬರುವ ಸಣ್ಣ ಕಿಡಿಗಳಂತೆ, ನಿನ್ನ ಕೋಟ್ಯಂಶಕಲಾ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರು ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ದಾರಿಯೇನೆಂಬುದನ್ನೇ ನಾವು ಕಾಣುವೆವು ಅದುದರಿಂದ ನಮಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ವೇದಗಳಿಗೂ, ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ದಾರಿಯನ್ನು ನೀನೇ ಆಲೋಚಿಸಿ, ನಮಗೂ ಅದನ್ನು ಪದೇಶಿಸಬೇಕು” ಎಂದರು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪರಮೇಶ್ವರನು, ಅವರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಒದ್ದಾಂಜಲಿಗಳಾಗಿ ಸಂತಿಪ್ತ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮೇಘಗಂಭೀರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಆ ದೇವತೆಗಳ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಮುದ್ರಮಥನಾದಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಬ್ರಹ್ಮಾ! ಓ ಶಂಕರಾ! ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ನಿನ್ನ ಸೂತನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ! ಅದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟು! ಈಗಲೇ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಿ, ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳಾದ ದೈತ್ಯರೊಡನೆ ಸಮಾಧಾನವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾಡಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರೊಡನೆ ನೀವು ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ನಿಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನಾದರೂ ತಾವೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂಧಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ಬೆಳಸಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮಪಿಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಾಗುವವರೆಗೂ, ಮೇಲೆಮಾತ್ರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಕೋಪವನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಕಾರ್ಯವು ಕೊನೆಮುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಸರ್ಪಮೂಷಕಗಳಂತೆ ಹಗೆತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅದುದರಿಂದ ನೀವು ಆ ದೈತ್ಯರೊಡನೆ ಏಕೀಭವಿಸಿ, ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಮೃತವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವನೂಕೂಡ ಆ ಅಮೃತಪಾನದಿಂದ ಮರಣವಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಈ ಅಮೃತಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ನೀ

ವು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ ! ನೀವು ನೋಡಲು ಬಗೆಬಗೆಯ ಗಿಡುಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ, ಓಷಧಿಗಳನ್ನೂ, ಹುಲ್ಲುಗರಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತಂದು ಸೇರಿಸಿ, ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನೇ ಕಡೆಗೋಲನ್ನಾಗಿಯೂ, ವಾಸುಕಿಯನ್ನೇ ಕಡೆಯುವ ಹಗ್ಗವನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮಥನಮಾಡಬೇಕು ಆದರೆ ದೈತ್ಯರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಕೆಲಸವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ನಾನೂ ಆಗಾಗ ನನ್ನಿಂದಾಗಬೇಕಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು ನಿಮ್ಮ ತತ್ವಗಳಾದ ದೈತ್ಯರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸುಪಡುವುದೋಂದೇಹೋರತು, ಕೊನೆಗೆ ಅಪರಿಂದುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ನೀವು ಮಾತ್ರವೇ ಅನುಭವಿಸಬಹುದು ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಪೂರ್ಯಸುವವರೆಗೆ ನೀವು ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನನುಸರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ಒಂದೊಂದುಭಾಗದಲ್ಲೆಯೂ ಅವರ ಇಷ್ಟವನ್ನೇ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ನಿಮ್ಮ ಕೋಪವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಬಾರದು. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಅದುದರಿಂದ ನೀವು ಕೆಲವುಕಾಲದವರೆಗೆ ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿರುವ ವೈರಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳರಾ ! ನೀವು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವಾಗ, ನೋಡಲು ಕಾಲಕೂಟವೆಂಬ ಭಯಂಕರವಾದ ವಿಷವು ಹುಟ್ಟುವುದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಭಯಪಡಬಾರದು ಅದನ್ನು ರುದ್ರನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಡುವನು ಮತ್ತು ನೀವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಯಾವ ಉತ್ತಮವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಆಸೆಪಡಬಾರದು ಯಾವ ಅಪಾಯಕ್ಕೂ ಭಯಪಡಬಾರದು” ಎಂದನು ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ, ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಣ್ಮರೆಯಾದನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು ಸಂಧಿಸಿಗ್ರಹಾಡಿಗಳನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ವಿಭೇಯರಾಗಿ ಬಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಗೌರವದಿಂದಲೇ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಪೂರ್ವ

ದ್ವೇಷದಿಂದ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಡೆ
 ಯವರಲ್ಲರನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಿದನು ! ಹೀಗೆ ಬಲಿಯು ಶ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ
 ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸ್ವರ್ಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತ, ಅನೇಕದಾನವ
 ರಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿ, ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ದೇವೇಂದ್ರನು
 ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಮೃಧುಮೃಧುರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನು ತಮಗೆ ಹೇ
 ಳಿದ್ದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು ಇಂದ್ರನ ವಾಕ್ಯವು ಬಲಿಗೂ, ಅವನ
 ಅನುಚರರಾದ ಶಂಕರ ತ್ರಿಪುರಾಸುರರೇ ಮೊದಲಾದ ದಾನವಪ್ರಮುಖರ
 ಲ್ಲರಿಗೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತೋರಿತು ಆದರಮೇಲೆ ದೇವದಾನವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ
 ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಒಪ್ಪಂದದಿಂದ, ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು,
 ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು ದೇವಾಸುರರಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ
 ಸೇರಿ ಮಂದರಪರ್ವತದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ತಮ್ಮ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಆದನ್ನು
 ಮೀರಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ, ಅವರು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಂಡು, ಸಂತೋ
 ಷದಿಂದ ಸಿಂಹನಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಆದನ್ನು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಗೆ
 ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದರು ಆದರೇನು ? ಸ್ವಲ್ಪದೂರದವರೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವ
 ಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ, ಬಲಿ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವದಾನವರಲ್ಲರೂ ಆಯಾಸ
 ದಿಂದ ಮೈಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಡುದಾರಿಯಿಲ್ಲದೇ ಆದನ್ನು ಎತ್ತಿ
 ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಪರ್ವತದ ಭಾರದಿಂದ ಆದರ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅನೇಕದೇ
 ವದಾನವರು ನುಗ್ಗಾದರು ಹೀಗೆ ಮೈಮುರಿದು ಅಶಾಭಂಗದಿಂದ ದುಃಖಿ
 ಸುತ್ತಿರುವ ದೇವಾಸುರರನ್ನು ನೋಡಿ, ಭಗವಂತನು, ಅವರಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂ
 ಡು, ಆ ಪರ್ವತದ ಕೆಳಗೆ ಸತ್ತುಬಿದ್ದವರಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ
 ಒಂದಾವರ್ತಿ ನೋಡಿದನು. ಭಗವಂತನ ಕಟಾಕ್ಷಾಮೃತಸೇಚನದಿಂದ ಸತ್ತ
 ವರಲ್ಲರೂ ಪುನರ್ಜೀವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತರು ಅಂಗಹೀನರಾದ
 ವರಲ್ಲರೂ ತಿರುಗಿ ಆಯಾ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದೆ ಉತ್ಸಾ
 ಹಗೊಂಡಿದ್ದರು ಆಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು, ಆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತಿ
 ದ್ದಹಾಗೆಯೇ, ತನ್ನ ಒಂದೇಕೈಯಿಂದ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮೇ
 ಲಕ್ಕೆತ್ತಿ, ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಗರುಡನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮ

ಸ್ತ ದೇವಾಸುರರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ, ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು ಆಮೇಲೆ ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಳಿಸುವಂತೆ ಗರುಡನಿಗೆ ಅನುಜ್ಞೆ ಕೊಟ್ಟನು ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಗರುಡನು ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಜಲದಲ್ಲಿ ಬಿಸುಟು, ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು ಇದು ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—◆—◆—◆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕೂಟವಿಷ ಮುಂತಾದುವು ಹುಟ್ಟಿದುವು —◆—◆—◆

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಕೇಳು ಆಮೇಲೆ ದೇವಾಸುರರಲ್ಲರೂ ಸರ್ಪ ರಾಜನಾದ ವಾಸುಕಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನಿಗೂ ಆಮೃತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಕೇಳಿ, ಅವನನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ಕರತಂದು, ಮಂದರಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದರು ದೇವದಾನವರಲ್ಲರಿಗೂ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ, ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಭಗವಂತನು ತಾನೇ ಮುಂದಾಗಿ ಬಂದು, ವಾಸುಕಿಯ ಮುಖಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನಿಂತನು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಆ ಕಡೆಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದರು ಭಗವಂತನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆ ವಿಷಸರ್ಪದ ಬಾಯಿಯ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ತಮಗೇನೋ ಅವಮಾನವುಂಟಾಯಿತೆಂಬ ಆಸೂಯೆಯಿಂದ, ಮೊದಲೇ ಕಲಹವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ “ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಚ್ಚೇನು ! ನಮ್ಮ ಕಡಿಮೆಯೇನು ? ನಾವೇನು ಕುಲದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯೆ ? ಪಾಂಡಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯೆ ? ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯೆ ? ನಮ್ಮನ್ನು ಬಾಲದಕಡೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ವಿಷುವು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಮುಖದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದೇಕೆ ? ಅವರ ಹೆಚ್ಚೇನು ? ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ ! ನಾವು ಎಂದಿಗೂ ಅಮಂಗಳಕರವಾದ ಈ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾರೆವು” ಎಂದು ಹಟದಿಂದ ಕೈಯಿಕ್ಕದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು ಆಗ ಭಗವಂತನು, ಅವರ ಮೌಢ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತ, ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೇ ಮುಖಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತಾನು ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಪುಚ್ಛಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದನು ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಹಸದಿಂದ ಸಮದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಕಡೆಯುತ್ತಿರುವಾ

ಗ. ಮಹಾಭಾರವುಳ್ಳ. ಆ ಪರವ್ರತಕ್ಕೆ ತಳದಲ್ಲಿ ಅಧಾರವೇನೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ, ದೇವನಾಸುರರು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೇ ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಹಗ್ಗವನ್ನೆ ಳೆಯುತಿದ್ದರೂ, ಆ ಪರವ್ರತವು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಆಗ ದೇವನಾಸುರರು, ತಮ್ಮ ಬಲಕ್ಕೆ ದೈವಬಲವು ವಿಪರೀತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಮುಂದೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ತೋರದೆ, ಚಿಂತಾಕುಲರಾಗಿ ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟರು ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣು ದೇವತೆಯು ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಭಗವಂತನು, ಒಡನೆಯೇ ಕೂರ್ಮಾವತಾರವನ್ನಿತ್ತಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪರವ್ರತಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದನು. ದೇವನಾಸುರರಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ತಿರುಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಓ ಪರಿಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಆ ಕೂರ್ಮಮೂರ್ತಿಯು ಲಕ್ಷಯೋಜನವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ತನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ, ಎರಡನೆಯ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತ. ಆ ಪರವ್ರತವನ್ನು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದುದರಿಂದ, ಆ ಪರವ್ರತವು ನಿರಪಾಯವಾಗಿ ತಿರುಗಲಾರಂಭಿಸಿತು ದೇವನಾಸುರರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಅತಿವೇಗವಾಗಿ ಕಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಮಹಾಪರವ್ರತವು ಗಿರಗಿರನೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕೂರ್ಮಮೂರ್ತಿಯ ಮೈನವೆಯನ್ನಾರಿಸುವಂತಿದ್ದಿ ತೇಹೊರತು, ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಲ್ಪನಾವರೂ ಬಾಧೆಯು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮರೂಪದಿಂದ ಪರವ್ರತವನ್ನು ಧರಿಸಿದುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅದನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದೇವನಾಸುರರಲ್ಲಿಯೂ, ಅಂತರ್ರಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅವರಿಗೆ ಬಲವೀರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಸುಕಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ರಾಮಿಯಾಗಿ ಅವನ ಮೈಗೆ ಬಾಧೆಯೇನೂ ತೋರದೆ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಮೈಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಆ ಮಂದರಪರವ್ರತದಮೇಲೆ ತಿಖರದಂತೆ ನಿಂತು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಒತ್ತಿಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಕದಲದಂತೆಯೂ, ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಸರವ್ರತೋಮುಖವಾಗಿ ಸಹಾಯನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಗವಂತನ ಮಹಾನುಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸು-

ತ್ತ, ಅವನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆದರು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಆ ಮಂದರಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಕೆಳಗೂ, ಮೇಲೆಯೂ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸುಕಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಬಲವೀರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಕಾರ್ಯವು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ದೇವದಾನವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಯುಂಟಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ಈ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾಗಿ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಬಲವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಜಲಜಂತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೋಭವೊಂದುವಂತೆ ವೇಗದಿಂದ ಕಡೆಯುತ್ತಬಂದರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮಂದಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಬಿದ್ದ ವಾಸುಕಿಗೆ, ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಬಳಲಿಕೆಯು ತೋರಿತು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಗಳು ಹೊರಡಲಾರಂಭಿಸಿದುವು ಅವನ ಸಹಸ್ರಮುಖಗಳಿಂದಲೂ ಅಗ್ನಿ ಕಣಗಳನ್ನೆರಚುತ್ತಿರುವ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಹೊರಟುಬಂದಿತು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ಉಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ, ಭುಗಿಲುಗನ ಹೊಗೆ ಹೊರಡಲಾರಂಭಿಸಿತು ಇದರಿಂದ ಅವನ ಮುಖಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರು ಆ ತಾಪವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಪಾಲೋನು, !ಕಾಲೇಯ, ಬಲಿ, ಇಲ್ಲವಲ, ಮುಂತಾದ ರಾಕ್ಷಸಪ್ರಧಾನರಲ್ಲರೂ. ಕಾಡುಗಿಜ್ಜಿನಿಂದ ಬೆಂದ ವೃಕ್ಷದಂತೆ, ತಾಪದಿಂದ ಬೆಂದು ಬೆಂಠಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಬೆಂಕಿಯ ತಾಪವು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪುಚ್ಛಭಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ದೇವಸಮೂಹದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಅವರ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ, ಕವಚಗಳನ್ನೂ, ಕಂಠಮಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಬಣ್ಣ ಗೆಡಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಅವರ ದೇಹಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ಕಂದಿಸುತ್ತ ಬಂದಿತು ಅದರೇನು? ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವಾಹನವಾಗಿದ್ದ ಮೇಘಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೇವತೆಗಳಮೇಲೆ ತಂಪಾದ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದುವು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ತಂಪಾದ ಗಾಳಿಯು ಅವರ ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಸಿತು. ಇದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬಾಧೆಯೇನೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ ದೇವದಾನವರಿಬ್ಬರೂ ಇಷ್ಟು ಶ್ರಮವನ್ನಾದರೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಆ

ಮೃತವು ಹುಟ್ಟಿದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಜಿತರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ತಾನೇ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಆ ಪರವನ್ನು ಇನ್ನೂ ವೆಗದಿಂದ ಕಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು, ಮೇಘದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವಾದ ಮೈಬಣ್ಣದಿಂದಲೂ, ನಡುವಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಪೀತಾಂಬರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಿಮಡಿಯಿಂದಲೂ, ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕಂಠಾಭರಣದಿಂದಲೂ, ಘೋಷಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆಳಗುವಂತಿರುವ ಕಿರೀಟದಿಂದಲೂ, ಝಗಝಗಿಸುವ ವನಮಾಲಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ರಕ್ತಾಂತನೇತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಜಗನ್ನೋಹನಾಕಾರವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದವಾಸುಕಿಯ ದೇಹವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮಂದರಪರ್ವತದಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತ ನಿಂತಿರುವಾಗ, ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಬೇರೊಂದು ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು ಆಗಿನ ಮಥನವೇಗದಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ, ಮೀನು, ಮೊಸಳೆ, ಹಾವು, ಆಮೆ, ತಿಮಿ, ತಿಮಿಂಗಿಲ, ವ್ಯಾಳಗಳು, (ಆನೆಯ ಸುಂಡಿಲುಳ್ಳ ಮೊಸಳೆಗಳು) ಇವೇಮೊದಲಾದ ಜಲಜಂತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೋಭಹೊಂದಿ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಿಂದ ಹಾಲಾಹಲವೆಂಬ ಭಯಂಕರವಾದ ವಿಷವೊಂದು ಹುಟ್ಟಿತು ಉಗ್ರವೇಗವುಳ್ಳ ಆ ವಿಷಾಗ್ನಿಯ ಬೇಗೆಯು, ಹತ್ತುದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ದಹಿಸುವಂತೆ ನಾನಾಕಡೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಬಂದಿತು ಇದನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಾಸುರರೂ, ಮೂರುಲೋಕದ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಭಯದಿಂದ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತ ಕೈಲಾಸಪರವತದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪರಮಶಿವನನ್ನು ಕಂಡು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವರು. "ಓ ದೇವದೇವಾ ! ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸತಕ್ಕ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು, ಈವಿಷದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು! ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಈಶ್ವರನು ! ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಡುವುದಕ್ಕೂ, ಅದರಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಸಮರ್ಥನು ಅದುದರಿಂದಲೇ ಪಂಡಿತರು, ಆಶ್ರಿತರು: ಖನಿವಾರಕನಾದ

ನಿನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾರಾಧಿಸುವರು. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾದ ನೀನೇ ಸತ್ವಾದಿಗುಣತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದೂ, ವಿಷ್ಣುವೆಂದೂ, ತಿವನೆಂದೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ನಾಮರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವೆ ಚೇತನಾಚೇತನರೂಪವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೂ ನೀನೇ ! ಆ ಪ್ರಪಂಚಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಧರಿಸಿರತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಸಮಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೂ ನೀನೇ. ನೀನೇ ಸಕಲಜಗತ್ಕಾರಣನು! ನೀನೇ ಕಾಲಶರೀರಕನು! ಯಾಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು! ಪ್ರಾಣಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲೆ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಡುವುವು ಕಾಲವೂ, ಯಜ್ಞಗಳೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು. ನೀನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನು. ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲೆಯೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವನು. ನೀನೇ ಬ್ರಹ್ಮವು! ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರಗಳು! ಆ ಧರ್ಮದಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ ! ಆಕಾರ, ಉಕಾರ, ಮಕಾರಗಳೆಂಬ ಮೂರಕ್ಷರಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರವೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಿರೂಪಿಸುವುದು ! ನೀನು ಸರ್ವದೇವಶರೀರಕನು! ಅಗ್ನಿಯೇ ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಭೂಮಿಯೇ ನಿನ್ನ ಪಾದವು ಕಾಲವೇ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು. ದಿಕ್ಕುಗಳೇ ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗಳು! ವರುಣನೇ ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆ. ಆಕಾಶವೇ ನಿನ್ನ ನಾಭಿ! ವಾಯುವೇ ನಿನ್ನ ನಿಶ್ವಾಸವು! ಸೂರ್ಯನೇ ನಿನ್ನ ನೇತ್ರಗಳು. ಜಲವೇ ನಿನ್ನ ರೇತಸ್ಸು! ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಾಧಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಆಧಾರವೆನಿಸಿರುವುದು. ಚಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ! ದ್ಯುಲೋಕವೇ ನಿನ್ನ ತಿರಸ್ಸು! ಸಮುದ್ರಗಳೇ ನಿನ್ನ ಉದರವು ಪರ್ವತಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರವು. ಓಷಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ರೋಮಗಳು! ಗಾಯತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಛಂದಸ್ಸುಗಳೇ ನಿನ್ನ ಶರೀರದೊಳಗಣ ಸಸ್ತುಧಾತುಗಳು ನೀನು ವೇದಸ್ವರೂಪನು. ವೇದೋಕ್ತಗಳಾದ ಧರ್ಮಗಳೇ ನಿನ್ನ ಹೃದಯವು. ತತ್ಪುರುಷ, ಅಘೋರ,

ಸದ್ಭೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ, ಈಶಾನಗಳೆಂಬ ಐದು ಅನುವಾಕಗಳೂ ನಿನ್ನ ಐದುಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ವಚನಗಳು ನೂರಮೂವತ್ತೆಂಟು ಮಂತ್ರಗಳೂ ಆ ನಿನ್ನ ಮುಖವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿರುವುವು. ಓ ದೇವಾ! ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾಗಿ ತಿವವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವವೇ ನಿನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನವು (ಎಂದರೆ ನೀನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರರೂಪದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಗಲದೆ ಇರತಕ್ಕವನು) ಅಧರ್ಮಶಾಖೆಗಳಾದ ಡಂಭ, ಲೋಭ ಮುಂತಾದುವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಛಾಯೆಯು! ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳು ನಿನ್ನ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು ಛಂದಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪುರಾತನವೇದವೇ ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವು ನೀನು ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲವನು ಸಮಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನು. ಓ ಲೋಕಪಾಲಕಾ ! ಓ ಕೈಲಾಸವಾನ್ ! ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಾಗಲಿ, ವಿಷ್ಣುವಾಗಲಿ, ಈ ಇಂದ್ರನಾಗಲಿ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ, ರಜಸ್ಸು, ತಮಸ್ಸು, ಮಿಶ್ರ ಸತ್ತ್ವವೆಂಬ ಪ್ರಾಕೃತಗುಣಗಳ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯವಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಭೇದಗಳೊಂದೂ ಉಂಟಾಗಲಾರವು. ಭೂತದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಅಧರ್ಮ, ದಕ್ಷ, ತ್ರಿಪುರರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾವೀರರನ್ನು ನೀನು ನಾಶಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅದೊಂದೂ ನಿನಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಿಂದುಮಾತ್ರಗಳಾಗಿರುವುವು. ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ, ಮೊದಲು ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದಲೇ ಭಸ್ಮವಾದರೂ, ನೀನು ಆ ವಿಕಾರಗಳೊಂದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದಿರುವೆ ನೀನು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಕೆಲವು ಮೂಢರು, ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಮುಕನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ನೀನು ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ರೂರನೆಂದೂ, ಹಿಂ

ಸಕನೆಂದೂ ಭ್ರಮಿಸುವರು, ಅಂತವರು ನಿನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲ. ಆ ತ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ಆತ್ಮಾನುಭವದಿಂದ ಸಂತೋಷಿಸತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಸಂಜಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹಿತವನ್ನು ಪದೇಶಿಸತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದರೋ, ಈ ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲೆಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಿಸುವರು. ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು ಕ್ರೂರವಾದ ಈ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ ಈ ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಮೂಢರು, ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ದೋಷಾರೋಪಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಜೇತನಾಜೇತನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂಕೂಡ ತಳಿಯಲಾರರು ಇನ್ನು ಅವರು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬಲ್ಲರೇ? ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲಾರದಿರುವಾಗ, ಅಬ್ರಹ್ಮನ ಮಕ್ಕಳ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾವು ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದೆವು. ಓ ಪರಮೇಶ್ವರಾ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಿನಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ವಸ್ತುವಾಗಲಿ, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದ ವಸ್ತುವಾಗಲಿ ನಮಗೆ ಯಾವುದೊಂದೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ವಿಚಿತ್ರವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾರೆವು ನೀನು ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಈರೂಪದಿಂದ ತೋರುವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು” ಎಂದರು *

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ಕೇಳು ! ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಸಲ್ಲತಕ್ಕ ಅಸಾಧಾರಣ!ಗುಣಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿ, ಬಹಳವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ

* ಇಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಭಯಾತುರದಿಂದ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮರೆತು. ರುದ್ರನನ್ನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುವರೇಹೊರತು, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪರಬ್ರಹ್ಮವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರುದ್ರನು ಮುಂದೆ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಭಗವದಾರಾಧನರೂಪವಾಗಿಯೇ ಆ ವಿಷವನ್ನು ತಾನು ಕುಡಿಯುವುದಾಗಿ ಹೇಳುವನು.

ಕಾಲಕೂಟವಿಷದಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವೂ ಭಯಗ್ರಸ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿ ರುದ್ರನು, ಸರ್ವಭೂತಸುಹೃತ್ತಾದುದರಿಂದ ಆ ದೇವತೆಗಳ ವ್ಯಸನಕ್ಕಾಗಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೆ ದೇವಿ ! ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಲಕೂಟವಿಷದಿಂದ ಲೋಕದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಎಷ್ಟು ವಿಪತ್ತಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುವರು ನೋಡು ! ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣಭಯದಿಂದ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಈಗ ನಾವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಬೇಕು ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಾಗ ಮರೆಹೊಕ್ಕುಬಂದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಆಗಲೇ ಶಕ್ತಿಯು ಸಫಲವು. ಪ್ರಾಣಗಳು ಅಸ್ಥಿರವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಸಾಧುಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಇತರರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವರು, ಎಲೆ ಭದ್ರೆ ! ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳು ಭಗವನ್ನಾಯಿಯಿಂದ ಮೋಹಿತವಾಗಿ, ಒಂದನ್ನೊಂದು ದ್ವೇಷಿಸುವುದೇನೋ ಸಹಜವು ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ದುರ್ಬಲರಾದವರಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಂತೋಷಪಡುವನು ಅಭಗವಂತನ ಸಂತೋಷವೇ ನನ್ನ ಸಂತೋಷವೆಂದು ತಿಳಿ ! ಅ ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದಂತಾಗುವುದು ಅದುದರಿಂದ ಈಗಲೇ ನಾನು ಆ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದುಬಿಡುವೆನು. ನನ್ನಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗಲಿ!” ಎಂದು, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಆ ಕಾಲಕೂಟವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನು ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದ ಪಾರ್ವತಿಯೂಕೂಡ ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಮಾತಾಡದೆ ಅನುಮೋದಿಸಿದಳು ಅಮೇಲೆ ರುದ್ರನು, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕನಿಕರದಿಂದ ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆ ಹಾಲಾಹಲವೆಂಬ ಘೋರವಿಷವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಸಮುದ್ರಜಲದ ಕಲ್ಮಷರೂಪವಾದ ಆ ವಿಷವು, ರುದ್ರನಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿತು. ಆದರೇನು ? ಅವನಿಗೆ ಯಾವಬಾಧೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರದೆ, ಕೊನೆಗೆ ಅವನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕ

1463. ಕ್ಷೀರಸಾಗರಮಂಥನವು. ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಸು, ನೊಡಲಾದುವುಗಳು
ಹುಟ್ಟಿದುದು.

ಪುರೇಖೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಆತನ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವಾಭರಣದಂ
ತಾಯಿತು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಹೀಗೆಯೇ ಪರೋಪಕಾರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ
ಸಾಧುಗಳು, ಇತರರಿಗೆ ದುಃಖವುಂಟಾಗುವಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆದಕ್ಕೆ ತಾವೇ
ತಲೆಯೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲುವರು ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದ
ಭಗವಂತನು ವಿಶೇಷತ್ವಪ್ರನಾಗುವುದರಿಂದ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭಗವದಾರಾಧನ
ರೂಪವೆಂದೇ ತಿಳಿ ! ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಾಧುರೀಣನಾದ ರುದ್ರನ ಈ ಅಮೃತಕಾ
ರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಲೋಕದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಜೆಗಳೂ, ಪಾರ್ವತಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮ
ನೂ, ಭಗವಂತನಾದ ವಿಷ್ಣುವೂ ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದರು.
ರುದ್ರನು ಆ ವಿಷವನ್ನು ಕೈಯಿಂದೆತ್ತಿ ಕುಡಿಯುವಾಗ, ಅವನ ಕೈಯಿಂದ
ಜಿಲ್ಲಿದ ವಿಷಬಿಂದುಗಳನ್ನು, ಜೇಳು, ಹಾವು ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಜಂತುಗ
ಳೂ, ಕರವೀರ, ಮುಂತಾದ ವಿಷಲತೆಗಳೂ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳಿಂದ ಅವುಗ
ಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದುವು ಇದು ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

— — —

ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದ ಕಾಮಧೇನು ಮೊದಲಾದ
ವಸ್ತುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುದು ಸಮುದ್ರಸಂಭವಯಾದ
ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯು ಭಗವಂತನನ್ನು ವರಿಸಿದುದು.

ರುದ್ರನು ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟೊಡನೆ, ದೇವದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ನಿ
ತ್ಹಿಂತರಾಗಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿ
ದರು ಆಮೇಲೆ ಅದರಿಂದ ಕಾಮಧೇನುವು ಹುಟ್ಟಿತು ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾ
ದ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕಗಳಾದ, ತುಪ್ಪ, ಹಾಲು,
ಪೊಸರು ಮುಂತಾದ, ಹವಿಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಆಧೇನುವನ್ನು ಕಂಡು
ತಮ್ಮ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ
ಆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಂದ್ರಬಿಂಬದಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ಉಜ್ಜ್ವಲವಸ್ತ್ರವೆಂಬ
ಕುದುರೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು ಬಲಿಯು ಅದಕ್ಕಾಸೆಪಟ್ಟು ಅದನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿ
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಮು
ದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಆಸೆಪಡದೆ, ಕಾಮಕ್ರೋಧ ಲೋ

ಭಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿಡಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಭಗವಂತನು ಅಜ್ಞಾನಮಾಡಿ ದ್ವಂದ್ವದಿಂದ, ಇಂದ್ರನು ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಉದಾಸೀನನಾಗಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಐರಾವತವೆಂಬ ಆನೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ನಾಲ್ಕು ಕೊಂಬುಗಳಿಂದಲೂ, ಶುಭ್ರವಾದ ಮೈಬಣ್ಣದಿಂದಲೂ ಶೋಭಿತವಾದ ಆ ಆನೆಯು, ತನ್ನ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ಉನ್ನತಶಿಖರಗಳುಳ್ಳ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತದ ಸೊಬಗನ್ನೂ ಹೀಗಳೆಯುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜಗಳೂ, ಅಭ್ರಮು ಮೊದಲಾದ ಎಂಟುಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಆಮೇಲೆ ಕೌಸ್ತುಭವೆಂಬ ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವನ್ನು ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಭೂಷಣವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರಭೂತವಾದ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೈಗೊಡಿಸುವಂತೆ, ಆ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವೂಕೂಡ ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೂ ಆಗಾಗ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಡುವುದು ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಸ್ವರ್ಣಮಯವಾದ ಕಂಠಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಅಂದವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕುಡಿನೋಟಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಮಿಂಚುಹೊಡೆದಂತೆ ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತ, ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿಸಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು, ಜಲಮಧ್ಯದಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಅವಳ ರೂಪಕ್ಕೂ, ಅವಳೆಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೂ, ವಯಸ್ಸಿಗೂ, ಕಾಂತಿಗೂ, ಮಹಿಮೆಗೂ, ಮರುಳಾಗಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಅವಳನ್ನೇ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟುನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಅವಳಿಗಾಗಿ ರತ್ನಪೀಠವನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಮಹಾನದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸುವರ್ಣಕುಂಭಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಜಲವನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದುವು. ಭೋದೇವಿಯು ಅವಳ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ

ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದಳು ಗೋವುಗಳು ಪಂಚಗವ್ಯಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದುವು ವ ಸಂತನು ಜೈತ್ರವೈಶಾಖಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂದೊ ಪ್ಪಿಸಿದನು ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅವಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಅಭಿಷೇಕಗಳ ನ್ನು ನಡೆಸಿದರು ಗಂಧರ್ವರು ಅವಳ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಮಂಗಳಗಾನವ ನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆಪ್ಸರಸಿಯರು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮೇಘಗಳು ಮೃದಂಗ, ಪಣವ, ಮುರಜ, ಪಟಹ, ಗೋಮುಖ, ಶಂಖ, ವೇಣು, ವೀಣೆ, ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು ಆಮೇಲೆ ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜಗಳೂ ಕೂಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಗಳೊಡನೆ ಪೂರ್ಣಕಲಶಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದುವು ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಸುವರ್ಣಮ ಯವಾದ ಎರಡು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು ವರುಣನು ಭ್ರಮರ ಧ್ವನಿಯೊಡಗೂಡಿದ ವೈಜಯಂತೀಮಾಲೆಯನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು ವಿಶ್ವ ಕರ್ಮಪ್ರಜಾಪತಿಯು ವಿಚಿತ್ರಗಳಾದ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯು ಹಾರವನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಆಕೆಯ ಕೈಗೆ ಲೀಲಾರ್ಥವಾ ದ ಒಂದು ಕಮಲವನ್ನೂ, ನಾಗರು ಎರಡುಕುಂಡಲಗಳನ್ನೂ ತಂದೊಪ್ಪಿ ಸಿದರು ಹೀಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಮಂಗಳಭೂಷಣಗಳಿಂದಲಂಕೃತಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯು, ಭ್ರಮರಝಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೈದಿಲೆಯ ಹಾರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಕುಂಡಲಕಾಂತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಪೋಲದೊಡನೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಲಜ್ವಾಸೂಚಕವಾದ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಮುಂದಿದ್ದ ದೇವಸಮೂಹವನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು ಕುಂಕುಮ ಮಿಶ್ರವಾದ ಚಂದನಾನುಲೇಪನದಿಂದ ಘುಮುಘುಮಿಸುವ ಎದೆಯುಳ್ಳವ ಳಾಗಿ, ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ ಘುಲಘುಲಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಶತಪಥವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಸಂಚಾರಮಾಡುವ ಸುವರ್ಣಲತೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಮೇಲೆ ಆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಮುಂದಿದ್ದ ದೇವಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದ ಸದ್ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಯಾವವಿಧವಾದ ದುರ್ಗುಣವೂ ಇಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ನಾಶರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ತನಗೆ ಅನುರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪತಿಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿದ್ಧ, ಚಾರ

ಣ, ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವರೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವವರ್ಗಗಳನ್ನೂ ತಿರು
ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ, ಒಂದೊಂದು ದೋಷ
ವು ತೋರಿಬಂದುದರಿಂದ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾರೂ ತನಗೆ ತಕ್ಕ ಪತಿ
ಯೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು
ಯೋಚಿಸುವಳು “ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು (ರುದ್ರ ದೂರ್ವಾಸ ಮೊದಲಾದವರು)
ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವರು, ಕೋಪವನ್ನು ಜಯಿಸ
ಲಾರರು. ಗುರು, ಶುಕ್ರ ಮೊದಲಾದ ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ
ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟವರಲ್ಲ ಪ್ರ
ಯೋಜನಾಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವೇ ಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವುದೇಹೊರ
ತು, ಅದಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನವು ಉತ್ತಮಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾ
ದ ಕೆಲವರು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವರು ಅವರೂ ಕಾಮವ
ನ್ನು ಜಯಿಸದವರಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ
ದ ಮಗಳನ್ನೇ ಕಾಮಿಸಿರುವನು. ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಬೇರೆ ಕೆಲವರು
ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವರು ಆದರೇನು? ಅವರ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ
ಕೂಡ ಬೇರೊಬ್ಬ ಮಹಾಪುರುಷನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಾದುದೇಹೊರತು ಸ್ವತಂ
ತ್ರನಾಗಿಬಂದುದಲ್ಲ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಸ್ಥಿರನಾದುದೂ ಅಲ್ಲ ಯಮನೇ ಮೊ
ದಲಾದವರು, ಕೇವಲಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೂ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾ
ಣಿಗಳಲ್ಲಿ ದಯೆಯೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ ಕೆಲವರು ತ್ಯಾಗಶೀಲರಾಗಿದ್ದರೂ
ಅವರ ತ್ಯಾಗವು ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಕೈಗೊಡಿಸುವಹಾಗೆ ತೋ
ರಲಿಲ್ಲ ಯಾವ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನಾದರೂ ಬೇರೆ ಪ್ರಯೋಜನಾ
ಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಗವದರ್ಪಣರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಅವು ಮು
ಕ್ತಿಕಾರಣವಾಗುವುವು ಕೆಲವರು ವೀರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ
ಅವರ ವೀರ್ಯವೂಕೂಡ ಭಗವಂತನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಆಗಾಗ ಅಡಗಿ
ಸಲ್ಪಡುವುವು ಆದುದರಿಂದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನೊಬ್ಬನುಹೊರತು ಉ
ಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಆತನ ಮಾಯಾಗುಣಗಳಾದ ಸತ್ಸಂಜ್ಞತಮಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದವರೇಹೊರತು, ಈ ದೇವಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳ

ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲವು ಕೆಲವು ಮಹರ್ಷಿಗಳು (ಮಾರ್ಕಂ
ಡೇಯಾದಿಗಳು) ಚಿರಂಜೀವಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅವರ ನಡತೆಯು
ಅಷ್ಟಾಗಿ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದುದಲ್ಲ ಅವರೂ ಇಂದ್ರಿಯತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರೇ
ವೃತ್ತಿಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದವರು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ
ಸುಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದವರು ಚಿರಂಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಆಯು
ಸ್ಸು, ನಡತೆ ಇವೆರಡೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವರ
ಆಕಾರವೂ, ವೇಷವೂ ಬಹಳ ಅಮಂಗಳವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವುದು ಮೇಲೆ
ಹೇಳಿದ ದೋಷಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಗೂ ನೆಲೆ
ಯಾಗಿ, ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ!
ಆದರೇನು? ಆ ಭಗವಂತನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅವಾಪ್ತಸಮಸ್ತಕಾಮನು.
ಅವನಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಸೆಪಡಬೇಕಾದುದೊಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಈ ಕಾರ
ಣದಿಂದಲೇ ಅವನು, ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ನನ್ನನ್ನು ಮೋಹಿಸುತ್ತಿರುವಾ
ಗಲೂ, ತಾನುಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸದಿರುವನು.
ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ” ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವ
ರೆಗೆ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ
ನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೂ, ತಾನೆಯಾದರೂ ಹೋಗಿ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಗುಣ
ಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಭೋಗಮೋಕ್ಷಪ್ರದ
ನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೇ ವರಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಳು

ಒಡನೆಯೇ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಹೇದೇವಿಯು, ಮಕರಂದಪಾನದಿಂದ ಮದಿಸಿದ
ಭ್ರಮರಗಳ ಗಾನಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ, ಅತಿಮನೋಹರ
ವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಮಲಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತಾನಾಗಿ
ಯೇಹೋಗಿ, ಅದನ್ನು ಭಗವಂತನ'ಕೊರಲಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಲಜ್ಜಾಸೂಚಕವಾದ
ಮಂದಹಾಸದೊಡನೆ, ಆ ಭಗವಂತನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅತನ ವಕ್ಷಸ್ಥ
ಲವನ್ನೇ ತನಗೆ ನಿತ್ಯನಿವಾಸವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲ
ದಿಂದ, ಅವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಗ ಸರ್ವಲೋಕಜ

ನಕನಾದ ಭಗವಂತನು, ಆಕೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಲೋಕಮಾತೆಯಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತಭಾಗ್ಯಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯಾಧಾರಭೂತೆಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ಆ ಭಗವಂತನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು, ಲೋಕಪಾಲರೊಡಗೂಡಿದ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಕೃಪಾಸೂಚಕವಾದ ತನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಒಂದಾವರ್ತಿ ನೋಡಿದಳು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಗಂಧರ್ವಸಿದ್ಧಚಾರಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸ್ತ್ರೀಸಮೇತರಾಗಿ ಬಂದು, ಶಂಖ, ತೂರ್ಯ, ಮೃದಂಗ, ವೊದಲಾದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳೊಡನೆ ಗಾನನರ್ತನಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಅಂಗಿರಸ್ಸು ವೊದಲಾದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾದ ಭಗವಂತನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತ, ಆತನ ಅಸಾಧಾರಣಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಜೆಗಳೂ, ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಸಾಶೀಲ್ಯಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಸಾಹಭರಿತರಾದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯದಾನವರಿಗೆ ಈ ಭಾಗ್ಯಧಿಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಲಹೀನರಾಗಿ, ಉತ್ಸಾಹಭೆಂಗದಿಂದ ಕಾಂತಿಗುಂದುತ್ತ ಬಂದರು. ಅವರ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಮಂಕಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ಹುಟ್ಟಿ, ಭಗವಂತನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲವನ್ನು ಸೇರಿದಮೇಲೆ ಸುರಗೆ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯಾದ ನಾರುಣಿಯೆಂಬ ಕನ್ನಿಕೆಯೊಬ್ಬಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ಭಗವಂತನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಅಸುರರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಅಮ್ಮತವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೇವಾಸುರರಿಬ್ಬರೂ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದರಿಂದ ಅದ್ಭುತಾಕಾರವುಳ್ಳ ದಿವ್ಯಪುರುಷನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಪುರುಷನಿಗಾದರೋ ನೀಡಿದ ದುಂಡಾದ ತೋಳುಗಳು ಶಂಖದಂತೆ ಅಂದನಾದ ಕೊರಳು! ಕೆಂಪಾದನೇತ್ರಗಳು! ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆ! ಶ್ಯಾಮಲವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿ! ಎಳೆ

ಯಾವನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಯಸ್ಸು! ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪ ಮಾಲಿಕೆ! ಮೈ ಮೇಲೆ ಸರ್ವಾಭರಣಗಳು! ನಡುವಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟಿಮುಡಿ! ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಕುಂಡಲಗಳು! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುರುಳಿಗಟ್ಟಿದ ನುಣುಪಾದ ಕೂದಲು! ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ! ಸಿಂಹದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ನಡೆ! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಾಕೃತಿಯಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪುರುಷನು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಪೂರ್ಣವಾದ ಕಲಶವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಿಂದ ಮೇಲೆ ದ್ವಂದ್ವನು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಅವನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯಪುರುಷನೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಂತನ ಅಂಶದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಅವನಿಗೆ ಧನ್ವಂತರಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಅವನು ಆಯುರ್ವೇದವೆಂಬ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವನು. ಅವನಿಗೂ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಹವಿಭಾಗವುಂಟು. ಆ ದಿವ್ಯಪುರುಷನು, ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಕೂಡಲೆ, ಆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳೂ ತಮಗೇ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಅತ್ಯಾಸೆಯುಳ್ಳ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ, ಆ ಧನ್ವಂತರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಪಲಾಯನಮಾಡಿದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಹಾವ್ಯಸನವುಂಟಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನು ಆ ದೇವತೆಗಳ ದೈನ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕನಿಕರಗೊಂಡು “ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ನೀವು ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ತೀಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೈಗೂಡಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು ಒಡನೆಯೇ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ದೈತ್ಯದಾನವರಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತಃ ಕಲಹವುಂಟಾಯಿತು ನಾನುತಾನೆಂದು ಮೇಲೆಬಿದ್ದು, ಒಬ್ಬರ ಕೈಯಿಂದೊಬ್ಬರು ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದರು ನಿನಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ತನಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತಡೆದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಬಲಾಡ್ಯರಾದ ಕೆಲವರು ಅದನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ತಡೆಯುವು

ದಕ್ಕೆ ಕೈಲಾಗದೆ ಕೆಲವರು, ಅವರಲ್ಲಿ ಆಸೂಯೆಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದರು. “ಆಹಾ ! ಇದೇನನ್ಯಾಯವು! ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂತೆ ದೇವತೆಗಳೂ ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿರುವರಲ್ಲವೆ? ಅವರಿಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮಭಾಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೀತೀರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಸತ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಅದರ ಫಲಕ್ಕೆ ಸಮಭಾಗಿಗಳಾಗುವಂತೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ನಮಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಭಾಗವು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಸೇರಬೇಕು. ಇದು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಬಂಧ ಧರ್ಮವು!” ಎಂದು ಕೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿರುವಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿಯೂ, ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಿತರ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಡಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು, ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಮೋಹಿನೀರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆ ದೈತ್ಯದಾನವರನಡುವೆ ಬಂದು ನಿಂತನು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ಮೋಹಿನಿಯ ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆನ್ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಷ್ಟೂ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಆಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ಯಾಮಲವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿ! ಅತ್ಯಂತಸುಂದರವಾದ ಸರ್ವವಯವಗಳು! ಕುಂಡಲಕಾಂತಿಯಿಂದ ಧಳಧಳಿಸುವ ಕಪೋಲಗಳು! ಎಸಳಾದ ಮೂಗು! ಸುಂದರವಾದ ಮುಖ! ನವಯೌವನವನ್ನು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕ ಉಬ್ಬಿದಸ್ತನಗಳು! ಕೃಶವಾದ ನಡು! ಮುಖದ ವಾಸನೆಗಾಗಿ ಬಂದು ಮುತ್ತುವ ಭ್ರಮರಗಳ ರೋಂಕಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಭಯಪಟ್ಟಂತೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಜಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಕುಡಿನೋಟಗಳು! ತುರುಬಿನಲ್ಲಿ ಮುಡಿಸಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ದಂಡೆ! ಕಂಠವಲ್ಲಿ ರತ್ನ ಹಾರಗಳು! ಭುಜದಲ್ಲಿ ತೋಳ್ಬಳೆಗಳು! ಉಬ್ಬಿದ ನಿತಂಬದಮೇಲೆ ಬಿಳಿದುಕೂಲದ ಬಟ್ಟೆ! ಆ ದುಕೂಲದಮೇಲೆ ರತ್ನದ ಡಾಬು! ಘಲ್ಲಾಲನೆ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳು! ಲಜ್ಜಾವಿತಿಷ್ಣುವಾದ ಮಂದಹಾಸವನ್ನೂ, ಹುಬ್ಬಿನಾಟಗಳನ್ನೂ, ಕುಡಿನೋಟಗಳನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಮುಖದ ಸೊಬಗು! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯಶೋಭಿತೆಯಾದ ಆ ತರುಣೀಮಣಿಯು, ತನ್ನ ನಡೆನೋಟಗಳಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮುದ್ರದೈತ್ಯದಾನವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಮವಿಕಾರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಳು ಇದು ಎಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

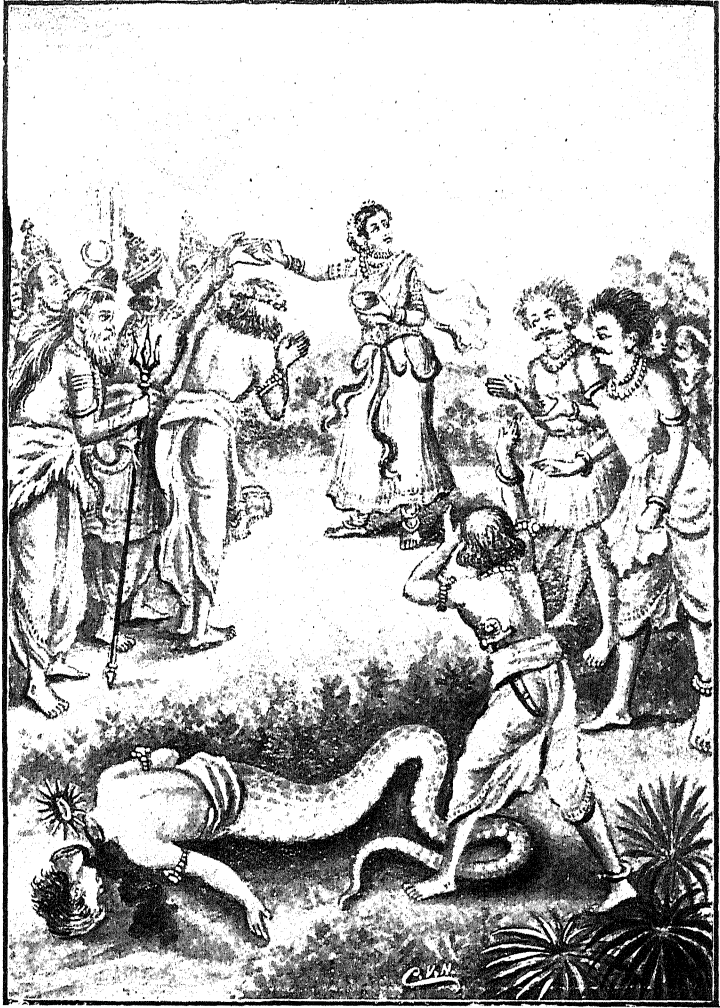

}

 ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಮೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ದೈ
 ತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತ
 ವನ್ನು ತೆಗೆದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿದುದು.

}

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ದುರಾಶೆಯಿಂದ, ಸ್ವಜನಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ, ತೊರೆದು, ಬಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತ ಆ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಒಬ್ಬರಿಂದೊಬ್ಬರು ಮೋಸದಿಂದಪಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ನುಯದಲ್ಲಿ, ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರಿಯಾದ ಮೋಹಿನಿಯು ಅವರಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಅವರಿಗೆ ಅಮೃತದಮೇಲಿನ ಆಸೆಯೂ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು ಎಲ್ಲರೂ ಕಾನುವಿಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಅವಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿ, “ಆಹಾ! ಇವಳ ಸೊಬಗೇನು? ಇವಳ ರೀತಿಯೇನು? ಇವಳ ನವಯಾವನವೇನು? ಭಲೆಭಲೆ! ಈಕೆಯ ರೂಪವು ಲೋಕಾಧ್ಯುತವಾಗಿರುವುದು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವರು “ಎಲೆ ಕಮಲಾಕ್ಷಿ! ನೀನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವಳು? ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಉದ್ದೇಶವೇನು? ನೀನು ಯಾರ ಕಡೆಯವಳು? ಆಹಾ! ಈ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಗಳ ಸಾಂದರ್ಯವೊಂದೇ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು! ಓ ರಮಣೀಮಣಿ! ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸು! ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿಹರೆ, ಇದುವರೆಗೆ ದೇವಾಸುರಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಚಾರಣರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರಲಾರರೆಂದೇ ನಮಗೆ ತೋರುವುದು ಯೋಗಸಿದ್ಧರಾದ ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೂ ನೀನು ಇದುವರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಲಾರೆ! ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು? ಎಲೆ ಸುಭ್ರು! ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ನೋಡುವಂತಾಯಿತು! ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಈ ಲೋಕದ ಜನಗಳ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿರಬಹುದು. ಆದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ! ಎಲೆ ಮಹಾಭಾಗೆ! ಇದೋ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಾದರೂ ಜ್ಞಾತಿಗಳಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಅಮೃತ

ಕಲಶಕ್ಕಾಗಿ ಜಗಳವು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು. ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬ ರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ದ್ವೇಷವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಅದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ನಮಗೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಳಾಗಿ ನಿಂತು, ಆ ಅಮೃತವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, ನಮಗೆ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಶ್ಯಪಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಕ್ಕಳು! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಹೋದರಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೀಗೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ನಿಂತು, ಒಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ಪೌರುಷವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದೊದಗಿತು ಹೇಗಾದರೂ ನೀನು ನಮನಮಗೆ ಜಗಳವಿಲ್ಲದಂತೆ ನ್ಯಾಯರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಡಬೇಕು.” ಎಂದರು ಮೋಹಿನೀರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಹೀಗೆ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವ ದಾನವರನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರ ಮಾತಿಗಾಗಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೇ ನಗುತ್ತ, ಅವರಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ ಎಲೈ ಕಶ್ಯಪಕುಮಾರರೇ! ಇದೇನು? ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಪುರುಷನಲ್ಲಿಯೇ (ಪರಮಪುರುಷನಲ್ಲಿಯೇ) ನಿರತರಾದ ನಮ್ಮಂತಹ ಗಂಡುಬೀರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀವು ಹೀಗೆ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಡಬಹುದೇ? ನಿಮ್ಮಂತಹ ಪಂಡಿತರು, ಇಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಸಹಾವಾಸವನ್ನೇ ಮಾಡಬಾರದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೆನ್ನಾಯಿಗಳೂ, ನನ್ನಂತಹ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ! ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಹೊಸಬರನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹವು ಸ್ಥಿರವಾದುದಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನು ನೀವು ನಂಬಬಾರದು” ಎಂದನು ಈ ಮೋಹಿನಿಯ ಪರಿಹಾಸವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದಾನವರು ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಗುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತಪಾತ್ರವನ್ನು, ಆ ಮೋಹಿನಿಯ ಕೈಗೆ ನಿರ್ದಂಧಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು ಮೋಹಿನಿಯು ಆ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ, “ಎಲೈ ದೈತ್ಯರೇ! ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ನಾನು ಈ ಅಮೃತವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹಂಚಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ನಾನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಹಂಚಿಕೆಯು, ನಿಮಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಅದರಲ್ಲಿ

1473. ಭಗವಂತನು ಮೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ,
ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚಿದುದು.

ತಪ್ಪನೆಪ್ಪುಗಳನ್ನೆಣಿಸದೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೆಮಾತ್ರವೇ ನಾನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕುವೆನು” ಎಂದಳು. ಭಗವನ್ನಾಯಿಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮಾತಿನ ನಿಜವಾದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಮೇಲೆ ಆಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೂ, ಆಸುರರೂ ಆ ಮೋಹಿನಿಯ ಅಜ್ಞೆಯಿಂದ, ಆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲವೂ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಆಗ್ನಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಇತರ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಗೋದಾ ನಾಡಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು, ಹೊಸವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಅಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಮೈಯ್ಯನ್ನೆಲೆಕರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಮೃತವಿಭಾಗಮಾಡತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅದನ್ನು ಆಗರು ಧೂಪಗಳಿಂದಲೂ, ತುಪ್ಪದ ದೀಪಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿ ದರಭಿಗಳನ್ನು ಹಾಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ಮೌನದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಮೇಲೆ ಮೋಹಿನಿಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಅಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಆಕೆಗಾದರೂ ಉಬ್ಬಿದ ನಿತಂಬಗಳು ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿಳೀದುಕ್ಕೂದ ಪಟ್ಟಮಡುವದಿಂದ ಚಂಚಲವಾದ ನೇತ್ರಗಳು! ಫುಲ್ಕಲನೆ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳು! ಮದದಾನೆಯಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ನಡೆ! ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸೌಂದರ್ಯಸಮೃದ್ಧಿ! ಸುವರ್ಣಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಕಪೋಲಗಳು! ಎಸಳಾದ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳು! ನುಣುಪಾದ ಕೆನ್ನೆ! ಅಂದವಾದ ಮುಖ! ಹೀಗೆ ಸರ್ವವಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳ ಆ ಮೋಹಿನಿಯು, ಸಭಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ, ತನ್ನ ಸ್ತನದಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಜಾರಿಬಿಳುವಂತೆ ಕುಲುಕುನಡೆಯಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತ, ಮಂಡಹಾಸಸೂಚಕವಾದ ತನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದಲೇ ಆಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಾಸುರರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮುಂದೆ ಬಂದಳು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಆಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಾಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಮೈಮರೆತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಜಗನ್ನೋಹನಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿಬಂದ ಭಗವಂತನು, ಆ ಸಭೆಯನ್ನು, ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ,

ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕ್ರೂರರಾದ ದಾನವರಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಹಾನಿಗೆ ಹಾಲೆರದಂತಾಗುವುದೆಂದೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆಮಾತ್ರ ಉಪಾಯವಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಮೊದಲು ಆ ದೇವಾನಾಸುರರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಪಬ್ತಿಯಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಮೊದಲು ಆ ದಾನವರಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು, ಆ ದಾನವರಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಆದರದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಉಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಮೈಗೆ ತನ್ನ ಸೆರಗನ್ನು ಸೋಕಿಸುವಂತೆ, ಅವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಿಲ್ಲವಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪ್ರೇಮಸೂಚಕವಾದ ತನ್ನ ಕುಡನೋಟದಿಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡುವಳು ಹಿಂಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಮರಳುಮಾಡಿ, ತಾನು ಅಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೃತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಹಂಚಿಬಿಟ್ಟಳು ಜರಾಮರಣಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸತಕ್ಕ ಆ ಅಮೃತವನ್ನು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಾನಮಾಡಿದರು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇತ್ತಲಾಗಿ ಮೋಹಿನಿಯು ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಆ ಅಮೃತದ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು ಇದಲ್ಲದೆ ಅವರು ಆ ಮೋಹಿನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ವಿವಾದ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದಲೂ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಾಯೆತ್ತದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಆ ಮೋಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಸ್ನೇಹವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವುಂಟಾಗಬಾರದೆಂಬ ಭಯದಿಂದಲೂ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಗೌರವಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನಕರವಾದ ಯಾವಮಾತನ್ನೂ ; ಆಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಭಾನುವೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನೊಬ್ಬನು, ದೇವತೆಗಳಂತೆ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ದೇವತೆಗಳ ಪಬ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆಯಿಂದ ಮೋಹಿನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು ಒಡನೆಯೇ ಮೋಹಿನಿಯು, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ ತನ್ನ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಅಮೃತವನ್ನು ನುಂಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಕಂ

ಉವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಕಂಠದಿಂದ ಅಮೃತವು ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ತಲೆಯು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆ ಕೆಳಭಾಗವು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಣಹೀನವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ಅವನ ತಲೆಯು ಅಮೃತಸಂಬಂಧದಿಂದ ಜೀವನಹಿತವಾಗಿ ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಅದನ್ನು ನವಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದನು. ಗ್ರಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂಕೂಡ, ರಾಹುವು ಪೂರ್ವವೈರವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಆಗಾಗ ಪರ್ವದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿರುವನು. ಇದನ್ನೇ ಗ್ರಹಣವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಆ ಮೋಹಿನಿಯು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಪುರುಷರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹೀಗೆ ದೇವದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ತಂದು, ಬಹಳಶ್ರಮದಿಂದ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆದು, ಅಮೃತವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರೂಕೂಡ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಅನುಕೂಲನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವರು ಮಾತ್ರ ಆ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಯುವಂತಾಯಿತು. ದೈತ್ಯರು ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲರಾದುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಅಮೃತವು ಲಭಿಸದೆ ಹೋಯಿತು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಒಂದು ತತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ದೇಹನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೂ, ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದ ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳಿಗಾಗಿಯೂ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ಧನದಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳಿಂದಲೂ, ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಪರಮಾತ್ಮನೊಬ್ಬನಿಗೇ ಅರ್ಪಿತವೆಂಬ ಒಂದೇಭಾವನೆಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುವು. ವೃಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಭೇರಿಗೆ ನಿರರನ್ನು ಸುರಿದರೆ ಸಫಲವಾಗುವುದೇ ಹೊರತು, ಕೊಂಬೆಗಳಮೇಲೆ ನಿರರನ್ನು ಸುರಿಯುವುದರಿಂದ ಆ ಜಲಸೇಚನವು ವೃಥಾವಾಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆಯೇ ನಾವು ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರೂ, ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ

ಮೂಲಕಾರಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಆ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಫಲವಾಗುವುವು ಆದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ಅವನ ಆರಾಧನರೂಪವಾಗಿಯೇ ಸಮಸ್ತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಬೇಕು. ದಾನವರಲ್ಲಿ ಈ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದಲೂ, ಅವರು ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿವಿಮುಖರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ಅವರು ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗದೆಹೋದರು ಇದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಅಮೃತವೂ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋಯಿತು ಇದು ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆◆◆ ದೇವದಾನವಯುದ್ಧವು ◆◆◆—

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಅಮೃತಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಮೇಲೆ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ನಿಜಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೂಯೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಒಡನೆಯೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಬಂದರು. ಈಗ ಅಮೃತಪಾನದಿಂದಲೂ, ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ, ಬಲಾಢ್ಯರಾಗಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳು, ತಮ್ಮನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಬರುವ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದಿರಿಸಿ ನಿಂತರು ಆ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಘೋರಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆಗಿನ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ, ಈಗಲೂ ಮೈಯಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚವೇಳುತ್ತಿರುವುದು! ಅನ್ಯೋನ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಆ ದೇವದಾನವರಿಬ್ಬರೂ, ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೋಪದಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ಮುಷ್ಟಿಗಳಿಂದಲೂ, ಇತರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದರೂ, ಶಂಖ, ತೂರ್ಮು, ಮೃದಂಗ, ಭೇರಿ, ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳೂ, ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಗರ್ಜನವೂ, ಕುದುರೆಗಳ ಹೇಷಾಧ್ವನಿಯೂ, ರಥದ ಚೀಕ್ವಾರಗಳೂ, ಪದಾತಿಗಳ ಸಿಂಹನಾದವೂ ಒಂದಾಗಿ ಕಲೆತು, ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು ರಥಿಕರು

ರಥಿಕರೂಡನೆಯೂ, ಪದಾತಿಗಳು ಪದಾತಿಗಳೊಡನೆಯೂ, ಕುದುರೆಗೆ
 ಕುದುರೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಆನೆಗಳು ಆನೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಯುದ್ಧವನ್ನಾ
 ರಂಭಿಸಿದುವು ಆ ದೇವಾಸುರಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಒಂಟೆಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲ
 ವರು ಆನೆಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವರು ಕತ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವರು ಬಿಳೀಮುಖದ ಕರ
 ಡಿಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವರು ಹುಲಿಗಳನ್ನೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಸಿಂಹಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ತು
 ಕೆಲವರು ಹದ್ದುಗಳನ್ನೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ರಣಹದ್ದುಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವರು
 ತೋಳಗಳನ್ನೂ ತಮತಮಗೆ ವಾಹನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂ
 ತರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲಕೆಲವರು ತಮತಮಗೆ ಅನುಕೂಲಿಸಿದಂತೆ, ಗಿಡುಗ,
 ಭಾಸಪಕ್ಷಿ, ತಿಮಿಂಗಿಲ, ಶಲಭ, ಕಾಡೆಮ್ಮೆ, ಖಡ್ಗಮೃಗ, ಎತ್ತು ಕಡವೆ,
 ಹಸು, ನರಿ, ಕುರಿ, ಇಲಿ, ಕೋಳಿ, ನಾಯಿ, ಮನುಷ್ಯರು, ಮೇಕೆ,
 ಜಿಂಕೆ, ಹಂಸ, ಹಂದಿ, ಮುಂತಾದ ನಾನಾಜಂತುಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ವಾಹನ
 ವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಂದರು ಕೆಲಕೆಲವರು ಜಲದಲ್ಲಿ
 ಯೂ, ಸಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕ ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರ
 ಶರೀರಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ವಾಹನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೇಗ
 ದಿಂದ ಬಂದರು ಹೀಗೆ ದೇವಾಸುರಸೈನ್ಯಗಳೆರಡೂ ಸಮಸ್ತವನ್ನಾಹಗ
 ಳೊಡನೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಹಟದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ತ
 ಮ್ಮತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಸೈನ್ಯದ ಮುಂಭಾಗವನ್ನು ಸಾಹಸದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು.
 ಆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಚಿತ್ರವರ್ಣವುಳ್ಳ ಧ್ವಜಪ
 ಟಗಳು! ಜಂದ್ರಬಿಂಬದಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರಗಳು! ವಜ್ರದ
 ಹಿಡಿಗಳುಳ್ಳ ಬೀಸಣಿಗೆಗಳು! ನವಿಲುಗರಿಯ ಚಾಮರಗಳು! ಗಾಳಿಯಿಂದಾ
 ಡುತ್ತಿರುವ ತಲೆಪಾಗುಗಳು! ಘಲ್ವಲನೆ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ವೀರಭೂಷಣಗಳು!
 ಯುದ್ಧಯೋಗ್ಯವಾದ ಕವಚಗಳು! ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಮ
 ತ್ತಷ್ಟು ಕಾಂತಿವಿಶೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಝಗಜಗಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು!
 ಇವೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿದ್ದುವು. ಹೀಗೆ ದೇವದಾನವಸೈನ್ಯಗಳೆರಡೂ ಅನೇಕಜಲ
 ಜಂತುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಎರಡು ಮಹಾಸಮುದ್ರಗಳಂತೆ ಒಂದನ್ನೊಂದು
 ಇದಿರಿಸಿದುವು. ವಿರೋಚನವುತ್ರನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ಮಿಯೇ ದಾನವನಿ

ನ್ಯುಕ್ತೆ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ, ಕಾಮಗಮನವುಳ್ಳ ಮಯನಿರ್ಮಿತವಾದ ವೈಹಾ
 ಯಸವೆಂಬ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ಬಂದನು ಆ ವಿಮಾನವು ಸಮಸ್ತಯುದ್ಧೋ
 ಪಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ
 ದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೀಗೆಂದೂಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ
 ಯೇ ಇರುವುದೆಂದು ನಿರಣಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದೆ, ಮಾಯೆಯಿಂದ ಒಪ್ಪೊಮ್ಮೆ
 ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಲೂ, ವತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಅದೃಶ್ಯವಾಗು
 ತ್ತಲೂ, ಅಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಲಿಷ್ಠಕೃತವರ್ತಿಯು, ಛತ್ರಚಾಮರ
 ಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳೊಡನೆ, ಆ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ, ಅ
 ನೇಕದೈತ್ಯಸೇನಾಪತಿಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅಗಲೇ
 ಉದಿಸಿಬರುವ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ವಿಮಾನದ ಸುತ್ತ
 ಲೂ, ನಮುಜಿ, ಶಂಬರ, ಬಾಣ, ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿ, ಆಯೋಮುಖ, ದ್ವಿಮೂ
 ದರ್, ಕಾಲನಾಭ, ಪ್ರಹೇತಿ, ಹೇತಿ. ಇಲ್ಲಲ, ಶಕುನಿ, ಭೂತಸಂತ್ರಾಸ,
 ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರ, ವಿರೋಚನ, ಹಯಗ್ರೀವ, ಶಂಕುಶಿರಸ್ಸು, ಕಪಿಲ, ಮೇ
 ಘದುಂದುಭಿ, ತಾರಕ, ಉಗ್ರದೃಕ್ಕು, ಶುಂಭ, ನಿಶುಂಭ, ಜಂಭ, ಉತ್ಕ
 ಲ, ಅರಿಷ್ಟ, ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿ, ಮಯ, ತ್ರಿಪುರ, ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸಸೇನಾ
 ಧಿಪತಿಗಳೂ, ಘೋರೋಮ, ಕಾಲಕೇಯ, ನಿವಾತಕವಚರೆಂಬ ಇನ್ನೂ ಆ
 ನೇಕ ದಾನವಕುಲದವರೂ, ತನ್ಮತನ್ಮ ವಾಹನಗಳನ್ನೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು
 ದೇವತೆಗಳಂತೆ ತಾವೂ ಅಮೃತಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷಶ್ರಮಪಟ್ಟಿದ್ದರೂಕೂಡ,
 ಅದರಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಭಾಗವು ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೋದುದರಿಂದ, ಈ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ,
 ಅತ್ಯಂತಕೋಪಾನೇಶವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು
 ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
 ಜಯಿಸಿದವರಾದುದರಿಂದ, ಈಗ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿಯೇ
 ನಾಶಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಟದಿಂದಲೂ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೂ, ಸಿಂಹನಾದಗಳೆ
 ನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಮಹಾಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಶಂಖಗಳನ್ನೊಡುತ್ತ ಬಂದರು.
 ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾಗರ್ವದಿಂದ ಮುಂದೆಬಿದ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವ ದೇ
 ವತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬಲಿಷ್ಠಕೃತವರ್ತಿಗೆ ಅತ್ಯಾಕ್ರೋಶವುಂಟಾಯಿತು. ಇತ್ತ

ಲಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಮದಜಲವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಐರಾವತದಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಅನೇಕಗಿರಿನದಿಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡ ಉದಯಪರ್ವತವನ್ನೇರಿ ದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ; ಆಗ್ನಿ, ವರುಣ, ವಾಯು, ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ, ಇತರದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳನ್ನೇರಿ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ಮೇಲೇರಿಸಿ, ವಿವಿಧಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಹೀಗೆ ಉಭಯಪಕ್ಷದ ವೀರರೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೆಸರುಹಿಡಿದು ಕರೆಯುತ್ತ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮುಂದೆಬಿದ್ದು ಹಿಡಿಯುತ್ತ ದ್ವಂದ್ವಯುಧವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಬಲಿಯು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಯುಧಕ್ಕೆ ನಿಂತನು. ತಾರಕಸಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಗುಹನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ, ಹೇತಿಯು ವರುಣನನ್ನೂ, ಪ್ರಹೇತಿಯು ಮಿತ್ರನನ್ನೂ, ಕಾಲನಾಭನು ಯಮನನ್ನೂ, ಮಯನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನನ್ನೂ, ಶಂಬರನು ತ್ವಷ್ಟನನ್ನೂ, ಪಿರೋಜನನು ಸವಿತೃವನ್ನೂ, ನಮುಜಿಯು ಪರಾಜಿತನನ್ನೂ: ವೃಷಪರ್ವನು ಅತ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಬಾಣಾಸುರನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರುಮಂದಿ ಬಲಿ ಪುತ್ರರು ಸೂರ್ಯರನ್ನೂ, ರಾಹುವು ಚಂದ್ರನನ್ನೂ, ಪುಲೋಮನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ವಾಯುವನ್ನೂ ಇದಿರಿಸಿ ನಿಂತರು ಶುಂಭನಿಶುಂಭರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾವೇಗವುಳ್ಳ ಭದ್ರಕಾಳಿಯೊಡನೆ ಯುಧಕ್ಕೆ ನಿಂತರು ಜಂಭನು ವೃಷಾಕಪಿಯನ್ನೂ, ಮಹಿಷನು ಪಿಭಾವಸುವನ್ನೂ, ಇಲ್ವಲವಾತಾಪಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರನ್ನೂ, ದುರ್ಮರ್ಷನು ಕಾಮದೇವನನ್ನೂ, ಉತ್ಕಲನು ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತಮಾತೃಗಳನ್ನೂ ಇದಿರಿಸಿ ನಿಂತನು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ರುಕ್ರಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಕೈಕಲಿತರು ನರಕಾಸುರನು ಶಸ್ತ್ರೈಶ್ಚ ರನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿದನು ನಿವಾತಕವಚರು ಸಪ್ತಮರುತ್ತುಗಳೊಡನೆಯೂ, ಕಾಲಕೇಯರು ಅಷ್ಟವಸುಗಳೊಡನೆಯೂ, ಪಾಲೋಮರಂಬ ರಾಕ್ಷಸರು ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಯುಧವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು ಕ್ರೋಧವಶ ರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರು ಏಕಾದಶರುದ್ರರೊಡನೆ ಕೈಕಲಿತು ನಿಂತರು ಹೀಗೆ ದೇವಾಸುರರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ದ್ವಂದ್ವಯುಧವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ತೀಕ್ಷ್ಣ

ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ತೋಮರಗಳಿಂದಲೂ, ಭಿಂಡವಾಳಗಳಿಂದಲೂ, ಚಕ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಗದೆಗಳಿಂದಲೂ, ಪಟ್ಟಸಗಳಿಂದಲೂ, ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದಲೂ, ಸುರಗಿ, ಮುಸುಂಢಿ, ಗಂಡುಗೊಡಲಿ, ಈಟಿ, ಪರಿಘ, ಮುದ್ದರ, ಮುಂತಾದ ನಾನಾಯುಧಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಡೆದಾಡುತ್ತ, ಕಂಡಕಂಡ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಬಂದರು. ಉಭಯಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ರಥ ಗಜ ತುರಗ ಪದಾತಿಗಳಂಬ ಚತುರಂಗಗಳೂ ಸಾರಥಿಗಳೊಡನೆ ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದುವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಛಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾದ ತೋಳು, ತೊಡೆ, ಕೈ, ಕಾಲು, ತಲೆ ಮುಂತಾದ ಶರೀರಾವಯವಗಳಿಂದಲೂ, ತುಂಡುಬಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳಿಂವಲೂ, ಮುರಿದ ಧ್ವಜದಂಡಗಳಿಂದಲೂ, ಹರಿದ ಕವಚಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದ ವೀರಭೂಷಣಗಳಿಂದಲೂ, ಆ ರಣಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಅತಿಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರ ಪದಘಾತದಿಂದಲೂ, ರಥಸಂಚಾರದಿಂದಲೂ ಮೇಲೆದ್ದ ಧೂಳಿಯು, ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವನ್ನೇ ಮರೆಸುವಂತೆ ಸಮಸ್ತ ಹಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ, ಅಕಾಶವನ್ನೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ರಕ್ತಧಾರಗಳಿಂದ ತನಗೆತಾನೇ ಶಾಂತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ, ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಂಡಗಳೂಕೂಡ ಕೈಯಿಲ್ಲ ಅಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ವೀರಭಟರಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ನೋಡುವವರಿಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಾನವೇಂದ್ರನಾದ ಬಲಿಯು, ವೇಗದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೂ, ಮೂರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಐರಾವತಕ್ಕೂ, ನಾಲ್ಕು ಬಾಣಗಳನ್ನು, ಆ ಐರಾವತದ ಪಾದರಕ್ಷಕರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಭಟರಿಗೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣವನ್ನು ಆ ಆನೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾವಟಿಗನಿಗೂ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆದನು. ಈ ಬಾಣಗಳು ತನಗಿರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು, ತನ್ನ ಹಸ್ತಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನು. ಇಂದ್ರನ ಈ ಹಸ್ತಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ನೋಡಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕೋಪದಿಂದ

ಭಯಂಕರವಾದ ಬೇರೊಂದು ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು, ಮಹೋಲ್ಕೆಯಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಶಕ್ತಿಯು, ಬಲಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡನು ಇದರಿಂದ ಬಲಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾಗಿ, ಶೂಲವನ್ನೂ, ಪ್ರಾಸವನ್ನೂ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು ಅವುಗಳನ್ನೂ ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಹಸ್ತಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಅಕ್ಷಣವೇ ತುಂಡುಮಾಡಿ ಕೊಡಹಿದನು ಆಗ ಬಲಿಯು ದೇವೇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕೈಸಾಗದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿಯೆ ಮಾರಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ದೇವಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಪರ್ವತಗಳು ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಉದಿರಿರುವು ಅದರಿಂದಾ ಜೆಗೆ ಕಾಡುಗಿಜ್ಜಿನ ಜ್ವಾಲೆಯೆಂದುಂಟುಯುತ್ತಿರುವ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಮರಗಳು ಉದಿರುತ್ತಿದ್ದುವು ಅಮೇಲೆ ದೇವಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪುಡಿಪುಡಿಮಾಡುವಂತೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಮೊನೆಯುಳ್ಳ ಕಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದುವು ಅಲ್ಲಿಂದಾ ಜೆಗೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳೂ, ಏಷಸರ್ಪಗಳೂ, ಚೀಳುಗಳೂ, ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ, ಹಂದಿ, ಆನೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ರೂರಮೃಗಗಳೂ ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಬಿದ್ದು ದೇವಸೈನ್ಯವನ್ನು ನೆಗ್ಗಿತ್ತಿದ್ದುವು. ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸಾವಿರಾರುಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸಭಟರು ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ದೇವಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಿಳುಪಿದ್ದರು. ಭಯಂಕರರೂಪವುಳ್ಳ ಕೆಲವು ರಾಕ್ಷಸರಸ್ತ್ರೀಯರು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಾಣದಿಂದ ದೇವಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, “ಕಡ! ಕೊಲ್ಲು! ತಿವಿ” ಎಂದು ಕೂಗಿಡುಪಿದ್ದರು ಅದರಿಂದಾ ಜೆಗೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕರೋರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮೇಘಪರಂಪರೆಗಳು ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಆಗ್ನಿವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಬಲಿಯ ಮಾರಯೆಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಆಗ್ನಿಯು, ವಾಯುಸಹಾಯದಿಂದ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯಂತೆ ದೇವಸೈನ್ಯವನ್ನು ದಹಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದರಿಂದಾ ಜೆಗೆ ದೇವಸೈನ್ಯದ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಚಂಡವಾಯುವಿನಿಂದ ಉಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾದ ಸಮುದ್ರವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಸಮುದ್ರವು ಅಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಅತಿಭಯಂಕರವಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವನ್ನೂ

ಏಕಾರ್ಣವವಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಮಾಯೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರಲು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಭಯವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನಡಗಿಸಲಾರದೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಡನೆಯೇ ಜಗತ್ಕರ್ತನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಬಂದು ಆ ದೇವಸೃಷ್ಟಿಯ ನಡುವೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಳಬೇಕೆ! ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರವೆಂಬ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟಮುಡ! ಕಮಲದಳದಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು! ಅಷ್ಟಭುಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಂಟು ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳು! ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸವೆಂಬ ಮಚ್ಚೆ! ಸರ್ವಾವಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಝಗಝಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಿರೀಟಕುಂಡಲಾದ್ಯಾಭರಣಗಳು! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯರೂಪದೊಡನೆ ಭಗವಂತನು ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸಿಂತಕೂಡಲೆ, ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಮೇಲೆ ಸ್ವಪ್ನಪದಾರ್ಥಗಳಂತೆಯೂ, ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯುಂಟಾದಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತವಿಪತ್ತುಗಳಂತೆಯೂ, ಭಗವಂತನ ತೇಜೋಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರ ಮಾಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿಹೋದುವು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾಲನೇಮಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನೊಬ್ಬನು, ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪಗೊಂಡು, ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಸಿಂಹವನ್ನೇರಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಯಂಕರವಾದ ಶೂಲವನ್ನು ಗಿರಗಿರನೆ ತಿರುಗಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಆ ಶೂಲವು ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಗರುತ್ಮಂತನ ಭುಜಕ್ಕೆ ತಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನು ಅಪನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುರಿದು ಕೆಡಹಿದನು. ಈ ಕಾಲನೇಮಿಯ ಮರಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾಲ್ಯವಂತನೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಭಯಂಕರವಾದ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಂದು, ಅದನ್ನು ಗರುಡನಿಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಆ ಮಾಲ್ಯವಂತನ ಕಂಠವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಇದು ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

}
 ತಿರುಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಹಾನವರೋಡನೆ ಯುಡ್ಧವ
 ನ್ನಾರಂಭಿಸಿದುದು.

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು. ಹೀಗೆ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರ
 ಮಾಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿದಮೇಲೆ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾ
 ಗಿ ಜೇತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೊದಲಿನಂತೆ ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಹಿಂದೆ
 ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಡನೆ ದ್ವಂದ್ವಯುಧಕ್ಕೆ ನಿಂತಿದ್ದ ದೈತ್ಯರೊಡನೆಯೇ ತಿರುಗಿ
 ಕೈಕಲಿತು, ಅವರನ್ನು ನಾನಾವಿಧದಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು.
 ಅವರಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ತನಗಿರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಬಲಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಪ್ರಹಾ
 ರದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂ
 ಡನು. ಆ ಇಂದ್ರನ ಕೋಪಾವೇಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ
 “ಹಾಹಾ” ಎಂದು ಕೂಗಿಡುತಿದ್ದರು. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ
 ಮಹಾಗರ್ವದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ತಿರಸ್ಕಾರವಾ
 ಕ್ಯದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೆ ಮೂಢಾ! ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೇಷ
 ಧಾರಿಗಳು, ಬೇರೆಬೇರೆ ವೇಷಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಅಜ್ಞರಾದ ಜನರನ್ನು ಮರುಳು
 ಮಾಡಿ, ಅವರ ಧನವನ್ನಪಹರಿಸುವಂತೆ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಪಟವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ನ
 ಮ್ಮನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಆ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ ನಾವು
 ಹೆದರುವವರಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ನೀನು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಎಂದಿಗೂ ಅನು
 ಭವಿಸಿ ಕಾಣದ ಉನ್ನತಪದವಿಯನ್ನೂ, ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಉತ್ತಮ
 ಲೋಕವನ್ನೂ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೆ? ಇದರಿಂದ
 ನೀನು ಪರರೊಡವೆಗಾಗಿ ಆಸೆಪಡತಕ್ಕ ಕಳ್ಳನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದೇ
 ಹೊರತು, ಅದನ್ನು ನೀನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರ! ನೀನು ನಮ್ಮಂತೆ ಉನ್ನತ
 ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ! ಮೋಸಗಾರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು
 ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಿಂತಲೂ ಅಧೋಗತಿಗೆ ತಳ್ಳುವೆನು ನೋಡು. ಇದೋ! ನೂ
 ರೇಣುಗಳುಳ್ಳ ಈ ನನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ, ಮಾಯಾವಿಯಾದ ನಿನ್ನ
 ತಲೆಯನ್ನು ಈಗಲೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹುವೆನು ನೋಡು! ಆದರೆ ನೀನುಮಾ
 ತ್ರ ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾತಿಗಳೊಡನೆ ಈ ಯುಧ್ಧರಂಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಯದಿಂದ ಪ

ಲಾಯನಮಾಡದೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾ ಬಲಿಯು, “ಎಲೆ ಮದಾಂಧಾ! ಇಷ್ಟುಕೆಲೆಯೇ ನಿನಗೆ ಈ ಗರ್ವವೆ? ನೀನಾದರೇನು? ನಾನಾದರೇನು? ಕಾಲಜೋಡಿತ ರಾಗಿ ಈ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವೆವು ನಾವು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಮಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಯಾಪಜಯಗಳೂ, ಸುಖದುಃಖಗಳೂ ಬಂದು ಸೇರುವುವು. ಈ ಜಯಾಪಜಯಗಳು ಯಾರಿಗೂ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ, ಅಪಜಯವಾಗಲಿ, ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಮಾರಿಮಾರಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು ಕೀರ್ತಿಗೂ, ಜಯಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದು ನಿನಗೆ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ನನ್ನ ಸುಕೃತವು ಫಲಿಸುವಕಾಲಕ್ಕೆ ಈಗ ನಿನಗುಂಟಾದ ಜಯವೇ ನನಗೂ ಉಂಟಾಗಬಹುದು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ಜಯಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಸಂತೋಷಿಸಬಹುದೆ? ಇದನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರಾದವರು, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾಗಿ ಬಂದೊಡಗುವ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷವನ್ನಾಗಲಿ, ದುಃಖವನ್ನಾಗಲಿ ತೋರಿಸಲಾರರು. ಮೂಢನಾದ ನೀನು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಈ ಸ್ವಲ್ಪಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುವೆಯಲ್ಲಾ! ನೀನು ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದವನು ಕೀರ್ತಿಗೂ, ಜಯಕ್ಕೂ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ನಿನ್ನಂತಹ ಮೂಢರನ್ನು ನೋಡಿ, ವಿವೇಕಿಗಳಾದವರು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡದಿರಲಾರರು ಹೀಗೆ ಅವಿವೇಕಿಯಾದ ನೀನು ಮರ್ಮೋದ್ಘಾಟನವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದರಿಂದ ನಮಗೇನೂ ಕುಂದಕವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಂತೆ ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬೊಗುಳುವವರೂ ಅಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ತತ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ವೀರಾಗ್ರೇಸರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬಲಿಯು, ಮರ್ಮಭೇದಕಗಳಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು ಹೀಗೆ ಬಲಿಯಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಅಂಕುಶದಿಂದ ತಿವಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೆಯಂತೆ, ಆ ಬಲಿಯ ತಿರಸ್ಕಾರವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಅತನಮೇಲೆ ಅಮೋಘವಾದ ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಪ್ರ

ಯೋಗಿಸಿದನು ಆ ವಜ್ರಘಾತದಿಂದ ಬಲಿಯು ರೆಕ್ಕೆಮುರಿದ ಪರ್ವತದಂತೆ ವಾಹನಸಹಿತವಾಗ್ನಿಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಬಲಿಯು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಂಭಾಸುರನು, ಮಿತ್ರಸ್ನೇಹದಿಂದ, ಸಿಂಹವನ್ನೇರಿ ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು, ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಗದೆಯನ್ನು ಗಿರಗಿರನೆ ತಿರುಗಿಸಿ, ಆ ಇಂದ್ರನ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆದನು ಅದರಿಂದಲೇ ಐರಾವತವನ್ನೂ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಈ ಗದಾಪ್ರಹಾರವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಐರಾವತವು ಮೊಳಕಾಲೂರಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಮೂರ್ಛೆಹೊಂದಿತು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದ್ರಸಾರಥಿಯಾದ ಮಾತಲಿಯು ಸಾವಿರಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಮಹಾರಥವನ್ನು ತಂದು, ಇಂದ್ರನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲು, ದೇವೇಂದ್ರನು ಐರಾವತದಿಂದಿಳಿದು, ಆ ರಥವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತನು ಹೀಗೆ ಮಾತಲಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಭುವಾದ ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಗಾಗಿ, ಜಂಭಾಸುರನು, ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಶೂಲವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತ, ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಅದನ್ನು ಮಾತಲಿಯಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು ಮಾತಲಿಯು ಆ ಪ್ರಹಾರವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೇ ತಡೆದುಕೊಂಡನು. ಜಂಭಾಸುರನು ತಿರುಗಿ ಅಮಾತಲಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಆಯುಧವನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನು. ಹೀಗೆ ಜಂಭಾಸುರನು ಸತ್ತು ಬಿದ್ದೊಡನೆ, ಅವನ ಜ್ಞಾತಿಗಳಾದ ನಮುಜಿ, ಬಲಿ, ಪಾಕಾಸುರರೆಂಬ ಮೂವರು ರಾಕ್ಷಸರು, ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯಿಂದ ಆವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಇಂದ್ರನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿ ನಿಂತರು ಈ ಮೂವರೂ ಮರ್ಮಭೇದಕವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯುವ ಮೇಘುಗಳಂತೆ, ಆ ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ವರ್ಷಿಸಿದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಬಲಾಸುರನು ತನ್ನ ಹಸ್ತಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ದೇವೇಂದ್ರನ ರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಸಾವಿರಕುದು

ರೆಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು ಪಾಕಾಸುರನು ನೂರುಬಾಣಗಳನ್ನು ಮಾತಲಿಯಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಬೇರೆ ನೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರರಥವನ್ನು ಚೂರ್ಣಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಪಾಕಾಸುರನು ಬಾಣಸಂಧಾನ ಮೋಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಹಸ್ತಚಮತ್ಕಾರವು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮುಚಿಯು ಜಿನ್ನದ ಹಿಡಿಗಳುಳ್ಳ ಹದಿನೈದು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಮಳೆಗಾಲದ ಮೇಘುದಂತೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಿಂಹನಾದಮಾಡಿದನು. ಇದೇಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕದೈತ್ಯಭಟರು, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮರೆಸುವ ಕಾಲಮೇಘಗಳಂತೆ ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಕವಿದುಬಂದು, ಇಂದ್ರನನ್ನೂ, ಅವನ ರಥವನ್ನೂ, ಅವನ ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ ಬಾಣಗಳಿಂದಲೇ ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟರು ಆ ಬಾಣದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಕಾಲದವರೆಗೆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಾಣದೆ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ದುಃಖದಿಂದ ಹಾಹಾಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನಾವೆಯು ಒಡೆದು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ದುಃಖಿಸುವ ವರ್ತಕರಂತೆ, ದೇವಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಭಯಪಟ್ಟು ವ್ಯಸನದಿಂದ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದ್ರನು, ತನ್ನ ರಥ, ರಥಾಶ್ವ, ಸಾರಥಿಗಳೊಡನೆ ಆ ಶರಪಂಜರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿಬಂದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ತಾನು ಹೊರಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತಸೈನ್ಯವೂ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪಗೊಂಡು, ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಒಂದೇಪ್ರಹಾರದಿಂದ! ಆ ಬಲಾಸುರನ ಮತ್ತು ಪಾಕಾಸುರನ ತಲೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಸ್ತರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಭಯವುಂಟಾಯಿತು, ಇಷ್ಟಾದರೂ ಮಹಾಬಲಾಢ್ಯನಾದ ನಮುಚಿಯುಮಾತ್ರ, ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಭೈರ್ಯಗುಂದದೆ, ದುಃಖದಿಂದಲೂ, ಕೋಪದಿಂದಲೂ ಮೈಮರೆತು, ಹಲಗಾದರೂ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಂದೇಬಿಡಬೇಕೆಂದು

ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಸೂರಾರು ಘಂಟೆಗಳಿಂದಲೂ, ಜಿನ್ನದ ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಶೂಲವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ “ಎಲೆ ದುರಾತ್ಮಾ! ಇದೋ! ಇದರಿಂದ ನೀನು ಸತ್ತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಿಂಹನಾದಮಾಡುತ್ತ, ಅಡನ್ನು ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಶೂಲವು ಅಕಾಶದ ಕೊಳ್ಳಿಯಂತೆ ತನಗಿರಿದಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವೇಂದ್ರನು, ಎಡೆಬಿಡದೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಸಹಸ್ರಭಾಗವಾಗಿ ಭೇದಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ನಮುಚಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಮೇಲೆ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ತನ್ನ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೂ, ಅದು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಹಾ ಬಲಾಢ್ಯನಾದ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನೇ ಕೊಂದುದಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ನಮುಚಿಯ ಮೈಮೇಲಿನ ಚರ್ಮವನ್ನೂ ಹರಿಯಲಾರದೆ ಹೋಯಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಪ್ಪಿಡ್ಡವಕಲ್ಲರೂ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವೂ ಆ ನಮುಚಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಯಪಡುತ್ತ. “ಆಹಾ! ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವಿದು! ಈ ನನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವೂ ಇವನಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಇದು ದೈವಯೋಗವಲ್ಲವೆ ಬೇರೇನು? ತಮ್ಮ ಭಾರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಜಾಕ್ಷೋಭವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕುಲಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಯಾವ ಆಯುಧದಿಂದಲೇ ಭೇದಿಸದೆನೋ, ತ್ವಷ್ಟ ಪ್ರಜಾಪತಿಗೆ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನೂ ಕೂಡ ಯಾವುದರಿಂದ ನಾನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಯಿಸಿದೆನೋ, ಮಹಾಬಲಾಢ್ಯರಾಗಿಯೂ, ಯಾವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ ಅಭೇದ್ಯರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬಲಿ, ಜಂಭ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಯಾವ ಆಯುಧದಿಂದ ಕೊಂದು ಕೆಡಹಿದೆನೋ, ಅಂತಹ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು, ಈಗ ನಾನು, ಈ ಅಲ್ಪ ರಾಕ್ಷಸನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಪ್ರಯೋಗಿದರೂ ಇದು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು? ಆಹಾ! ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ನಿಧಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ದಧೀಚಿಮಹಾಮುನಿಯ ತಪಶ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಮೂರ್ತೀ

ಭವಿಸಿದಂತಿರುವ ಈ ವಜ್ರಾಯುಧವೂಕೂಡ ಇವನಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಸಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ನಾನು ಇದನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿಯಬಾರದು” ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿ, ಶಪಥಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಆಕಾಶದಿಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ಅಶರೀರವಾಣಿಯು ಕೇಳಿಸಿತು “ಓ ಇಂದ್ರಾ! ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ಹಸಿಯಪದಾರ್ಥದಿಂದಾಗಲಿ, ಒಣಗಿದ ಪದಾರ್ಥದಿಂದಾಗಲಿ ತನಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲದಂತೆ ವರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನು ನಿನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವು ಶುಷ್ಕಪದಾರ್ಥವಾದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾರದೆ ಹೋಯಿತು. ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಾಯವನ್ನಾಲೋಚಿಸು” ಎಂಬೀ ವಾಕ್ಯವು ಕೇಳಿಸಿತು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವೇಂದ್ರನು, ಅಶ್ಚರ್ಯಭರಿತನಾಗಿ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶುಷ್ಕವೂ, ಅರ್ಧವೂ ಅಲ್ಲದ ಪದಾರ್ಥವಾವುದೆಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅಲೋಚಿಸಿದನು ಕೊನೆಗೆ ಅಂತಹ ವಸ್ತುವು ನೋರೆಯೊಂದು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವು ಹುಟ್ಟಿತು ಒಡನೆಯೇ ಆ ನೋರೆಯನ್ನು ತಂದು, ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ನಮುಜಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು ಹೀಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆದು, ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ವಿಶ್ವಾವಸು, ಪರಾವಸುಗಳೆಂಬ ಗಂಧರ್ವರಿಬ್ಬರೂ ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದುವು. ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನರ್ತಿಸಿದರು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬಲಿ, ನಮುಜಿ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಜಯಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅತ್ತಲಾಗಿ ಬೇರೊಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿ, ಅಗ್ನಿ ವಾಯು ವರುಣಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ, ತಮಗಿದಿರಾದ ದಾನವರನ್ನು ಕಂಡಕಂಡ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಸಿಂಹವನ್ನು ಕಂಡ ಮೃಗಗಳಂತೆ ದಾನವಸೈನ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾನಾಕಡೆಗೆ ಚದರಿಹೋದುವು ಅನೇಕ ದಾನವರು ಹತರಾದರು. ಹೀಗೆ ದಾನವಕುಲವು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು, ಆಯುಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿನಾರದನನ್ನು

ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ನಾರದನು ದೇವತೆಗಳಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನೀವು ಅಮೃತಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದುದಾಯಿತು! ಇದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಕೈಗೂಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ಭಾಗ್ಯವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುವು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆಯೂ ನೀವು ಈ ದಾನವರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ ನಿಮಗಾಗಬೇಕಾದುದೇನು? ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಿ!” ಎಂದನು. ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆಮಹರ್ಷಿಯ ಮಾತನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ಕೋಪವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಆ ನಾರದನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬದುಕಿದ ಕೆಲವು ದಾನವರು, ವಜ್ರಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಬಲಿಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಸ್ತಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದರು. ಅಮೇಲೆ ದೈತ್ಯಪುರೋಹಿತನಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು, ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೃತಸಂಜೀವಿನೀವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೃತರಾದ ಅನೇಕದೈತ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನೂ, ಬದುಕಿಸಿ, ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿದ್ದ ಬಲಿಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನನ್ನೂ ತನ್ನ ಹಸ್ತಸ್ವರ್ಶದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತಳಿದು ಮೇಲೆದ್ದು ಕುಳ್ಳಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುಸ್ಸಹವಾದ ಪರಾಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂಕೂಡ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞನಾದುದರಿಂದ, ಈ ಜಯಪರಾಜಯಗಳೂ, ಸುಖದುಃಖಗಳೂ ಕರ್ಮಾಧೀನವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಇದು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

-●-●-●- { ರುದ್ರನು ಮೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ವಿಷುವನ್ನು } -●-●-●-

ನೋಡಿ ಮೋಹಿತಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದುದು. }

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಮೋಹಿನೀರೂಪದಿಂದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಸಿದನೆಂಬ ವ್ಯು

ತಾಂತವು ರುದ್ರನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ರುದ್ರನು ಆ ಶ್ವರ್ಯಭರಿತನಾಗಿ, ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೋಹಿನೀರೂಪವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೂ ಸಂಗಡಕರೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ವೃಷಭವಾಹನವನ್ನೇರಿ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಣಗಳೊಡನೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಪಾರ್ವತೀಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದ ರುದ್ರನನ್ನು ಭಗವಂತನು, ಗೌರವ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಆಸನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ರುದ್ರನು ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿ ಕುಳಿತಮೇಲೆ, ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ ಓ ಸರ್ವಶ್ಶರಾ! ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪರದೈವವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ! ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವೆ! ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ! ಚೇತನಾ ಚೇತನಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಆತ್ಮವಾಗಿಯೂ, ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಮೂಲಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ ಇರುವೆ! ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳೆಂಬ ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತದ ಅವಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವುವು. ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮವೂ, ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರಗಳು! ಹೀಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷಗಳೆರಡೂ ನಿನಗೆ ಶರೀರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ವಿಕಾರಗಳಿಗೆ ನೀನು ಈಡಾಗತಕ್ಕವನಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಕೋಚಹೊಂದದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಆಧಾರನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ, ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ ನೀನು ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳು, ಇಹಲೋಕಸುಖವನ್ನಾಗಲಿ, ಪರಲೋಕಸುಖವನ್ನಾಗಲಿ ಕೋರದೆ, ಬೇರ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲಿಯೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡದೆ, ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವರು. ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ನೀನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯು ಸ್ಥೂಲಾದಿಗುಣಗಳಿಲ್ಲದ

ವನು. ದುಃಖಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಆನಂದವೇ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು. ನಿನಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಯಾವವಿಧವಾದ ವಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲವು. ಹೀಗೆ ನೀನು ಸರ್ವಶರೀರಕನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ಕಾರಣನಾದುದರಿಂದ, ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ನೀನು ಬೇರೆಯಾದವನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಗುಣದೋಷಗಳೆಂದೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಪಂಚವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವುವು. ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವರು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ನಾಮರೂಪಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಿಂದಿರುವ ಚಿದಚಿತ್ತುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿ, ಆದಿಯಲ್ಲಿದ್ದವನು ನೀನೊಬ್ಬನೇ! ಆ ಚಿದಚಿತ್ತುಗಳನ್ನು ಈಗ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನೀನು ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣನಾದುದರಿಂದ, ನಿನಗೂ, ಕಾರ್ಯರೂಪವಾದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ನಾವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ, ಕಾರಣವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಂಗಾರವೇ ಕಾರ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರದಿಂದ ಕಾಣುವಂತೆ, ಕಾರ್ಯರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತಿಗೂ, ಕಾರಣರೂಪವಾದ ನಿನಗೂ ಯಾವ ಭೇದವನ್ನೂ ಎಣಿಸುವುದಕ್ಕವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಣರೂಪಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ತೋರತಕ್ಕ ನಿನಗೆ, ಈ ಪ್ರಪಂಚದೊಡನೆ ಭೇದವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅಜ್ಞಾನದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಗುಣಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವು, ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ನಿನಗೆ ಶರೀರಮಾತ್ರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಓ ದೇವಾ! ವೇದಾಂತಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಮೀಮಾಂಸಕರು ನಿನ್ನನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುವರು ಸಾಂಖ್ಯರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದವನೆಂದು ಭಾವಿಸುವರು. ಪಾಂಚರಾತ್ರರು ನಿನ್ನನ್ನು, ವಿಮಲೆ, ಉತ್ಕರ್ಷಣಿ, ಜ್ಞಾನ, ಕ್ರಿಯೆ, ಯೋಗ, ಪ್ರಹ್ಲವ, ಸತ್ಯ, ಈಶ್ವರ, ಅನುಗ್ರಹಗಳೆಂಬ ನವಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನನ್ನಾಗಿಯೂ, ವಿಕಾರರಹಿತನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಸ್ವತಂತ್ರನನ್ನಾಗಿ

ಯೂ, ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನಾಗಿಯೂ ಹೇಳುವರು. ಏನಾದರೇನು ? ಯಾರೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ನಾನಾ ಗಲಿ,ನನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಆಯುಷಪರಿಮತಿಯುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಾಗಲಿ, ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕವರು ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ನಾವು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರದಿರುವಾಗ, ನಿನ್ನ ಅನಂತ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಅಪ್ರಮೇಯಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಹೇಗೆತಾನೇ ತಿಳಿಯಬ ಲ್ಲವು ? ನಾವೇ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವಾಗ, ನಮಗಿಂತಲೂ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಸ್ವಭಾವ ವುಳ್ಳ ದೈತ್ಯರೂ, ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯಜನರೂ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಮಾ ತ್ರವನ್ನಾದರೂ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರೇ? ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ನೀನು, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಗಳ ನ್ನೂ, ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನೂ, ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಬಂಧಮೋ ಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತ ಲೀಲಾರಸವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವೆ ಆಕಾಶದಂತೆ ಯೂ, ವಾಯುವಿನಂತೆಯೂ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಒಳಗೂ, ಹೊರಗೂ ವ್ಯಾಪಿ ಸಿರುವೆ! ನೀನು ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಇದುವರೆಗೆ ಕೈಕೊಂಡ ವರಾಹಾದ್ಯವ ತಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ನೋಡಿದೆನು ಆದರೆ ಈಗ ನೀನು ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡ ಮೋಹಿನೀರೂಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಅಷಕಾಶವಿಲ್ಲದೆಹೋಯಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಬೇ ಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು ಅದನ್ನು ನೋಡುವುದ ಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಕುತೂಹಲಗೊಂಡಿರುವುದು” ಎಂದನು ಹೀ ಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವ ರುದ್ರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಂತನು, ಭಾವಗರ್ಭ ವಾಗಿ ನಗುತ್ತ “ಓ ಶಂಕರಾ ! ಡಾನವರು ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಕದ್ದುಯ್ಯು ತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ ದೇವಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವು ದಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವುಹೊರತು ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ವಿ ನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಆ ರೂಪವನ್ನು ಕೈತೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಅದೇ ರೂಪವನ್ನು

ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಆಸೆಪಟ್ಟು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಕಾಮುಕರಿಗೆಗೌರವಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ, ಎಂತಹಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಿಗೂಮನ್ಯು ಧೋದ್ರೇಕವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ರೂಪವನ್ನೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಿನಗೆತೋರಿಸುವೆನು ನೋಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಾಗೆಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ರುದ್ರನು ಪಾರ್ವತೀಸಮೇತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿಕುತೂಹಲದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಿತ್ರಪುಷ್ಪಪಲ್ಲವಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅನೇಕಜಾತಿಯ ವೃಕ್ಷಗಳುಳ್ಳ ಆ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ, ಅತ್ತಿತ್ತ ವಿನೋದದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅದ್ಭುತಾಕಾರವುಳ್ಳ ಒಂದಾನೊಂದು ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯು ರುದ್ರನಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು ಆ ಸುಂದರೀಮಣಿಯು, ಲೀಲೆಯಿಂದ ಚಂಡನ್ನು ಪುಟಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಆಕೆಯ ಅದ್ಭುತಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಉಬ್ಬಿದ ನಿತಂಬದಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬಿಳೀದುಕೂಲದ ಪಟ್ಟಿಮಡಿ ! ಅದರಮೇಲೆ ಝಗಝಗಿಸುವ ಚಿನ್ನದಡಾಬು ! ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಚಂಡನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಾಗ, ದೇಹಶ್ರಮದಿಂದ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ! ಆ ಉಸಿರಾಟದಿಂದ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವ ಸ್ತನಗಳು ! ಆ ಸ್ತನಗಳಮೇಲೆ ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ಹಾಗಳು ! ಆ ಸ್ತನಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಮುರಿದುಬೀಳುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗಿದ ಸಣ್ಣನಡು ! ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ನೆಲದಮೇಲೆ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಹಾಸುತ್ತ ಬರುವಂತೆ ತೋರುವ ಅಂಗಾಲುಗಳು ! ಅತ್ತಿತ್ತ ಪುಟಹಾರುವ ಚಂಡನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಂಚಲದೃಷ್ಟಿ ! ವಿಶಾಲನೀತ್ರಗಳು ! ಕುಂಡಲಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಪೋಲಗಳು ! ಆ ಕಪೋಲಕ್ಕೆ ಜೀವರೇಖೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಂತಿರುವ ಮೆಂಗುರುಳು ! ಆ ಕುರುಳುಗಳಿಂದ ಅಂದವೇರಿದ ಮುಖದ ಸೊಬಗು ! ಸಂಚಾರವೇಗದಿಂದ ಸಡಿಲುತ್ತಿರುವ ದುಕೂಲವನ್ನೂ, ತಲೆಕೂದಲನ್ನೂ, ತನ್ನ ಕೋಮಲವಾದ ಎಡಗೈಯಿಂದ ಆಗಾಗ ಸೆಳೆದುಕಟ್ಟುವ ಸೊಬಗು ! ಬಲಗೈಯಿಂದ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಚಂಡನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಸೊಗಸು ! ಹೀಗೆಮಾಯೆಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನೇ ವೋಹಿಸುವಂತಿರುವ ಅಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ

ರುದ್ರನಿಗೆ ಮೈಮರೆಯುವಂತಾಯಿತು ಆಕೆಯು ಚಂಡಾಡುವ ರೀವಿಯನ್ನೂ, ಅವಳು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಅಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಂದಹಾಸವನ್ನೂ, ಅವಳ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವನ್ನೂ ನೋಡಿ ರುದ್ರನ ಮನಸ್ಸು ಮರುಳಾಯಿತು ತಿವನು ಅವಳ ಅದ್ಭುತ ಸಾಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಮೋಹಿತನಾಗಿ, ಅವಳನ್ನೇ ಎಡೆಬಿಡದೆ ನಟ್ಟ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳೂ ಆಗಾಗ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ, ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರಾಲೋಕನದಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮೋಹಪರವಶನಾದ ರುದ್ರನು, ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೂ, ತನ್ನ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿರುವ ಭೂತಗಣಗಳನ್ನೂ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟನು ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ತಾನು ಮರೆತನು ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಮೀರಬಲ್ಲರು? ಆ ಮೋಹಿನಿಯು ಚಂಡನ್ನು ಪುಟಹಾರಿಸುವ ನೆವದಿಂದ, ಅದನ್ನು ತಾನೇ ಸ್ವಲ್ಪದೂರಕ್ಕೆ ಹಾರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆತುರದಿಂದ ದೋಡಿದಳು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳ ನಡುವಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ ದುಕೂಲವು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿತು ಅವಳ ಒಡ್ಡಾಣವು ಸಡಿಲಿತು ಅವಳನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ರುದ್ರನಿಗೆ, ಆಗ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು ಲೋಕಮೋಹಕವಾದ ರೂಪಾತಿಶಯವುಳ್ಳ ಆ ಸುಂದರೀಮಣಿಯು ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ, ಹಿಂದೆ ಸರಿದಷ್ಟೂ, ಅವಳಮೇಲೆ ರುದ್ರನಿಗೆ ಮೋಹವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದಿತು ಅವನ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಮೋಹಿನಿಯ ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟನು. ಪಾರ್ವತಿಯು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಅವಳನ್ನೂ ಅನಾದರಿಸಿ, ಆ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೊರಟನು. ಹೀಗೆ ರುದ್ರನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿನಿಯೂಕೂಡ, ಕದಲಿದ ದುಕೂಲವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಬಹಳಲಜ್ಜಿತಳಾದಂತೆ ಆಗಾಗ ವೃಕ್ಷಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ರುದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಳು ರುದ್ರನೂಕೂಡ ಮನ್ಮಥಬಾಣದಿಂದ ಕದಲಿದ ಇಂ

ದ್ರಿಯಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಮತ್ತಗಜದಂತೆ ಆಕೆಯನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋದನು, ಮರಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡೂಕಾಣದಂತೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮೋಹಿನಿಯನ್ನೇ ವೇಗದಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಹೋದನು ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು ಇಷ್ಟಪಡದಿದ್ದರೂ, ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಆಕೆಯ ತುರುಬನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು, ಗಂಡಾನೆಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯಂತೆ ಆ ಮೋಹಿನಿಯು, ರುದ್ರನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಮೇಲೆಯೂ, ಉಪಾಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಿಚ್ಚಿದ ತಲೆಯೊಡನೆ, ನಾನಾಕಡೆಗೆ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು ಆಗಲೂ ಬಿಡದೆ ರುದ್ರನು ಭಗವನ್ಮಾಯಾರೂಪವಾದ ಆ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವನ್ನು ಬಹುದೂರದವರೆಗೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತ ಹೋದನು ಹೀಗೆ ರುದ್ರನು ತನಗೆ ಶತ್ರುವಾದ ಮನ್ಮಥನಿಂದ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಂತೆ ಆದ್ಭುತಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಗೆ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಅವಳದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಅವನಿಗೆ ಕಾಮಾತುರದಿಂದ ವೀರ್ಯಸ್ಥಲನವಾಯಿತು. ಪುಷ್ಪವತಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಮದದಾನೆಯಂತೆ, ಈತನು ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಅಮೋಘವೀರ್ಯವುಳ್ಳ ಅವನ ರೇತಸ್ಸು ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ರವಿಸಿ ಬಿದ್ದಿತು ಹೀಗೆ ರುದ್ರನ ವೀರ್ಯವು ಯಾವಯಾವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ರವಿಸಿತೋ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಣಿಗಳಾಗಿಯೂ ಏರ್ಪಟ್ಟುವು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಇದಲ್ಲದೆ ಆ ರುದ್ರನ ವೀರ್ಯಬಿಂದುಗಳು ಯಾವಯಾವ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವಯಾವ ಉಪವನಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುವೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ರುದ್ರನಾನ್ವಿಧ್ಯವುಳ್ಳ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡುವು. ಈಗಲೂ ಆನೇಕಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಸ್ಥಲನವಾದೊಡನೆ ರುದ್ರನು, ತಾನು ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತನಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ನಾಚಿಕೆಪಡುತ್ತ, ಆಮೋಹವನ್ನಡಗಿಸಿ ಶಾಂತಮನಸ್ಕನಾದನು. ಜಗ

ತ್ವರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯು ಎಂತದೆಂಬುದು ರುದ್ರನಿಗೆ ಆಗ ಜೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಹಿಂದೆ ಎಂದಿಗೂ ಕಂಡುಕೇಳಿಲ್ಲದ ಆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವು, ಅಪ್ರಮೇಯಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿದು, ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದನು ಆಗ ಭಗವಂತನು, ತಾನು ಧರಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪುರುಷರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ಅರುದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಓ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠಾ ! ನೀನು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನು. ಯಾವ ವಿಕಾರಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗದವನು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯು ಎಂತವರಿಗೂ ದುಸ್ತರವಾದುದರಿಂದ, ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿತನಾದೆ! ಆದರೇನು? ದೈವವಶದಿಂದ ನೀನು ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ವಿವೇಕಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಬೇರೂಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನಂತೆ ಹೀಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲಾರರು ಇಂದ್ರಿಯಚಾಂಚಲ್ಯವುಳ್ಳವರಿಗೆ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯು ನಾನಾವಿಧವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವುದು ನಿನ್ನ ದೃಢಬುದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕಟ್ಟಿಹಾಕದಿರಲಿ! ಕಾಲಶರೀರಕನಾದ ನನಗೆ, ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ಆ ಮಾಯೆಯು, ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಎಂದಿಗೂ ಮೋಹಗೊಳಿಸದಿರಲಿ” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಮೇಲೆ, ರುದ್ರನು ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಪಾರ್ವತೀಸಮೇತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಮಥಗಣಗಳನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದನು ಅಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು ಅನೇಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳನಡುವೆ ಪಾರ್ವತೀಸಮೇತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ, ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಹಾಗೆಯೇ ಅಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು, “ಎಲೆ ದೇವಿ ! ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ಮಾಯಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಸಮಸ್ತವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ನಾನೇ ಆ ಮಾಯೆಗೆ ಮರುಳಾದೆನು. ಇನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯಜನರ ಮಾತೇನು ? ತಮೋಗುಣಪ್ರಾಣರಾದ,

ದಾನವರಾಗಲಿ, ಇತರ ಮನುಷ್ಯರಾಗಲಿ, ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಬಲ್ಲರು?' ಎಲೆ ಸುಂದರಿ! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಾನು ಸಾವಿರಾರುವರು ಷಗಳವರೆಗೆ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದು, ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದಾಗ, ನೀನುನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು “ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡಿದ ಪರಮಸ್ತುವಾವುದು” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಆಗ ನಾನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮಪುರುಷನ ಮಾಯೆಯೇ ಇದೆಂದು ತಿಳಿ! ಯಾವನನ್ನು ಕಾಲವೂಕೂಡ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೋ, ಯಾವನು ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲನೋ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನೇ, ನಾನು ಈಗಲೂ, ನಾಳೆಯೂ ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಿರುವೆನು” ಎಂದನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ್ರೂಪವೇ ಆ ಬಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿರುವನು ಸಮುದ್ರಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂರ್ಮರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದ ಅಭಗವಂತನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ನಿನ್ನೆಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆನು ಈ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ, ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರೂ, ಅವರವರ ಕೋರಿಕೆ ಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಪ್ಪದೆ ಕೈಗೊಡಿಬರುವುವು. ಈ ಪುಣ್ಯಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಗುವುವು ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ನಂಬಿಬಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ, ಅತ್ರಿತರಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ವಂದಿಸುವೆವು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

}

 ಆರನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಿಂದಾಚೆಗೆ ನಡೆದ ಇತರ
 ಮನ್ವಂತರಗಳ ಚರಿತ್ರವು

}

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಏಳನೆಯ ಮನ್ವಂತರವು. ಇದಕ್ಕೆ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರವೆಂದು ಹೆಸರು. ವಿವಸ್ವಂತನ ಮಗನಾದ ಶ್ರಾದ್ಧದೇವನೆಂಬವನೇ ಈಗಿನ ಮನುವು ಅವನಿಗೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು, ನಭಗ, ಧೃಷ್ಟ, ಶರ್ಯಾತಿ, ನರಿಷ್ಯಂತ, ನಾಭಾಗ, ದಿಷ್ಟ, ಕರೂಷಕ,

ಪೃಷ್ಠಧ್ರ, ವಸುಮಂತರೆಂದು ಹತ್ತಮಂದಿ ಕುಮಾರರು ! ಈ ಏಳನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ, ಆದಿತ್ಯ, ವಸು, ವಿಶ್ವೇದೇವರೆಂಬವರು ದೇವಗಣಗಳು. ಪುರಂದರನೇ ಈಗಿನ ಇಂದ್ರನು. ಕಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ವಸಿಷ್ಠ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಗೌತಮ, ಜಮದಗ್ನಿ, ಭರದ್ವಾಜರೆಂಬವರು ಈಗಿನ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಈ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತ್ನನು, ವಾಮನನೆಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ಆದಿತಿಕಶ್ಯಪರಿಗೆ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಇದುವರೆಗೆ ಏಳುಮನ್ವಂತರಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆನು, ಮುಂದೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಮನ್ವಂತರಗಳನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿನ ಭಗವದವತಾರಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವೆನುಕೇಳು! ವಿವಸ್ವಂತನಿಗೆ ಛಾಯೆ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞೆಯೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರುಂಟೆಂದೂ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಕುಮಾರಿಯರೆಂದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿರುವೆನು ಷ್ಟೆ ? ಆ ವಿವಸ್ವಂತನಿಗೆ ಬಡಬೆಯೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಪತ್ನಿಯಿದ್ದುದಾಗಿ ಕೆಲವರು ಹೇಳುವರು ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಸಂಜ್ಞೆಯೇ ಬಡಬಾರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದುದಾಗಿ ಹೇಳುವರು ಆ ಸಂಜ್ಞಾದೇವಿಗೆ, ಯಮನೆಂದೂ, ಯಮನೆಯೆಂದೂ ಶ್ರಾದ್ಧದೇವನೆಂದೂ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಛಾಯಾದೇವಿಗೆ ತಪತಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯು ಹುಟ್ಟಿ, ಸಂವರಣನೆಂಬವನನ್ನು ವರಿಸಿದಳು ಈ ಛಾಯಾದೇವಿಯಲ್ಲಿಯೇ, ಸಾವರ್ಣಿಯೆಂದೂ, ಶನೈಶ್ಚ ರನೆಂದೂ ಬೇರೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾದರು. ಬಡಬಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಿನೀದೇವತೆಗಳೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕುಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮುಂದಿನ ಎಂಟನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಈ ಸಾವರ್ಣಿಯೆಂಬವನೇ ಮನುವಾಗುವನು. ನಿರ್ಮೋಹ, ವಿರಜಸ್ಕ, ಮೊದಲಾದವರು ಇವನ ಪುತ್ರರು ಸುತಪಸ್ತಾದಿಗಳು ಆಗಿನ ದೇವಗಣಗಳು. ವಿರೋಚನಪುತ್ರನಾದ ಬಲಿಯು ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು ಈ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ, ದೇವರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾಚಕನಾಗಿ ಬಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮೂರಡಿಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಮೊದಲು ವಿಷ್ಣುವು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಪಾದದಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿಟ್ಟರೂ, ಕೊನೆಗೆ ಅವ

ನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಸುತಲಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಅವನು ಇಂದ್ರನಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವನು ಆ ಎಂಟನೆಯಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಗಾಲವ, ದೀಪ್ತಿಮಂತ, ಪರಶುರಾಮ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಕೃಪಾಚಾರ್ಯ, ಋಶ್ಯಶೃಂಗರೆಂಬವರೂ, ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯೂ, ತಮ್ಮ ಯೋಗಬಲದಿಂದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾಗುವರು. ಅವರಲ್ಲರೂ ಈಗ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿರುವರು. ಆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ದೇವಗುಹ್ಯನೆಂಬವನಿಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನೆಂಬಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುರಂದರನ ವಶವಾಗಿದ್ದ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ಬಲಿಗೆ ಕೊಡಿಸುವನು.

ದಕ್ಷಸಾವರ್ಣಿಯೆಂಬವನು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಮನುವು ಅವನು ವರುಣಪುತ್ರನು. ಧೃತಕೇತು. ದೀಪ್ತಕೇತು, ಮೊದಲಾದವರು ಮನುಪುತ್ರರು ಧಾತೃ, ಮರೀಚಿ, ಗರ್ಗ, ಮೊದಲಾದವರು ದೇವಗಣಗಳು. ಶ್ರುತನೆಂಬವನು ಇಂದ್ರನಾಗುವನು ದೀಪ್ತಿಮಂತ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಾಗುವರು ಆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು, ಆಯುಷ್ಮಂತನೆಂಬವನಿಗೆ, ಅಂಬುಧಾರೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಋಷಭನೆಂಬ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ನಿರಪಾಯವಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಇಂದ್ರನವಶದಲ್ಲಿರಿಸುವನು.

ಹತ್ತನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ. ಉಪಶ್ಲೋಕನ ಮಗನಾದ ಬ್ರಹ್ಮಸಾರ್ಥಿಯೆಂಬವನು ಮನುವಾಗುವನು. ಭೂರಿಷೇಣ ಮೊದಲಾದವರು ಮನುಪುತ್ರರು ಹವಿಷ್ಮಂತ, ಸುಕೃತಿ, ಸತ್ಯ, ಜಟಾಮೂರ್ತಿ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಸುವಾಸನ, ವಿಬುಧ್ಧ ಮೊದಲಾದವರು ದೇವಗಣಗಳು ಶಂಭುವೆಂಬವನು ಇಂದ್ರನಾಗುವನು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು ವಿಶ್ವಜಿತ್ತೆಂಬವನಿಗೆ ವಿಷೂಚಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜಾಂಶದಿಂದವತರಿಸಿ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗುವನು.

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸಾವರ್ಣಿಯೆಂಬವನು ಮನುವಾಗುವನು. ಸತ್ಯಧರ್ಮ, ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಮನುಪುತ್ರರಾಗು

ವರು. ವಿಹಂಗಮ, ಕಾಮಗಮ, ನಿರ್ವಾಣ, ರುಚಿ ಮೊದಲಾದವರು ದೇವಗಣಗಳು ಧ್ರುವನೆಂಬವನು ಇಂದ್ರನಾಗಿ, ಆ ದೇವಗಣಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವನು ಅರುಣ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಆರ್ಯಕನೆಂಬವನಿಗೆ ವೈಧೃತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸೇನೆಂಬ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಸುಖದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವನು

ರುದ್ರಸಾವರ್ಣಿಯೆಂಬವನು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಮನುವು. ದೇವವಂತ, ಉಪವಂತ, ದೇವಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮೊದಲಾದವರು ಆಗಿನ ಮನುಪುತ್ರರು ಋತುಧಾಮನೆಂಬವನು ಇಂದ್ರನಾಗುವನು ಹರಿತಾದಿಗಳು ದೇವಗಣಗಳು. ತಪೋಮೂರ್ಛ, ಆಗ್ನೀಧ್ರ, ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಆಗ ಭಗವಂತನು. ಸತ್ಯಸಹನೆಂಬವನಿಗೆ ಸೂನ್ಯತೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಧಾಮನೆಂಬ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು

ದೇವಸಾರ್ವರ್ಣಿಯೆಂಬವನು ಹದಿನಾರನೆಯ ಮನುವು ಚಿತ್ರಸೇನೆ ವಿಚಿತ್ರ, ಮೊದಲಾದವರು ಮನುಪುತ್ರರು ಸುಕರ್ಮ, ಸುತ್ತಾಮ, ಮೊದಲಾದವರು ಆಗಿನ ದೇವತೆಗಳು ದಿವಸ್ಪತಿಯೆಂಬವನು ಆಗಿನ ಇಂದ್ರನಾಗುವನು. ನಿರ್ಮೋಕ, ತತ್ಪದರ್ಶ, ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಆಗ ಭಗವಂತನು, ದೇವಹೋತ್ರನೆಂಬವನಿಗೆ ಬೃಹತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಗೀಶ್ವರನೆಂಬ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗುವನು.

ಇಂದ್ರಸಾವರ್ಣಿಯೆಂಬವನು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನುವು. ಉರು, ಗಂಭೀರ, ವಸು, ಮೊದಲಾದವರು ಮನುಪುತ್ರರು ಪವಿತ್ರರೂ, ಚಾಕ್ಷುಷರೂ ಆಗಿನ ದೇವಗಣಗಳು ಶುಚಿಯೆಂಬವನು ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ವಹಿಸುವನು ಆಗ್ನಿ, ಬಾಹು, ಶುಚಿ, ಶುಕ್ರ, ಮಾಗಧ ಮೊದಲಾದವರು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಆಗ ಭಗವಂತನು ಸತ್ರಾಯಣನ ಪತ್ನಿಯಾದ ವಿತಾನೆಯಲ್ಲಿ, ಬೃಹದ್ಭಾನುವೆಂಬ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಾದಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಬಲಪಡಿಸುವನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ನಿನಗೆ ಭೂತಭವಿಷ್ಯ

ದ್ವರ್ತಮಾನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳನ್ನೂ, ಅದರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದೆನು. ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರ ಕಲಿಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳೂ, ಸಹಸ್ರಾವರ್ತಿ ತಿರುಗಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳೆಲ್ಲ ಕಳೆಯುವುವು ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳೂ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಪೂರ್ಣವಾದಾಗ, ದೈನಂದಿನ ಪ್ರಳಯವಾಗುವುದು. ಇದು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—

{ ಆಯಾ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಮನು ಮೊದಲಾದವನರು }
ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು.

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ತಿರುಗಿ ಶುಕನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಮುನೀಂದ್ರಾ ! ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ, ಆಯಾ ಮನುಗಳೂ, ಮನುಪುತ್ರರೂ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೂ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳೇನು ? ಅವರನ್ನು ಆಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವರಾರು ? ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು ” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯು “ರಾಜಾ ! ಕೇಳು ! ಆಯಾಮನ್ವಂತರದ ಮನುಗಳೂ, ಮನುಪುತ್ರರೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ಇಂದ್ರನೂ, ದೇವಗಣಗಳೂ, ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿದ ಭಗವಂತನಿಂದ ಲೇನಿಯುಕ್ತರಾಗಿ, ಲೋಕರಕ್ಷಣಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವರು ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ! ಒಂದೊಂದು ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡತಕ್ಕವರಿಲ್ಲದೆ, ವೇದಗಳೂ ವೇದೋಕ್ತ ಧರ್ಮಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತ ಬರುವುವು. ಆಗ ಕೆಲವು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ವೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸುವರು. ಇವರೇ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೆನಿಸುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಾಕಾಲದ ಮನುಗಳೂಕೂಡ, ಭಗವಂತನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ, ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವೇದಗಳಿಗೂ, ವೇದೋಕ್ತ ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಲೋಪವು ಬಾರದಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತ, ಧರ್ಮವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪಾಡಗಳಿಂದಲೂ ನಡೆಸುತ್ತ ಬರು:

ವರು. ಹೀಗೆ ಮನುಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಯಾಕಾಲದ ಮನುಪುತ್ರರು, ಆ ಮನ್ವಂತರವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರಪೌತ್ರ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವರು ಆಯಾಕಾಲದ ದೇವಗಣಗಳು, ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಯಜ್ಞಭಾಗಗಳನ್ನು, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಯಜ್ಞಭೋಕ್ತೃಗಳಾದ ಋಷಿಗಳೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ ಭುಜಿಸುವರು ಆಯಾ ಮನ್ವಂತರದ ಇಂದ್ರ ಪದವಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರು, ಭಗವಂತನಿಂದ ತಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವರು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣು ವೂಕೊಡ, ಆಯಾಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿಜಾಂಶ ದಿಂದವತರಿಸಿ, ಆಯಾ ಮನುಗಳಿಗೂ, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕ ನಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಮತ್ತು ಆ ಭಗವಂತನೇ ಋಷಿರೂಪದಿಂದ ಯುಗಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವ ನು. ಮರೀಚ್ಯಾದಿರೂಪದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವನು ರಾಜರೂ ಪದಿಂದಿದ್ದು, ದುಷ್ಟರನ್ನಡಗಿಸುವನು ಕೊನೆಗೆ ಕಾಲರೂಪದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಲಯಹೊಂದಿಸುವನು ಈ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಗುಣಭೇದವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು ನಾಮರೂಪವಿಭಾಗ ವುಳ್ಳ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ, ಆ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ. ನಿರ್ವಿಕಾರನಾ ದ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೂ; ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಭೇದಗಳನ್ನಾ ರೋಪಿಸತಕ್ಕ ಪ್ರಾ ಕೃತಜನರಿಗೆ, ತಾನು ಕೇವಲಶಾಸ್ತ್ರಗಮ್ಯನಾಗಿರುವನೇಹೊರತು, ಸಾಕ್ಷಾ ತ್ತಾಗಿ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೇ ಆಯಾ ಮನ್ವಂ ತರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರವರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು! ಕಲ್ಪಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದ ಪಂಡಿತರು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಕಾಲವನ್ನೇ ದೈನಂದಿನಕಲ್ಪವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ವಾಮನಾವತಾರ ವೃತ್ತಾಂತವು.

{ ಬಲಿಯು ದೇವತೆಗಳನ್ನೊಡಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯವನ್ನಾ ಕ್ರಮಿಸಿದುದು }

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ತಿರುಗಿ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಮುನೀಂ ದ್ರಾ! ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಾದರೋ ಅವಾಪ್ತಸಮಸ್ತಕಾಮನು ಅದುದರಿಂ ಪ, ಅವನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ವಸ್ತುವೊಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿರುವನು ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ಅವನು ತಿರುಕನಂತೆ ವೇಷ ಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರಡಿಯ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿ ಸಿದುದೇಕೆ? ಅದನ್ನು ಪಡೆದಮೇಲೆಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಮತ್ತು ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ಆ ಬಲಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಈ ವಿಚಾರವು ನನಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿರುವುದು ಇದರ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿ ಯಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕುತೂಹಲಪಡುತ್ತಿರುವುದು ಅದನ್ನು ವಿವ ರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇ ಳು! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ದೊಡ್ಡಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಅದ ರಲ್ಲಿ ಬಲಿಯು, ಇಂದ್ರನಿಂದ ಜಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ನೀಗಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಶುಕ್ರಾದಿಗಳ ದಯೆಯಿಂದ ಪುನಃ ಬದುಕಿ ಬಂದನು. ಉದಾರಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಆ ಬಲಿಯು, ತನ್ನನ್ನು ಬದು ಕಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿ, ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ, ಅವರಿಗೆ ಬೇಕುಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲರೂ ಇವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇ ಕೆಂಬ ಕೋರಿಕೆಯಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವನಿಗೆ ವೇದೋಕ್ತವಿಧಿಯಿಂದ ಮಹಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ವಿಶ್ವಜಿತ್ತೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂ ದು ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿಭಾಗದಿಂದ ತೃಪ್ತ ನಾದ ಅಗ್ನಿಯು, ಆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ರಥವನ್ನೂ, ಇಂದ್ರನ ಕುದುರೆಗೆ ಸಮಾನಗಳಾದ ಕೆಲವು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ,

ಸಿಂಹಧ್ವಜವನ್ನೂ ಚಿನ್ನದ ಕಟ್ಟುಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಮಹಾಧನುಸ್ಸನ್ನೂ, ಅಕ್ಷಯಬಾಣವುಳ್ಳ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನೂ, ದಿವ್ಯಕವಚವನ್ನೂ, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಆ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಅವನ ಅಜ್ಜನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಬಾಡದಿರುವ ಒಂದು ಪದ್ಮಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟನು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ಶಂಖವನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು ಬಲಿಯು ಹೀಗೆ ಶುಕ್ರಾದಿಗಳ ದಯೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಯುದ್ಧಪರಿಕರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ಗುರುಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವರ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಯುದ್ಧೋದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ರಥವನ್ನೇರಿ, ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಕೊಟ್ಟ ಪದ್ಮಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿದೇವನು ಕೊಟ್ಟ ಯುದ್ಧಕವಚನ್ನೂ ಧರಿಸಿದನು ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನೂ, ಖಡ್ಗಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು ಕೇಯೂರ ಕುಂಡಲಾದ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡನು ಹೀಗೆ ಸ್ವರ್ಣಾಭರಣಭೂಷಿತನಾದ ಬಲಿಯು ದಾನವಾಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತ, ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಹೊರಟನು ಒಡನೆಯೇ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಬಲದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಬಲಿಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿಯೂ, ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಆಕಾಶವನ್ನೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕುಡಿದುಬಿಡುವಂತೆ ರಾಧ್ರಾವೇಶವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅನೇಕ ದೈತ್ಯಸೇನಾಪತಿಗಳು, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಹೊರಟರು ಹೀಗೆ ದಾನವಶ್ರೇಷ್ಠರೆಲ್ಲರೂ, ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನೇ ಕದಲಿಸುವಂತೆ, ಸೇನಾಸಮೇತರಾಗಿ ಹೊರಟು, ಸಮಸ್ತ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಪುರೋದ್ಯಾನವನ್ನು ನೋಡಿದರು ಅದರ ಸೊಬಗನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕಿವಿಗಿಂಪಾಗಿ ಕೊಗುತ್ತಿರುವ ಪಕ್ಷಿಮಿಥುನಗಳು! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಭ್ರಮರಯೋಂಕಾರಗಳು! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ ವಿಚಿತ್ರವೃಕ್ಷಗಳು! ಹೀಗೆ ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾದ ನಂದನವನವೆಂಬ ಆ ಪುರೋದ್ಯಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇ

ಶಿಸಿದರು. ಆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೋ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ನಿರ್ಮಲಜಲದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪದ್ಮಸರೋವರಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ಒಂದೊಂದು ಕೊಳದಲ್ಲಿಯೂ ಹಂಸ ಸಾರಸ ಚಕ್ರವಾಕಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳು ಮಧುರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಿರುವುವು ದೇವತೆಗಳೂ, ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಅಲ್ಲಿ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವರು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಅಂಗುಷ್ಠದಿಂದ ಹೊರಟ ಗಂಗಾನದಿಯೇ, ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಕಂದಕದಂತೆ ಆ ಉದ್ಯಾನದ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆಕಂದಕದಿಂದಾಚೆಗೆ, ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕೋಟೆಯು ಸುತ್ತಲೂ ಬಳಸಿರುವುದು. ಆ ಕೋಟೆಯಮೇಲೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಶತಘ್ನಿ, (ಫರಂಗಿ) ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಟ್ಟಲೆಗಳು ನೋಡಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಶತ್ರುಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಡುಗಿಸುತ್ತಿರುವುವು ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ತಿಲ್ವಚಾರ್ತುರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಪುರದ್ವಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುವರ್ಣಕವಾಟಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ಪಟಿಕದ ಗೋಪುರಗಳಿಂದಲೂ ಕಾಂತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಝಗಝಗಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಅಲ್ಲಿನ ಬೀದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆತಿವಿಶಾಲಗಳಾಗಿ, ಜನಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಸಭಾಭವನಗಳೂ, ಅಂಗಳಗಳೂ, ಉಪಮಾಗಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿರುವುವು. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಚತುಷ್ಟುಧಗಳೆಲ್ಲವೂ, ವಜ್ರ, ಹವಳ, ಮುಂತಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟು, ಅನೇಕ ವೇದಿಕೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ದೇವವಿಮಾನಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುವು ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಿತ್ಯಯಾವನವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ರೂಪಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುವರು. ಅವರು ಶುದ್ಧವಾದ ದುಕೂಲವನ್ನು ಟ್ಟು, ಶ್ಯಾಮಲವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ, ಜ್ವಾಲೆಯೊಡಗೂಡಿದ ಅಗ್ನಿಗಳಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವರು ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಿಂದಲೂ, ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯ ಪರಿಮಳವೂ, ಅವರು ತಲೆಗೆ ಹಾಕಿದ ಅಗರುಧೂಪದ ವಾಸನೆಯೂ ಗವಾಕ್ಷದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಟು ಆ

ಲ್ಲಿನ ಬೀದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಗಂಧವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ದುಕ್ಕೂಲದಿಂದ ನಡೆನಡಿಯನ್ನು ಹಾಸಿದ ಬಿಲ್ಲಿಯೆಲ್ಲೆಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು, ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಯಾವಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿದರೂ, ಮುತ್ತಿನ ಮೇಲುಕಟ್ಟುಗಳೂ, ರತ್ನಖಚಿತಗಳಾದ ವಿಚಿತ್ರ ಧ್ವಜಗಳೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುವು ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದರೂ ನವಿಲುಗಳು ಕೇಕಾ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುವು ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಮಧುರಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗುವುವು ಭ್ರಮರಗಳು ಝಂಕರಿಸುವುವು ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಂಗಳಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು! ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೃದಂಗ, ಶಂಖ, ದುಂದುಭಿ, ವೀಣೆ, ಕೊಳಲು, ಮುಂತಾದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬಿಳುತ್ತಿರುವುವು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಿರುವರು ಗಂಧರ್ವರು ತಾಳಲಯಗಳೊಡನೆ ಮಧುರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿರುವರು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ, ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಗಾನದೇವತೆಗೆ ನಿತ್ಯನಿವಾಸವೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರುವುದು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ದುರಾತ್ಮರಾಗಲಿ, ಮೂರ್ಖರಾಗಲಿ, ಅಹಂಕಾರಿಗಳಾಗಲಿ, ವಂಶಕರಾಗಲಿ, ಅಧರ್ಮಪರರಾಗಲಿ, ಭೂತದ್ರೋಹಿಗಳಾಗಲಿ, ಕಾಮುಕರಾಗಲಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡಲಾರರು. ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ತೊರೆದವರು ಮಾತ್ರವೇ ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಲ್ಲರು ಇಂತಹ ಪುರದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತೊಡನೆ ಬಲಿಯು, ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತನಗೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಕೊಟ್ಟ ಶಂಖವನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾಡಿದನು. ಈ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಯವು ಹುಟ್ಟಿತು ಇದು ಬಲಿಯ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ದೇವಗಣಗಳೊಡನೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು ಓ ಗುರುವರ್ಯಾ! ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾದ ಬಲಿಯು, ತಿರುಗಿ ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಬಂದಿರುವನು. ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮವು ಎಂತವರಿಗೂ ದುಸ್ಸಹವೆಂದು ತೋರುವುದು. ಈಗ ಆ ಬಲಿಯನ್ನು ಎಂತವರೂ, ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದಲೂ ಜಯಿಸಲಾರರೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಬಹುದು. ಈಗ ಬಲಿಯು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ

ಒಂದೇ ತುತ್ತಾಗಿ ನುಂಗಿಬಿಡುವವನಂತೆಯೂ, ಕಾಲಾಗ್ನಿ ಸಮಾನವಾದ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನು ದಹಿಸಿಬಿಡುವವನಂತೆಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವನು ಆಹಾ ! ಈವಿಧವಾದ ಉತ್ಸಾಹವೂ, ದೇಹಬಲವೂ, ಇಂದ್ರಿಯಬಲವೂ, ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಅವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಲಭಿಸಿತೋ ಕಾಣೆನು ! ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ನೀನು ಬಲ್ಲೆಯಾ ?” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿತಿಯು “ದೇವೇಂದ್ರಾ ! ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು ! ನಿನಗೂ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು ! ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಶುಕ್ರಾದಿಗಳು, ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಆ ಬಲಿಗೆ ಈ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಒಟುಮಾಡಿರುವರು. ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ತ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನು ಹೊರತು, ನೀನಾಗಲಿ, ನಿನ್ನಂತಿರುವ ಬೇರೆಯವರಾಗಲಿ, ಈಗ ಆ ಬಲಿಯನ್ನಿ ದಿರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತರಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕ್ಷಣವೇ ನೀನು, ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತ ದೇವಗಣಗಳೊಡನೆ ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುವಾದ ಬಲಿಯು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಈವಿಧವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಪಡೆದುಬಂದಿರುವನು. ಈ ಪರಾಕ್ರಮದ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಅವನು, ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲಾದದೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಅವಮಾನಪಡಿಸದಿರಲಾರನು ಅದರಿಂದ ಅವನ ವೀರ್ಯವು ನಷ್ಟವಾಗುವುದು ಅಕಾಲವು ಬರುವವರೆಗೆ ನೀವು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು” ಎಂದನು, ಕಾರ್ಯಜ್ಞನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು, ತನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಚಿನ್ನಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಈ ಹಿತವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಅಕ್ಷಣವೇ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಕಾಮರೂಪಿಗಳಾಗಿ, ಸ್ಥಳಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು ಇದರಿಂದ ಬಲಿಯು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ, ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಲಿಗೆ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಶಿಷ್ಯವತ್ಸಲರಾದ ಶುಕ್ರಾದಿಗಳು, ಅವನಿಂದ ನೂರಾವರ್ತಿ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಈ ಶತಾಶ್ವಮೇಧಗಳೆಂದುಂಟಾದ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಲಿಯು, ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಮೂರುಲೋ

ಕಕ್ಕೂ ಹರಡಿ, ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ದೃಢಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಆ ಬಲಿಯು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಧನ್ಯನೆಂದು ಸಂತೋಷ ಹಿಂದಿದ್ದನು ಇದು ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

{

 ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಂದ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು
 ನೋಡಿ ಅತಿಶಯ ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು
 ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದು. ಭಗವಂತನು ಅವಳಿಗೆ ಭವದಲ್ಲ
 ವಾಸನರೂಪದಿಂದ ಬೆಳೆದುದು

}

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು ! ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಓಡಿಹೋದುದನ್ನೂ, ದೈತ್ಯರು ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೃವಶಮಾಡಿಕೊಂಡುದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಆದಿತಿಯು, ದಿಕ್ಕೆಲ್ಲದವಳಂತೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಕಶ್ಯಪನು, ತಾನು ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಆದಿತಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅವಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಆ ಆಶ್ರಮವು ವೊದಲಿನಂತೆ ಉತ್ಸಾಹವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲದೆ, ಕಾಂತಿಗುಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು ಆದಿತಿಯೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲದೆ ದೀನಮುಖಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಪತಿಯು ಬಂದೊಡನೆ ಅವಳು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಉಚಿತಾಸನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು ಅಲ್ಲಿ ಸುಖಾಸೀನನಾದ ಕಶ್ಯಪನು ಆದಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಪ್ರಿಯೆ? ಇದೇನು? ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಕಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈಗ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗಾಗಲಿ, ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಲಿ, ಮೃತ್ಯುವಶರಾದ ಇತರಪ್ರಜೆಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಅಮಂಗಳವೇನೂ ಸಂಭವಿಸಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಎಲೆ ಗೃಹಸ್ಥೆ ! ಗೃಹಧರ್ಮದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರು ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸವಿಮುಖರಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ಆ ಯೋಗಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವರು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಅಂತಹ ಗೃಹಸ್ಥರಗೃಹಧರ್ಮಗಳಿಗೇನೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿಯಾ

ರಾದರೂ, ಕುಟುಂಬಾಸಕ್ತಿಯಾದ ನಿನ್ನಿಂದ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಡದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋದರೇನು? ಯಾವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಗಳು ಅಭ್ಯುಪಾ ದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಡದೆ, ಸ್ವಲ್ಪನೀರನ್ನಾದರೂ ಕುಡಿಯದೆ ಹಿಂ ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವರೋ ಆ ಮನೆಯು, ಕಾಡುನರಿಗಳಿಗೆ ನಿವಾಸಭೂತ ವಾದ ಗುಹೆಗೆ ಸಮಾನವೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಲೆ ದೇವಿ! ನಾನು ನಮ್ಮ ಗೃಹಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿರಿಸಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋ ದಮೇಲೆ, ನನ್ನ ವಿಯೋಗದುಃಖದಿಂದ ನೀನು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾ ಗಿ ಆ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಹವಿರ್ಭಾಗದಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮರೆತೆಯೇನು? ಹಾಗೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದೇನೋ ಬಹಳ ಶೋಚನೀಯವಾದ ಸಂ ಗತಿಯೇ! ಆ ಅಗ್ನಿಗಳೇ ನಮಗೆ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟವನ್ನೂ ಕೊಡತಕ್ಕವುಗಳು! ಆ ಅಗ್ನಿಪೂಜೆಯಿಂದಲೇ ಗೃಹಸ್ಥರು ಸದ್ಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಬ್ರಾ ಹ್ಮಣಕುಲವೂ, ಅಗ್ನಿಯೂ, ಸಕಲದೇವತಾಸ್ವರೂಪನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಮುಖವೆನಿಸಿರುವುವು. ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸದೆ ಬಿಡುವುದರಿಂದ ಬಹಳ ದೋಷವುಂಟು. ಅವಿಧವಾದ ಲೋಪವೇನೂ ನಡೆದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವಷ್ಟೆ? ನಿನ್ನ ಮುಖಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರು ವುದು ಇದರ ಕಾರಣವೇನು. ಹೇಳು!” ಎಂದನು. “ಅದಕ್ಕಾ ಅದಿತ್ತಿಯು ನಾಥಾ! ಇದುವರೆಗೆ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೇನೂ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲ! ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಭಂಗವಿಲ್ಲ! ಇತರಜನರ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೂ ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲ! ನಮ್ಮ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವೂ ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮ ರ್ಥಕಾಮಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆದುಬರುತ್ತಿರುವುದು. ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗದುಃಖದಿಂದ ಕೊರಗುವುದೇನೋ ವಾಸ್ತವವು! ಆ ದರೇನು? ಆನವರತವೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಲೇ, ನಾ ನು ಅಗ್ನಿಪೂಜೆಯನ್ನೂ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆನು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನೂ ಸ ತ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಭೃತ್ಯರನ್ನಾಗಲಿ, ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಭಿಕ್ಷುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅನಾದರಿಸಿದವಳಲ್ಲ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತ

ಬರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಾನುಗ್ರಹದಿಂದುಂಟಾದುದೇ ಹೊರತು ಬೆರೇಯಲ್ಲ. ಓನಾಥಾ ! ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೆಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಿನಗೆ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾಗಿ, ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಧರ್ಮಲೋಪಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟು? ಸಮಸ್ತಧರ್ಮಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವವು ಓ ಮರೀಚಿನಂದನಾ ! ಸತ್ಪ್ರಧಾನರಾದ ದೇವತೆಗಳಾಗಲಿ, ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಪ್ರಧಾನರಾದ ದೈತ್ಯರಾಗಲಿ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಶರೀರದಿಂದಲೂ ಹುಟ್ಟಿ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲೆಯೂ ನಿನಗೆ ಸಮವಾಗಿ ಪುತ್ರಪ್ರೇಮವಿರಬೇಕಾದುದೇನೋ ಸಹಜವು ! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಬಂದವರನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕಾದುದು ಪ್ರಭುವಿನ ಕೃತ್ಯವು. ನೀನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಲ್ಲವೆ ? ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಾದ ನನಗೆ ನೀನು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು ನಿನ್ನ ಸವತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ದೈತ್ಯರು, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡುದರಿಂದ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ನೆಲೆಲ್ಲದೆ ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗಿರುವರು. ಆದೈತ್ಯರು ನನ್ನನ್ನೂ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿ ದುಃಖಸಾಗರದಲ್ಲಿಮುಳುಗಿಸಿರುವರು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದುದುಮೊದಲು ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಯಾವ ದುಃಖವನ್ನೂ ಕಂಡವಲ್ಲ ಈಗ ದುಃಖಿತೆಯಾದ ನನ್ನನ್ನೂ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಓ ನಾಥಾ ! ನಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ, ನಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸೂ, ನಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತೂ, ನಮ್ಮ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವೂ ಬಲಾಢ್ಯರಾದ ದೈತ್ಯರ ವಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಹೋದುವು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿರುಗಿಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಾಲೋಚಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು” ಎಂದಳು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಶ್ಯಪನು ಮಂದಹಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೆ ಸಾಧ್ವಿ? ನೀನು ಪುತ್ರವೋಹದಿಂದ ಹೀಗೆ ಕೊರಗಬಹುದೆ? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯು. ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನತಿಕ್ರಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಹಾ ! ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವಿದು? ಪಂಚಭೂತ ಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಈ ದೇಹವೆಲ್ಲಿ?

ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಆತ್ಮವೆಲ್ಲಿ? ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇನು? ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದುವು? ಯಾರಿಗೆ ಯಾರು ಮಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸಂಬಂಧವಾವುದು? “ತಾವು ಬಂಧುಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲವೂ ದೇಹಮೂಲಕವಾದುದೆ! ಆತ್ಮಮೂಲಕವಾದುದೆ?” ಎಂಬುದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸನೋಡು! ಈತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲವೂ ಶರೀರಮೂಲಕವಾದುದೇ ಹೊರತು ಆತ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಯಾವ ಅನೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ ದೇಹವೆಂಬುದು ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧಿ ಕ್ಷಯಗಳೆಂಬ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉಂಟು. ಅದು ನಿತ್ಯವಾದುದಲ್ಲ ಹೀಗೆ ದೇಹವೇ ಅನಿತ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ, ಅದರಿಂದಂಟಾದ ಸಂಬಂಧವು ಅನಿತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು? ಹೀಗೆ ದೇಹದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಪುತ್ರಮಿತ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಮೋಹವನ್ನಿಟ್ಟು, ನೀನು ಅವರಿಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಬಹುದೆ? ಇದು ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮದಿಂದಂಟಾದ ಅಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಎಲೆ ದೇವಿ! ನೀನು ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಮೋಹದಿಂದ ಹೀಗೆ ದುಃಖಿಸಬಾರದು.” ಎಂದನು ಹೀಗೆ ಕಶ್ಯಪನು ತತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿಯೂ, ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ತಿರುಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ‘ಎಲೆ ದೇವಿ! ನೀನು ಹೇಗಾದರೂ ಸಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿರುವ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಘಟವಾದವುಳ್ಳವಳಾದರೆ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸು ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪೃಥವ್ಯ ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯವೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವನು ಅವನೇ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿತೋಪದೇಶಕನು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಆತನೇ ಪ್ರಭುವು ದೀನದಯಾಳುವಾದ ಆಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾರಾಧಿಸಿದರೆ, ಅವನು ಸಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಿನ್ನದೇಹವಾಗಿ ಕೈಗೊಡಿಸುವನು ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನದಂತೆ ಅವನ ಸೇವೆಯು ಎಂದಿಗೂ ವಿಫಲವಾಗತಕ್ಕುದಲ್ಲ” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾ ಅದಿತಿಯು “ನಾಥಾ! ಯಾವ ಕ್ರಮದಿಂದ ಆ ಭಗ

ವಂತನನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡಬೇಕು ? ಯಾವ ನಿಯಮದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ತೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೀಡೇರಿಸುವನು ! ಈಗ ನಾನೂ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೂ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿರುವೆವು ಭಗವಂತನು ತೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಸನಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೀನೇ ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು” ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕಾ ಕಶ್ಯಪನು “ಎಲೆ ದೇವಿ! ಹಿಂದೆ ನಾನು ಸಂತಾನಾರ್ಥಿಯಾಗಿ, ನನ್ನ ಜನಕನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸತಕ್ಕ ವ್ರತವಾವುದೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದೆನು ಬ್ರಹ್ಮನು ನನಗೆ ಆ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದನು ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪದೆ ಆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು ಆ ವ್ರತವನ್ನೇ ಈಗ ನಿನಗೂ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳುಭಾಲ್ಯುಣ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರಥಮಾತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಅವ್ರತವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಿಯಮದಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು. ನೀನು ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೊಲಿಸಬಹುದು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಚಂದ್ರಕಳೆಯೊಡಗೂಡಿದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯು ಲಭಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆ ರಾತ್ರಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡುಹಂದಿಗಳು ತೋಡಿ ತೆಗೆದಿರುವ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿತಂದು, ಪುಣ್ಯನದಿಗೆಹೋಗಿ “ಎಲೆ ಭೂದೇವಿ! ಮಹಾಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಅದಿವರಾಹಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಪಾತಾಳದಿಂದುದ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ನನ್ನ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿಸು. “ಎಂಬೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಮೈಗೆ ಲೇಪಿಸಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು, ಶುಧ್ಧವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂದಲಂಕರಿಸಿಟ್ಟು, ಭೂಮಿ, ಸೂರ್ಯ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ಗುರು, ಇವೈದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ದೃಢವು ನೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಆ ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ, “ಓನ್ನ ಮೋಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ” ಎಂಬೀ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ಮತಿಸಬೇಕು. “ಓ ವಾಸುದೇವಾ ! ಷಾ

ಡ್ಗುಣ್ಯಪೂರ್ಣನಾಗಿ, ಮಹಾಪುರುಷನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ನಿವಾಸಭೂತನಾಗಿ, ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ದೇವಾ! ನೀನು ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ ಅಣುಸ್ವರೂಪನಾದ ಜೀವನಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಹೊಕ್ಕಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜೀವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮನು ಅದರಂತೆಯೇ ಪ್ರಕೃತಿಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಾವರಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವೆ! ಅದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಪ್ರಮೇಯಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ನೀನು ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕುತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿ, ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪಗುಣಾದಿಗಳನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸತಕ್ಕವನು ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಆ ತತ್ವಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಕಾರಣನು. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ, ಯಜ್ಞಪುರುಷನಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶಬ್ದಪ್ರಪಂಚವು, ನಿನ್ನ ಶರೀರವೆನಿಸಿರುವುದು. ಅದು ಎರಡುತಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಮೂರುಪಾದಗಳಿಂದಲೂ, ನಾಲ್ಕು ಕೊಂಬುಗಳಿಂದಲೂ, ಏಳು ಹಸ್ತಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವೃಷಭವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿರುವುದು. ಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತವೂ, ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾದ ವಸ್ತುವೂ ಇವೆರಡೂ ಆ ವೃಷಭಕ್ಕೆ ಎರಡುತಲೆಗಳು ನಾಮ, ಕ್ರಿಯೆ, ನಿಪಾತ, ಉಪಸರ್ಗಗಳೆಂಬವು ನಾಲ್ಕೂ ನಾಲ್ಕುಕೊಂಬುಗಳು ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್ತು, ವರ್ತಮಾನವೆಂಬ ತ್ರಿಕಾಲಗಳೂ ಮೂರು ಪಾದಗಳು! ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಗಳೇ ಏಳುಹಸ್ತಗಳು ಹೀಗೆ ಅಪೂರ್ವವೃಷಭರೂಪವಾದ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮವನ್ನೇ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ದೇವಾ! ನೀನೇ ರುದ್ರಶರೀರಕನಾಗಿ ಭವನೆಂದೂ, ಅಂಬಿಕಾಪತಿಯೆಂದೂ, ವಿದ್ಯಾಧಿಪತಿಯೆಂದೂ, ಭೂತಪತಿಯೆಂದೂ ಕಳೆಯಲ್ಪಡುವೆ! ಹೀಗೆ ರುದ್ರಾಂಶದಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಲಯಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನೀನೇ ಜತುರ್ಮುಖಶರೀರಕನಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವೆ! ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಬದುಕಿರುವವು. ಆ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣ

ಭೂತನಾದ ವಾಯುವೂ ನೀನೇ! ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೊದಲು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳವರೆ
 ಗಿರುವ ಸಕಲಜಗತ್ತಿಗೂ ನೀನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯು. ಯೋಗಸ್ಮೃತಿಗಳ
 ನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿ ಆದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ ! ಇಂತಹ ನಿನ
 ಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ನೀನೇ ಆದಿದೇವನು ನೀನೇ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪರದೈವ
 ವು. ಸಮಸ್ತ ಚೇತನರಿಗೂ ನೀನೇ ಪ್ರಾಪ್ಯವಸ್ತುವು ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞ
 ನು ನರನಾರಾಯಣಖುಷಿಗಳಾಗಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ
 ಆಶ್ರಿತರ ದುಃಖವನ್ನು ನೀಗಿಸತಕ್ಕ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಇಂದ್ರನೀಲದಂ
 ತೆ ಶ್ಯಾಮಲವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿ
 ಯಾಗಿಯೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಓ
 ಪರಮಪುರುಷಾ! ನೀನೇ ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡತ
 ಕ್ಕವನು. ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ವರಪ್ರದರಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀನೇ
 ಉತ್ತಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಶ್ರೇಯಃಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಪಂಡಿತರೆಲ್ಲರೂ
 ನಿನ್ನ ಪಾದರೇಣುವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವರು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳೂ,
 ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಯಾವನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಿ
 ರುವರೂ ಆ ವಾಸುದೇವನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ” ಎಂಬೀ ಸ್ತುತಿ
 ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆವಾಹನಮಾಡಿ, ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಅರ್ಘ್ಯ
 ಪಾದ್ಯ, ಆಸನ, ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಗಂಧಪು
 ಷ್ಪಗಳನ್ನೂ ಮಧುಪರ್ಕಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು ಹಾಲಿನಿಂದ
 ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಬೇಕು ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಯಜ್ಞೋಪವಿಂತವನ್ನೂ, ಅಭರಣ
 ವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಸರ್ವೋ
 ಪಚಾರಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ತನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಪಕ್ಷ್ಯುಲಿ, ಶಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಬೆ
 ಳ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ ಪಾಯಸಾನ್ನವನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಿವೇದನಮಾಡಬೇಕು.
 ಅದೇ ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ಪರಿಸುತ್ತ ಹೋಮದಿಂದ ಅಗ್ನಿ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ
 ಮಾಡಬೇಕು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದ ಪಾಯಸವನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯ
 ವಾಗಿ ಬಿಸುಡಬಾರದು ! ತಾನಾದರೂ ಭೂಜಿಸಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ಒಬ್ಬ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗಾದರೂ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದನಮಾಡಿದ

ಮೇಲೆ, ಉತ್ತರಾಚಮನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ನಿವೇದನ ಮಾಡಿ, ನೂರೆಂಟಾವರ್ತಿ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಆತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು ಆಮೇಲೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಧರಿಸಿದ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದು ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಉದ್ವಾಸನಮಾಡಬೇಕು ಭಗವನ್ನಿವೇದಿತವಾದ ಪಾಯಸಾನ್ನವನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಶೇಷಾನ್ನವನ್ನು ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ತಾನು ಭುಜಿಸಬೇಕು ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವಿಲ್ಲದೆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದು, ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲೇ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುಚಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮರುದಿನವೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆಸಬೇಕು. ಈ ವ್ರತವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಆಹಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದೃಢವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲರಬೇಕು ನೆಲದಮೇಲೆಯೇ ಮಲಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಫಾಲ್ಗುನಶುದ್ಧಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಹನ್ನೆರಡುದಿನದವರೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನವನ್ನೂ, ಹೋಮವನ್ನೂ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಬರುವುದೇ ಪಯೋವ್ರತವೆನಿಸುವುದು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದವರು, ಅನವರತವೂ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಬಾಯಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಾರದು ಭೋಗಗಳನ್ನು ಬಯಸಬಾರದು | ಯಾವ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು. ಈ ವ್ರತವು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಹದಿಮೂರನೆಯದಿನದಲ್ಲಿ, ಮಂತ್ರಜ್ಞರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವರಿಂದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿಸುತ್ತ ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಲೋಭಭುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಸರ್ವೋಪಚಾರಗಳಿಂದಲೂ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾದ ಚರುವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತಮಂತ್ರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೋಮಮಾಡಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಷಡ್ರಸೋಪೇತವಾದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ನಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಗುರು

ವನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಗೋದಾನಗಳಿಂದಲೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೀತನಾಗುವನು ಎಲೆ ಪ್ರಿಯೆ! ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದವನು, ಗುರುವಿಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ಋತ್ವಿಕ್ತುಗಳಿಗೂ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ಭೋಜನವನ್ನಿಕ್ಕಿ, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದಮೇಲೆ, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಣದವರನ್ನೂ ಭೋಜನಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಬಡಬಗ್ಗರನ್ನೂ, ಅಂಗಹೀನರನ್ನೂ, ಯಾಚಕರನ್ನೂ, ಭೋಜನಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದರೆ, ಅದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುವನು, ಪೂಜಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿಸುವುದು, ಹರಿಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸುವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಎಲೆ ದೇವಿ! ಈ ಪಯೋವ್ರತದಿಂದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರೀತನಾಗುವಂತೆ, ಬೇರೆ ಯಾವ ವ್ರತಗಳಿಂದಲೂ ಸಂತೋಷಿಸಲಾರನು. ಇದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕತುರ್ಮುಖಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ನನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವನು ಅದನ್ನೇ ಈಗ ನಾನು ನಿನಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವೆನು. ಎಲೆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳಿ! ನೀನು ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸು! ಸಮಸ್ತ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದಲೂ, ವ್ರತಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಮಸ್ತ ದಾನಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕ ಫಲವು ಇದರಿಂದ ಲಭಿಸುವುದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನಾರಾಧಿಸತಕ್ಕ ವ್ರತವೇ ಉತ್ತಮವ್ರತವೆಂದು ತಿಳಿ! ಅದರಿಂದ ಎಲೆ ಭದ್ರೆ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ, ಭಗವಂತನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು” ಎಂದನು ಇದು ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆— ಅದಿತಿಯು ಪಯೋವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದು —◆—

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಕಶ್ಯಪನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ವ್ರತವಿಧಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದಿತಿಯು ಅದರಂತೆಯೇ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ದೃಢಮನಸ್ಸುಳಾಗಿ ಆ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸತೊಡಗಿದಳು. ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಸಾರಥಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ದುಷ್ಪಾಶ್ವಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸರ್ವಶ್ವರನಾದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಆ ಪಯೋವ್ರತವನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿದಳು. ಭಗವಂತನಾದ ವಾಸುದೇವನು, ಅವಳವ್ರತಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾಗಿ, ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಲ್ಲೆಯೂ ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಗೋಚರಿಸಿದೊಡನೆ ಅದಿತಿಯು, ತಟ್ಟನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಸಿಂತು, ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಆದರೇನು? ಆನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಕಂಠಸ್ವರವು ಕುಗ್ಗಿ, ಬಾಯತ್ತಿ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಅವಳ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಪುಳಕಿತವಾಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕ್ಷಣಕಾಲದವರೆಗೆ ಏನೂ ತೋರದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಸಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಮೇಲೆ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಭಗವಂತನ ಸೌಂದರ್ಯಾಮೃತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಕುಡಿದುಬಿಡುವಂತೆ ಎಸೆಮುಚ್ಚದೆ ನೋಡುತ್ತ, ಗದ್ಗದಸ್ವರದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ನುತಿಸುವಳು. “ಓ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ! ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯು ನೀನೇ ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನು! ಅಶ್ರಿತರನ್ನು ಕೃಬಿಡದೆ ಕಾಪಾಡತಕ್ಕವನು ನಿನ್ನ ಪಾದಜಲವೇ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥವು ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಲೋಕಪಾವನವಾದುದು. ನಿನ್ನ ನಾ ಮೋಚ್ಚಾರಣವು ಸಕಲಮಂಗಳಕಾರಣವು ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಬಂದವರ ದುಃಖವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು ಅವತಾರಗಳ

ನೈತತ್ಕವನು. ಹೀಗೆ ಅನಾಥಬಂಧುವಾದ ನೀನು ನಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂ
ಟುಮಾಡಬೇಕು. ಓ ಮಹಾಪುರುಷಾ! ನೀನು ವಿಶ್ವಸ್ವರೂಪನು ಸಮಸ್ತ
ಪ್ರಪಂಚವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ,
ಲಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನೀನೇ ಕಾರಣನು ಈ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆ
ಗಳಾಗಿರುವುವು ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು,
ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಮಾಯೆಯ ಗುಣ
ಗಳಾದ ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಗಳನ್ನು, ನೀನಾಗಿಯೇ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೈಕೊ
ಳ್ಳುವೆ. ನೀನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಜೀವನಿಗಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮನಾಗಿ,
ಆ ಜೀವನಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರತಕ್ಕವನು. ಈ ಪ್ರಪಂಚರೂ
ಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸತಕ್ಕ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂನಿನಗೆ ಶರೀರವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಆಪ್ರ
ಕೃತಿಪುರುಷರಿಗೇಹೊರತು ನಿನಗಲ್ಲ! ನೀನು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಸ್ವಭಾವ
ದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಎಂದಿಗೂ, ಯಾವ ವಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ದೋಷಕ್ಕೂ
ಈಡಾಗದೆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಕ್ಕವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಂದು
ಕುಂದಿಲ್ಲದಜ್ಞಾನಾನಂದಗಳೇನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ನೀನುನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಾನುಭ
ವದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಾತ್ಮರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ನೀಗಿಸತಕ್ಕವನು ಇಂತಹ
ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಹೇ ಅನಂತಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದವರಿಗೆ,
ಪೂರ್ಣಾಯುಸ್ಸಾಗಲಿ, ಉತ್ತಮ ಶರೀರವಾಗಲಿ, ಇಷ್ಟಭೋಗಗಳಾಗಲಿ,
ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಾದಿ ಲೋಕಾಂತರಗಳಾಗಲಿ, ಅಣಿಮಾದಿಸಿದ್ಧಿಗಳಾ
ಗಲಿ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳಾಗಲಿ, ನಿಸ್ಸಂಶಯಜ್ಞಾನವಾಗಲಿ ಯಾವು
ದೂ ದುರ್ಲಭವಲ್ಲ! ಹೀಗಿರುವಾಗ ಶತ್ರುಜಯರೂಪವಾದ ನನ್ನ ಸ್ವ
ಲ್ಪಕೋರಿಕೆಯನ್ನೀಡೇರಿಸುವುದು ನಿನಗೊಂದು ಕಷ್ಟವೆ? ಎಂದಳು.
ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ಭಗವಂತನು ಅದಿತ್ತಿಯ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂತುಷ್ಟ
ನಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಎಲೆ ದೇವಮಾತೆ? ನಿನ್ನ ಕೋ
ರಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯಭ್ರ
ಷ್ಟರಾಗಿ ಓಡಿಹೋದವರು ಬಲ್ಲೆನು! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮದಾಂ
ಧರಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿ, ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ

ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಪಡೆದು, ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ? ಆದರೆ ತತ್ಸಾಲಕ್ಕೆ ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ನನಗೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂದೆಣಿಸುವೆನು ಎ ಕೆಂದರೆ, ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಕಾಲವು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದು ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನಾವು ಅವರಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಧ್ವೇಷವಿಲ್ಲ! ಇದ ಕ್ಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವನ್ನೇ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಇದುವ ರೆಗೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿ ನು ನನ್ನ ಸಂತೋಷವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರದು. ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದವರಿಗೆ ಅವರವರ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾದುದು ನ ನ್ನ ಅವಶ್ಯಕೃತ್ಯವಾದುದರಿಂದ, ನಾನು ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಾಯ ದಿಂದ ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವೆನು ಎಲೆ ದೇವಿ ! ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾ ದ ಕಶ್ಯಪನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಫಲರೂಪವಾಗಿ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿ, ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯವು ಕೈಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು ಆ ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವವ ರೆಗೆ, ನೀನು ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಅನುವರ್ತನೆಯಿಂದ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವೆ ಆ ದರೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನೀನು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಸದೆ, ಬಹಳ ರಹಸ್ಯ ವಾಗಿರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿರಿಸಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ನೀ ನು ತೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಂದಬಹುದು” ಎಂದು ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂ ದಿದನು.

ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ದುರ್ಲಭನಾದ ಭಗವಂ ತನನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸತಕ್ಕ ಭಾಗ್ಯವು ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅದಿತ್ತಿಯು ಪರಮಾನಂದಭರಿತಳಾಗಿ, ಆ ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಯಿಂದ ಅನುವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಓಡನೆಯೇ ಇತ್ತದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಕಶ್ಯ ಪನಿಗೆ ನಾರಾಯಣನು ನಿಜಾಂಶದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವಂತೆ ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಬಹುಕಾಲದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಪಾದಿ

ಸಲ್ಪಟ್ಟುದಾಗಿಯೂ, ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜೋವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅವನ
 ವೀರ್ಯವು ಅದಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿತು, ಒಡನೆಯೇ ಅದಿತಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾ
 ದಳು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಅದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವ ಸಂಗತಿ
 ಯನ್ನು ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂ
 ಡು, ಆ ಅದಿತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸು
 ವನು “ಓ ದೇವಾ! ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸತಕ್ಕ ಪಾದವಿನ್ಯಾಸ
 ವುಳ್ಳ ನೀನು ಜಯಶೀಲನಾಗು! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ
 ವು ಸತ್ಪಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳನ್ನು
 ನಡೆಸತಕ್ಕ ನಿನಗೆ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ಪ್ರಭೂ! ಹಿಂದೆಯೂ
 ನೀನು ಇದೇರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಕರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಪೃಥ್ವಿಯೆಂಬವಳ ಗರ್ಭ
 ದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತಿದ್ದೆ! ಸಮಸ್ತ ವೇದಗಳಿಗೂ ನೀನು ಆಶ್ರಯಭೂತ
 ನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯರೂಪವಾದ ಕಮಲವನ್ನು ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನು.
 ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಪರಮಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂ
 ಡವನು. ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರತಕ್ಕವನು ಸಮಸ್ತ
 ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವನು. ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅದಿಮಧ್ಯಾಂತಗಳೆಂಬ
 ಮೂರು ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಕಾರಣಭೂತನು. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಅನಂ
 ತಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುವರು ಮಹಾನದೀಪ್ರವಾಹವು,
 ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಹುಲ್ಲು ಕಡೆಗಳನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ
 ನೀನೇ ಕಾಲಶರೀರಕನಾಗಿ ಈ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂ
 ದಾಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಜೀವವರ್ಗಗಳಿಗೂ, ಇತರ ಸ್ಥಾವರವರ್ಗಗಳಿಗೂ
 ನಮ್ಮಂತಹ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣನು. ಓ ದೇವಾ!
 ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕವನಿಗೆ ನಾವೆಯು ಹೇಗೋಹಾಗೆ, ಈಗ
 ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನೀನೇ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ನಿಂತು, ಉದ್ಧರಿಸಬೇ
 ಕು” ಎಂದನು. ಇದು ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—●—●—◆— { ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಅದಿತಿಯ } —◆—●—●—
 ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು.

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು, ತನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ವೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಜನನಮರಣಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಅದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನು. ಅವತರಿಸಿದಾಗ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಾಲ್ಕುಭುಜಗಳು! ಆ ನಾಲ್ಕುಭುಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾ ಪದ್ಮಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳು! ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಿಮಡಿಕೆಮಲದಳದಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು! ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಶ್ಯಾಮಲವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ದೇಹಕಾಂತಿ! ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅಂದವೇರಿದ ಮುಖದ ಸೊಬಗು! ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸವೆಂಬ ಮಜ್ಜೆ! ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಸರ್ವಾವಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಿರೀಟ, ಕೇಯೂರ, ಕಾಂಚಿ, ಹಾರ, ನೂಪುರ ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯಾಭರಣಗಳು! ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮರಪಚ್ಚಿಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾದ ವನಮಾಲಿಕೆ! ಕಶ್ಯಪಾಶ್ರಮವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳಗುವಂತಿರುವ ದಿವ ತೇಜಸ್ಸು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಕಾಸ್ತುಭಮಣಿ! ಇಂತಹ ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣಗಳೊಡನೆಯೇ ಆ ಕಶ್ಯಪಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಅದಿತಿಪುತ್ರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡುವು. ಸರೋವರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾದುವು. ಲೋಕದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಉತ್ಸಾಹವು ಹುಟ್ಟಿತು ಸಮಸ್ತಋತುಗಳೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಋತುಧರ್ಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷಕವೂ, ಭೂಮಿಯೂ, ಅಗ್ನಿಯೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ಪರ್ವತಗಳೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಂತೋಷಭರಿತವಾದುವು. ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರವಿತಿಷ್ಠವಾದ ಭಾದ್ರಪದಶುದ್ಧದ್ವಾದಶೀದಿನದಲ್ಲಿ, ಅಭಿಜಿತ್ತೆಂಬ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯನು ಗದನಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಸಕಲಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ, ಪರಮಪುರುಷನು ಅದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಜನಿಸಿದನು ಭಗವಂತ

ನು ಅವತರಿಸಿ ಈ ದಿನವನ್ನೇ ವಿಜಯದ್ವಾದಿತಿಯೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ಭಗವದವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ವಿಜಯಶಂಖವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವರುಂಭುಗಳು ಮೊಳಗಿದುವು ಮೃದಂಗ, ಪಣವ, ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ನುಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟುವು ಅಪ್ಸರಸಿಯರು ನರ್ತಿಸಿದರು ಗಂಧರ್ವರು ಗಾನಮಾಡಿದರು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸಂತೋಷ ಭರಿತರಾದರು ದೇವತೆಗಳೂ, ಮನುಗಳೂ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೂ, ಆನಂದ ವಿಶಿಷ್ಟರಾದರು ಸಿದ್ಧ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥರ, ಚಾರಣ, ಕಿನ್ನರ, ಕಿಂಪುರಷ, ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸ, ಗರುಡ, ಪನ್ನಿಗರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವಜಾತಿಯವರೂ. ಅವರ ಅನುಚರರೂ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ, ಅವನ ದಿವ್ಯಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿ, ಆಟಪಾಟಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷಸೂಚಕವಾದ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಆ ಕಶ್ಯಪಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆದರು ಅದಿತ್ತಿಯು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಶ್ವರ್ಯಭರಿತಳಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮೈಮರೆತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ತ್ರೀಹರಿಯು, ತನ್ನ ಅಶ್ವರ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ, ಸಾಮಾನ್ಯತೆಶುನಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳೂ, ಶಂಖಚಕ್ರಾದ್ಯಾಯುಧಗಳೂ ಅಗೋಚರವಾದುವು ಭಗವಂತನ ಈ ಮಾಯಾಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಚತುರ್ಮುಖನು, ಅಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಜಯಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮೊದಲು ಅವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಭುಜಗಳಿಂದಲೂ, ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮಪುರುಷನು, ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ವರೆಲ್ಲರೂ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆಯೇ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತಟ್ಟನೆ ವೇಷವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸತಕ್ಕ ನಟನಂತೆ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗುಜ್ಜಾರಿಯ ಆಕಾರದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಆ ತಿಶುವಿಗೆ ಕಶ್ಯಪನಿಂದ ಜಾತಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು ಅಮೇಲೆ ಕಶ್ಯಪನು ಆ ತಿಶುವಿಗೆ ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದನು ಅಗ ಸೂರ್ಯದೇವನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತ್ತಾಗಿ ಬಂದು ಆ ವಾಮನವಟುವಿಗೆ ಸಾವಿತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಆ ವಟುವಿಗೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನೂ, ಕಶ್ಯಪನು ಮೌಂಜಿ

ಯನ್ನೂ, ಭೂದೇವಿಯು ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿನವನ್ನೂ, ಓಷಧೀಶ್ವರನಾದ ಚಂದ್ರನು ದಂಡವನ್ನೂ, ತಾಯಿಯಾದ ಅದಿತಿಯು ಕೌಪೀನವನ್ನೂ, ದ್ಯುದೇವತೆಯು, ಭ್ರತೃವನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಮಂಡಲುವನ್ನೂ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ದರ್ಭಪವಿತ್ರವನ್ನೂ, ಸರಸ್ವತಿಯು ಅಕ್ಷಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೂ, ಕುಬೇರನು ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರವನ್ನೂ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದರು ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನಿಕ್ಕಿದಳು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಆ ವಾಮನವಟುವು. ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಆ ಸಭೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಲೇ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಮೇಲೆ ಕಶ್ಯಪನು ಉಪನಯನಕಾಲದ ಹೋಮಾನ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ದರ್ಭಗಳಿಂದ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವನ್ನಿಟ್ಟು, ಯಥೋಕ್ತವಾಗಿ ಅನ್ನಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಹೋಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನು ವಾಮನನಿಗೆ ಈ ಉಪನಯನಸಂಸ್ಕಾರವು ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅತ್ತಲಾಗಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಪುರೋಹಿತರಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕೀರ್ತಿಯು ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾಬಲಾಢ್ಯನಾದ ವಾಮನನು, ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ, ಕಶ್ಯಪಾಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟು, ಬಲಿಯ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು ನರ್ಮದಾತೀರದಲ್ಲಿ ಭೃಗುವತ್ಸಕವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಈ ವಾಮನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು, ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೂ, ಶುಕ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಪುರೋಹಿತರೂ ಅಶ್ವಯೇದಿಯ ಬೆಜ್ಜರಬಿದ್ದರು ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು ಮುಂದೆಮುಂದೆ ಬಂದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಇವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ, ಮತ್ತು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸು ಮಾಸಿದಂತಾಯಿತು. ಶುಕ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ “ಆಹಾ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಮಹಾತ್ಮನಾರು? ಸೂರ್ಯನೋ! ಅಗ್ನಿದೇವನೋ ಕಾಣೆವಲ್ಲಾ! ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಯಾಗವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲ

ದಿಂದ ಸನತ್ಕುಮಾರನೇ ಬರುತ್ತಿರಬಹುದೆ? ಎಂದು ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾವು ನಾನಾವಿಧವಾದ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯೂ ಆ ಯಾಗಶಾಲೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಆಗ ವಾಮನನಿಗಾದರೋ ಕೃಯಲ್ಲಿ ದಂಡಕಮಂಡಲಗಳು! ಕಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೊಡೆ! ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಜಿ! ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕರೀಜಿಂಕೆಯ ತೊಗಲು! ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರದ ಹುರಿ! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಡೆ! ಓಗೆ ಕಪಟಬ್ರಹ್ಮ ಚಾರಿವೇಷವನ್ನು ತಾಳಿದ ಪರಮಪುರುಷನು. ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೊಡನೆ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಶುಕ್ರಾದಿಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲರೂ ತಿಷ್ಠಿಸಹಿತರಾಗಿ ಧಟ್ಟನೆ ಮೇಲೆದ್ದುಸಿಂತು, ಅವನನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆ ಕಪಟಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಬಹಳ ಕುಳ್ಳನಾಗಿಿದ್ದರೂ, ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅವಯವಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದ ಅವನ ರೂಪವು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಅನಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿದ್ದಿತು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂಕೂಡ, ಇವನ ತೇಜಸ್ಸಿಗೂ, ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ಮರುಳಾಗಿ, ಅವನನ್ನಿ ದಿರುಗೊಂಡು ಬಂದು, ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನವನ್ನು ಮಾಡ, ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಉಚಿತಾಸನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಗಮ್ಯನಾದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ, ತಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅತಿಥಿಪೂಜೆಯನ್ನೂ ನಡೆಸಿದನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿವೇದವೆಗಳೂಕೂಡ, ಯಾವನ ಪಾದಾರ್ಥವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಪವಿತ್ರರನಿಸಿಕೊಂಡರೋ, ಅಂತಹ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಬಲಿಯು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಲೇ ತೊಳೆದು, ಆ ಪಾದಜಲವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಲೆಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡನು ಈಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜೆಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಸಂತೋಷಿಸುತ್ತ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ! ನಿನಗೆ ವಂದನವು! ನೀನು ಯಜ್ಞಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುಕೂಡಾ ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು. ನಾವು ನಿನ್ನ ಪಾದಕಿಂಕರರು ಈಗ ನಿನಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದುದೇನು? ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅನೇಕಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳ ತಪಶ್ಚಕ್ತಿಯೇ ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಂತೆ

1524. ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಬಲಿಯ ಯಜ್ಞ ನಾಟಕಕ್ಕೆ
ಬಂದು ಮೂರಡಿಗಳ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದುದು.

ತೋರುವುದು. ನೀನು ಮನೆಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಈಗ ನಮ್ಮ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತೃಪ್ತರಾದರು. ನಮ್ಮ ಕುಲವೇ ಪಾವನವಾಯಿತು ನನ್ನ ಯಜ್ಞವೂ ಸಫಲವಾಯಿತು ನಮ್ಮ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಗಳೂ ಸಾರ್ಥಕವಾದುವು. ನಿನ್ನ ಪಾದತೀರ್ಥಪ್ರೋಕ್ಷಣದಿಂದ ನನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದುಹೋದುವು ನಿನ್ನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಈ ಆಶ್ರಮಭೂಮಿಯೂ, ನನ್ನ ಶರೀರವೂ ಪಾವನವಾದುವು ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರಾ! ನೀನು ಯಾವುದನ್ನೋ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಹಾಗಿದೆ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ತಿಳಿಸು! ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದೇನು? ಭೂಮಿಯೇ? ಗೋವುಗಳೆ? ಬಂಗಾರವೆ? ಯಾವುದು ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇಳಬಹುದು ನಿನಗೆ ವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಕಲವಸ್ತುಸಮೃದ್ಧವಾದ ಮನೆಯು ಬೇಕೆ? ಉಟಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಷಡ್ರಸೋಪೇತವಾದ ಮೃಷಾಪನ್ನವು ಬೇಕೆ? ವಿವಾಹಯೋಗ್ಯರಾದ ಕನ್ಯೆಯರು ಬೇಕೆ? ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು! ಇಷ್ಟೇ ಆಲ್ಲ! ಆನೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಕುದುರೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ರಥಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಸಸ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಯಾವುದನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೂ ನಾನು ತಪ್ಪದೆ ಕೊಡುವೆನು. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

{
 ವಾಮನನು ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರಡಿಯ ನಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದುದು. ಬಲಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಬೇಡವೆಂದು ತಡೆದುದು.
 }

ಹೀಗೆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾಮನನು, ಅವನಿಂದ ಇನ್ನೂ ದೃಢವಾದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಅವನನ್ನು ಮುಖಸ್ತಿಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ದಾನವೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಮಾತು ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ, ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಕೀರ್ತಿಕರವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು ನೀನು ನಿನ್ನ ಕುಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಮಾತನ್ನೇ ಆಡಿದೆ! ಕುಲ

ವೃದ್ಧನೂ, ಶಾಂತನೂ ಆದ ನಿನ್ನ ತಾತನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಪರಲೋಕಸಾಧನಗಳಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮುಖ್ಯಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವನು ಆ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಿನಗೆ ಈ ಮಾತು ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ಓ ರಾಜಾ ! ನಿನ್ನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಬಲಹೀನನಾಗಲಿ, ಕೃಪಣಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆಯೂ ಹುಟ್ಟಲಾರನು. ಈಗ ನೀನೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು ? ನಮ್ಮಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕೊಡಲಾರದೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸತಕ್ಕ ದುರ್ಬಲರು, ನಿಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲೇಬಾರದು ದಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾಚನಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದ ಯಾಚಕರಿಗೂ, ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಂತ ವೀರರಿಗೂ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ, ಹೆದರಿ ಹಿಂದೆ ಬೀಳತಕ್ಕ ಹೇಡಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದುದಿಲ್ಲ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಯಾವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಜನಿಸಿ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವನೋ, ಆ ನಿನ್ನ ಕುಲದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು ? ದಾನವೀರರನ್ನಾಗಲಿ, ಯುದ್ಧವೀರರನ್ನಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ವಂಶದಿಂದಲೇ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಾತಂದಿರಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳ ವೀರ್ಯವು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದಲ್ಲವೆ? ಹಿಂದೆ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ಹೊರಟು, ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದಮೇಲೆ, ತನಗೆ ಸಮಾನರಾದ ವೀರರನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಭೂಮಂಡಲವಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿರುಗಿ ಬಂದರೂ, ಅವನಿಗಿದಿರಾಗಿ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕ ವೀರನೊಬ್ಬನೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಪುರುಷನೇ ಕಪಟವರಾಹರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ಪಹೃತವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಅದೂ ಹಾಗಿರಲಿ ! ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಜ್ಜನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟೆಯಷ್ಟೆ? ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಮರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಕೋಪೋದ್ವಿಗಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿ

ಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆತನಿಗೆ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಹೀಗೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಯಮನಂತೆ ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನಗಿದಿರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ಕಾಲಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಮಾಯಾವಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು, ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ಅಹಾ! ಈತನಾದರೋ, ನಾನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೃತ್ಯುವಿನಂತೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವನು. ಇದರಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನಾನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಇವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಡುವೆನು.” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿಿದ್ದರೂ ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವನೆಂಬ ಭಯದಿಂದ, ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ಅವನ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯೊಡನೆ ಕಲಿತು, ಅವನ ಮೂಗಿನ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವ ಉಲ್ವಾಸನಿಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ತೂಗಾಡುತ್ತ, ತಾನೂ ಅಲ್ಲಿನ ವಾಯುವಿನೊಡನೆ ವಾಯುವಾಗಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು, ಜನಶೂನ್ಯವಾದ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ನೋಡಿದನು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಾಣದೆ, ತಾನು ಜಯಿಸಿದಂತಾಯಿತೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯಪಾತಾಳಗಳನ್ನೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನೂ, ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳನ್ನೂ, ಪಾತಾಳರಂಧ್ರಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಹುಡುಕಿ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಾಣದೆಹೋದಮೇಲೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. “ಅಹಾ! ನನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿಗಾಗಿ ನಾನು ತೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಸುತ್ತಿದೆನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಅವನು ಮೃತನಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು ಸತ್ತವನಮೇಲೆ ವೈರವನ್ನಿಟ್ಟು ಫಲವೇನು? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಬ್ಬರಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ಕ್ರೋಧ, ದ್ವೇಷ, ಅಸೂಯೆ

ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲವೂ, ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬರು ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅನುಸರಿಸಬರುವುವೇ ಹೇರತು, ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಅವು ತನಗೆ ತಾನೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುವು ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕ್ರೋಧದ್ವೇಷಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೇಹಾಭಿಮಾನದಿಂದಂಟಾಗುವ ಅಜ್ಞಾನದ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ದೇಹವು ನಷ್ಟವಾದಮೇಲೆ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುವು ಇದರಿಂದಲೇ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಈ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದು ಈ ವೈರಬುದ್ಧಿಯೆಲ್ಲವೂ ದೇಹಾವಸಾನದವರೆಗೇ ಹೊರತು, ಸತ್ತಮೇಲೆ ಯಾರಿಗೆ ಯಾರೊಡನೆ ದ್ವೇಷವು? ಹುಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ವಿಷ್ಣುನಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ನನಗೆ ದ್ವೇಷವೇಕೆ" ! ಎಂದು ತನಗೆತಾನೇ ಕೋಪವನ್ನಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹೀಗೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಪಿಗೂಭೆಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಉಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಗಿರುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಾತನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೀನೂ ಕೇಳಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಹೀಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಿರೋಚನನೂ, ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಯಾಚನಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಂದಾಗ, ಅವರು ವೇಷಧಾರಿಗಳೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದೂ, ತನ್ನ ತಂದೆತಾತಂದಿರ ನಡತೆಯನ್ನೇ ಅನುವರ್ತಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಅಯುಸ್ಸನ್ನೇ ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ಹೀಗೆ ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೂ, ವೀರ್ಯಕ್ಕೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ನೀನು, ನಮ್ಮಂತಹ ಯಾಚಕರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಆ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವಜರಿಂದಲೂ, ಮಹಾಧೀಮಂತರಾದ ಶುಕ್ರಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆ. ದಾತೃಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಮೊದಲು ಹೇಳಬೇಕು ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾಚಿಸುವೆನು. ನನ್ನ ಕಾಲತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರಡಿಗಳ ನೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಕೊಡು! ಇದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ನಾನು ಆಸೆಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ ನೀನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೂ ನಾನು ಅಗೀಕರಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ ನೀನು ಜಗದೀಶ್ವರನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಡತಕ್ಕ ದಾತನಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೋರಬೇಕಾದುದಿಷ್ಟೇ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನು

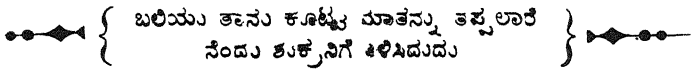
ತನಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪಧಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಯಾಚಿಸಿ ತೆಗೆಯಬಹುದು ಅದನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದರಿಂದ ಪಾಪಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾಗಲಾರನು. ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನು ಲೋಭಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಪಾಪಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾಗುವನು ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ದಯವಿಟ್ಟು ನಾನು ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು” ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, “ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರಾ ! ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೇನೋ ವೃದ್ಧಸಮ್ಮತವಾದುವು. ಅದರೇನು? ನೀನು ಅರಿಯದ ಬಾಲನಾದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೇ ನೀನು ತಿಳಿದಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ ಲೋಕೈಕನಾಥನಾಗಿ, ಈ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಂತಿರುವ ದ್ವೀಪವನ್ನೆ ಯಾಚಕರಿಗೆ ಸಂತೋಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡತಕ್ಕ ಉದಾರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಮಧುರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿಯೂ ನೀನು, ಮೂರಡಿಗಳ ನೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾಚಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನೂ ನೀನು ಬಾಲನು! ಆದರೆ ನನ್ನ ದೊಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯುಂಟು ಬಲ್ಲೆಯಾ? ನನ್ನನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದವರು ಅವರವರಿಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇಹೊರತು, ನನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಪ್ತರಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಬೇರೊಬ್ಬರನ್ನು ಯಾಚಿಸಬಾರದು. ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೇಳು ಕೊಡುವೆನು.” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೂ ವಾಮನನು “ಓ, ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಆಸೆಗೆ ಪಾರವುಂಟೆ? ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟರೂ, ಪೇರಾಸೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಅದು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರದು ಮೂರಡಿಗಳ ನೆಲದಲ್ಲೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ನವಖಂಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಿಂದಲೂ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗದು ಜಂಬೂದ್ವೀಪವು ಲಭಿಸಿದಮೇಲೆ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳೂ ತನ್ನ ವಶವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯುಂಟಾಗುವುದು ಪೃಥು ಮೊದಲಾದ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರೂಕೂಡ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳೂ ತಮ್ಮ ಕೈವಶವಾಗಿದ್ದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆಂದು ಕೇಳಿರುವೆನು. ಅದುದರಿಂದ ಆಸೆಗೆ

ಪಾರವಿಲ್ಲ. ಪೇರಾಸೆಯಿದ್ದವನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ ಪಂಡಿತರು ದೈವ
 ಲಬ್ಧವಾದುದರಲ್ಲಿಯೇ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಿ ಸುಖಿಸುವರು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು
 ಜಯಿಸಲಾರದ ಅಜ್ಞಾನಾದರೋ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವೂ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದರೂ,
 ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊರಗುವನು ಅರ್ಥಕಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತೃಪ್ತಿಯೇ ಪುರುಷನನ್ನು
 ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಡುವುದು. ತೃಪ್ತಿಯೇ ಅನನ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವು. ತೃ
 ಪ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವುದು. ಅತೃ
 ಪ್ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ತೇಜಸ್ಸು, ಜಲದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಗೋಹಾಗೆ ನಶಿ
 ಸುವುದು ಅದುದರಿಂದ ಓ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಾ! ನನಗೆ ಮೂರಡಿಗಳ ಭೂಮಿ
 ಯೇ ಸಾಕು! ಆಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನು! ತನ್ನ ಉಪ
 ಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧನವಿದ್ದರೆಮಾತ್ರವೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸುಖವುಂಟೇ
 ಹೊರತು, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ
 ದು”ಎಂದನು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಬಲಿಷ್ಠವರ್ತಿಯು ನಗುತ್ತ “ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ!
 ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಕೇಳಿದಷ್ಟನ್ನೇ ಕೊಡುವೆನು ಸ್ವೀಕರಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿ
 ವಾಮನನಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜಲಪಾತ್ರವನ್ನು ಕೈ
 ಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾಲಜ್ಞನಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು, ಬಲಿಯ
 ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಧಟ್ಟನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು “ಓ ರಾಜಾ! ಮೋಸ
 ಹೋಗಬೇಡ! ಇವನು ನಿಜವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಲ್ಲ! ಇವನು ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಹಾ
 ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯು. ವಿಷ್ಣುವೇ ಕಶ್ಯಪಕುಮಾರನಾಗಿ ಆದಿತಿಯಗರ್ಭ
 ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ೬ ವೇಷದಿಂದ
 ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವನು ನೀನು ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಇವನಿಗೆ ಭೂಮಿ
 ಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದುದೇ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ ಇದ
 ರಿಂದ ಮುಂದೆ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗುವುದು. ನಿನ್ನ
 ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ ಉಪಾಯ
 ದಿಂದ ಕಿತ್ತು, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ವಿಷ್ಣುವೇಹೊರತು
 ಇವನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಲ್ಲ. ಇವನು ಈಗ ತನ್ನ ಮೂರಡಿಗಳಿಂದಲೇ ಮೂ
 ರುಲೋಕವನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸುವನೆಂದು ತಿಳಿ! “ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಇಷ್ಟ

ವೇ" ಎಂದು ಹೇಳುವೆಯಾ? ಓ ಮೂಢಾ! ನಿನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಮೇಲೆ, ನೀನು ಬದುಕುವ ಬಗೆಯೇನು? "ಕೆಂಟು ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪುಬಹುದೆ" ಎಂದು ಕೇಳುವೆಯೇನು? ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಲಾರ? ಹೇಗೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ? ಇವನು ಒಂದಡಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಂದಡಿಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಆಳೆದು ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮೂರನೆಯ ಹಜ್ಜಿಗೆ ನೆಲವನ್ನು ಕೊಡೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವನು. ಆಗ ನೀನು ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡಬಲ್ಲೆ? ಕೊಡದಿದ್ದುಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ನೆರೆವೇರುವುದು ಹೇಗೆ? ಆಗಲೂ ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಂಗದಿಂದುಂಟಾದ ನರಕವು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀನು, ಈತನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದುದನ್ನೂ ಕೊಡದೆ, ಕಷ್ಟಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾಗುವೆಯಲ್ಲವೆ? ಯಾಚಕರ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದೆಂಬ ಮಾತೇನೋ ಸತ್ಯವು! ಆದರೆ ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಭಂಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ದಾನವು ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವರು. ಮೊದಲು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಂಡೇ, ಆಮೇಲೆ ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನಡೆಸಿದಾಗಲೇ ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮಸಮ್ಮತವಾಗುವುವು. ತನ್ನ ಜೀವನವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸತಕ್ಕ ದಾನಾದಿಗಳು ಧರ್ಮಸಮ್ಮತಗಳಲ್ಲ. ವಿದ್ವಾಂಸನು ತನ್ನ ಹಣವನ್ನು ಐದುಭಾಗಮಾಡಿ, ಧರ್ಮಾರ್ಜನೆಗೂ, ಕೀರ್ತಿಗೂ, ಅರ್ಥಕ್ಕೂ, ಭೋಗಕ್ಕೂ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಮವಾಗಿ ಹಂಚಬೇಕು ಇದರಿಂದ ಇಹಪರಲೋಕಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು. ನೀನೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇ ಯುಕ್ತವು ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಈಗ ನೀನು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಇವನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವೆ "ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪುವುದು ಅಸತ್ಯವಲ್ಲವೆ?" ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬಹುದು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಹ್ವೃಚರಂಬವರು ಸತ್ಯವಾವುದು, ಅಸತ್ಯವಾವುದು, ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹಳಸೂಕ್ಷ್ಮವಿಚಾರ

ರದಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, “ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತೇ ಸತ್ಯವು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಅಸತ್ಯವು” ಎಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಿಧಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವರು ದೇಹವೆಂಬ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸತ್ಯವೆಂಬುದು ಫಲಪುಷ್ಪಗಳಂತಿರುವುದು. ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯುಂಟಾದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆಹೋಗುವಂತೆ, ದೇಹವನ್ನು ಕಡಿಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದೇ ಅಸಂಭವವು ದೇಹವೆಂಬ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಸತ್ಯವೇ ಬೇರಿನಂತಿರುವುದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯದೆ ಬದುಕುವುದೇ ಕಷ್ಟವು. ಬೇರನ್ನು ಕಿತ್ತ ವೃಕ್ಷವು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ, ಸತ್ತು ಬಿದ್ದುಹೋಗುವಂತೆ, ಅಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುವ ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರವು ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದು ಅದುದರಿಂದ ಅಸತ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಹೇಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೇ ಅವಶ್ಯವು. ಮತ್ತು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಈ ವಾಮನನಿಗೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಮಾತಿಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆ, ಯಾವುದೋ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈಗಲೂ ನೀನು, ಹಿಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಳಿದುದರಿಂದ ನೀನು ಜೀವಿಸಬಹುದು. ಯಾಚಕರಿಗೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಮೇಲೆಯೂ, ಅದನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದವನು, ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬಹುದು ಯಾಚಕರು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಅಸತ್ಯವು ಅಂತವನು ಜೀವನ್ಮೃತನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು. ಅದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ದೇಹಪೋಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೇಳಿದವರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾದುದೇಯುಕ್ತವು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಪರಿಹಾಸ

ಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಿನಾಹಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಾಪಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳ್ಳಾಡುವುದರಿಂದ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಬೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದರೂ, ಅದರಿಂದ ದೋಷವಿಲ್ಲ! ಹಾಗೆ ನಡೆಸು” ಎಂದನು ಇದು ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

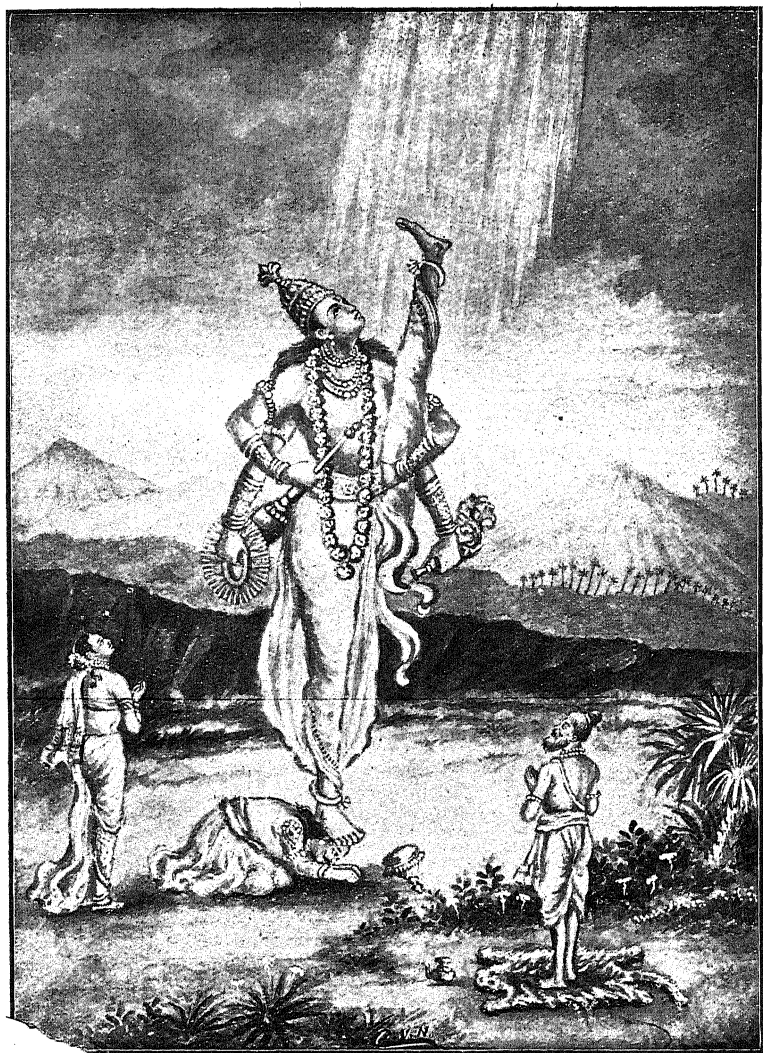

 { ಬಲಿಯು ತಾನು ಕೂಟ್ಟಿ ಮಾತನ್ನು ತಪ್ಪಲಾರೆ
ನೆಂದು ಶುಕ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದು }

ಈ ಶುಕ್ರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಲಿಯು, ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಓ ಗುರುವರ್ಯಾ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದೇನೋ ಸತ್ಯವು! ಅರ್ಥಕಾಮಗಳಿಗೂ, ಕೀರ್ತಿಗೂ, ತನ್ನ ಬೀವನಕ್ಕೂ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬೇಕಾದುದೇ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವು ಅದರೇನು? ನಾನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಮೊದಲು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನು, ಈಗ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೇಗೆ ನಿರಾಕರಿಸಲಿ? ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾನು, ನೀಜಜನದಂತೆ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪುವುದು ಸರಿಯೆ? ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಭೂದೇವಿಯು, “ಅಸತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೀನವಾದ ಅಧರ್ಮವು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಪರ್ಮತಸಮುದ್ರಾದಿಗಳ ಭಾರವನ್ನಾದರೂ ನಾನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊರಬಲ್ಲೆನೇಹೊರತು ಸುಳ್ಳಾಡುವವನನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಭರಿಸಲಾರೆ”ನೆಂದೂ ಹೇಳಿರುವಳು ಆದುದರಿಂದ ಅಜಾರ್ಯಾ! ನಾನು ನರಕಕ್ಕೂ ಭಯಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ ದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕೂ ಭಯಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಯಾವವಿಪತ್ತಿಗೂ ಹೆದರತಕ್ಕವನಲ್ಲ ನನಗೆ ರಾಜ್ಯಭ್ರಂಶನಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಸಾವಿಗೂ ನಾನು ಅಂಜತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿ, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ವಂಚಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಬಹಳವಾಗಿ ಭಯಪಡುವೆನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಪಾದಿಸತಕ್ಕ ಹಣಕಾಸು, ಭೋವಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳೊಂದೂ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸತಕ್ಕವಲ್ಲ. ಬದುಕಿದ್ದಾಗ

ಲೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ತ್ಯಾಗವೇ ಫಲವು. ಆ ವಿಧವಾದ ತ್ಯಾಗಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಫಲವೇನು? ತಿಬಿ, ದಧೀಚಿ, ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಭೂತಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಸಿರುವಾಗ, ನಾನು ನನ್ನ ಧನವನ್ನಾಗಲಿ, ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಡುವುದೊಂದು ದೊಡ್ಡದೆ? ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಯಾರೂ ಇದೀಲ್ಲದ ವೀರ್ಯವುಳ್ಳ ನನ್ನ ಪಿತಾಮಹಪ್ರಪಿತಾಮಹಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಏಕಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಕಾಲವು ಅವರಿಗಿದ್ದ ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿತೇಹೊರತು, ಅವರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಲಾರದೆ ಹೋಯಿತಲ್ಲವೆ? ಹಣದಾಸೆಯಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದ ರಾಜರೂ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಯುಂಟು. ಆ ಹಣದಾಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದವರನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಕೇಳಿಲ್ಲ ಈಗ ನನಗೆ ಆ ಭಾಗ್ಯವು ಲಭಿಸುವುದಾದರೆ, ಆ ಘನಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಬಿಡಬಹುದೆ? ಈ ಯಾಚಕನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೀಡೇರಿಸುವುದರಿಂದ, ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಈ ವಿಧವಾದ ಅನರ್ಥವನ್ನು ವಿವೇಕಿಯಾಗಿಯೂ, ದಯಾಳುವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯನೂಕೂಡ ತನಗೆ ಕ್ಷೇಮವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವನು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮವಿದರಾದ ನಿಮ್ಮಂತವರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭಯಪಡಬಹುದೆ? ನೀವು ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಬಿಡಲಾರೆನು. ಇವನು ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದ ವಿಷ್ಣುವೇಹೊರತು ಸಾಧಾರಣಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆ ವಿಷ್ಣುವೇ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಚಕನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಾಗ್ಯವುಂಟೆ? ಯಜ್ಞವಿದರಾದ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಎಷ್ಟೋ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ, ಕ್ರತುಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವರೋ, ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ವಟುವೇಷದಿಂದ ಬಂದು ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದಮೇಲೆ, ನನಗಿಂತಲೂ ಧನ್ಯರಾ

ರು? ಈತನು ನನಗೆ ವರಪ್ರದನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಶತ್ರುವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಇವನು ಕೋರಿದುದನ್ನು ನಾನು ಕೊಡುವುದೇ ಸಿದ್ಧವು! ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಮೂರನೆಯ ಹಜ್ಜೆಗೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ, ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕೂ ನಾನು ಚಿಂತಿಸುವವನಲ್ಲ! ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ, ನಿರಪರಾಧಿಯಾಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಈತನು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟರೂ. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷ ಮಾತ್ರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಆತನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವೆನೇಹೊರತು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವನಲ್ಲ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಭಯಪಡತಕ್ಕವನೂ ಅಲ್ಲ ಈತನು ಪವಿತ್ರಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೇಹೊರತು, ಉಪಾಯದಿಂದ ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು “ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಸಲಾರದುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಹೇಳುವೆಯೇನು? ಹಾಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನು, ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಸತ್ತರೂ ಉತ್ತಮವಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಇವನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವೆಂದು ನಂಬಲಾರೆನು.” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಮಾತನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಬಲಿಯು ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಬಹಳಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು ಆಗ ಶುಕ್ರನು ದೈವಜೋದಿತನಾಗಿ, ಸತ್ಯಸಂಪನಾದ ಆ ಬಲಿಯನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಶಪಿಸುವನು. “ಓ ರಾಜಾ! ನೀನು ಬುದ್ಧಿಹೀನನಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನೇ ಪಂಡಿತನೆಂಬ ಗರ್ವದಿಂದ, ಮುಂದೆ ಬರುವ ಅನರ್ಥವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ ನನ್ನ ಹಿತವಾಕ್ಯವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ತೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿನಗೆ ಈ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವು ತಪ್ಪಿಹೋಗಲಿ” ಎಂದನು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಹೀಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಹೆದರದೆ, ಬಲಿಯು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ

ನಾಗಿ, ಆ ವಾಮನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಯಥೋಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಒಡನೆಯೇ ಬಲಿಯ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ವಿಂಧ್ಯಾವಳಿಯು, ಮುಕ್ತಾಹಾರ ಮೊದಲಾದ ಅಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕೃತಳಾಗಿ. ಜಲಪೂರ್ಣವಾದ ಬಂಗಾರದ ಕರಗವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಂದಳು. ಆ ಜಲದಿಂದ ಬಲಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಲೋಕಪಾವನವಾದ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡನು ಆಗ ಯಾರು ಯಾರು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟುವಿಧದಿಂದ ತಡೆದರೂ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ ಬಲಿಯು, ಒಂದೇ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಆ ವಾಮನನ ಕೈಗೆ ದಾನಜಲವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ವಿದ್ಯಾಧರರೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ಚಾರಣರೂ ಆಕಾಶದಿಂದ ಅವನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆದರು ! ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿರುವು. ಗಂಧರ್ವರೂ, ಕಿಂಪುರುಷರೂ, ಕಿನ್ನರರೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿರೆದು “ಆಹಾ ! ಈತನಲ್ಲವೇ ಸತ್ಯಸಂಧನು! ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಈತನಲ್ಲವೇ ಮಹಾನುಭಾವನು” ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಹೀಗೆ ಬಲಿಯು ಸಮಸ್ತದೇವಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಪಲ್ಲಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ವಾಮನಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಕೈನೀಡಿದನು. ಬಲಿಯು ದಾನಜಲವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ “ಇದೋ ನೀನು ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು” ಎಂದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಟುವಿನ ಆಕಾರವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಉಬ್ಬಿ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಹಾಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಾಮನಾಕಾರವು ಗುಣತ್ರಯಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಈ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಬಂದಿತು. ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ಸ್ವರ್ಗ, ದಿಕ್ಕು, ವಿಧಿಕ್ಕುಗಳು, ಅತಲವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಧೋಲೋಕಗಳು, ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳು, ದೇವತಿ ರ್ಯಜ್ಞನುಷ್ಯವರ್ಗಗಳು, ಮುನಿಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುವು. ಆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬಲಿಯೂ, ಋತ್ವಿಕ್ಪುರೋಹೀ

1536. శ్రీవెంకటేశ్వరతారణ.

ತರೂ, ಇತರಸಭಿಕರೂ, ಮಹಾವಿಭೂತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ವಾಮನನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ, ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಿಂದಲೂ, ಅಂತಃಕರಣದಿಂದಲೂ, ಜೀವವರ್ಗದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಗುಣತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಕಂಡರು. ಮತ್ತು, ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಅಂಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಥೋಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಲೋಕವನ್ನೂ, ಕಣಕಾಲಲ್ಲಿ ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ, ಮೊಳಕಾಲಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ, ತೊಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣವನ್ನೂ, ಅವನ ನಡುಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳನ್ನೂ, ಅವನ ಜಘನಭಾಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಡನೆ ಇತರದೈತ್ಯವರ್ಗಗಳನ್ನೂ, ಅವನ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನೂ ಅವನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳನ್ನೂ, ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಕಂಡರು ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಆ ಭಗವಂತನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೂ, ಸ್ತನಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಮಲಹಸ್ತಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ, ಕಂಠಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇದದೊಡಗೂಡಿದ ಸಮಸ್ತಶಬ್ದಜಾಲಗಳೂ, ಭುಜದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ, ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದ್ಯುಲೋಕವೂ, ತಲೆಕೂದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಘಗಳೂ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವಾಸವಾಯುವೂ, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೂ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯೂ, ವಾಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವೇದಗಳೂ, ರಸನೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ವರುಣದೇವನೂ, ಹುಬ್ಬುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸಿವೃತ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ, ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಗಲುರಾತ್ರಿಗಳೂ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಪವೂ, ಕೆಳತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಭವೂ, ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಕಾಮವೂ, ಕೇತಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜಲವೂ, ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮವೂ, ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞವೂ, ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯೂ, ಅಟ್ಟಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಯಯೂ, ರೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಓಷಧಿವರ್ಗಗಳೂ, ನರಗಳಲ್ಲಿ ನದಿಗಳೂ, ನಖಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಗಳೂ, ಬುಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಐಷಿಗಳೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದುವು ಸಾವಿರಮಾತುಗಳೆಂದೇನು ? ಆಗ ಆ ಭಗವಂತನ ಶರೀರವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ, ನಾಮರೂಪವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ತೋರುವ ಚರಾಚರಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲ

ವೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದುವು ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕನಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೈತ್ಯಲಿಂಗರೂ ಭಯಾಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಂದ ಏನೋಂಪೂ ತಿಳಿಯದೆ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು ಇದಲ್ಲದೆ ಆಗ, ಶತ್ರುದುಸ್ಸಹವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಸುದರ್ಶನವೆಂಬ ಚಕ್ರವೂ, ಪಾಂಚಜನ್ಯವೆಂಬ ಶಂಖವೂ, ಕೌವೇದಕಿಯೆಂಬ ಗದೆಯೂ ನಂದಕವೆಂಬ ಕತ್ತಿಯೂ, ಶಾಬ್ದವೆಂಬ ಮಹಾಧನುಸ್ಸೂ, ಶತಚಂದ್ರವೆಂಬ ಚೀಟಿಕವೂ ಅಕ್ಷಯಸಾಯಕಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳೂ, ಈ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾರ್ಶ್ವವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದುವು ಮತ್ತು ಸುನಂದನಂದರೇ ಮೊದಲಾದ ಪಾರ್ಷ್ವದರೂ, ಲೋಕಪಾಲಕರೂ, ಆ ಭಗವಂತನ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ ಕೈಕಟ್ಟಿ ನಿಂತು ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಮೂರಡುಗಳಿಂದಲೇ ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ಆಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅದ್ಭುತರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದಾಗಲೂ, ಆತನ ಪಾದದಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೆ ಸರ್ವವಯವಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಕಿರೀಟ, ಕುಂಡಲ, ಹಾರ, ಕೇಯೂರಾದವ್ಯಾಭರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು ಅವನ ಅಸಾಧಾರಣಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ಶ್ರೀವತ್ಸ, ಕೌಸ್ತುಭ, ಕಾಂಚೀ, ಪೀತಂಬರ, ವನಮಾಲಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಪ ಭಗವಂತನು, ಬಲಿಯು ತನಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆಚು ಕೊಟ್ಟ ಮೂರಡೆಯ ನೆಲವನ್ನಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲಿಡುವಾಗ, ಭೂಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಪಾದದಿಂದಲೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಭುಜಗಳಿಂದಲೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನೂ ಕ್ರಮಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ಹಜ್ಜೆಯನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀಡಿದನು. ಅದು ದ್ಯುಲೋಕವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಹೋಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಹಾಲೋಕ, ಜನೋಲೋಕ, ತಲೋಲೋಕಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ, ಈ ಎಲ್ಲಾಪ್ರಪಂಚಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೊರಗಿರುವ ಸತ್ಯಲೋಕವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿತು. ಬಲಿಯು ಮೂರನೆಯ ಹಜ್ಜೆಗಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆ ಋಷಾತ್ಮನೂ ಸ್ಥಳವು ಉಳಿಯದಂತಾಯಿತು ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

 { ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನು ತನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಹಜ್ಜಿಗೆ ಸ್ಥಳವು }
 ಸಾಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಿಯನ್ನು ನರುಣವಾಶದಿಂದ
 ಬಂಧಿಸಿದುದು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪದಿಂದ ಮೇಲೆಬಿದ್ದ
 ದೈತ್ಯಭಟರನ್ನು ವಿಷ್ಣುವೂತರು ಓಡಿಸಿದುದು }

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ಕೇಳು ! ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಪಾಪವು ಸತ್ಯಲೋಕವ
 ನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೊಡನೆ, ಅಲ್ಲಿ ಅದರ ನಖಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಒಂ
 ದು ಪ್ರಕಾಶವುಂಟಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ಇದೇನೆಂ
 ದು ಅಶ್ಚರ್ಯಯುಕ್ತನಾಗಿ ಇದಿರೆದ್ದುಬಂದನು ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದ
 ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರೂ, ಸನಕಾದಿಯೋಗಿಗಳೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಭ
 ಗವಂತನ ಪಾಪವನ್ನು ಕಂಡರು ಮತ್ತು ವೇದಗಳು, ಉಪವೇದಗಳು, ವೇ
 ದಾಂಗಗಳು, ನ್ಯಾಯ, ಮೀಮಾಂಸೆ, ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಇತಿಹಾಸ
 ಪುರಾಣಗಳು, ಪಾಂಚರಾತ್ರಗಳು ಈ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ಯಾಭಿಮಾನದೇವತೆಗ
 ಳೂ, ಯೋಗವೆಂಬ ವಾಯುವಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉದ್ದೀಪಿತವಾದ ಜ್ಞಾ
 ನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಜಾಲವನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮರೂ, ಈ
 ಶ್ವರಧ್ಯಾನದಿಂದ ಕರ್ಮಪಾಶವನ್ನು ಹರಿದು ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾ
 ಡುತ್ತಿದ್ದ ಇತರರೂ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಪಾಪಕ್ಕೆ
 ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಾದ ಬ್ರಹ್ಮ
 ದೇವನು, ತನ್ನ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಭೂತನಾದ ತ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾ
 ಪವು ತನ್ನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿಗೋಚರಿಸಿದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅತ್ಯಾನಂ
 ದಭರಿತನಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಅರ್ಘ್ಯಪಾದಾರ್ಪಣೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದ
 ಸ್ತುತಿಸಿದನು ಓ ರಾಜಾ ! ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಕಮಂಡಲುಜಲದಿಂದ ಆ ತ್ರಿ
 ವಿಕ್ರಮನ ಪಾಪವನ್ನು ತೊಳೆದಾಗ, ಆ ಪಾಪತೀರ್ಥವೇ ಒಂದು ನದಿಯಾಗಿ
 ಹೊರಟಿತು ಆ ನದಿಯು ಭಗವಂತನ ಕೀರ್ತಿಯಂತೆ ಸಮರ್ಪಣವಾಗಿ ಪ್ರವ
 ಹಿಸುತ್ತ, ಮೊದಲು ಧ್ರುವಮಂಡಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಅಮಲೇಲಿ ಕ್ರಮವಾ
 ಗಿ ಕೆಳಕೆಳಗಿನ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಪಾವನಮಾ
 ಡುತ್ತಿರುವುದು ಆ ನದಿಯೇ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
 ಹೊಂದಿರುವುದು ಅಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮೂರ್ತಿಯು, ತನ್ನ

ದೇಹವನ್ನು ಡುಗಿಸಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ವಾಮನರೂಪವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ, ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಅನುಚರರೊಡನೆ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಪೂಜೆಗಳನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಅಹ್ಯುಪಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಪುಷ್ಪಫಲಗಂಧಧೂಪಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಅರಳುಗಳಿಂದಲೂ, ಅಕ್ಷತಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಅವನ ವೀರ್ಯವನ್ನೂ, ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಜಿಯಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಅವನ ಮುಂದೆ ಗಾಂಧರ್ವ ತರ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು ಶಂಖಗಳನ್ನೂ, ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನೂ ನುಡಿಸಿದರು ಈ ನಮಯದಲ್ಲಿ ಭಲ್ಲೂಕರಾಜನಾದ ಜಾಂಬವಂತನು, ಭೇರಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ, ನಾನಾಧಿಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಜಯಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡಮಹೋತ್ಸವವಾಯಿತು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಲಿಯ ಅನುಚರರಾದ ದೈತ್ಯಭಟರಲ್ಲರೂ, ಭಗವಂತನು ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಮೂರಡಿಗಳ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸುವನೆಂದಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೋಪದಿಂದ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವರು ಎಲೈ ಮಿತ್ರರೇ! ಈ ಕುಳ್ಳನು ನಿಜವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲ! ಮಾಯಾಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಿರುವನು ಈ ಕಪಟಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಅಪಹೃತವಾಯಿತು ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಬಲಿಯು ಸತ್ಯಸಂಧನಾದುದರಿಂದಲೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದಲೂ, ದಯಾವಂತನಾದುದರಿಂದಲೂ ಇದರಮೇಲೆ ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಲಾರದೆ ಇವನ ಸೋಸಕೊಳ್ಳಗಾಡನು ಹೀಗೆ ಸತ್ಯವಂತನಾದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕವಟಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಈ ವಾಮನನನ್ನು ನಾವುಕೊಲ್ಲದೆ ಬಿಡಬಾರದು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ತಕ್ಕ ಸಮಯವು” ಎಂದು ಗುಂಪುಗೂಡಿ, ಬಲಿಯು ಬಹಳವಾಗಿ ತಡೆದರೂ ಕೇಳದೆ, ವಾಮನನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಹೀಗೆ ಆ ಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ದೈತ್ಯಭಟರನ್ನು ನೋಡಿ ನಂದ, ಸುನಂದ,

ವಿಷ್ಣುಕೃಷ್ಣೇನ, ಜಯಂತ, ಶ್ರುತದೇವ, ಪುಷ್ಪದಂತ, ಸಾತ್ವತರೇ ವೊದಲಾದ ವಿಷ್ಣು ಕಿಂಕರರೆಲ್ಲರೂ, ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ ನಿಂತು, ಆರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡಕಂಡ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಓಡಿಸಿದರು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವು ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣು ದೂತರಿಂದ, ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ ಬಲಿಯು, ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಶಾಪವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದು ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಾಲವಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಓ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತೀ! ಓ ರಾಹೋ! ಓ ಹೇತೀ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿರಿ! ಈಗ ನೀವು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು ಈಗ ನಮಗೆ ಕಾಲವು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿರುವುದು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಈ ಭಗವಂತನೇ ಕಾಲಸ್ವರೂಪನೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ! ಈತನೇ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯು! ಹೀಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ ಪ್ರತಿಕೂಲನಾಗಿರುವಾಗ, ಪುರುಷನು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದೇಹೊರತು ಸಫಲವಾಗಲಾರದು ಕಾಲವಶರಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಪೌರುಷವು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದು. ಕಾಲಗತಿಯನ್ನು ಯಾರುತಾನೇಮೀರಬಲ್ಲರು? ವೊಡಲು ನಮಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು ಆ ಭಗವಂತನೇ; ಈಗ ನಮಗೆ ದುಃಖವನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವನು ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ದೇಹಬಲದಿಂದಾಗಲಿ, ತಂತ್ರಬಲದಿಂದಾಗಲಿ, ಶೌಷಧಾಧಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯಪಾಯಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಕಾಲಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಲಾರನು ಮೊದಲು ನಿಮಗೆ ದೈವಾನುಕೂಲ್ಯವಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ನೀವು ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಬಹಳಸುಲಭವಾಗಿ ಜಯಿಸಿದಿರಿ! ಹಿಂದೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪರಾಜಿತವಾದವರೇ, ಈಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಸಿಂಹನಾಡವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು! ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ವೀರರೇ! ಹಿಂದಿನಂತೆ ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲಕಾಲವು ಬರುವವರೆಗೆ ನಾವು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದು ಅನುಕೂಲಕಾಲವು ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಈ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿಯೇ ಜಯಿಸಬಹುದು.

ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಿರಬೇಕು” ಎಂದನು ಒಲಿಯ ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದೈತ್ಯದಾನವನೀರರಲ್ಲರೂ, ಅಡ್ಡಮಾತಾಡದೆ, ವಿಷ್ಣುದೂತರ ಪ್ರಹಾರವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಓಡಿಹೋಗಿ, ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಗರುತ್ಮಂತನು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ವರುಣಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದನು ಹೀಗೆ ಗರುಡನು ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ಒಲಿಯನ್ನು ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಹಾಹಾಕಾರವುಂಟಾಯಿತು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಒಲಿಯು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಲೂ, ತನ್ನ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ, ವಿವೇಕವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ವಾಮನರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ನನಗೆ ಮೂರಡುಗಳ ನೆಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದೆ! ನೀನು ಪಾಲಿಸತಿದ್ದ ಭೂಮಿಯಿಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಎರಡಡುಗಳಿಗೇ ಸಾಲದೆಹೋಯಿತು. ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದಡಿಯ ಭೂಮಿಯು ಸೇರಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಅದನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೇನು ಮಾಡುವೆ? ಕೊಟ್ಟಲ್ಲದೆ ತೀರದು ಸೂರ್ಯಕಿರಣವು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರಸರಿಸುವುದೋ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಚಂದ್ರನು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವನೋ, ಪರ್ಜನ್ಯನೂ, ವಹ್ನಿಯೂ ಎಷ್ಟುದೂರದವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವರೋ ಅದುವರೆಗಲ್ಲವೇ ನಿನ್ನ ಭೂಮಿಯು! ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ನಾನು ಭೂಲೋಕವನ್ನು ನನ್ನ ಒಂದಡಿಯಿಂದಲೇ ಅಳೆದುಬಿಟ್ಟೆನು. ದಿಕ್ಕುಗಳೂ, ಆಕಾಶವೂ ನನ್ನ ಶರೀರದಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಎರಡನೆಯ ಹಜ್ಜೆಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನೂ ಅಳೆದುಬಿಟ್ಟೆನು. ಮೂರನೆಯ ಹಜ್ಜೆಗೆ ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲಿ? ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿ ತಪ್ಪಿದವನಿಗೆ ನರಕವಾಸವು ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ ಈ ನಿನ್ನ ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನೂ ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲನು ಅದರಿಂದ ನೀನು ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳದೆ ತೀರದು

ಯಾವನು ಯಾಚಕರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅದನ್ನು ಕೊಡಲಾರದೆ ಹೋಗುವನೋ. ಅವನ ಮನೋರಥವು ಕೇವಲ ವ್ಯರ್ಥವೆನಿಸುವುದು. ಕೈಲಾಗದಿದ್ದಮೇಲೆ ಬಾಯಿಂದಾಡಲೇ ಬಾರದು. ಆಡಿದಮೇಲೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅಭೋಲೋಕವಲ್ಲದೆ ಎಂದಿಗೂ ಸ್ವರ್ಗವು ಲಭಿಸಲಾರದು ಈಗ ನೀನೂ ನನಗೆ ವಾಗ್ಧಾನಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕೊಡಲಾರದುದರಿಂದ. ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಈ ನಿನ್ನ ಅಸತ್ಯದೋಷಕ್ಕೆ ಫಲವಾಗಿ, ಕೆಲವು ಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ನೀನು ನರಕವಾಸವನ್ನು ಮಾಡದೆ ತೀರದು” ಎಂದನು. ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

 { ಬಲಿಯು ಮೂರನೆಯ ಅಡಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೂ }
 ಡ್ದಿದುದು. ಪ್ರಹ್ಲಾದಾದಿಗಳು ಒಲಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ }
 ಬೇಕೆಂದು ವಾಚನಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದುದು

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಮರ್ಮಭೇದಕವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅವಮಾನಪಡಿಸಿ ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಬಲಿಯು ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಕೋಪಿಸದೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಧೈರ್ಯಗೆಡದೆ, ಗಂಭೀರವಾಕ್ಯದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುವನು. “ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ ! ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮಾತು ಎಂದಿಗೂ ಅಸತ್ಯವಾಗಲಾರದು ಈಗಲೂ! ನಾನು ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪುವವನಲ್ಲ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೇ ಮಾಡುವೆನು ನಿನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ವಾಗ್ಧಾನಮಾಡಿದವನಲ್ಲ ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ! ಈಗಲೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಹೋಗಿದ್ದರೂ, ಈಗ ನನ್ನ ಶರೀರವು ನನ್ನ ದಾಗಿರುವುದಲ್ಲವೆ ? ಇದೋ! ಮೂರನೆಯ ಅಡಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೂ ಡ್ದಿರುವೆನು ಇದರಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪಾದವನ್ನಿಡು! ನಾನು ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದೆನೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಮಾರಾ! ನರಕಕ್ಕೂ ನಾನು ಹೆದರತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯವು ಕೈಬಿಟ್ಟುಹೋದುದಕ್ಕೂ ನಾನು ಚಿಂತಿಸುವನಲ್ಲ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ವರುಣಪಾಶಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿದುದಕ್ಕೂ ನಾನು ದುಃಖಿಸುವವನಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವಿಪತ್ತಿ

ಗೂ ನಾನು ಹೆದರುವವನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವು ಹೋದುದಕ್ಕೂ ನಾನು
 ಚಿಂತಿಸುವವನಲ್ಲ ನಿನ್ನ ದ್ವೇಷಕ್ಕೂ ನಾನು ಅಂಜುವವನಲ್ಲ ಆಸತ್ಯ
 ವೊಂದಕ್ಕೇ ಭಯಪಡುವೆನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಾ
 ಗಲಿ, ಸಹೋದರರಾಗಲಿ, ಸಮಾನಸ್ಯಂಧರಾದ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಲಿ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ
 ದಿಂದ ಮಾಡದಿರತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು, ಯೋಗ್ಯನಾದ ಬೇರೊಬ್ಬನು ಮಾಡದ
 ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದು ಶ್ರೇಯಃಕಾರಣವೇ ಹೊರತು, ಅವಮಾನಕರವಲ್ಲವೆಂಬುದೇ
 ನನ್ನ ಮತವು ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗೌ
 ರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಅಂಗೀಕರಿಸುವೆನು ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಇದುವರೆಗೆ
 ನಾನು ಶೌರ್ಯ, ವೀರ್ಯ, ಧನಸಮೃದ್ಧಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷ
 ಮದಾಂಧನಾಗಿದ್ದೆನು ಹೀಗೆ ಗರ್ವದಿಂದ ಕಣ್ಮಣಿಯೆ ಕುರುಡರಾದ ನ
 ಮಗೆ ನೀನು ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು ಆದುದರಿಂ
 ದ ನೀನೇ ನಮಗೆ ಗುರು! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಅನೇಕದೈತ್ಯರು,
 ತಾವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಉಗ್ರವಿರೋಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರೂ, ಆದರಿಂದಲೇ
 ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಉತ್ತಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.
 ನಾನಾದರೋ ಅವರಂತಲ್ಲದೆ ಸಿರಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿಚಿತ್ರಜೇಷ್ಠ
 ಯುಳ್ಳ ನಿನ್ನಿಂದ ವರುಣಶಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆನು ನಿನ್ನ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾ
 ತ್ರನಾದರೂ ನಾನುಲಜ್ಜೆಪಡಲಾರೆನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸಲಾರೆನು, ನಿನ್ನ
 ಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಲಾರೆನು ; ನೀನು ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಈ ಬಂಧನವೇ
 ನನಗೆ ವಿಶೇಷಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ನನ್ನ
 ಅಜ್ಜನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡು,
 ಮೂರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಿದನು ಅವನು, ತನ್ನ ಹೆತ್ತತಂ
 ದೆಯಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಂತವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗಲೂ,
 ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಧೈರ್ಯಗುಂದದೆ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ನಂ
 ಬಿ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನು ಮ
 ತ್ತು ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ತನ್ನ ತಂದೆಯು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ
 ಭಯಪಡದೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. “ಎಂ

ದಿದ್ದರೂ ಕೊನೆಗಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗತಕ್ಕ ಈ ಶರೀರದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವಪುರುಷಾರ್ಥವುಂಟು? ಶರೀರಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಈ ಬಂಧುಗಳಿಂದತಾನೇ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಕಳ್ಳರಂತೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಸೇರಿ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಈ ದೇಹಸಂಬಂಧಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಈ ದೇಹದಿಂದಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವೊಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸಾರಬಂಧಕ್ಕೆ ಮೂಲವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪತ್ತಿಯು ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಗೈಗೂಡಿಸುವಳು? ಈ ಮನೆಮಠಗಳಿಂದ ತಾನೇ ಫಲವೇನು? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುವವೇಕೆಂದರೂ, ಯಾವಫಲವನ್ನೂ ಕೈಗೂಡಿಸಲಾರವು” ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಸಂಸಾರಕ್ಕೆಮಾತ್ರ ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದನೇ ಹೊರತು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಭಯಪಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿ ಸಂಸಾರಭಯನಿವಾರಕಗಳಾಗಿಯೂ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಪಾಪಪದ್ಮಗಳನ್ನೇ ಶರಣುಹೊಂದಿದನಲ್ಲವೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಈಗ ನಾನೂಕೂಡ, ದೈವವಶದಿಂದ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೂ, ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿರುವೆನು. ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಐಶ್ವರ್ಯವೆಂಬುದೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಂದಿಡುವುದು ಇದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗುವುದು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಾಗಲೂ ಮನುಷ್ಯನು, ಜೀವವು ಚಂಚಲವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಸ್ಥಿರವೆಂದೇ ತಿಳಿಯುವನು ಹೀಗೆ ಅಜ್ಞಾನಹೇತುವಾದನನ್ನರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡುಡಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ನಾನು ಸಂತೋಷಿಸುವೆವೇ ಹೊರತು ದುಃಖಿಸುವವನಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ತತ್ತ್ವಜ್ಞನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ದೈನ್ಯದಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾಗಿಯೂ, ದಿವ್ಯತೇಜೋವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ಕಮಲದಳದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ, ಅಂಜನದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಆ

ಜಾನುಬಾಹುವಾಗಿಯೂ, ಮಹೋನ್ನತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಉದಿಸಿಬಂದ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು ಆಗ ಬಲಿಯು ವರುಣಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಲಾರದೆ ತಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಗ್ಗಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು ನಾಜಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡಲಾರದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದನು ಆಗ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಸುನಂದಾದಿ ಪಾರ್ಷ್ವದರಿಂದ ಸೇವಿತನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ವಾಮನನನ್ನು ನೋಡಿ, ಆನಂದದಿಂದ ಪುಳಕಿತವಾದ ಮೈಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ತುಳುಕಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ವಾಮನಮೂರ್ತಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು, “ಓ! ಪರಮ ಪುರುಷಾ! ಈ ಬಲಿಯು ಹಿಂದೆ ವಿಶ್ವಜಿತೈಂಬ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ, ಅದರಿಂದ ನೀನು ತೃಪ್ತನಾಗಿ, ನೀನಾಗಿಯೇ ಇವನಿಗೆ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದೆ. ಈಗ ನೀನೇ ಅದನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡೆ ಪುರುಷರನ್ನು ಮೋಹಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಈ ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಇವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಂತೋಷಪಡುವನೇಹೊರತು ಚಿಂತಿಸುವವನಲ್ಲ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದರೂ, ಎಷ್ಟೇ ಧೀರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವನು ಈಗ ನೀನು ಈತನನ್ನು ಭಾಗ್ಯಹೀನನಾಗಿ ಮಾಡಿದುದು ಅನುಗ್ರಹವೇಹೊರತು ನಿಗ್ರಹವಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಮಹೋಪಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ, ಜಗದೀಶ್ವರನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು” ಎಂದನು ಓ! ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾದಮೇಲೆ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯೊಡನೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯೆತ್ತು ವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಲಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ವಿಂಧ್ಯಾವಳಿಯು, ತನ್ನ ಪತಿಯು ವರುಣಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು, ತುಳುಕಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆಬಂದು, ಭಗವಂತನ

ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ನಿಂತು, ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವಳು “ಓ! ದೇವಾ! ನೀನು ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವೆ! ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಂತಿರುವುದು ನೀನೇ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಂತೆ ಇದನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಜ್ಞರಾದ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರರೆಂದು ವ್ಯರ್ಥಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಬೀಗಿ ಬೆರೆಯುವರು ತಾವು ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರರೆಂದೂ ವಾದಿಸುವರು ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವಾಗ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ನಿನಗೆ ಯಾವುದನ್ನು ತಾನೇಕೊಡಬಲ್ಲರು? ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಪತಿಯು ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟನೆಂದೂ, ಮೂರನೆಯ ಹಜ್ಜಿಗೆ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನೊಡ್ಡಿರುವನೆಂದೂ, ತನ್ನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ತಾನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದೂ, ನಿನ್ನ ಮುಂದೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುವನು ಅಜ್ಞಾನವು ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಲ್ಲ! ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಬಲಿಯು, ತತ್ವಜ್ಞನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂಕೂಡ, ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಲೋಕತ್ರಯವೂ, ತನ್ನ ದೇಹವೂ ಇದುವರೆಗೆ ತನಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿದ್ದಂತೆಯೂ, ಈಗ ಅವುಗಳನ್ನು ತಾನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದನಲ್ಲವೆ? ಇವನು ಅಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಇವನಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸದೆ, ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಇವನನ್ನು ಪಾಶಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು

ಆಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು “ಓ ದೇವಾ! ನೀನೇ ಈ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವನು! ಆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಸಂಹಾರಕರ್ತನಾದ ರುದ್ರನಿಗೂ ಇತರ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ನಿಯಾಮಕನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ! ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು! ಹೀಗೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರಾಹಕನಾದ ನೀನು, ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ನಿನಗಾಗಿಯೇ ಒಪ್ಪಿಸಿರತಕ್ಕ ಈ ಬಲಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಂಧಿಸಬಹುದೆ? ಸರ್ವಥಾ ಇವನು ನಿನ್ನ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲ. ಇವನು ತನ್ನ

ಅಲ್ಪಕೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ತಾನು ಕರ್ಮಬಲದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳನ್ನೂ ನಿನಗೇ ಒಪ್ಪಿಸಿರುವನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಮೇಲೆಯೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಕಪಟವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ ಇವನನ್ನು ನೀನು ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಬಹುದೆ? ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬನು ನಿಷ್ಕಪಟವಾದ ದೃಢಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಜಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗರಿಕೆಯ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ಅರ್ಚನೆಮಾಡಿದರೂ, ಅವನು ನಿನ್ನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಹೊಂದುವನು ಹೀಗಿರುವಾಗ ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವ ಈ ಬಲಿಯು, ಹೀಗೆ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬಹುದೆ? ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇವನನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು

ಆಗ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು. “ಓ ?! ತು ರ್ಮುಖಾ! ನಾನು ಯಾವನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವೆನೋ, ಅವನ ಧನವನ್ನು ಮೊದಲು ಆಪಹರಿಸಿಬಿಡುವೆನು ಏಕೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ? ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹಣವಿದ್ದಷ್ಟೂ, ಮದವು ಹೆಚ್ಚುವುದು ಆ ಮದದಿಂದ ವಿವೇಕಹೀನನಾಗಿ, ನನ್ನನ್ನೂ, ಇತರಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವನು ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಧನವನ್ನು ಆಪಹರಿಸಿಬಿಡುವುದೇ ನಾನು ನನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಮೊದಲನೆಯ ಅನುಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿ! ಜೀವಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಕೈಯಾರ ನಡೆಸಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೇ, ಹಲವುಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೂ, ಸಾಯುತ್ತಲೂ ಇರುವನು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾವಾಗಲೋ ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಸುಕೃತಬಲದಿಂದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತುವನು ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿದವನು, ತನ್ನ ಕುಲದಿಂದಾಗಲಿ, ರೂಪದಿಂದಾಗಲಿ, ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಲಿ, ವಿದ್ಯೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ಕರ್ಮದಿಂದಾಗಲಿ ಗರ್ವಪಟ್ಟು ಮದಾಂ

ಧನಾಗುವನು ಈ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿದ್ದಾಗಲೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗರ್ವವುಂಟಾಗದಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿ! ಉನ್ನತಪದವಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಮುಂತಾದುವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಸರ್ಥಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಧೃವಾದಿಗಳಿಗೆ ನೀನಾಗಿಯೇ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದೇಕೆ?" ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಬಹುದು ಕುಲ, ರೂಪ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಮುಂತಾದುವುಗಳು, ಗರ್ವವನ್ನೂ, ಅಪಿವೇಕವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಸಮಸ್ತ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಹಾನಿಕರಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ನನ್ನ ಭಕ್ತರುಮಾತ್ರ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಮೋಹಗೊಳ್ಳಲಾರರು. ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಾನೇ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಅಸರ್ಥಕಾರಿಗಳಾಗಲಾರವು ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಬಲಿಷ್ಠ ಕ್ರವೇಯು, ದೈತ್ಯದಾನವಕುಲದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಮೇಲೆಕೊಂಡು, ಮಹಾಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಗಿಯಾಗಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯವೆಂದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಮದಾಂಧನಾಗದೆ, ಬೀರೂಬ್ಬರಿಗೆ ದುರ್ಜಯವಾದ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಿರುವನು ಎಂತಹ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸು ಕಲಗದಿರುವನು ಇವನು! ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡನು! ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದನು! ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ನಾನಾಪಿಧವಾಗಿ ಎಂದಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು! ಜ್ಞಾತಿಗಳಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು! ಮೂವಿಪತ್ತಿಗೆ ಗುರಿಯಾದನು! ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ಹೆದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು! ಕೊನೆಗೆ ಆ ಗುರುವಿನ ಶಾಪಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾದನು ಇಷ್ಟಾದರೂ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೆದರದೆ, ತನ್ನ ಮನೋನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾವಾಡದನಲ್ಲವೆ? ಇವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಈ ಅಸರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂದಿಟ್ಟನು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇವನು ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮೀರಲಿಲ್ಲ. ಇವನ ಧೈರ್ಯವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೀರೂಬ್ಬರಿಗೆ ಬರಲಾರದು! ಆದುದರಿಂದ ಇವನು ನನ್ನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದನೆಂದು ತಿಳಿ! ಇವನಿಗೆ ದೇಹಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ನನ್ನ ಲೋಕವು ಲಭಿಸುವುದು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಇವನು ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಾವರ್ಣಿ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪದವಿಯನ್ನು ವಹಿಸುವನು. ಅದುವರೆಗೆ ಈತನು

ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸುತಲಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ, ಆದನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರಲಿ! ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳಾಗಲಿ, ದೇಹಶ್ರಮವಾಗಲಿ, ಪ್ರಮಾದವಾಗಲಿ, ಶೀತೋಷ್ಣಾದಿವಾಧಿಗಳಾಗಲಿ ಯಾವುದೂ ತೋರಲಾರದು” ಎಂದು ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಆಮೇಲೆ ಬಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ “ಇಂದ್ರಸೇನ ಮಹಾರಾಜಾ! ಇನ್ನು ನೀನು ಹೊರಡು! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆಸೆಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಭೋಗಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಸುತಲಲೋಕದಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗದೊಡನೆ ನೀನು ಸುಖದಿಂದಿರು! ಅಲ್ಲಿರುವಾಗ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಇದಿರಿಸಿ ಜಯಿಸಲಾರರು. ಇತರರ ಮಾತೇನು? ಅಲ್ಲಿಯಾರಾದರೂ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿನಡೆದರೆ ಅವರನ್ನು ಅಕ್ಷಣವೇ ನನ್ನ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವು ಸಂಹರಿಸುವುದು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಅನುಚರರನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲಾ ಅಪಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಸರ್ವದಾ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆನು” ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೇ ಕಾದಿದ್ದು, ಆಗಾಗ ನಿನಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನೂ ಕೊಡುವೆನು. ನೀನು ಇಷ್ಟಬಂದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ, ನಿನ್ನ ಬಂಧುಗಳಾದ ದೈತ್ಯರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಆಸುರಸ್ವಭಾವವು ತಲೆದೋರುವಂತಾದರೂ, ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಅದು ಸ್ವಭಾವವು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೆಡಿಸಲಾರದೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಾರಹೊಂದುವುದು” ಎಂದನು ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—●—●—● ಪ್ರೋಡನೆಡನೆ ಬಲಿಯು ಸುತಲಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. —●—●—

ಭಗವಂತನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ಈ ಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಮಹಾನುಭಾವನಾಗಿಯೂ, ಸಾಧುಸಮೃತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬಲಿಗೆ, ಅನಂದಾತಿತಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದವಾಷ್ಟವು ತುಳುಕಿತು. ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ ಪುಳಕಿತವಾಯಿತು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಠಸ್ವರವು ಕುಗ್ಗಿತು. ಭಗವಂತನ ಮುಂದೆ ಬಡ್ಡಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಗದ್ಗದಸ್ವರ

ದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು.” ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ ! ನಿನ್ನ ಆ
 ತ್ರಿತವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ನಾನೇನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು
 ಒಂದಾವರ್ತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಯೆತ್ತುವಾಗಲೇ ಆ ಭಕ್ತರ ಕೋರ
 ಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೈಗೂಡುವುವು. ಕೇವಲಸತ್ವಗುಣಪ್ರಧಾನರಾದ ಲೋಕ
 ಪಾಲಕರಿಗೂ ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಲಭಿಸದ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಈಗ
 ನೀನು, ನೀಚರಾಕ್ಷಸನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕಿಂತ
 ಲೂ ಭಾಗ್ಯವುಂಟೆ? ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ,
 ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ
 ಅವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದ ವರುಣಪಾಶವು ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು ಆಮೇಲೆ
 ಬಲಿಯು, ತನ್ನ ಅನುಚರರೊಡಗೂಡಿ ಸುತಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ರಾ
 ಜೇಂದ್ರಾ ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಬಲಿಯ ವಶವಾ
 ಗಿದ್ದ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಇಂ
 ದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅದಿತ್ತಿದೇವಿಯ ಮನೋರಥವನ್ನೀಡೇರಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಇಂ
 ದ್ರನಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಮಸ್ತಲೋಕವನ್ನೂ ಸುಖವಾಗಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ
 ನು. ; ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ವಂಶವರ್ಧನನಾದ ತನ್ನ ಮುಮ್ಮಗನು ಭಗ
 ವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಾಶವಿಮುಕ್ತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷಗೊಂ
 ಡು, ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಮುಂದೆಬಂದು, ಪರಮಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು
 ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು, “ಓ ದೇವಾ ! ಈಗ ನೀನು ಇವನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಪರ
 ಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ, ಇದುವರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಲಿ, ರುದ್ರನಾಗಲಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ
 ರ್ಷ್ಣಾದೇವಿಯಾಗಲಿ ಪಾತ್ರರಾದುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಇತರರ ಮಾತೇನು? ಕೇ
 ವಲಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಅಸುರಕುಲದವರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ಈ
 ವಿಧವಾದ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರುವಾಗ, ನಿನ್ನ
 ಆತ್ರಿತವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದುಕೊಂಡಾಡಬಹುದು? ಲೋಕಪೂಜ್ಯರಾದ
 ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪಾದಾರವಿಂದವುಳ್ಳ ನೀನೆಲ್ಲಿ?
 ಅತಿನೀಚಕುಲದವರಾದ ನಾವೆಲ್ಲಿ ? ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ ! ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲ
 ಗಳ ಮಕರಂದಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ

ಕೂಡ, ಸೃಷ್ಟಾಪ್ಪಾದಿಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವರು. ನೀಚಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಕುತ್ಸಿತಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನಾವು ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮುಖರಾಗಿದ್ದರೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ನಿನ್ನ ವಿಶೇಷಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದೆವು ದೇವಾ! ನೀನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವುವು ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾತ್ಮಕನಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮದ್ರವ್ಯವ್ಯಯವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀನು, ಹೀಗೆ ಕೆಲಕೆಲವರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಕ್ಷಪಾತಿಯೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಇದು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನೇ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವುದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಉದಾಸೀನರಾಗಿದ್ದವರನ್ನು ಉದಾಸೀನನಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದು! ಇಷ್ಟಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ವಿಷಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೆ?" ಎಂದನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು “ವತ್ಸ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಲಿ! ನೀನೂ ಈ ನಿನ್ನ ಮುಮ್ಮಗನಾದ ಬಲಿಯೊಂದನೆ ಸುತಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ ನಿನ್ನ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಿರು! ಅಲ್ಲಿ ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ಬಲಿಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನೀನು ನೋಡುತ್ತಿರಬಹುದು ನನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಗುವುವು ನೀನು ಸತ್ಯವೂ ನನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು” ಎಂದನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ತಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೊಡನೆ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪಾತಾಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಆಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಭಗವಂತನು, ಆ ಯಜ್ಞಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಅನೇಕಮುತ್ಸಿಕ್ತಗಳೊಡನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ “ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ! ನೀನು ನಿನ್ನ ತಿಷ್ಯನಾದ ಬಲಿಯಿಂದ

1553. ಮತ್ಸ್ಯಾಹಾರವು.

ಮಾಡಿಸಿತ್ತಿದ್ದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಲೋಪಬಾರದಂತೆ ಪೂರ್ತಿಮಾಡು" ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾಶುಕ್ರನು, "ಓ ದೇವಾ! ಯಜ್ಞಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿಯೂ, ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಯಜ್ಞಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿಯೂ, ಆ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಫಲವನ್ನು, ಕೊಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀನೇ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವೆ ಈ ಬಲಿಯೂ ಕೂಡ ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿರುವನು ಇನ್ನು ಅವನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಲೋಪವೆಂದರೇನು? ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ದೇಶಕಾಲವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಯಾವುದಾದರೂ ಲೋಪವಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನೀಗುವುವು ಬಲಿಯು ನಿನ್ನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕು ಪಾತ್ರನಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅದು ಪೂರ್ತಿಹೊಂದಿದಂತೆಯೇ ಭಾಷಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿರಸಾವಹಿಸಬೇಕಾದುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಸುವೆನು" ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆ ಆ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಸಮಾಪ್ತಿಮಾಡಿದನು, ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ವಾಮನವೇಷದಿಂದ ಬಂದು, ಬಲಿಯಿಂದ ಮೂರಡಿಯನಿಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಸಹೋದರನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದೇವರ್ಷಿಗಳೊಡನೆಯೂ, ಮನುಗಳೊಡನೆಯೂ, ದಕ್ಷ, ಭೃಗು, ವೇದಲಾದ ಮಹಾಮುನಿಗಳೊಡನೆಯೂ, ರುದ್ರನೊಡನೆಯೂ, ಸನತ್ಕುಮಾರನೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ ಬಂದು, ಅದಿತಿಕಶ್ಯಪರ ಸಂತೋಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಮಸ್ತಲೋಕಪಾಲರೊಡಗೂಡಿದ ಈ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಕ್ಕೂ ವಾಮನನನ್ನೇ ಪ್ರಭುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು ಲೋಕಕ್ಕೆಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ತವೇದಗಳಿಗೂ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷಗಳಿಗೂ, ಕ್ಷೇಮನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಆ ವಾಮನನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ಸಂತೋಷಗೊಂಡುವು. ಅಮೇಲೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಸಮಸ್ತಲೋಕಪಾಲಕ

ರೋಡಗೂಡಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು ಅಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು, ತನ್ನ ಸಹೋದರನಾದ ಆ ಉಪೇಂದ್ರನ ಸಹಾಯದಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳಿಂದ ಸುಖಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಸನಕಾದಿಯೋಗಿಗಳೂ ಭೃಗು ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವಿಮಾನಗಳನ್ನೇರಿ ಆದಿತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯ ಅದ್ಭುತಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಗಾನಮಾಡುತ್ತ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸೇರಿದರು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಪಾಪನಿವಾರಕವಾದ ಈ ವಾಮನಾವತಾರಚರಿತ್ರವನ್ನು ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿದೆನು. ಆ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ರೇಣುಗಳನ್ನಾದರೂ ಎಣಿಸಬಹುದು. ಆತನ ಗುಣಗಳನ್ನೆಣಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಅವನ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲವನು ಇದುವರೆಗೆ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆಯೂ ಹುಟ್ಟಲಾರನು ಮಂತ್ರಜ್ಞರಾದ ವಸಿಷ್ಠಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರುವರು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಅದ್ಭುತವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳ ಈ ವಾಮನಚರಿತ್ರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿತಕ್ಕವರು, ತಪ್ಪದೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು ದೇವಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಪಿತೃಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಇತರದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನಾಗಲಿ ನಡೆಸುವಾಗ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಈ ವಾಮನಚರಿತ್ರವು ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುವುದೋ, ಆ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ, ಲೋಪವಿದ್ದರೂ ತಪ್ಪದೆ ಫಲಪ್ರದವಾಗುವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವರು” ಎಂದನು ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆◆◆ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರಚರಿತ್ರವು. ◆◆◆—

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ನೀನು ಹೇಳಿದ ಭಗವಂತನ ಚರಿತ್ರವೊಂದೊಂದೂ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದುದು. ವಾಮನಾವತಾರಚರಿತ್ರವು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು

ಮಾಡಿತು ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮೊದಲನೆಯ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವೇನು? ಆ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಇತರ ಜೀವಗಳಂತೆ ಕರ್ಮಮೂಲಕವಾದ ಜನನಮರಣಗಳಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಕೇವಲತಮಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ, ಕೋಪಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ, ಲೋಕನಿಂದಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮೀಸಿನ ಆಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿದುದೇಕೆ? ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಚರಿತ್ರವು ಸರ್ವಪಾಪನಿವಾರಕವಾದುದರಿಂದ, ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು ಭಗವಂತನ ಮತ್ಸ್ಯವತಾರಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕೇದ್ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳತೊಡಗಿ, “ ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು ! ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇತರಜೀವಗಳಂತೆ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಶರೀರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಸಾಧುಗಳಿಗೂ, ವೇದಗಳಿಗೂ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆಗಾಗ ತನ್ನ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅವತಾರಗಳನ್ನಿತ್ತುವನು. ಅವನು ಉತ್ತಮಾಧಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಯುವಿನಂತೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನು ಅವನು ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನು ಸತ್ವಾದಿಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳು ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾರವು ಅವನು ಸಮಸ್ತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವನು. ಅವನು ಉತ್ತಮಾಧಮಜೀವವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೂ, ಆಯಾ ಭೂತಗಳ ಉಚ್ಚತ್ವನೀಚತ್ವಗಳು ಅವನಿಗೆ ಸಂಭವಿಸಲಾರವು ಕಳೆದ ಕಲ್ಪಾವಸಾನದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಿದ್ರಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಳಯವು ಸಂಭವಿಸಿತು ಆ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದುವು ಇದನ್ನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮವೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಸೈಮಿತ್ತಿಕ

* ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯವೆಂದರೆ ಯಾವುದು ? ಮಹಾಪ್ರಳಯವೆ ? ಅಥವಾ ದೈನಂದಿನ ಪ್ರಳಯವೆ ? ಮಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವೂ ನಶಿಸಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಮಹಾಪ್ರಳಯವಲ್ಲ. ದೈನಂದಿನ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಅನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಲೋಕವು ನಶಿಸಬೇಕು ಆದ್ದರಿಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಇದನ್ನು ದೈನಂದಿನ ಪ್ರಳಯವೆಂದೇ ಹೇಳುವುದು.

ಪ್ರಳಯವೆಂದು ಹೇಳುವರು ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಂದುಹಗಲು ಕಳೆದು ರಾತ್ರಿ ಕಾಲವು ಆರಂಭಿಸಿದುದರಿಂದ, ಅವನು ತನ್ನ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಮಲಗುವನು. ಈ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ, ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳೂ ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಗೆಬರಲು, ಆಗ ಅವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಯಗ್ರೀವನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನೊಬ್ಬನು, ಆ ವೇದಗಳನ್ನು ಆಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ವೇದಾಪಹಾರಿಯಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು, ಆ ವೇದಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯೇ ಭಗವಂತನು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಆ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ಆದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಸತ್ಯವ್ರತನೆಂಬ ರಾಜರ್ಷಿಯಿದ್ದನು ಅವನು ಸಮಸ್ತಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನು ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಕೇವಲಜಲಾಹಾರದಿಂದಲೇ ದೇಹಧಾರಣಮಾಡುತ್ತ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಘೋರತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಆ ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನೇ ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ಈ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿದ್ದ ವೈವಸ್ವತನೆಂಬ ಮನುವಾದನು ಆ ವೈವಸ್ವತನಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧದೇವನೆಂದು ಹೆಸರು ಆ ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನು, ಒಮ್ಮೆ ಕೃತಮಾಲೆಯೆಂಬ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಜಲತರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನು ತರ್ಪಣವನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನೆತ್ತಿದಾಗ, ಆ ಜಲದೊಡನೆ ಒಂದಾಸೊಂದು ಸಣ್ಣಮೀನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಬಂದುಸೇರಿತು ದ್ರವಿಡದೇಶಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದ ಆ ಮೀನನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಜಲವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಸಣ್ಣಮೀನು, ಬಹಳ ದಯಾಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ, ದೈನ್ಯದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು. “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನೀನು ದೀನ

ಳಯವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎರಡು ಪ್ರಳಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರಲ್ಲಿಯೂ ಭೂಮ್ಯಾದಿಗಳು ಉಳಿಯುವಸಂಭವವಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ದೈನಂದಿನ ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸತಕ್ಕ ಆಕಸ್ಮಿಕಪ್ರಳಯವಿಶೇಷವೆಂದುತಿಳಿಮಬೇಕು.

ವತ್ಸಲನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡವನಲ್ಲವೆ? ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನನಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಬಲವಾದ ದೊಡ್ಡಮೀನುಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿರುವುವು. ದೊಡ್ಡಮೀನುಗಳು ಸಣ್ಣಮೀನುಗಳನ್ನು ನುಂಗುವುದು ಸ್ವಭಾವವಾದುದರಿಂದ, ನನ್ನಂತಹ ದುರ್ಬಲಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ. ಈ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟು ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕುಬಂದೆನು ಭಯಾತುರನಾಗಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕುಬಂದ ನನ್ನನ್ನು ದಯೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸದೆ, ತಿರುಗಿ ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಸಾಡುವೆಯಲ್ಲಾ? ಇದು ನಿನಗೆ ನ್ಯಾಯವೆ?” ಎಂದಿತು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನಿಗೆ ಆ ಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕನಿಕರವುಂಟಾಯಿತು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಅದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಮೀನಿನ ಮರಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನೇ ಆ ರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದು ತಿಳಿ! ಹೀಗೆ ಅತಿದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ತನ್ನನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪದಿಂದ ಬಂದ ಭಗವಂತನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಸಾಮಾನ್ಯಮತ್ಸ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿದು, ಆ ಮೀನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಅಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು ಅದನ್ನೆತ್ತಿ ತನ್ನ ಕಮಂಡಲಜಲದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಂದು ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯೊಳಗಾಗಿಯೇ ಆ ಮೀನಿನ ಮರಿಯು ಆ ಕಮಂಡಲವಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಪಾತ್ರೆಯು ನನಗೆ ಬಹಳ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾನು ಇದರಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಲಾರೆನು. ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೇರೊಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸು” ಎಂದಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯೊಳಗಾಗಿ ಆಮೀನು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದುದಕ್ಕೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ಆ ಕಮಂಡಲವಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ತಂದು, ಶುದ್ಧಜಲವುಳ್ಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಡಾಯಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ಅಮೇಲೆ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದೊಳಗಾಗಿಯೇ ಆ ಮೀನು ಮೂರು ಮೊಳದುದಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು, ಆ ಕಡಾಯಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ, ತಿರುಗಿ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ

ಪಾತ್ರವೂ ನನಗೆ ಸಾಲದು. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಲಾರೆನು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡಿತು. ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಯಿತು. ಆ ಮೀನನ್ನು ಆ ಕಡಾಯಿಯಿಂದ ತಂದು, ಜಲಪೂರ್ಣವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ಸರೋವರದಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಮೀನು ಸರೋವರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸುವಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದರ ವಾಸಕ್ಕೆ ಸರೋವರವೂ ಸಾಲದಂತಾಯಿತು. ತಿರುಗಿ ಆ ಮತ್ಸ್ಯವು “ಓ ರಾಜಾ! ಈ ಸರೋವರದಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೈಯನ್ನು ಕದಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ; ನನಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ, ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಅಕ್ಷಯಜಲವುಳ್ಳ ಬೇರೊಂದು ಮಡುವಿನಲ್ಲಿರಿಸು” ಎಂದಿತು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಅದನ್ನು ತಂದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಮೀನಿಗೆ ಆ ಮಡುವೂ ಸಾಲದಂತಾಗಲು, ತಿರುಗಿ ಆ ಮತ್ಸ್ಯವು ರಾಜನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟಿತು. ಸತ್ಯವ್ರತನು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕರೆತಂದು, ಒಂದು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಮತ್ಸ್ಯವು ಸತ್ಯವ್ರತನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೀಗ ಬಹಳ ಜಿನ್ನಾಯಿತು! ಹಿಂದೆ ಆ ಸಣ್ಣನದಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಮತ್ಸ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಬಂದ ನನ್ನನ್ನು, ಈಗ ಈ ಮಹಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತಂದುಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಾ! ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಯಂಕರಗಳಾದ ಮೊಸಳೆಗಳೂ, ಮತ್ಸ್ಯಗಳೂ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟಿರುತ್ತವು. ಅವು ನನಗಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೋ ಬಲವುಳ್ಳವು. ಅವು ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸದೆ ಬಿಡುವುವೇ! ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದುದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಇದುವರೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಈಗ ನೀನಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಮತ್ಸ್ಯಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವೆಯಲ್ಲಾ. ಈ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಬೇಡ” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಏನೊಂದೂ ತೋರದೆ, ಆ ಮತ್ಸ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಎಲೈ! ಮತ್ಸ್ಯರೂಪದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು

ವಂಚಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀನು ಯಾರು ? ಇಂತಹ ಆಶ್ಚರ್ಯಕೃತ್ಯಯುಳ್ಳ ಮೀನನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿದುದೂ ಇಲ್ಲ! ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದುದೂ ಇಲ್ಲ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜಲಜಂತುವಾದರೂ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯೊಳಗಾಗಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ನೂರುಯೋಜನಗಳ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಸಬಲ್ಲದೆ ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀನು ಜಲಜಂತುವಲ್ಲ! ಯಾವನೋ ದೇವಾಂಶದ ವನಾಗಿರಬೇಕು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ನಿರ್ವಿಕಾರನಾದ ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯೇ ನೀನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು! ಭೂತಗಳನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ನೀನು ಈ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಮೀನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತವತ್ಸ್ಯರೂಪವೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಮುಗಿದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವನು “ ಓ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ ! ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಕಾರಣನು ! ಭಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ನೀನೇ ಮುಖ್ಯಗತಿಯು ! ನೀನು ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸತಕ್ಕವನು. ದೇವಾ ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನೀನು ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸತಕ್ಕ ಈ ವಿಧವಾದ ಅವತಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು ಆದರೆ ಈಗ ನೀನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವೆಯೋ, ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಓ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಾ ! ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರರೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಪಾದಸೇವೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯು ಎಂದಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ನೀನು ಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ, ಹಿತಕರನಾಗಿಯೂ, ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವೆ ! ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದು ಹೇಗೆತಾನೇ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದು ? ನಿನ್ನ ಸೇವಾಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಈಗ ನಿನ್ನ ಈ ಅದ್ಭುತರೂಪವನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುವಂತಾಯಿತು ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಸತ್ಯ

ವ್ರತನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಜಾ! ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರಗಳು ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಮುಳುಗಿಸಿಬಿಡುವುವು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಆ ಸಮುದ್ರಜಲದಲ್ಲಿದ್ದು, ನನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ರೂಪವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡೆನು ಆ ಪ್ರಳಯವು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಬಹಳಕಾಲವೇನೂ ಇಲ್ಲ! ಇದು ಮೊದಲು ಏಳನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುವುದು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ವಿಶಾಲವಾದ ಒಂದು ಹಡಗು, ನಿನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತೇಲಿ ಬರುವುದು ಆಗ ನೀನು, ನಾನಾಬಗೆಯ ಜೀವಗಳನ್ನೂ, ಓಷಧಿಗಳನ್ನೂ ಆ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ, ನೀನೂ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ, ಆ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ಆ ಪ್ರಳಯಜಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರು! ಆಗ ಸೂರ್ಯಕಿರಣವಿಲ್ಲದೆ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಅಂಧಕಾರಮಯವಾದರೂಕೂಡ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಕು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಗಾಳಿಯು ಆ ನಾವೆಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕದಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಭಯಪಡಬಾರದು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇದೇ ರೂಪದಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವೆನು ಆಗ ನೀನು, ಒಂದು ದೊಡ್ಡಸರ್ಪದಿಂದ, ಆ ನಾವೆಯನ್ನು! ನನ್ನ ಮುಖದಮೇಲಿನ ಈ ಶೃಂಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಡು! ಆಗ ಆ ಪ್ರಳಯಮಾರುತದ ಅಲೆದಾಟವಿಲ್ಲದೆ ಹಡಗು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಆಗ ನಾನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಆ ನಾವೆಯನ್ನೂ ಆ ಪ್ರಳಯಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಿದ್ರೆತಿಳಿಯುವವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು ಆಗ ನಾನೇ ನಿನಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಡುವ ನನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸುವೆನು ಅದರಿಂದ ನೀನು ! ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭಗವಂತನು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾಸವನ್ನು ಮೊರದಿದನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದ ಕಾಲವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿ ದರ್ಭಿಗಳನ್ನು ಹಾಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಆ ಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನೇ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದ

ನು. ಹೀಗೆ ಏಳುದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ಭಗವಂತನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾಮೇಘಗಳು ಬಂದು ಕವಿದು, ಭಯಂಕರವಾಗಿ ವರ್ಷಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದುವು ಅದರಿಂದ ಸಮುದ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೇರೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಉಕ್ಕಿಬಂದುವು ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಏಕಾಣವವಾಗುವಂತೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದುವು ಸತ್ಯವ್ರತನುಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡನಾವೆಯು ಆ ಪ್ರಳಯಜಲದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತ ಆ ರಾಜನಿದ್ದಕಡೆಗೆ ಬಂದುಸೇರಿತು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಸತ್ಯವ್ರತನು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ, ಓಷಧಿಗಳನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ ತಾನೂ ಆ ನಾವೆಯನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತನು ಆಗ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸತ್ಯವ್ರತನನ್ನು ನೋಡಿ “ರಾಜಾ! ನೀನು ಭಯಪಡದೆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ದೃಢಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರು? ಅವನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಆ ಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುವನು” ಎಂದು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಸತ್ಯವ್ರತನು ಭಗವಂತನನ್ನು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತಂದಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಮಹಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗಮೃಗದಂತೆ ಮೂತಿಯಮೇಲೆ ಕೊಂಬುಳ್ಳ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯವು ಆತನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು. ಅದರ ದೇಹವು ಲಕ್ಷಯೋಜನದಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ಹಿಂದೆ ತನಗೆ ಭಗವಂತನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಂತೆ ಅದರ ಕೊಂಬಿಗೆ ಒಂದು ಸರ್ಪದಿಂದ ತನ್ನ ನಾವೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದುಕಟ್ಟಿ, ಸಂತುಷ್ಟಚಿತ್ತನಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸುತ್ತಿಸುವನು “ಓ ದೇವಾ! ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಬಂದ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನರೂಪವಾದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಅತ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮರೆತು, ತಾಪತ್ರಯಪೀಡಿತರಾಗಿ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನರಳುವವರು, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು ಅವರಿಗೆ ಮುಕ್ತೃಪಾಯವೂ ನೀನೇ! ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ನನಗೆ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪದೇಶಿಸತಕ್ಕ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಮುಕ್ತಿಪ್ರಾಪ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವೆ. ಜನನಮ

ರಣರೂಪವಾದ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಜೀವವರ್ಗಗಳು, ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ದುಃಖಹೇತುಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸಿದವರು, ಆ ನಿನ್ನ ಸೇವಾಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೀಗಿ, ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು ನೀನೇ ಆಚಾರ್ಯರೂಪದಿಂದ ಅವರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಗಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆ ಅಂತಹ ದಯಾಳುವಾದ ನೀನೇ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ನನ್ನ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ಧ್ವಂಸಬೇಕು. ಬಂಗಾರವು ಅಗ್ನಿ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷವಾಗಿ, ತನ್ನ ಸಹಜವರ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮುಮುಕ್ಷುವಾದ ಪುರುಷನು, ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀಗಿ ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವನು ಅಂತಹ ಮಹಾಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ನೀನೇ ಈಗ ನನಗೆ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ ತತ್ವವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಬೇಕು ದೇವಾ ! ನೀನು ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೂ ಗುರುವಾಗಿ, ಪರಮಾಚಾರ್ಯನಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ ಅಷ್ಟೇಕೆ ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಮುಖನಾದ ಪುರುಷನನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಗುರುವಾಗಲಿ, ಯಾವ ದೇವತೆಗಳಾಗಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಲಾರರು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳೂ ಏಕೀಭವಿಸಿ, ಆಚಾರ್ಯಪದವಿಯಲ್ಲಿತ್ತು, ಹಿತವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ಅವನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಿಂದುಂಟಾಗುವ ಫಲದಲ್ಲಿ, ಹತ್ತು ಸಾವಿರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನಾದರೂ ಕೈಗೂಡಿಸಲಾರರು. ಅಂತವರನ್ನಾ ಶ್ರಯಿಸಿ ಲಾಭವೇನು ? ಆ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಉದ್ಧಾರಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಮಂಚುಗುವೆನು. ಓ ! ದೇವಾ ! ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೊದಲಾಗಿ ಸಮಸ್ತಜೀವರೂ. ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ತಾವೇ ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕಳವಳಿಸುವರು. ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವಾದರೋ ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಷವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ಅದುದರಿಂದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು ಕುರುಡನಿಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತೆ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಗಿಸತಕ್ಕ ಗುರು

ವಾಗಿರುವೆ! ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ವನೂ ನೀನೇ! ಆದುದರಿಂದ ಮುಕ್ತುಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವ ನನಗೆ, ನೀನೇ ಅರ್ಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಅದನ್ನು ಪದೇಶಿಸಬೇಕು. ಜನನಮರಣರೂಪ ವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನು, ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಆ ಸಂಸಾರಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ, ತಾನು ಗುರುವೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ತನ್ನಂತಿರುವ ಬೇರೊಬ್ಬ ಸಂಸಾರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಅರ್ಥಕಾಮಾದಿಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ವಿವರಿಸತಕ್ಕ ಆ ಉಪದೇಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೇಚ್ಚಿಸತಕ್ಕ ಆ ಭಾಸಧರ್ಮಗಳೇಹೊರತು ಹಿತಕಾರಿಗಳಲ್ಲ ಅವೆಲ್ಲವೂ! ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಸಂಸಾರಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು! ನೀನಾದರೂ, ಎಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದುದಾಗಿ ಯೂ, ಸುಖವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಡಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಉಪದೇಶಿಸುವೆ' ದೇವಾ! ನೀನು ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಹಿತವನ್ನೇ ಕೋರತಕ್ಕವನು ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಪ್ರೇಮಪಾತ್ರನು. ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಔಯಮಿಸತಕ್ಕವನು. ಹಿತೋಪದೇಶಕನು ಜ್ಞಾನಪ್ರವರ್ತಕನು ಅವರವರ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬಲ್ಲವನು ಹೀಗೆ ಸರ್ವವಿಧಸಹಾಯಕನಾದ ನೀನು ಅವರವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅರ್ಥಕಾಮಾಸಕ್ತರಾದವರು ವಿಷಯಚಿಂತೆಯಿಂದ ತೊಳೆಲುತ್ತು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನಾನು ದೇವದೇವನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕಿರುವೆನು ನೀನು ನಿನ್ನ ವಾಕ್ಯಗಳೆಂಬ ದೀಪಗಳಿಂದ, ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು ನೀಗಿಸಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯು, ಪ್ರಳಯಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತಾನು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿವಿಲಕ್ಷಣವಾಡು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೂ, ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣವೆಂಬ ಸಂಹಿತೆಯಮೂಲಕವಾಗಿ ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನೂಕೂಡ, ಆ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಹಾಗೆಯೇ ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಡನೆ, ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವಂತನ ಬಾಯಿಂದ ಆತ್ಮತತ್ವವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಪ್ರಳಯಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖನು ನಿದ್ರೆತಿಳಿದೆದ್ದಮೇಲೆ. ಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯು ಹಯಗ್ರೀವನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು, ಅವನಿಂದ ಅಪಹೃತವಾಗಿದ್ದ ವೇದಗಳನ್ನು ತಂದು ತಿರುಗಿ ಅವನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಜನ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಪಿವೇಕಜನ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪಡೆದ ಸತ್ಯವ್ರತನು, ಆ ಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಈ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವೈವಸ್ವತನೆಂಬ ಮನುವಾದನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ಸತ್ಯವ್ರತನಿಗೂ, ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ೯೧ ಉಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದವನು, ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. ಈ ಮತ್ಸ್ಯವತಾರಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಯಾರು ಪಠಿಸುವರೋ, ಅವರಿಗೆ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋರಿದ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಯಾಕ್ಷಣವೇ ಕೃತಗೊಡುವುವು ಅವರು ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದುವರು ಯಾವನು ಪ್ರಳಯಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ, ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ವೇದವನ್ನು ಕದ್ದುಯ್ಯ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು, ಆ ವೇದಗಳನ್ನು ತಂದು ತಿರುಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದನೋ, ಯಾವನು ಸತ್ಯವ್ರತರಾಜನಿಗೂ, ಅವನೊಡನೆ ಸೇರಿದ್ದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಮಾತ್ಸ್ಯಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದನೋ, ಆ ಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು” ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಅಷ್ಟಮಸ್ಕಂಧವು ಸಮಾಪ್ತವು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ನವಮಸ್ಕಂಧವು

—◆◆◆ ವೈವಸ್ವತಮನುಜನ ವಂಶಚರಿತ್ರನು ◆◆◆—

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ತಿರುಗಿ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಎಲ್ಲಾ ಮನ್ವಂತರಗಳನ್ನೂ, ಆಯಾ ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಬೇರೆಬೇರೆ ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಡೆಸಿದ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದೆನು ದ್ರವಿಡದೇಶಾಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಸತ್ಯವ್ರತನೆಂಬ ರಾಜರ್ಷಿಯು, ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಈ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವೈವಸ್ವತನೆಂಬ ಮನುವಾದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಅವನಿಗೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿ, ತಮ್ಮ ಗುಣಗಳಿಂದ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರೆಂದೂ ಕೇಳಿರುವೆನು. ಆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮೊದಲಾದವರ ಸಂತತಿಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಅವರ ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟುಸಾರಿ ಕೇಳಿದರೂ, ನಮಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಆ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದವರಾರು? ಈಗ ಇರತಕ್ಕವರಾರು? ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕವರಾರು? ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರುಯಾರು ಯಾವಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವರು? ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು

ಹೀಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಅನೇಕಮಹರ್ಷಿಗಳ ನಡುವೆ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲು, ಶುಕನು ಅವನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ವೈವಸ್ವತಮನುವಿನ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನೂರಾರುವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಸಾಲವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾವಚಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮೇಶ್ವರನು, ಕಲ್ಪಾಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು ಆಗ ಅವನ ನಾಭಿಯಿಂದ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಒಂದು ಕಮಲವು ಹೊರಟಿತು ಅದರಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖನು ಹಟ್ಟಿದನು ಆ ಚತುರ್ಮುಖನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮರೀಚಿಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಹುಟ್ಟಿದನು ಆ ಮರೀಚಿಗೆ ಕಶ್ಯಪನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಆ ಕಶ್ಯಪನು ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯಾದ ಅದಿತಿದೇವಿಯನ್ನು ಮದಿವೆಯಾಗಿ, ಅವಳಲ್ಲಿ ವಿವಸ್ವಂತನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದನು ಆ ವಿವಸ್ವಂತನಿಗೆ ಸಂಜ್ಞಾಹೇವಿಯೆಂಬ ವೈವಸ್ವತಮನುವು ಜನಿಸಿದನು ಈ ವೈವಸ್ವತಮನುವಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಶರ್ಯಾತಿ, ನೃಗ, ದಿಷ್ಟ್ಯ, ಕರೂಶ, ನರಿಷ್ಯಂತ, ಪೃಷಠ್ರ, ನಭಗ, ಕವಿಗಳೆಂಬ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು

ರಾಜಾ ! ವೈವಸ್ವತಮನುವು, ಮೊದಲು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ವಸಿಷ್ಠನು ಸಂತಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಅವನಿಂದ ಮಿತ್ರಾವರುಣವೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂದು ಇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸತೊಡಗಿದನು. ಈ ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಪತ್ತಿಯಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂಬವಳು, ಹಾಲನ್ನುಮಾತ್ರ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಬಹಳ ನಿಯಮದಿಂದಿದ್ದಳು ಅದರೆ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆ ಯಾಗವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನಡುವೆ ಆಕೆಯು ಹೋತ್ಯವಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತನಗೆ

ಕನ್ನೆಯು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಯಾಚಿಸಿದಳು. ಹೋತೃವು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಆಕೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ದೃಢವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಧ್ವರ್ಯುವು ಹೋಮಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿದುದರಿಂದ, ಅವನು ಮನುಷ್ಯಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆಯೇ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ವಷಟ್ಕಾರವನ್ನು ಜ್ವರಿಸುತ್ತ, ಕೈಯಿಂದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೋಮಮಾಡಿದನು ಹೀಗೆ ಹೋತೃವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತಭಾವನೆಯಿಂದ ಹೋಮವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದರಿಂದ, ಆ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ವೈವಸ್ವತನಿಗೆ ಇಳಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಆಗ ಯಜಮಾನನಾದ ವೈವಸ್ವತನು, ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತನಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಗು ಹುಟ್ಟಿದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಓ ಗುರುವರ್ಯಾ! ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಮಂತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು. ನೀವು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳು, ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಫಲವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ದೆಕ್ಕೆಗೂಡಿಸಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಅದರಿಂದ ವಿಪರೀತಫಲವುಂಟಾದರೆ ಅದು ಬಹಳ ವಿಚಾರಾಸ್ಪದವಲ್ಲವೆ? ನಿಮ್ಮ ಮಗತ್ರಶಕ್ತಿಯು ಎಂದಿಗೂ ಹೀಗಾಗಬಾರದು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಆ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನೂ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು ಆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನೂ ಜಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರು. ದೃಢತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿದ ಮಹಾತ್ಮರು! ವಿದ್ವಾಂಸರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಸುಳ್ಳುಹೊರಡದಂತೆ, ನೀವು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ವಿಪರೀತಫಲವು ಕಾಣಲಾರದು! ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಈಗ ನೀವು ಮಾಡಿಸಿದ ಯಾಗದಿಂದ, ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕನ್ಯೆಯು ಹುಟ್ಟಿದುದೇಕೆ?” ಎಂದನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ *ಪ್ರಪಿತಾಮಹನಾದ ವಸಿ

* ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯೂ, ಆ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಾಶರನೂ, ಪರಾಶರನಿಂದ ವ್ಯಾಸನೂ, ವ್ಯಾಸನಿಂದ ಶುಕನೂ ಹುಟ್ಟಿದವರಾದುದರಿಂದ ವಸಿಷ್ಠನು ಶುಕನಿಗೆ ಮುತ್ತನಂದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಷ್ಯನು, ತನ್ನ ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ವೈವಸ್ವತನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹೋ ತ್ಯವಾಗಿದ್ದವನು, ಹೋಮಮಾಡುವಾಗ, ಬೇರೆಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ, ಈ ವಿಪರೀತಫಲವುಂಟಾಯಿತು ಈಗಲೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಈಗ ನಿನಗೆ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನೇ ಗಂಡುಮಗುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಸ್ತ್ರೀತೀಶುವಿಗೆ ಪುರುಷರೂಪವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವ ವಸಿಷ್ಠನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಅವನ ಅಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು! ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು ಅದರಿಂದ ಇಳಿಸುಂಬ ಕನ್ಯೆಯು ಪುರುಷರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸುದ್ಯುಮ್ನನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಹೊಂದಿದಳು ಈ ಸುದ್ಯುಮ್ನನು, ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಕೆಲವು ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಉತ್ತಮಾಶ್ವವನ್ನೇರಿ, ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟನು ಆ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದನು. ಬಹಳದೂರದವರೆಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ, ಮೇರುಪರ್ವತದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಆ ವನವು ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದಿತು ಸುದ್ಯುಮ್ನನು ಆ ವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೊಡನೆ, ಅವನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವುಂಟಾಯಿತು ಅವನ ಕುದುರೆಯೂ ಹೆಣ್ಣು ಕುದುರೆಯಾಯಿತು. ಅವನ ಅನುಚರರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು ರಾಜನೂ, ರಾಜಸೇವಕರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತಮಗೆ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವುಂಟಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿಂತಾಕುಲರಾಗಿದ್ದರು” ಎಂದನು. ಈ ನಡುವೆ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಆ ವನಕ್ಕೆ ಅವಿಧವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು? ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕನು “ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಇಳಾವೃತವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಆ ವನದಲ್ಲಿ, ರುದ್ರನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾರ್ವತೀಸಮೇತನಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರಿ

1569. ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ,
ಸುದ್ಯುಮ್ನನು ಬಂದು ನೋಡಿದುದು.

ಬೃರೂ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಮ್ಮೆ ತಪೋನಿಷ್ಠರಾದ ಕೆಲವು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಟ್ಟರು ಇವರು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಇವರ ಛೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ವನವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕಾಶವಿತಿಷ್ಠವಾಯಿತು. ಆಗ ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ರುದ್ರನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಪಾರ್ವತಿಯು, ದೂರದಲ್ಲಿ ಆ ಋಷಿಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಟ್ಟನೆ ಮೇಲೆದ್ದುನಿಂತು, ಮೈಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರು ರಹಸ್ಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು ಆಗ ರುದ್ರನು, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನಾದ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನವುಂಟಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ “ಎಲೆ ಪ್ರಿಯೆ ! ಚಿಂತಿಸಬೇಡ! ಇದು ಮೊದಲು ಯಾವನಾದರೂ ಪುರುಷನು ಈ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಒಡನೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವುಂಟಾಗಲಿ!” ಎಂದನು. ಅದು ಮೊದಲು ಪುರುಷರೊಬ್ಬರೂ ಆ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದಿದ್ದರು ಸುದ್ಯುಮ್ನನು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟುದರಿಂದ, ಅವನಿಗೂ, ಅವನ ಅನುಚರರಿಗೂ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವುಂಟಾಯಿತು. ಓ ರಾಜಾ ! ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸುದ್ಯುಮ್ನನು, ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ, ತನ್ನ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು, ಚಂದ್ರನ ಮಗನಾಡ ಬುಧನು ಕಂಡನು ಅವನಿಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೋಹವುಂಟಾಯಿತು ಅವಳಿಗೂ ಬುಧನಲ್ಲಿ ಮೋಹವು ಹುಟ್ಟಿತು ಇಬ್ಬರೂ ದಂಪತಿಗಳಾದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷನುಂಟು ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು ಅಮೇಲೆ ಸುದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು ತನಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ದುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಕುಲಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ವಸಿಷ್ಠನು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ, ಅವನಿಗುಂಟಾದ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ತಿರುಗಿ ಅವನಿಗೆ ಪುರುಷತ್ವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರುದ್ರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು. ರುದ್ರನು ವಸಿಷ್ಠನ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷ

ಪಟ್ಟು, ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಈತನು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪುರುಷರೂಪದಿಂದಲೂ, ಮತ್ತೊಂದು ತಿಂಗಳು ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಿಂದಲೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರಲಿ” ಎಂದನು ಹೀಗೆ ಸುದ್ಯುಮ್ನನು, ವಸಿಷ್ಠಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪುರುಷತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಆದರೆ ತಿಂಗಳುತಿಂಗಳಿಗೂ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಆ ರಾಜನ ಅಲ್ಪಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ ಈ ರಾಜನಿಗೆ ಪುರುಷವನ್ನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಉತ್ಕಲನೆಂದೂ, ಗಯನೆಂದೂ, ವಿಮಲನೆಂದೂ ಬೇರೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಈ ಮೂವರೂ ಧರ್ಮವತ್ಸಲರಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದೇಶಗಳನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದರು ಸುದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಮುಪ್ಪು ಬಂದೊಡನೆ, ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಪುರುಷನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—◆◆◆ ಪೃಷ್ಠಾಧಿಗಳ ಚರಿತ್ರವು ◆◆◆—

ಸುದ್ಯುಮ್ನನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋದಮೇಲೆ, ಇತ್ತಲಾಗಿ ವೈವಸ್ವತಮನುವು, ಯಮುನಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪುತ್ರಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ನೂರುವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಾನಾಗಿಯೇ ವಿಷ್ಣುವನ್ನಾ ರಾಧಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವನು ತನಗೆ ಸಮಾನರಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು ಇವರೇ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮೊದಲಾದವರು ಈ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪೃಷ್ಠಾಧಿನೆಂಬವನನ್ನು ವೈವಸ್ವತಮನುವು ಪಶುಪಾಲನಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು ಪೃಷ್ಠಾಧನು ತಂದೆಯ ಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿರಸಾಹಂಸಿ, ವೀರಾಸನವೆಂಬ ದೃಢವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ರಾತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗಪಾಣಿಯಾಗಿ, ಹುಲಿಗಳ ಬಾಧೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದಾನೊಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ದೊಡ್ಡ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಘಗಳಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದಂತಾಯಿತು ಆಗ ಒಂದಾನೊಂದು ಹುಲಿಯು, ಗೋಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರ

ವೇಶಿಸಿತು, ಅದಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲಾಢ್ಯನಾದ ಆ ಹುಲಿಯು, ಒಂದು ಗೋವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು, ಆ ಹಸುವು ಭಯದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪೃಷ್ಠಧನು, ತಟ್ಟನೆ ಆಯುಧಧಾರಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಆಗಿನ ಗಾಢಾಂಧಕಾರದಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಕಾಣದೆ ಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಹುಲಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೀಸಿದ ಕತ್ತಿಯು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದಾನೊಂದು ಗೋವಿಗೆ ತಗುಲಿ, ಅದು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿದ್ದಿತು. ಆ ಕತ್ತಿಯು ಕೊನೆಯು ಸಮೀಪಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಲಿಯ ಕಿಬಿಗೂ ತಗುಲಿದುದರಿಂದ, ಆ ಹುಲಿಯು ಭಯಪಟ್ಟು, ಹರಿದ ಕಿವಿಯೊಡನೆ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ರಕ್ತವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಆ ಗೋಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಯಿತು. ಪೃಷ್ಠಧನು ಹುಲಿಯು ಸತ್ತಿತೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ನೋಡುವಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಹಸುವು ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಪಾಪಭಯದಿಂದ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕುಲಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೂ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿದು, ಅವನಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಪೃಷ್ಠಧನು ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ಬುದ್ಧಿವೂರ್ವಕನಾಗಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ, ವಸಿಷ್ಠನು ಅದನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ, ಕೋಪದಿಂದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೆ ದುರಾತ್ಮಾ ! ನೀನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ! ಈ ಗೋಕತ್ಯಾಪಾಪಕ್ಕೆ ಫಲವಾಗಿ, ಶೂದ್ರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದು” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು, ಧೀರನಾದ ಪೃಷ್ಠಧನನಾದರೂ ಆ ಗುರುಶಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದರದೆ ಕೈಮುಗಿದು ತಲೆಯೊಡ್ಡು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಅತನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಮಿಸಿ, ಭಗವದುಪಾಸನವೆಂಬ ವೀರವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ದೋಷರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದನು. ಸರ್ವಭೂತದಯಾಪರನಾಗಿ, ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಇಹಲೋಕಸುಖದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಠಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಗಿ

ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟನು. ದೈವಿಕವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದ ಆಹಾರದಿಂದಲೇ ದೇಹಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಮನಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿರತಿತಯಾನಂದರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತನಾಗಿತ್ತಿದ್ದನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಬೀದಿಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಕುರುಡನಂತೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿನೋಡದೆ, ಕಿವುಡನಂತೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಿವಿಗೂಡದೆ, ಜಡನಂತೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಗಮನಕೊಡದೆ, ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನಪರನಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು ತನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು ಕಳೆಯುವವರೆಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನಿಹೊಂದಿದನು.

ಹೀಗೆಯೇ ವೈವಸ್ವತನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವನಾದ ಕವಿಯೂಕೂಡ, ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ರಾಜ್ಯಕೋಶಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಬಂಧುಗಳನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಕರೂಶಕನಿಗೆ ಮೂವರು ಕುಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿ, ಆ ಮೂವರೂ ಉತ್ತರದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುಗಳಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರಿಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಧೃಷ್ಟಸಿಂಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಾಸಿಸುತ್ತ, ಆ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರು.

ಸ್ಮಗನಿಗೆ ಸುಮತಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಅವನಿಂದ ಭೂತಜ್ಯೋತಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ವಸುವೂ, ವಸುವಿನಿಂದ ಪ್ರತೀಕನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಪ್ರತೀಕನಿಗೆ ಓಘುದಂತನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕುಮಾರನೂ, ಓಘುವತಿಯೆಂಬ ಕುಮಾರಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಓಘುವತಿಯನ್ನು ಸುದರ್ಶನನೆಂಬವನು ವಿವಾಹಮಾಡಿ ಕೊಂಡನು.

ನರಿಸ್ಕೃಂತನೆಂಬ ಮನುಪುತ್ರನಿಗೆ, ಚಿತ್ರಸೇನನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಋಷಿ, ಮೀಡ್ವ, ಕೂರ್ಚ, ಇಂದ್ರಸೇನ, ವೀತಿಹೋತ್ರ, ಸತ್ಯಶ್ರವ, ಕುರುಶ್ರವ, ದೇವದತ್ತರೆಂಬವರು ಹುಟ್ಟಿದರು ಆ ದೇವದತ್ತನಿಗೆ ಆಗ್ನಿದೇವನೇ ಕುಮಾರನಾಗಿ, ಅವತರಿಸಿ ಕಾನೀನನೆಂಬ ಋಷಿಯಾದನು. ಇವನಿಗೆ ಜಾತುಕರ್ಣಿಯೆಂದೂ ಹೆಸರುಂಟು ಇವನಿಂದಲೇ ಆಗ್ನಿವೇಶ್ಯಗೋತ್ರವೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತತಿಯು ಮೊದಲಾಯಿತು

ದಿಷ್ಟನಿಗೆ ನಾಭಾಗನೆಂಬ ಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು- ಅವನು ವೈಶ್ಯಜಾತಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಗೋರಕ್ಷಣಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ, ವೈಶ್ಯನಾದನು ಆ ನಾಭಾಗನಿಗೆ ಹಲಂಧರನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಹಾಗೆಯೇ ಅವನಿಂದ, ವತ್ಸಪ್ರೀತಿ, ಸ್ರಾಂಶು, ಪ್ರಮಿತಿ, ಖಮಿತ್ರ, ಚಕ್ಷುಷ, ವಿವಿಂಶತಿ, ದಂಭ, ಖನಿಸೇತ್ರ, ಕರಂಧಮ, ಅವಿಕ್ಷತ್ತು, ಮರುತ್ತನೆಂಬವರು ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು ಆ ಮರುತ್ತನು, ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನಿಸಿದನು ಆತನು ಅಂಗಿರಸ್ಸಿನ ಮಗನಾದ ಸಂವರ್ತನೆಂಬ ಯೋಗೀಶ್ವರನನ್ನು ಆಚಾರ್ಯನನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿ, ಅನೇಕಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇವನಂತೆ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ಬೇರೂಬ್ಬರಿಲ್ಲ ಅವನ ಯಜ್ಞಸಾಧನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುವರ್ಣಮಯಗಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದುವು ಅವನು ಸೋಮರಸದಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನೂ, ದಕ್ಷಿಣೆಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೇ ಅಡಿಗೆಯವರು! ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೇ ಸಭಾಸದರು! ಇನ್ನು ಆ ಯಜ್ಞವೈಭವವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಆ ಮರುತ್ತನಿಗೆ ದಮನೂ, ದಮನಿಗೆ ರಾಜವರ್ಧನನೂ, ಅವನಿಗೆ ಸುಧೃತಿಯೂ, ಸುಧೃತಿಗೆ ನರನೂ, ನರನಿಗೆ ಕೇವಲನೂ, ಅವನಿಗೆ ಬಿಂದುಮಂತನೂ, ಆತನಿಗೆ ವೇಗವಂತನೂ, ಅವನಿಗೆ ಬಿಂದುವೂ, ಬಿಂದುವಿಗೆ ತೃಣಬಿಂದುವೂ, ಪುತ್ರರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ತೃಣಬಿಂದುವು ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿ, ಬಹಳ ಗುಣಾಂಶ್ಯನಾಗಿದ್ದನು ಇವನ ಗುಣಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಆಲಂಬುಸೆಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರಸಿಯು, ತಾ

ನಾಗಿ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಕಾಮಿಸಿದಳು ಇವಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರೂ, ಇಲಬಿಲೆ ಯಂಬ ಕನ್ಯೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಇಲಬಿಲೆಯು ವಿಶ್ರವಸ್ಸನ್ನು ಮದುವೆ ಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಆ ಮಗನೇ ಕುಬೇರನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ, ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಾಲಕನಾಗಿರುವನು ಈತನು ಯೋಗೀಶ್ವರನೆನಿಸಿ ಕೊಂಡ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವಿಶ್ರವಸ್ಸಿನಿಂದ, ಅಂತರ್ಧಾನವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು ಆ ತೃಣಬಿಂದುವಿಗೆ ವಿಶಾಲ, ಶೂನ್ಯಬಿಂದು, ಧೂಮ್ರಕೇತು ವೆಂಬ ಮೂವರು ಬಲೆ ಮಕ್ಕಳಾದರು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲನು ವಂಶೋದ್ಧಾರಕನಾಗಿ, ವೈಶಾಲಿಯೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು ಆ ವಿಶಾಲನಿಂದ ಪುತ್ರಪರಂಪರೆಯಾಗಿ, ಹೇಮಚಂದ್ರ, ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷ, ಸಹದೇವ, ಕೃಶಾಶ್ವ, ಸೋಮದತ್ತರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು ಆ ಸೋಮದತ್ತನು ಅನೇಕಾಶ್ವ ಮೇಧಗಳಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನಾರಾಧಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಹೊಂದಿದನು ಅವನಿಗೆ ಸುಮತಿಯೆಂದೂ, ಜನಮೇಜಯನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಈ ವಂಶದ ರಾಜರಲ್ಲರೂ, ತಮ್ಮ ಕೂಟಸ್ಥನಾದ ತೃಣಬಿಂದುವಿನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ವೈಶಾಲರೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಇದು ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

 { ಚ್ಯವನೋಪಾಖ್ಯಾನವು ಚ್ಯವನನು ಸುಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ. ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸೋಮವಾನನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದುದು. }

ಮನುಪುತ್ರನಾದ ಶರ್ಯತಿಯು, ವಿಶೇಷವೇದಾರ್ಥಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ನಾಗಿದ್ದನು ಅದುದರಿಂದಲೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಮನಿಯು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸತಯಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು ಈ ಶರ್ಯತಿಗೆ ಸುಕನ್ಯೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳಿದ್ದಳು ಒಮ್ಮೆ ಆ ಶರ್ಯತಿಯು, ಸುಕನ್ಯೆಯೊಡನೆ ವನವಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯ ಅಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಅಲ್ಲಿ ಸುಕನ್ಯೆಯು, ತನ್ನ ಸಖಿಯರೊಡನೆ

ವಿನೋದದಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈನಡುವೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಹುತ್ತವು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದರ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಎರಡು ಕಾಂತಿಗಳು ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಬಾಲಿಕೆಯು ದುಷ್ಕಾಲವಶದಿಂದ ವಿವೇಕಹೀನಳಾಗಿ, ಒಂದು ಮುಳ್ಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ಆ ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು ಜುಚ್ಚಿದಳು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವು ಹೊರಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಶರ್ಯಾತಿಯ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮಲಮೂತ್ರಗಳು ಬಂಧಿಸಿ ಹೋದುವು ಈ ಅನರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿ ಶರ್ಯಾತಿಯು, ಅದರ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೂರಿತು “ಎಲೈ, ಸೈನಿಕರೇ! ನಮಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದ ಈ ಅನರ್ಥವು ತಲೆದೋರಿರುವುದು! ಇದಾದರೋ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಚ್ಯವನಮಹರ್ಷಿಯ ಆಶ್ರಮವು. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಅಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆನು? ಈ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಹಾನಿಯೇನಾದರೂ ಉಂಟಾಯಿತೇನು? ನಮ್ಮಿಂದ ಏನೋ ಅಪರಾಧವು ನಡೆದಿರಬೇಕು ಇಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಅನರ್ಥವುಂಟಾಗಲಾರದು,” ಎಂದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತ ಬರುವಾಗ, ಸುಕಸ್ಯೆಯು ಭಯದಿಂದ ತಂದೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು, “ಓ ಜನಕಾ! ನಾನು ಅಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಒಂದು ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು ಒಂದು ಹುತ್ತದ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಎರಡು ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸು ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದವು ಅದೇನೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ನಾನು ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಜುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟೆನು ನನಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಅದರಿಂದ ರಕ್ತವು ಹೊರಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ಕಾಂತಿಪಿಶೇಷಗಳೇ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿದ್ದ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಚ್ಯವನಮಹಾಮುನಿಯ ಶರೀರಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿರಬಹುದೇ?” ಎಂದಳು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಭೀತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ರಾಜನು ಸಹನವಾರನಾಗಿ ಆ ಹುತ್ತದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಚ್ಯವನಮಹಾಮುನಿಯು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೈಮುಗಿದು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನ

ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರಸಂಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಚ್ಯವನನಿಗೆ ಸುಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಶರ್ಯಾತಿಯು, ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸುಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲಾರದೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತ, ಬಹಳ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಆ ದುಃಖವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ಆ ಚ್ಯವನನಾದರೋ ಬಹಳ ಮುಂಗೋಪವುಳ್ಳವನು! ಮುದುಕನು! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಸುಕನ್ಯೆಯು ಆಪತಿಯನ್ನೇ ಪರದೈವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅವನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ, ಪತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದಳು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದಾನೊಂದುದಿನದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳಿಬ್ಬರೂ ಚ್ಯವನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಚ್ಯವನನು ಅವರನ್ನು ಆತ್ಮಾದರದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಅವರು ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, “ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮರೆ! ನೀವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು, ನನಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯೆರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಕರ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ, ಯೌವನವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ನೀವು ಈ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಾದರೆ, ಇದುವರೆಗೆ ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮಪಾನವಿಲ್ಲದ ನಿಮಗೂ, ನಾನು ಅದರ ಭಾಗವು ಸಲ್ಲವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದನು ವೈದ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಸಿದ್ಧರಾದಿಂದ ಪೂಜಿತವಾದ ಈ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು! ಆಗ ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಕೈಗೊಡುವುದು”, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಪ್ಪಿನಿಂದಲೂ, ನರತ ಕೊದಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಕ್ಕುಬಿದ್ದ ಹೇಹದಿಂದಲೂ, ಉಬ್ಬಿದ ನರಗಳಿಂದಲೂ, ವಿಕಾರರೂಪವುಳ್ಳ ಆ ಚ್ಯವನನನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಒಂದಾನೊಂದು ಸಿದ್ಧರಾದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ, ತಾವೂ ಅವನೊಡನೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರು ಒಡನೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ಆ ಮಡುವಿನಿಂದ

ಆ ತಿಮನೋಹರಗಳಾದ ಮೂರು ಪುರುಷಾಕೃತಿಗಳು ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದುವು ಈ ಮೂವರೂ ಒಂದೇವಿಧವಾದ ರೂಪಸಂಪತ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಟ್ಟು, ಒಂದೇವಿಧವಾದ ಕುಂಡಲಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮೂವರ ಕಂಠದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇವಿಧವಾದ ಪದ್ಮಮಾಲಿಕೆಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರಭೇದವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಮಾನರೂಪವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸೂರ್ಯತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಮಡುವಿನಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದುಬಂದ ಆ ಪುರುಷರನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಕನ್ಯೆಯು, ಅವರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತಿಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ತನಗೆ ಪತಿಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಕೊಂಡಳು ಆಗ ಅತ್ತಿನೀದೇವತೆಗಳು, ಅವಳ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅವಳಿಗೆ ಪತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಕೆಲವು ಕಾಲದಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಶರ್ಯಾತಿಯು, ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದುದ್ದೇಶಿಸಿ, ಆ ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ, ಅಳಿಯನನ್ನೂ ಕೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ಚ್ಯವನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸುಕನ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಅವಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸರಸಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ತರುಣನನ್ನೂ ಕಂಡನು. ಇವರನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ, ತನ್ನ ಮಗಳಮೇಲೆ ಕೋಪವೂ ಉಕ್ಕಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮಗಳು ಮುದಿಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಬ್ಬ ತರುಣನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ, ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಕನ್ಯೆಯು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪಾದವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಶರ್ಯಾತಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿನೋಡದೆ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಆ ಮಗಳಿಗೆ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ, ಕೋಪದಿಂದ ಅವಳನ್ನು

ಕುರಿತು, “ಎಲೆ ದುಷ್ಟೆ! ಛೇ! ಎಂತಹ ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ! ಲೋಕಪೂಜ್ಯನಾದ ಪತಿಯನ್ನೇ ವಂಚಿಸಿದೆಯಾ? ಇದು ನಿನಗೆ ತರವೇ? ಕೈಹಿಡಿದ ಪತಿಯನ್ನು ಮುದುಕನೆಂದೂ, ಕೂರೂಪಿಯೆಂದೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಬೇರೊಬ್ಬ ವಿಟನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದೆಯಾ? ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನೀನು, ಹೀಗೆ ವಿಪರೀತಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬಹುದೆ? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹೀಗೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಬಹುದೆ? ಛೇ! ನೀನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೇ ಅಪವಾದನನ್ನು ತರುವುದಲ್ಲ! ನೀನು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಈ ಜಾರನನ್ನು ವರಿಸಿದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ವಂಶವೆರಡೂ ದುಷ್ಟೀಕೃತಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿ, ಆ ಎರಡು ಕುಲಗಳೂ ಅಧೋಗತಿಗೂ ಈಡಾಯಿತಲ್ಲವೆ?” ಎಂದನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಕನ್ಯೆಯು ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತ, ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಜನಕಾ! ಇವನೇ ನಿನ್ನ ಅಳಿಯನು! ಭೈಗುಪುತ್ರನಾದ ಜ್ಯೋವನಮಹರ್ಷಿಯೇ ಇವನು! ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಈ ಯೌವನವೂ, ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಲಭಿಸಿದುವು. ಇವನೇ ನನ್ನ ಪತಿಯು! ಈತನು ಜಾರನಲ್ಲ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಿಂದಿನವೃತ್ತಾಂತಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶರ್ಯಾತಿಯು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಭರಿತನಾಗಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ, ಅಳಿಯನನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದು, ಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಜ್ಯೋವನನೇ ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದು ಶರ್ಯಾತಿಯಿಂದ ಆ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆಯೇನಾಗಲೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಸೋಮರಸವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದನು. ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲದ ಯಜ್ಞಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಜ್ಯೋವನನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಜ್ಯೋವನನು, ತನ್ನ ತಪಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ವಜ್ರಸಹಿತವಾದ ಆ ಇಂದ್ರನ ಕೈಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಬಿಟ್ಟನು. ಇಂದ್ರನ ಕೋಳು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸೋಮಪಾನದಲ್ಲಿ

ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಅವರಿಗೆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸೋಮವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದೆಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೇ ಸುಕನ್ಯೆಯ ಚರಿತ್ರವು ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಈ ಕನ್ಯೆಯು ಹೊರತು, ಉತ್ತಾನಬರ್ಹಿಯೆಂದೂ, ಅನರ್ತನೆಂದೂ, ಭೂರಿಷೇಣನೆಂದೂ ಮೂವರು ಕುಮಾರರಾದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಅನರ್ತನಿಗೆ ರೈವತನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು ಇವನು ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಶಸ್ಥಲೀನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ತಾಸಿದ್ದು, ಅನರ್ತದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಆ ಕುಶಸ್ಥಲಿಯೇ ಅಮೇಲೆ ದ್ವಾರಕಾಪುರಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು ಆ ರೈವತನಿಗೆ ಕಕುಡ್ಡಿ ಎಂದೂ ಒಂದು ಸೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೂ, ರೇವತಿಯೆಂಬ ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ರೈವತನು ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ವರನಾವನೆಂಬುದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರ ಗಾನವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ, ರಾಜನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಗಾನಸಭೆಯ ಮುಗಿದಮೇಲೆ, ರೈವತನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, “ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ವರನಾರಂದು ಕೇಳಿದನು ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಗುತ್ತಿತ್ತಿ. “ಓ ರಾಜಾ! ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ನನಗಾಗಿ ಕ್ಷಣಕಾಲದವರೆಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಯಿ ತಲ್ಲವೆ? ಆ ಒಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲವು ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿರಬೇಕು ಅಷ್ಟೇಕೆ? ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ನನಗಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದೊಳಗಾಗಿ, ಭೂಲೋಕ ದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಚತುರ್ಯುಗಗಳೂ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳಾವರ್ತಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿ ರುವುವು ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಿನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ವರವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆಯೋ, ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಆಗಿ ನಿನಗೆ ಕಾಣಿಸಲಾರರು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಪರಿಚಿತರೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಈಗ ನೀನು ನೋಡಲಾರ! ಅವರಲ್ಲರೂ ಕಾಲಾಧೀನರಾಗಿರುವರು ಸಿನ್ನ ಪರಿಚಿತರೂ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಲಿ, ಮುಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಲಿ, ಮರಿಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಲಿ,

ಆ ಕುಲದವರನ್ನಾಗಲಿ ನೀನು ನೋಡಲಾರೆ ! ಇಷ್ಟರೊಳಗಾಗಿ ಅವರ ಹೆಸರೇ ಆಳಿಸಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು ! ಆದರೆ ಈಗ ನೀನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಭಗವದಂಶಸಂಭೂರನಾದ ಬಲರಾಮನೆಂಬ ಯಾದವನೊಬ್ಬನಿರುವನು ಅವನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡು ! ಅವನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯನೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ ! ಭೂಭಾರಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿಜಾಂಶದಿಂದವ ತರಿಸಿದ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಆತನೆಂದು ತಿಳಿ ! ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಲೋಕಪಾವನವಾದುದು” ಎಂದನು. ಧೈವತನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು ಕಕುಡ್ಡು ಮೊದಲಾದ ಅವನ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರೂ, ಯಕ್ಷರ ಭಯದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಯಾವಾಗಲೋ ಆ ಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಯಾದವರು ಅದನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಧೈವತನು ಸುಂದರಾಂಗಿಯಾದ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡಿ, ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಬದರಿಕಾವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಇದು ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆◆◆ ನಾಭಾಗನ ಚರಿತ್ರವು. —◆◆◆

ರಾಜಾ ಕೇಳು ! ನಭಗನೆಂಬ ಮನುಪುತ್ರನಿಗೆ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಅವರಲ್ಲಿ ನಾಭಾಗನೇ ಕಿರಿಯನು. ಇವನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಇದರಿಂದ ಅವನು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯತಕ್ಕವನೇಹೊರತು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವನ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರೂ, ಅವನಿಗೆ ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವನ್ನು ಹಂಚದೆ, ಅವನು ಗುರುಕುಲದಿಂದ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು ಆಮೇಲೆ ನಾಭಾಗನು ಬಂದು, ತನ್ನ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು ಅದಕ್ಕಾಸಹೋದರರು, ತಂದೆಯು ಜೀವಿಸಿರುವಾಗ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಈಗಲೂ ಅವನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದರೆ, ತಾವು ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡುವೆವೆಂದೂ,

ದೂ ಹೇಳಿದರು. ನಾಭಾಗನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ ತಂದೆಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು, “ಜನಕಾ! ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾವುತಾವೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿರುವರು ಇದರ ಕಾರಣವೇನು?” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕೆ ತಂದೆಯು “ಕುಮಾರಾ! ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಭಾಗ ಕ್ಯಾಗಿ, ನೀನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಆಸೆಪಡಲೇಬಾರದು “ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಜೀವನಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ” ಎಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ? ಇದೋ! ಈ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಗಿರಸರೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಸತ್ರಯಾಗವೆಂಬ ಕರ್ಮವನ್ನಾರಂಭಿಸಿರುವರು ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಒಹಳ ಧೀಮಂತರಾಗಿದ್ದರೂ, ಆರಸೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕ್ರಿಯಾಕಲಾಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕಷ್ಟಪಡುವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಂತ್ರಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ವೈಶ್ವದೇವಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕ ಅ ಸೂಕ್ತಗಳೆರಡೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನೀನು ಈಗಲೇ ಆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ! ಹೋಗಿ ಕಾದಿರು! ಸಮಯವು ಬಂದಾಗ ದೈರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದು, ಅವರಿಗೆ ಆ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಪದೇಶಿಸು! ಇದರಿಂದ ಅವರು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಯಜ್ಞಸಮಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಶಿಷ್ಟವಾದ ಧನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವರು ಅದು ನನ್ನ ಸುಖಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವುದು ಈಗಲೇ ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಡು” ಎಂದನು ಅದರಂತೆಯೇ ನಾಭಾಗನು, ಆ ಯಾಗಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಆ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟನು. ಅಂಗಿರಸರೂಕೂಡ, ಅವನ ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಆ ಸತ್ರಯಾಗಸಮಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಯಾಗಧನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರು ನಾಭಾಗನು ಧನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ಬಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಆತನನ್ನು ತಡೆದು, ಆ ಯಾಗಶೇಷವೆಲ್ಲವೂ ತನಗೆ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ನಾಭಾಗನು ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಧನವು ತನಗೇ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸಿದನು ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ “ನನ್ನದು ತನ್ನ” ಎಂದು ವಿವಾದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ರುದ್ರನು “ಎಲೆ ರಾಜಕು

ಮಾರಾ! ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಮನಮಗೆ ವಿವಾದವೇಕೆ? ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಈ ವಿವಾದಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆವು. ಅವನ ತೀರ್ಮಾನದಂತೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆವು” ಎಂದನು ನಾಭಾಗನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ತಂದೆಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು ರಾಜನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಅಲೋಚಿಸಿ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ “ಕುಮಾರಾ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವನು ರುದ್ರನು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ದಕ್ಷಯಾಗ ದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಏಕೀಭವಿಸಿ, ಯಾಗಾವತಿಷ್ಠವಾದ ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ರುದ್ರನ ಭಾಗವೆಂದೂ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಶಂಕರನಿಗೇ ಸೇರತಕ್ಕದ್ದೆಂದೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಅ ಹಣವು ಅವನಿಗೆ ಸೇರಬೇಕಾದುದೇ ಯುಕ್ತವು” ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದನು ನಾಭಾಗನು ಒಡನೆಯೇ ರುದ್ರನಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ “ಓ ಶಂಕರಾ! ಈ ಯಾಗಶೇಷವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೇ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಹೇಳಿರುವನು ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನದೇ ಹೋತು ನನಗೇನೂ ಬಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ ನಾನು ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ತಲೆಬಗ್ಗಿ ನಿನ್ನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡುವೆನು ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಇದನ್ನು ನೀನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ರುದ್ರನು ಅವನ ಗುಣಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ “ಓ ನಾಭಾಗಾ! ನಿನ್ನ ಸತ್ಯಕ್ಕೂ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೂ ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಮಂತ್ರಜ್ಞನಾದ ನಿನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪದೇತಿಸುವೆನು. ಅದನ್ನು ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು! ಹೀಗೆಯೇ ನೀನು ಎಂತಹ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯದೆ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನುಡಿ! ಸತ್ಯದಿಂದಲೇ ನಾನು ಸಂತೋಷಪಡುವೆನು. ಸತ್ಯವಾದಿಯೇ ನನಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯತಮನು! ಇದೋ! ಈ ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನಾಗಿಯೇ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು. ಸ್ವೀಕರಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನಗೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ಅ ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು ಓ ಪರಿಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ನಾಭಾಗಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾತಸ್ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸತಕ್ಕವನು ಮಂತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿಯೂ, ಆತ್ಮಜ್ಞರಲ್ಲಿಯೂ, ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾಭಾಗನಿಗೆ ಅಂಬರೀಷನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ಅಂಬರೀಷನ ಚರಿತ್ರವು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಆತನು ಪರಮ ಭಾಗವತೋತ್ತಮನು! ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು! ಎಂತವರಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗದ ಮಹರ್ಷಿಶಾಪವೂಕೂಡ, ಇವನಮೇಲೆ ಸಾಗದೆಹೋಯಿತು” ಎಂದನು ಆಗ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ಆ ಅಂಬರೀಷನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲವಿರುವುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪವೂ ಅವನನ್ನು ಬಾಧಿಸಲಾರದೆ ಹೋಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕನು “ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಅಂಬರೀಷರಾಜನಿಗೆ; ಸಪ್ತದ್ವೀಪಪರಿಮಿತವಾದ ಸಮಸ್ತಭೂಮಿಯೂ ಕೈವಶವಾಗಿದ್ದಿತು ಅಕ್ಷಯವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ ಅವನ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿದ್ದುವು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಪ್ನಪದಾರ್ಥಗಳಂತೆ ನಶ್ವರಗಳೆಂದೂ, ನರಕ ಕಾರಣಗಳೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಕೇವಲವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಸಾಧುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಭಕ್ತಿವೈರಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮಣ್ಣುಹಿಂಟೆಗೆ ಸಮಾನವೆಂಬ ಭಾವವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪೌಡಾರವಿಂದಗಳನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ವಾಕ್ಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನೇ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವನ ಕೈಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನಿಂದಿರಗಳನ್ನು ಸಾರಿಸಿ, ಗುಡಿಸಿ, ಶುದ್ಧಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು ಅವನ ಕಿವಿಗಳು ಅನವರತವೂ ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತವಾಗಿದ್ದುವು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವನ್ನೂರ್ತಿಗಳನ್ನೂ, ಭಗವದಾಲಯಗಳನ್ನೂ ದರ್ಶನಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಹೊರತು, ಇತರವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನ ತ್ವಗಿಂದ್ರಿಯವು, ಸರ್ವದಾ ಹರಿಭಕ್ತರ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದನ್ನು ಸ್ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯವು

ಯಾವಾಗಲೂ, ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ತುಲಸೀದಳಗಳ ವಾಸನೆಯನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅವನ ನಾಲಗೆಯು ಭಗವನ್ನಿವೇದಿತವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಹೊರತು, ಬೇರೊಂದರ ರುಚಿಯನ್ನೇ ಕಾಣದು ಅವನ ಪಾದಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಅವನ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದಾಭಿವಂದನವೇ ನಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನು ಭಗವನ್ನಿವೇದಿತಗಳಾದ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಅನವರತವೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಭಕ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಭೋಗಾತ್ಮಕವೆಂದಲ್ಲ ಅವನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇವಿಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಅಂಬರೀಷನು, ತನ್ನ ಅವಯವಗಳನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಕಾಲವನ್ನೂ ಭಗವದ್ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ವಿಸಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದ ನಡೆಸತಕ್ಕ! ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಭಗವದರ್ಪಣರೂಪವಾಗಿಯೇ ನಡೆಸುತ್ತ, ತನ್ನಂತೆಯೇ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ವಸಿಷ್ಠಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅಲೋಚನೆಯನ್ನು ನುಸರಿಸಿ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಅವನು, ಅಸಿತ, ವಸಿಷ್ಠ, ಗೌತಮರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ, ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಗಳುಳ್ಳ ಅನೇಕಾರ್ವಮೇಧಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಆ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಪುಣ್ಯನದೀಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆದಿರಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬ ಕೋರಿಕೆಯಿಂದ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು ರಾಜಾ! ಆತನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಶುಭ್ರವಾದ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಗಳಿಂದಲಂಕೃತರಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ಬಂದು, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಹವಿರ್ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ, ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೂ, ಸಭ್ಯರೂ, ಅದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಇತರಜನರೂ, ಆಭರಣಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಆ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸಮಾನರೂಪವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು ಅಂಬರೀಷನು ತಾನುಮಾತ್ರ ಹರಿಭಕ್ತಿಪರಾಯಣನಾಗಿದ್ದುದು ಹಾಗಿರಲಿ! ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿಕಥೆಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡಿಸಿ,

ಆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗಸುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಇದರಿಂದ ಅವನ ದೇಶದ ಜನರಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಭೋಗಗಳನ್ನು ತೃಣಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ, ಕೇವಲ ಭಗವದಾಧನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು ಆತನ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಅವನ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಹೀಗೆ ಆ ರಾಜನು, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಭಾಗ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸಾಖ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದನು ಸಮಸ್ತವೂ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಆತ್ಮಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ತ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು, ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಅಣಿಮಾದಿಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲಾರದಿದ್ದವು ಆ ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನು, ತನ್ನ ಕುಲಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣಗಳಾಗಿಯೂ, ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದವುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಮಸ್ತಸಂಗಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುತ್ತಬಂದನು. ಅಂದವಾದ ಅರಮನೆಗಳನ್ನೂ, ಸುಂದರಿಯರಾದ ಪತ್ನಿಯರನ್ನೂ, ಮುದ್ದುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಪ್ರಿಯಬಂಧುಗಳನ್ನೂ ಅನಾದರಿಸಿದನು. ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಪವಾತಿಗಳೆಂಬ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯದಲ್ಲೆಯೂ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ರಾಜಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ಅಮೂಲ್ಯವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದನು. ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹೇಯವೆಂದೂ, ನಶ್ವರವೆಂದೂ, ತಿಳಿದು, ಪರಿಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇವನ ಧೃಢಚಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭಗವಂತನು, ಶತ್ರುಭಯಂಕರವಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ಚ್ರಿತರ ಭಯವನ್ನು ನೀಗಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತನ್ನ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು ಒಮ್ಮೆ ಆ ಅಂಬರೀಷನು ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ತನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿಯಾದ ಭಾರ್ಯೆಯೊಡಗೂಡಿ ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರದವರೆಗೆ

ನಡೆಸತಕ್ಕ ದ್ವಾದಶೀವ್ರತನನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಆ ವ್ರತವು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವಾಗ, ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮೂರುದಿನಗಳು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು, ನಾಲ್ಕನೆಯದಿನ ದ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಯಮುನಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಧು 'ನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಗಂಧಪುಷ್ಪಧೂಪಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತಪೂಜಾಂಗಮುಗ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಹಸ್ರಕುಂಭಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ಸಿದ್ಧರನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸಿದನು ಸುವರ್ಣಕೃಪಂಗಳಿಂದಲೂ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಗ್ಗರಗಳಿಂದಲೂ, ಅಮೂಲ್ಯವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿಯೂ, ಆಗಲೇ ಕರುಹಾಕಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿಯೂ, ಸಾಧುಗಳಾಗಿಯೂ, ಸುಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅರುವತ್ತುಕೋಟಿಗೋವುಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳ ಕರುಗಳ ಸಮೇತವಾಗಿ, ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಮಾತ್ರಸಹಿತವಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಷಡ್ರಸೋಪೇತನಾದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತಾನೂ ಪಾರಣೆ (ಊಟ) ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೈವವಶದಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು, ಮಹಾರಾಜನು, ಇದಿರದ್ದು ಬಂದು, ಅವನ ಶುಭಾಗಮನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅಷ್ಟಮಾದ್ಯಾದಿ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನುಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಣಾಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು ದೂರ್ವಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ಆತನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನಂಗೀಕರಿಸಿ, ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಯಮುನಾನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ಸ್ನಾನಾದಿಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟನು ಆಗ ದ್ವಾದಶೀತಿಥಿಯು ಅರ್ಧಘಳಿಗೆಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿದಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಾರಣೆಮಾಡದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ವ್ರತಭಂಗವಾಗುವುದೆಂದೂ, ಅತಿಥಿಯಾದ ದೂರ್ವಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾನುಮಾತ್ರ ಊಟಮಾಡುವುದು ಧರ್ಮವಿರು

ದ್ಧವೆಂದೂ ಅಂಬರೀಷನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ ಈ ಧರ್ಮಸಂಕಟದಲ್ಲೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ತೋರದೆ, ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು “ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರೆ! ಈಗಿನ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಕೇವಲಜಲಪಾನದಿಂದಲಾದರೂ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಊಟವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದರಿಂದ ವ್ರತಭಂಗಕ್ಕಾಗಲಿ ಅತಿಥಿತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜಲಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೂರ್ಮಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆಗಮನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅತ್ತಲಾಗಿ ದೂರ್ಮಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಮೂಢಾಭಿಮಾನಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ, ಅಂಬರೀಷನಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆ ರಾಜನು ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೋಪಾವಿಪ್ಲವನಾದನು. ಆ ಕೋಪದಿಂದ ಅವನ ರೋಮಲಿಂಗವೂ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು, ಹಸಿವಿನ ವಿಧಿಯು ಆ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉದ್ರೇಕಮಾಡಿತು. ದೈವ್ಯದಿಂದಲೂ, ಭೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕಂಪಿಸುತ್ತ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವ ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಭಯಂಕರವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿನಿಂದ ನೋಡಿ, “ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ಈ ರಾಜನ ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿರಾ! ತಾನೇ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವೂ, ಐಶ್ವರ್ಯಮದವೂ, ಇವನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವುದು ಆಹಾ! ಎಂತಹ ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು? ಅತಿಥಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಮಾತ್ರ ಊಟಮಾಡಿರುವನಲ್ಲಾ! ಇಂತಹ ಅಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಇದೋ ಈಗಲೇ ತೋರಿಸುವೆನು.” ಎಂದು ಅತ್ಯಂತರೋಷದಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುವ ತನ್ನ ಜಟಿಯನ್ನು ಕೆದರಿ, ಅದರಿಂದ ಅಂಬರೀಷನನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದಾನೊಂದು ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿದನು. ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಖಡ್ಗಪಾಣಿಯಾಗಿ ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನ ಇದಿರಿಗೆ ನಿಂತು, ತನ್ನ ಪದಾಹತಿಯಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿತು. ಆಗಲೂ ಅಂಬರೀಷನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಯಪಡದೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ

ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ಅಂಬರೀಷನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿದನು ಆ ಚಕ್ರವು, ಕೋಪೋದ್ದೀಪಿತವಾದ ಸರ್ಪವನ್ನು ದಾವಾಗ್ನಿಯು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಆ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ, ದೂರ್ಮಾಸಮಹರ್ಷಿಯನ್ನೂ ಬೆನ್ನೆಟ್ಟಿತು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಮುನಿಯು, ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತೆಂಬ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಬಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಪ್ರಾಣನನ್ನಾದರೂ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅದರ ದಾವಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಆ ಚಕ್ರವು ಆತನನ್ನು ಬಿಡದೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಬೆನ್ನೆಟ್ಟಲಾರಂಭಿಸಿತು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಮುನೀಶ್ವರನು ಭಯದಿಂದ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಓಡಹೋದನು ಚಕ್ರವು ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು ದೂರ್ಮಾಸಮುನಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಾರದೆ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು! ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ವಾರಿದನು! ಅತಲವತಲಾದಿ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ ಓಡಿಹೋದನು! ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದನು! ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಾರಿದನು! ಸಾವಿರಮಾತಿನಿಂದೇನು! ಅತ್ಯರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಆ ಮುನಿಯು, ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯಪಾತಾಳಾಡಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಓಡಾಡಿದನು ಆದರೂ ಚಕ್ರವು ಅವನನ್ನು ಬಿಡದೆ. ಅವನಹಿಂದೆಯೇ ತನ್ನ ದುಸ್ಸಹವಾದ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಬೆನ್ನೆಟ್ಟಹೋಯಿತು ದೂರ್ಮಾಸಮುನಿಗೆ ರಕ್ಷಣೋಪಾಯವೇನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ಭಯವು ಹೆಚ್ಚು, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವರು ಯಾರೆಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಸತ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲೈ ಬ್ರಹ್ಮನೆ! ಈ ಭಗವಂತನ ಚಕ್ರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕಾಪಾಡು” ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟನು ಇವನ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮನು “ಎಲೈ! ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆಟದ ಸಾಮಗ್ರಿಯಂತಿರುವುದು ಆಟವು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಆಟದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕದಲಿಸುವಂತೆ ಭಗವಂತನೂ ತನ್ನ ಕ್ರೀಡಾಸಾಮಗ್ರಿಯಾದ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕೊನೆಗಾಲಕ್ಕೆ ನಾಶಹೊಂದಿಸುವನು ಅದರಂತೆಯೇ ನನ್ನ

ಸ್ಥಾನವೂಕೂಡ ಎರಡು ಪರಾರ್ಥಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಉಳಿಯಲಾರದು ಆ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿನಿಂದಲೇ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಹೊಂದಿಸಬಲ್ಲನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕಾಲಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಚಕ್ರವನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆ? ನನ್ನಿಂದನೂ ತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ! ಶಂಕರನಿಂದಾಗಲಿ, ದಕ್ಷ, ಭೃಗು, ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಆ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಏಕಾದ ಶರುದ್ರರಾಗಲಿ, ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳಾಗಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಅಜ್ಞಾಬದ್ಧರಾಗಿಯೇ, ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಲಿರುವೆವು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಸೇವಕರು. ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿಯೇ ಮೊರೆಯಿಡು! ಹೋಗು!” ಎಂದು ಸಿರಾಕರಿಸಿದನು ಅಮೇಲೆ ಮುನಿಯು. ಆಚಕ್ರದ ತಾಪವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿದ್ದ ರುದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮಂಹೊಕ್ಕನು ರುದ್ರನು ಇವನ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, “ವತ್ಸ ದೂರ್ವಾಸಾ! ಆ ಚಕ್ರವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ನನ್ನಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಸೇವಕರು. ಅವನ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿದವರು. ನಾವು ಹೆಸರುಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಲೋಕಪಾಲಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿಪ್ರಾಯರಾಗಿರುವೆವು ಆ ಭಗವಂತನು ಸೃಷ್ಟಿಸಂಭವೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದಾಗ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಮಸ್ತಜೀವಿಗಳೂ ಉದ್ಭವಿಸುವವು. ಅವನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಾಶಹೊಂದುವುವು ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವಾಗಿವೆ ನಾನಾಗಲಿ, ಸನತ್ಕುಮಾರನಾಗಲಿ, ನಾರದನಾಗಲಿ, ಕಪಿಲ, ದೇವಲ, ಧರ್ಮಾದಿಗಳಾಗಲಿ, ಆಸುರಿ, ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದವರಾಗಲಿ, ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಇತರ ಸಿದ್ಧರಾಗಲಿ, ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಅವನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದಿರುವೆವು. ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವೇ ಇದು! ಇದರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನಾವೂ ಸಹಿಸಲಾರೆವು ಈಗ ನೀನು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಮಂಹೊಕ್ಕರೆ ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು” ಎಂದನು

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೂರ್ವಾಸನು, ನಿರಾಶನಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಿಗೆ ಸತ್ಯನಿವಾಸವಾದ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಚಕ್ರಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದ ಮೈಯ್ಯಿಳಿ, ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು, ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನುಮಾಡಿ, ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು “ಓ ಭಗವಂತಾ! ನೀನು ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ಕೈಬಿಡದವನು ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವು ಅಪಾರವಾದುದು ನೀನು ಭಕ್ತಪ್ರಿಯನು. ಓ ಜಗತ್ಕಾರಣಾ! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯಿಡು! ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು! ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಲಂಬರೀಷನಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದೆನು ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು ನಿನ್ನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನರಕಕಾರಣಗಳಾದ ಮಹಾಶಾಪಗಳೂ ನೀಳುವಾಗ, ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಈ ನನ್ನ ಪಾಪವು ನೀಗುವುದೇನು ದೊಡ್ಡದು? ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು!” ಎಂದನು.

ಆದಕೂ ಭಗವಂತನು “ಓ ದೂರ್ವಾಸಾ! ಅಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ರಾಜಸೇವಕನಂತೆ ನಾನು ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಧೀನನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೂ ಸಾಧುಗಳಾದ ಭಕ್ತರ ಅಧೀನವಾಗಿರುವುದು. ಆದರೆ “ರಾಜಸೇವಕನು ಕರ್ಮವಶನಾದುದರಿಂದ, ರಾಜನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ, ಅಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿರುವುದೇನೋ ಸಹಜವು! ಕರ್ಮವಶನಲ್ಲದ ನೀನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿರಬೇಕಾದುದೇನು?” ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬಾರದು ಆಶ್ರಿತವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಪರವಶನಾದ ನಾನು, ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿ ನಡೆಯುವುದೇನೂ ಹೇಯಕಾರ್ಯವಲ್ಲ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಸಮಸ್ತವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಅವರ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷನೂ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯದಿರಲಾರನು ಅದರಂತೆ ನನಗೆ ಹೃದಯಭೂತರಾದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದುದೇ ನನಗೆ ವಿಧಿಯು! ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಪ್ರಕಾರವೇ ನಡೆಯತಕ್ಕವನು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹೇಗೋ, ಹಾಗೆಯೇ

ನನಗೂ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿರುವುದು ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನೆ!
ನನಗೆ ನನ್ನ ಶೋಧವಾಗಲಿ, ಅನವರತವೂ ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿ
ರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಲಿ ಆ ಭಕ್ತರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ನನ್ನ ಶೋಧವನ್ನಾ
ಗಲಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನಾಗಲಿ; ಬಿಟ್ಟರೂ ಬಿಡುವನೇಹೊರತು, ನನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು
ಮಾತ್ರವಿಡಲಾರೆನು ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಮನೆಮರಗಳ
ನ್ನೂ, ಇಷ್ಟು ಬಂಧುಗಳನ್ನೂ, ಧನವನ್ನೂ, ಇಹಪರಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಕೊ
ನೆಗೆತಪ್ಪು ಕ್ರಾಣವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನೇನಂಬಿ ಬಂದ ಭಕ್ತರನ್ನು ನಾ
ನು ಹೇಗೆಕಾಂಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇನು? ಭಕ್ತರಾದವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ
ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನಾನಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸಿ, ಪತಿವ್ರತಾ
ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆಹೋ ಹಾಗೆ ನನ್ನನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು,
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಸವನಶರಾದವರು, ಸಾಯುಜ್ಯಾದಿಪತುವಿಧಮೋಕ್ಷಫಲವ
ನ್ನೂ ಅನಾದರಿಸುವರು ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಅಶಾಶ್ವತವಾದ ಐಹಿಕಫಲದಲ್ಲಿ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಡುವರೆ? ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ಸಾಧುಜನರೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು! ನಾನೇ
ಸಾಧುಗಳ ಮನಸ್ಸು! ಅವರಿಗೆ ನನಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ!
ನನಗೂ ಭಕ್ತರಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುವೊಂದಿಲ್ಲ ನಾನು ಯಾವುದ
ನ್ನಾಪಿಸಬೇಕೆನ್ನು! ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾತ್ರ
ಸಹಿಸಲಾರೆನು. ಆದರೆ ಈಗ ನೀನೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಬಂ
ದಿರುವುದರಿಂದ, ನಿನಗೆ ರಕ್ಷಣೋಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ನೀನು ಯಾ
ರಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಮಾಡಿದೆಯೋ ಅ|ಅಂಬರೀಷನಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡು!
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಕೇಡನ್ನೆಣಿಸುವುದರಿಂದ ತಮಗೇ ಕೇಡುಂಟಾಗು
ವುದು ನಿನು ಅಂಬರೀಷನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು
ನಿನಗೇ ಕೇಡನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ತಪಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ಇವೆರಡೂ ಸಾಧುವಾದ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗುವವು ಅಹಂಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇವೇ ಕೇಡನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವವು ನಿನ್ನ ತಪಃಫಲವು ಈರಿತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ
ನಾನು ಬಸಳ ವ್ಯಸನಪಡುವೆನು ಇನ್ನು ನೀನು ಹೊರಡು! ಕಳೆದುಹೋ
ದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿಚಾರಪಡಬೇಡ! ಅಂಬರೀಷನ ಸಮೀಪವನ್ನು ಸೇರಿ,

ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು! ಅವನಿಂದ ನಿನಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗುವುದು ವತ್ಸಾ! ಮೋಗಿ ಬಾ" ಎಂದನು. ಇದು ನೂಲ್ಯನಯು ಅಭ್ಯಾಸವು.

---●---

ದೂರ್ವಾಸಮುಪಸಾಯು, ಜಿಕ್ರಗ್ನಿಯ ಬೇಗಮುನ್ನು ಮಮಲಿರಾದೆ! ದುಃಖತನಾಗಿ, ಬೇರೆಪಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ನೀಳ್ಕುದಲ್ಲಿಯೇ ಅರಬರನ್ನಿಟ್ಟು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವನ ಮಹಿಮೆಗಿನ್ನು ಯದುತನ್ನನ್ನು ಕಾಣಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಅತ್ತಮನು ತನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಿ ಅಂಬರೀಷನು ಮಮಲಿರಾದೆ! ಅತ್ತಮನು ತನ್ನ ಸುಖವನ್ನು ಸುಖವನ್ನು ನೋಡಲಾಯಿತು, ಅತ್ತಮನು ಕ್ರಮವನ್ನು ಸುತ್ತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು "ಓ ಅಯುಧರಾಹರಿ! ನೀನೇ ಆಗ್ನಿಯು! ಭಗವಂತನಾದ ಸೂರ್ಯನೂ ನೀನೇ! ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಅಭಿಪತಿಯಾದ ಜಂಧನೂ ನೀನೇ! ಪೃಥಿವ್ಯೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆ ನೀನೇ! ಗಂಧಕವೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆ ನೀನೇ! ಅಂಬರೀಷನೇ! ಸಹಸ್ರಧಾರಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಹರಿಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ ಇವನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ನೀನು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ನಿಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕವನು ಜಗತ್ತಾಲಕನಾದ ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣವೇ ಯುಕ್ತವಾಯಿತು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಬಂದಿರುವ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಾಣಾಡು! ನನು ಧರ್ಮವು! ನೀನೇ ಧೈರ್ಯವು! ನೀನು ನಿತ್ಯನು. ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿಪತಿಯೂ, ಯಜ್ಞನಿರ್ವಾಹಕನೂ ನೀನೇ! ನೀನು ಸರ್ವಾತ್ಮನು! ಲೋಕವೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆಲ್ಲೆ ಪರಮಪುರುಷನ ತೇಜಸ್ವಿರೂಪನು! ಓ ಸುನಾಭಾ! ನೀನು ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಗೂ ನೇತುಪ್ರಾಯನು! ಅಧರ್ಮಶೀಲರೂ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಮೇತುಪಂತೆ ನಲಿತುತಪ್ಪಹಸು. ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಶುದ್ಧವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನು ಮನೋವೇಗವುಳ್ಳವನು. ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳು ಲೋಕಾದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವುವು. ಅಂತಹ ನನಗೆ ಧರ್ಮವು ಧರ್ಮಮಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕೆತ್ತಲೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿ

1592. ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು ಅಂಬರೀಷನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು
ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿದುದು.

ಮಹಾತ್ಮರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯು ಅಗೋಚರವಾದುದು ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಚಿದಚಿತ್ತುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈ ಜಗತ್ತು, ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದುದಲ್ಲ ನೀನು ನಿರಂಜನನಾದ ಶ್ರೀಪರಮಪುರುಷನ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯ ದಾನವಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಕ್ಕು, ಅವರ ತೋಳು, ತೊಡೆ, ಕೈ, ಕಾಲು, ಕಂಡ, ಜರರ ಮುಂತಾದ ಒಂದೊಂದವಯವನ್ನೂ ಛಿನ್ನಛಿನ್ನವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಸಜಜೇಜಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್‌ಪರಮಪುರುಷನು ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹಣ ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವನು ಅಶ್ರಿತರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೀನು ಕ್ಷಣಸೂತ್ರವೂ ಸಹಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಮುಂಹೊಕ್ಕುಬಂದವರಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವಿದ್ದರೂ ಸಹಿಸತಕ್ಕವನು. ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಆಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಈಗ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ನನ್ನ ವಂಶವನ್ನು ಒಸಬೇಕು! ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವದೋಷದಿಂದ ನನ್ನ ವಂಶವೇ ನಾಶವಾಗುವುದು ಈಗ ನೀನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನೇ ಕಾಪಾಡಿದಂತಾಗುವುದು ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ದಾನಗಳು! ನಾನು ನಡೆಸಿದ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಕರ್ಮಗಳು! ಈಗ ನಾನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳು! ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದರಿಂದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗಲಿ! ನನ್ನ ವಂಶವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವನ್ನೇ ಪರದೈವವನ್ನಾಗಿ ಎಣಿಸುವುದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದರಿಂದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಬಾಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸುಖವುಂಟಾಗಲಿ! ನಾನು ಮಾಡುವ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನೆಯಿಂದ, ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣನಿಲಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಬಂದಿರತಕ್ಕ ದುಃಖವು ನಿವೃತ್ತವಾಗಲಿ! ಎಂದನು.

ಹೀಗೆ ಅಂಬರೀಷನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಆ ಸುಧರ್ಷನನು ನಡೆಸುವ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿ. ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಅಂಬರೀಷನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ದೂ

ವಾರ್ತಾಸಮಹರ್ಷಿಯೂ ಚಕ್ರತಾಪದಿಂದ ಪರಿಪೃಥನಾಗಿ, ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವನು “ಆಹಾ! ರಾಜೇಂದ್ರಾ? ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತ ರ್ಪ್ರಭಾವವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಕಂಡೆನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬುಡಿಸುವವನಾಗಿದ್ದರೂ, ನೀನು ನನಗೆ ಉಪಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿ, ನಿನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಔದಾರ್ಯಗುಣವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿರುವೆ! ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ, ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಕನೂ ಆದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ, ದುರ್ಲಭವಾದ ಕಾರ್ಯವೇನುಂಟು? ಈಗವನು ನಾನು ಮೃತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಎಂದೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಮಸ್ತಪಾಪವೂ ನೀಗುವುವೋ, ಯಾವ ಭಗವಂತನ ಸಾಧನಗಳೇ ಲೋಕಪಾವನೆಯಾದ ಗಂಗಾನದಿಗೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವೋ, ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷನ ಭಕ್ತರಾದ ನಮಗೆ ಯಾವುದುತಾನೇ ದುರ್ಲಭವು? ಓ ರಾಜಾ! ನೀನು ಅಸಾಧಾರಣಕರುಣೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದೆ! ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನೂ ಎಣಿಸದೆ ನನಗೆ ಪ್ರಾಣದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾಪಾಡುವೆ!” ಎಂದು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ದುರ್ವಾರ್ತಾಸಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜನು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆತನ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಅವನನ್ನು! ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಬೌತನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು ದುರ್ವಾರ್ತಾಸನು ಅತ್ಯಾಧರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಷಡ್ರಸೋಪೇತವಾದ ಆ ಆಹಾರವನ್ನು ಭುಜಿಸಿ, ಸಂತುಷ್ಟಹೃದಯನಾಗಿ, ರಾಜನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿ “ಓ ಮಹಾರಾಜಾ? ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ನನ್ನಿಂದ ನಾನು ತೃಪ್ತನಾದೆನು. ನಿನ್ನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆನು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದಲೂ, ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದಲೂ, ನಿನ್ನ ಮಧುರಾಲಾಪದಿಂದಲೂ ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು ನಿನ್ನ ಆತಿಥ್ಯದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆನು ನೀನು ಮಾಡಿದ ಈ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಗಾನಮಾಡುವರು. ಭೂಲೋಕಸಿವಾಸಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ವದಾ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವರು” ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ರಾಜನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಅಕಾಶಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಅಂ

ಬರೀಷನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದುದು ಮೊದಲು, ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರದ ಭಯದಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುತ್ತಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೆ, ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರ ಕಾಲವು ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಆದುವರೆಗೂ ಅಂಬರೀಷನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭುಜಿಸಬಾರದೆಂಬ ನಿಯಮದಿಂದ, ಕೇವಲಜಲಾಹಾರನಾಗಿ, ಆತನ ಆಗಮನವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದೂರ್ವಾಸನು ಚಕ್ರಬಾಧೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನಮಾಡಿದಮೇಲೆ, ಆ ಭುಕ್ತಶೇಷವನ್ನೇ ತಾನು ಭುಜಿಸಿ, ತನಗೆ ದೂರ್ವಾಸಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಚಕ್ರಬಾಧೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯುಂಟಾದುದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದೇ ತಿಳಿದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಸದ್ಗುಣಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೆಸಗಿಕೊಂಡ ಆ ಅಂಬರೀಷನು, ತಾನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ದೃಢವಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದವರೆಗೆ ನ ಸುಖಗಲೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನರಕದಂತೆ ಹೇಯವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ತನಗೆ ಸಮಾನಗುಣವುಳ್ಳ ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತದಲ್ಲೆಯೂ ಆಶೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಭಗವಂತನ ದೃಢಧ್ಯಾನದಿಂದ, ಸಂಸಾರವಿಮುಕ್ತನಾದನು. ಈ ಅಂಬರೀಷೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು, ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದವರೂ, ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿದವರೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿದವರೂ ಅವನಂತೆಯೇ ಭಕ್ತೋತ್ತಮರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು ಇದು ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆◆◆ ಅಂಬರೀಷವಂಶಾನುವರ್ಣನವು. ಸಾಭರಿಯ ಚರಿತ್ರೆ. ◆◆◆—

ಎಲೈ ರಾಜನೆ! ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ವಿರೂಪ, ಕೇತುಷುಂತ, ಶಂಭುವೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಅವರಲ್ಲಿ ವಿರೂಪನಿಗೆ ಪೃಷ್ಠದಶ್ವನೂ, ಅವನಿಗೆ ರಥೀತರನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವನಿಗೆ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಂತಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ರಾಜನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ ಅಂಗಿರಸ್ಸೆಂಬ ಮುನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಆ ಮುನಿಯು, ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಥೀತರನ ಭಾ

ಯ್ಯಯಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು ಆ ಮಕ್ಕಳು ರಥೇತರನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದುದರಿಂದ ರಥೇತರಗೋತ್ರದವರೆಂದೂ, ಅಂಗೀರಸಮುನಿಯ ಬೀಜದಿಂದ ಜನಿಸಿದುದರಿಂದ ಅಂಗೀರಸರೆಂದೂ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದರು ಆದುದರಿಂದಲೇ ರಥೇತರನ ಸಂತತಿಯವರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಗಳಿಂದ ಕಲೆತಿದ್ದರು ಎಲೈ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೆ! ಇನ್ನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಿನ ವಂಶವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವೆನು ಕೇಳುವೈವಸ್ವತನು ಒಮ್ಮೆ ಸೀನುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನ ಮೂಗಿನ ರಂಧ್ರದಿಂದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮವು ಪುರುಷನು ಜನಿಸಿದನು ಅವನಿಗೆ ನೂರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ವಿಕುಕ್ಷಿ, ನಿಮಿ, ದಂಡಕರೆಂಬ ಹಿರಿಯಮಕ್ಕಳು ಮೂವರೂ, ಆರ್ಯವರ್ತಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರಪರ್ಯಂತವಾದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಗಳಾದರು. ಬೇರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಆರ್ಯವರ್ತದ ಪಶ್ಚಿಮಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ ರಾಜರಾದರು ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಭಾಗಗಳಿಗೆ ರಾಜರಾದರು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿರಿಯನಾದ ವಿಕುಕ್ಷಿಯು. ತನ್ನ ತಂದೆಯು ನಡೆಸತಕ್ಕ, ಅಷ್ಟಕವೆಂಬ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಮೃಗಮಾಂಸವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು ಅಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಶ್ರಮದಿಂದಲೂ, ಹಸಿಪಿಂಡಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಳಲಿ, ಶ್ರಾದ್ಧಾರ್ಹವಾದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತಾನು ತಿನ್ನುಬಾರದೆಂಬ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಆ ಮೃಗಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮೊಲವನ್ನು ತಾನು ತಿಂದು ಉಳಿದುದನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುರಾಜನು ಮಾಂಸವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠನ ಮುಂಡಲ, ಆ ಮುನಿಯು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿ, ಅದು ಉಚ್ಚಿಷ್ಟವೆಂದೂ, ಶ್ರಾದ್ಧಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವು ತನ್ನ ಮಗನ ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಕೋಪದಿಂದ ವಿಕುಕ್ಷಿಯನ್ನು ದೇಶದಿಂದೊಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

ಕೊನೆಗೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವು ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಗುರುವಿನೊಡನೆ ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತ,

ದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನು ತಂದೆಯ ಮರಣ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ವಿಕುಕ್ಷಿಯು, ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಧರ್ಮದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಅನೇಕಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು ಶ್ರಾದ್ಧಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಂದ ಮೂಲವನ್ನು ತಿಂದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಶಶಾದನಂದೂ ಹೆಸರಾಯಿತು ಈ ವಿಕುಕ್ಷಿಗೆ ಪುರಂಜಯನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಈತನು ಒಹಳ ಕೀರ್ತಿವಂತನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಪ್ರಬಲಯುದ್ಧವು ಸಂಭವಿಸಿತು ಆಗ ರಾಕ್ಷಸರ ಕೈ ಮೇಲಾಗಿ, ದೇವತೆಗಳು ಪರಾಜಿತರಾಗಿ ಓಡಿಹೋದರು ಆದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು, ದೇವತೆಗಳ ಸಾಹಾಯ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪುರಂಜಯನನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸಿದನು ಪುರಂಜಯನು ಯುದ್ಧಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಿಷ್ಣುತೇಜೋವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ವೃಷಭರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅನೇಕ ದೇವಸೈನ್ಯಗಳೊಡನೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟು, ದೈತ್ಯರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು ಅಲ್ಲಿದ್ದೈತ್ಯರಿಗೂ ಪುರಂಜಯನಿಗೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು ಪುರಂಜಯನು ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಶಾಲ್ಯೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಅನೇಕದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೊಂದನು ಸತ್ತುದ ಕೆಲವು ದೈತ್ಯರು, ಕಾಲಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಕ್ರೂರವಾದ ಅವನ ಬಾಣಕೃತಿಗ ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಭಯದಿಂದೋಡಿ ಪಾತಾಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು. ಹೀಗೆ ದೈತ್ಯಪುರವನ್ನು ಜಯಿಸಿದುದರಿಂದಲೇ ಇವನಿಗೆ ಪುರಂಜಯನೆಂದೂ, ಇಂದ್ರನನ್ನು ವಾಹನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಇಂದ್ರವಾಹನನೆಂದೂ, ಎತ್ತಿನ ಹಿರಣ್ಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುದರಿಂದ ಕಕುತ್ಸ್ಥನೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಯಿತು.

ಈ ಪುರಂಜಯನಿಗೆ ಅನೇನಸ್ಸೆಂಬ ಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಅನೇನಸ್ಸಿಗೆ ಪೃಥುವೂ, ಪೃಥುವಿಗೆ ಪಿಶ್ವಗಂಧನೂ, ವಿಶ್ವಗಂಧನಿಗೆ ಚಂದ್ರನೂ, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಯಾವನಾಶ್ವನೂ, ಅವನಿಗೆ ಶಾಬಂತಿಯೂ ಪುತ್ರರಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು ಈ ಶಾಬಂತಿಯು, ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು ಇವನಿಂದ ಬೃಹದಶ್ವನೂ,

ಬೃಹದಶ್ವನಿಂದ ಕುವಲಯಾಶ್ವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಮಹಾಬಲಾಡ್ಯನಾದ ಈ ಕುವಲಯಾಶ್ವನು, ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದುಸಾವಿರಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳುಗಳೊಡಗೂಡಿ, ಉದಂಕಮುನಿಯ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ದುಂಧುವೆಂಬ ವೈಶ್ಯನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದನು. ಇದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ದುಂಧುಮಾರನೆಂಬ ನಾಮಾಂತರವುಂಟಾಯಿತು ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇವನ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಹೊರತು ಉಳಿದ ಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ದುಂಧುವಿನ ಮುಖಾಂಗಿಗೆ ಅಹುತಿಯಾದರು ಆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಧೃತಾಶ್ವ, ಕಪಿಲಾಶ್ವ, ಭದ್ರಾಶ್ವರೆಂದು ಹೆಸರು ಅವರಲ್ಲಿ ಧೃತಾಶ್ವನಿಂದ ಹರ್ಯಶ್ವನೂ, ಅವನಿಂದ ಕುಂಭನೂ, ಅವನಿಂದ ಬರ್ಹಿಣಾಶ್ವನೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃಶಾಶ್ವನೂ, ಕೃಶಾಶ್ವನಿಂದ ಸೇನಜಿತ್ತೂ, ಅವನಿಂದ ಯುವನಾಶ್ವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಯುವನಾಶ್ವನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದುದರಿಂದ, ಅವನು ದುಃಖಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ನೂರುಮಂದಿ ಭಾರ್ಯೆಯರೊಡನೆ ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಇವನ ದುಃಖಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕನಕರಗೊಂಡು, ಇಂದ್ರದೇವತಾತ್ಮಕವಾದ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಯಾಗವನ್ನು ಅವನ ಕೈಯ್ಯಿಂದ ಮಾಡಿಸತೊಡಗಿದರು ಈ ಯಾಗವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದು ದಿನದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ರಾಜನು ಬಹಳ ದಾಹಪೀಡಿತನಾಗಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿದ್ದರು ರಾಜನು ಆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಲಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಕಲಶವನ್ನು ಕಂಡು, ದಾಹಾತುರರಿಂದ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಕುಂಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಜಲವು, ಗರ್ಭೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ ರಾಜಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಕುಡಿಸಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರತೀರ್ಥವಾಗಿದ್ದಿತು. ಬೆಳಗಾದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಎಂದಿನಂತೆ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ, ತಾವು ಮಂತ್ರಜಲದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಲಶವು ಬರಿದಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬೆಚ್ಚಿರಬಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಕುಡಿದವರಾರೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಚಿಂತಾಕುಲರಾಗಿ, ರಾಜನಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇ

ದೇನಿದು! ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಸಿಟ್ಟ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಕುಡಿದವರಾರು! ಈ ಕ್ಷಣವೇ ನೀನು ಅದರ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು” ಎಂದರು. ಕೊನೆಗೆ ರಾಜನೇ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಾವು “ಆಹಾ! ಪುರುಷನು ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿರತಾನೇ ಫಲವೇನು?” ದೈವ ಬಲವೇ ಬಲವು! ಎಂದು ಭಗವಂತನ ವಿಚಿತ್ರವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕುರಿತು, ವಿಸ್ಮಯಪಡುತ್ತಾ ಮುಂದಿನ ಉಪಾಯವೇನೂ ತೋರದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಜನನಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿದೊಡನೆ ಮಹಾಪುರುಷಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ಒಂದಾನೊಂದು ಶಿಶುವು ಆ ಯುವನಾಶ್ವನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಲಭಾಗವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು! ಪುಟ್ಟದೊಡನೆ ಆ ಶಿಶುವು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿತು ಆಗ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅದರ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ “ಆಯ್ಯೋ ಇನ್ನೇನು ಗತಿ! ಈ ಶಿಶುವು ಸ್ತನ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲಾ! ಇದಕ್ಕೆ ಮೊಲೆಯೊಡಿಸುವವರಾರು! ಇದು ಯಾವುದನ್ನು ಕುಡಿದು ಬದುಕಲಿ!” ಎಂದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಾಗಕ್ಕೆ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ಇಂದ್ರನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದು “ಎಲೆ ವತ್ಸ! ಅಳಬೇಡ? ನನ್ನನ್ನು ಪಾನಮಾಡು. (ಮಾಂ ಧಾತಾ)” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅಮೃತವನ್ನು ತೊಟ್ಟೆಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ತೋರುಬೆರಳನ್ನು ಆ ಶಿಶುವಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು ಇದರಿಂದ ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಮಾಂಧಾತ್ರವೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಇತ್ತಲಾಗಿ ಯುವನಾಶ್ವನ ಜರರವು ಸೀಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ, ದೈವಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ಅವನು ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಆ ರಾಜನು ಆಗಿನಿಂದ ಬೃಥತಪಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊನೆಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಈ ಯುವನಾಶ್ವನ ಪುತ್ರನಾದ ಮಾಂಧಾತನು, ರಾವಣಾಸುರನೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಭಯಪಡಿಸಿದವನಾಮದರಿಂದ, ಡೇವೇಂದ್ರನು ಅವನಿಗೆ ತ್ರಸದ್ಧಸ್ಯುವೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಈತನು ದೊ

ಡ್ಡ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆನಿಸಿ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಭೂಮಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ನಿರಂಕುಶವಾದ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಧರ್ಮದಿಂದ ಪಾಲಿಸಿದನು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಬಹುದಕ್ಷಿಣೆಗಳುಳ್ಳ ಆ ನೇಕಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿದನು ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಪುರೋಡಾಶಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳೂ, ವೇದಮಂತ್ರಗಳೂ, ಯಜ್ಞಕಲ್ಪಗಳೂ, ಯಜಮಾನನೂ, ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳೂ, ಧರ್ಮಗಳೂ ದೇಶಕಾಲಗಳೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವನ ಸ್ವರೂಪವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ ಅಂತಹ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು, ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದಲೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಗತಿಯು ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇಡೆಯುವುದೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿನ ರಾಜ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಈ ಮಾಂಧಾತ್ಯಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ, ಶತಬಿಂದುವಿನ ಮಗಳಾದ ಬಿಂದುಮತಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಿಲ್ಲ, ಪುರುಕುತ್ಸ, ಅಂಬರೀಷ, ಮುಚುಕುಂದರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರೂ, ಐವತ್ತುಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಈ ಕನ್ಯೆಯೆಲ್ಲರೂ ಸೌಭರಿಯೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ವಿನಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು.

ಸೌಭರಿಯೆಂಬ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಮಹರ್ಷಿಯಿದ್ದನು ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಈ ಮುನಿಯು, ಒಮ್ಮೆ ಯಮುನಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಆ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡಮತ್ಸ್ಯವು ಹೆಣ್ಣು ಮೀನಿನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಸಂಭೋಗಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸೌಭರಿಯ ಮನಸ್ಸು ಕದಲಿತು. ತಾನೂ ಕೆಲವುಕಾಲದವರೆಗೆ ಆ ವಿಧವಾದ ಸ್ತ್ರೀಸಂಭೋಗಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಅಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು. “ ರಾಜಾ! ನಿನಗೆ ಐವತ್ತುಮಂದಿ ಕುಮಾರಿಯರುಂಟಲ್ಲವೆ? ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕುಮಾರಿಯನ್ನಾದರೂ ನನಗೆ ವಿನಾಹಮಾಡಿ ಕೊಡು.” ಎಂದು ಯಾಚಿಸಿದನು. ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ಕುರೂಪಿಯಾದ ಆ ವೈದಿಕಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷವನ್ನು

ನೋಡಿ ದಾಗಲೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವುಂಟಾಗವಂತಿದ್ದರೂ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ರೋಮಣಿಯಾದ ಆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ಆ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾರದೆ ವಿನಯದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ನನ್ನ ಐವತ್ತುಕುಮಾರಿಯರನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವೆನು ಆ ವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುವರೋ ಅವರನ್ನು ನೀನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೇವೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಸೌಭರಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು, “ಈ ರಾಜನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯಕರವಾದ ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಕನ್ಯಾದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುವಂತಿದೆ! ಸುಕ್ಕುಬಿದ್ದ ದೇಹದಿಂದಲೂ, ನರತ ಕೂದಲುಗಳಿಂದಲೂ ವಿಕಾರರೂಪವುಳ್ಳ ವೃದ್ಧನಾದ ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಕನ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ವರಿಸಲಾರರೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದಲೇ, ಈ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಸ್ವಯಂವರವೆಂಬ ನೆವವನ್ನು ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿರುವನು. ಆದರೇನು? ಇರಲಿ! ಈಗ ನಾನು ನನ್ನ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಮೋಹಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಸುಂದರರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಬಲ್ಲೆನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ಈ ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದೇನಸಾಧ್ಯವು?” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಅವನೊಡನೆ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರಿತಕ್ಕ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಅಂತಃಪುರದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅದ್ಭುತಸೌಂದರ್ಯವು ಜನಿಸಿತು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರೆಲ್ಲರೂ ಇವನ ರೂಪಾತಿಶಯಕ್ಕೂ, ಎಳೆಯಾವನಕ್ಕೂ ಮೋಹಿತರಾಗಿ, ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದು ಅವನನ್ನೇ ನಟ್ಟ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ತರುಣನು ಕನ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದವನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಅವನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆತುರದಿಂದ, ನಾನು ತಾನೆಂದು ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. “ಇವನು ನನಗೆ ತಕ್ಕ ಪತಿಯೇ ಹೊರತು ಸಿಮಗಲ್ಲ” ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ, ಸಹೋದರಸ್ನೇ

ಹವನ್ನೂ ಮರೆತು, ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಬರುತ್ತ ಕಲಹವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು ಕೊನೆಗೆ ಆ ಐವತ್ತುಮಂದಿ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರೂ ಹಟದಿಂದ ಅವನನ್ನೇ ವರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಅಮೇಲೆ ಸೌಭರಿಯು ಆ ಐವತ್ತುಮಂದಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರನ್ನೂ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ತಪೋಸುಹಿಮೆಯಿಂದ ಐವತ್ತು ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿನ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ ? ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಅಂದವಾದ ವಿಹಾರೋದ್ಯಾನಗಳು! ಒಂದೊಂದು ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಚ್ಛಜಲವುಳ್ಳ ಕಮಲಸರೋವರಗಳು! ಆ ಸರೋವರದ ಸಾನಾಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಿವಿಗಿಂಪಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಪಕ್ಷಿಮಿಥುನಗಳು! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಭ್ರಮರಯುಂಕಾರಗಳು! ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಭರಣಗಳು! ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಅನುಲೇಪನದ್ರವ್ಯಗಳು! ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರಗಳಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳು! ಯಥೇಷ್ಟವಾದ ಆಹಾರಸಾಮಗ್ರಿಗಳು! ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಶಯನಾಸನಗಳು! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ, ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತರಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಕಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು! ಮನೆಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೂ ಜಯಘೋಷದಿಂದ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು! ಹೀಗೆ ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯಸಮೃದ್ಧವಾದ ಆ ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಭರಿಯು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡಗೂಡಿ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು. ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾವೃತವಾದ ಸಮಸ್ತಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಂಥಾತನೂಕೂಡ ಸಾರ್ವಭೌಮಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೂ ದುರ್ಲಭಗಳಾದ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ತನ್ನ ಕುಮಾರಿಯರ ಅರಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಇದರಮುಂದೆ ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭೋಗವೂ ಅತ್ಯಲ್ಪವೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಶ್ಚರ್ಯಭರಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು ಹೀಗೆ ಸೌಭರಿಯು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ತುಷ್ಟವನ್ನು ಸುರಿದಷ್ಟೂ ಅಗ್ನಿಯು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಉಯುವಂತೆ, ಎಷ್ಟೆರಿಷ್ಟುವಿಧದಿಂದ ಭೋಗಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸೌಭರಿಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಭೋಗದಾಸೆಯೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಹೀಗೆ ಬಹುಕಾಲವು ಕಳೆದಮೇಲೆ, ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಒಂದಾನೊಂದುದಿನದಲ್ಲಿ ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಹಿಂದೆ ತಾನು ಯಮುನಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗಂಡುಹೆಣ್ಣು ಮೀನುಗಳೆರಡೂ ಸೇರಿಹುದನ್ನು ನೋಡಿ, ತನಗೆ ಬುದ್ಧಿಚಾಂಚಲ್ಯವುಂಟಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು “ಆಹಾ! ಏನಿದು! ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯೇನು? ನಾನು ಈಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯವೇನು? ಅಯ್ಯೋ! ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಾನು ಸ್ವಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ಆತ್ಮನಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡೆನಲ್ಲ! ನಾನು ಕೇವಲಬುದ್ಧಿಹೀನನು! ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ಸ್ಯದಂಪತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಿಯಚಾಪಲ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ವಿಷಯಸುಖಕ್ಕಾಸೆಪಟ್ಟು, ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬರುತ್ತಿದ್ದೆನೇ? ನಾನು ವಿವೇಕಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನು ಕುಟುಂಬಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡಬಾರದು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಅವರ ಸಂಗಡ ಸೇರಬಾರದು ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಕಡೆಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ತಡೆದಿಡಬೇಕು. ವಿವಿಕ್ತವಾದ ರಹಸ್ಸುಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದ್ವೇ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಇತರಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಂಗವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಒಂದುವೇಳೆ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಸಾಧುಗಳೊಡನೆಯೂ, ಚಿತೇಂದ್ರಿಯರಾದ ತಪಸ್ವಿಗಳೊಡನೆಯೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೊಡನೆಯೂ ಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ! ಮೊದಲು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ನಾನು ಒಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕೂಸೆಗೆ ನನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ, ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ಸ್ಯದಂಪತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿ

ತು ಇದರಿಂದ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಗೊಳಪಟ್ಟು, ಐವತ್ತುಮಂದಿ ಹೆಂಡತಿಯರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು ಅವರಲ್ಲಿ ಐವತ್ತುಸಾವಿರಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಮೋಹಾಕುಲಿತವಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಿಥುನಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತವಾಗಿರುವುದು ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವುದು! ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದೆನು? ಈಗ ಎಷ್ಟು ಪರಿತಪಿಸಿದರೇನು? ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷುವಾದವನು ಮೊದಲು ಸಂಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು ಹೀಗೆ ಸಾಭರಿಯು ಕೆಲವುಕಾಲದವರೆಗೆ ಗೃಹಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಪತಿವ್ರತೆಯರಾದ ಅವನ ಭಾರ್ಯೆಯರೂ ಅವನನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಭರಿಯು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿಪು ದೇಹವನ್ನು ದುಡಿಸುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ಆಹವನೀಯಾದ್ಯುಗ್ಮಿಗಳೊಡನೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದಂತೆ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ ದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿದನು ಅವನ ಪತ್ನಿಯರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಅನುಗ್ರಹಬಲದಿಂದಲೂ, ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನಬಲದಿಂದಲೂ, ಕರ್ಮಶೇಷವನ್ನು ಕಳೆದು ನಂದಿಹೋದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಪತಿಯೊಡನೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು ಇದು ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

{

 ಮಾಂಧಾತ್ಯವಂಶಾನುಕ್ರಮವು.
 ಶ್ರೀಶಂಕು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರರ ವೃತ್ತಾಂತವು

}

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಮಾಂಧಾತ್ಯನಿಗೆ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾದ ರಷ್ಣು? ಅವರಲ್ಲಿ ಅಂಬರೀಷನೆಂಬವನನ್ನು ಅವನ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಯುವನಾಶ್ವನೇ ಪುತ್ರಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೂ, ತಾತನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಯುವನಾಶ್ವನೆಂದೇ ಕರೆಯ

ಲ್ಪಟ್ಟನು ಈ ಯುವನಾಶ್ವನಿಗೆ ಹರಿತನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆದರೆ
 ಅಂಬರೀಷ, ಯುವನಾಶ್ವ, ಹರಿತರೆಂಬ ಈ ಮೂವರೂ ಮಾಂಧಾತ್ಯವಿನ
 ಪ್ರವರಕ್ಕೇ ಸೇರಿದವರು. ಪುರುಕುತ್ಸನು ನಾಗಕನ್ನಿ ಕೆಯಾದ ನರ್ಮದೆಯೆಂ
 ಬವಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಈ ನರ್ಮದೆಯು ಪತಿಪ್ರೇಮವನ್ನು
 ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಸಹೋದರನಾದ ಸರ್ಪರಾಜನ ಕೋರಿಕೆಯಮೇ
 ಲೆ ಅವನನ್ನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋದಳು ವಿಷ್ಣು ಶಕ್ತಿ ಸಪಂ
 ನ್ನ ನಾಗಿದ್ದ ಆ ಪುರುಕುತ್ಸನು, ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಾಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಾಧೆಯನ್ನು
 ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ದುರ್ಜಯರಾದ ಕೆಲವು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಕೊಂದನು ಇದ
 ರಿಂದ ನಾಗರು ಇವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ, ಇವನಿಗೆ ಎಂತಹ ವಿಷಸರ್ಪಗಳಿಂದ
 ಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈಗಲೂ
 ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದವರಿಗೂ, ಹೇಳಿದವರಿಗೂ, ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ
 ಸರ್ಪಭಯವಿರದು ಆ ಪುರುಕುತ್ಸನಿಂದ ತ್ರಸದಸ್ಯವೂ, ತ್ರಸದ್ಧಸ್ಯ
 ವಿನಿಂದ ಅನರಣ್ಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಹರ್ಯಶ್ವನೂ, ಅತನಿಂದ ತ್ರ್ಯರು
 ಣನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಆ ತ್ರ್ಯರುಣನಿಂದ ತ್ರಿಬಂಧುರನೂ, ಅವನಿಂದ ಸ
 ತ್ಯವ್ರತನೂ, ಸತ್ಯವ್ರತನಿಂದ ತ್ರಿಶಂಕುವೂ ಜನಿಸಿದರು ಈ ತ್ರಿಶಂಕುವೇ
 ತನ್ನ ಕುಲಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನ ಶಾಪದಿಂದ ಚಂಡಾಲತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ,
 ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ತಪಃಪ್ರಭಾದಿಂದ ಮನುಷ್ಯಶರೀರದೊಡನೆಯೇ ಸ್ವರ್ಗ
 ಕ್ಕೆ ಹೊರಟು, ಈಗಲೂ ನಕ್ಷತ್ರರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವನು ಈ
 ತ್ರಿಶಂಕುವನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆರಿಸಿದಾಗ, ಚಂಡಾಲನಾಗಿದ್ದ
 ಅತನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರವೇಶವು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ದೇವತೆಗಳು ಅವನ
 ನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ನೂಕಿದರು ಆಗ ತ್ರಿಶಂಕುವು ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತ
 “ ತ್ರಾಹಿ! ತ್ರಾಹಿ!” ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟನು.
 ಆಗ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಅವನಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ತನ್ನ ತಪೋಮಹಿಮೆ
 ಯಿಂದ ಅವನಿಗಾಗಿಯೇ ಬೇರೊಂದು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ
 ತ್ರಿಶಂಕುವನ್ನೇ ಇಂದ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅವನನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಿಳಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ
 ಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು ಈ ತ್ರಿಶಂಕುವಿನ ಮಗನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ

ನು. ಈತನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೇ ವಸಿಷ್ಠವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೆ ವಿವಾದವುಂಟಾಗಿ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪಕ್ಷಿರೂಪದಿಂದ ಅನೇಕಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ಹೋರಾಡಿದರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿ ಇಂದ್ರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಯಾಗದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನೆವದಿಂದ ಅವನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಬಾಧೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು ವಸಿಷ್ಠನು ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಪಕ್ಷಿಜನ್ಮವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನೂ ಅದೇರೀತಿಯಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ಪ್ರತಿಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪಕ್ಷಿರೂಪದಿಂದಲೇ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕೇಳಿಬಲ್ಲವು ಇದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ದುಃಖಿತನಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ನಾರದನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ವರುಣದೇವನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕು, ತನಗೆ ವೀರನಾದ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆ ಪುತ್ರನನ್ನೇ ನರಪತುಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆ ವರುಣನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಾಗಿ ಹರಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ವರುಣನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಆದರಿಂದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ರೋಹಿತನೆಂಬ ಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ತಿಶುವು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ವರುಣನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಿನಗೆ ಪುತ್ರನು ಹಟ್ಟಿದನಲ್ಲವೆ? ಹಿಂದೆ ನೀನು ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದಂತೆ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಪಶುವಾಗಿ ಮಾಡಿ, ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸು,” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಲಾರದೆ ವರುಣನನ್ನು ಕುರಿತು, ‘ಓ ದೇವಾ! ಹತ್ತುದಿನಗಳು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ತಿಶುವು ಯಾಗಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಆ ಹತ್ತುದಿನಗಳು ಕಳೆದಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ನಡೆಸುವೆನು.” ಎಂದನು. ವರುಣನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು.

ತಿಸ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ, ಹತ್ತುದಿನಗಳಾದಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು, ಯಜ್ಞವನ್ನು ತೊಡಗುವಂತೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು, “ಸ್ವಾಮಿ! ಈ ಬಲಸಿಗೆ ಹಲ್ಲುಹುಟ್ಟಿದಹೊರತು ಇವನು ಯಾಗಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ” ಎಂದನು. ವರುಣನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಆ ತಿರುಸಿಗೆ ಹಲ್ಲುಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಬಂದು ತಿರುಗಿ ರಾಜನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜನು, “ಓ ದೇವಾ! ಇವನಿಗೆ ಈಗ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವವರೆಗೆ ಇವನು ಯಾಗಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ. ಈ ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುವೆನು” ಎಂದನು ವರುಣನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಕೆಲವುಕಾಲವಾದಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು “ರಾಜಾ! ನಿನ್ನ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಹಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದು ಹೋದುವಷ್ಟೆ? ಈಗ ಲಾಠಿಯಿಂದ ಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ?” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜನು, “ಸ್ವಾಮಿ! ಅಂಗಹೀನನಾದ ಈ ಬಾಲನು ಹೇಗೆತಾನೆ ಯಾಗ ಯೋಗ್ಯನಾಗುವನು? ಅವನಿಗೆ ಹೊಸಹಲ್ಲುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಸತ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸುವೆನು.” ಎಂದನು ವರುಣನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಆ ಬಾಲನಿಗೆ ಹೊಸಹಲ್ಲುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಬಂದು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನನ್ನು ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನು. ಆಗಲೂ ರಾಜನು, ತನ್ನ ಮಗನು ಯುದ್ಧಯೋಗ್ಯನಾದಹೊರತು ಯಾಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲವೆಂದನು. ಓ! ಪರೀಕ್ಷಿತ್ರಾಣ! ಹೀಗೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನಲ್ಲಿರುವ ಮೋಹದಿಂದ, ಬೇರಬೇರೆ ನೆವಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಕಾಲವನ್ನು ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ವರುಣನೂ ಬೇಸರಗೊಳ್ಳದೆ ಅವನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರೋಷಿತನಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯು, ತನ್ನನ್ನು ಯಾಗಪಠವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡದೆ ಬಿಡಲಾರನೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ತೀವ್ರದಂತೆ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಇದರಿಂದ ವರುಣನಿಗೆ ಮಹತ್ಪ್ರಾಣ ಅಕ್ಕೋ

ಶವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕೋಪದಿಂದ ವರುಣನು, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮಹೋದರವೆಂಬ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧಿಸತೊಡಗಿದನು. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಬಹಳವಾಗಿ ಊದಿಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದನು ತಂದೆಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಈ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ರೋಹಿತನು, ಅವನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಇವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, “ ಓ ರಾಜಕುಮಾರಾ ! ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ ಹೋದರೂ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೀಗಿಸಲಾರೆ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಸುಳ್ಳಾಡಿದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಈ ರೋಗವುಂಟಾಗಿರುವುದು ಈಗ ನೀನು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಂದರೆ, ಅದರ ಫಲದಿಂದ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ರೋಗವು ನಿವೃತ್ತವಾಗುವುದು. ಅದುಹೊರತು ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ಹೀಗೆಯೇ ಭೂಸಂಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡು.” ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿದನು. ರೋಹಿತನು ಇಂದ್ರನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಕೆಲವು ಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಅನೇಕಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಬಂದನು ಅದರೇನು? ಒಂದೊಂದುವರ್ಷವೂ ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆತುರದಿಂದ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣದಕಡೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಇಂದ್ರನು ವೃದ್ಧಬ್ರಾಹ್ಮಣವೇಷದಿಂದ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಹೀಗೆ ಐದುವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುವು ಐದಾವರ್ಷಯೂ ಇಂದ್ರನ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ರೋಹಿತನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರದೆ, ಹಿಂತಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಆರನೆಯ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ರೋಹಿತನು, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಭೃಗುವಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರನನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಶಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸಿ, ತನಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರನನ್ನು ಯಜ್ಞಪಶುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದರಂತೆಯೇ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ವರುಣಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ

ಪುರುಷಮೇಧವೆಂಬ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿ ರೋಗವಿಮುಕ್ತನಾದನು ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನೇ ಹೋತೃವಾಗಿಯೂ, ಜಮದಗ್ನಿಯೇ ಅಧ್ವರ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಆಯಾಸ್ಯನು ಸಾಮಗಾನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಉದ್ಗಾತೃವಾಗಿಯೂ, ವಸಿಷ್ಠನೇ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು, ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು ಹೀಗೆ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡೆಸಿದ ಈ ಯಾಗದಿಂದ, ಇಂದ್ರನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸಂತೋಷಿಸಿ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವ್ಯರಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಓ! ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪಶುವಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಬಾಲಕನಿಗೆ ಶುನಶ್ಶೇಫನೆಂದು ಹೆಸರು ಈ ಮುನಿಕುಮಾರನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು! ನಿನಗೆ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವೆನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಈ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಮತ್ತು ಅವನ ಭಾರ್ಯೆಯ ಸತ್ಯಕ್ಕೂ, ಧೈರ್ಯಕ್ಕೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದನು ಈ ಜ್ಞಾನಬಲದಿಂದ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಜಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಜಲವನ್ನು ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಯುವನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಆಕಾಶವನ್ನು ತಾಮಸಾಹಂಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮಹತ್ತತ್ವದಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಮಹತ್ತತ್ವವೆಂಬ ಪ್ರಧಾನವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಐಕ್ಯಹೊಂದಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಜೀವಕಲೆಯೆಂಬ ವಿಧೈಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಸಮಸ್ತಕರ್ಮಬಂಧಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿ, ನಾಮರೂಪಗಳಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು ಇದು ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆◆◆ ಸಗರ ವೃತ್ತಾಂತವು ◆◆◆—

ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ಈ ರೋಹಿತನ ಮಗನು ಹರಿತನು. ಅವನ ಮಗನು ಚಂಪನು. ಈತನು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಚಂಪಾಪುರಿಯೆಂಬ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು ಈ ಚಂಪನಿಗೆ ಸುದೇವನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನ ಮಗನು ವಿಜಯನು. ವಿಜಯನಿಗೆ ಭೇರುಕನೆಂಬ ಪುತ್ರ

ನಾದನು. ಅವನ ಮಗನು ವೃಕನು ವೃಕನ ಮಗನು ಬಾಹುಕನು ಈ ಬಾಹುಕನು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾಗಿ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯೊಡನೆ ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿಹೋದನು. ಇವನು ವಯಸ್ಸು ಕಳೆದು ವೃಕ್ಷನಾಗಿ ಮೃತನಾದಮೇಲೆ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಅನನೊಡನೆ ಸಹಗಮನಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಳು ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಔರ್ದ್ವನೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯು ಅವಳು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಸಹಗಮನಮಾಡದಂತೆ ತಡೆದನು ಇವಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವಳ ಸವತಿಯರು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಚ್ಚು ನಂಬ ಅವಳಿಗೆ ಅನ್ನದಲ್ಲ ವಿಷವನ್ನು ಕಲೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವಳು ಔರ್ದ್ವಮಹರ್ಷಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿಕೊಂಡಳು ಅವಳಿಗೆ ತಿಶುವು ಜನಿಸಿದಾಗ ಆ ತಿಶುವಿನೊಡನೆ ವಿಷವೂ ಹುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿತು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ವಿಷದೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದಲೇ ಆ ತಿಶುವಿಗೆ “ಸಗರ”ನೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು ಇವನ ಹೆಸರು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದು ಇವನು ದೊಡ್ಡ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡನು ಇವನ ಮಕ್ಕಳೇ ನೆಲವನ್ನು ತೋಡಿ ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಲೇ ಸಮುದ್ರಗಳಿಗೆ “ಸಾಗರ”ಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಸಗರಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ತಾಳಜಂಘರಂದೂ, ಶಕರಂದೂ, ಯವನರಂದೂ, ಬರ್ಬರರಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕೆಲವು ದುಷ್ಟರನ್ನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅವರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಔರ್ದ್ವಮಹರ್ಷಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ, ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ವಿರೂಪಮಾಡಿ ಓಡಿಸಿದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಂದನಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಜುಟ್ಟನ್ನು ಬೋಳಿಸಿ, ಗಡ್ಡಮೀಸೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿದನು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಅರ್ಧತಲೆಯನ್ನು ಬೋಳಿಸಿದನು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಮೇಲಿನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಉಟ್ಟಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಕೆಲವರ ಉಟ್ಟಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಉತ್ತರೀಯಮಾತ್ರವನ್ನೇ ಉಳಿಸಿದನು. ಈ ಸಗರನು ಔರ್ದ್ವಮಹರ್ಷಿಯ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ. ಸ

ರ್ವದೇವತಾತ್ಮಕನಾಗಿಯೂ, ಸಕಲ ವೇದಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ
 ತ್ರೀಹರಿಯನ್ನೂ ರಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಶತಾಶ್ವಮೇಧಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊ
 ಡಗಿ, ತೊಂಭತ್ತೊಂಭತ್ತು ಯಾಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮುಗಿಸಿದನು.
 ನೂರನೆಯ ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಪದವಿಗೆ
 ಮೋಸಬರುವುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ, ಅವನ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ಕದ್ದುಯ್ದು,
 ರಸಾತಲದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಪಿಲಮಹಾಮುನಿಯ ಹಿಂದೆ ಬಚ್ಚಿ
 ಟ್ಪು ಹೊರಟುಹೋದನು ಸಗರನಿಗೆ ಸುಮತಿಯೆಂದೂ, ಕೇತಿಸಿಯೆಂದೂ
 ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸುಮತಿಗೆ ಅರುವತ್ತುಸಾವಿರ
 ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಸಗರನು ತನ್ನ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕಾ
 ಗಿ ಈ ಅರುವತ್ತುಸಾವಿರಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಬಲಗರ್ವಿ
 ತರಾದ ಆ ಕುಮಾರರೆಲ್ಲರೂ, ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಕುದುರೆ
 ಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಾಣದೆ, ನೆಲವನ್ನು
 ತೋಡಿ ರಸಾತಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳೆ
 ಳ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಬರುವಾಗ, ಈಶಾನ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ತಪಸ್ಸು
 ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಯನ್ನೂ, ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಂ
 ದೆಯ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನೂ ಕಂಡರು. ಆಗ ಅವರ ಮಹೋತ್ಸಾಹವನ್ನು
 ಕೇಳಬೇಕೆ! ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯಮೇಲೆಯೇ ಸಂದೇಹವು
 ಹುಟ್ಟಿತು ಈ ಸಂದೇಹದಿಂದ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು “ಇದೋ !
 ಇವನೇ ನಮ್ಮ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕದ್ದವನು ! ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನ
 ಮ್ಮ ಭಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇವನು ಈ ವಿವಿಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅನಿಶುಕೊಂ
 ಡಿರುವನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಹೇಗೋ ತಿಳಿದು, ಏ
 ನೂ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ ಕಪಟವೇಷದಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮಹಾ
 ತಪಸ್ವಿಯಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವನು ಈ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿರಿ ! ಕೊಲ್ಲಿರಿ!”
 ಎಂದು ಅತ್ಯಾಕ್ರೋಶದಿಂದಾಭಟಿಸಿ ಕೂಗುತ್ತ, ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗಿ
 ಅವನಮೇಲೆ ಬಿಳುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬಂದರು ಈ ಗದ್ದಲವನ್ನು
 ಕೇಳಿ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಪಿಲಮುನಿಯು, ಥಟ್ಟನೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಿ

ದನು. ಹೀಗೆ ಸಗರಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಇಂದ್ರನ ಮೋಸವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಕಪಿಲಮಹಾಮುನಿಯವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಟ್ಟು, ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಹೋದುದರಿಂದ, ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬಿದೊಡನೆ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಶರೀರದೊಳಗಣ ಅಗ್ನಿಯಿಂದಲೇ ಉರಿದು ಭಸ್ಮೀ ಭೂತರಾದರು. ಈ ಸಗರಪುತ್ರರು ಕಪಿಲನ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಭಸ್ಮೀ ಭೂತರಾದುದಾಗಿ ಕೆಲವರು ಹೇಳುವುದುಂಟು ಇದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ, ಕೇವಲಸತ್ವಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಲೋಕವನ್ನು ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವತರಿಸಿರುವ ಕಪಿಲರೂಪಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ, ಕೋಪರೂಪವಾದ ತಮೋಗುಣವು ಹುಟ್ಟುವುದೆಂದರೇನು? ನೆಲದಲ್ಲೆರತಕ್ಕ ಧೂಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಂಟುವುದುಂಟೆ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿರುವುದೇ ಆಕಾಶದ ಗುಣವಲ್ಲವೆ? ಮತ್ತು ಯಾವನ ಮುಖದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಮಹಾನಾವೆಯು. ಮುಮುಕ್ಷುಗಳನ್ನು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಮಹಾಸಮುದ್ರದಿಂದ ದಾಟಿಸುತ್ತಿರುವುದೋ, ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಾದ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ, ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಭಾವವು ಹುಟ್ಟುವುದೆಂದರೇನು? ಆದುದರಿಂದ ಕಪಿಲನು ಆ ಸಗರಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸಿದನೆಂಬ ಮಾತು ಸುಳ್ಳು! ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಸಗರನಿಗೆ ಕೇಶಿನಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಂಜಸನೆಂಬ ಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಅಂಶುಮಂತನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಆ ಅಸಮಂಜಸನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ, ಮಹಾಯೋಗಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಬಹುಕಾಲವರೆಗೆ ಯೋಗನಿಷ್ಠನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು ಕೊನೆಗೆ ಸಹವಾಸದೋಷದಿಂದ ಯೋಗಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಈ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ನಡೆಸಿದ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಸ್ಮೃತಿಯುಂಟಾಯಿತು ಇದರಿಂದ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತನಗೆ ಸಂಗದೋಷವು ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದುದ್ದೇಶಿಸಿ, ತಾನು ಸಹವಾಸಯೋಗ್ಯನಲ್ಲವೆಂದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನ ಜ್ಞಾತಿಗಳಿಗೂ, ಇತರಜನಗಳಿಗೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು ಬೀದಿ

ಯಲ್ಲಿ ಅಡುತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸರಯೂನದಿಯಲ್ಲಿ ನೂಕುತಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ತಂದೆಯಾದ ಸಗರನು, ಅವನಲ್ಲಿ ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಅವನನ್ನು ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವು ಕೈಗೂಡದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಸಮಂಜಸನು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತ, ಹಿಂದೆ ತಾನು ಸರಯೂನದಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಹಾಕಿದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಯೋಗಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬದುಕಿಸಿ, ಅವರವರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಪುರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಆಯೋಧ್ಯಾವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಬಹುಕಾಲದಮೇಲೆ ಬದುಕಿಬಂದ ಬಾಲರನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು ಸಗರನೂಕೂಡ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಅಸಮಂಜಸನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತಿದ್ದನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಅಸಮಂಜಸನ ಮಗನಾದ ಅಶುಮಂತನು, ತನ್ನ ಅಜ್ಜನಾದ ಸಗರನ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟು, ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಂದಿರು ಹೋದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು, ಪಾತಾಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯು ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನೂ, ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನೂ, ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಯನ್ನೂ ಕಂಡನು. ಆ ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಯು ಭಗವದಂಶಭೂತನೆಂಬುದನ್ನು ಇವನು ಕೇಳಿಬಲ್ಲವನಾದುದರಿಂದ, ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮುಂದೆ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು “ಓ ದೇವಾ! ಅನೇಕಯೋಗೀಶ್ವರರು ಸಮಾಧಿ ಮೊದಲಾದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಲಾರರು! ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಮ್ಮಂತಹ ಮೂಢಜನರು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವು ? ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನಿನ್ನಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೇ ನಿನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ಕಾಣಲಾರರು. ಇನ್ನು ಇತರರ ಪಾಡೇನು? ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತವಾಗಿ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರವಾದ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷ್ಠ.

ಯಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಭವಿಸತಕ್ಕ ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವೇ ಹೊರತು, ನಿಜವಾದ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರವು ಹೀಗೆ ಅನಂತಮ ಹಿಮೆಗುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅನಂದಾತ್ಮಕವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನಿಧಿಯಾಗಿ, ಮಾಯಾ ಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ, ಸನಕಾದಿಗಳಿಗೂ ಅಗೋಚರನಾದ ಸಿನ್ನನ್ನು ಮೂಢನಾದ ನಾನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಭಾವಿಸಬಲ್ಲೆನು? ಅದುದರಿಂದ ಸಿನ್ನ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಸಮರ್ಥನಾದ ನಾನು, ಇದೋ ಈ ನಮಸ್ಕಾರಮಾತ್ರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವೆನು ಮಾಯಾಗುಣಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ, ನಾಮರೂಪಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಚೇತನಾಚೇತನಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ತಾಳಿ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ದ್ಧರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪುರಾಣಪುರುಷನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕಾಮ, ಲೋಭ, ಅಸಹನ, ಮುಂತಾದ ಚಿತ್ತವಿಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, ಮನೆಮಂದಿಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಪ್ರಭಾವವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ಓ! ದೇವಾ! ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ಸಿನ್ನ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಈಗ ನನಗೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯು ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥಕರ್ಮಗಳೂ ನೀಗಿದುವು ದೇಹಾತ್ಮ ಭ್ರಮರೂಪವಾದ ಮೋಹವೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು ದೃಢವಾದ ಮೋಹ ಪಾಶವೂ ಛಿನ್ನವಾಯಿತು ಈಗ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು” ಎಂದನು ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಂಶುಮಂತನನ್ನು ಕಪಿಲಾಚಾರ್ಯನು ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಸಿನೋಡಿ, “ಓ ವತ್ಸಾ! ನಿನ್ನ ಪಿತಾಮಹನ ಯಾಗದ ಕುದುರೆಯೇ ಇದು! ಇದನ್ನು ನೀನು ಸಿನ್ನೊಡನೆ ಕರದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು ಸಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಹೋದರರೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವರು ಇವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಹೊಂದಿಸ

ಬೇಕಾದರೆ, ಆಕಾಶಗಂಗೆಯನ್ನು ತಂದು, ಆ ಗಂಗೆಗೋದಕದಿಂದ. ಈ ಬೂದಿಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಸಬೇಕಾದುದೊಂದುಹೊರತು ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದನು ಅಂಶುಮಂತನು ಈ ಕಪಿಲಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ತಂದು ತನ್ನ ತಾತನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು ಸಗರನ ಯಾಗವು ಪೂರ್ತಿಹೊಂದಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಸಗರನು, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಂಶುಮಂತನ ವಶದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ದೇಹದಲ್ಲಿ ಯೂ, ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ಔರ್ವಮಹರ್ಷಿಯು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನು. ಇದು ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—

{ ಗಂಗಾವತರಣವೃತ್ತಾಂತವು ಕಲ್ಯಾಣವಾಹಿಣಿ
ಮುಟ್ಟಾಂಗಚರಿತ್ರವು. }

ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಕಪಿಲಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅಂಶುಮಂತನು ಆಕಾಶಗಂಗೆಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಅವನು ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲಾಧೀನನಾದನು. ಅವನ ಮಗನಾದ ದಿಲೀಪನೂ ತಾನು ಬದುಕಿರುವವರೆಗೂ ಅದೇ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿತ್ತು, ಕೊನೆಗೆ ಅವನೂ, ವಿಫಲಪ್ರಯತ್ನನಾಗಿಯೇ ಸತ್ತನು. ಆಮೇಲೆ ಇವನ ಮಗನಾದ ಭಗೀರಥನೆಂಬವನು, ಹೇಗಾದರೂ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಬೇಕೆಂದು, ತನ್ನ ತಂದೆತಾತಂದಿರಿಗಿಂತಲೂ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಇವನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ “ಓ ಭಗೀರಥಾ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸು. ನಡೆಸಿಕೊಡುವೆನು” ಎಂದಳು ಭಗೀರಥನು ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಜಕುಮಾರಾ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ನಾನು ಭೂಮಿಗಾಗಲಿ, ಪಾತಾಳಕ್ಕಾಗಲಿ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಆಕಾಶದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿಳುವಾಗ ನನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ತಡೆಯಬಲ್ಲವರಾರು? ಈ ಭೂಮಿಯೇನೋ ತಡೆಯಲಾರದು.

ಬೇರೆ ಯಾರೂ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ! ಆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾಪಿಗಳೆಷ್ಟೋ ಮಂದಿಯುಂಟು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವರು ಅವರು ನನಗೆ ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡ ಪಾಪವನ್ನು ನಾನು ಯಾವವಿಧದಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ! ಈ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ನೀನು ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮೊದಲಾಯೋಚಿಸಬೇಕು” ಎಂದಳು. ಆದಕ್ಯಾ ಭಗೀರಥನು, “ಆಮ್ಮಾ! ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲಪಾಪಿಗಳುಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೂ ಎಷ್ಟೋಮಂದಿಯುಂಟಲ್ಲವೆ? ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಚಿತ್ತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಷ್ಟೋಮಂದಿಯಿರುವರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಲೋಕವನ್ನೇ ಪಾವನಮಾಡುವರು. ಅವರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವರಲ್ಲವೆ? ಪಾಪಿಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಪಾಪವು, ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ ಸ್ವರ್ತದಿಂದ ಕಳೆದುಹೋಗುವುದು, ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಾತ್ಮಕನಾದುದರಿಂದ, ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಲ್ಲಿದ್ದು, ಆ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸುವನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲುವಾರಂದು ಕೇಳಿದೆ ಯಲ್ಲವೆ? ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನೂಲೆಗಳಂತೆ, ಯಾವನು ಈ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನೋ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೊದಲಾಗಿ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಾಯವರೆಗಿನ ಸಮಸ್ತಶರೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವನು ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವನೋ, ರುದ್ರಶರೀರಕನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಿನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ಧರಿಸಬಲ್ಲನು” ಎಂದನು. ಆದಕ್ಯಾಗಂಗಿಯು “ವತ್ಸಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀನು ಆ ಪರಮಶಿವನನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ನನ್ನ ಪ್ರವಾಹವೇಗವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡು!” ಎಂದಳು. ಇದರಮೇಲೆ ಭಗೀರಥನು ರುದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ರುದ್ರನೂ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಮೊದಲೇ

ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಭಗೀರಥನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಅಡ್ಡಮಾತಾಡದೆ, ವಿಷ್ಣುಪಾದೋದ್ಭವೆಯಾದುದರಿಂದ ಪರಮಪಾವನೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ಅಮೇಲೆ ಭಗೀರಥನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಗಂಗೆಯು, ಆಕಾಶದಿಂದಿಳಿದು, ತಿವನ ಜಟಾಜೂಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಭಗೀರಥನು, ಆ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದುದ್ದೇಶಿಸಿ, ತನ್ನ ರಥವನ್ನೇರಿ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಹೊರಟನು. ಗಂಗೆಯೂ ಆ ರಥದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿಹೋಗುತ್ತ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕದೇಶಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಪಾವನಮಾಡುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ದಗ್ಧರಾದ ಸಗರಕುಮಾರರ ಭಸ್ಮರಾಶಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರವಾಹಜಲದಿಂದ ತೊಳೆದಳು. ರಾಜಾ! ಅತಿಕ್ರೂರವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪದಿಂದ ದಗ್ಧರಾದ ಸಗರಪುತ್ರರು ರೂಕೂಡ ಗಂಗಾಜಲಸಂಬಂಧದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದಿಹರು. ಹೀಗೆ ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾದ ತಮ್ಮ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ಸಗರಪುತ್ರರು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಾಗ, ದೃಢನಿಯಮದಿಂದ ಗಂಗಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ಸಂಸಾರತಾರಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾದತೀರ್ಥವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಈ ಪ್ರಭಾವವಿರುವುದೇನೂ ಅತಿಶಯವಲ್ಲ. ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳು, ರಾಗಾದಿದೋಷಗಳನ್ನು ನೀಗಿ, ದುರ್ನಿವಾರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಇನ್ನು ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದತೀರ್ಥಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಸದ್ಗತಿಯುಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ಚರ್ಯವೇನುಂಟು?

ಓ ರಾಜಾ! ಇನ್ನು ಭಗೀರಥನ ಮುಂದಿನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಆ ಭಗೀರಥನಿಗೆ ಶುಕ್ರನೆಂಬ ಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಶುಕ್ರನಿಂದ ನಾಭಾವರನೂ, ಅವನಿಂದ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪನೂ, ಅವನಿಂದ ಅಮಿತಾಯುವೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಅಮಿತಾಯುವಿನ ಮಗನು ಚಿತ್ತುಪರ್ಣನು. ಈತನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನಳಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಮಿತ್ರನಾಗಿ, ಅವನಿಂದ ಅಶ್ವವಿ

ದೈಯನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಲೈದ್ದ ಅಕ್ಷಪೃದಯವನ್ನು
 ಪದೇಶಿಸಿದನು ಈ ಋತುಪರ್ಣನಿಗೆ ಸರ್ವಕಾಮನೆಂಬ ಮಗನಾದನು.
 ಆತನ ಮಗನು ಸುದಾಸನು. ಸುದಾಸನ ಮಗನು ಮಿತ್ರಸಹನು ಇವ
 ನು ಮದಯಂತಿಯೆಂಬವಳನ್ನು ವರಿಸಿದನು. ಈ ಮಿತ್ರಸಹನನ್ನೇ ಕಲ್ಮಾ
 ಷಪಾದನೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಈತನು ಒಮ್ಮೆ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿಯ
 ಶಾಪದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನಾದನು ಇವನಿಗೆ ಔರಸಸಂತಾನವೂ. ಇಲ್ಲದೆಹೋ
 ಯಿತು” ಎಂದನು. ಆಗ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು,
 “ಓ ಮಹರ್ಷೀ! ಈ ಮಿತ್ರಸಹನು ಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿ
 ಯಾದುದೇಕೆ? ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದರೆ, ವಿವರಿಸಿ
 ಹೇಳಬೇಕು” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕನು “ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಆ
 ಮಿತ್ರಸಹನು, ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ಒಬ್ಬಾ
 ನೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಈ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಸಹೋದರ
 ನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ಅಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು.
 ಹೀಗೆ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುಹೋದ ರಾಕ್ಷಸನು, ತನ್ನ ಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದ ರಾ
 ಜನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ವೇಷಧಾರಿ
 ಯಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಿಗೆಯವನಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ
 ನು ಒಮ್ಮೆ ಕುಲಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನು ರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನಾ
 ಛಿಯಾಗಿ ಬಂದಾಗ, ಇವನು ಮನುಷ್ಯಮಾಂಸವನ್ನು ಪಕ್ಷಮಾಡಿ ಅವನ
 ಎಲೆಗೆ ಬಡಿಸಿದನು. ಎಲೆಗೆ ಬಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ವಸಿಷ್ಠನು, ಆದರ ದುರ್ಗಂ
 ಧದಿಂದ, ಆದು ಅಭಿಕ್ಷ್ಯವಾದ ನರಮಾಂಸವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಕೋಪ
 ದಿಂದ ಹಿಂದುಮುಂದುಯೋಚಿಸದೆ, ಮುಂದೆ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು “ದು
 ರಾತ್ಮಾ! ನನ್ನ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ನರಮಾಂಸವನ್ನಿ ಕ್ಕಿಸುವೆಯಾ? ನೀನು
 ರಾಕ್ಷಸಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದು!” ಎಂದು ರವಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ಕೋನೆಗೆ ಆದು
 ರಾಕ್ಷಸನ ಕೃತ್ಯವೇಹೊರತು ರಾಜನ ತಪ್ಪಲ್ಲವೆಂದು ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ತಿಳಿದು
 ಬಂದುದರಿಂದ, ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷದವರೆಗೆಮಾತ್ರ
 ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಆದರಮೇಲೆ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸಜನ್ಮವು

ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಆದರೇನು? ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ತನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜನಿಗೆ, ವಸಿಷ್ಠನಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಕ್ರೋಶವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಗುರುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಕೈಗೆ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದನು ಆ ಶಾಪಜಲವನ್ನು ವಸಿಷ್ಠನಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮದಯಂತಿಯು ಧಟ್ಟನೆ ಬಂದು, ಪತಿಯು ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು “ನಾಥಾ! ನಮಗೆ ಪರಮಪೂಜ್ಯರಾದ ಗುರುಗಳಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ! ಈ ಶಾಪಜಲವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಚಲ್ಲಿಬಿಡು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು ಅತಿ ತೀವ್ರವಾದ ಆ ಶಾಪಜಲವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ರಾಜನು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದನು. ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಕು, ವಿದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನೇಕಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಜಲವನ್ನು ಯಾವಕಡೆಗೆ ಚಲ್ಲಿದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯವುಂಟಾಗುವುದೆಂಬ ರಂಕೆಯಿಂದ ರಾಜನು ಆ ಶಾಪಜಲವನ್ನು ತನ್ನ ಪಾದಗಳಮೇಲೆಯೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಆದರ ನೇಗದಿಂದ ಅವನ ಪಾದಗಳು ಸುಟ್ಟು, ಇದ್ದಲ್ಲಿನಂತೆ ಕಪ್ಪಾದುವು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಕಲ್ಮಾಷರಾದನೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು ಇವನು ಅಕ್ಷಣವೇ ವಸಿಷ್ಠ ಶಾಪದಂತೆ ರಾಕ್ಷಸರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಕಾಡುಕಾಡಾಗಿ ತಿರುಗಿ, ಮೃಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಆ ರಾಜನು ರಾಕ್ಷಸರೂಪದಿಂದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದಾನೊಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವನವಾಸಿಗಳಾದ ಇಬ್ಬರು ಮುನಿದಂಪತಿಗಳು, ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಸಂಭೋಗಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ಷುಧಾರ್ತನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆ ಮುನಿದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯು ಭಯದಿಂದ ಬೆಜ್ಜರಬಿದ್ದು, ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಳು “ಎಲೈ! ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸನಲ್ಲ! ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶಶ್ರೇಷ್ಠನು! ಮಹಾತ್ಮಳಾದ ಮದಯಂತಿಯ ಪತಿ ಇಯು! ವೀರಾಗ್ರೇಸರನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಧರೂವಾದ ಈ

ಪಾಪಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ಪುತ್ರಾರ್ಥನಿಯಾಗಿ ನಾನು ಪತಿಸಿಂವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಪತಿಭಿಕ್ಷೆ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡಬೇಕು! ಈತನಾದರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು! ಇನ್ನೂ ಈತನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ರತಿಸುಖದಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿಲ್ಲ! ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ನೀನು ಭಕ್ಷಿಸಬಹುದೆ? ಇದು ಮಹಾಪಾತಕವಲ್ಲವೆ? ಇದಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯ ದೇಹವೇ ಜೀವನಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕೈಕೊಡಿಸತಕ್ಕುದು. ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಿಂದ, ಅವನ ಶರೀರವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಆ ಜೀವನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಲಭಿಸಬಹುದಾದ ಇಹಪರಲೋಕಗಳ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ಕೆಡಿಸಿದಂತಾಗುವುದು ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯವಧವನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಾಪಹೇತುವೆಂದು ಹೇಳುವರು ಇದರಮೇಲೆ ಈತನು ಶುದ್ಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ತೀಲದಿಂದಲೂ, ಗುಣದಿಂದಲೂ ಮೇಲೆನಿಸಿದವನು ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತಗುಣಾಕರನಾದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರತಕ್ಕವನು ರಾಜರ್ಷಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು, ಇಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬಹುದೆ ಓ ರಾಜಾ! ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಧರ್ಮಗಳಿಲ್ಲ! ನೀನು ವಿಪನ್ನರಾದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡತಕ್ಕವನು ತಂದೆಯು ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಯೆತ್ತುವಂತೆ, ಕಾಪಾಡತಕ್ಕ ಪ್ರಭುವಾದ ನೀನೇ ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಧರ್ಮವೆ? ಸಾಧುಪ್ರಿಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು, ಪರಮ ಸಾಧುವಾಗಿಯೂ, ಪಾಪರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಕಲ್ಪಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೆಂದರೇನು? ಗೋಹತ್ಯೆಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯೂ ಸಮಾನವಾದ ಕ್ರೂರ ಪಾತಕವೆನಿಸುವುದು ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು! ನನ್ನ ಹಸಿವಿನ ಆತುರಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಗಾದರೂ ಇವನನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಮೊದಲು ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಬೇಕಾದರೆ ಇವನನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸು! ನಾನು ಇವನನ್ನೆಗಲಿ ಬದುಕಿರಲಾರೆನು” ಎಂದು

ದೈನ್ಯದಿಂದ ವೊರೆಯಿಡುತ್ತ, ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇಳದೆ ಸೌದಾಸನು, ದೈವಚೋದಿತನಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಹುಲಿಯು ಹಸುವನ್ನು ನುಂಗುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಕ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಗೋಳಿಡುತ್ತ, ಸಹಿಸಲಾರದ ದುಃಖದಿಂದ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟಳಾಗಿ ಸೌದಾಸನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ದುರಾತ್ಮಾ ! ನಾನು ಅಷ್ಟುವಿಧದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೂ ಕೇಳದೆ, ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು, ಕಾಮಾರ್ತನಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹಿಡಿದು ಭಕ್ಷಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ಶಾಪಾರ್ಹನು ! ನೀನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಸಂಗಮಿಸಿದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದು !” ಎಂದು ಶಪಿಸಿ, ತಾನೂ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಸಹಗಮನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಿಸಾಡಿದ ತನ್ನ ಪತಿಯ ದೇಹದ ಅಸ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು, ಅದನ್ನು ಚಿತೆಯ ಮೇಲೆ ಲೇರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ತಾನೂ ಅದರಮೇಲೆ ಮಲಗಿ, ಪತಿ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದಳು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸೌದಾಸನು ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷಗಳಾದಮೇಲೆ ಶಾಪವಿಮುಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪುರವನ್ನು ಸೇರಿದನು ಒಮ್ಮೆ ಕಾಮಾತುರದಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಮದಯಂತಿಯೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಮಹಾಬುದ್ಧಿಮತಿಯಾದ ಆಕೆಯು, ಅವನಿಗೆ ಮುನಿ ಪತ್ನಿಯ ಶಾಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದಳು. ಅದು ಮೊದಲು ಸೌದಾಸನು ಮರಣಭಯದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಬಿಟ್ಟನು ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಔರಸಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಸೌದಾಸನು ತನಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ತನ್ನ ವಂಶವು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಂತು ಹೋಗದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ತನ್ನ ಕುಲಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು ಅವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಮೇಲೆ ವಸಿಷ್ಠನು ಮದಯಂತಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭೋತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು ಗರ್ಭವು ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿ ಏಳುಸಂವತ್ಸರಗಳಾದರೂ ಪ್ರಸವವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮದಯಂತಿಯು, ಕೋಪದಿಂದ ಒಂದುಕಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳಲು,

ಒಡನೆಯೇ ಪುತ್ರಜನನವಾಯಿತು ಅಶ್ವ (ಶಿಲಾ) ಘಾತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಅಶ್ವಕನಂದೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಅಶ್ವಕನ ಮಗನು ನಾರೀಕವಚನೆಂದೂ, ಮೂಲಕನೆಂದೂ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು ಹಿಂದೆ ಪರಶುರಾಮನು ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಹುಡುಕಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಬಂದನು. ಆಗ ಅಶ್ವಕನ ಅಂತಃಪುರದ ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರು, ಆ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿ ಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪರಶುರಾಮನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಳೆದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾದುದರಿಂದಲೇ ನಾರೀಕವಚನೆಂದೂ, ಆಗಿನ ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶವು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಅವನೇ ಮೂಲವಾದುದರಿಂದ ಮೂಲಕನೆಂದೂ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದನು ಮೂಲಕನಿಗೆ ದಶರಥನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆ ದಶರಥನಿಂದ ಐಲಬಿಲನೂ, ಅವನಿಂದ ಪಿಶ್ವಸಹನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಪಿಶ್ವಸಹನಿಗೆ ಖಟ್ಟಾಂಗನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಈತನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಮ್ಮೆ ದೇವತೆಗಳ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದರು ಆಗ ಖಟ್ಟಾಂಗನು ತನ್ನ ಆಯುಃಪರಿಮಾಣವೆಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕಾ ದೇವತೆಗಳು “ಇನ್ನೆರಡುಗಳಿಗೆಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ನಿನ್ನ ಆಯುಃಕಾಲ”ವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಖಟ್ಟಾಂಗನು, ತನ್ನ ಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ವೈರಾಗ್ಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸುವನು “ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಕುಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳು ಪ್ರಿಯವಲ್ಲ! ನನಗೆ ಕುಲದೈವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಲಿ, ನನ್ನ ರಾಜ್ಯಭೋಗಗಳಾಗಲಿ, ನನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಲಿ, ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವಾಗಲಿ, ಆ ಭಗವಂತನಿಗಿಂತಲೂ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೇಮಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದಿಲ್ಲ ಉತ್ತಮ

ಶ್ಲೋಕನಾದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾದ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿ ನನಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ದೇವತೆಗಳು ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಭಗವತ್ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ನನಗೆ, ಆ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ. ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನವು ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ. ಅವರೂ ಇಂದ್ರಿಯವಶರಾಗಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನೇ ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಸ್ತುವೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ವಿಷಯಸುಖವನ್ನೇ ಪರವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುವರು. ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇತರಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯರ ಪಾಡೇನು? ಆ ದೇವತೆಗಳು ಕೊಡತಕ್ಕ ವರಗಳಾಗಲಿ, ಸ್ವರ್ಗಾಲೋಕಗಳಾಗಲಿ ನಾವು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳೇ ಹೊರತು, ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲ. ಆಮೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಆಸೆಯಿಲ್ಲ. ಅದುಹಿಂದೆ ನಾನು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ — ಏರ್ಪಟ್ಟವುಗಳಾಗಿಯೂ, ಗಂಧರ್ವನಗರದಂತೆ ಕ್ಷಣಕಾಲವಿದ್ದು ಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಕೃತಿಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತೊರೆದು, ವಿಶ್ವಾತ್ಮನಾದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮರೆಹುಗುವೆನು. ಈಗ ಉಳಿದಿರತಕ್ಕ ನನ್ನ ಅಲ್ಪಕಾಲದ ಆಯುಶ್ಚೇಷದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದೃಢಧ್ಯಾನದಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಸೌದಾಸನು ದೃಢಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು, ದೇಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನರೂಪವಾದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆತ್ಮಾನುಸಂಧಾನದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿ, ಪಾಪರಾಹಿತ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ನಿಜವಾದ ದೈವಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವನನ್ನು, ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೂ! ದುರೂಹವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುವರೋ, ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ವಾಸುದೇವ

ನಲ್ಲಿ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದನು. ಇದು ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—●—◆—ರಾಮಾವತಾರಚರಿತ್ರವು.—◆—●—

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಈ ಖಟ್ಟಾಂಗನಿಗೆ ದೀರ್ಘಬಾಹುವೆಂಬ ಮಗನೂ ಪನು. ಈ ದೀರ್ಘಬಾಹುವಿನ ಮಗನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ರಘುಮಹಾರಾಜನು. ರಘುವಿನ ಮಗನು ಅಜಮಹಾರಾಜನು. ಈ ಅಜನ ಮಗನೇ ಪರಮಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ವಶರಥಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ವೇದಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು, ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಮೇಲೆ, ತನ್ನ ಬೇರೆಬೇರೆ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳಿಂದ ದಶರಥನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ, ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತ, ಶತ್ರುಘ್ನರೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ತತ್ಪದಾರ್ಥಗಳಾದ ವಾಲ್ಮೀಕ್ಯಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳನೇಕರು ಒಹಳ ವಿಪುಲವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ನೀನೂ ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಆ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಯಾವನು ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡಿಗೆಹೋಗಿ, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶವನ್ನೂ ಸಹಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಕೋಮಲಗಳಾದತನ್ನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಸುಗ್ರೀವಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಬ್ಬರೂ ಯಾವನನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಸಾಂತ್ವನಾಕೃತಿಗಳಿಂದ ಆಗಾಗ ಅವನ ಮಾರ್ಗಯಾಸವನ್ನು ನೀಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ, ಯಾವನು ರಾವಣನ ತಂಗಿಯಾದ ಶೂರ್ಪಣಖೆಯನ್ನು ವಿರೂಪಮಾಡಿ, ಅದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾದ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪಹರಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗಲು, ಆ ಸೀತಾವಿರಹದುಃಖದಿಂದ ಕೋಪೋದ್ದೀಪಿತನಾಗಿ, ರಾವಣನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟು, ದಾರಿಗಡ್ಡಲಾಗಿದ್ದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಭ್ರೂಭಂಗಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹೆದರಿಸಿ, ಆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ರಾವಣಾದಿರಾಕ್ಷಸರೆಂಬ ಮಹಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ದಾವಾಗ್ನಿಯಂತಿದ್ದನೋ, ಆ ಶ್ರೀರಾಮನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ” ಎಂದು ಶುಕಮು

1625. ಸೀತಾಸ್ವಯಂವರವು.

ಹಾಮುನಿಯು ರಾಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ದ್ರಾಜನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ದಶರಥಪುತ್ರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಹಾಮುನಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ, ಅವನ ಯಾಗ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಸಹಾಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸದೆಯೇ, ಸುಬಾಹುಮಾರೀಚರೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಜನಕರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸೀತಾಸ್ವಯಂವರಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕವೀರಾಗ್ರೇಸರರು ಬಂದು ನಿರೆದಿದ್ದರು. ಆಗ ಮುನ್ನೂರುಮಂದಿ ಮಹಾಬಲಾಧ್ಯೈರಿಂದ ಸಾಗಿಸಿ ತರಲ್ಪಟ್ಟ, ಕರೋರವಾದ ರುದ್ರಧನುಸ್ಸನ್ನು, ಸುಲಭವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದೆತ್ತಿ ನಾಣೇರಿಸುವಾಗ, ಆನೆಯು ಕಬ್ಬಿನ ಜಲೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುವಂತೆ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಮುರಿದು, ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಶೀಲದಲ್ಲಿಯೂ, ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ರೂಪಸಂಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಸೀತೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರಾಜಕುಮಾರಿಯೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ! ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಕ್ಷಸ್ಥಲನಿವಾಸಿನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಜನಕರಾಜನ ಆರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತಾರೂಪದಿಂದಿದ್ದು, ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನೇ ಕೈಹಿಡಿದಳೆಂದು ತಿಳಿ! ಈ ಸ್ವಯಂವರವಾದಮೇಲೆ ರಾಮನು ಸೀತಾಸಹಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಬರುವಾಗ, ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಬಂದ ಪರಶುರಾಮನು, ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನಿಡಿರಿಸಿದನು ಆಗ ರಾಮನು ಪರಶುರಾಮನ ಗರ್ವವನ್ನು ಮುರಿದು ಜಯಶೀಲನಾಗಿ ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು, ಸೀತಾಸಮೇತನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಮೇಲೆ ದಶರಥನು, ರಾಜ್ಯಾರ್ಹನಾದ ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಕಲಸನ್ನಾಹಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ, ದಶರಥನು ಹಿಂದೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾ

ದ ಕೈಕೇಯಿಗೆ ಎರಡು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದ್ದು. ದರಿಂದ, ಆಕೆಯು ರಾಮನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಪ್ರಯತ್ನವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ರಾಮನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಭರತನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ದಶರಥನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದಳು ದಶರಥನಿಗೆ ಇದು ಸರ್ವಥಾ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ದಶರಥನು ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ರಾಮನು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡನೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟನು ಆಗ ರಾಮನು ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಗೆೋಹಾಗೆ, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನೂ, ಇಷ್ಟಬಂಧುಗಳನ್ನೂ, ಮಿತ್ರರನ್ನೂ, ಆರಮನೆಯನ್ನೂ, ಹೆತ್ತ ತಾಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು ಅಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ತಂಗಿಯಾದ ಶೂರ್ಪಣಖೆಯೆಂಬ ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸಿಯೊಬ್ಬಳು, ಇವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಮಿಸಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲು, ಅವಳನ್ನು ವಿರೂಪಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಬಂಧುಗಳಾದ ಖರ, ದೂಷಣ, ತ್ರಿಶಿರಸ್ಸುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದು ರಾಮನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿದರು. ರಾಮನು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮುಹೂರ್ತಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶೂರ್ಪಣಖೆಯು ತನಗುಂಟಾದ ಅವಮಾನವನ್ನೂ, ಖರದೂಷಣಾದಿಗಳ ವಧವನ್ನೂ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನಣ್ಣನಾದ ರಾವಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ರಾವಣನು ಅವಳಮೂಲಕವಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಸೌಂದರ್ಯಾತಿಶಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಮಮೋಹಿತನಾಗಿ, ಆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡುತರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಆದರೆ, ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ಮಾರೀಚನ ಸಹಾಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಲು, ಮಾರೀಚನು ಮಾರಯಾಮೃಗರೂಪದಿಂದ ಸೀತಾರಾಮರನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿ, ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಬಹುದೂ

ರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಕೊನೆಗೆ ರಾಮನು ಅದು ರಾಕ್ಷಸಮಾಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ರುದ್ರನು ದಕ್ಷನನ್ನು ಹೇಗೆಗೋಹಾಗೆ ಆ ಮೃಗವನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಣದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು ರಾಮನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರುವುದರೊಳಗಾಗಿ, ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಾವಣನು ಸನ್ಯಾಸಿವೇಷದಿಂದ ಬಂದು, ತೋಳನಂತೆ ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತ, ಏಕಾಕಿನಿಯಾಗಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟನು. ಅಮೇಲೆ ರಾಮನು ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಹಿತನಾಗಿ ಆ ವನದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ನಿತ್ಯಾನಂದಮಯನಾದ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನು, ಪತ್ನೀವಿಯೋಗದಿಂದ ಕೃಪಣನಂತೆ ದುಃಖಿಸುವುದೆಂದರೇನು? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲನಟನಗಳು! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಮೋಹವುಳ್ಳವರ ಗತಿಯೇ ಹೀಗೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೀಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅಮೇಲೆ ರಾಮನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಬರುವಾಗ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಠಗತಪ್ರಾಣನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಜಟಾಯುವೆಂಬ ಗೃಧ್ರರಾಜನನ್ನು ಕಂಡನು. ಆ ಜಟಾಯುವು ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ರಾವಣನಿಂದ ಹತನಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ತನಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ ಗೃಧ್ರಪಕ್ಷಿಗೆ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೊರಟು, ಕಬಂಧನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಸುಗ್ರೀವಾದಿವಾನರರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ವಾಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು, ವಾನರರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಅಮೇಲೆ ಅಂಜನೇಯಾದಿ ವಾನರರಮೂಲಕವಾಗಿ ಸೀತೆಯಿರುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ವಾನರಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಲಂಕೆಗೆ ಹೊರಟು, ಸಮುದ್ರತೀರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಮೂರುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಮುದ್ರರಾಜನನ್ನು ಪಾಸನೆಮಾಡಿದರೂ, ಅವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ದಾರಿಕೊಡದಿರಲು, ಆಗ ರಾಮನು ಕೋಪಾಗಿ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಕೆದರುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಆಸಮುದ್ರವನ್ನು ತೋಷಿಸಿಬಿಡುವಂತೆ, ದುರದುರನೆ ನೋ

ಡಿದನು? ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿನ ಜಲಜಂತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿಹೋದುವು ಒಡನೆಯೇ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಭಯದಿಂದ ಪುರುಷಾಕೃತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ, ಸಮಸ್ತ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಬಂದು, ರಾಮನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು “ಓ ರಾಮಾ! ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿಯಾದೆನು ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನಾವು ನಿರ್ವಿಕಾರನಾಗಿಯೂ, ಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ಅದಿಪುರುಷನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವು? ಈಗ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವವು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಿತು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವುಂಟಾಯಿತು. ನಿನಗೆ ವಶವಾದ ಸತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದಲೇ, ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ದೇವಗಣಗಳೂ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತರಾದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೂ, ಲಯಕರ್ತರಾದ ರುದ್ರಾದಿಗಳೂ ಜನಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನೂ, ನೀನೇ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೆಂಬುದನ್ನೂ ಈಗ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು! ದೇವಾ! ಇನ್ನು ನೀನು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸು! ನನ್ನ ಜಲಕ್ಕೆ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅದರಮೇಲೆ ನೀನು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸು! ಅದೇ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿ ರಾವಣನನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸು! ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವನಾಗು! ನನ್ನ ಜಲವು ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಲಾರದು ನೀನು ಇದರಮೇಲೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸೇತುವನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗೆ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡಕಾರ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಈ ಸೇತುಬಂಧದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯೂ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವವೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲಿ! ದಿಗ್ವಿಜಯಿಗಳಾದ ರಾಜರಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲಿ!”

ಎಂದನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮನು ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಂದ ವಾನರರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿತಂದ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಂದಲೂ, ಗಿಡುಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಮುದ್ರದಮೇಲೆ ಸೇತುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು ಸುಗ್ರೀವ, ನಳ, ನೀಲ,

ಹನುಮಂತನೇ ಮೊದಲಾದ ವಾನರವೀರರೊಡನೆ ಆ ಸೇತುವಿನ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ವಿಭೀಷಣನು ತೋರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೊದಲೇ ಹನುಮಂತನ ವಾಲಾಘ್ನಿಯಿಂದ ಅರ್ಧಗ್ರವಾದ ಲಂಕೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ವಾನರಸೈನ್ಯವು, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಾನು ತಾನೆಂದು ಮುಂದೆಬಿದ್ದು ಲಂಕೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ವಿಹಾರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ, ಸಭಾಂಗಣಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಸಾದದ ಮುಂಭಾಗಗಳನ್ನೂ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ, ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಇಡಿದು ಕೆಡಹುತ್ತಬಂದುವು ಅಲ್ಲಿನ ರಾಜಧ್ವಜಗಳನ್ನು ಮುರಿದು, ಸುವರ್ಣಕಲಶಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಚತುಷ್ಟುಧಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುತ್ತ ಬಂದುವು. ಈ ವಾನರಸೈನ್ಯದ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಲಂಕಾನಗರವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ, ಕಾಡಾನೆಯು ಕಲಗಿಸಿದ ನದಿಯಂತೆ ವ್ಯಾಕಾಲಿತವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ರಾವಣನು, ಅವರನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಸಿಂಹುಂಭ, ಕುಂಭ, ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷ, ದುರ್ಮುಖ, ದೇವಾಂತಕ, ನರಾಂತಕ, ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು, ಪ್ರಹಸ್ತ, ಕುಂಭಕರ್ಣನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸವೀರರನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ, ಅನೇಕಸೈನ್ಯಸಹಾಯದೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು ಈ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ, ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಕತ್ತಿ, ಶೂಲ, ಪ್ರಾಸ, ತೋಮರ, ಭಿಂಡಿವಾಲ, ಪಟ್ಟಸ, ಮೊದಲಾದ ನಾನಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ವಾನರಸೈನ್ಯವನ್ನಿ ದಿರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವೇಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀರಾಮನೂ ಕೂಡ ಇತ್ತಲಿಂದ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆಯೂ, ಸುಗ್ರೀವ, ನಲ, ನೀಲ, ಗಂಧಮಾದನ, ಅಂಗದ, ಋಕ್ಷ, ಪನಸ, ಅಂಜನೇಯರೇ ಮೊದಲಾದ ವಾನರವೀರರೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ ದೈತ್ಯರನ್ನಿ ದಿರಿಸಿ ಯುದ್ಧವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು ಅಂಗದನೇ ಮೊದಲಾದ ಕಪಿಸೈನ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ರಾವಣನ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯಗಳೊಡನೆ ಕೈಕಲೆತು, ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ, ಪರ್ವತಗಳಿಂದಲೂ, ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ಗದೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಂಡಕಂಡ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಬಂದರು. ಉಭಯಪಕ್ಷದವರಿಗೂ ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಕ್ಷೀಣಿ

ಸುತ್ತಬಂದಿತು ಕೊನೆಗೆ ರಾವಣನು ತಾನಾಗಿಯೇ! ಪಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ಬಂ
 ದು ರಾಮನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿ ನಿಂತನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾದ
 ಮಾತಲಿಯು, ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವ್ಯರಥವನ್ನು ರಾಮನಿಗಾಗಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿ
 ಸಿದನು ರಾಮನು ಅತ್ಯಂತಕಾಂತಿವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಆ ರಥವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತು
 ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆಗ ರಾವಣನು, ಆದನ್ನು ನೋ
 ಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಅವನಮೇಲೆ ತೀಕ್ಷ್ಣಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು
 ರಾಮನು ಆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಥದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಡುಮಾಡಿ ರಾ
 ವಣನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಎಲೆ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮಾ! ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
 ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕದ್ದೋಡಹೋಗು
 ವ ನಾಯಿಯಂತೆ, ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನೀನು, ನಾವಿಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೇಷ
 ಧಾರಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ನನ್ನ ಭಾ
 ಯೆಯನ್ನು ಕದ್ದೋಡಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಕೇವಲಲಜ್ಜಾಸ್ವದನಾದ ಈ ಕಾರ್ಯ
 ವನ್ನು ನಡೆಸಿಯೂ ನೀನು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಸಂತಿರುವೆಯ
 ಲ್ಲಾ? ಎಲೆ ನೀಚಾ! ನಿನ್ನ ದುಷ್ಟವೃತ್ತಕ್ಕೆ ಈಗಲೇ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸು
 ವನು ನೋಡು! ನಿನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಮೃತ್ಯುವೆಂದು ತಿಳಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ,
 ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣವನ್ನು ಸಂಧಾನಮಾಡಿ, ರಾವಣನ ಎದೆಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು
 ಹೊಡೆದನು ಅದು ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ನಿರಂಕುಶವಾದ ವೇಗದಿಂದ ಬಂ
 ದು ಅವನ ಎದೆಯನ್ನು ಬೇಧಿಸಿತು ಅಕ್ಷಣವೇ ರಾವಣನು ಹತ್ತುಮೂ
 ಗುಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತ, ಕ್ಷೀಣಪುಣ್ಯನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಸೇದಮೇ
 ಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ, ವಿಮಾನದಿಂದ ಕೆಳಗೆಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು ಇದ
 ನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಂಡೋದರಿ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲರೂ ಓಡಬಂದು
 ರಾಮಬಾಣದಿಂದ ಹತರಾಗಿ ಬಿದ್ದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳ ದೇಹವನ್ನಾಲುಂ
 ಗಿಸಿ, ಎದೆಯನ್ನು ಬಡದುಕೂಳ್ಳುತ್ತ ದೈನ್ಯದಿಂದ ರೋದಿಸುವರು.
 “ಅಯ್ಯೋ! ನಾವು ಕೆಟ್ಟವು! ನಾಥಾ! ನೀನಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಲಂಕಾಪುರಿಯೇ
 ಶೂನ್ಯಾರಣ್ಯದಂತೆ ಕಾಂತಿಹೀನವಾಯಿತು! ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲವೂ
 ಶತ್ರುಗಳ ಪಾಲಾಯಿತು. ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನು ಲಂಕಾನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ದಿಕ್ಕಾ

ರು ? ಓ ನಾಥಾ! ನೀನು ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿ ಆ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ! ಈ ಆಕೃತ್ಯದಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಈ ದುಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಅದರಿಂದಲೇ ಲಂಕಾ ಪುರಿಯೂ ನಮ್ಮಂತೆ ಅನಾಥೆಯಾಯಿತು ರಾಕ್ಷಸಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ದೇಹವು ಹದ್ದುಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾಯಿತು ನಿನ್ನ ಆತ್ಮವು ನರಕಾನುಭವಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ಅಯ್ಯೋ! ನಾವೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು?” ಎಂದು ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ವಿಭೀಷಣನು ರಾಮನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ರಾವಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮನು, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕರೆತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅಶೋಕವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿಯೋಗದುಃಖದಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಂಧಿಕುಂದಿ ಕೃತವಾದ ಮೈಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ, ಒಂದಾನೊಂದು ತಿಂಶುಪಾವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಂಡನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಮುಖಪದ್ಮವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವುಂಟೆ ? ರಾಮನು ದುಃಖಿತೆಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕರತಂವನು ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನೂ ಮಾಡದನು. ಕಲ್ಪಾಂತದವರೆಗೆ ಬದುಕಿರುವಂತೆ ಆ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ವರವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ ಪಚ್ಚವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಆ ವಿಭೀಷಣನನ್ನೂ, ಸುಗ್ರೀವಾಂಜನೇಯಾದಿಕಪಿಪೀಠರನ್ನೂ ತನ್ನೊಡನೆ ಆ ಪುಷ್ಪಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿವನು ಅವನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಲೋಕಸಾಲಕರೂ, ಅನೇಕರಾಜಾಧಿರಾಜರೂ ಕೈಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಆತನ ಅದ್ಭುತಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಾಮನು ಅವರ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಭರತನು ಆ ರಾಮನ ಪ್ರತ್ಯಾಗಮನವನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ

ಜಟಾವಲ್ಕಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಗೋಮೂತ್ರಸಹಿತವಾದ ಯವಾನ್ನವನ್ನೇ ಭುಜಿಸುತ್ತ, ದರ್ಭೆಗಳಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದನು ಹೀಗೆ ಭರತನು ತನ್ನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತ, ದೃಢವಾದ ತಾಪಸವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ದೇಹಶೋಷಣಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಮನಿಗೆ ಬಹಳವಾದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವುಂಟಾಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಮನು ಹಿಂತಿರುಗಿಬರುತ್ತಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತವು ಭರತನಿಗೂ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಆಗ! ಭರತನು ಪರಮಾನಂದ ಭರಿತನಾಗಿ, ಆ ರಾಮನ ಪಾದುಕೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಸಮಸ್ತ ಪುರಜನಗಳೊಡನೆಯೂ, ಮಂತ್ರಿಪುರೋಹಿತರೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ, ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳೊಡನೆ ರಾಮನನ್ನಿಡಿರುಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಬಂದರು ಹೀಗೆ ಭರತನು ಮಹಾವೈಭವದಿಂದ ನಂದಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಾಗ, ಕೆಲವರು ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ರಥಗಳಮೇಲೆಯೂ, ಕೆಲವರು ಉತ್ತಮಾಶ್ವಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಕುಳಿತು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಅನೇಕ ವಿರೂಪಾಕ್ಷರು. ಸುವರ್ಣಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ವಿವಿಧಾಯುಧಗಳೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾರಸ್ತ್ರೀಯರು; ತಾಂಬೂಲಾದಿಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟರು. ಪುರಜನರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ಛತ್ರಚಾಮರಾದಿಗಳೊಡನೆ ಇಡಿರುಗೊಂಡುಬಂದರು ಹೀಗೆ ಭರತನು ಸಕಲಸನ್ನಾಹದೊಡನೆ ಹೊರಟು, ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಅನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ಕರಗಿದಂತಾಯಿತು ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ! ಅನಂದಬಾಷ್ಪವು ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು ಮುಂದೆ ಬಂದು ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ರಾಮನಮುಂದಿಟ್ಟು, ಆತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದನು ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಭರತನನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದಾಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ತುಳುಕಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಸಹೋದರಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಅಯೋಧ್ಯಾವಾಸಿಗಳು ಪ್ರಣಾಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನಗೆ ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿದ ಕೈಕಾಣಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡನು. ತನಗೆ

ನಮಸ್ಕಾರಯೋಗ್ಯರಾದ ಕುಲವೃದ್ಧರನ್ನು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಗ ಕೋಸಲದೇಶವಾಸಿಗಳಾದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನಗಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಿಯಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಹಾರಿಸುತ್ತ, ಮೈವರತು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಮನು ಅವರೆಲ್ಲರೊಡನೆ ಅಯೋಧ್ಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಭರತನು ಅವನ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಧರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಸುಗ್ರೀವವಿಭೀಷಣರಿಬ್ಬರೂ ರಾಮನ ಉಭಯಪಾಶ್ಚರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಜನೇಯನು ಶ್ವೇತಫಲತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಶತ್ರುಘ್ನನು ರಾಮನ ಬಿಲ್ಲುಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಸೀತೆಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕರಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆಯೇ, ಅಂಗದನು ರಾಮನ ಖಡ್ಗವನ್ನೂ, ಜಾಂಬವಂತನು ಸುವರ್ಣಫಲಕವನ್ನೂ (ಗುರಾಣಿ) ಹಿಡಿದು ರಾಮನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಮಸ್ತಜನರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಪುಷ್ಪಕದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಬರುವಾಗ, ಆ ವಿಮಾನದ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು, ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲು, ಶುಕ್ರಾದಿಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ಉದಿಸಿಬಂದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ರಾಮನು ಮಹಾವೈಭವದೊಡನೆ ಭರತನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಕೈಕೇಯಿ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಸವತಿತಾಯಿಯರಿಗೂ, ತನ್ನ ಹೆತ್ತತಾಯಿಯಾದ ಕೌಸಲ್ಯೆಗೂ, ವಸಿಷ್ಠ ಓಮಹಾತ್ಮರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ಮಿತ್ರರನ್ನೂ, ಕುಲೀನರಾದ ಇತರಬಂಧುಗಳನ್ನೂ, ಅನುಚರರನ್ನೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಆದರಿಸಿದನು ಅವರ ಸತ್ಕಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆಯೇ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರೂ, ಅವರವರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ತಾವೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ರಾಜಭವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಕೌಸಲ್ಯೆ ಮೊದಲಾದ ದುಶರಥಪ

ತ್ತಿಯರೆಲ್ಲರೂ, ಬಹುಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಂದ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಹೋಗಿದ್ದ ಪ್ರಾಣವು ಹಿಂತಿರುಗಿಬಂದಂತೆ ಸಂತೋಷಗೊಂಡವರಾಗಿ, ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಲಿಂಗಿಸಿ, ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಧಾರೆ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಮೇಲೆ ವಸಿಷ್ಠನು ಕುಲವೃದ್ಧರೊಡನೆ ಸೇರಿ, ರಾಮನ ಜಟೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಸಿ, ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದಲೂ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ರಾಮನಿಗೆ ತೀರ್ಥಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಹೀಗೆಯೇ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನರೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕೃತರಾದರು.

ಭರತನು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅನೇಕವಿಧದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಮೇಲೆ ರಾಮನು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಈ ರಾಮರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಮನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಮನನ್ನೇ ತಂದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಅದು ತ್ರೇತಾಯುಗವಾಗಿದ್ದರೂಕೂಡ, ಕೃತಯುಗದಂತೆಯೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ನಾಲ್ಕುಪಾದಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಮನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ, ನದೀನದಗಳೂ, ಪರ್ವತಗಳೂ, ಅರಣ್ಯಗಳೂ, ರಮ್ಯಕಾದಿ ವರ್ಷಗಳೂ, ಸಿಂಹಳಾದಿ ದ್ವೀಪಗಳೂ, ಸಮುದ್ರಗಳೂ, ಆಗಾಗ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕೋರಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ರಾಮರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳಾಗಲಿ, ಮುಪ್ಪು, ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ಕಷ್ಟಗಳಾಗಲಿ, ದುಃಖವಾಗಲಿ, ಭಯವಾಗಲಿ, ಯಾವುದೊಂದೂ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಅಕಾಲಮರಣವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ರಾಜರ್ಷಿಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸುತ್ತ, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಆಯಾಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸೀತಾ

ದೇವಿಯೊಕೂಡ, ವಿನಯದಿಂದಲೂ, ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ, ಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದಲೂ, ಸುಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೂ, ಭಯಭಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ರಾಮನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಇದು ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

}

 ರಾಮನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದು
 ಲಸತುಕರ ವೃತ್ತಾಂತವು.

{

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಕೇಳು ! ಹೀಗೆ ರಾಮನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ, ವಸಿಷ್ಠಾದಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅನೇಕಯಾಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಸರ್ವದೇವಮಯನಾದ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಆರಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು ಹೀಗೆ ಅನೇಕಯಾಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದಮೇಲೆ, ಆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಹೋತೃವಾಗಿದ್ದವನಿಗೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಅಧ್ವರೈವಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಉದ್ಗಾತೃವಿಗೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಅಚಾರ್ಯನಿಗೆ ಈ ನಾಲ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಭೂಭಾಗವನ್ನೂ ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ಸತ್ಪಾತ್ರದಾನವೇ ಫಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಯಾವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ, ರಾಜಯೋಗ್ಯಗಳಾದ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳೆರಡನ್ನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ದಾಗಿ ಮಿಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸೀತಾವೇವಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿ, ಮೂಂಗಲ್ಯವೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ದಾಗಿ ಮಿಗಿಸಿಕೊಂಡಳು ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಮನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಕ್ತಿಗೂ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೂ, ಔದಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಕರಗಿ, ಅವನು ತಮಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಭೂಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನಿಗೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾ “ರಾಮಾ ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಪುರುಷನೇ ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ! ಅವಾಪ್ತ ಸಮಸ್ತಕಾಮನಾದ ನಿನಗೆ ಈ ರಾಜ್ಯಕೋಶಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದಿರುವು

ದೇನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ! ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೊಡತಕ್ಕ ನೀನು, ಈ ಭೂದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೇನೂ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ! ಆದರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ನಾವೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು? ಇವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾಗಿಯೂ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾಯೋಗಿಗಳಿಂದಲೂ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಆಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಾಮನು ಹತ್ತುಸಾವಿರವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸೀತಾಸಮೇತನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಮೇಲೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ರಾಮನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಭಾರವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಗುಪ್ತವೇಷದಿಂದ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುತ್ತಿಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದಾನೊಂದುಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಗಂಡಹೆಂಡಿರಿಗೆ ಜಗಳವು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಪುರುಷನು, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಪರಪುರುಷನಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ದರಿಂದ, ಅವಳನ್ನು ವ್ಯಭಿಚಾರಣಿಯೆಂದು ಸಂದೇಹಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ನೆರೆಹೊರೆಯ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ “ಆಯ್ಯೋ! ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ರಾಮನೇ ರಾವಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೀತೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪುಗ್ರಹಿಸಲಿಲ್ಲವೆ? ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ನೀನು ಧರ್ಮಸ್ಥನೆ” ಎಂದು ವಾಟಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪುರುಷನು “ಕೇವಲಕಾಮುಕನಾದ ರಾಮನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ ಹೋದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ನಾನೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆ? ನಾನೇನೂ ಅವನಂತೆ ಸ್ತ್ರೀವಶ್ಯನಲ್ಲ!” ಎಂದು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ರಾಮನು ದುಃಖಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದ

ಸೀತೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಘೋರ ರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಸೀತೆಯು, ದೈವವಶದಿಂದ ಕಾಡು ಮೃಗಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾಗದೆ ಬದುಕಿದ್ದಳು ಕೊನೆಗೆ ಭಾಗ್ಯವಶದಿಂದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಮಹರ್ಷಿಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಅವನಿಂದ ಸತ್ಕೃತಳಾಗಿ, ಅವನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಪ್ರಸವಕಾಲವು ಬಂದೊಡನೆ ಅವಳಿಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದಳು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಲವಕುಶರೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಇವರಿಗೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯೇ ಜಾತಕರ್ಮಾದಿಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೂ, ಅಂಗದಚಂದ್ರಕೇತುಗಳೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು ಭರತನಿಗೆ ದಕ್ಷ ಪುಷ್ಕಲರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಶತ್ರುಘ್ನನಿಗೆ ಸುಬಾಹು ಶ್ರುತಸೇನರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಕುಮಾರರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಸಮಸ್ತ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ರಾಮನು. ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಭರತನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು, ಅನೇಕಕೋಟಿಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಅವರ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ತಂದು ರಾಮನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಹಾಗೆಯೇ ಶತ್ರುಘ್ನನೂ ಮತ್ತೊಂದು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟು, ಮಧುವನದಲ್ಲಿ ಮಧುವೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ಮಗನಾದ ಲವಣಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಮಧು ರಾಪುರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು ಅತ್ತಲಾಗಿ ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಕುಮಾರರನ್ನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಪತಿವಿರಹವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ, ಆ ರಾಮನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಭೂವಿವರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು, ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಾಮನ ಕಿವಿಗೂ ಮುಟ್ಟಿತು. ರಾಮನು ಎಷ್ಟೇ ಧೀರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಸೀತೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಆಗಾಗ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಯಾರಿಗಾದರೇನು ? ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವೆಂಬುದು ಎಂದಿದ್ದರೂ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರದು ! ಭಗವದಂಶಭೂತನಾದ ರಾಮನ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಇತರಗ್ರಾಮ್ಯಜನರ ಪಾಡೇನು ? ಸೀತಾವಿಯೋಗವಾದ ಮೇಲೆ ರಾಮನು, ಬೇರೆ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸದೆ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲಿ

ಯೇ ಇದ್ದು, * ಹದಿಮೂರು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ, ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು ಹೀಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನು, ದಂಡಕಾರಣ್ಯಸಂಚಾರದಿಂದ ಮುಳ್ಳುನಾಲೆದ ತನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು, ಪ್ರಜೆಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡನು ಓ ರಾಜಾ! ರಾಮನು ದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿದ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮೇಲೆನಿಸಿದವರಾಗಲಿ, ಸಮಾನರಾಗಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಹಾನುಹಿಮೆಗೆ ಸಮುದ್ರಬಂಧನವಾಗಲಿ, ರಾವಣಾದಿರಾಕ್ಷಸರ ವಧವಾಗಲಿ, ಲೀಲಾಮಾತ್ರವೇ ಹೊರತು ಅಶ್ವರ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲ ಅತನಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕಪಿಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗಿ ಬಂದುದೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಜಿಸಬಲ್ಲ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕೀರ್ತಕರಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಸರ್ವಲೋಕವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಯಾವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು, ಯಶೋಧನರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಧರ್ಮರಾಜಾದಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನವರತವೂ ಸ್ತುತಿಸ್ತುತಿರುವರೋ, ಯಾವನ ಗುಣಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವರೋ, ಯಾವನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳೂ, ರಾಜಾಧಿರಾಜರೂ ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ತಿರಸಾಧಾರಣಮಾಡುತ್ತಿರುವರೋ, ಅಂತೆ.

* ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ “ದಶವರ್ಷ ಸಹಶ್ರಾಣಿ ದಶವರ್ಷಶತಾನಿಚಿ!” ಎಂದು, ರಾಮನು, ಸೀತಾಸಮೇತನಾಗಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳೂ, ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳೂ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದುದಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ, ಸೀತಾವಿಯೋಗಪಲ್ಲ ರಾಮನಿಗೆ ಆ ಒಂದು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳೇ ಮೂರರಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದು ದರಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದುದಾಗಿ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು. ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಮೇಲೆಯೂ, ಸ್ವರ್ಣಸೀತೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದಾಗಿ ಗ್ರಾಹ್ಯವು.

ಹೆ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುವೆವು. ಓರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆಗ ಕೋಸಲ ದೇಶವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸಿದವರೂ, ಅವನನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಸಂದರ್ಶನಮಾಡಿದವರೂ, ಅವನನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದವರೂ, ಅವರಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಪಾಶವನ್ನು ಕಳೆದು, ಯೋಗೀಶ್ವರರು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಉತ್ತಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಆಷ್ಟೇಕೆ? ಈಗಲೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಜರಿತ್ರವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಯಾವನು ಹೇಳುವನೋ, ಯಾವನು ಕೇಳುವನೋ, ಅವನು ಸಂಸಾರಹೇತುವಾದ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು” ಎಂದನು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಶ್ರೀರಾಮನು ವನವಾಸದಿಂದ ಬಂದಮೇಲೆ ದೇಶವಾಸಿಗಳನ್ನೂ, ಪುರವಾಸಿಗಳನ್ನೂ, ಬಂಧುವರ್ಗಗಳನ್ನೂ, ಸೋದರರನ್ನೂ ಯಾವವಿಧದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು? ಪ್ರಜೆಗಳು ಆತನವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು? ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾಶುಕನು “ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದೊಡನೆ, ಬೇರೆಬೇರೆ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ, ತಾನು ಮಾತ್ರ ತಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಬಂಧುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು, ಅನುಚರರೊಡನೆ ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರಿಯ ಕ್ಷೇಮಲಾಭವನ್ನು ತಾನೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು ರಾಮನು ಮೊದಲು ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡುವಾಗಲೇ ಪುರಗ್ರಾಮಗಳ ಒಂದೊಂದು ಬೀದಿಯೂ, ಚಂದನಜಲದಿಂದಲೂ, ಮದದಾನೆಗಳ ಮದಜಲದಿಂದಲೂ ಸೇಚಿತವಾಗಿ ಘನುಘನುಸುತಿತ್ತು. ಪ್ರಭುವಾದ ರಾಮನು ಬರುವನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ, ಪುರವಾಸಿಗಳಲ್ಲರೂ ಪರಮಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಸಾದಗಳನ್ನೂ, ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೂ, ಸುವರ್ಣಕಲಶಗಳಿಂದಲೂ, ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿಟ್ಟರು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳು! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಹೊಂಬಾಳೆಯ ಗೊನೆಗಳು! ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮೇಲಕಟ್ಟುಗಳು! ಅಂದವಾದ ಕನ್ನಡಿಗಳು! ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳು! ಮಕರತೋರ

ಣಗಳು! ಮುತ್ತಿನ ಕುಚ್ಚುಗಳು! ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲವೂ ಶೋಭಾತಿಶಯದಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ ರಾಮನು ಬರುವಾಗ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಪುರವಾಸಿಗಳು ಕೈಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಅವನ ದರ್ಶನಾನಂದದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ “ದೇವಾ! ವೊದಲು ನೀನು ವರಾಹರೂಪದಿಂದ ದುಡ್ಡರಿಸಿದ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಾಮರೂಪದಿಂದ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರು!” ಎಂದು ಮಂಗಳಾಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಸಂದರ್ಶನಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಬಾಲವೃದ್ಧರಲ್ಲರೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಉಪ್ಪರಿಗಳನ್ನೂ, ಗೋಪುರಗಳನ್ನೂ ಏರಿ, ಎಷ್ಟಾವರ್ತಿ ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಬಂದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಅವನಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವರ್ಷವನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಇಂತಹ ಮಹಾವೈಭವದೊಡನೆ ರಾಮನು, ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ವೊದಲಾದ ಪೂರ್ವರಾಜರಿಂದ ಸೇವಿತವಾದ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕುವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಆ ಅರಮನೆಯ ಸಾಭಾಗ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ರತ್ನರಾಶಿಗಳಿಂದಲೂ, ಅಮೂಲ್ಯವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಹವಳದ ದ್ವಾರಬಂಧಗಳು! ವೈಡೂರ್ಯದ ಕಂಬಗಳು! ಮರಕತದ ನೆಲಗಟ್ಟುಗಳು! ಸ್ಥಿತಿಕದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿತಗಳಾದ ದಂತದ ಗೋಡೆಗಳು! ವಿಚಿತ್ರಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳು! ನಾನಾಬಣ್ಣದ ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳು! ಪೆಟ್ಟಿಮಡಯ ಜಾಲರಿಗಳು! ರತ್ನದ ಕುಚ್ಚುಗಳು! ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳು! ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳು! ಇವುಗಳಿಂದ ಆ ರಾಜಭವನವು ನೋಡುವವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಯಾವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಪರಿಮಳಧೂಪಗಳಿಂದಲೂ, ದೀಪಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಘುಮುಘುಮಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ದೇವಸಮಾನರಾದ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತರಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು ಮುನಿಜನಪ್ರಿಯನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಇಂತಹ ರಾಜಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ತನಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯನಾದ ಸುಮಾರು, ಸ

ವರ್ವಿಧದಿಂದಲೂ ತನ್ನನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸತಕ್ಕವಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸೀತಾ ದೇವಿಯೊಡನೆ, ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು : ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಧರ್ಮಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿ ಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಸಮಸ್ತಪ್ರಜೆಗಳಿಂದಲೂ ನಿರಂತರವೂ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅನೇಕಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆◆◆ ಶ್ರೀರಾಮವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ◆◆◆—

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು ! ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಲವಕುಶರೆಂಬ ಪುತ್ರರಾದರಷ್ಟೆ ? ಕುಶನ ಮಗನು ಅತಿಥಿ ! ಅತಿಥಿಯಿಂದ ನಿಷಧನು ಹುಟ್ಟಿದನು ಹಾಗೆಯೇ ನಿಷಧನಿಂದ ನಭನೂ, ಅವನಿಂದ ಪುಂಡರೀಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರಧನ್ವನೂ, ಆತನಿಂದ ದೇವಾನೀಕನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ದೇವಾನೀಕನಿಂದ ಅಹೀನನೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇವನ ಮಗನು ಪಾರಿಯಾತ್ರನು : ಈ ಪಾರಿಯಾತ್ರನಿಂದ ಬಲನೂ, ಅವನಿಂದ ಚಲನೂ, ಅವನಿಂದ ವಜ್ರನಾಭನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ವಜ್ರನಾಭನನ್ನು ಸೂರ್ಯಾಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇವನ ಮಗನು ಖಗಣನು. ಅವನಿಂದ ವಿಧೃತಿಯೆಂಬವನು ಜನಿಸಿದನು. ಇವನಿಗೆ ಹಿರಣ್ಯನಾಭನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ಹಿರಣ್ಯನಾಭನೇ ಯೋಗಾಚಾರ್ಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಜೈಮಿನಿಮುನಿಗೆ ತಿಷ್ಠನಾಗಿ, ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನಭ್ಯಸಿಸಿ, ಅಜ್ಞಾನನಿವಾರಕವಾದ ಆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಈ ಹಿರಣ್ಯನಾಭನಿಂದ ಪುಷ್ಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಧ್ರುವಸಂಧಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಸುದರ್ಶನನೂ, ಅವನಿಂದ ಅಗ್ನಿವರ್ಣನೂ, ಅಗ್ನಿವರ್ಣನಿಂದ ತೀರ್ಥನೂ, ಇವನಿಂದ ಮರುತ್ತೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಮರುತ್ತೆಂಬವನು ತನ್ನ ಯೋಗಬಲದಿಂದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಕಲಾಪವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ತಪೋನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವನು ಇವನು ನಷ್ಟವಾದ ಸೂರ್ಯವಂಶವನ್ನು, ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಗೊ

ಳಿಸುವನು. ಈ ಮರುತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸ್ನು ವೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಅವನಿಂದ ಸಂಧಿಯೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಈ ಸಂಧಿಯಿಂದ ಮರ್ಷಣನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುಮಹತ್ತೂ, ಅವನಿಂದ ವಿಶ್ವಸಾಹ್ಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಬೃಹದ್ಬಲನೂ ಜನಿಸಿದರು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಬೃಹದ್ಬಲನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನಿಂದ ಯುಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನು. ಓ ರಾಜಾ! ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಜರು, ಇದೇ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟುವ ರಾಜರನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಬೃಹದ್ಬಲನಿಗೆ ಬೃಹದ್ರಣನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸುವನು ಅವನಿಂದ ಉರುಕ್ಷತನೂ, ಆ ಉರುಕ್ಷತನಿಂದ ವತ್ಸಪ್ರೀತನೂ, ಅವನಿಂದ ಪ್ರತಿವ್ರೋಮನೂ, ಅವನಿಂದ ಭಾನುವೂ, ಭಾನುವಿನಿಂದ ವಾಹಿನೀಪತಿಯೆಂಬ ನಾಮಾಂತರವುಳ್ಳ ದೇವಾಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಸಹದೇವನೂ, ಅವನಿಂದ ಬೃಹದತ್ಸನೂ, ಅವನಿಂದ ಭಾನುಮಂತನೂ, ಅವನಿಂದ ಪ್ರತೀಪಾತ್ಸನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುಪ್ರತೀಕನೂ ಜನಿಸುವರು ಈ ಪ್ರತೀಕನ ಮಗನು ಮೇರುದೇವನು. ಅವನಿಂದ ಸುರಕ್ಷತ್ರನೂ, ಅವನಿಂದ ಋಕ್ಷಕನೂ, ಋಕ್ಷಕನಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುತಪ್ತನೂ, ಅವನಿಂದ ಅಮಿತ್ರಜಿತೂ, ಅವನಿಂದ ಬೃಹದ್ವಾಜಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಬರ್ಹಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಧನಂಜಯನೂ, ಅವನಿಂದ ರಣಂಜಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಸೃಂಜಯನೂ ಹುಟ್ಟುವರು. ಆ ಸೃಂಜಯನಿಗೆ ಶಾಕ್ಯನೆಂಬ ಮಗನಾಗುವನು. ಶಾಕ್ಯನಿಂದ ಶುದ್ಧೋದನೂ, ಅವನಿಂದ ಲಾಂಗಲನೂ, ಅವನಿಂದ ಪ್ರಸೇನಜಿತೂ, ಅವನಿಂದ ಕ್ಷುದ್ರಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಕುಣಿಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುರಥನೂ ಹುಟ್ಟುವರು. ಆ ಸುರಥನಿಗೆ ಸುಮಿತ್ರನೆಂಬ ಮಗನು ಜನಿಸುವನು. ಮುಂದೆ ಬೃಹದ್ಬಲನಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಇವನೇ ಕೊನೆಯವನು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶವು ಈ ಸುಮಿತ್ರನವರೆಗೆ ಅನುಸ್ಮೃತವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದು, ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಂತುಹೋಗುವುದು. ಇದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

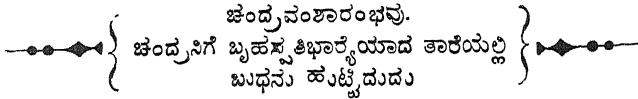
◆◆◆ ನಿಮಿವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ◆◆◆

ರಾಜಾ! ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ವಿಕುಕ್ಷಿಯ ವಂಶವನ್ನು ಹೇಳಿದನೆ
ಷ್ಠೆ? ಇನ್ನು ನಿಮಿಯ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಈ ನಿ
ಮಿಯು, ಒಮ್ಮೆ ಸತ್ರಯಾಗವನ್ನಾ ರಂಭಿಸಿ, ಗುರುವಾದ ವಸಿಷ್ಠನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂ
ದು, ಆ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಋತ್ವಿಕ್ಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು ಆದರೆ
ವಸಿಷ್ಠನು, ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಇಂದ್ರನಯಾಗದಲ್ಲಿ ಪೌರೋಹಿತೃಕ್ಕೆ ಒ
ಪ್ಪಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆ ಯಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಂದಮೇಲೆ ಈ ಯಾಗವನ್ನು ನ
ಡೆಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ನಿಮಿಯು ಆದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಲು, ವಸಿಷ್ಠ
ನು ಇಂದ್ರನ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ನಿ
ಮಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಆಲೋಚನೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು ಮನುಷ್ಯನ
ಜೀವಿತವು ಚಂಚಲವಾದುದರಿಂದ, ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಾಲವಿಳಂಬ
ವಿಲ್ಲದೆ ಆಗಾಗಲೇ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ವಸಿಷ್ಠಗಮನವನ್ನು
ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ, ಬೇರೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಯಾ
ಗವನ್ನಾ ರಂಭಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆತ್ತಲಾಗಿ ವಸಿಷ್ಠನು ಇಂದ್ರನಯಾಗವು ಪೂರ್ತಿ
ಯಾದೊಡನೆ, ನಿಮಿಗೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಂತೆ ಅವನಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಇಲ್ಲಿ ಯಾಗಾರಂಭವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಸಿಷ್ಠನಿಗೆ ನಿಮಿಯ
ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಕ್ರೋಶವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕೋಪದಿಂದ ವಸಿಷ್ಠನು, ನಿಮಿ
ಯನ್ನು ಕುರಿತು “ ಎಲಮದಾಂಧಾ! ಪಂಡಿತಂಮನ್ಯನಾದ ನೀನು, ನನ್ನನ್ನು
ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಯಾಗವನ್ನಾ ರಂಭಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಇದರಿಂದ ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ದೇಹ
ವು ಬಿದ್ದುಹೋಗಲಿ!” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಮಿಗೂ ಕೋ
ಪವುಂಟಾಯಿತು. “ ಹಣದಾಸೆಯಿಂದ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಧರ್ಮವನ್ನೂ
ಯೋಚಿಸದೆ, ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಿದ ನಿನ್ನ ದೇಹವೂ ಬಿದ್ದು
ಹೋಗಲಿ!” ಎಂದು ಪ್ರತಿಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಒಡನೆಯೇ ಅವರಿ
ಬ್ಬರೂ ಮೃತರಾದರು! ಆದರೆ, ನನ್ನ ಮುತ್ತಾತನಾದ ವಸಿಷ್ಠನು. ನಿಮಿ
ಶಾಪದಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ನೀಗಿದಮೇಲೆ, ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ, ಊರ್ವಶಿಯಲ್ಲಿ
ಮಿತ್ರಾವರುಣರಿಗೆ ಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ನಿಮಿಯ

ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಆ ನಿಮಿಯ ದೇಹವನ್ನು ಪರಿಮಳತೈಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಾಪಾಡುತ್ತ, ತಾವು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ ಸತ್ರಯಾಗವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಆ ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ನಿಮಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ, ಈ ರಾಜನನ್ನು ಬದುಕಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ, ಆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹದಿಂದಿದ್ದ ನಿಮಿಯು, ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮರೆ! ನನಗೆ ತಿರುಗಿ ಈ ದೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಡಿರಿ? ದೇಹವು ಎಂದಿದ್ದರೂ ವಿಯೋಗದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದೆಂದು ಭಯಪಟ್ಟೇ, ಯೋಗೀಶ್ವರರು ಆ ದೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕೋರದೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ಅವನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವರು ಆದುದರಿಂದ ದುಃಖಕ್ಕೂ, ಮೋಹಕ್ಕೂ, ಭಯಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಸರ್ವಧಾಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕೂ ದೇವತೆಗಳು ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ಋತ್ವಿಕ್ಯುಗಳಿರಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಇವನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಆಗಲಿ! ಇವನು ತಿರುಗಿ ಸ್ಥೂಲದೇಹಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ, ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಆ ಯಾಪ್ರಾಣಿಗಳ ಎವೆಯಾಟಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿ! ಇದರಿಂದ ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದಂತೆಯೂ ಆಗುವುದು. ಅವನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಸ್ಥೂಲದೇಹಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಂತೆಯೂ ಆಗುವುದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಅದರ ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಅನಾಯಕವಾಗಿ ಹೋಗುವುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಆ ನಿಮಿಗೆ ಸಂತತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದುದ್ದೇಶಿಸಿ, ಆತನ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಶರೀರವನ್ನು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಥನಮಾಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು ಹೀಗೆ ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಜನನವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ ಈ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಜನಕನೆಂದೂ, ಜೀವರಹಿತವಾದ ದೇಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿದೇಹನೆಂದೂ, ಮಥನದಿಂದ

ಹುಟ್ಟಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಥಿಲನೆಂದೂ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈತನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಿಥಿಲಾಪುರವೆಂದೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಈ ಮಿಥಿಲನಿಗೆ ಉದಾವಸುವೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಇವನಿಗೆ ನಂದಿವರ್ಧನನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈ ನಂದಿವರ್ಧನನಿಂದ ಸುಕೇಶನೂ, ಅವನಿಂದ ದೇವರಾತನೂ, ಅವನಿಂದ ಬೃಹದ್ರಥನೂ, ಅವನಿಂದ ಮಹಾವೀರ್ಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಹರ್ಯಶ್ವನೂ, ಅವನಿಂದ ಮರುವೂ, ಮರುವಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಂಧಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃತರಥನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕೃತರಥನಿಗೆ ದೇವಮೀಥನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಅವನಿಂದ ವಿಧೃತಿಯೂ, ವಿಧೃತಿಯಿಂದ ಮಹಾಧೃತಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃತರಾತನೂ, ಅವನಿಂದ ಮಹಾರೋಮನೂ, ಅವನಿಂದ ಸ್ವರ್ಣರೋಮನೂ, ಅವನಿಂದ ಹ್ರಸ್ವರೋಮನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಹ್ರಸ್ವರೋಮನ ಮಗನು, ಯಜ್ಞಾರ್ಥವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತ್ತು ಶೋಧಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನ ನೇಗಿಲಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವು ಸಿಕ್ಕಿತು ಅವಳೇ ಸೀತೆಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದಳು. ಇದರಿಂದ ಆ ರಾಜನಿಗೂ ಸೀರಧ್ವಜನೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಸೀರಧ್ವಜನಿಂದ ಕುಶಧ್ವಜನೂ, ಅವನಿಂದ ಧರ್ಮಧ್ವಜನೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃತಧ್ವಜ ಮಿತ್ರಧ್ವಜರೆಂಬ ಪುತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೇಶಿಧ್ವಜ ಖಾಂಡಿಕ್ಯರೆಂಬ ಬೇರೆಬೇರೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಇವರಲ್ಲಿ ಕೇಶಿಧ್ವಜನು ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಖಾಂಡಿಕ್ಯನು ಕರ್ಮಯೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಪುಣನೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಕರ್ಮಪ್ರವಣನಾದ ಖಾಂಡಿಕ್ಯನು, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವು ಕೇಶಿಧ್ವಜನಮುಂದೆ ವಾದಿಸಲಾರದೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಡೋ ಓದಿಹೋದನು ಆ ಕೇಶಿಧ್ವಜನಿಗೆ ಭಾನುಮಂತನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಅವನಿಂದ ಶತದ್ಯುಮ್ನನೂ, ಅವನಿಂದ ಶುಚಿಯೂ, ಶುಚಿಯಿಂದ ಸಂದಾವ್ವಜನೂ, ಅವನಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಕೇತುವೂ, ಅವನಿಂದ ಅಜನೂ, ಅಜನಿಂದ ಪುರುಜಿತ್ತೂ, ಅವನಿಂದ ಆರಿಷ್ಟನೇಮಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಬ್ರತಾಯುವೂ, ಅವನಿಂದ ಪಾಶ್ವರ್ಗನೂ, ಪಾಶ್ವರ್ಗನಿಂದ ಚಿತ್ರರಥನೂ, ಅವನಿಂದ ಕ್ಷೇಮಾದ್ರಿಯೂ, ಕ್ಷೇಮಾದ್ರಿಯಿಂದ ಹೇಮರಥನೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃತ್ಯರಥ

ನೂ, ಅವನಿಂದ ಉಪಗುರುವೂ, ಅವನಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಂತಸಂಭೂತನಾದ ಉಪಗುಪ್ತನೆಂಬವನೂ, ಆ ಉಪಗುಪ್ತನಿಂದ ಶ್ವಸನನೂ, ಶ್ವಸನನಿಂದ ಸುವರ್ಚಸನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುಭಾಷಣನೂ, ಅವನಿಂದ ಶ್ರುತನೂ, ಶ್ರುತನಿಂದ ಜಯನೂ, ಜಯನಿಂದ ವಿಜಯನೂ, ವಿಜಯನಿಂದ ಧೃತನೂ, ಧೃತನಿಂದ ಶುನಕನೂ, ಶುನಕನಿಂದ ವೀತಿಹವ್ಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಧೃತಿಯೂ ಧೃತಿಯಿಂದ ವಿಪುಲಾಶ್ವನೂ, ಅವನಿಂದ ಕೃತಿಯೂ, ಕೃತಿಯಿಂದ ಮಹಾವತಿಯೆಂಬವನೂ ಜನಿಸಿದರು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮಿಥಿಲಸಂತತಿಯವರು. ಇವರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾಗಿ, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಸುಖದುಃಖಾದಿ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು. ಇದು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

 ಚಂದ್ರವಂಶಾರಂಭವು.
 ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಭಾರ್ಯೆಯಾದ ತಾರೆಯಲ್ಲಿ
 ಋಷಿಮ ಹುಟ್ಟಿದುದು

ರಾಜಾ! ಇದುವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ಸೂರ್ಯವಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದುದಾಯಿತು! ಇನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಚಂದ್ರವಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪುರೂರವನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವರು ಸಹಸ್ರಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳ ಪರಮಪುರುಷನ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮನು ಹುಟ್ಟಿದನಷ್ಟೆ? ಅವನಿಗೆ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲ ತನಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಅತ್ರಿಯೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿದನು ಈ ಅತ್ರಿಮುನಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಮೃತಮವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳ ಚಂದ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಈ ಚಂದ್ರನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ಓಷಧಿಗಳಿಗೂ, ಜಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಸೈದಿಲಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ, ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಈ ಚಂದ್ರನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೆ ಈತನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ತಾರೆಯ

ನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಪಹರಿಸಿ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಬಹಳದೈನ್ಯದಿಂದ ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಕೇಳಿದರೂ ಅವಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಹೋದನು. ಇದೇ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದಾನವರಿಗೂ ದೊಡ್ಡಯುದ್ಧವು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮೇಲಿನ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಶುಕ್ರನು ದಾನವರೊಡನೆ ಸೇರಿ, ಚಂದ್ರನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ರುದ್ರನು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಣಗಳೊಡಗೂಡಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಇಂದ್ರನೂ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತದೇವಗಣಗಳೊಡನೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಿಂತನು. ಹೀಗೆ ಚಂದ್ರಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ದಾನವರೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ಎರಡು ಕಕ್ಷೆಗಳಾಗಿ ನಿಂತು, ದೊಡ್ಡಯುದ್ಧವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಉಭಯಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕಸೈನ್ಯಗಳು ಸತ್ತುವು. ಆಗ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ತಂದೆಯಾದ ಅಂಗಿರಸನು, ಬ್ರಹ್ಮಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಚಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆದರಿಸಿ, ತನ್ನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿಷ್ಕರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದನು. ಚಂದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ಆಗ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದ ತಾರೆಯನ್ನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ತಾರೆಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದಮೇಲೆ, ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಕೋಪದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೆ ನೀಚೆ! ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪರಪುರುಷನಿಂದುಂಟಾದ ಈ ಗರ್ಭವು ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಈಗಲೇ ಅದನ್ನು ನೀಗಿ ಬಾ! ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈಕ್ಷಣವೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ಬಿಡುವೆನು” ಎಂದು ಹೆದರಿಸಿದನು ಆದ ಕ್ಯಾ ತಾರೆಯು ಭಯಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ವೊದಲಿದ್ದ ಕೋಪವು ತಗ್ಗಿ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಕನಿಕರವುಂಟಾಯಿತು. ಅದರಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲಾ! ಈಗಲೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ, ವಂಶೋದ್ಧಾರಕನಾದ ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನಿನಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರೆನು” ಎಂದನು ಅಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ತಾರೆಯಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಂತಿವಿಷ್ಣುನಾದ ಮಗನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ತಿಳುವಿನ ಸ್ಕಾಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ, ಅವನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವು ಹುಟ್ಟಿತು.

ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಅದೇವಿಧವಾದ ಅಭಿಮಾನವುಂಟಾಯಿತು. ತಿರುಗಿ ಚಂದ್ರ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳೆಂಬ ರಿಗೂ ಆ ತಿಶುಪಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತನಗೆಂಬ ವಿವಾದವು ಹುಟ್ಟಿತು ಕೂನಿಗೆ ದೊಡ್ಡಕಲಕಕ್ಕೂ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಆಗ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ತಾರೆಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಆ ಮಗುವು ಯಾರಿಗೆ ಸೇರಿದುದೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ತಾರೆಯು ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟು ಬಾಯೆತ್ತದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು ಮೊದಲು ಹೀನಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಈಗ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತಿರುವ ತಾರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಬಾಲಕನಿಗೂ ತಾರೆಯಯಮೇಲೆ ಬಹಳ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಆ ಬಾಲಕನು, ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೆ ಕಟ್ಟನಡತೆಯುಳ್ಳವಳೆ! ಇದೇನು ಮಾತಾಡದೆ ನಿಂತಿರುವೆ? ನಿನ್ನ ದೋಷವನ್ನು ಮರಸಬೇಡ! ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸು!” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಆ ಬಾಲನು ಹೆತ್ತತಾಯಿನ್ನೇ! ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವಳೆಲ್ಲ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಅವಳನ್ನು ಏಕಾಂತಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು, ಸಾಮವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ “ಆಮಾ! ಈಗಲಾದರೂ ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳು! ಇವನು ಯಾರ ಮಗನು?” ಎಂದನು ಅವಳು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತದೆ “ಇವನು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವನು” ಎಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿದಳು ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಬಾಲನನ್ನು ಚಂದ್ರನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ಆ ಬಾಲನಿಗಿದ್ದ ಗಂಭೀರಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಅವನಿಗೆ “ಬುಧ” ನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಈ ಪುತ್ರಲಾಭದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿದ್ದನು

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಸುದ್ಯುಮ್ನನೆಂಬವನು ಇಳೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನೆಂದೂ, ಅವಳು ಬುಧನಿಗೆ ಪತ್ನಿಯಾದಳೆಂದೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದೆನಷ್ಟೆ? ಆ ಇಳೆಯೆಲ್ಲ ಬುಧನಿಗೆ ಪುರೂರವನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು ಈ ಪುರೂರವನಲ್ಲಿ ಉರ್ವಶಿಗೆ ಮೋಹವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಪುರೂರವನು ಅವಳನ್ನು ವರಿಸಿ, ಆಯು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವುಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ದೇವಕಾಂತೆಯಾದ ಉರ್ವಶಿಯು, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಈ ರಾಜನನ್ನು ವರಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಒಮ್ಮೆ

ನಾರದನು ದೇವಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪುರೂರವನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ, ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಔದಾರ್ಯವನ್ನೂ, ಸೌತೀಲ್ಯವನ್ನೂ, ಅವನ ಮಹಾಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ, ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಊರ್ವಶಿಯಂಬ ಅಪ್ಸರಸಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಮೋಹವುಂಟಾಯಿತು ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವಳಿಗೆ, ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯಭಾವದಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲೆರಬೇಕೆಂದು ಮಿತ್ರಾವರುಣರ ಶಾಪವೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಆಕೆಯು ಕಾಮಪೀಡಿತೆಯಾಗಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಳು ಮನ್ಮಥನಂತೆ ಸುಂದರಾಕಾರವುಳ್ಳ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಆಕೆಯು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗ ಸಹಜವಾದ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಆ ಪುರೂರವನಮುಂದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬಂದುನಿಂತಳು ಆಕೆಯ ಅದ್ಭುತರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪುರೂರವನಿಗೂ ಮನಸ್ಸು ಕದಲಿತು. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಳಿದುವು ಅವನ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಪುಳಕಿತವಾಯಿತು ಆಗ ಪುರೂರವನು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮೃದುಮಧುರವಾಕ್ಯದಿಂದ “ ಎಲೆ ಸುಂದರಿ! ನಿನಗೆ ಸುಖಾಗಮನವು! ಕುಳ್ಳಿರು! ನನ್ನಿಂದಾಗಬೇಕಾದುದೇನು? ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಈಪ್ರೇಮವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಲಿ! ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸು” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕೂ ಉರ್ವಶಿಯು “ಓ ಸುಂದರಾಂಗಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮನಸ್ಸುತಾನೇ ಕರಗದಿರುವುದು! ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವಳು ದೃಷ್ಟಿಯು ಹಿಂತೆಗೆಯುವುದು? ನಿನೊಡನೆ ರಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲಾರಳು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೋ! ಈ ಎರಡುಮೇಕೆಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಒಹಳಮೋಹದಿಂದ ಬೆಳೆಸಿರುವೆನು ಇವು ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳಂತಿರುವುವು ನೀನು ಇವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ನೀನು ಇವುಗಳನ್ನು! ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವವರೆಗೆಮಾತ್ರವೇ ನಾನೂ ನಿನೊಡನೆ ರಮಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ನೀನೇ ಉತ್ತಮವರೆನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ! ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾನು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವನ್ನೂ ಅಹಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವಳಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸಂಭೋಗಕಾಲದಲ್ಲಿಹೊರತು, ಬೇರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನೀನು ಹಿಗಂಬರನಾಗಿ ನನ್ನ

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಳಕೂಡದು ನೀನು ಇತರಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಣವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅಕ್ಷಣವೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗುವೆನು ಇವೆರಡೂ ನನ್ನ ನಿಯಮಗಳು! ಈ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ನೀನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಸೆರೆವೇರಿಸುವೆನು” ಎಂದಳು ಪುರೂರವನು ಅವಳ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ “ಓ ಸುಂದರೀ! ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವಾದರೋ ನಿರುಪಮಾನವಾದುದು! ನಿನ್ನ ಹಾವಭಾವಗಳು ಲೋಕಮೋಹಕವಾಗಿರುವುವು. ಇಂತಹ ನೀನು ಸ್ವಯಮಾಗಿ ಬಂದಿರುವಾಗ, ಯಾವನು ತಾನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸದಿರುವನು?” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳೊಡಗೂಡಿ ಜೈತ್ರರಥವೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವೋದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಪದ್ಮಗಂಧಿನಿಯಾದ ಆಕೆಯ ಮುಖಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ವಶ್ಯನಾಗಿ, ಬಹುಸಂವತ್ಸರಕಾಲಗಳವರೆಗೆ ಅನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಕೆಲವುಕಾಲದಮೇಲೆ ಇಂದ್ರನು, ತನ್ನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಊರ್ವಶಿಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅದು ಕಳೆಗಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವಳನ್ನು ಕರೆತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಗಂಧರ್ವರಿಬ್ಬರೂ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಬಂದು, ಪುರೂರವನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಕೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಮೇಕೆಗಳು ಭಯದಿಂದ ಅರಚಿಕೊಂಡುವು. ಈ ಧ್ವನಿಯು ಊರ್ವಶಿಯಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ, ಅವಳು ಭಯಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ “ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನೇನು ಗತಿ! ಕೆಟ್ಟನು! ಕೆಟ್ಟನು! ಕುತ್ತಿನಾಗಿಯೂ, ನಪುಂಸಕನಾಗಿಯೂ, ತಾನೇ ಪೀರನೆಂಬ ವ್ಯಥಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈತನನ್ನು ನಂಬಿ ನಾನು ಕೆಟ್ಟನಲ್ಲಾ! ಓ ಪುರೂರವಾ! ಇದುವರೆಗೂ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಸಾಕಿದ ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ, ನೀನು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳ್ಳರ ಕೈಗೊಪ್ಪಿಸಿದೆಯಾ? ಇನ್ನೇನು ಗತಿ! ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಬದುಕುವ ಬಗೆಯೇನು? ಛೇ! ಷಂಡಾ! ಅತ್ತೆ ಹೋಗು! ನನ್ನ ಕೊರಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ನಿನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಡು! ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೀಸೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಗಂಡಸಾಗಿದ್ದೂ ನೀನು, ಭೀರು ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ ಕಳ್ಳರ

ಗೆ ಹೆದರಿ ಮುಸುಕೆತ್ತದೆ ಮಲಗಿರುವೆಯಲ್ಲಾ! ನೀನು ಬಹಳ ಹೇಡಿ! ಕೇವಲ ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನು” ಎಂದು ಹೀಗೆಯೆತ್ತಿದ್ದಳು ಹೀಗೆ ಊರ್ವಶಿಯು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅಂಕುಶದಿಂದ ಚುಚ್ಚಿದ ಆನೆಯಂತೆ ಪುರೂರವನು ಅವಳ ತಿರಸ್ಕಾರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನೊಂದವನಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕೋಪದಿಂದ ಮೈತಿಳೆಯದೆ, ಮೈಮೇಲೆ ವಸ್ತ್ರವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಆ ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಹೊರಟನು ಇವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಆ ಗಂಧರ್ವರಿಬ್ಬರೂ ಹೆದರಿ, ಆ ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು, ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ಪುರೂರವನು ಆ ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕರೆತರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಿಗಂಬರನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಊರ್ವಶಿಯು, ಹಿಂದೆ ತಾನು ಶಪಥಮಾಡಿದ್ದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ತಿರುಗಿ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಳೆದೆ, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಪುರೂರವನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು, ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಊರ್ವಶಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ವಿಯೋಗದುಃಖದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಗಿಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು ಕೊನೆಗೆ ಮಾರ್ಗವಶದಿಂದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಸರಸ್ವತೀನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಊರ್ವಶಿಯು, ಬೇರೆ ಐದುಮಂದಿ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಪಿಲಾಸದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು ಆಗ ಇವನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವುಂಟೆ? ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಮೃದುವಾಕ್ಯದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು, “ಎಲೆ ಪ್ರಿಯೆ! ನಿಲ್ಲನಿಲ್ಲ! ನನ್ನನ್ನು ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ವಿಯೋಗದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಹೋಗುವುದು ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವೆ? ನಾವು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಏಕಾಂತಸಲ್ಲಾಪಗಳು ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ! ನಾವು ರಹಸ್ಯಸಲ್ಲಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆವು! ಬೇಗ ಬಾ! ನಾನು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ದೂರದಿಂದ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆನು. ಈಗಲೂ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗುವುದು ನನ್ನ ದೇಹವು ತೋಳಗಳ ಮತ್ತು ಹದ್ದು

ಗಳ ಪಾಲಾಗುವುದು ದೇವೀ! ನನ್ನನ್ನು ಕರುಣಿಸು” ಎಂದು ಕೂಗಿ
 ಕೊಂಡನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಊರ್ವಶಿಯು “ಓ ರಾಜಾ! ಧೀರನಾದ ನೀನು
 ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಪೌರುಷವನ್ನೂ, ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಬಾರದು ಧೈರ್ಯ
 ದಿಂದಿರು! ನನ್ನನ್ನಗಲಿದಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ದೇಹವು ತೋಳಗಳಿಗೂ ಹದ್ದುಗಳಿಗೂ
 ಲಾಭವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಈಗಲೇ ನೀನು ತೋಳಗಳ ಬಾ
 ಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವೆ! ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕಾದುದೇನು? ಈಗಲೂ ನೀನು
 ಧೈರ್ಯದಿಂದಾದರೆ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಹೇಗೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ!
 ನಮ್ಮಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತೋಳಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕ್ರೂರರೆಂದು ತಿಳಿ! ತೋ
 ಳಗಳ ಸವನಾಸದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ನೇಹವೂ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಅಪಾಯಕರ
 ವು! ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಿಷ್ಕರುಣರು! ಕ್ರೂರರು! ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ತಾ
 ಳ್ಮಯಿಲ್ಲದವರು! ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎ
 ಷೋಕಾಹಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು! ತಮ್ಮ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ
 ಇತರರ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರಿಯವರೊಡರರನ್ನಾಗಲಿ, ಕೊ
 ಲೆಂದವರನ್ನೆಡಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂತೆಗೆಯುವವರಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಪಟಪ್ರೇಮದಿಂದ
 ದಯೆಯಿಂದ ಗಂಡವನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡುತ್ತ, ಅಪತಿಯನ್ನು ವಂಚಿಸಿ
 ಹೊಸ ಕೊಸ ಪುರುಷವನ್ನೇ ಹುಡುಕುವರು. ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ
 ಈ ಅಧರ್ಮದ ನಮ್ಮಂತವರನ್ನು ನಂಬಿದಾಗಲೇ ನೀನು ತೋಳಗಳ
 ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ಈಗಲೂ ಜಿಂತಿಯಿಲ್ಲ! ಈಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಗ
 ಧವು ಬಿಳಿಯುತ್ತಿರುವುದು” ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಒಂಗಳು ಸಂವತ್ಸರವು ಕಳೆದ
 ಮೇಲೆ, ನೀನು ಒಂಕುರಾತ್ರಿ ನನ್ನೊಡನೆ ರಮಿಸಬಹುದು ಆಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ
 ಇನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳಾಗುವರು” ಎಂದಳು ಪುರೂರವನು ಅವಳುಗ
 ಛೇದಿಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ತನ್ನ ಪಟ್ಟ
 ಇನ್ನೂ ಹಿಂತಿರುಗಿಕೊಡನು. ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರಕಾಲವು ಕಳೆದಮೇಲೆ
 ಒಂಕುರಾತ್ರಿ ಮು ಒಬ್ಬ ಸುತನೊಡನೆ ಪುರೂರವನಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು ಅವಳನ್ನು
 ನೋಡಿ ಪುರೂರವನು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಕೆಯೊಡನೆ ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸು
 ಪುಸುತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಾದಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲಾರದೆ ದುಃ

ಖಿಸುತ್ತಿರಲು, ಊರ್ವಶಿಯು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು” ರಾಜಾ ! ನೀನು ಆ ಗಂಧರ್ವರಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು ! ಅವರು ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವರು” ಎಂದಳು. ಆದರಂತೆ ಪುರೂರವನು ಗಂಧರ್ವರನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲು. ಅವರು ಆತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಅಗ್ನಿಪಾತ್ರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ರಾಜನು ಆ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಲಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧನಭೂತವಾದ ಆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ತನ್ನೆಲ್ಲೆಯೇ ಇಟ್ಟು, ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾಗಿದ್ದರೂ ಒಮ್ಮೆ ಆತನು ವನವಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟು, ಕಾಡನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದಾನೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮರೆತು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಘೃತಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದನು. ಮಾರನೆಯ ತ್ರೇತಾಯುಗಾರಂಭದಿನರಲ್ಲಿ, ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮೂರುವೇ ದಗಳೂ ಹೊಳೆದುವು ಆಗ ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಕಾಡನಲ್ಲಿ ಮರೆತುಬಂದ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಲಿಯ ಸ್ಮರಣವೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅಕ್ಷಣವೇ ಅವನು ಆ ಅಗ್ನಿಪಾತ್ರವನ್ನು ಮರೆತುಬಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದನು. ಅಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಮುವೃಕ್ಷವು (ಬನ್ನೀಮರವು) ಬೆಳೆದು, ಅದರ ಗರಭದಿಂದ ಒಂದು ಅಶ್ವತ್ಥಶಾಖೆಯು (ಅರಳಯ ಗೊನೆಯ) ಹೊರಟಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡದೆಡನೆ ಆ ರಾಜನಿಗೆ “ಶಮೀಗರಭವಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಕಾಷ್ಠಗಳನ್ನು ಮೆಥಿಸಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬಹುದು” ಎಂಬ ವೇದವಾಕ್ಯಾರ್ಥವು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಅದರಮೇಲೆ ಆ ಪುರೂರವನು, ಆ ಅರಳಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಡ್ಡೆಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನೇ ಅರಣಿಕಾಷ್ಠಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತನಗೆ ಊರ್ವಶೀಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಒಂದರಮೇಲೊಂದನ್ನಿಟ್ಟು, ಕೆಳಗಿನ ಕಾಷ್ಠವನ್ನು ಊರ್ವಶಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮೇಲಿನ ಕಾಷ್ಠವನ್ನು ತನ್ನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಆ ಕಾಷ್ಠಗಳ ಮಧನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವೆರಡನ್ನೂ ಮಥಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ವೇದೋಕ್ತಗಳಾದ ಮೂರುಬಗೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ದಕ್ಷಿ

ಣಾಗಿ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ, ಆಹವನೀಯಗಳೆಂಬ ಮೂರುವಿಧವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದನು ಪುಣ್ಯಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧನಗಳಾದ ಆ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರರನ್ನಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಆ ಪುರೂರವನು ತನಗೆ ಊರ್ವಶೀಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಸರ್ವದೇವತಾತ್ಮಕನಾಗಿಯೂ ಸಮಸ್ತ ಯಜ್ಞಫಲಪ್ರದನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆ ಅಗ್ನಿ ಮುಖವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಪುರೂರವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಕೃತಯುಗಾಂತದವರೆಗೆ ಸಮಸ್ತ ಶಬ್ದಜಾಲಗಳಿಗೂ ಬೀಜವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಓಂಕಾರವೊಂದೇ ವೇದವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು ಆಗ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೊಬ್ಬನೇ ದೈವವಲ್ಲದೆ ದೇವತಾಂತರಗಳೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿಯೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು ಹಂಸನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವರ್ಣವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದಿತೇಹೊರತು ಈಗಿನಂತೆ ವರ್ಣಭೇದಗಳೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ತ್ರೇತಾಯುಗಾರಂಭದಲ್ಲೇ ಈ ಪುರೂರವನಿಂದಲೇ ವೇದವೂ, ಅಗ್ನಿಯೂ, ಮೂರ್ತುಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗ ಹೊಂದಿದುವು ಅಲ್ಲಿಂದೀಚೆಗೆ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವೂ ತಲೆಯೆತ್ತಿತು ಕೊನೆಗೆ ಆ ಪುರೂರವನು ತನ್ನ ಪುತ್ರರೂಪವಾದ ಅಗ್ನಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ, ಗಂಧರ್ವಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—◆◆◆ ಪುರೂರವನ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ◆◆◆—

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಪುರೂರವನಿಗೆ ಊರ್ವಶಿಯಲ್ಲಿ ಆರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಆಯು, ಶ್ರುತಾಯು, ಸತ್ಯಾಯು, ರಯ, ವಿಜಯ, ಜಯರೆಂದು ಹೆಸರು ಇವರಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಾಯುವಿಗೆ ವಸುಮಂತನೂ, ಸತ್ಯಾಯುವಿಗೆ ಶ್ರುತಂಜಯನೂ, ರಯನಿಗೆ ಏಕನೂ, ಜಯನಿಗೆ ಅಮಿತನೂ, ವಿಜಯನಿಗೆ ಭೀಮನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಭೀಮನಿಂದ ಕಾಂಚನನೂ, ಕಾಂಚನನಿಂದ ಹೋತೃಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಜಹ್ನುವೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಜಹ್ನುವೇ ತನ್ನ ಅಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇ

ತಿಸಿದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಅಪೋಶನವಾಗಿ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟವನು. ಈ ಜಹ್ನುವಿಗೆ ಪೂರುವೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ಪೂರುವಿನಿಂದ ಬಲಾಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಅಜಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಕುಶನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಕುಶನಿಗೆ ಕುಶಾಂಬ, ಧೂರ್ತರಯ, ವಸು, ಕುಶನಾಭರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕುಶಾಂಬನಿಗೆ ಗಾಧಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಈ ಗಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವತಿಯೆಂಬ ಮಗಳಾದಳು. ಭೃಗುವಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಋಚೀಕನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು, ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಗಾಧಿಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಗಾಧಿಯು, ಆವೈದಿಕಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಮುದ್ದುಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ, ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯದಿಂದ ಅವನ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, “ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ! ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಆಡ್ಡೆಯಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ನನ್ನ ದೊಂದು ಸಿಯಮವುಂಟು! ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬಿಳುಪಾಗಿ, ಒಂದುಕಿವಿಯುಮಾತ್ರ ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕವಾಗಿ ತಂದು ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ, ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವೆನು ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ನಮ್ಮ ಕುತಿಕವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಕನ್ಯೆಗೆ ಈ ಶುಲ್ಕವೂ ಅತಿವಲ್ಕವೆಂದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು. ಆದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ಸನ್ನವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನೂ ಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆ, ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು.”ಎಂದನು. ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾರದುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಅಸಾಧ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನೆಂದು ಋಚೀಕನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿತು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ಹಟದಿಂದ ಋಚೀಕನು, ವರುಣನಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ರಾಜನು ಹೇಳಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಸಾವಿರಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಅವನಿಂದ ಪಡೆದು ಬಂದು ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆ ಸತ್ಯವತಿಯೂ, ಅವಳ ತಾಯಿಯೂ ಋಚೀಕನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು

ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಋಷೀಕನು ಕ್ಷತ್ರಿಯಸಂತಾನಕ್ಕೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತಾನಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ಎರಡುಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಎರಡುಚರುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು (ರಾಜಪತ್ನಿಯಾದ) ತನ್ನ ಅತ್ತಿಗೂ, ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಸತ್ಯವತಿಗೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಗೆ ಹೋದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸತ್ಯವತಿಯ ತಾಯಿಯು, ತನ್ನಳಿಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉತ್ತಮಂತ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಚರುವನ್ನೇ ತನಗೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಗಳನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದಳು. ತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾರದೆ ಸತ್ಯವತಿಯು, ತಾನಾಗಿಯೇ ಸ್ವತಂತ್ರಿಸಿ, ತನಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಚರುವನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವಳ ಚರುವನ್ನು ತಾನು ಭುಜಿಸಿದಳು. ಋಷೀಕನು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿಯಿತು ಆಗ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಕೋಪದಿಂದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ “ಅಯ್ಯೋ! ಬುದ್ಧಿಗಿಟ್ಟವಳೆ! ಬಹಳ ಅವವೇಕದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡು! ಇನ್ನು ಮಾಡುವುದೇನು? ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸತಕ್ಕ ಪುತ್ರನು ಕ್ರೂರ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗುವನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆನಿಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವನು ನಿನ್ನ ಅಪಿವೇಕಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನನು ಭವಿಸು!” ಎಂದು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸತ್ಯವತಿಯು, ಬಹಳ ಚಿಂತಾಕುಲಿತೆಯಾಗಿ, ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ನಾಥಾ! ನಾನು ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು! ಈಗಲೂ ನನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪುತ್ರನೇ ಜನಿಸುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು” ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು ಆಗ ಋಷೀಕನು ಅವಳಲ್ಲಿ ಕನಕರಗೊಂಡು, “ವೇಪಿ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಶಾಂತನಾಗಿಯೇ ಇರಲಿ! ಆದರೆ ಆ ಮಗನ ವಿವೇಕದಿಂದ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕವನು, (ಪೌತ್ರನು) ಕ್ರೂರನಾಗಲಿ!” ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆ ಸತ್ಯವತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಾಂತನಾಗಿಯೂ, ತಪೋನಿಷ್ಠನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅಮೇಲೆ ಸತ್ಯವತಿಯು ಒಂದು ಪುಣ್ಯನದಿಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿದಳು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಅದನ್ನೇ ಈಗ ಕೌಶಿ

ಕೇಳಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವರು ಸತ್ಯವತಿಯ ಮಗನಾದ ಜಮದಗ್ನಿಯು, ರೇಣುವಿನ ಮಗಳಾದ ರೇಣುಕೆಯೆಂಬವನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಅವಳಲ್ಲಿ ವಸುಮಂತನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠನೇ ಪರಶುರಾಮನು ಇವನನ್ನು ಭಗವಂತನ ಅಂಶಾವತಾರವೆಂದು ಹೇಳುವರು

ಪರಶುರಾಮ ವೃತ್ತಾಂತವು.

ಈ ಪರಶುರಾಮನು, ಹೈಹಯರೆಂಬ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ಸಂತತಿಯವರನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಯೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಹುಡುಕಿ, ಕಂಡಕಂಡ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಬಂದನು. ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ಗರ್ವಿಷ್ಮರಾಗಿಯೂ, ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರ ಭೂತರಾಗಿಯೂ, ಅಧಾರ್ಮಿಕರಾಗಿಯೂ, ಕೇವಲ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದವರಾಗಿಯೂ ಇವ್ವ ಅನೇಕಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಹತರಾದುದಲ್ಲದೆ, ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶವೇ ಪ್ರೇರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದುವಂತಾಯಿತು” ಎಂದನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು “ಮಹರ್ಷಿ! ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಂತಹ ಅಪರಾಧವೇನು? ಆದರಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕ್ಕುಲವೇ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ, ಅದು ಬ್ರಹ್ಮಕ್ರೂರನಾಗಿ ರಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶುಕಮುನಿಯು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು “ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಹಿಂದೆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನೆಂಬ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೊಬ್ಬನು, ಹೈಹಯದೇಶಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ತ್ರಿಮನ್ನಾರಾಯಣಾಂಶದಿಂದವತರಿಸಿದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನನ್ನಾರಾಧಿಸಿ, ಆತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಾವಿರತೋಳುಗಳನ್ನೂ, ಶತ್ರುದುಸ್ಸಹವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ, ಬುದ್ಧಿಒಲವನ್ನೂ, ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಬಲವನ್ನೂ, ದೇಹಬಲವನ್ನೂ, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅಣಿಮಾಡಿಗಳಾದ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಇಂತಹ

ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಯಾರೂ ಇದಿರಿಲ್ಲದೆ ವಾಯುವಿನಂತೆ ನಿರಂಕುವಾದ ಗತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು ಹೀಗೆ ಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಈ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಒಮ್ಮೆ ವೈಜಯಂತಿಯೆಂಬ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ರೇವಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದನು ಅಲ್ಲಿ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹವೇಗವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಜಲಕ್ರೀಡೆಗೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಆ ಜಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಭುಜಗಳನ್ನೇ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಲಂಕೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣನು, ಈ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನಮೇಲೆ ಯುದ್ಧೋದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ದಂಡನ್ನಿಳಿಸಿದ್ದನು. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು ತನ್ನ ಸಾವಿರತೋಳುಗಳಿಂದ ಆ ನದಿಯನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದೊಡನೆ, ಅದರ ಪ್ರವಾಹವು ಉಕ್ಕಿ, ನಾನಾಶಾಖೆಯಾಗಿ ಹೊರಟು, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾವಣನ ಪಾಳೆಯವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಸಿತು ರಾವಣನಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಆತನು, ಇದೇನವದಿಂದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನಿ ದಿರಿಸಿ ಪರಾಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯಾತುರಬಂದ ಬಂದನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಕಪಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಆ ರಾವಣನನ್ನು ಕೇವಲಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹಿಡಿದು, ಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ, ಕೆಲವು ಕಾಲದವರೆಗೆ ತನ್ನ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದು, ಅಮೇಲೆ ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ರಾವಣನಿಗುಂಟಾದ ಈ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲರೂ ಕೈತಟ್ಟಿನಗುತಿದ್ದರು ಇದಲ್ಲದೆ ಮಹಾಬಲಾಢ್ಯನಾದ ಆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು, ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಹೊರಟು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ಜಮದಗ್ನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು ಆಗ ಜಮದಗ್ನಿಯು, ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಆರಾಜನನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವನಿಗೂ, ಅವನ ಅನುಚರರಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ತನಗಿಂತಲೂ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಅವನ ಸತ್ಕಾರವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ,

ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಭಟರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾ
 ಪಿಸಿದನು ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಭಟರು ಆ ಧೇನುವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅದು ದೈನ್ಯ
 ದಿಂದ ಅರಚಿಕೊಂಡರೂ ಬಿಡದೆ, ಕರುವಿನೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಮಾಹಿಷ್ಮತೀ
 ಪುರಕ್ಕೆ ಸೆಳೆತಂದರು ಈ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆದ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನೊಳಗಾ
 ಗಿಯೇ, ಸಂಚಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಪರಶುರಾಮನು ಹಿಂ
 ತಿರುಗಿ ಬಂದು, ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು ಮಾಡಿ ಹೋದ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ದಂ
 ಡಾಹತವಾದ ಸರ್ಪದಂತೆ, ಅತ್ಯಾಕ್ರೋಶದಿಂದ ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ, ತನಗೆ
 ಮುಖ್ಯಾಯುಧವಾದ ಗಂಡುಗೊಡಲಿಯನ್ನೂ, ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನೂ, ಬತ್ತ
 ಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದು, ಯುದ್ಧಕವಚವನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಆನೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ
 ಹೋಗುವ ಸಿಂಹದಂತೆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಹೊರಟನು ಆತನಿ
 ಗಾದರೋ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳು! ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಗಂಡುಗೊಡಲಿ! ಬೆನ್ನ
 ಮೇಲೆ ಕರೀಚಿಂಕೆಯ ತೊಗಲು! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯಿಂದ ಝಗ
 ಝಗಿಸುವ ಜಟಾಕಲಾಪಗಳು! ಇಂತಹ ವಿರುದ್ಧವೇಷವೊಡನೆ ಅತಿವೇಗದಿಂ
 ದ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಬರುವ ಕ್ರೂರಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಆ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಕಂ
 ಡೊಡನೆ, ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಗಳಿಗೆ ಕ್ರೂರ
 ಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಾನು ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಹದಿ
 ನೇಳಕ್ಷೌಹಿಣೀಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯಗಳು, ಕತ್ತಿ, ಗದೆ, ಬಿಲ್ಲು, ಬಾ
 ಣ, ಶತಪ್ಪಿ, ಶಕ್ತಿ, ಮೊದಲಾದ ವಿವಿಧಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ರಾಮನನ್ನಿಡಿ
 ರಿಸಿದುವು ಆ ಸಮಸ್ತಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ರಾಮನೊಬ್ಬನೇ ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ
 ಸಂಹರಿಸಿದನು ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡ
 ತಕ್ಕ ಆ ಪರಶುರಾಮನು, ಗಂಡುಗೊಡಲಿಯನ್ನು ಗಿರಗಿರನೆ ತಿರುಗಿಸು
 ತ್ತು, ಆ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದರ ವೇಗದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದ
 ಸೈನಿಕರ, ಕೈ, ಕಾಲು ತೋಳು, ತೊಡೆ, ಮುಂತಾದ ಅವಯವಗಳೆಲ್ಲವೂ.
 ಛಿನ್ನಛಿನ್ನವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿದ್ದುಂಥ. ಅನೇಕವೀರಾಗ್ರೇಸರರು ಮಡಿದ
 ರು ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ ಮೊದಲಾದ ವಾಹನಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ
 ಮುರಿದುಬಿದ್ದುವು ಹೀಗೆ ಆ ಪರಶುರಾಮನ ಕೊಡಲಿಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ,

ಬಾಣಘಾತದಿಂದಲೂ, ಆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋಕವಚಗಳು ಹರಿದು ಬಿದ್ದುವು! ಅನೇಕಧ್ವಜಗಳು ಮುರಿದುವು! ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳು ತುಂಡಾದುವು ಅನೇಕಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹತವಾದುವು ನೆಲ ವೆಲ್ಲವೂ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹಮಯವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವು ಹತವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಅತಿಕೋಪೋದ್ವಿಗಿತನಾಗಿ, ತಾನೇ ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಬಂದನು ತನ್ನ ಐನೂರುಕೈಗಳೆಲ್ಲೆಯೂ ಐನೂರು ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಉಳಿದ ಕೈಗಳಿಂದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತ, ರಾಮನಮೇಲೆ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ವರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಆ ದಂಟನು? ಧನುರ್ವಿಧ್ಯೆಗೆ ಪರಮಾಚಾರ್ಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಶುರಾಮನು, ತನ್ನ ಒಂದೇ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ, ಆ ಬಾಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಂಡುಮಾಡಿ ಕಡಹಿದನು ಇದನ್ನುನೋಡಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು, ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪಾವೇಷವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಸಾವಿರಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ, ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನೂ ಕಿತ್ತುತಂದು ರಾಮನಮೇಲೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಪರಶುರಾಮನು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸಿ, ಯುದ್ಧಾತುರನಿಂದ ಮೈತಿಳಿಯದೆ ಮೇಲೆ, ಬಿದ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನು ಪರಿಹಾಸಮಾಡುತ್ತ, ತೀವ್ರಧಾರೆಯುಳ್ಳ ತನ್ನ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಅವನ ಸಹಸ್ರಭುಜಗಳನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಡಹಿದನು ಪರ್ವತಶಿಖರವನ್ನು ರುಳಿಸುವಂತೆ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನೂ ಭೇದಿಸಿದನು ಕ್ರೂರಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು ಸತ್ತುಬಿದ್ದೊಡನೆ, ಅವನ ಹತ್ತುಸಾವಿರಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ ರಾಮನ ಕೋಪಾವೇಶಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದು ಹೋಮಧೇನುವನ್ನು ಅದರ ಕರುನಿನೊಡನೆ ಕರೆತಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ರಾಮನು ಆ ಹೋಮಧೇನುವನ್ನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಸಹೋದರರಗೂ, ತಂದೆಗೂ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಿದನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಮದಗ್ನಿಯು ತನ್ನ ದುಗನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತ, “ಓ ರಾಮಾ! ಈ ನಿನ್ನ ಭುಜಪರಾಕ್ರಮವು ಶ್ಲಾಘಾರ್ಹವಾಗಿದ್ದರೂ, ನೀನು ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯವು ನನ

ಗೆಮಾತ್ರ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ, ನೀನು ಪಾಪಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದೆ! ರಾಜರು ಸಕಲದೇವತಾಸ್ವರೂಪನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು ನೀನು ಈ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ, ಕೋಪವಶನಾಗಿ, ಅಂತಹ ರಾಜನನ್ನು ಕೊಂದು ಮಹಾಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದೆಯಲ್ಲವೆ? ವತ್ಸಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಾವು, ಇಂತಹ ರಾಜಸಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬಾರದು! ನಮಗೆ ಶಾಂತಿಯೇ ಮುಖ್ಯಧನವು! ಈ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಲೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಗೆ ಪೂಜ್ಯತೆಯುಂಟು! ಕ್ಷಮೆಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಗುಣವು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಲೋಕಗುರುವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೂಕೂಡ ಈ ಗುಣದಿಂದಲೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ, ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು ಈ ಶಮದಮಾದಗುಣಗಳಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತೇಜಸ್ಸು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳಗುವುದು ಕ್ಷಮಾಗುಣವಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ತ್ರಿಹರಿಯು ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ರಾಜನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಕ್ರೂರವಾದ ಪಾತಕವೆನಿಸುವುದು ಈಗ ನೀನು ಅಂತಹ ಮಹಾಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುವೆ? ಆದುದರಿಂದ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನಪರನಾಗಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಬಾ! ಅದರಿಂದ ಈ ಪಾಪವು ನೀಗುವುದು.” ಎಂದನು. ಇದು ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು,

{

 ಪರಶುರಾಮನು ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ತಾಯಿ
 ಯನ್ನೂ, ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಕೊಂದು ತಿರುಗಿ
 ಅವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದುದು, ಕ್ಷತ್ರಿಯಂಶವನ್ನು
 ನಾಶಮಾಡಿದುದು.

}

‘ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ಪರಶುರಾಮನು ಜಮದಗ್ನಿಯ ಮಾತನ್ನು ತಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಒಂದುಸಂವತ್ಸರದವರೆಗೆ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಬಂದು ಸೇರಿದನು ಅಮೇಲೆ ಒಂದಾನೊಂದುದಿನದಲ್ಲಿ ರಾಮನ ತಾಯಿಯಾದ ರೇಣುಕೆಯು, ಜಲಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಗಂಗೆಗೆ ಹೋದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರರಥನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವರಾಜನು, ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂದನಾದ ಪದ್ಮಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ,

ಸುಂದರಾಕಾರದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಗಂಧರ್ವನನ್ನು ನೋಡದೋಡನೆ, ರೇಣುಕೆಯು ಅವನ ಸುಂದರಾಕೃತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದೆಂಬೆರಡೆ ಕಾದ ಹೋಮಕಾಲವನ್ನೂ ಮರೆತು, ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಸ್ಮರಣವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಪತಿಯಾದ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಎಷ್ಟು ಕೋಪಗೊಂಡಿರುವನೋ ಎಂದು ಭಯಪಟ್ಟು, ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಹೊರಟು, ಜಲಸಾತ್ರವನ್ನು ಜಮದಗ್ನಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಶಾಪಭಯದಿಂದ ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗುತ್ತ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಅವನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಜಮದಗ್ನಿಯು, ಗಂಧರ್ವನಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಕೇಗುಂಟಾದ ಮನಶ್ಚಾಂಚಲ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅತಿಕೋಪಾವಿಷ್ಟವಾಗಿ, ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದು “ಎಲೈ ಮಕ್ಕಳೆ! ಶಾಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಈಕೆಯನ್ನು ಈಗಲೇ ಕೊಲ್ಲಿರಿ!” ಎಂದನು. ಆದರೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾರೂ ಇಷ್ಟಪಡದೆ, ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ಜಮದಗ್ನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಕರೆದು, “ವತ್ಸಾ! ಚಪಲಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಈ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಅಪಿಧೇಯರಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರನ್ನೂ, ಈಕ್ಷಣವೇ ನೀನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲಬೇಕು” ಎಂದನು. ಪರಶುರಾಮನು ಇದನ್ನು ಮಹಾಪಾಪಕಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ, ಅವನ ಯೋಗಬಲವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾದುದರಿಂದ, ಪಿತೃಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾರದೆ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದು, ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಒಂದೇ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ಜಮದಗ್ನಿಯು ಪರಶುರಾಮನ ವಿಧೇಯತೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು “ಕುಮಾರಾ! ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು! ಕೊಡುವೆನು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾರಾಮನು “ಜನಕಾ! ತಿರುಗಿ ಈ ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಸಹೋದರರನ್ನೂ ಬದುಕಿಸಬೇಕು! ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಈ ಅಪರಾಧವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆತುಹೋಗಬೇಕು. ಇದೇ ಈಗ ನಾನು

ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತಕ್ಕ ವರವು” ಎಂದನು ಜಮದಗ್ನಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜೀವನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಲು, ಎಲ್ಲರೂ ಸಿದ್ಧಿತಿಳಿದವರಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತರು ಆದರೆ ಪರಶುರಾಮನು, ತನ್ನ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರನ್ನೂ ಕೊಂದುದು ಕೇವಲಸಾಪಕೃತ್ಯವಲ್ಲವೆ” ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬಹುದು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹಾಗಲ್ಲ! ಆ ಪರಶುರಾಮನು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ತಪೋಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದುದರಿಂದ, ತಿರುಗಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಬಹುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಪಿತೃವಾಕ್ಯಪರಿಪಾಲನವನ್ನೂ ಮಾಡದಂತಾಯಿತು. ತಾನೇ ತಿರುಗಿ ಅವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದಂತೆಯೂ ಆಯಿತು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಗವದಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಆ ರಾಮನು, ಮಾತೃವಧಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಹಿಂದೆ ಪರಶುರಾಮನು ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನು ಕೊಂದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಭಯಪಟ್ಟು ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಓಡಿಹೋದರಷ್ಟೆ? ಅವರು ತಮ್ಮ ದುರ್ದಶೆಯನ್ನೂ, ತಂದೆಯ ಮರಣವನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅನವರತವೂ ದುಃಖಿಸುತ್ತ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದ ಪರಶುರಾಮನ ಮೇಲೆ ಹೇಗಾದರೂ ಹಗೆತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಸಮಯವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಹೈಹಯರೆಲ್ಲರೂ ಪರಶುರಾಮನು ತನ್ನ ಸಹೋದರರೊಡನೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಜಮದಗ್ನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಯಾಗಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಾವನಪರನಾಗಿ ಮೈಮರೆತು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಜಮದಗ್ನಿಯನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು, ಹೀಗೆ ಪಾಪಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನು ನೋಡಿ ರೇಣುಕೆಯು, “ಬೇಡಬೇಡ” ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ನಿವಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮುನಿಪತ್ತಿಯ ವಿಲಾಪವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಅವರು ಕೇವಲಕಂಠಮನಸ್ಕರಾಗಿ ತಪೋಸಿರತನಾದ ಜಮದಗ್ನಿಯ ತಲೆಯನ್ನು

ಕಡಿದು, ಆ ತಿರಸ್ಸನ್ನು ತಮ್ಮೊಡನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ರೇಣು ಕೆಯು ಪತಿಗುಂಟಾದ ಈ ಘೋರಮರಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಸಂಕಟದಿಂದ ಎದೆಯನ್ನು ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ 'ರಾಮಾ! ರಾಮಾ! ಎಲ್ಲಿ ಹೋದೆ! ಬೇಗ ಬಾ! ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡು!' ಎಂದು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಂಡಳು ಈ ಅರ್ತಸ್ವರವು ಅಶ್ರಮಸ ಮೀಪದ ಬಂದಾನೊಂದು ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಶುರಾಮನಿಗೂ, ಅವನನೋದರರಿಗೂ ಕೇಳಿಸಿತು ಒಡನೆಯೇ ಅವರಲ್ಲರೂ ಅಶ್ರಮಕ್ಕೆಬಂದು, ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮರಣವನ್ನು ನೋಡಿ, ದುಃಖದಿಂದ ಮೈಮರೆತು, ಸಂಕಟವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ "ಹಾ ಜನಕಾ! ಹಾ ಸುಜನೋತ್ತಮಾ! ಹಾ ಧರ್ಮವತ್ಸಲಾ! ನಮ್ಮನ್ನು ಅನಾಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡ ಡೋದೆಯಾ?" ಎಂದು ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದು ಆಗ ಪರಶುರಾಮನು ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ತಂದೆಯ ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಂಡವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ರಕ್ಷಿಸಿಡುವಂತೆ ತನ್ನ ಸೋದರರಿಗೆ ನಿಯಮಿಸಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಬೀಜವೇ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಂತೆ ನಾಶಮಾಡುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಗಂಡುಗೊಡಲಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಅಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಘಾತುಕರಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದುದಾದರಿಂದ ಮೊದಲೇ ಕಾಂತಿಹೀನ ವಾಗಿದ್ದ ಮಾಹಿಷ್ಮತೀಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಹೈಹಯರಲ್ಲರನ್ನೂ ಛಿನ್ನ ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಅವರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ರಾಶಿಹಾಕಿದನು. ಆ ವರರಕ್ತದಿಂದ ಒಂದು ಮಹಾನದಿಯನ್ನು ಒಟುಮಾಡಿದನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಅತ್ತಹ ಪಾಪಬುಧ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶವನ್ನೇ ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅನೇಕಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನು. ಆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರ ರಕ್ತದಿಂದ, ಈಗ ಸ್ಯಮಂತಪಂಚಕವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪ್ರದೇಶ ದಲ್ಲಿ ಐದುಮಡುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ, ಆ ರಕ್ತಜಲದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಕೋಪವನ್ನಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು (ಆ ಮಡುಗಳ ಸ ಮೀಪದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ಯಮಂತಪಂಚಕವೆಂದು ಹೆಸರು)

ಆಮೇಲೆ ರಾಮನು ಮಾಹಿಷ್ಮತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ತಿರಸ್ಸನ್ನು ತಂದು, ಅದನ್ನು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇಹಭಾಗದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ, ಅಪರಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ತಾನು ಸರ್ವದೇವತಾತ್ಮಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಅನೇಕಯಾಗಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತ, ಆ ಯಾಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೋತೃವಿಗೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಅಧ್ವರ್ಯುವಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕನ್ನೂ, ಉದ್ಗಾತೃವಿಗೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕನ್ನೂ ಯಾಗದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟನು ಆಗ್ನೇಯಾದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಇತರಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು ಇವುಗಳನಡುವೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ವಿಂಧ್ಯಹಿಮಾಲಯಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗವಾದ ಆರ್ಯಾವರ್ತವನ್ನು ಉಪದ್ರಷ್ಟೃವಿಗೂ, ಅದರ ಪರ್ಯಂತಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು, ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದನು ಆಮೇಲೆ ಸರಸ್ವತೀನದಿಯಲ್ಲಿ ಅವಭೃತವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮೇಘುದ ಮರೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತನಾಗಿ, ನಿಜತೇಜಸ್ವಿನಿಯ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವನು. ಜಮದಗ್ನಿಯು ಪ್ರಾಕೃತದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಬೇರೆ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಈಗ ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಏಳನೆಯವನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು ಆತನ ಪುತ್ರನಾದ ಪರಶುರಾಮನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ವೇದಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಬೇಕಾದುದರಿಂದ, ಈಗ ಕೇವಲಶಾಂತಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಸಿದ್ಧಾಧಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಮಹೇಂದ್ರಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿರುವನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಹೀಗೆ ಪರಶುರಾಮನವತಾರದಿಂದ ಭೃಗುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ದುಷ್ಟಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಕೊಂದು ಭೂಭಾರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದಿಷ್ಟೂ ಸತ್ಯವತೀದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಜಮದಗ್ನಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವು ಆತ್ತಲಾಗಿ ಸತ್ಯವತಿಯ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ, ಅವಳಿಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಪೂತನಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದಳಷ್ಟೆ? ಅದರಿಂದ ಅವಳು ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಒಬ್ಬಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದ

ಳು. ಈತನೇ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಈತನು ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದು, ಘೋರತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ತನಗೆ ಜನ್ಮಪ್ರಾಪ್ತನಾದ ಕ್ಷತ್ರಜಾತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿತ್ವವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಇವನು ಮೊದಲು ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಆಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವುದಕ್ಕೆ, ಇವನ ತಾಯಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರಪೂತವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದುದೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿ! ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವು ಲಭಿಸಲಾರದು. ಈ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ನೂರುಮಂದಿಮಕ್ಕಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮಪುತ್ರನಿಗೆ ಮಧುಛಂದನೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ, ಉಳಿದ ಸಹೋದರರಲ್ಲರೂ ಆ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೈಗುವಂಶೋತ್ಪನ್ನನಾದ ಅಜೀಗರ್ತನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಶುನಶ್ಶೇಫನೆಂಬ ಕುಮಾರನಿದ್ದನು ಈ ಕುಮಾರನು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ನರಬಲಿಗಾಗಿ ವಿಕ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಮಗನಾದ ರೋಹಿತನು, ಇವನನ್ನು ಯಾಗಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಶುನಶ್ಶೇಫನು! ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಲು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಅವನಲ್ಲಿ ಕರುಣಿಸಿ, ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುತ್ರಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು ಈ ಸ್ವೀಕೃತಪುತ್ರನನ್ನೇ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ತನ್ನ ನೂರು ಮಂದಿಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕರೆದು, “ಈ ಶುನಶ್ಶೇಫನನ್ನು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿರಿಯವನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಬೇ”ಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು ಅವರಲ್ಲಿ ಮಧುಛಂದನಿಗಿಂತಲೂ ಹಿರಿಯರಾದ ಐವತ್ತು ಮಂದಿಮಕ್ಕಳೂ, ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸದೆ ಸಿರಾಕರಿಸಿರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಕುಪಿತನಾಗಿ, ಆ ಐವತ್ತು ಮಂದಿಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಮೈಲಿ ಛ್ಛರಾಗುವಂತೆ ಶಪಿಸಿದನು. ಉಳಿದ ಕನಿಷ್ಠ ಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಶಾಪಭಯದಿಂದ, ಆ ಶುನಶ್ಶೇಫನನ್ನೇ ತಮಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಶುನಶ್ಶೇಫನನ್ನು ನರಪಶುವನ್ನಾಗಿ ಯೂಪಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದಾಗ, ಅವನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಂದ ತನಗುಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎರಡು ಮಂ

ತ್ರಗಳನ್ನು ಪುನಶ್ಚ ರಣಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಯಜ್ಞ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೇ ತಾವು ತೃಪ್ತರಾದುದಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಆ ಮುನಿಕುಮಾರನನ್ನು ಕೊಲೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಈ ಶುನಶ್ಚೇಫನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಾಣದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದುದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ದೇವರಾತನೆಂದೂ ನಾಮಾಂತರವಾಯಿತು. ಈ ದೇವರಾತನು ಯಾಗದಿಂದ ಬದುಕಿಬಂದಮೇಲೆ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮಧುಚ್ಛಂದಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನೇ ತಮಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟನನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ ಮಧುಚ್ಛಂದಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೈ ಕುಮಾರರೇ! ನೀವು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮೀರದೆ ದೇವರಾತನನ್ನು ನಿಮಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠನನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ನನ್ನನ್ನೂ ಪುತ್ರವಂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಿರಿ! ನಾನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು. ನೀವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಸುಪುತ್ರವಂತರಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಬೇಕು ಈ ದೇವರಾತನು ನಮ್ಮ ಕೌಶಿಕವಂಶದಲ್ಲೆಯೇ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಹೊಂದಲಿ! ನೀವು ಇವನನ್ನನುವರ್ತಿಸಿ” ಎಂದನು. ರಾಜಾ! ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಇವರುಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಉಷ್ಣಿಕ, ಹಾರೀತ, ಜಯಂತ, ಸುಮದ, ವೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರು ಶಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದರಿಂದಲೂ, ಕೆಲವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದರಿಂದಲೂ, ದೇವರಾತನು ಸ್ವೀಕೃತನಾದುದರಿಂದಲೂ, ಕೌಶಿಕಗೋತ್ರವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾನಾಮುಖವಾಗಿ ಹರಡಿರುವುದು. ದೇವರಾತನು ಬೇರೆ ಕುಲದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೌಶಿಕರಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠನೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಈ ಪ್ರವರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದುದರಿಂದ, ಅವನ ಪ್ರವರವೂ ಈಕಡೆಗೆ ಸೇರಿತು. ಇದು ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—●●●● ಆಯುಷಿನ ಸಂತತಿಯು. ●●●●—

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಪುರೂರವನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಐದುಮಂದಿ ಕನಿಷ್ಠ ಪುತ್ರರ ಸಂತಾನಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆನಷ್ಟೆ? ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದವನಿಗೆ

ಆಯುವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈತನಿಗೆ, ನಹುಷ, ಕ್ಷತ್ರವೃದ್ಧ, ರಜಿ, ರಂಭ, ಅನೇ ನಸರಂಬ ಐದುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕ್ಷತ್ರವೃದ್ಧನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಈತನಿಗೆ ಸುಹೋತ್ರನೆಂಬ ಮಗ ನಾದನು. ಆ ಸುಹೋತ್ರನಿಗೆ ಕಾಶ್ಯನೆಂದೂ, ಕುಶನೆಂದೂ, ಕೃತ್ಸ್ನಮದ ನೆಂಗೂ ಮೂವರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು ಕೃತ್ಸ್ನಮದನಿಗೆ ಶುನಕನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಂದ ಶೌನಕನು ಹುಟ್ಟಿದನು ಈತನು ಬಹ್ವೃಷ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹರ್ಷಿಯೆನಿಸಿದನು ಕಾಶ್ಯನಿಗೆ ಕಾತಿಯೆಂ ಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನ ಮಗನು ರಾಷ್ಟ್ರನು ಅವನ ಮಗನು ದೀ ಘೌತಪನು ದೀಘೌತಪನಿಂದ ಧನ್ವಂತರಿಯೆಂಬವನು ಜನಿಸಿ, ಆಯುರ್ವೇ ದಪ್ರವರ್ತಕನಾದನು ಇವನನ್ನು ಭಗವದಂಶಸಂಭೂತನೆಂದು ಹೇಳುವ ರು ಇವನಿಗೆ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವುಂಟು ಇವನು ತನ್ನ ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತರೋಗಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿಸುವನು ಈ ಧನ್ವಂತರಿಗೆ ಕೇತು ಮಂತನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು ಅವನ ಮಗನು ಭೀಮರಥನು ಅವನ ಮಗ ನು ದಿವೋದಾಸನು ಅವನಿಂದ ದ್ಯುಮಂತನೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿದನು ಇವನ ನ್ನೇ ಸ್ವತರ್ಗನನೆಂದೂ ಹೇಳುವರು ಇದಲ್ಲದೆ ಇವನಿಗೆ ಶತ್ರುಜಿತ್ತೆಂದೂ, ವತ್ಸನೆಂದೂ, ಋತಧ್ವಜನೆಂದೂ ನಾಮಾಂತರಗಳುಂಟು ಇವನ ಮಗನು ಕುಪಲಯುಶ್ವನು ಕುಪಲಯುಶ್ವನಿಂದ ಅಲರ್ಕನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು ಈ ಅಲರ್ಕನು ಅರುವತ್ತಾರು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳವರೆ ಗೆ ಯೌವನಶಾಲಿಯಾಗಿಯೇ ರಾಜಭೋಗಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇವ ನಂತೆ ಯೌವನವಂತನಾಗಿ ಅಷ್ಟುಕಾಲದವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನುಭವಿಸಿದವರು ಬೇರೂಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಅಲರ್ಕನ ಮಗನು ಸನ್ನತಿ ಈ ಸನ್ನತಿಯಿಂದ ಸುಕೇತ ನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುಕೇತನನೂ, ಅವನಿಂದ ಧರ್ಮಕೇತುವೂ, ಅವನಿಂದ ಸತ್ಯಕೇತುವೂ ಅವನಿಂದ ಧೃಷ್ಟಕೇತುವೂ, ಅವನಿಂದ ಸುಕುಮಾರನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಸುಕುಮಾರನ ಮಗನು ವಿೀತಿಹೋತ್ರನು. ಇವನ ಮಗನು ಭರ್ಗನು. ಈತನ ಮಗನು ಭರ್ಗಭೂಪಿ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಈ ರಾಜರೆ ಳ್ಲರೂ ಕ್ಷತ್ರವೃದ್ಧನ ಸಂತತಿಯವರು ಆಯುವಿನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಗನಾದ

ರಂಭನಿಗೆ ರಂಭಸನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಇವನ ಮಗನು ಗಂಭೀರನು. ಇವನು ಮಗನು ಕ್ರತು. ಈ ಕ್ರತುವಿನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆಯವಿನ ಕನಿಷ್ಠಪುತ್ರನಾದ ಅನೇನಸನಿಗೆ ಶುದ್ಧನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಇವನ ಮಗನು ಶುಚಿ. ಇವನ ಮಗನಿಗೆ ತ್ರಿಕಕುಭನೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವನನ್ನು ಧರ್ಮಸಾರಧಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು ಇವನ ಮಗನು ಶಾಂತರಯನು. ಈತನು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠನಾಗಿ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಅದರಿಂದಲೇ ತನ್ನನ್ನು ಕೃತಕೃತ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದನೇಹೊರತು ಸಂತಾನವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಯವಿನ ಮೂರನೆಯ ಮಗನಾದ ರಜಿಗೆ, ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಐನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಈ ರಜಿಯೆಂಬವನು ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಅವರ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟು, ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿದನು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂದ್ರನು ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಹಿಮೆಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ತಾನು ವಹಿಸಲಾರದೆ, ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಭಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ರಜಿಯಮೇಲೆಯೇ ಇರಿಸಿದ್ದನು. ರಜಿಯು ಕಾಲಾಧೀನನಾದಮೇಲೆಯೂ ಅವನ ಮಕ್ಕಳೇ ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯವನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತ, ಯಜ್ಞಭಾಗಗಳನ್ನೂ ತಾನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದ್ರನು ಅನೇಕಾವರ್ತಿ ಬಂದು ಯಾಚಿಸಿದರೂ, ಅವರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಹೋಗಲು, ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೊಡನೆ ಆಲೋಚಿಸಿ, ಅವನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅಭಿಚಾರಹೋಮವನ್ನು (ಮಾಟವನ್ನು) ಮಾಡಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಮೊದಲು ರಜಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು ಇದರಿಂದ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಮಾರ್ಗಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟನು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಕ್ಷತ್ರವೃದ್ಧನ ಮುಮ್ಮಗನಾದ ಕುಶನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಅವನಿಂದ ಸಂಜಯನೂ, ಸಂಜಯನಿಂದ ಜಯನೂ, ಜಯನಿಂದ ಕೃತನೂ, ಕೃತನಿಂದ ಹರೈಶ್ವಕನೂ, ಅವನಿಂದ ಸಹ

ದೇವನೂ, ಸಹದೇವನಿಂದ ಭೀಮನೂ, ಭೀಮನಿಂದ ಜಯತ್ಸೇನನೂ, ಆತನಿಂದ ಸಂಕೃತಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಜಯನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈತನು ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮನಿರತನಾಗಿ ಮಹಾರಥನೆನಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನು. ಈಗ ಹೇಳಿದ ಈ ರಾಜರಲ್ಲರೂ ಕ್ಷತ್ರವೃದ್ಧನ ಸಂತತಿಯವರೇ! ಇನ್ನು ನಹುಷನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು ಕೇಳು ಇದು ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

◆◆◆ ನಹುಷವಂಶಾನುಕ್ರಮವು ◆◆◆

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮೊದಲಾದ ಅರಿಂದ್ರಿಯಗಳು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ನಹುಷನಿಗೆ, ಯತಿ, ಯಯಾತಿ, ಸಂಯಾತಿ, ಆಯಾತಿ, ವಿಯತಿ, ಕೃತಿಯುಂಟು ಆರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನಾದ ಯತಿಯು ರಾಜ್ಯಾರ್ಹನಾಗಿದ್ದರೂ, ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವನು ಆ ಅಧಿಕಾರಮದಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ತಾನು ಮರೆತುಬಿಡುವನೆಂದು, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಕೇಡನ್ನು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ತಂದೆಯು ತನಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಅದನ್ನೊಲ್ಲದೆ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದನು ನಹುಷನು ಇಂದ್ರಪತ್ನಿಯಾದ ಶಚಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಹಿತನಾಗಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶಾಪದಿಂದ ಅಜಗರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದಮೇಲೆ, ಅವನ ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾದ ಯಯಾತಿಯು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನು, ತನ್ನ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೂ ನಾಲ್ಕುಹಿಕ್ಕುಗಳ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಅವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಧರ್ಮದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇವನು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಮಗಳಾದ ದೇವಯಾಸಿಯನ್ನೂ, ವೃಷಪರ್ವನೆಂಬ ದಾನವನ ಮಗಳಾದ ಶಕ್ತಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾದನು” ಎಂದು ಶುಕಮುನಿಯು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಡುವೆ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು. “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಇದೇನಾಶ್ಚ ರ್ಯವು? ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನಾದರೂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲದ ವನಾದ ಯಯಾತಿಯು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಗಳನ್ನು ವರಿಸಿದುದು ಹೇಗೆ? ಉತ್ತಮಜಾತಿಯ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಹೀನಜಾತಿಯವನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು

ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧವಲ್ಲವೆ ?” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕನು. “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಕೇಳು ! ವೃಷಪರ್ವನ ಮಗಳಾದ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯು, ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಗುರುಪುತ್ರಿಯಾದ ದೇವಯಾನಿಯೊಡನೆಯೂ, ಬೇರೆ ನೂರಾರುಮಂದಿ ಸಖಿಯರೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ, ಧಲಪುಷ್ಪಸಮೃದ್ಧವಾದ ತನ್ನ ಪುರೋದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪಿನೋಟುಸುತಿದ್ಧಳು ತನ್ನ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಧುರ ಧ್ವನಿಯನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಭ್ರಮರಧುಂಕಾರಗಳನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿನ ಒಂದಾನೊಂದು ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು ಸ್ವಚ್ಛಜಲದಿಂದಲೂ, ಅರಳಿದ ಕಮಲಗಳಿಂದಲೂ, ಅಂದವಾದ ಮಳಲಿನಿಂದಲೂ ಮನೋರಂಜಕವಾದ ಆ ಸರೋವರವನ್ನು ನೋಡದೊಡನೆ, ಅವಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿಳಿದು ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ತೀರದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿಳಿದು, ಬಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ಸೀರನ್ನೆರಚುತ್ತ ವಿನೋದದಿಂದ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರಂಜಿತರೂ ವೃಷಭಾರೂಡರಾಗಿ ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟು, ಧಟ್ಟನೆ ಮೇಲೆದ್ದುಬಂದು, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಅಲಜ್ಜಾತುರದಲ್ಲಿ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯು, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ದೇವಯಾನಿಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ತಾನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಳು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವಯಾನಿಯು, ಕೋಪದಿಂದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಇತರಸಖಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ “ಆಹಾ ! ಎಲೈ ಸಖಿಯರೆ ! ಈ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯ ಕುಚ್ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಿರಾ ! ನಮ್ಮ ಗೌಡಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕಾದ ಈಕೆಗೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಈ ಹುಡುಗಾಟವೆ ? ನಾಯಿಯು ಯಾಗದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕಚ್ಚಿದಂತೆ, ನಾನು ಧರಿಸತಕ್ಕ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಇವಳು ಧರಿಸಿದಳಲ್ಲಾ ! ಈ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ನೋಡಿರಿ ! ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ನಮ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯೇ ಉತ್ತಮವು ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಮುಖವೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡಿದವರು. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದ ವೈದಿಕಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸ

ತಕ್ಕವರೂ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ! ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ದೇವತೆಗಳೂ ಅವರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು ! ಅಷ್ಟೇಕೆ? ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರಿಯೇಪತಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನೂ ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವನು. ಅಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಭೃಗುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಈಕೆಳು ತಂದೆಯಾದ ವೃಷಪರ್ವನು ನಮಗೆ ಶಿಷ್ಯನು ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ಈ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯು, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಗೌರವಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಶೂದ್ರನು ವೇದಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಧಿಕರಿಸುವಂತೆ, ನನ್ನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ತಾನುಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಳಲ್ಲಾ ! ಆಹಾ ! ಇವಳ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ !” ಎಂದಳು ಹೀಗೆ ದೇವಯಾಸಿಯು ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಗೆ ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ಸರ್ಪದಂತೆ ಬುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತ, ತುಟೆಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ, ಆ ದೇವಯಾಸಿಯನ್ನು ಕುರಿತು. “ಎಲೆ ಭಿಕ್ಷುಕಿ ! ನಿನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಹರಟುವೆಯಾ ? ಸಾಕು ! ಬಾಯಿಮುಚ್ಚು ! ಕಾಗೆಗಳಂತೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿರತಕ್ಕ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ನಾಲಗೆಯೆ ?” ಎಂದಳು ಹೀಗೆ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯು ಗುರುಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಿಂಹಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ತಾನುಟ್ಟಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ಆ ಸರ್ಪೋವರಕ್ಕೆ ಬಿಸಾಡಿ, ಸಖಿಯರೊಡನೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಯಾತಿಯು, ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ಬಳಲಿ, ಜಲಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸರ್ಪೋವರದಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಏಕಾಕಿಸಯಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಈ ಬಾಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಆಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ತಾನು ಹೊದೆದಿದ್ದ ಉತ್ತರಿಯವನ್ನೇ ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನು ಕೃಪಿಸಿದ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ದ್ಧರಿಸಿದ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವಯಾನಿಯು, ಪ್ರೇಮಸೂಚಕವಾದ ಮೃದುಮಧುರವಾಕ್ಯದಿಂದ “ಓ ವೀರಾ ! ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದೆ? ಇ

ದನ್ನೇ ನಾನು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು. ನಿನ್ನಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಗ್ರಹಿಸಬಾರದು ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕನ್ಯೆಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದ ನೀನು ವರಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ಎಂದು ನೀನು ಸಂದೇಹಿಸಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಘಟಿಸಿದ ಈ ದಾಂಪತ್ಯವು ದೈವಕೃತವಾದುದೇಹೊರತು, ಮನುಷ್ಯಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾದುದಲ್ಲ ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನಿರ್ಜನವಾದ ಈ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವು ಹೇಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು? ಇದು ದೈವಕೃತವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ನಿದರ್ಶನವೇಕೆ? ಇದಲ್ಲದೆ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮಗನಾದ ಕಚನು ನನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಿರುವನು ಆ ಶಾಪವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವನು ಕೇಳು ಹಿಂದೆ ಕಚನು ನನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲಿ ಮೃತಸಂಜೀವನೀವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನನ್ನು ನಾನು ಮೋಹಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು ಗುರುವುತ್ರಿಯೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅವನು ವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ ಆಗ ನಾನು ಅವನಲ್ಲಿ ಕೋಪಗೊಂಡು, ಅವನು ಅದುವರೆಗೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತವಿದ್ಯೆಯೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲೆಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಅವನೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೋಪಗೊಂಡು, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನನಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯ ಪತಿಯು ಸಿಕ್ಕದಿರಲೆಂದು ಶಪಿಸಿರುವನು. ಇದರಿಂದ ಎಂದಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯಪತಿಯು ಸಿಕ್ಕಲಾರನು ಅದುದರಿಂದ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬೇಕು”ಎಂದಳು. ಈ ಸಂಬಂಧವು ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುದ್ಧವಾದುದರಿಂದ ಯಯಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ದೈವಿಕವಾಗಿ ಈ ಘಟನೆಯುಂಟಾದುದರಿಂದಲೂ, ತನಗೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವು ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದಲೂ ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ತಾನು ವರಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ದೇವಯಾನಿಯು ತನಗುಂಟಾದ ಅವಮಾನದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ರೋದಿಸುತ್ತ, ತಂದೆಯಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯು ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಬಹಳ ಮನಸ್ಸಂಕಟವುಂಟಾಯಿತು. ತನ್ನ ಪಾರೋಹಿತ್ಯವೃತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಭಿಕ್ಷುಟನದಿಂದಲಾದರೂ

ಜೀವಿಸುವುದೇ ಮೇಲೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಅಕ್ಷಯವೇ ವೃಷಪರ್ವನ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೊರಟನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯು ವೃಷಪರ್ವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ಶತ್ರುಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು, ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸೇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುವನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗಿ, ಅರ್ಥದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಡೆದು, ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತನ್ನನ್ನು ಕೃಬಿಡಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ಅವನ ಸಿನಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು “ಓ ದಾನವೇಂದ್ರಾ! ಈ ದೇವಯಾನಿಯು ನನಗೆ ಬಹಳ ಮೋಹಪಾತ್ರಳಾದುದರಿಂದ, ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಸಿನ್ನಲ್ಲಿರಲಾರನು ಅವಳನ್ನೇ ನೀನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅವಳ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಾದರೆ, ನಾನು ಸಿನ್ನಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ” ಎಂದನು. ವೃಷಪರ್ವನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ದೇವಯಾನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಆಮ್ರಾ! “ಸಿನ್ನ ಇಷ್ಟವೇನು ಹೇಳು! ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು” ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು ಅದಕ್ಕಾ ದೇವಯಾನಿಯು “ದಾನವೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಮಗಳಾದ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯು, ತನ್ನ ಸಮಸ್ತಸಂಪತ್ತಿನದೊಡನೆ ನನಗೆ ದಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು, ನಾನುಹೋದಕಡೆಗೆ ಒಂದು ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ” ಎಂದಳು ವೃಷಪರ್ವನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಗೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೊಡನೆ, ಕಾರ್ಯಜ್ಞಳಾದ ಆ ಕುಸುಮಾರಿಯು, ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಭಯಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನೂ, ಮುಂದೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ದೈತ್ಯಕುಲಕ್ಕೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಿ, ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ತನ್ನ ಸಖೆಯೆಂದೊಡನೆ ದೇವಯಾನಿಗೆ ದಾಸಿಯಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಅಮೇಲೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಯಯಾತಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟುದಲ್ಲದೆ, ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಸಿ, ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಯಯಾತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯೊಡನೆಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಗಮಿಸಬಾರದು” ಎಂದು ಅಣೆಯಿಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಯಯಾ

ತಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ತನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋದನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಯಾನಿಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಾಯಿತು. ದೇವಯಾನಿಯು ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಗೂ ಸಂತಾನಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಋತುಮತಿಯಾದ ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಯು, ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಪತಿಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ತನಗೆ ಸಂತಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಯಯಾತಿಯು ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದುದರಿಂದ, ಋತುಮತಿಯಾಗಿ ರಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಅಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಅವಳ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೇ ಡೇರಿಸಿದನು. ದೇವಯಾನಿಗೆ ಯದುವೆಂದೂ, ದುರ್ವಸುವೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಶರ್ಮಿಷ್ಠಿಗೆ, ದ್ರುಹ್ಯ, ಅನು, ಪೂರುವೆಂಬ ಮೂವರುಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು ಸ್ವಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ದೇವಯಾನಿಯು, ತನ್ನ ಸವತಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದುದನ್ನು ಕಂಡು, ತನ್ನ ಪತಿಯಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡು, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಂದೆಯಮನೆಗೆ ಹೊರಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಮೋಹಪರವಶನಾಗಿದ್ದ ಯಯಾತಿಯು, ಆಕೆಯ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ವಿಧದಿಂದ ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿದನು ಆದರೂ ಕೇಳದೆ ಅವಳು ತಂದೆಯಮನೆಗೆ ಬಂದು ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು ಒಡನೆಯೇ ಶುಕ್ರನು ಯಯಾತಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೋಪದಿಂದ, “ಎಲೆ ಕಾಮುಕಾ! ಕಾಮಾತುರನಾಗಿ, ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಲಾರದೆಹೋದ ನಿನ್ನ ಪೌರುಷವೊಂದು ಪೌರುಷವೆ? ನಿನ್ನ ರೂಪಯಾವನಗಳಲ್ಲವೇ ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದುವು. ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆ ಯಾವನವು ಹೋಗಿ, ಏಕಾರೂಪವುಳ್ಳ ಮುಪ್ಪು ತಲೆದೋರಲಿ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಯಯಾತಿಯು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಕುರಿತು ದೈನ್ಯದಿಂದ “ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ! ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು! ನಿನ್ನ ಕುಮಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಇನ್ನೂ ಕಾಮೋಪಭೋಗದಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿಲ್ಲ! ಅದುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಾಲದವರೆಗೆ ನಾನು ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕರುಣಿಸು” ಎಂದನು. ಅವನ ದೈನ್ಯವ

ನ್ನು ನೋಡಿ ಶುಕ್ರನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕೋಪಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ
 “ಯಯಾತೀ! ನನ್ನ ಶಾಪವು ತಪ್ಪಲಾರದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ನಿನ್ನ
 ಮುಪ್ಪನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಯಾವನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು
 ವಂತೆ ನಿನಗೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವೆನು” ಎಂದನು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ
 ಯಯಾತಿಯು ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಕುಮಾರನಾದ
 ಯದುವನ್ನು ಕರೆದು “ಕುಮಾರಾ! ನಿನ್ನ ಮಾತಾಮಹನಾದ ಶುಕ್ರನು
 ನನಗೆ ಈ ಜರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವನು. ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ವಿಷಯಸುಖಗ
 ಳನ್ನುನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿರುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ನೀನು, ಈ ನನ್ನ
 ಮುಪ್ಪನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನಿನ್ನ ಯಾವನವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುವೆಯಾ?
 ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ನಾನು ಅದನ್ನುನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೆಲವು ಸಂವ
 ತ್ಸರಗಳಮೇಲೆ, ಆ ನಿನ್ನ ಯಾವನವನ್ನು ನಿನಗೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವೆನು” ಎಂ
 ದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಯದುವು “ಓ ಜನಕಾ! ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಮೇ
 ಲೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವು ಹುಟ್ಟಲಾರದು ಇದ
 ರಮೇಲೆ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದುದುಮೊದಲು ಇದುವರೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ವಿ
 ಷಯಸುಖವನ್ನುನುಭವಿಸಿದವನಲ್ಲ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಆ ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ
 ಯೇ ಮುಳುಗಿ ತೇಲಿದ ನೀನೇ ಅದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದದಿದ್ದಮೇಲೆ, ನನಗೆ ಆ
 ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕಾದೀತೆ? ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಈ
 ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಲಾರೆನು ನಿನ್ನಂತೆ ನನಗೆಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಸೆ
 ಯಿಲ್ಲವೇನು!” ಎಂದನು. ಆಮೇಲೆ ಯಯಾತಿಯು, ತುರ್ವಸುವನ್ನು
 ಕರೆದು ಕೇಳಲು, ಅವನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದೆ ಹೋದನು. ಅಮೇ
 ಲೆ ಬೇರೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೇಳಿದನು. ಅವರೂ ನಿರಾಕರಿಸಿದ
 ರು ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿಪುತ್ರರೂ ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತ್ವ
 ಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದಮೇಲೆ, ಯಯಾತಿಯು,
 ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಕಿರಿಯವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಗುಣದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವ
 ನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪೂರುವನ್ನು ಕರೆದು, ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, “ವ
 ತ್ಸಾ! ನೀನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಂತೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸದೆ,

ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಪೂರುವು ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿನಯದಿಂದ “ಓ ಜನಕಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಹೆತ್ತತಂದೆಯು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ತೀರಿಸತಕ್ಕ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಇಹಪರಲೋಕಸುಖಗಳೆರಡನ್ನೂ ತಂದೆಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಪಡೆಯಬೇಕು ಅದುದರಿಂದ ಯಾವನು ತಂದೆಯ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಾನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದು ನಡೆಸುವನೋ ಅವನೇ ಉತ್ತಮಪುತ್ರನೆನಿಸುವನು ತಂದೆಯ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸಮಾಡತಕ್ಕವನು ಮಧ್ಯಮನು! ತಂದೆಯು ಹೇಳಿದಮೇಲೆಯೂ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡತಕ್ಕವನು ಅಧಮನು! ತಂಥೆಯು ಹೇಳಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಾದರೂ ನಡೆಸದಿರತಕ್ಕವನು ಅಧಮಾಧಮನೆನಿಸುವನು. ಇಂತವನಿಗೂ, ತಂದೆಯ ಜರದಿಂದ ಬಿದ್ದ ಅಮೇಧ್ಯಕ್ಕೂ ಏನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ ಅದುದರಿಂದ ತಿರಣಾವಹಿಸಿ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸಂತೋಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಯೌವನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವನ ಮುಪ್ಪನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು ಅಮೇಲೆಯಯಾತಿಯು, ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಂದ ತನಗೆ ಲಭ್ಯವಾದ ಯೌವನದಲ್ಲಿ, ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತ, ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಪರಿಮಿತವಾದ ಸಮಸ್ತಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಸೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೇಗೆಗೋಹಾಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಯಯಾತಿಯು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ದೃಢೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ಧರ್ಮಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೀರದೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ದೇವಯಾನಿಯೊಕೂಡ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಪತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷಪ್ರೇಮಪಾತ್ರಳಾದಳು ಯಯಾತಿಯು ಹೀಗೆ ವಿಷಯಸುಖವನ್ನು ನುಭವಿಸುವಾಗಲೂಕೂಡ, ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆಯುಳ್ಳ ಅನೇಕಯಾಗಗಳಿಂದ, ಸರ್ವದೇವತಾತ್ಮಕನಾಗಿಯೂ, ಸಕಲಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಚಿದಚಿದಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ, ಸ್ವ

ಪ್ಪ ಸಮಾನವಾಗಿಯೂ, ಮಾಯಾಮನೋರಥಸದೃಶವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೇಘುಪರಂಪರೆಗಳಂತೆ ಯಾವನಲ್ಲಿ ಯೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವಿಚಿತ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಲೂ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹಾಗೆಯೇ ಅದೃಶ್ಯವಾಗುತ್ತಲೂ ಇರುವುದೋ, ಯಾವನು ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯಕುಹರದಲ್ಲಿ ಶಯಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತುವಿಗಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ವರೂಪನೋ, ಯಾವನು ಜೀವವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಪಕನಾಗಿಯೂ, ಅಧಾರನಾಗಿಯೂ ಇರುವನೋ, ಅಂತಹ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಸರ್ವದಾ ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಆತನನ್ನಾರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಆ ಯಯಾತಿಯು, ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸಾರ್ವಭೌಮಪದವಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸಿಯೂ, ಕುತ್ತಿತವಾದ ಆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಾರದೆ ಹೋದನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ? ಅದು ಎಂತವರನ್ನಾದರೂ ಸೆಳೆದುಬಿಡುವುದು. ಇದು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—◆◆◆ ಯಯಾತಿಯು ಕಾಮೋಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತನಾದುದು ◆◆◆—
 ಹೀಗೆ ಯಯಾತಿಯು ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನಾಗಿ ಬಹುಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ, ಅವನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ಎಚ್ಚರವುಂಟಾಯಿತು. ಅದುವರೆಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು ವಿಷಯಲೋಲನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ತಾನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತ, ದೇವಯಾನಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ಮೇಕೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ನೆವದಿಂದ, ಅನ್ಯಾಪದೇಶವಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಅವಳೊಡನೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ಓ ಭೈಗುವುತ್ರಿ! ಈಗ ನಿನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವುದು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಪುರವಾಸಿಗಳಾದ ನಮ್ಮಂತವರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಬಹಳವಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ

ಪಡದಿರಲಾರರು ಹಿಂದೆ ಒಂದಾನೊಂದುಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೇಕೆಯು, ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಹಾಳುಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಕಾಮಾತುರವುಳ್ಳ ಗಂಡುಮೇಕೆಯು, ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯನ್ನು ಬಾವಿಯಿಂದ ಮೇಲೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನೆಂದು. ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ, ತನ್ನ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಣ್ಣನ್ನುಗೆದು, ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯು ಮೇಲೆರಬರುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸೋಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯು ಅದೇದಾರಿಯಿಂದ ಮೇಲೆರಬಂದು, ಆ ಮೇಕೆಯನ್ನೇ ತನಗೆ ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಿತು ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯು ದೇಹಪುಷ್ಟಿಯುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ವೀರ್ಯಬಲವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ರತಿಸಮರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಗಂಡುಮೇಕೆಯೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೇರಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಗಳೊಕೂಡ, ಅದನ್ನೇ ಕಾಮಿಸಿ ಬಂದು, ಅದೊಡನೆ ಸಂಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆ ಒಂದೇ ಗಂಡುಮೇಕೆಯು, ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಗಳೊಡನೆಯೂ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ರಮಿಸಿ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ರತಿಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತ, ಅದರಿಂದ ತಾನೂ ಕಾಮಪಿಶಾಚಹಿಡಿದಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ರತಿಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿದ್ದಿತು ಆದರೆ ಈ ಮೇಕೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ, ಒಂದಾನೊಂದು ಮೇಕೆಯಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೇಮವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೊದಲು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಕೆಗೆ ಅಸೂಯೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಗಂಡುಮೇಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿಯು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮೇಷವು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯೆಲ್ಲವೂ ನಟನವೆಂದೂ, ಅದರ ಪ್ರೀತಿಯು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲವೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಕಾಮಾತುರವಾಗಿದ್ದ ಆ ಮೇಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಇಂದ್ರಿಯಲೋಲವಾದ ಆ ಪುರುಷಮೇಷವು, ಆಗಲೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದೆ, ಗಂಡುಬೆಕ್ಕು ಹೆಣ್ಣು ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ, ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಅರ್ಧದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಡೆದು

ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ವಿಧದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿತು ಕೊನೆಗೂ ಅದರ ಕೋಪವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲಾರದೆ, ನಿರಾಶವಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದು, ಆ ಗಂಡುಮೇಕೆಯ ಜೀವನನ್ನೊಡೆದು ಅದರ ಕಾಮಾತುರವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದನು ಆಗಲೂ, ಆ ಮೇಕೆಯು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿರಲಾರದೆ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅದರ ದೈನ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು ತಿರುಗಿ ಆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದನು ಅದರಿಂದ ಆ ಮೇಕೆಯು ತಿರುಗಿ ಸಂಭೋಗಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಬಾಪಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಯೊಡನೆ ನೇರ, ಬಹುಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಕಾಮಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ದಿನದವರೆಗೆ ಕಾಮವನ್ನನುಭವಿಸಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ತೊಳಲುತ್ತಿತ್ತು ಎಲೆ ಸುಭ್ರ! *ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಯೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದು ನಾನು ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು, ನಿನ್ನ ಹಾವಭಾವವಿಲಾಸಗಳಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ಮರೆತಿರುವನು ಕಾಮವೆಂಬುದು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಷ್ಟೂ ಆಶೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೇ ಹೊರತು ಶಾಂತಿಹೊಂದಲಾರದು ಕಾಮಾಸಕ್ತನಿಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಧನಧಾನ್ಯಗಳಾಗಲಿ, ಪಶುಗಳಾಗಲಿ, ಉತ್ತಮ ಪಶ್ಚಿಯರಾಗಲಿ, ಯಾವುದೂ ಮನಃಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರವು ಈ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಸೆಯನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುವು ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸುರಿದಷ್ಟೂ ಬೆಂಕಿಯು ಉರಿಯನ್ನು ಕೆದರುವಂತೆ, ಅನುಭವಿಸಿದಷ್ಟೂ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಜ್ವಲಿಸುವುದೇ ಹೊರತು ಶಾಂತವಾಗಲಾರದು. ಪುರುಷನು ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ, ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೋ ದರೂ ಸುಖವುಂಟು ಅಂತವನಿಗೆ ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಸುಖಮಯವಾಗಿ ತೋರುವುವು ದೇವಿ! ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯೆಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಡನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಬುಟ್ಟುಕೀರನರು

* ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ, ಯಯಾತಿಗೂ ಗಂಡುಮೇಕೆಗೂ, ದೇವಯಾನಿಗೂ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಮೇಕೆಗೂ, ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೂ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನೂ ಹಿಸಬೇಕು.

ಅದನ್ನು ಬಿಡಲಾರರು. ದೇಹವು ಜೀರ್ಣವಾದರೂ ಅದು ಜೀರ್ಣವಾಗದು. ಮನುಷ್ಯನು ತನಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಮೊದಲು ಆ ಕಾಮವನ್ನು ನೀಗಬೇಕು ಸಮಸ್ತದುಃಖಗಳಿಗೂ ಅದೇ ಮೂಲವು. ಪುರುಷನು ತನ್ನ ಹೆತ್ತತಾಯಿಯೊಡನೆಯಾಗಲಿ, ಸಹೋದರಿಯೊಡನೆಯಾಗಲಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗಳೊಡನೆಯಾಗಲಿ, ರಹಸ್ಯಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಕುಳ್ಳಿರಬಾರದು ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪಿದ್ವಾಂಸನನ್ನಾದರೂ ಆಕರ್ಷಿಸದೆ ಬಿಡಲಾರವು ಎಲೆ ಸಾಧ್ಯ! ನಾನು ನಿನೊಡಗೂಡಿ ಸಾವಿರಾರುವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ವಿಷಯಸುಖವನ್ನು ಸುಭವಿಸಿದೆನು! ಇಷ್ಟಾದರೂ ನನಗೆ ಆ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದೇಹೊರತು, ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ತಗ್ಗಲಿಲ್ಲ ಇನ್ನು ಈ ವ್ಯಾಪಾರವು ನಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನಾವು ಅದರ ಆಸೆಯನ್ನೇ ತೊರೆದು, ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕು ನಾನು ಈ ದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನು ನೀಗಿ, ತೀತೋಷ್ಣಾದುದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾರದೆ, ಕಾಡನಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳೊಡನೆ ಸ್ಯುಗವಾಗಿ ಕಲೆತಿರುವೆನು ವಿವೇಕಿಯಾದವನು ಇಹಲೋಕಸುಖಕ್ಕಾಗಲಿ, ಸ್ವರ್ಗಾಹಿಪರಲೋಕಸುಖಕ್ಕಾಗಲಿ ಆಸೆಪಡಬಾರದು. ಹಾಗೆ ಆಸೆಪಡುವುದರಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ಕೊನೆಗೆ ಸ್ಥಾವರಜನ್ಮವನ್ನೇ ಹೊಂದಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಯಾವನು ಇವೊಂದಕ್ಕೂ ಆಸೆಪಡದೆ, ಸಿರತಿಶಯಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವನೋ, ಅಂತವನಿಗೆ ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯೆಂಬುದು ತಾನಾಗಿಯೇ ನಿವರ್ತಿಸುವುದು.” ಎಂದು ಪೇನಯಾಸಿಗೆ ತನ್ನ ನಿರ್ಭರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಪೊರುವನ್ನು ಕರೆದು, ತಾನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಾವನವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಅವನ ಜರೆಯನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಆ ಪೂರುಷಿಗೇ ತನ್ನ ಸಮಸ್ತಜ್ಞಾಪುಷ್ಪವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ದ್ರುಹ್ಯ, ಯದು, ದುರ್ವಸು, ಅಸುವೆಂಬ ಆತನ ನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಸಹೋದರರಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂರ್ವಾದಿಕ್ಕುಗಳ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, ಇವರಲ್ಲರನ್ನೂ ಪೂರುವಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿ, ತಾನು ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋ

ದನು ಹೀಗೆ ಯಯಾತಿಯು, ರಕ್ತೆಬೆಳೆದ ಹಕ್ಕಿಯು ಗೂಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಂತೆ, ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ತಾನು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಪಿಷಯಸುಖಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಕೇವಲ ಬ್ರಹ್ಮಧ್ಯಾನನಿರತನಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ಕರ್ಮಗಳ ಮತ್ತು ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ, ಜೀವನಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ದೇವಯಾನಿಗೂಕೂಡ ಮೇಕೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದುದು ಮೊದಲು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿತು ಯಯಾತಿಯು ಲೋಕಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಪರಸ್ಪರಸ್ನೇಹದಿಂದಂಟಾಗುವ ಮನೋವಿಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ದೇವಯಾನಿಯು, ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ತನ್ನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿಸಿ ಹಿಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಪತಿಪುತ್ರಾದಿ ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಂಬಂಧದಂತೆ, ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ದೇವಪುತ್ರ ಕ್ಷೋಕಾಲಸಂಬಂಧವೆಂದು ತಿಳಿದು ವಿರಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಸಪರಶಾಗಿ, ಲಿಂಗದೇಹದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾದಳು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತನ್ನೂ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮರುಳುಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಭೂತಗಳಿಗೂ ಆಧಾರನಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು” ಎಂದು ಧ್ಯಾನನಿರತನಾಗಿದ್ದನು. ಇದು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆◆◆ ಪೂರುಷವಂಶಾನುಕ್ರಮವು ◆◆◆—

ಓ ರಾಜಾ! ಇನ್ನು ಪೂರುಷಿನ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ವಂಶವರ್ಧಕರಾದ ಅನೇಕರಾಜರ್ಷಿಗಳಿಗೂ, ಬ್ರಹ್ಮಕುಲದವರಿಗೂ ಈ ವಂಶವೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ನೀನು ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಪೂರುಷಿಗೆ ಜನಮೇಜಯನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆ ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ಪ್ರಥಮನೂ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರವಿಶೋಧನೂ, ಪ್ರವಿಶೋಧನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರವೂ, ನಮಸ್ಕರವಿಗೆ ಚಾರುವೂ, ಚಾರುವಿಗೆ ಸುದ್ಯು

ವೂ, ಸುದ್ಭುವಿಗೆ ಬಹುಗವನೂ, ಬಹುಗವನಿಗೆ ಶರ್ಯಾತಿಯೂ, ಶರ್ಯಾತಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ, ಸಂಯಾತಿಗೆ ಅಹಂಯಾತಿಯೂ, ಅವನಿಗೆ ರೌದ್ರಾತಿಯೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ರೌದ್ರಾತಿಗೆ, ಭೃತಾಚಿಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರಸಿಯಲ್ಲಿ, ನಿಶ್ವಾತೃಕನಾದ ಭಗವಂತನ ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳಂತೆ, ಋತೇಪು, ಕಕ್ಷೇಪು, ಸ್ಥಲೇಪು, ಕೃತೇಪು, ಜಲೇಪು, ಸನ್ನತೇಪು, ಧರ್ಮೇಪು, ಸತ್ಯೇಪು, ವ್ರತೇಪು, ವನೇಪುವೆಂಬ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಋತೇಪು ವಿನಿಂದ ಅಂತಿವಾರನೂ, ಅವನಿಂದ ಸುಮತಿ, ಧ್ರುವ, ಅಪ್ರತಿರಥರೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳೂ ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿರಥನಿಗೆ ಕಣ್ವನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಕಣ್ವನಿಂದ ಮೇಧಾತಿಥಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಪ್ರಸ್ಯಣ್ವರೆಂಬ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಅಂತಿವಾರನ ಮಗನಾದ ಸುಮತಿಗೆ ರೈಭ್ಯನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈ ರೈಭ್ಯನ ಮಗನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ದುಷ್ಯಂತನು. ಈ ದುಷ್ಯಂತನು ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟು, ಮಾರ್ಗವಶದಿಂದ ಕಣ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಂತೆ ಸಹಜಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜಗನ್ನೋಹನಾಕಾರವುಳ್ಳ ಶಕುಂತಲೆಯೆಂಬ ಯುವತಿಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಅವಳಲ್ಲಿ ದುಷ್ಯಂತನಿಗೆ ಮೋಹವುಂಟಾಯಿತು. ಅವಳ ದರ್ಶನದಿಂದಂಟಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ, ತನ್ನ ಮೃಗಯಾಶ್ರಮವನ್ನೂ ಮರೆತು, ಕಾಮವಿಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, ಮಂದಹಾಸದೊಡನೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮೃದುಮಧುರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ಯುವತಿ! ಇಂತಹ ಸುಂದರಾಕಾರವುಳ್ಳ ನೀನು ಯಾರು? ಯಾರ ಮಗಳು? ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿರ್ಜನವಾದ ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವೆ? ಓ ಸುಂದರಾಂಗಿ! ನೀನು ಈ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರಾಜಕುಮಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೇ ಸಾಕ್ಷಿಯು! ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದವಳಾಗಿದ್ದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮೋಹಗೊಳ್ಳಲಾರದು. ಪೂರುವಂಶಜರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಮನಸ್ಸು ಎಂದಿಗೂ ಅಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರದು” ಎಂದನು. ಆದಕೂ ಶಕುಂತಲೆಯು “ಓ ನರೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಊಹಿಸಿದುದೇ

ನಿಜವು! ನಾನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಾಜರ್ಷಿಗಿ, ಮೇನಕೆಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರಸಿಯ
 ಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು. ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೆಯೇ ಈ ವನದ
 ಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಸಜಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವೂ ಈ ಆಶ್ರ
 ಮದಲ್ಲೆರುವ ಕಣ್ವಮಹರ್ಷಿಗೇ ಜಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದು ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ!
 ನಮ್ಮಿಂದ ಈಗ ನಿನಗಾಗಬೇಕಾದುದೇನು? ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಬಾ! ಇಲ್ಲಿ
 ಕುಳಿರು! ನಮ್ಮ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು! ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಭೋಜ
 ನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೀವಾರಥಾನ್ಯಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾ
 ಗಿರುವುವು ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಈ ಆಶ್ರಮ
 ದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು” ಎಂದಳು. ಅಮೃತಸಮಾನವಾದ
 ಈ ಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಷ್ಯಂತನು “ಓ ಸುಂದರೀ! ಕುತಿಕವಂ
 ಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಿನಗೆ, ಈ ವಿನಯಾದಿಗುಣಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇರುವು
 ವು ಅದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜಕನ್ಯೆಯರು ತಮಗ ಇಷ್ಟಬಂದ
 ಹತಿಯನ್ನು ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರಿಸಿ ವರಿಸಬಹುದು ನೀನೂ ರಾಜಕನ್ಯೆಯಾದ
 ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ?” ಎಂದನು. ೨
 ಕುಂತಲೆಗೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಮೋಹವಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅಕೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಂ
 ದು ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು ದೇಶಕಾಲಜ್ಞನಾದ ದುಷ್ಯಂತನು, ಅಕೆಯನ್ನು ಗಾಂ
 ಧರ್ವಪಿಠಿಯಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು ಅಮೋಘಪೀರ್ಯವುಳ್ಳ ಆ ರಾಜನು ಆ
 ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲವೂ ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಶಕುಂತಲೆಯೊಡನೆ ಸಂಸಗೋಷ್ಠಿಯ
 ಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಮರುಪಿನದಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಂದನು ಇತ್ತಲಾ
 ಗಿ ಶಕುಂತಲೆಯು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗರ್ಭವನ್ನು ತಳೆದು, ಒಬ್ಬಕುಮಾರ
 ನನ್ನು ಹಡೆದಳು ಈಕೆಯ ಸಾಕುತಂದೆಯಾದ ಕಣ್ವನು, ಆ ಬಾಲನಿಗೆ ತನ್ನ
 ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಜಾತಕಮಾರ್ಗಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು ಈ ಬಾಲಕನು
 ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇಹಬಲವಿಂತಲೂ, ವೀರ್ಯವಿಂತಲೂ, ಶೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ
 ಲೂ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ, ಒಮ್ಮೆ ಆ ಆಶ್ರಮಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿರು
 ವಾಗ, ಒಂದಾನೊಂದು ಸಿಂಹವನ್ನು ಕಂಡು, ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುತಂದು, ಅದ
 ರೊಡನೆ ವಿನೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಅವನನ್ನು ಸಾಧಾರ

ಣಕ್ಷತ್ರಿಯಬಾಲಕನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ ! ಅವನಲ್ಲಿ ಭಗವದಂಶವಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ, ಅವನಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆವಿಧವಾದ ಶಾರ್ಯಧ್ಯಯಾದಿಗಳುಂಟಾದುವು. ಕೆಲವುದಿನಗಳಮೇಲೆ ಶಕುಂತಲೆಯು, ಅಪಾರವಿಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಪತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಂದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ದುಷ್ಯಂತನಿಗೆ, ಹಿಂದೆ ತಾನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ವಿನಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡುದೂ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವಳೊಡನೆ ಇದ್ದುಬಂದು ದೂ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮರೆತುಹೋಗಿದ್ದಿತು ಪುತ್ರವತಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಪರಸ್ತ್ರೀಯೆಂದೂ, ಆ ಮಗನನ್ನು ಬೇರಪುರುಷನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೆಂದೂ ಭ್ರಮಿಸಿ. ಆಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆಹೋದನು. ಹೀಗೆ ರಾಜನು ನಿರ್ದುಷ್ಟಗಳಾದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಹಾಗೆಯೇ ಒಂದಾನೊಂದು ಅಶರೀರವಾಕ್ಯ ಕೇಳಿಸಿತು 'ಓ ರಾಜಾ ! ಈಕೆಯು ಸಂತಾನದವಿಷಯವಾಗಿ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂದೇಹಿಸಬೇಡ ! ಈ ಪುತ್ರನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಮಹಾಪುರುಷಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೋಡು ! ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯೆಂಬವಳು ತಂದೆಯ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡತಕ್ಕ ಚರ್ಮದ ಚೀಲದಂತೆಯೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ ತಂದೆಯೇ ತನ್ನ ಏಕಾಂಶದಿಂದ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನು. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಬಾಲನು ನಿನ್ನ ವಂಶವರ್ಧಕನಾದ ಮಗನು. ಈಕೆಯು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿ ! ಇವರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಡ ! ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸು ! ಪುತ್ರನೇ ತಂದೆಯನ್ನು ನರಕದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕಾಪಾಡತಕ್ಕವನು ಈ ಶಕುಂತಲೆಯ ಮಾತು ಸತ್ಯವು ಈ ಪುತ್ರನು ಭಗವದಂಶಸಂಭೂತನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯನು ! ಸತ್ಯಸಂಧನು. ಗುಣಗ್ರಾಹಿ ! ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನನು ! ಕೃತಜ್ಞನು ಮಹೋತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ಸೇವಿಸತಕ್ಕವನು. ಇಂತಹ ಸುಪುತ್ರನನ್ನು ನೀನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಡ ! ಭರಿಸು" ಎಂಬೀವಾಕ್ಯಗಳು ಕೇಳಿಬಂದುವು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಷ್ಯಂತನು ಸಂದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಂತೋಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಭಾರ್ಯಾಪುತ್ರರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಆಕಾಶವಾಣಿಯು ದುಷ್ಯಂತನನ್ನು ಕುರಿತು "ಈ ಪುತ್ರನನ್ನು ಭರಿಸು" ಎಂ

ದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಭರತನೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ದುಷ್ಯಂತನ ಕಾ
 ಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಭರತನೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸು
 ತ್ತೆ ಮಹಾಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಗಿಯಾದನು ಇವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಮಸ್ತಜ
 ಗತ್ತೂ ಕೊಂಡಾಡುವುದು ವಾಸುದೇವಾಂಶಸಂಭೂತನಾದ ಆ ಭರತನ
 ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ, ತ್ರೀವಿಷ್ಟು ವಿಗೆ ಹೇಗೋಹಾಗೆ ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿರೇಖೆಗಳೂ, ಪಾ
 ದದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮರೇಖೆಯೂ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು ಈತನು ಮಹಾಭೀಷೇಕ
 ದಿಂದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದಮೇಲೆ, ಗಂಗಾನದಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನದಿಂದ ಸ
 ಮುದ್ರಸಂಗಮದವರೆಗೆ, ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಆನೇಕಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ರೈವತ್ತಾ
 ವರ್ತಿ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸಿದನು ಇ
 ದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಯಮುನಾತೀರದಲ್ಲಿಯೂ ದೀರ್ಘತಮಸ್ತಂಬ ಮುನಿಯ
 ನ್ನು ಪೂರೋಹಿತನನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಎಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ
 ದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ಅಮೂಲಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸಿದು
 ದಲ್ಲದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಈ ರಾ
 ಜನು ಪ್ರಕೃಷ್ಟಗುಣವುಳ್ಳ ಒಂದಾನೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಅನ್ನಿಪೂಜೆಯ
 ನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಲು, ಸಹಸ್ರ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಂಚಿಕೊಂಡು
 ಹೋದರು. ಮತ್ತು ಆ ದುಷ್ಯಂತಪುತ್ರನು ಮಷ್ಣಾರವೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂ
 ದು ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಇತರರಾದಿಲ್ಲದೂ ಅಶ್ವರ್ಯಸೆಡುವಂತೆ ನೂರಮೂ
 ವತ್ತು ಹಯಮೇಧಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಶತ್ರುರಾಜರಂದಲೂ, ಮಾಯಾ
 ವಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಭವಿಸಿದ ವಿಘ್ನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂ
 ಡು, ಯಾಗಪೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರದಂತವು
 ಳೈವುಗಳಾಗಿಯೂ, ಸುವರ್ಣಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕೃತಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ
 ಹದಿನಾಲ್ಕು ಆಯುತಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಭದ್ರಗಜಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ
 ದಾನಮಾಡಿದನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತಕರ್ಮಗಳ
 ನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾವರಾಜರೂ ನಡೆಸಿದುದಿಲ್ಲ ಮುಂದೆಯೂ ನಡೆಸಬಲ್ಲ
 ಪರಿಲ್ಲ. ಕೈನೀಡಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲವರು ತೇಗೆ ದುರ್ಲಭವೋ

ಹಾಗೆ ಆ ಭರತನಂತೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು, ಹಿಂದೆಯೂ, ಈಗಲೂ, ಮುಂದೆಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಾರರು. ಈ ಭರತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಕ್ಕೆ ಹಿಂಸಕರಾದ ಕಿಂಶಿಕರು, ಹೂಣರು, ಯವನರು, ಅಂಧರು, ವಂಗರು, ಶಕರು, ಕಷರು, ಮೈಜಘರು ಮೊದಲಾದ ಹೀನಜಾತಿಯ ರಾಜರಲ್ಲರನ್ನೂ ದಿಗ್ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿ, ಲೋಕಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಾನವರನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಅವರು ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ, ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಈ ಭರತನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು ಅವನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಭರತನು ಇಂತಹ ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈಳು ಸಹಸ್ರಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಲೋಕಪಾಲಕರಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ಆಧಿಕಾರವತ್ತಿಯನ್ನೂ, ದೇವವನ್ನೂ, ದೇವಾನುಬಂಧಿಗಳನ್ನೂ ಅಸಿತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪಿರಕ್ತನಾದನು. ಆ ಭರತನಿಗೆ ಮೂರುಮಂದಿ ಭಾರ್ಯೆಯರು ಆ ಮೂವರೂ ವಿದಭರಾಜನ ಕುಮಾರಿಯರು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಳಿಗೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಭರತನು ಆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ದೋಷಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ತನಗೆ ತಕ್ಕ ಪುತ್ರರಲ್ಲವೆಂದು ಅವರನ್ನು ಆಗಾಗ ಸಿಂಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಮೂವರು ಸತ್ತಿಯರೂ ಪತಿಗೆ ತನ್ನೆಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರರಂಕಿಯಿರಬಹುದೆಂದೂ, ಅದರಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಬಹುದೆಂದೂ ಶಂಕಿಸಿ, ಆ ಪುತ್ರರನ್ನು ತಾವೇ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ತನಗೆ ಸಂಶೋಧನವಾದುದರಿಂದ ಭರತನು ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿ. ಮರುತ್ಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ದೈವೀಶಿ ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಮರುತ್ಪತ್ತಿಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದರು. ಅತನಿಗೆ ಭರದ್ವಾಜನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು ಈ ಹೆಸರು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವುಂಟು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಉಚ್ಛ್ರಾಂತಿ ಸಹೋದರನೊಬ್ಬನಿರುವನು ಅವನಿಗೆ ಮಮ

ತೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಯು ಅವಳನ್ನು ಕಾಮಿಸಿ, ಅವಳೊಡನೆ ಸಂಭೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆಗ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಿದ್ದ ಶಿಶುವು “ಬೇಡಬೇಡ”ವೆಂದು ನಿವಾರಿಸುತ್ತಿರಲು, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಕೋಪಿಷ್ಠನಾಗಿ ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಕುರಿತು “ನೀನು ದೀರ್ಘತಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕುರುಡನಾಗಿರು” ಎಂದು ಲಪಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ, ಬಲಾತ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನಿಟ್ಟನು ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಗರ್ಭಶಿಶುವು, ತನ್ನ ಹಿಮ್ಮುಡಿಯಿಂದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ, ತಾನೂ ಹೊರಗೆ ಬಂದಿತು. ಆ ಶಿಶುಪಿಗೆ ದೀರ್ಘತಮಸ್ಸೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು ಆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ವೀರ್ಯವು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಒಂದು ಗಂಡುಶಿಶುವಾಯಿತು. ಉಚ್ಛ್ವಾಸದಿಂದ ಮಮತೆಯು, ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ಬೃಹಸ್ಪತಿವೀರ್ಯದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದಳು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳು ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಎಲೆ ಮೂಢೆ! ಈ ಬಾಲನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಬೇಡ! “ದ್ವಾಜಂ” ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಾದ ಈ ಕುಮಾರನನ್ನು “ಭರ” ಭರಿಸು, ಎಂದರು. ಆಗಲೂ ಮಮತೆಯು ಗಂಡನ ಭಯದಿಂದ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸದೆ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಬೃಹಸ್ಪತಿ! ಈ ದ್ವಾಜನನ್ನು ನೀನೇ ಭರಿಸು” ಎಂದಳು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು “ನೀನೇ ಇವನನ್ನು ಭರಿಸು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಜಗಳವಾಡುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳೆಬ್ಬರೂ ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋದರು. ಹೀಗೆ ಮಮತೆ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ “ಭರ ದ್ವಾಜಂ” “ಭರದ್ವಾಜಂ” ಎಂದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಜಗಳವಾಡಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋದುದರಿಂದ, ಆ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಭರದ್ವಾಜನೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಪುತ್ರನನ್ನು! ಮರುತ್ತುಗಳು ಕರೆತಂದು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಭರತನ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಭರತನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ನಂಶಘ್ನೀದವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭ

ದಲ್ಲಿ, ಅವಂಶಕ್ಕೆ ಈತನೇ ದತ್ತಪುತ್ರನಾಗಿ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣನಾದನು. ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ (ಪಿತೃವಾಗುತ್ತಿದ್ದ) ಭೃತವಂಶಕ್ಕೆ ದತ್ತಾದುದರಿಂದ, ಇವನಿಗೆ ಪಿತೃವೆಂದೂ ನಾಮಾಂತರವುಂಟಾಯಿತು ಇದು ಇಷ್ಟತ್ತನೆಯ ಅಥ್ಯಾಯವು

◆◆◆ ಗಗನೇ ರಂತಿದೇವವಂಶಾನುಕ್ರಮವು ◆◆◆

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಆ ವಿತಥನಿಗೆ ಮನ್ಯುವೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಮನ್ಯುವನಿಗೆ, ಬ್ರಹ್ಮತ್‌ಕ್ಷತ್ರ, ಜಯ, ಮುಕಾಂವೀರ್ಯ, ನರ, ಗರ್ಗರೆಂಬ ಐದುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು ಇವರಲ್ಲಿ ನರನೆಂಬವನಿಗೆ ಸಂಕೃತಿಯೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈ ಸಂಕೃತಿಗೆ ಗರ್ಗನೆಂದೂ, ರಂತಿದೇವನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ರಂತಿದೇವನ ಕೀರ್ತಿಯು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುವುದು ಈ ರಂತಿದೇವನು ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಧನಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ದೊಡ್ಡಧನವಂತನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾಚಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ದರಿದ್ರನಾಗಿ, ಆಗಾಗ ದೈವಲಭ್ಯವಾದ ಆಹಾರದಿಂದಲೇ ಉದರಭರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಮೇಲೆ ಇವನು ಕುಟುಂಬಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು ಆಗಾಗ ಲಭಿಸಿದುದನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಯಾಚಿಸಿದವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತ, ತನಗೂ, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ತನಗೂ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕೃಶನಾಗಿ, ಸಿತ್ಯದರಿದ್ರನಾಗಿ, ಅಹನ್ಯಪನಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಧೈರ್ಯಗಡದೆ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು ಒಮ್ಮೆ ಈತನು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಾಚಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಜಲಪಾನಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ನಾಲವತ್ತೆಂಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಉಪವಾಸವಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ನಡುಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅಮೇಲೆ ಮರುದಿನದಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಈತನಿಗೆ ದೈವವಶದಿಂದ ಘೃತಮಿಶ್ರವಾದ ಜವೆಗೋಧಿಯು ಪಾಯಸಾನ್ನವೂ, ಜಲವೂ ಲಭಿಸಿತು. ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ಆ ಪಾಯಸಾನ್ನವನ್ನು ಭುಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಸ್ನಾನಾದಿಗ

ಳಿಂದ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಬಂದು, ಆ ಅನ್ನವನ್ನೆತ್ತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇವನ ಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದನು. ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಭಗವದಾತ್ಮಕವೆಂದೇ ಭಾಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ರಂತಿದೇವನು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಾರಾಧಿಸಿ, ಆ ಪಾಯಸನ್ನದಲ್ಲೆ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಹೋದಕೂಡಲೆ, ಆ ಶೇಷಾನ್ನವನ್ನು, ತನಗೂ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ವಿಭಾಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಕುಳಿತನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರನೊಬ್ಬನು ಇವನಮನೆಗೆ ಭೋಜನಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಬಂದನು. ಆ ಶೂದ್ರನು ದಾನಾರ್ಥನಲ್ಲದ್ದರೂ, ರಂತಿದೇವನು, ಹಸಿದುಬಂದವರಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನೆತ್ತದೆ ಕಳುಹಿಸಬಾರದೆಂಬ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ತನಗೂ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೂ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿಟ್ಟು, ಆ ಅನ್ನದಲ್ಲೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವನ್ನು ಆ ಅತಿಥಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನನ್ನೂ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಭಾಷಿಸಿ, ತಕ್ಕ ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷೋಷಪಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಶೂದ್ರನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಪಾಯಸನ್ನವನ್ನು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ತಾನು ಭುಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಕೆಲವು ನಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಶೂದ್ರನು ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದು ರಂತಿದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ರಾಜಾ! ಬಹಳವಾಗಿ ಹಸಿದುಬಂದಿರುವೆನು. ನನಗೂ ಈ ನಾಯಿಗಳಗೂ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ನುಡಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂತೆಗೆಯದೆ ರಂತಿದೇವನು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕಿರುವ ಅನ್ನವನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಅತಿಥಿಗೂ, ಅವನ ನಾಯಿಗಳಿಗೂ ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, ಅವನನ್ನೇ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವೆಂದ ಭಾಷಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟಾದಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಂತಿದೇವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚೋರನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರವೇ ಮಿಕ್ಕಿತು. ಆ ಜಲವಾಹರೂ ಒಬ್ಬ ರಗೆಮಾತ್ರ ಸಾಕಾಗುವಂತಿದ್ದು, ರಂತಿದೇವನು ಆ ಒಂದು ಚೋರನಿನ ನೀರನ್ನೇ ತನ್ನೂಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡು, ಆ ದಿನದ ಕಾಲಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಮೊದಲು ತಾ

ನು ಸ್ವಲ್ಪನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆ ಜಲಪಾತ್ರವನ್ನತ್ತಿ ಕೊಂಡನು. ಆ ಪಾತ್ರವನ್ನತ್ತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಹೊಲೆಯನು ಹೊರಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸಿಂತು “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾನು ಹೊಲೆಯನು! ದಾಹದಿಂದ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿರುವೆನು ಒಂದುಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನುಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು. ಎಂತವರಿಗೂ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಈ ದೀನಧ್ವನಿಯು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ, ರಂತಿ ದೇವನು, ಆ ಜಲಪಾತ್ರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಆತುರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಆ ಚಂಡಾಲನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಹಳವಾಗಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಅಮೃತಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು, “ಓ ಪುಲ್ಕಸಾ! ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ನಾನು ಅಸಪಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ! ಪುನರ್ಜನ್ಮಪಿಲ್ಲದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ನಾನು ಕೋರುವವನಲ್ಲ! ನಿನ್ನಂತೆ ಹಸಿವು! ಬಾಯಾರಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಕಷ್ಟಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದುಃಖವೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸಿವೃತ್ತರಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆ! ಪ್ರಾಣಿಮಾನಸೆಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಯಾಚಿಸಿದ ನಿನ್ನಂತಹ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ, ನಾನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಈ ಸ್ವಲ್ಪಜಲವೇ ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿ ಅದರಿಂದ ನೀವು ಬದುಕುವುದಾದರೆ, ನನಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಸಂತೋಷವೇನುಂಟು? ಈ ನೀರು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಅಪ್ರಾಯನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ ಹಸಿವು, ಬಾಯಿರಿಕೆ, ಬಳಲಿಕೆ, ಮೈನಡುಕ, ದೈನ್ಯ, ಅಶಕ್ತಿ, ದುಃಖ ಜಿಂತೆ, ಮೋಹ ಮೊದಲಾದ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಿವೃತ್ತವಾದಂತೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಹಜದಯಾಳುವಾದ ಆ ರಂತಿದೇವನು, ತಾನು ದಾಹದಿಂದ ಸಾಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ಆ ಚಂಡಾಲನ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು, ತಾನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ರಂತಿದೇವನು ತೋರಿಸಿದ ಉದಾರಬುದ್ಧಿಗೂ, ಧೈರ್ಯಕ್ಕೂ ಮೆಚ್ಚು, ವರಪ್ರದರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಆ

ರಂತಿದೇವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೇವತೆಗಳೇ ಹೀಗೆ ಚಂಡಾಲಾದಿರೂಪದಿಂದ ಬಂದು, ಅವನ ಗುಣಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರೆಂದು ತಿಳಿ! ಆಮೇಲೆ ಈ ದೇವತೆಗಳು ಆ ರಂತಿದೇವನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷವೇಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೋಧಿಸಲು, ರಂತಿದೇವನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರ ತತ್ವೋಪದೇಶವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು ತಾನು ಅದುಮೊದಲು ಕೇವಲವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ದೇಹದಲ್ಲೆಯೂ, ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಮತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಐಹಿಕ-ಮುಷ್ಠಿಕ ಸುಖಗಳೆಂದಕ್ಕೂ ಆಸೆಪಡದೆ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ತ್ರೀವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು ಈವಿಧವಾದ ಭಗವದುಪಾಸನಾಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರಂತಿದೇವನಿಗೆ, ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಮಾಯೆಯು ಕನಸಿನಂತೆ ಅಗೋಚರವಾಯಿತು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇವನ ಸಂಗತಿಯು ಹಾಗಿರಲಿ! ಈ ರಂತಿದೇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ನುವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ, ಆತನ ಸಹವಾಸಬಲದಿಂದಲೇ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಮಕಾಯೋಗಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡರು ಇನ್ನು ಅವನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಅವನು ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಮೋಕ್ಷಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಇದೇ ರಂತಿದೇವನ ಚರಿತ್ರವು

ಇನ್ನು ಗರ್ಗನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಗರ್ಗನ ಮಗನಿಗೆ ತಿಸಿಯೆಂದು ಹೆಸರು ತಿಸಿಗೆ ಗಾರ್ಗ್ಯನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಈ ಗಾರ್ಗ್ಯನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲವು ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಗರ್ಗನ ಸಹೋದರನಾದ ಮಹಾವೀರ್ಯನಿಗೆ ದುರಿತಕ್ಷಯನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನಿಗೆ ತ್ರಯ್ಯಾರಣಿ, ಕಲಿ, ಪುಷ್ಕರಾರಣಿಯೆಂಬ ಮೂವರುಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿ, ಅವರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರು.

ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರನಿಗೆ ಸುಹೋತ್ರನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಇವನ ಪುತ್ರನಾದ ಹಸ್ತಿಯೆಂಬವನೇ ಈಗಿನ ಕೌರವರಾಜಧಾಸಿಯಾದ ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವನು ಈ ಹಸ್ತಿಗೆ ಅಜಮೀಢನೆಂದೂ, ದ್ವಿಮೀಢನೆಂದೂ ಪುರುಮೀಢನೆಂದೂ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅಜಮೀಢನ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾದಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದರು. ಈ ಅ

ಜಮೀಧನಿಗೆ ಬೃಹದಿಷುವೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದನು ಅವನಿಂದ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಬೃಹದ್ಧನು, ಬೃಹತ್ತಾಯ, ಬೃಹದ್ರಥ, ವಿಶದ, ಫೇ ನಜಿತ್ತೆಂಬವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಫೇನಜಿತ್ತಿಗೆ ರುಚಿರಾಶ್ವ, ದೃಢಹನು, ಕಾಶ್ಯ, ವತ್ಸರಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರಾದರು ಇದರಲ್ಲಿ ರುಚಿರಾಶ್ವನಿಗೆ ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ, ಅವನಿಗೆ ಪೃಥುಸೇನನೂ, ಅವನಿಗೆ ಪಾರನೂ, ಇವ ನಿಗೆ ನೀಪನೂ ಜನಿಸಿದರು ಈ ನೀಪನಿಗೆ ನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ನೀಪನು*ಶುಕನ ಮಗಳಾದ ಕೃತಿಯೆಂಬವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾ ಗಿ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನೆಂಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದನು ಈ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನಿಗೆ ಸರಸ್ವತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈತನೇ ಚೈಗೀಷವ್ಯನೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕ ನಾದನು ಈ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನನಿಂದ ಉದಕ್ಸೇನನೂ, ಅವನಿಂದ ಭಲ್ಲಾದನೂ ಜನಿಸಿದರು ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಬೃಹದಿಷುವಿನ ಸಂತತಿ ಯವರು

ಹಸ್ತಿಯ ಮಗನಾದ ದ್ವಿಮೀಧನಿಗೆ ಯವೀನರನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಇವನಿಂದ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಧೃತಿಮಂತ, ಸತ್ಯಧೃತಿ, ದೃಢನೇಮಿ, ಸುಶಾರ್ಫ, ಸುಮತಿ, ಸನ್ನತಿಮಂತ, ಕೃತಿಯೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಈಕೃ ತಿಯೆಂಬವನು ಹಿರಣ್ಯನಾಭನೆಂಬ ಯೋಗಿಯಿಂದ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಅರುಬಗೆಯ ಸಾಮಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಈ ಕೃತಿಯಿಂದಾಚೆಗೆ ಪುತ್ರ ಪೌತ್ರ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಗ್ರಾ ಯುಧ, ಕ್ಷವ್ಯ, ಸುಪೀರ, ರಪುಂಜಯ, ಬಹುರಥರಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು.

ಹಸ್ತಿಯ ಮೂರನೆಯ ಮಗನಾದ ಪುರುಮೀಧನಿಗೆ ಸಂತಾನಪಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಆತನ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನಾದ ಅಜಮೀಧನಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ಮೇಧಾದಿಗಳಿಂದ ಒಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತಿಯೂ, ಬೃಹದಿಷುವಿನಿಂದ ಒಂ

ಇಲ್ಲಿ ಶುಕನ ಮಗಳೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಶುಕಮುನಿಯೂ ಒಮ್ಮೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಹರಿವಂಶದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ದು ಕ್ಷತ್ರಿಯಸಂತತಿಯೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿತಷ್ಟೆ? ಇವನಿಂದ ಬೇರೂಂದು ಸಂತತಿಯೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು ಆ ಆಜಮೀಧಸಿಗೆ ನಳಿಸಿಯೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯು ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೀಲನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಸೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ಶಾಂತಿ, ಸುಶಾಂತಿ, ಪುರುಜ್ಞಾ, ಅರ್ಕ, ಭರ್ಯಾಶ್ವರಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಭರ್ಯಾಶ್ವನಿಗೆ, ಮುದ್ದಲ, ಯವೀನರ, ಬೃಹದಿಷು, ಕಾಂಪಿಲ್ಯ, ಸೃಂ ಜಯರೆಂಬ ಐದುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು ಭರ್ಯಾಶ್ವನು ಈ ಐದುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ತನ್ನ ದೇಶವನ್ನು ಐದುಪಿಭಾಗಮಾಡಿ ಕುಂಚಿಕೊಟ್ಟು, "ಎಲೈ ಮಕ್ಕಳಿರಾ! ನೀವು (ಪಂಚಾನಾಂ ಅಲಂ) ಈ ಐದು ದೇಶಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿರಿ!" ಎಂದು ನಿಯಮಿಸಿದುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಪಂಚಾಲರೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು ಈ ಐವರುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಲನೆಂದ ಬ್ರೂಹ್ಮಣವಂಶವು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಆ ಕುಲದವರಿಗೆ ಮುದ್ದಲೈರೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು ಈ ಮುದ್ದಲನಿಗೆ ಏವೋಲಾಸನೆಂಬ ಮಗನೂ, ಅಪಲೈಯೆಂಬ ಕುಮಾರಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅಪಲೈಯು, ಗೌತಮನ ಭಾರ್ಯೆಯಾಗಿ ಶತಾನಂದನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದಳು ಶತಾನಂದನಿಗೆ ಸತ್ಯಧೃತಿಯೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿ ಧನುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದನು. ಈ ಸತ್ಯಧೃತಿಯಿಂದ ಶರದ್ವಂಶನೆಂಬವನು ಜನಿಸಿದನು ಈ ಶರದ್ವಂಶನು, ಒಮ್ಮೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಅವನಿಗೆ ಕಾಮವಿಕಾರದಿಂದ ಪೀರ್ಯಸಲನವಾಗಿ, ಆ ವೀರ್ಯವು ಒಂದು (ಶರಸ್ತಂಬದಲ್ಲಿ) ನೊಡೆಯ ಹುಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಗಂಡುಮಗವೂ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವೂ ಹುಟ್ಟಿದುವು ಶಂತನುವೆಂಬ ರಾಜನು ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವಾಗ, ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡು, ಕೃಪಾಪರವಶನಾಗಿ ಮನೆಗೆ ತಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೃಪನೆಂದೂ, ಕೃಪಿಯೆಂದೂ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದನು. ಈ ಕೃಪಿಯೇ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನ ಪತ್ನಿಯಾದಳು. ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—◆◆◆ ವಾಂಚಾಲಕಾರವಣಿಂಶಾನುಕ್ರಮವು. ◆◆◆—

ರಾಜಾ! ಮುದ್ಗಲನ ದಾಹಿತ್ರಸಂತತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ ಇನ್ನು ಆತನ ಪುತ್ರಸಂತತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಮುದ್ಗಲನ ಮಗನಾದ ದಿನೋದಾಸನಿಂದ ಮಿತ್ರಾಯುವೂ, ಅವನಿಂದ ಜ್ಯವನ, ಸುದಾಸ, ಸಹದೇವ, ಸೋಮಕರೆಂಬ ನಾಲ್ವರುಪುತ್ರರೂ ಜನಿಸಿದರು ಇವರಲ್ಲಿ ಸೋಮಕನಿಗೆ ಜಂತುವೆಂಬವನು ಮೊದಲಾಗಿ ನೂರುಮಂದಿಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯವನಾದ ಪೃಷದನಿಗೆ ದ್ರುಪದನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಆ ದ್ರುಪದನಿಗೆ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವುಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ, ದ್ರಾಪದಿಯೆಂಬ ಮಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಧೃಷ್ಟಕೇತುವೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಇವರಲ್ಲರೂ ಪಂಚಾಲರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಮುದ್ಗಲನ ಸಂತತಿಯವರಾದುದರಿಂದ, ಪಾಂಚಾಲರೆಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವರು

ಅಜಮೀಡನಿಗೆ ಋಕ್ಷನೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಈ ಋಕ್ಷನಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತೆಂದೂ, ಸುಧನುವೆಂದೂ, ಜಹ್ನುವೆಂದೂ, ನಿಷಧನೆಂದೂ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಸುಧನುವಿಗೆ ಸುಹೋತ್ರನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಇವನಿಂದಾಚೆಗೆ ಇದೇಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ, ಪುತ್ರಪಾತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ಜ್ಯವನ, ಕೃತಿ, ಉಪರಿಚರವಸುವೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಉಪರಿಚರವಸುವಿಗೆ ಬೃಹದ್ರಥ, ಕುಸುಂಭ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಪ್ರತ್ಯಗ್ರ, ಚೇದಿಪರೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಬೃಹದ್ರಥನಿಗೆ ಕುಶಾಗ್ರನೂ, ಅವನಿಗೆ ಋಷಭನೂ, ಋಷಭನಿಗೆ ಪುಷ್ಪವಂತನೂ, ಆತನಿಗೆ ಹಿತನೂ, ಹಿತನಿಗೆ ಜಹ್ನುವೆಂಬವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಬೃಹದ್ರಥನಿಗೆ ಬೇರಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡುಸೀಳಾಗಿ ಒಂದುತಿಶುವು ಹುಟ್ಟಿತು. ತಾಯಿಯು ಆ ತುಂಡುಗಳೆರಡನ್ನೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಹೊರಗೆ ಬಿಸಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜರೆಯಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯೊಬ್ಬಳು, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ತುಂಡುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿ. “ನೀನು ಹೀಗೆಯೇ ಬದುಕಿರು!” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ

ತಿಶುವಿನೊಡನೆ! ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೀಗೆ ಜರೆಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯಿಂದ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ತಿಶುವಿಗೆ ಜರಾಸಂಧನೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಆ ಜರಾಸಂಧನಿಂದ ಸಹದೇವನೂ, ಅವನಿಂದ ಸೋಮಪಿಯೂ, ಆತನಿಂದ ಶ್ರುತಶ್ರವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕುರುಪುತ್ರನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತಿಗೆ ಸಂತತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ಜನ್ತುಸಿನಿಂದ ಪ್ರತ್ರಪೌತ್ರಪರಂಪರೆಯಾಗಿ, ಸುರಥ, ವಿಡೂರಥ, ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಜಯಶ್ವೇನ, ರಾಧಿಕ, ದ್ಯುಮಂತ, ಕ್ರೋಧನ, ದೇವಾತಿಥಿ, ಋಕ್ಷ, ಬಲೀಶ, ಪ್ರತಿಪರಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಆ ಪ್ರತಿಪನಿಗೆ ದೇವಾಪಿ, ಶಂತನು, ಬಾಹಿ ಕರಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವಾಪಿಯು ರಾಜ್ಯವನ್ನಿಲ್ಲದೆ ತಪಸ್ಸುಗಾಗಿ ಕಾಡೆಗೆ ಹೋಗಲು ಶಂತನುವೇ ರಾಜನಾದನು. ಈತನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಿಷ್ಣುಕೈಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡದ್ದನ್ನು ಆತನೇ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದ ಮದುಕರನ್ನು ಯಾವನಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಗಿಮಾಡಿ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ ಸುಖವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದುದರಿಂದ, ಶಂತನುವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡನು. ಈ ಶಂತನುವು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ದ್ವಾಪಶವರ್ಷಕ್ಷಾಮವು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಆಗ ಆ ರಾಜನು ದ್ರುಪ್ತನರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅದರ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾ ದ್ರುಪ್ತ ಹೃದಯ, “ ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಕಾರಣವು. ಏಕೆಂದರೆ, ತನಗಿಂತಲೂ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದವನಿಗೆ (ಅಣ್ಣನಿಗೆ) ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ತಮ್ಮನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ದಾರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅವನಿಗೆ ಪರಿವೇತ್ತನೆಂದು ಕೆಸರು ಈಗ ನನ್ನಿನ್ನು ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅನ್ನವಿವಿಧವಾಗಿ ಕಾಡೆಗೆ ಹೋಗಿರುವಾಗ. ನೀನು ವಿವಾಹಿತನಾಗಿ ದಾರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ನೀನು ದೋಷಿಯಾಗಿರುವೆ! ಇದಲ್ಲದೆ ನನ್ನಿನ್ನು ಸೇರುವಾಗ ನೀನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಅರ್ಹನಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ನೀನು ನನ್ನಿನ್ನು ಸೇರಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯವು ಸುಭಿಕ್ಷವಾಗುವುದು” ಎಂದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಶಂತನುವು ಕಾಡೆಗೆ ಹೊರಟು, ತನ್ನಿನ್ನು ನಾದ ದೇವಾಪಿಯ ಪಾದಗಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಹಳವಿಧ

ವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಈ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಅಶ್ವರಾಧನೆಂಬವನು ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ ಈ ಶಂತನುವಿಗೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಿರ ಪಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಪಿಗೆ ಪಾಷಂಡಮತವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೆಡೆಸಿದ್ದುದರಿಂದ, ದೇವಾಪಿಯು ಆಮತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ವೇದಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತಾ ಆ ದೋಷದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಲ್ಲವೆಂದನು. ಶಂತನುವು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ದೇವಾಪಿಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಾರದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಜ್ಯೇಷ್ಠನಿಗೆ ಅರ್ಹತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ತಮ್ಮನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸುವುದು ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾದುದರಿಂದ, ಶಂತನುವು ದೋಷಭಾಗಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶಂತನುವಿನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ದೇಶವು ಸುಭಿಕ್ಷವಾಯಿತು. ಆತ್ತಲಾಗಿ ದೇವಾಪಿಯು ಯೋಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕಲಾಪವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನು. ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರವಂಶವು ನಷ್ಟವಾದಾಗ, ಕೃತಯುಗಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇವನಿಂದಲೇ ತಿರುಗಿ ಆ ವಂಶವು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು.

ಪ್ರತೀಪನ ಮೂರನೆಯ ಮಗನಾದ (ಶಂತನುವಿನ ತಮ್ಮನಾದ) ಬಾಹ್ಲಿಕನಿಗೆ ಸೋಮದತ್ತನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಅವನಿಂದ, ಭೂರಿ, ಭೂರಿಶ್ರವಸ್ಸು, ಶಲರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಶಂತನುವು, ಬ್ರಹ್ಮಶಾಪದಿಂದ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ವರಿಸಿ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈ ಭೀಷ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯು ಅಪಾರವಾದುದು. ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ, ಧರ್ಮಜ್ಞರಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನು. ವಿದ್ವಾಂಸನು! ವೀರಾಗ್ರಗಣ್ಯನು! ಈತನು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಧನುರ್ವೇದ ಪ್ರವರ್ತಕನಾದ ಪರಶುರಾಮನನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದವನು. ಶಂತನುಪತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಗಂಗಾ ದೇವಿಯು, ಶಾಪವಿಮುಕ್ತಳಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದಮೇಲೆ, ಆ ಶಂತನುವು ಸತ್ಯವತಿಯೆಂಬ ಕ

ನೈಯನ್ನು ವರಿಸಿದನು ಈ ಸತ್ಯವತಿಯು ಒಬ್ಬ ಬೆತ್ತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ
 ಯುತ್ತಿದ್ದವಳು ಈಕೆಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಉಪ
 ರಿಚರನೆಂಬ ವಸುವಿನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ನುಂಗಿದ್ದ ಒಂದಾನೊಂದು ಮ
 ತ್ಸ್ಯವು ಒಬ್ಬ ಬೆತ್ತನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೀಳಿದಾಗ ಈ
 ಹೆಣ್ಣುಕೂಸು ಸಿಕ್ಕಿತು ಆ ಬೆತ್ತನು ಆ ಮಗುವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದುದ
 ರಿಂದ, ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ಸ್ಯಗಂಧಿಯೆಂದೂ, ಯೋಜನಗಂಧಿಯೆಂದೂ, ಸತ್ಯವ
 ತಿಯೆಂದೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಶಂತನುಸಿಗೆ ಆ ಸತ್ಯವತಿಯಲ್ಲಿ
 ಚಿತ್ರಾಂಗದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿ
 ರಿಯವನಾದ ಚಿತ್ರಾಂಗವನು, ಚಿತ್ರಾಂಗದನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನಿಂದ ಯುದ್ಧ
 ದಲ್ಲಿ ಹತನಾದನು ಪರೀಕ್ಷಿಪ್ರಾಜಾ! ಈ ಸತ್ಯವತಿಯು ಶಂತನುವನ್ನು ವರಿಸು
 ವುಪಕ್ಕೆವೊಲೇ, ಇವಳಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಪರಾಶರಮಹರ್ಷಿಯ ಸಂಹಂಘ
 ದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪೂಜನದಂಶಭೂತನಾದ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನು ಹುಟ್ಟಿದ
 ನು ಅಖಂಡವಾದ ವೇದವನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ
 ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಿದುದರಿಂದ ಈತನೇ ವ್ಯಾಸನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಹೊಂದಿದನು
 ರಾಜಾ! ಆತನೇ ನನ್ನ ತಂದೆಯು. ಆತನಂದಲೇ ನಾನು ಈ ಭಾಗವತ
 ಪುರಾಣವನ್ನಭ್ಯಸಿಸಿದೆನು ಆ ಮಹಾಮುನಿಯು, ಪೈಲನೇ ಮೊದಲಾದ
 ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನೇಕರಿದ್ದರೂ, ಅವರಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಪುತ್ರನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕ
 ರುಣೆಯಿಟ್ಟು, ಶಾಂತ್ಯಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ನಾನೇ ಆ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವನೆಂ
 ದೆಣಿಸಿ, ಪರಮಗುಹ್ಯನಾದ ಆ ಭಾಗವತವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿರುವನು ಈ ಭಿಷ್ಣು
 ನು ಕಾಶೀರಾಜನ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಅಂಬಿಕೆ, ಅಂಬಾಲಿಕೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯ
 ರ ಸ್ವಯಂವರಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಪೌರುಷದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿತಂದು,
 ತನ್ನ ಸವತಿತಾಯಿಯ ಮಗನಾದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿದ
 ನು. ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನು ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತಕಾಮಾಸಕ್ತನಾಗಿ,
 ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಕ್ಷಯರೋಗಪೀಡಿತ
 ನಾಗಿ ಮೃತಿಕೊಂಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನಿಗೆ ಸಂತತಿಯಿಲ್ಲದೆ
 ಹೋಯಿತು. ಆಗ ವ್ಯಾಸಮಹಾಮುನಿಯು, ತಾಯಿಯಾದ ಸತ್ಯವತಿಯು

ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ, ತನ್ನ ಸರ್ಕೋದರಭಾರ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಸಂಗಮಿಸಿ, ಅಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಧೃತಾಷ್ಟ್ರನನ್ನೂ, ಅಂಬಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡುವನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದಾಖಯೆಲ್ಲಿ (ಬಂಗಾರದವಳಲ್ಲಿ) ವಿದುರನನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಧೃತಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನೇ ಮೊದಲಾದ ನೂರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ, ದುಶ್ಯಳಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಪಾಂಡುಮಾತಾಜನು ಒಮ್ಮೆ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮೃಗರೂಪದಿಂದ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುಸಿದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಜವಾದ ಮೃಗವೆಂದೇ ತಿಳಿದು, ಪುರುಷಮೃಗವನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಣದಿಂದ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು, ತನ್ನಂತ್ರೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಸಂಗಮಿಸಿದಾಗ ಮರಣಹೊಂದುವಂತೆ ಪಾಂಡುವಿಗೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ಈ ಶಾಪಭಯದಿಂದ ಪಾಂಡುರಾಜನು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯರೊಡನೆ ಸಂಗಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದನು. ಇದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು ಆಗ ಪಾಂಡುರಾಜನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪತ್ನಿಯಾದ ಕುಂತಿಯು, ಪತಿಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಯಮಧರ್ಮರಾಜನನ್ನೂ, ವಾಯುವನ್ನೂ, ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನೂ ಮೂರುಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಉಪಾಸನೆಮಾಡಲು, ಆ ದೇವತೆಗಳ ಅಂಶದಿಂದ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜ, ಭೀಮ, ಅರ್ಜುನರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಿರಿಯಹೆಂಡತಿಯಾದ ಮಾದ್ರೀದೇವಿಯೂ ತನ್ನಲ್ಲಿಂದ ಒಂದೇಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಲ್ಪಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪಾಸಿಸಿ, ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಕುಲನ ಕದೇವರೆಂಬ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಳು ಈ ಐದುಮಂದಿಗೂ ದ್ರೌಪದಿಯೆಂಬ ಒಬ್ಬಳೇ ಪತ್ನಿಯಾದಳು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಇವರನ್ನು ಉಪಕಾಂಡವರಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ಉಪಕಾಂಡವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯ, ಶ್ರುತವೇನ, ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ತತಾಸೀಕ, ಶ್ರುತಕರ್ಮರೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಐದುಮಂದಿಯೂ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಭಾರತಯುದ್ಧದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಂದ ಸಂಪೃತರಾದರು. ಪಂಚಪಾಂಡವರಿಗೆ ದ್ರೌಪದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಐದುಮಂದಿಮಕ್ಕಳುಮೂತ್ರವೇ

ಆಲ್ಲದೆ, ಇತರಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು ಧರ್ಮ ರಾಜನಿಗೆ ಪೌರಸಯಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಕನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಭೀಮನಿಗೆ ಹಿಡಂಬೆಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಕನ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಘಟೋತ್ಕಚನೆಂಬವನೂ, ಕಾಳಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಗತನೆಂಬವನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಸಹದೇವನಿಗೆ ವಿಜಯೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಹೋತ್ರನೆಂಬ ಮಗನೂ ಹನು ನಕುಲನಿಗೆ ಕರೇಣುಮತಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಸರಪಿತೃನೆಂಬ ಮಗನೂ ಹನು. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉಲೂಪಿಯೆಂಬ ನಾಗಕನ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇರಾವಂತನೆಂಬ ಪುತ್ರನೂ, ಚಿತ್ರಾಂಗದೆಯೆಂಬ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕನ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಭ್ರುವಾಹನನೆಂಬವನೂ, ಸುಭದ್ರೆಯೆಂಬ ಯಾದವಕುಮಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಮನ್ಯುವೂ ಜನಿಸಿದರು ಬಭ್ರುವಾಹನನು ಅರ್ಜುನನ ಮಗನಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ಮಾತಾಮಹನಾದ(ಮಣಿಲೂರು) ರಾಜನಿಗೂ ತಾನೇ ಪುತ್ರರೂಪವೆಂದುದ್ದನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸುಭದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿಗೆ, ಉತ್ತರಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನೇ ನೀನು! ಭಾರತಯುಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೌರವರಲ್ಲರೂ ಸಂಪೃತರಾದ ಮೇಲೆ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಆಗ ಉತ್ತರಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು ಕೂಲ್ಮಣ್ಯದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಅದರ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನ ದೇಹವು ಹಗ್ಗವಾಗಿದ್ದರೂ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನೀನು ಸಾಯದೆ ಒಡಗೂಡಿದೆ. ಓ ರಾಜಾ! ನೀನಿಗೆ ಜನಮೇಜಯ, ಉಗ್ರಸೇನ, ಶ್ರುತಸೇನ, ಭೀಮಸೇನರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರಿಯವರುಂಟು. ಇವರ ಮುಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ನನ್ನ ಜೈಷ್ಠಪುತ್ರನಾದ ಜನಮೇಜಯನು, ಮುಂದೆ ತಕ್ಷಕನೆಂಬ ಸರ್ಪವಿಂದ ನೀನುಂಟಾಗುವ ಮಂಜುವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೋಪದಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಾವುಗಳ ಹುಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು. ಸರ್ಪಯೋಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಅನೇಕಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಆಗ್ನಿಗೆ ಅಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನು ಮತ್ತು ತುರನೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನು ಪುರೋಹಿತನನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಶ್ವಮೇಧಯೋಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಸಮಸ್ತ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ಅನೇಕ ಯಾಗಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸುವನು. ಆ ಜನಮೇಜಯನಿಗೆ ಶತಾನೇಕನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿ

ಆತನು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಮುನಿಯಿಂದ ವೇದಗಳನ್ನೂ, ಕೃಪಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ಧನುರ್ವೇದವನ್ನೂ, ಶಾನ್ತಕಮುನಿಯಿಂದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗುವನು ಈ ಶತಾನೀಕಸಿಂದ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ಸಹಸ್ರಾನೀಕ, ಅಶ್ವಮೇಧಜ, ಅಸೀಮಕೃಷ್ಣ, ನಿಶ್ಚಕ್ರವೆಂಬವರು ಜನಿಸುವರು ಹಸ್ತಿನಾಪುರವು ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದಮೇಲೆ, ಈ ನಿಶ್ಚಕ್ರವು, ಕೌಶಾಂಬಿಯನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವನು ಈತನಿಂದಾಚೆಗೆ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ಉಕ್ತ, ಚಿತ್ರರಥ, ಶುಚಿರಥ, ವೃಷಿಮಂತ, ಸುಷೇಣ, ಸುನೀತ ನೃಚಕ್ಷು, ಸುಖೀನಲ, ಪರಿಪ್ಲವ, ಮೇಧಾಪಿ, ಸುನಯ, ನೃಪಂಜಯ, ದೂರ್ವ, ಸಿಂಹು, ಬೃಹದ್ರಥ, ಸುದಾಸ, ಶತಾನೀಕ, ದುರ್ದಮನ, ಪಿಹೀನರ, ದಂಡಪಾಣಿ, ಸಿಂಧು, ಕ್ಷೇಮಕರಂಬವರು ಜನಿಸುವರು. ಹೀ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣವಾಗಿ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳೆಂದಲೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಂದಲೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಚಂದ್ರವಂಶಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮಕನೇ ಕೊನೆಯವನು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರವಂಶವು ಈತನೊಡನೆ ಸಂತುಹೋಗುವುದು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮಾಗಧವಂಶದ ರಾಜರನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಜರಾಸಂಧನ ಮಗನು ಸದೇವನು. ಸಹದೇವನ ಮಗನು ಮಾರ್ಜಾಲೇಯನು ಈತನ ಮಗನು ಶ್ರುತಶ್ರವನು. ಅವನಿಂದ ಆಯುತಾಯುವು ಜನಿಸುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನಿಂದಾಚೆಗೆ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ನಿರಮಿತ್ರ, ಸುನಕ್ಷತ್ರ, ಬೃಹತ್ಸೇನ, ಕರ್ಮಜಿತ್ತು ಶ್ರುತಂಜಯರೆಂಬವರು ಜನಿಸುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಯುನಿಗೆ ಶುಚಿಯೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗುವನು. ಈ ಶುಚಿಯಿಂದಾಚೆಗೆ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ಕ್ಷೇಮ, ಸುವ್ರತ, ಧರ್ಮನೇತ್ರ, ಶ್ರುತ, ದ್ವಂದ್ವಸೇನ, ಸುಮತಿ, ಸುಬಲ, ಸುನೀಕ, ಸತ್ಯಜಿತ್ತು, ವಿಶ್ವಜಿತ್ತು, ಪುಂಜಯರೆಂಬವರು ಹುಟ್ಟುವರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬೃಹದ್ರಥಸಂತತಿಯವರು ಈ ಸಂತತಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಸಹಸ್ರಸಂವತ್ಸರದವರೆಗಿದ್ದು, ಅಮೇಲೆ ಸಂತುಹೋಗುವುದು ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಆಧ್ಯಾಯವು.

{

 ಪುರುಷಹೋದರನಾದ ಅನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು
 ಯದುವಿನ ಸಂತತಿಯು

}

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಯಯಾತಿಯ ಐದುಮಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ, ಐದನೆಯವನಾದ ಪುರುಷಿನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಹೇಳದೆನಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಗನಾದ ಅನುವಿನ ವಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು ಈ ಅನುವಿಗೆ ಸಭಾನನೂ, ಅವನಿಂದ ಕಾಲನಾಭನೂ, ಅವನಿಂದ ಸೃಂಜಯನೂ, ಅವನಿಂದ ಜನಮೇಜಯನೂ, ಜನಮೇಜಯನಿಂದ ಮಹಾಶಾಲನೂ, ಅತನಿಂದ ಮಹಾಮನುಷ್ಯನೂ ಜನಿಸಿದರು ಈ ಮಹಾಮನುಷ್ಯಗೆ ಉತೀನನೆಂದೂ, ತಿತಿಕ್ಷುನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು ಇವರಲ್ಲಿ ಉತೀನನಿಗೆ, ತಿಬಿ, ವನ, ಕ್ರಿಮಿ, ದರ್ಪರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ತಿಬಿಗೆ, ವೃಷದರ್ಭ, ಸುವೀರ, ಮದ್ರ, ಕೇಕಯರೆಂಬ! ನಾಲ್ಕು ಮಂದ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಉತೀನನರನ ಸಹೋದರನಾದ ತಿತಿಕ್ಷುವಿನ ಮಗನು, ಪೃಷ್ಠಧನು ಅವನಿಗೆ, ಸಭಾನರ, ಚಕ್ಷು, ಪರೋಕ್ಷರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರುಂಟು. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಭಾನನಿಂದ ಹೇಮನೂ, ಹೇಮನಿಂದ, ಸುತಪನೂ, ಅವನಿಂದ ಒಲಿಯೆಂಬನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಒಲಿಯು ತಪಃಫಲದಿಂದ, ಅವನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಗ, ವಂಗ, ಕಳಿಂಗ, ಸಿಂಹಳ, ಪುಣ್ಡ್ರ, ಅಂಧ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ಕುಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿ, ಅವರು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕೆಸರಿಸಿಂಠಲೇ ಆರುದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅಂಗನಿಂದ ಪುತ್ರಪಾತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ಖನಖನ, ಹಸಿರಥ, ಧರ್ಮರತ್ನ, ಚಿತ್ರರಥರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಚಿತ್ರರಥನಿಗೆ ಮುಂದೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಈ ಚಿತ್ರರಥನಿಗೆ ರೋಮಪಾದನೆಂಬೂ ಹೆಸರು. ಈತನು ದಶರಥನಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ದಶರಥನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಶಾಂತೆಯೆಂಬವಳನ್ನು ಈ ರೋಮಪಾದನಿಗೆ ಸ್ವೀಕಾರಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಶಾಂತೆಯನ್ನು ಋಶ್ಯಶೃಂಗನೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯು ಮದುವೆಯಾದನು. ಈ ಋಶ್ಯಶೃಂಗನು ವಿಭಾಂಡಕಮುನಿಗೆ ಹರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಋಷ್ಮಿ ರೋಮಪಾದನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಷಾಮವುಂಟಾದಾಗ, ಋಶ್ಯಶೃಂಗನನ್ನು ಪಟ್ಟಣದೊಳಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದರೆ ಸುವೃ

ಸ್ವಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಕೇಳಿ, ರೋಮಪಾದನು, ಅವನನ್ನು ವೋಹಗೊಳಿಸಿ ಕರೆತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಕೆಲವು ವೇಶ್ಯೆಯರನ್ನು ಅವನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ವೇಶ್ಯೆಯರು ತಮ್ಮ ಹಾವಭಾವವಿಲಾಸಗಳಿಂದಲೂ, ಸೃಷ್ಟ್ಯಗೀತವಾದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಆಲಿಂಗನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆರಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದರು. ಅವನು ಬಂದಮೇಲೆ ರಾಜಕುಸುಮಾರಿಯಾದ ಶಾಂತೆಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತು ಈ ಋಶ್ಯಶೃಂಗಸೇ ತನ್ನ ಮಾವನಾದ ರೋಮಪಾದನಿಂದ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಸಂತಾನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ದಶರಥನೂಕೂಡ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಿಲ್ಲದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಈ ಋಶ್ಯಶೃಂಗನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಸುಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ರೋಮಪಾದನಿಗೆ, ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ಚತುರಂಗಸೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನ ಮಗನು ಪೃಥುಲಾಕ್ಷನು. ಈ ಪೃಥುಲಾಕ್ಷನಿಗೆ, ಬೃಹದ್ರಥ, ಬೃಹತ್ಕರ್ಮ, ಬೃಹದ್ರಾಜನುಸೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದನು. ಇವರಲ್ಲಿ ಬೃಹದ್ರಥನಿಗೆ ಬೃಹನೃಪನುಸೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಅವನ ಮಗನು ಜಯದ್ರಥನು. ಈ ಜಯದ್ರಥನಿಗೆ ಸಂಭೂತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯನೂ, ಇವನಿಂದ ಧೃತಿಯೂ, ಧೃತಿಯಿಂದ ಧೃತವ್ರತನೂ, ಇವನಿಂದ ಸತ್ಯಕರ್ಮನೂ, ಈ ತನಿಂದ ರಥಸೆಂಬವನೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ರಥನಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಮಾರಿ ಕುಂತೀದೇವಿಯು, ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯಾದಿಲ್ಲೆಯೇ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪಾಪಿಸಿ, ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಒಂದು ತಿರುವನ್ನು ಹಡೆದಿದ್ದಳು. ವಿವಾಹಕ್ಕೆನೋದಲೇ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆಯು ಭಯಪಟ್ಟು, ಆ ತಿರುವನ್ನು ಒಂದು ಪುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು, ನದೀಶ್ವರನು ಹದಿಲ್ಲೆ ತೇಲಬಿಡಲು, ಆದು ಪ್ರನಾಹನೇಗದಿಂದ ತೇಲಿಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅನದೀಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ರಥನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ರಥನು ಆ ತಿರುವನ್ನೇ ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಸ್ವೇಮದಿಂದ ಬೆಳೆಸಿದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ೧. ತಪಸ್ವಿ ಕರ್ಣನು. ೨. ಕರ್ಣನ ಮಗನು ವೃಷಸೇನನು.

ರಾಜಾ! ಇನ್ನು ಯಯಾತಿಯ ಮೂರನೆಯ ಮಗನಾದ ದ್ರುಪದನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ಈತನಿಗೆ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಪರಂಪರೆಯಿಂದ, ಬಭ್ರು, ಸೇತು, ಅರಬ್ಹ, ಗಾಂಧಾರ, ಘರ್ಮ, ಪೃಥ, ದುರ್ಮದ, ಪ್ರಚೇತಸ್ಸುಗಳೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು ಈ ಪ್ರಚೇತಸ್ಸಿಗೆ ನೂರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತರದೇಶವನ್ನು ಸೇರಿ, ಮೆ ಲಘ್ನಾಭಿಪತಿಗಳೆನಿಸಿ ಕೊಂಡರು

ಯಯಾತಿಯ ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾಥ ತುರ್ವಸುಪಿಸಿಂದ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ, ವಹ್ನಿ, ಭಾಗ, ಭಾನುಮಂತ, ಸುಭಾಸು, ಕರಂಧಮ, ಮರುತ್ತರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು! ಈ ಮರುತ್ತನು ತನಗೆ ಸಂತಾನಪಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಪೂರುವಿನ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ದುಷ್ಯಂತನೆಂಬವನನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರತೆಗೆದುಕೊಂಡನು ಅದರೇನು? ಈ ದುಷ್ಯಂತನು ರಾಜ್ಯದಾಸೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಜನಕವಂಶವನ್ನೇ ಸೇರಿಕೊಂಡನು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಇನ್ನು ಯಯಾತಿಯ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಕುಸುಮಾದ ಯಯಾತಿಯ ವಂಶವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ಪರಮಪತಿತ್ರವಾ ಈ ಯಯಾತಿಯ ವಂಶವನ್ನು ಕೇಳಿದಮಾತ್ರದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳೂ ನೀಗುವುವು ಪರಮಪುರುಷನು ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮನುಷ್ಯಾವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿದುದು ಇದೇ ವಂಶವಾದುದರಿಂದ, ಇದು ಪರಮಪಾವನವಾದುದು. ಈ ವಂಶಪಿತ್ತವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು ಯದುವಿಗೆ ಸಹಸ್ರಜಿತ್ತು, ಕ್ರೋಷ್ಯು, ನಲರಪುನೆಂಬ ನೂಲ್ವರುಪುತ್ರರಾದರು ಇವರಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದ ಸಹಸ್ರಜಿತ್ತಿಗೆ ಶತಜಿತ್ತೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು ಇನನಿಗೆ, ಮಹಾಪಯ, ವೇಣುಹಯ, ಹೇಮಯನೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹೇಮಯನಿಗೆ ಧರ್ಮನೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು. ಈ ಧರ್ಮನಿಂದ ನೇತ್ರನೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈತನಿಗೆ ಕುಂತಿಯೆಂದೂ ನಾಮಾಂತರವುಂಟು. ಈ ಕುಂತಿಗೆ ಸೋಹಂಜಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಈತನ ಮಗನು ಮಹಿಷ್ಮಂತನು. ಇವನಿಂದ ಭದ್ರಸೇವಕನೆಂಬವನು ಜನಿಸಿದನು. ಈತನಿಗೆ ದುರ್ಮದನೆಂದೂ, ಧನಕನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು.

ಇವರಲ್ಲಿ ಧನಕನಿಗೆ ಕೃತವೀರ್ಯ, ಕೃತಾಗ್ನಿ, ಕೃತವರ್ಮ, ಕೃತಾಜಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಕೃತವೀರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಜುನನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಾಧಿಪತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡನು ಇವನೇ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನು ಈತನು ಭಗವದಂಶಭೂತನಾದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನಿಂದ ಅಣಿಮಾಡಿಯೋಗಗುಹ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಯೋಗಸಿದ್ಧಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ, ವೀರ್ಯಜಯ, ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತಪಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇವನಿಗೆ ಸಮಾನರನಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಜನು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ ಈತನು ನಾಲ್ವತ್ತುಸಾವಿರವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಿರಂಕುಶವಾದ ಪಾಕ್ರಮಣದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತ, ಅನವರತವೂ ಹುಣ್ಣಿನವನನಾಗಿದ್ದನು. ಈಗಲೂ ಈತನ ನಾಚುಸ್ವರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಕಳೆದುಹೋದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಲಭಿಸುವುವು ಈತನು ಜೀವಿಸಿರುವವರೆಗೂ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಸಾವಿರಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಆದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಮುಮುಕ್ಷುನೊಬ್ಬನು ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಶುರಾಮನಿಂದ ಸಂಹೃತರಾದರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಸತ್ತುಳಿದುಬಂದ ಆ ಐದುಮಂದಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಜಯಧ್ವಜ, ಶೂನೇನ, ಪೃಷ್ಠಾ, ಮಧು, ಊರ್ಜಿತರೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಜಯಧ್ವಜನಿಂದ ತಾಳಜಂಘನೆಂಬವನು ಜನಿಸಿದನು. ಇವನಿಗೆ ತಾಲಜಂಘನೆಂಬ ನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶೌರ್ವಮಹಾಮುನಿಯು ತೇಜಸ್ವಿನಿಯ ಗಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಈ ನೂರುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಸುತಿಕೋತ್ರನೆಂಬವನಿಗೆ ಮಧುವೆಂಬ ಪುತ್ರನಾದನು ಅವನಿಂದ ವ್ಯೂಹನೊಬ್ಬನಾದ ನೂರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು ಇವರಿಗೆ ಮಹಾವರಂದೂ, ಯಾದವನೆಂದೂ ಹೆಸರಾದುದಲ್ಲದೆ, ಇವರಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಣಿರೋ ಬೈಷ್ಮನಾದುದರಿಂದ, ಇತರಿಗೂ ವೃಷ್ಣಿಗಳೆಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿ, ಈ ಕುಲಕ್ಕೆ ವೃಷ್ಣಿ ಕುಲವೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಯಿತು ಯದುನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಸಂತತಿಯು ಹೀಗಾಯಿತಷ್ಟೆ? ಈತನ ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾದ ಕ್ರೋಷ್ಯವಿನಿಂದ ಪುತ್ರಪುತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ವೃಜಿನ

ವಂತ, ಶ್ವಾಹಿತ, ಉರುಶಂಕು, ಚಿತ್ರರಥ, ಶಶಿಬಿಂದುವೆಂಬವರು ಹುಟ್ಟಿದರು ಈ ಶಶಿಬಿಂದುವು ಮಹಾಯೋಗಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಗುಣಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ಜಾತಿಶ್ರೇಷ್ಠ್ಯಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಹದಿನಾಲ್ಕು ರತ್ನಗಳಿಗೆ ತಾನೇ ಭಾಗಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನು ಈತನನ್ನು ಜಯಿಸತಕ್ಕ ರಾಜನು ಬೇರೊಬ್ಬರಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಶಶಿಬಿಂದುವಿಗೆ ಹತ್ತು ಸೊಪಿರ ಮಂಟಿ ಪತ್ನಿ ರುರು ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಈ ರಾಜನು ಆ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು ಈ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪೃಥುಶ್ರವನೇ ನೊದಲಾದ ಆರು ಮಂಟಿ ಪ್ರಧಾನರೆನಿಸಿದರು ಇವರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಉಶನಸ್ಸೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಈತನು ನೂರೈವುನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿದನು ಈತನ ಮಗನು ರುಚಕನು. ಈ ರುಚಕನಿಗೆ ರುಚಿಚಿತ್ತ, ರುಕ್ಮ, ರುಕ್ಮೇಷು, ಪೃಥು, ಜ್ಯಾಮುಖರೆಂಬ ಐವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಇವರಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾಮುಖನಿಗೆ ಶೈಬ್ಯನುಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿದ್ದಳು ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಜ್ಯಾಮುಖನು, ಅವಳ ಭಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೀರೆ ಪಿವಾ ಹವನ್ನೂ ಮಾಹಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದನು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಈ ರಾಜನು, ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೊರಟು, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಂದರಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ವಿವಾಹವಿಲ್ಲದರೂ ಅವಳನ್ನು ಉಪಪತ್ನಿಯಾಗಿ ವರವಚನಕೆಂದು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕರೆತರುತ್ತಿರುವಾಗ, ನೊರಲಸೆಯ ಕೆಂಡತಿಯಿಂದ ಶೈಬ್ಯೆಯು ಅಡನ್ನು ಕಂಡು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಕೋಪದಿಂದ ಪತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು "ಎಲೈ ವರಚಕನೆ! ನನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವೆಯಾ? ಈ ರಥದಮೇಲೆ ಇವಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆ?" ಎಂದು ಅರ್ಭವಿಸಿದಳು. ಅವ

* ಹದಿನಾಲ್ಕು ಬಹುಯರತ್ನಗಳೆಂದರೆ ಆಯಾ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವೆನಿಸಿಕೊಂಡವಳೆಂದು ಗ್ರಾಹ್ಯವು. ಈ ವಿಚಾರವು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ 'ಗಜವಾಜಿರಥಾಸ್ತ್ರೇಷುನಿಧಿಮೇಲಾಂಬರದ್ರಮಾಹಿ | ಶಕ್ತಿ ಪಾಶ ಮಣಿ ಭತ್ರ ಓಮಾನಾನಿ ಚಿತ್ತಾರ್ದಶ' ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ

ಈ ಗರ್ಜನೆಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ರಾಜನು, ಮೃದುವಾಕ್ಯದಿಂದ “ಪ್ರಿಯೆ! ಇವಳು ನಿನ್ನ ಸವತಿಯಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸು!” ಎಂದನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶೈಬ್ಯೆಯು, ಕೋಪವರ್ಧಕವಾದ ಹಾಸ್ಯದಿಂದ, ಪತಿಯನ್ನು ಮೂದಲಿಸುತ್ತ. “ಆಹಾ! ಇದೀಗ ಒಪ್ಪತಕ್ಕ ಮಾತು! ಮೊದಲೇ ನಾನು ಬಂಜೆ! ಇದರಮೇಲೆ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಸವತಿಯರೂ ಇಲ್ಲ. ಇವಳು ನನಗೆ ಸೊಸೆಯಾಗುವಳಲ್ಲವೆ? ಸುಳ್ಳಾಳಿ ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸುವೆಯಾ?” ಎಂದಳು. ಆದಕೂ ರಾಜನು “ಎಲೈ ಪ್ರಿಯೆ! ಈಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಮುಂದೆಯಾದರೂ ನಿನಗೆ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಆಮಗನಿಗೆ ಇವಳನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡುವೆವು” ಎಂದನು. ಶೈಬ್ಯೆಯು ಸಂತೋಷವಿಂದ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಸಂಮತಿಸಿ, ಸುಮ್ಮನಾದಳು ಈ ರಾಜನು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಸಂತಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಪಿಶ್ಚಿವೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಪಿತೃವೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು ಈ ತನಿಗೆ ವಿದರ್ಭನೆಂದು ಹೆಸರು ಈ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಏವಾಹಮಾಡಿದರು ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—◆◆◆ಯದ. ಏಕಾನುಕ್ರಮ —◆◆◆

ರಾಜಾ ಕೇಳು! ಈ ವಿದರ್ಭನಿಗೆ, ಕೌಶ, ಕ್ರಥ, ರೋಮಪಾದರೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಇವರಲ್ಲಿ ರೋಮಪಾದನೆಂದ ಬಹು ಪ್ರೂ ಅವನಿಂದ ಕ್ರತುವೂ, ಕ್ರತುವಿನಿಂದ ಕುತಿಕನೂ, ಕುತಿಕನಿಂದ ಚೇಟಿಯೆಂಬವನೂ ಜನಿಸಿದರು ಈ ಚೇಟಿಯಿಂದ ದಸುಘೋಷನೆಂಬ ಮೊದಲಾದ ಜೈದ್ಯ ರಾಜನು ಜನಿಸಿದರು ವಿದರ್ಭಪುತ್ರನಾದ ಕ್ರಥನಿಗೆ ಕುತಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಹಿಂಗೆಯೊ ಇವನ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಸೌತ್ರಕ್ರಮವಾಗಿ, ವೃಷ್ಣಿ, ನಿಷ್ಕೃತಿ, ದಶಾರ್ಪ, ವೈರೋಮ, ಬೀರೂತ, ಪಿಶ್ಯತಿ, ತೀವ್ರ, ರಥ, ನವರಥ, ದಶರಥ, ಶಕುನಿ, ಕರಂಭ, ದೇವರಾತ, ದೇವಕ್ರತ, ಮಧು, ಕುಕುರಕ, ಪ್ರಸುಹೋತ್ರ, ಸಾತ್ವತರೆಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಸಾತ್ವತನಿಗೆ, ಭಜಮಾನ, ಭಜಿ, ದೀಪ್ತ, ವೃಷ್ಣಿ, ದೇವಾಪ್ಪಥ, ಅಂಥಕ, ಮಹಾ

ಭೋಜರಂಬ ಏಳುಮಂದಿಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಭಜಮಾನನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದು, ಒಬ್ಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮೋಚಿ, ಕಂಕಣ, ವೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶತಜಿತ್ತು, ಸಪಸ್ರಜಿತ್ತು. ಆಯುತಜಿತ್ತೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಸಾತ್ವತನ ಐದನೆಯಮಗನಾದ ದೇವಾಪುತ್ರನಿಗೆ ಬಭ್ರುವೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಈ ತಂದೆಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ಆರ್ಯರಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಶ್ಲೋಕಗಳೆರಡುಂಟು. ಆ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ..ನಾವು ದೇವಾಪುತ್ರಬಭ್ರುಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು ಕಿಪಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆವೋ, ಅದೇವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವವು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಈ ಬಭ್ರುವನ್ನು ಮೀರಿದ ಗುಣಾಂಧ್ಯರು ಬೇರೂಬ್ಬರಲ್ಲ ದೇವಾಪುತ್ರನು ಸಾಕ್ಷಾದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನನು. ಈ ತಂದೆಮಕ್ಕಳಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ವಂಶಜರಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರದ ಅರುವತ್ತೈದುಮಂದಿ ಪುರುಷರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಹೊಂದಿಸಿರುವರು” ಎಂಬುದೇ ಆ ಎರಡು ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಗಳು! ಇದುಹಾಗಿರಲಿ! ಸಾತ್ವತನ ಪುತ್ರನಾದ ಮಹಾಭೋಜನು ಬಹಳ ಧರ್ಮಾತ್ಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನು ಇವನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಜರಲ್ಲರೂ ಭೋಜರಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವರು ಸಾತ್ವತನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಗನಾದ ವೃಷ್ಟಿಗೆ, ಸುಮಿತ್ರನೆಂದೂ. ಯುಧಾಜಿತ್ತೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಯುಧಾಜಿತ್ತಿಗೆ ತಿಸಿಯೆಂದೂ ಅನಮಿತ್ರನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು ಇವರಲ್ಲಿ ಅನಮಿತ್ರನಿಗೆ ನಿಮ್ಮನೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಈ ನಿಮ್ಮನಿಗೆ ಸತ್ರಾಜಿತ್ತೆಂದೂ, ಪ್ರಸೇನನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಅನಮಿತ್ರನಿಗೆ ನಿಮ್ಮನೆಂಬವನುಸಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ತಿಸಿಯೆಂದೂ ಪೃತ್ವಿಯೆಂದೂ ಬೇರೆ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಿದ್ದರು ಇವರಲ್ಲಿ ತಿಸಿಯಿಂದ ಸತ್ಯಕನು ಜನಿಸಿದನು. ಇವನ ಮಗನು ಯುಯುಧಾನನು ಇವನಿಂದ ಜಯನೆಂಬವನು ಹುಟ್ಟಿದನು ಜಯನಿಗೆ ಕುಣಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನು ಕುಣಿಯ ಮಗನು ಯುಗಂಧರನು ಅನಮಿತ್ರನ ಮೂರನೆಯಮಗನಾದ ಪೃತ್ವಿಗೆ, ಗಾಂಧಿನಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ವಫಲ್ಕನೆಂದೂ, ಚತ್ರಕನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು

ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಶ್ವಫಲ್ಕನಿಗೆ, ಅಕ್ರೂರ, ಅಸಂಗ, ಸಾರಮೇಯ, ಮೃದುಕ, ಮೃದುಪಚ್ಛಿವ, ವರ್ಮದೃಕ್ಕು, ಧೃಷ್ಟವರ್ಮ, ಕ್ಷತ್ರೋಪೇಕ್ಷ, ಅರಿಮರ್ದನ, ಶತ್ರುಷ್ಣ, ಗಂಧಮಾದನ, ಪ್ರತಿಪಾಹುವೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಿಗೆ ಸುಸಾರಯೆಂಬ ಸಹೋದರಿಯೊಬ್ಬಳುಂಟು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನಾದ ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ದೇವವಂತನೆಂದೂ, ಉಪದೇವನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಚಿತ್ರರಥನ ಮಗನಾದ ಶಶಿಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಓಷಧಿ, ಇದುವರಗೆ ಹೇಳದವರೆಲ್ಲರೂ ಚೈತ್ರರಥರಂದೇ, ಕಂಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರು. ಚಿತ್ರರಥನಿಗೆ ಈ ಶಶಿಬಿಂದುವೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪೃಥು, ಪಿಡೂರಥ ಮೊದಲಾದ ದೇವ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು ಅವರ ಸಂತಿಗೂ ಚಿತ್ರರಥಸಂತತಿಸಂದೇ ಹೆಸರು.

ಸಾತ್ವತನ ನಾಲ್ಕನೆಯಮಗನಾದ ವೃಷ್ಟಿಗಿ, ಕುಕುರ, ಭಜಮಾನ, ಶುಚಿ, ಕಂಬಲ, ಬಹಿಷರೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕುಕುರನಿಂದ ವೃಷ್ಟಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಪಿಲೋಮನೂ, ಆತನಿಂದ ಕಪೋತರೋಮನೂ ಜನಿಸಿದರು ಈ ಕಪೋತರೋಮನಿಗೆ ತುಂಬುವು ಬಹಳ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಸಾತ್ವತನ ಆರನೆಯಮಗನಾದ ಅಂಧಕನಿಂದ ಹುಂಪುಭಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ದರಿದ್ರೋತನೂ, ಆತನಿಂದ ಪುನರ್ವಸುನೂ, ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಪುನರ್ವಸುನಿಗೆ ಅಹುಕನೆಂಬ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನೂ, ಅಹುಕಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳೂ ಜನಿಸಿದರು ಅಹುಕನಿಗೆ ದೇವಕನೆಂದೂ, ಉಗ್ರಸೇನನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು ಇವರಲ್ಲಿ ದೇವಕನಿಗೆ, ದೇವವಂತ, ಉಪದೇವ, ಸುದೇವ, ದೇವವರ್ಧನರೆಂಬ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರೂ, ಧೃತದೇವ, ಶಾಂತಿದೇವ, ಉಪದೇವ, ತ್ರಿದೇವ, ದೇವರಕ್ಷಿತ, ಸಹದೇವ, ದೇವಕಯರೆಂಬ ಏಳುಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಏಳುಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನೂ ವಸುದೇವನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೆ, ಕಂಸ, ಸುನಾಮ, ನ್ಯಗೋಧ, ಕಹ್ವ, ಶಂಕು, ಸುಭು, ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲ, ವಿಸ್ವಾಪ್ಪ, ತುಷ್ಟಿಮಂತರೆಂಬ ಒಂಬತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ, ಕಂಸ, ಕಂಸವತಿ, ಕಂಕೆ, ಶೂರಭು, ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲಿಕೆಯರೆಂಬ ಐದುಮಂದಿ ಕನ್ಯೆ

ಯರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಐದುಮಂದಿಕನ್ಯೆಯರನ್ನೂ ವಸುದೇವನ ಸಹೋದರರಾದ ದೇವಭಾಗಾಟಗಳೇ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಶತಿಬಂಧುಪಿನ ಸಹೋದರನಾದ ಪಿಂಡೂರಥನಿಂದ ಪುತ್ರಪಾತ್ರಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಶೂರ, ಧ್ವಜಮಾನ, ಶಿಪಿ, ಸ್ವಯಂಭೋಜ, ಹೃಬೀಕರಂಬವರು ಜನಿಸಿದರು ಪೃಬೀಕಸಗೆ ದೇವಮಾತು, ಶತಧನು, ಕೃತವರ್ಮರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪಿಂಡೂರಥ ಪುತ್ರನಲ್ಲದೆ, ದೇವಪೀಠನ ಮಗನಾದ ಶೂರನೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಯಾದವನಿಗೆ, ಮಾರಿಷೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ವಸುದೇವ, ದೇವಭಾಗ, ದೇವಶ್ರವಸ್ಸು, ಆನಕ, ಸೃಂಜಯ, ಶ್ಯಾಮಕ, ಕಂಕ, ಅನೀಕವತ್ಸಕ, ವೃಕರಂಬ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ, ಪೃಥಿ, ಶ್ರುತದೇವ, ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ಶ್ರುತಶ್ರವಸ್ಸು, ರಾಜಾಧಿಪಿಯೆಂಬ ಐದುಮಂದಿ ಕುಸುಮಾರಿಯರೂ ಜನಿಸಿದರು ಓ ಪೂಜ್ಞಿದ್ರಾಜಾ ! ಈ ಹೆಬನೇಳುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ, ಹಿರಿಯವನಾದ ವಸುದೇವನ ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಈತನೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾವತಾರಕ್ಕೆ ಅಶ್ರಯಸ್ಥಾನವೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ, ದೇವದುಂದುಭಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳ ಅನಕವಾದ್ಯಗಳೂ ಮೊಳಗಿದುದರಿಂದ, ಇವನಿಗೆ ಅನಕದುಂದುಭಿಯೆಂಬ ನಾಮಾಂತರವುಂಟಾಯಿತು. ವಸುದೇವನ ತಂದೆಯಾದ ಶೂರನು, ತನಗೆ ಪುತ್ರನಾದ ಕುಂತಿಭೋಜನಿಗೆ ಸಂತಾನಪಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ತನ್ನ ಹಿರಿಯಮಗಳಾದ ಪೃಥು (ಕುಂತಿ) ಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ದತ್ತುಕೊಡದನು ಕುಂತಿಭೋಜನಿಗೆ ದತ್ತುಮಗಳಾದುದರಿಂದ ಇವಳಿಗೂ ಕುಂತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಈ ಕುಂತಿಯ ಪಿತೃವಾದ ಬಾಲ್ಯವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಈಕೆಯು ವಿನಾಶವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸೂದಲು, ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ, ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯ ಒಮ್ಮೆ ಕುಂತಿಭೋಜನ ಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದನು ಆಗ ಕುಂತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದಳು. ಇವಳ ಶುಕ್ರೂಷೆಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು

* ಈ ಪಿಂಡೂರಥನು ಸಾತ್ವತಪುತ್ರನಾದ ವೃಷ್ಣಿಯ ಮಗನೆಂದು ಕೆಲವರ ಮತವು,

ದೂರ್ವಾಸಮುನಿಯು, ಅವಳಿಗೆ “ದೇವಹೂತಿ”ಯೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂದು ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ಆ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕರತರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು ಆ ಮೇಲೆ ಕುಂತಿಯು, ಒಮ್ಮೆ ನಡಿಗೆ ಸ್ನಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಒಂಬೆಯಾಗಿದ್ದಾಗ, ದೂರ್ವಾಸನು ತನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮಂತ್ರದಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿದುದರಿಂದ, ಅವಳು ಸೂರ್ಯದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು ಆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದಳು ಒಡನೆಯೇ ಸೂರ್ಯನು ಅವಳಮುಂದೆ ಬಂದು ಸಂತನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಕನ್ನಿಕೆಗೆ ಆತ್ಮಾಶ್ಚರ್ಯವೂ, ಭಯವೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಆಕೆಯು ಆ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು “ದೇವಾ! ನಾನು ದೂರ್ವಾಸನ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರಡನೇ ಹೊರತು, ಬೇರೆಯವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಈ ಶ್ರಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು! ಇನ್ನು ನೀನು ಹೋಗಬಹುದು” ಎಂದಳು. ಆದಕ್ಕೂ ಸೂರ್ಯನು “ಓ ಸುಂದರೀ! ನಮ್ಮಂತಹ ದೇವತೆಗಳ ಸಂದರ್ಶನವು ಎಂದಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬಾರದು ಅದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಪುತ್ರನು ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವೆನು ಆದರೆ ವಿವಾಹವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಈ ಕನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸುವವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಭಯಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ, ನನಗೆ ಕನ್ಯಾತ್ವವು ಕಡದಂತೆಯೂ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನಿರಿಸಿ ಹೊರಟುಹೋದನು ಆಗಲೇ ಕುಂತಿಗೆ ಸೂರ್ಯಸಮಾನವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಒಂದು ತಿಶುವು ಜನಿಸಿತು. ಕುಂತಿಯು ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ಆ ತಿಶುವನ್ನು ಒಂದು ಪುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರಲು ಆ ತಿಶುವು ಬೇರೊಬ್ಬ ಪುರುಷನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಅವನಿಂದ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈತನೇ ಕರ್ಣನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಕುಂತಿಯನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಮುತ್ತಾತನಾದ ಪಾಂಡುರಾಜನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಕುಂತಿಯ ಸಹೋದರಿಯಾದ ಶ್ರುತದೇವಿಯನ್ನು

ಕರೂಷಪುತ್ರನಾದ ವೃದ್ಧಶರ್ಮನೆಂಬವನು ವರಿಸಿದನು ಋಷಿಶಾಪದಿಂದ ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ದಂತವಕ್ತ್ರನೆಂಬ ದೈತ್ಯನು ಜನಿಸಿದನು ಕುಂತಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರಿಯಾದ ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿಯನ್ನು, ಧೃಷ್ಟಕೇತುವೆಂಬ ಕೇಕಯರಾಜನು ವರಿಸಿದನು ಈ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತರ್ದನನೇ ಮೊದಲಾದ ಐದುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ಇವರೂ ಕೈಕಯರೆಂದೇ ಹೆಸರುಗೊಂಡರು ಕುಂತಿಯ ಬೇರೊಬ್ಬ ಸಹೋದರಿಯಾದ ರಾಜಾಧಿದೇವಿಯನ್ನು, ಅವಂತಿಯೆಂಬ ರಾಜನು ವರಿಸಿ, ಜಯತ್ಸೇನನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದನು ಶ್ರುತಶೃವಸ್ಸೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರಿಯನ್ನು ಕೇಕಯರಾಜನಾದ ದಮಘೋಷನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲನೆಂಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಶಿಶುಪಾಲನ ಜನನವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿನಗೆ ಹಿಂದೆಯೇ (ಎಳನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ) ಸೂಚಿಸಿರುವೆನು ಇದುವರೆಗೆ! ವಸುದೇವನ ಸಹೋದರಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ಆತನ ಸಹೋದರ ಸಂತಾನಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ವಸುದೇವನ ತಮ್ಮನಾದ ದೇವಭಾಗನಿಗೆ ಕಂಸೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿಲ್ಲ. ಆಶ್ರಕೇತು, ದ್ವಿಪದ್ವಲರಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಾದ ದೇವಶ್ರುವಸ್ಸಿಗೆ, ಕಂಕವತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿಲ್ಲ, ಸುನೀರನೆಂದೂ, ಇಷುಮಂತನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಕಂಕನೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿಗೆ ಕಂಕೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿಲ್ಲ, ಬಕ, ಸತ್ಯಚಿತ್ತು, ಪುಂಜಿತ್ತೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು ಸೃಂಜಯನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿಗೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಪಾಲಿಕೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಿಲ್ಲ. ವೃಷ, ದುರ್ಮರ್ಷಣರೇ ಮೊದಲಾದ ಕಲವುಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಾದ ಶ್ಯಾಮಕನಿಗೆ ಶೂರಭುವೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಿಲ್ಲ, ಹರಿಕೇಶ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷರೆಂಬ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ವತ್ಸನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿಗೆ, ಮಿಶ್ರಕೇಶಿಯೆಂಬ ಆಪ್ಸರಸಿಯಿಲ್ಲ, ಬಕನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರಾದರು. ವೃಕನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿಗೆ ದೂರ್ವಾಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಿಲ್ಲ, ತಕ್ಷ, ಪುಷ್ಕರ, ಸಾಲ್ವ, ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರಾದರು. ಅನೀಕನೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಸಹೋದರ

ಸಿಗೆ, ಸುಧಾಮೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಸುಮಿತ್ರ, ಅನೀಕಪಾಲನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರಾದರು. ಆನಕನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿಗೆ ಕರ್ಣಿಕೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಋತಧಾಮನೆಂದೂ, ಜಯನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಾದರು.

ಇನ್ನು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದ ವಸುದೇವನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು ಕೇಳು. ವಸುದೇವನಿಗೆ, ದೇವಕಿ, ಪೌರವಿ, ರೋಹಿಣಿ, ಭದ್ರ, ಮದಿರ, ಶೋಚನಿ, ಇಳಿ, ಎಂಬ ಕ್ಷೀಣೇಕಪತ್ನಿಯರುಂಟಷ್ಟೆ? ಅವಳಲ್ಲಿ ದೇವಕಿಯೇ ಪ್ರಧಾನಪತ್ನಿಯು. ವಸುದೇವನು, ಈ ಪತ್ನಿಯರೊಳಗೆ ರೋಹಿಣಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ, ಒಲರಾಮ, ಗದ, ಸಾರಣ, ದುರ್ಮದ, ವಿಪುಲ, ಧ್ರುವರೆಂಬವರನ್ನೂ, ಕೃಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರನ್ನೂ ಪಡೆದನು ಮತ್ತು ಪೌರವಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ, ಭೂತ, ಸುಭದ್ರ, ಭದ್ರಬಾಹು, ದುರ್ಮದ, ಭದ್ರ, ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ಮದಿರನೊಬ್ಬವಳಲ್ಲಿ ನಂದ, ಉಪನಂದ, ಕೃತಕ, ಶೂರನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು ಕೋಸಲಪುತ್ರಿಯಾದ ಭದ್ರೆಯೆಂಬವಳಿಗೆ, ಕುಲವರ್ಧಕನಾದ ಕೇಶಿಯೆಂಬ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಾದನು ರೋಚನಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ, ಹಸ್ತ, ಹೇಮಾಂಗದರೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇಳಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ, ಉರುವಲ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಯಾದವಶ್ರೇಷ್ಠರು ಜನಿಸಿದರು ಧೃತದೇವಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪುಷ್ಪನೆಂಬ ಕುಮಾರನು ಜನಿಸಿದನು ಶಾಂತಿದೇವಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಶ್ರವ, ಪ್ರಶ್ರಿತರೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಉಪದೇವಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವರ್ಷನೇ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರಾದರು. ತ್ರೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ, ವಸು, ಹಂಸ, ಸುಧಸ್ವರೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಆರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ದೇವರಕ್ಷಿತೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಗದನೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಒಂಬತ್ತುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ವಸುದೇವನು ತನ್ನ ಪ್ರಧಾನಪತ್ನಿಯಾದ ದೇವಕಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಏಳುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೀರ್ತಿಮಂತ, ಸುಷೇಣ, ಭದ್ರಸೇನ, ಚಿಜು, ಮದನ, ಭದ್ರ, ಸಂಕರ್ಷಣರೆಂಬ

ದು ಹೆಸರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಿಷ್ಣುವೇ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದೇವಕಿಯು ಎಂಟನೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದನು. ದೇವಕಿಗೆ ಈ ಎಂಟುಮಂದಿ ಪುತ್ರರೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಸುಭದ್ರೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳೂ ಜನಿಸಿದಳು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿಹ್ರಾಜಾ! ಈ ಸುಭದ್ರೆಯೇ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ತಾಯಿಯು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕ್ಷೀಣದಶೆಯುಂಟಾಗುವುದೋ, ಆಗ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಈ ವಿಧವಾದ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತ್ತುವನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮವು ಹೆಚ್ಚಿದುದಾದಲೇ, ಬೆಗವಂತನು ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿದನು. ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ಈ ವಿಧವಾದ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ತ್ತುವುದಕ್ಕೂ, ಆಯಾ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹಾರ್ಥಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೂ, ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಆತನೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನಿಯಮಕನೇ ಹೊರತು. ಆತನನ್ನು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವರು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಇತರಜೀವಾತ್ಮರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳಿಗೆ ಆತನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವನೇ ಹೊರತು, ತಾನು ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಆತನು ಚಿದಚಿದಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚದ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲನು. ಆತನ ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿರಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುವುವು. ಆತನು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜೀವಾತ್ಮರನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೇ ಹೊರತು ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನು ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದ್ಯವತಾರಗಳನ್ನು ತ್ತಿದಾಗ, ಅವನಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರೆಲ್ಲರೂ, ಆತನ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದಲೂ, ಅವನ ಸಪವಾಸಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದುವರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ, ಧನಮದದಿಂದಲೂ, ಅಧಿಕಾರಮದದಿಂದಲೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಬ್ಬಿ, ಅನೇಕ ಸೈನ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ರಾಕ್ಷಸಸಮಾನರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗವಂತನು, ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರಭೂತರಾದ ಆ ರಾಜಾಧಿಮರನ್ನಡಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ

ಯೇ ಈ ಕೃಷ್ಣಾ ವತಾ ವಸ್ತೀತ್ತಿದನು ಈ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನಣ್ಣನಾದ ಬಲರಾಮನೊಡಗೂಡಿ ನಡೆಸಿದ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಊಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುವು ಈ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಅವತಾರಕಾಲದಲ್ಲಿಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ, ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖವನ್ನೂ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಸೀಗಿಸತಕ್ಕ ಪರಮಸಾವನವಾದ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವನು ಕೇವಲದೋಷಪ್ರಚುರವಾದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ, ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಂತೆ ಪರಮಗಾವನವಾಗಿಯೂ, ಅಮೃತಪ್ರಾಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆತನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದವರು, ತಮ್ಮ ಕರ್ಮವಾಸನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದು, ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು ಭೋಜ, ವೃಷ್ಟಿ, ಅಂಥಕ, ಮಧು, ಶೂರಸೇನ, ದಶಾರ್ಹ, ಕುರು, ಸೃಂಜಯ, ಪಾಂಡು, ವೊದಲಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲದವರಿಂದ, ಅನವರತವೂ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಅದ್ಭುತವ್ಯಾಸಾರವುಳ್ಳ ಆ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, ಸ್ನೇಹ ಸೂಚಕವಾದ, ತನ್ನ ನೋಟಗಳಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಮೃದುಗಂಭೀರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಗಮನವಿಲಾಸದಿಂದಲೂ, ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದವಾದ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಮನುಷ್ಯಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವನು ಮಕರಕುಂಡಲಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಕಿವಿಗಳಿಂದಲೂ ನುಣುಪಾದ ಕಪೋಲಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಂದರವಾದ ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ ಸಿತ್ಯಶೋಭೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖಕಮಲಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಪುರುಷರೂ ತಿರುಗಿ ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟಾವರ್ತಿ ನೋಡಿದರೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಎವೆಯಾಟವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ನಿಮಿಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ನಿಂದಿಸುವರು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಸುಂದರಮೂರ್ತಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು, ಲೀಲಾ ಮಾನುಷಗ್ರಹದಿಂದ ವಸುದೇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪೂತನೆ ವೊದಲಾದ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಸಾವಿರಾರುಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಅವರೊ

ಬೈಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ನೂರುನೂರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ತನ್ನ ಆ ಜ್ಞಾರೂಪವಾದ ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಅನೇಕಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿ, ಆಮೂಲಕವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಭಾರತಯುಧದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವ ನೆವದಿಂದ, ಅನೇಕದುಷ್ಟಕ್ಷೇತ್ರಿಯರನ್ನು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಭೂಭಾರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ, ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಜಯವನ್ನು ಕೈಗೊಡಿಸಿದನು ಕೊನೆಗೆ ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ಉದ್ಧವನಿಗೆ ತತ್ಪೋಷದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಈಗ ತನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಾನವಾದ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ಇದು ಇಸ್ವತ್ತುನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ನವಮಸ್ಕಂಧವು ಸಮಾಪ್ತವು

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

ಶುಭಂ ಭೂಯಾತ್.

